Петър Дънов

Учителя

Служене, почит и обич

Издателство
Бяло Братство

Словото в Школата
на Петър Дънов Учителя
е записано и съхранено
за съвременния читател
от стенографите:

Паша Теодорова
Елена Андреева
Савка Керемидчиева

© Издателство „Бяло Братство“, 2012 г.
ISBN 978-954-744-187-3

Петър Дънов

Учителя

Служене, почит и обич

Младежки клас
година девета

СЪДЪРЖАНИЕ

Служене, почит и обич, 30.08.1929 7
Смяна на състоянията, 6.09.1929 26
Отношения към Природата, 13.09.1929 34
Удължени и скъсени линии, 20.09.1929 44
Три идеи, 27.09.1929 54
Органично злато, 4.10.1929 63
Права и крива линия, 11.10.1929 69
Съпоставяне на нещата, 18.10.1929 74
Здраве, богатство и учение, 25.10.1929 79
Външни и вътрешни условия, 15.11.1929 90
Природни гами, 22.11.1929 105
Природна философия, 29.11.1929 115
Психологически разбор на явленията, 6.12.1929 132
Смени в Природата, 13.12.1929 145
Изпълнение и отлагане, 20.12.1929 155
Собственик и наемател, 27.12.1929 167
Пътища на Природата, 3.01.1930 179
Функции на човешкия организъм, 10.01.1930 190
Самосветеща лампа, 17.01.1930 205
Възпитание на волята, 24.01.1930 215
Навреме и намясто, 31.01.1930 225
Напрежение, 7.02.1930 229
Човек и Природа, 14.02.1930 232
Разумност и доброта, 21.02.1930 238
Закони на Доброто, 28.02.1930 242
Идеалният човек, 7.03.1930 258
Дисонанси в живота, 14.03.2012 265
Възпитателни методи, 23.03.2012 278

Органична и неорганична материя, 28.03.1930 291
Огъната плоскост, 04.04.1930 301
Хармоничен избор, 11.04.1930 319
Направления в живота, 18.04.1930 328
Светлина и знание, 25.04.1930 340
Показване, 2.05.1930 354
Състояние на материята, 9.05.1930 366
Линията на живота, 16.05.1930 374
Музика и работа, 23.05.1930 382
Къртица, славей и пчела, 30.05.1930 389
Основна мисъл, 6.06.1930 397
Методи за самовъзпитание, 13.06.1930 406
Работа, музика и мисъл, 20.06.1930 415
Преобразуване и съпоставяне, 27.06.2012 424
Освобождаване, 4.07.1930 434
Влияние на светлината и топлината
върху човека, 11.07.1930 447
Обикновени, талантливи, гениални и светии, 18.07. 454
На Езерата, 1.08.1930 463
Първият ден, 8.08.1930 473
Упътвания и наставления, 15.08.1930 479

Приложения

Обяснителни бележки 488
Речник на редки, остарели и чужди думи 495
Теми 497
Задачи, упражнения, опити, методи за работа 498

СЛУЖЕНЕ, ПОЧИТ И ОБИЧ

Размишление върху служенето.

Тема за следния път: *Отношение между положителните и отрицателните сили в Природата*.

Какъв е положителният смисъл на израза: *Това, което трябва да бъде*? Например какво разбирате, ако някой ви запита какво трябва да бъде детето, което се е родило? На този въпрос можете да отговорите следното: „Детето, което се ражда, първо, трябва като човек да отговаря на известна форма и второ, трябва да носи такова съдържание в себе си, което да отговаря на неговата форма“. Всяко нещо трябва да отговаря на своята форма. Ако ви предложат две монети – златна и медна, коя от тях бихте предпочели? Който разбира цената на металите, ще предпочете златната, защото съдържанието ѝ е по-ценно. В този смисъл човешкият организъм е ценен дотолкова, доколкото има живот в себе си – всеки се радва на новороденото дете, защото носи живот в себе си; щом умре, човек губи цената си като организъм, защото животът го е напуснал. Съдържанието на човешкия организъм е животът; съдържанието на живота е здравето, а здравето се обуславя от хармоничното съчетание между елементите и силите, които действат в човешкия организъм.

Да се върнем към смисъла на израза *Това, което трябва да бъде*. Какво трябва да бъде човек? Първо, човек трябва да бъде форма, която, за да се развива правилно, трябва да има отношение към Природата. Човек има три важни отношения към Природата: със стомаха си – към физическите ѝ сили; с белите дробове – към духовните ѝ сили; с мозъка си – към нейните умствените сили. Освен тия три важни отношения към Природата, човек има и второстепенни, които наричаме *отношения на човека към живите сили на Природата*.

И тъй, чрез мозъка си човек определя отношенията си към Природата, чрез дробовете си уравновесява тия отношения, а чрез стомаха си ги реализира. Първата проява на човека във физическия свят е желанието му да яде – значи първо се проявява стомахът. За да се нахрани, човек започва да мисли, да търси начин да си достави храната; като я достави, чрез устата си я изпраща в стомаха, където се превръща в кашица; от стомаха отива в дробовете, а оттам – в мозъка, динамото на човека, където се набавя изразходваната енергия. Оттук виждаме, че стомашната, дихателната и мозъчната системи играят важна роля в поддържането на живота на човека; ако една от тия системи не функционира правилно, целият организъм страда. Ако човек е инвалид в материално отношение, т.е. ако е инвалид на физическия свят, той ще бъде инвалид и в Божествения свят. Ще кажете, че не искате да бъдете материалист; това е друг въпрос – да бъдеш материалист е едно нещо, да бъдеш физически здрав е друго. Да бъдеш само идеалист, без да се вглеждаш в реалността на живота – това е аномалия. Следователно нито само материализмът, нито идеализмът разрешават въпросите на живота – човек не е нито само материя, нито само дух; материя без дух не съществува и дух без материя не съществува – дух и материя са две състояния, които взаимно се допълват.

Следователно, ако под думите *дух* и *материя* разбирате полюсите на живота, които се изразяват в две течения – материализъм и идеализъм, вие сте на прав път; ако под думата *материя* разбирате, че животът се заключава само в материалната си страна, а под *дух* разбирате, че животът е изтъкан само от идеи, вие сте на крив път. Животът се изразява в полюси: дух и материя, мъж и жена и т.н.

Като стане въпрос за мъжа и за жената, хората започват да спорят кой от двамата е истински проводник на човека. Колкото и да спорят, не могат да дойдат до правилни заключения, защото истинският човек не е нито мъж, нито жена; ако мъжът включва в себе си жената и ако жената включва в себе си мъжа, те могат да носят името *Човек*, но докато мъжът се отделя от жената като нещо

особено и докато жената се отделя от мъжа, те още не са дошли до положението на истинския Човек. Като различни форми, мъжът и жената представляват принципи, течения на живота, но по същина те са едно и също нещо; те дават представа за понятието *човек*. По външни прояви жената е деликатна, идеалистка, но по съчетание на вътрешни сили е материалистка. Достатъчно е жената да спре на едно място, за да стане център и скоро да направи къща, да я напълни с мебели и покъщнина; поставят ли мъжа при тези условия, той всичко ще разпръсне. Затова казваме, че жената събира, а мъжът разпилява; жената се изявява отвън навътре, а мъжът – отвътре навън.

Съвременните хора нямат още ясна представа за понятието *мъж*; като кажат *мъж*, те разбират възлюбения на човешката душа. Между понятията *мъж* и *възлюбен* има грамадна разлика – някой път възлюбеният може да стане мъж на някоя жена, но мъжът никога не може да стане възлюбен. Думата *мъж* подразбира физическа сила. Когато жената търси мъжа, тя се нуждае от сила, която да я покровителства; по естество жената е по-слаба от мъжа, вследствие на което разчита на неговото застъпничество.

Мъжът и жената са два принципа, които се изявяват в две различни форми. Слушате някой мъж да казва, че не иска да бъде жена; чудно нещо – той е роден от жена, а не иска да бъде жена. Някоя жена казва, че не иска да бъде мъж; и това е чудно – заченатa е от мъж, а не иска да бъде мъж. Началото на всеки човек се крие в мъжа, а краят му – в жената. От мъжа и от жената пък произлиза детето, което един ден ще се прояви като мъж или като жена, според силите, които действат в него. Като не разбират какво всъщност е човек, какво представляват мъжът и жената, хората влагат в тия понятия изопачени, неестествени идеи, вследствие на което сами се спъват. Човек не е същество, създадено за ядене и пиене; жената не е същество, създадено само да ражда деца, нито мъжът е създаден само да внася в дома продукти за ядене и пиене. Велико е предназначението на човека, велика е ролята, която мъжът и жената трябва да извършат на Земята.

Ако за физическото си съществуване човек трябва да дъвче храната си, да я изпраща в стомаха и в червата, това още не значи, че Природата не знае други методи за хранене. Днес тя си служи с един метод за хранене на човека, но ще дойде ден, когато ще приложи друг. Това виждаме още днес: дробовете се хранят по един начин с храна, съвършено различна от тази, която стомахът приема; мозъкът се храни по начин, съвършено различен от този, по който се хранят дробовете и стомахът. Следователно това, което е необходимо за мозъка, не е нужно за дробовете; това, което е необходимо за дробовете, не е нужно за стомаха.

Като слушате да се говори за различните методи на хранене, с които Природата си служи, това не значи, че трябва да се произнасяте кой от тях е най-добър – всеки метод е на мястото си. Що се отнася до храненето на дробовете чрез въздух, методът е един. Дробовете възприемат въздуха по един начин, а стомахът приема храната по друг – дробовете не могат да дъвчат храната си, нито стомахът може да я диша. Докато храната дойде до стомаха, тя минава през няколко последователни процеса: разкъсване, дъвчене, поглъщане, смилане, всмукване и т.н.; чрез тези процеси Природата работи върху човешката воля, усилва я – от начина, по който се извършват процесите на храносмилателната система, зависи и усилването на волята. Силата на волята, проявите на човешкия характер се определят от силата на мисълта – това е твърдение, което трябва да се провери. Наблюдавайте кой как дъвче и следете какви са проявите на човешкия характер и воля. Не само това, но наблюдавайте как дъвчат англичаните, германците, французите, за да видите грамадната разлика, която съществува между проявите на различните нации в характер и воля. От начина, по който става храносмилането, се определя работата, която човек върши.

Кое наричаме *правилно хранене* – това, при което мисълта взима активно участие. Яденето е резултат на дейността на човешките клетки – колкото по-съзнателно извършват работата си, толкова по-здрав е човешкият организъм. Десет милиона клетки в стомаха взимат участие

в смилането на храната – това е мощна, велика сила. Този процес се извършва правилно, когато всички клетки имат едно и също желание да работят, да възприемат една или друга храна. Ако няколко милиона от тях откажат да работят и се разделят в желанието си по отношение на една или на друга храна, и стомахът отказва да работи. Ако чрез мисълта си го заставите да работи, той ще смели храната, но без любов, а всяка работа, извършена без любов, не дава добри резултати. Десет милиона клетки – това е цял народ, цяла държава. За да се развива държавата правилно, поданиците ѝ трябва да бъдат в единство. Следователно вземе ли храната в устата си, човек трябва да има съзнание за процесите, които стават в устата, в стомаха и в червата – той трябва да знае как да я смели и обработи, за да я изпрати после в дробовете, а оттам – в мозъка.

Съвременните учени разглеждат храносмилането като физически процес, но това още не е завършена работа. Като дойде храната до мозъка, Ангелите я приемат от там във вид на прана и тя минава през стомаха, дробовете и мозъка им. Като стигне до мозъка, Възвишените същества от Божествения свят приемат тази фина, преработена енергия и я прекарват от стомаха в дробовете си и от дробовете – в своя мозък. Тъй щото ако смляната храна в човека не мине от физическия в Духовния свят и от Духовния – в Божествения, тя не е завършила своя пълен кръг на движение; тогава ние казваме, че човек не се храни правилно. Ако смляната храна в човека прониква в трите свята – физически, Духовен и Божествен, казваме, че той се храни правилно. Когато процесът на храносмилането в човека става правилно, той се чувства радостен и весел, радва се на отлично здраве. За колко време ще стане този цикъл на движение на храната не е важно; важно е храната да проникне в различните светове и навсякъде да остави своето. Не може ли да проникне в различните светове, човек не може да се развива правилно и започва да боледува.

Казано е в Писанието: „Никой не живее за себе си“; значи никой уд не живее за себе си – нито стомахът, нито

дробовете, нито мозъкът. Стомахът приема храната и я обработва, но след това я отправя към дробовете, а оттам – към мозъка; и мозъкът не работи за себе си – той мисли по какъв начин да достави нужните материали на всеки орган и да го застави да работи.

Следователно, за да бъде здрав, за да съзнава, че е гражданин на Великата природа, човек трябва да има широки схващания за живота, всеки момент да съзнава, че не живее и не умира за себе си. Ако няма такива разбирания, той ще учи, ще работи, но без Любов; каквото и да направи, в края на краищата ще каже: „Празна работа е това“. Питам: ако човек изучава Земята, Слънцето, празна работа ли е това? Ако рисува картини от Природата, празна работа ли е това? Когато хиромантът изучава ръката на човека, празна работа ли е това? В ръката се крие историята на човека – какво по-приятно занимание можете да имате от това?

Има учени, които се занимават или само с човешкото око, или само с човешкия нос, или само с човешката уста. В окото, в носа, в устата се крие историята на човека. Който изучава историята на даден човек, едновременно изучава и себе си. Както в семката на едно дърво се крие цялото дърво, така и по отделните удове на човека можете да познаете целия човек; външно семката не прилича на дървото, но посадите ли я в земята, от нея израства голямо дърво, което ражда изобилно плодове. Изобщо в Природата нищо не се губи; както семката може да възпроизведе цялото растение, така и по един уд от човешкото тяло можете да опишете целия човек. Като разбира законите на Целокупния живот, човек може сам да си въздейства, да изправи погрешките си.

Съвременните хора се натъкват на страдания и противоречия вън от себе си, но причините са в самите тях. Човек трябва да познава силите, които действат в неговия организъм, както и тия, които действат в Природата. Ако е отрицателен, се свързва с отрицателните сили на Природата и в неговия организъм се зараждат ред болезнени състояния; ако даде ход на положителните сили в себе си

и същевременно се свързва с положителните сили на Природата, човек подобрява здравето си и се радва на добро разположение. Ако не се пази от отрицателните сили на Природата и не се стреми към положителните, той идва до състояние на безразличие.

Първоначално човек е смел, предприема една или друга работа, но ако среща препятствия и неуспехи, става страхлив. Колкото повече неуспехите и мъчнотиите му се увеличават, толкова по-страхлив става, докато най-после дойде до безразличие. Това са три състояния, през които минава всеки. Смелият излиза от дома си и отива на работа; страхливият се връща в дома си – предполага се, че е завършил работата си. Смелият започва да работи, без да свърши работата си докрай; страхливият всякога завършва работата си.

За изяснение на тази идея ще си послужа със следния пример. Представете си, че имате да давате на някого пари, но не можете да ги върнете. Ако сте смел, ще кажете: „Няма да ви дам парите!“. Ако сте страхлив и чуете, че ви заплашват с бой, веднага се връщате у дома си, взимате пари и плащате – това значи завършване на известна работа. Смелият взима пари назаем, а страхливият ги връща. Две държави се бият, започват да воюват помежду си – защо? Защото са смели. Щом положението стане сериозно, те се уплашват и започват да преговарят за мир. Значи за да дойде мирът, човек трябва да стане страхлив – страхът внася мир в човека. Върху този закон е основана съвременната педагогика. Слушате учителите да говорят, че това не е добро, онова не е морално; учениците не искат да знаят, но като ги заплашат, започват да се страхуват и са готови да направят всичко, каквото им заповядат – това наричаме *морал на страхливите*. Всички велики работи, всички култури се дължат на страха. Страхът завършва работите, но не ражда герои. И Природата използва страха.

Какво се получава от съединяването на страха и смелостта? Като се съединят, ражда се разумността. За да се придобие разумността, страхът трябва да се превърне в смелост, а смелостта – в страх. Например имате една страхли-

ва котка, която се плаши от най-малките изненади, но ако се намери в безизходно положение, става толкова смела, че се хвърля върху човека, драска го, докато се освободи. Човек става смел, когато дойде до крайния предел на страха. Той трябва да разбира проявите на страха и на смелостта. Човек е смел, когато знае, че противникът му е по-слаб от него; щом разбере, че е по-силен, той става страхлив.

Един заек се отчаял от живота и тръгнал към близката река да се удави. Като вървял по пътя, си мислел: „Не искам да живея вече. Където и да се обърна, всички ме гонят: животни, хора – всички искат да отнемат живота ми. Защо е такъв моят живот? Веднъж завинаги ще свърша с него, да се освободя от мъчнотиите“. Като разсъждавал така, минал покрай едно блато, където крякали жаби; като чули стъпките му, те веднага се скрили във водата и млъкнали. Заекът видял това и си казал: „Имало и по-страхливи от мен, значи аз не съм най-страхливият в света; щом е тъй, ще продължа да живея“ – и се отказал от решението си да се дави. Той и до днес живее с идеята, че жабите са по-страхливи от него.

Следователно, докато човек мисли, че е преследван от хората, че няма успех в работите си, че нищо не може да направи, той се намира в положението на заека, който се отчая от живота и тръгна да се дави, но като се убеди, че може да излезе нещо от него, че има по-неспособни от него, той се насърчи, започна да става смел и си каза: „Щом има поне едно същество, което се страхува от мен, това показва, че не съм съвсем изгубен; все има нещо в мене, на което може да се разчита“.

Сега се обръщам към младите, на които казвам: вие трябва да учите, да разберете вътрешния смисъл на живота, неговата същина; не го ли разбирате, ще се раждате и умирате заедно със старата култура, която всеки ден отива към залез, т.е. към смърт. Щом се обезсърчи, щом изгуби разположението си, човек казва: „Нищо няма да излезе от мен, моята работа е загубена; сега нищо друго не ми остава, освен да се простя с живота“. Защо човек се обезсърчава, защо не е смел и разумен? Какво ще придобие, ако

умре? Сегашните хора умират преждевременно. Да умре човек преждевременно, това значи да напусне работата си, преди да я е завършил. Господарят изпраща слугата си на нивата да копае, но той се връща предиобед – защо се връща толкова рано? Свършил ли е работата си – не я е свършил; щом не е свършил работата си, господарят отново ще го изпрати на нивата да копае.

Следователно, ако човек умира преждевременно, това показва, че той се връща в дома си, преди да е свършил работата си. Като видят, че се връща толкова рано, майка му и баща му отново ще го изпратят на нивата да оре, да сее и да жъне. Както човек не се ражда по свое желание, така не може и да умре по свое желание. Както човек не знае кога ще се роди, така не може и не трябва да знае кога ще умре. Кокошката знае ли кога ще умре? Тя нищо не знае – умира, когато господарят ѝ пожелае. Да измъти пиленца – и това зависи от господаря ѝ.

Казвате, че повечето хора умират от естествена смърт; привидно е така, но всъщност малцина умират от собствена смърт, а още по-малко умират по свое желание. Все ще се намери господар, който ще пожелае тяхната смърт. Слушате някой да казва: „Изяде ме тази болест!“ – значи болестта е негов господар. Болест, която уморява човека, не е нищо друго, освен общество от същества, които устройват заговор против него. Ще кажете, че самоубилият се умира по свое желание; ако е вярно това, нека самоубилият се се съживи по свое желание; ако може да направи това, ние ще се убедим, че наистина човек се самоубива по свое желание. Кога се самоубива човек? Когато направи големи дългове, които не може да изплати, и за да не изгуби достойнството си, се самоубива. Самоубийството е неестествено проявление на човека, така че невъзможно е човек сам да се убие и да не може сам да се съживи. Ако самоубилият се не може сам да се съживи, това показва, че някой друг го е убил.

И тъй, не си правете илюзии да мислите, че от вас зависи да живеете или да умрете. Да живее или да умре човек по свое желание – това подразбира да владее великата

наука на Живота. Той трябва да разбира законите на Живота и смъртта като два противоположни процеса; каквото и да прави, човек неизбежно минава през тия процеси. Човешкото тяло е затвор, в който душата временно пребивава; когато пожелае да се освободи от него, тя отваря вратите му или доброволно, или чрез насилие. Ако не я оставят да излезе от вратите на затвора, тя изкопава дупка, влиза в нея и оттам по вътрешни пътища незабелязано напуска затвора и излиза на свобода.

Питам: кое може да освободи човека от затвора? Това зависи от неговите правилни възгледи за законите на Живата природа. За тази цел той трябва да ги изучава и да знае защо ги изучава: като изучава законите на Великата природа, свързва се с Божественото в света – това значи придобиване на знание, което развива висшите умствени способности; с това знание човек развива и своите чувства, посредством които разграничава Доброто от злото, което определя постъпките му като добри и лоши. Щом влезе в Умствения свят, човек започва да се интересува от Правдата, т.е. от правото, а в Духовния свят борави само с морала, с понятието за Добро и зло. Значи Правдата се отнася до ума, а моралът – до сърцето.

Когато говорим за висшите прояви на ума, имаме предвид чистата мисъл, в която няма стремеж към материални придобивки. Например докато човек се стреми към музиката като висша наслада, която обхваща дейността на висшите умствени способности, ние казваме, че той живее в чистата мисъл; започне ли да прилага музиката като средство за печелене, той слиза от висшата област на мисълта. Това се отнася не само до музиката, но и до всички отрасли на науката и на изкуствата.

Съвременните хора се движат между два морала – стар и нов, вследствие на което изпадат в затруднения. Защо? От стария морал още не могат да се откажат, а за новия не са готови. Като се намерят в мъчнотии, веднага се отказват от новия морал и пак живеят по старому. Те говорят за нови идеи, за ново учение, но щом се намерят натясно, прилагат старото. Ако ги запитат в какво се заключава но-

вото учение, нищо не могат да отговорят. Новото учение обединява и примирява страха със смелостта, от което се ражда разумността; то обединява и примирява Любовта с омразата и вместо тях създава благостта. Ако някой изповядва новото учение, а не може да примири страха със смелостта, омразата с Любовта, той живее в старото учение, т.е. в старата култура. В старата култура става точно обратното: смелостта се превръща в страх, Любовта – в омраза. Състоянията се сменят и в новата, и в старата култура с единствената разлика, че в новата култура движенията са възходящи и положителни, а в старата – низходящи и отрицателни.

В новата култура времето доказва нещата, а в старата парите ги доказват – например ако дадете пари някъде, бързо ще ви изкарат способен, учен, гениален човек. В новата култура парите не играят роля. Днес могат да ви гонят, преследват, да отричат способностите ви, но след време истината излиза налице; последната дума има времето – то показва на какво се дължи тежестта на човека: на парите или на неговата способност и ученост. Същото се отнася и до Доброто – някои хора минават за добродетелни, за светии, защото парите са играли роля; като сложите на везните на човека хиляди английски лири, разбира се, че ще стане светия.

Следователно ценни неща са само ония, които не се изменят, които и времето не заличава. Права мисъл е онази, която през всички времена и епохи различава Доброто от злото. И Адам яде от Дървото за познаване на Доброто и злото, но преждевременно; след това, за да не яде пак от него и да влоши положението си, Бог го изпъди от Рая. Човек първо трябва да яде от Дървото на живота, а после от Дървото за познаване на Доброто и на злото. Изпъждането на Адам и Ева от Рая е процес, през който всеки човек трябва да мине. Ако майката и бащата не изпъдят детето от дома си и не го пратят на училище, то никога няма да стане учен човек. Докато е около майка си и баща си, детето постоянно ги прегръща и целува; щом го изпратят на училище, то влиза в нови условия: учителят го

поема, поставя го на строга дисциплина, детето вижда, че тук няма прегръдки и целувки, и започва да гледа сериозно на работата.

Който влезе в училището, трябва да учи; ако не учи, понякога учителят прилага магическата пръчица, с която и капелмайсторът си служи. Магическата пръчица е съществувала във всички времена, тя съществува и днес, само че формата ѝ е изменена. Някога тя е била във формата на обикновена пръчица, после е била заместена с плесница, след това – с бележник; днес учителят влиза в клас с дневник, в който пише оценки върху успеха и поведението на ученика. Например единицата не е нищо друго, освен плесницата на учителя – той съединява всички пръсти на ръката си и от тях образува плесницата; като получи единица, ученикът се стресва по същия начин, както от плесницата, и започва да учи. Нулата подразбира юмрук; каквото разрешение дава юмручното право в света, такова дава и нулата за ученика.

Съвременните хора искат да живеят добре – от какво зависи това? От стомашната и от отделителната системи – който иска да живее добре на физическия свят, той трябва да има здрави и дисциплинирани стомашна и отделителна системи. Между дейността на стомашната и отделителната система в човека и разкаянието, през което той минава, има известно съотношение – както тези системи отделят чистото от нечистото, потребното от непотребното, така и чрез разкаянието човек се чисти – отделя чистото от нечистото, положителното от отрицателното. Всички религии препоръчват разкаянието като процес на чистене: чистото отива на една страна, а нечистото – на друга. След това чистите сокове отиват към сърцето и дробовете, а оттам – в мозъка. Ако сърцето и белите дробове не функционират правилно, човек не може да диша; щом не диша правилно, той не може да мисли правилно. Дихателната система на човека показва, че не само кръвта трябва да се пречиства, но и желанията; както нечистата кръв трови организма, така и нечистите желания го тровят.

Като ученици, вие трябва да работите съзнателно вър-

ху себе си, да знаете каква е службата на вашите системи не само на физическия, но и в Духовния свят. Например службата на стомашната система на физическия свят е да смила храната, а в Духовния – да прекарва страстите и низшите желания на човека през смилане, да ги надроби на ситно и да ги изпрати нагоре към огнището. На физическия свят сърцето и дробовете пречистват кръвта, а в Духовния свят те са мехът и огнището, през които трябва да минат желанията на човека, за да се отдели чистото от нечистото. Мозъчната система отправя заповедите си към различните органи за службата, която те трябва да изпълняват, а в Духовния свят мозъкът определя службата и мястото на всички мисли в човека. Следователно не смесвайте чистите мисли с нечистите; чистите мисли слагайте на една страна, а нечистите – на друга. Както Природата отделя чистото от нечистото, така и човешкият ум трябва да отделя чистите мисли от нечистите; не ги ли отделя, приема ли ги в смесен вид, той внася отрова в своя мозък. Ще бъдете внимателни към своите мисли, ще ги изучавате, за да знаете какво желание събужда всяка мисъл. Мисълта е свързана с желанията, желанията – с действията, а действията – с последствията.

Следователно, ако искате да бъдете здрави, дръжте в изправност стомаха, дробовете и мозъка си. Здравословното състояние на стомаха зависи от храната, която човек приема – колкото по-чиста е храната, толкова по-здрав ще бъде. Като приема чиста храна, човек спазва всички правила при храненето – той знае колко храна да приеме и как да я приеме. Храненето не е само физически процес, но и духовен, тъй щото натъкнете ли се на известна аномалия в живота си, не се извинявайте, не казвайте, че нещо не сте знаели – има неща, които човек не знае, но що се отнася до живота, как трябва да живее, всеки човек знае това. Кой не е опитал последствията на кривите мисли и заблуждения? Следователно всеки човек знае, че за да бъде здрав, трябва да има права мисъл, възвишени чувства и благородни постъпки. Ако не е здрав, човек не може да свърши работата, която му е дадена.

Сега пак ще ви запитам: в какво се състои новото уче-

ние? Задачата на новото учение се състои в отделяне на злото от Доброто, на омразата от Любовта, на невежеството от знанието, на безсилието от силата и т.н. Може ли да се нарече силен онзи, който не е в състояние да отдели злото от Доброто? Силен човек е онзи, който отделя злото от Доброто и ги поставя в две противоположни посоки. Като поставите добрите хора на една страна, а лошите – на друга, ще видите какви резултати ще имате. Казвате: „Може ли да стане такова разделяне на хората?“; може, нима това не става във войните – войната не е нищо друго, освен разделяне на хората на два лагера: приятели и неприятели. Страната, която напада, е вашият неприятел. Вие седите тихо и мирно, нямате намерение да нападате; щом не нападате, вие сте приятелски разположени към вашия съсед, не сте въоръжени, но имате здрави крепости, в които можете да се криете. Неприятелят ви напада, хвърля своите бомби върху вас, но вие сте скрити; неприятелят ви изхвърля всичките си бомби и престава да ви напада – тогава вие излизате от своите крепости, събирате остатъците от бомбите, претопявате ги, превръщате ги в злато и започвате да работите с тях. Неприятелят ви, който сега е обеднял, идва при вас да търси работа; вие му давате и му плащате добре. Той става слуга, а вие – господар.

И тъй, неприятелят ви е човек, който работи със злото – седи на едно място и ви се заканва, хвърля бомбите си срещу вас. Вие мълчите, слушате го какво говори и не му възразявате. Като изхвърли всичките си бомби, той се изпразва, става последен бедняк и си казва: „Тази работа не върви със зло. По-добре да се примиря със своя съсед, за да се наредят и моите работи“. Отива, съседът му го приема любезно, започва да разговаря с него и го поучава; сега той, който мълчеше, става силен, а противникът – слаб.

Тъй щото не разчитайте на злото; натъкнете ли се на него, отстъпете назад – злото е бомба, която експлодира, без да причини съществена пакост. Неприятелят е скрит в крепостта си, напразно ще го бомбардираш, но ако искаш да изхвърлиш бомбите си, бомбардирай го. Той ще

чака времето, когато ще изхвърлиш всички бомби, и щом осиромашееш, ще събере бомбите, ще ги превърне в злато, от което един ден ти сам ще се нуждаеш. Ще отидеш при него, ще искаш работа и той ще ти я даде, но за нея ще ти плати със собствените ти думи – със собствените ти бомби; това, което си отправял към него, един ден ще се върне към теб.

Питам можете ли да приложите този закон, можете ли на злото да въздействате с Добро; ще кажете, че каквото прави човек, това му се случва и каквото мисли, това го постига. Като знаете тези закони, дръжте в ума си положителни мисли. Искате ли да постигнете нещо добро – да станете учен, музикант или поет, работете непрекъснато в това направление и дръжте в ума си мисълта, че всичко е постижимо за онзи, който люби Бога и вярва в Него. Положителните мисли привличат Възвишени същества, които веднага идват в помощ на човека. Когато човек се стреми към постигане на известна идея, всички разумни сили в Природата, които работят в тази посока, се кооперират и му дават упътвания и съдействие; те се притичват на помощ на всяка безкористна мисъл, на всяко безкористно чувство и желание, както планинските потоци се събират заедно, за да образуват една голяма река. Ученият, талантливият, гениалният човек са големи, пълноводни реки, в които се втичат множество поточета и рекички. Ако нямате Вяра и Любов към Бога, каквито и желания да имате, няма да ги постигнете; а ако успеете да постигнете някои от желанията си, вие сте употребили големи усилия и труд – защо? Защото не можете да разчитате на Светлите разумни същества да ви помагат – те не се отзовават на отрицателните сили на Природата. Безлюбието, безверието са отрицателни прояви в човешкия живот. Вие знаете, че подобното подобно привлича, следователно положителните мисли привличат Възвишените същества, а отрицателните ги отблъскват.

Мнозина се страхуват от живота и казват: „Какво ще правим, ако трябва да влезем в света?“. Много просто – ако сте цигулар, ще извадите цигулката си и ще свирите.

– „Каква песен трябва да свирим?“ Според случая – ако сте в църква, ще свирите някоя религиозна песен; ако сте на площада, ще свирите обикновена песен, да развеселите хората; ако сте на хорището, ще изсвирите едно хоро, да си поиграят хората; ако сте на сцената на някой голям салон, ще свирите класически парчета. – „Имам ли право да свиря?“ Щом си майстор и знаеш да свириш, имаш право да свириш; каквото свириш, всичко е намясто. Който може да играе на хорото, може да се моли и в църквата; не може ли да играе на хорото, и в църквата не може да се моли. Преди да стане набожен и да ходи на църква, човек е играл на хорото. Защо отива днес на църква – защото е преживял големи разочарования и неуспехи в живота си; в бъдеще, когато работите му се наредят добре, той пак ще посещава хорото. Не е лошо човек да играе на хорото, лошата страна на хорото седи в неразбирането. Лошо е, когато човек играе и не знае защо играе; лошо е, когато се моли и не знае защо се моли. Приятно е човек и да играе, и да се моли, когато знае защо прави това. Някой казва: „Не зная какво да правя“; щом не знаеш какво да правиш, пей и свири. – „Нямам тъпан.“ Щом нямаш тъпан, ори и копай – това е пак музика. – „Право ли е да пея и да свиря?“ Право е, разбира се. – „Какво ще кажат хората?“ Важно е какво ти ще кажеш за себе си. Щом нямаш работа, пей и свири; за предпочитане е да пееш и да свириш, отколкото да останеш без работа.

Съзнателният живот изисква работа, новата култура се нуждае от работни хора. Новата култура изключва затворите и бесилките. Тя не търпи никакви човешки недъзи и слабости; срещне ли човек с някаква слабост, колкото и да е малка, тя ще го прекара през огън, за да го изчисти. Новата култура не приема хора, които вървят по пътя на старата култура и на старите хора; ако срещне на пътя си млад човек, който върви по пътя на старите, тя не го счита за млад и знае, че и да мине по пътя на стария, той нищо няма да придобие. Какво се ползва младият, ако тръгне по пътя на фалиралия търговец? Като се лута на една и на друга страна, ще придобие известни опитности, но в края

на краищата ще си счупи главата, както е станало с фалиралия търговец. Има ли смисъл младият да се хвърли от една височина, за да провери как търговецът си е счупил крака или главата? Хвърли ли се от голяма височина, човек непременно ще счупи крак, ръка или главата си. Ще кажете, че има други пътища, през които може да мине безопасно; казвам: вървите ли по пътя на старата култура, все ще се контузите или нараните някъде – в стария живот няма безопасни места; пътищата на стария живот привидно са безопасни, но влезеш ли в тях, непременно ще се осакатиш някъде.

Какви са пътищата на новата култура? Много пътища водят към новата култура, но сега ще спомена само три: път на служене, път на почитание и път на обич. На кого трябва да служи човек? Ако служи на себе си, ще фалира; за да не изпадне в това положение, той трябва да служи на Великия принцип в живота, от Когото е получил всичко. Къде ще намери този принцип – навсякъде в живота. Ние го наричаме *Божествено начало в света*. Ако искрено го търсите, ще го намерите и в растенията, и в животните, и в хората. Кого трябва да почита човек? Себе си ще почита. Ако не почита първо Божественото в себе си, никога няма да го почита вън от себе си; щом не може да почита Божественото вън и вътре в себе си, човек е изложен на пълен банкрут. Който почита себе си, той има правилни отношения към всички живи същества: растения, животни и хора. Когато познава двата пътя в новата култура – служене и почит, човек влиза в третия път – в обичта. Служенето има отношение към физическия свят, почитта – към Духовния, а обичта – към Божествения. Докато не е служил, докато не е бил слуга, човек не може да има пари, не може да си купи нови дрехи, с които да се облече; щом не е облечен в нови и чисти дрехи, човек не може да се ползва от почитта на обкръжаващите. Как ще почитате човек, облечен със скъсани и нечисти дрехи – той отдалеч още мирише. Следователно, ако не е служил, човек не може да се облече с нови и чисти дрехи; ако не е чисто облечен, да благоухае, той не може да

влезе в Божествения свят, за да получи своето наследство – обичта.

Задръжте в ума си трите идеи: служене, почит и обич. Който не се е научил да служи, да се труди и да работи, той не е разбрал Живота; който не почита себе си и обижда ближния си, той не може да почита и другите хора. Да служиш, да почиташ и да обичаш – това е девизът на новия живот; не прилага ли този девиз, човек преждевременно остарява.

Ще кажете, че не е добре човек да се увлича в нови идеи, че новото е само за младите, които живеят с фантазии. Ако младият живее с увлечения и фантазии, какво ще кажете за стария, за неговите придобивки? Старият всеки ден се разочарова. Къде са тогава неговите положителни идеи и възгледи? Отношенията между младия и стария трябва да бъдат правилни – те трябва да почиват на вътрешна, дълбока връзка. Младият трябва да се поучава от стария, а старият да поощрява младия. Правилни, нормални отношения са тия, в които младият и старият са доволни от живота си. Младият се стреми да върви напред, без да се обезсърчава, а старият разглежда миналия си живот, изправя погрешките си, без да се самоосъжда; младият изучава служенето, а старият – почитта. От отношенията на хората едни към други старият ще изучава почитта. Обичта не е нито за младия, нито за стария. Да обичаш, да любиш, това значи да умреш, следователно смъртта не е нищо друго, освен Любов – защо? Защото както смъртта, така и Любовта взимат всичко от човека. Който люби, той трябва да даде всичко от себе си. В Любовта влизат и служенето, и почитането. Който люби, той е господар на положението, в което се намира, той е господар и на смъртта. Когато смъртта стане господар на човека, той е извън Любовта. Каже ли ви някой, че ви обича, питайте го станал ли е господар на смъртта; ако не е неин господар, той говори само за Любов, без да я носи в себе си. Любов, в която смъртта царува, не е истинска любов, това е любовна каша.

Истинската любов изключва страха, тъмнината, не-

вежеството, безсилието и смъртта от себе си. Тя е онази мощна сила, онази вечна светлина, онази гениалност, която създава всичко в света. Човекът на Любовта е господар на смъртта, на всички низки и отрицателни сили в света.

Най-великото нещо в света е Любовта.

Най-силното нещо в света е Мъдростта.

Най-красивото нещо в света е Истината.

Като знаете това, кажете си: „Велик човек е онзи, който има Любов. Силен човек е онзи, който има Мъдрост. Красив и благороден човек е онзи, който носи Истината в себе си“.

Само Божията Любов дава смисъл на Живота.

1. лекция, 30 август 1929 г., София

СМЯНА НА СЪСТОЯНИЯТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Размишление.

Чете се темата: *Отношение между отрицателните и положителните сили на Природата.*

Напишете няколко положителни и няколко отрицателни думи. Думите *чистота*, *вдъхновение*, *свобода*, *хляб*, *живот* са положителни, а думите *смърт*, *леност*, *гняв*, *завист*, *катастрофа* са отрицателни. Положителните и отрицателните думи могат да бъдат възходящи и низходящи. Коя дума е антипод на думата *чистота – нечистота*. А на *вдъхновение – унилост*, *упадък*.

Като изучавате въздействието на положителните и отрицателните думи върху себе си, у вас се явява желание да трансформирате отрицателните в положителни. Не е лесно да трансформирате думите. Например думата *грозде* е свързана с виното; от гроздето правят вино, което в малко количество докарва веселие, а в голямо – упояване. Коя дума е антипод на виното – водата. Значи за да смени упояването с трезвеност, вместо вино човек трябва да употребява вода. Как можете да постигнете това? Ако обичате да пиете вино, вследствие на което често се опивате, сложете пред себе си една чаша с чиста планинска вода и щом усетите жажда, веднага вдигнете чашата, приближете я към устните си и кажете: „Щом искаш да пиеш, пий чиста планинска вода! Като пиеш вода, ще станеш трезвен, бодър и силен“. Като постъпвате един месец по този начин, ще замените пиенето на вино с пиене на вода. Също така човек може да замести водата с вино, да изгуби своята трезвеност, здравето и силите си.

Коя дума е антипод на мързела, или на леността? Трудът. Трудолюбивият не може да изпадне в състояние на леност. Каква разлика има между думите *мързел* и *леност*? Направете анализ на тия думи и кажете каква е разликата между тях; кажете коя от двете думи се е родила първа. Значи думите имат своя определена възраст, вследствие на което някои са по-стари, а други – по-млади. Думите също се раждат и умират, изчезналите думи се наследяват от нови. Общо казано, думите са живи и минават през същите процеси, както живите същества. Когато една дума остарее, тя излиза от употреба и се замества с нова. Като изучавате думите *мързел* и *леност*, намерете причината за съществуването им.

Сегашните хора се спират често върху думите *добро* и *зло*. Кога се ражда злото? Когато човек не прилага Доброто, се ражда злото. Ако желанията на някое дете напълно се задоволяват, има ли условия в него за злото? В живота на задоволеното дете няма условия за зло, но щом не задоволите едно от неговите желания, то става неразположено. Ние знаем, че всяко неразположение на духа е причина за зло. Може ли злото да се роди преди Доброто? Може ли човек да осиромашее, преди да е бил богат? Може ли човек да умре, преди да е бил роден? Значи злото се е явило след Доброто, сиромашията – след богатството, смъртта – след живота. Смъртта подразбира живот – който се е родил, само той може да умре; нероденият няма условия нито да живее, нито да умре.

Като ученици, вие трябва да се учите да сменяте състоянията си. Казвате например, че някой човек е кисел, т.е. неразположен. Как ще смени своето кисело състояние? Ако има киселина, химикът лесно се справя с нея – взима известно количество основа и я неутрализира, но как може човек да смени своето кисело състояние в неутрално? Разумният сам намира метод за това, а неразумният очаква някой отвън да дойде да му помогне. Не дойде ли помощ отвън, дълго време остава със своето неразположение.

Като изучава методите за трансформиране на състоянията си, човек трябва да прониква в трите свята – физически, Сърдечен и Умствен, същевременно трябва и да изучава трите вида явления в живота: механични, органични и психични. Като познава различните явления, той знае с какви методи да си служи. Представете си, че влизате в един тъмен салон, без никаква светлина; ще направите крачка напред и крачка назад, но повече не се решавате – защо? Страх ви е да не направите някаква пакост. Ако влезете в една тъмна пещера, ще се намерите в същото положение. Какво трябва да правите? Тъмнината е голяма, нищо не виждате, при това сте влезли вътре с намерение да правите научни изследвания. Като се лутате известно време в мрака, си спомняте, че имате кибрит в джоба си; изваждате го, драсвате и запалвате само една клечка. Колкото и малка да е светлинката, отчасти се ориентирате и започвате да търсите свещ, лампа или ключа на електрическото осветление; намерите ли го, запалвате лампите и се радвате на светлината, при която започвате да правите своите изследвания. Накрая идва момент, когато и тя не ви е достатъчна – нуждаете се вече от духовна светлина, за придобиването на която се изисква повече работа. Колкото повече напредвате в умствено и в духовно отношение, толкова повече светлината ви се увеличава и тогава виждате, че за да смени състоянието си, човек се нуждае от повече знания: физически, или материални, и духовни; има състояния, които човек не може да трансформира само по физически начин, нужни са духовни знания и методи.

Често хората се запитват как да се освободят от злото и страданията. Каквото и да правят, не могат да се освободят от тях; те пристъпват в дома на човека свободно, без да искат да знаят приемат ли ги, или не. Ако злото и страданията посещават човека без негово позволение, колко по-свободно е Доброто в това отношение – Доброто посещава човека по всяко време, защото е господар на положението; то се вмъква в човека и през най-малката дупчица. Доброто е господар на човека, а човек – слуга на

Доброто; следователно, когато Доброто влиза в човека, не го пита да влезе ли, или не – господарят никога не хлопа на стаята на слугата си, но когато слугата иска да влезе в стаята на господаря си, непременно трябва да похлопа. Човек хлопа ли на своята стая – не, защото сам си е господар.

Какво означава хлопането? Да похлопаш на вратата на някой човек или на своята врата, това значи да правиш добро. Трябва ли тогава да питате да правите ли добро? Който пита това, той е слуга – господарят прави добро и никого не пита, от никого не иска позволение. Кой от двамата стои по-високо – който прави добро и пита да прави ли добро или който прави добро, без да иска позволение? Който прави добро, без да пита, е господар. Господарят стои по-високо от слугата.

Сега да се спрем върху въпроса за злото. Някои питат трябва ли да правят зло, а други не питат никого и на своя глава правят зло. Който се допитва до съвета на мъдрия и добродетелен човек, той е господар, но онзи, който не пита никого и на своя глава прави зло, той е слуга; значи законът за злото е точно обратен на закона за Доброто. Следователно, който иска да бъде господар, трябва да прави Добро; ако не спазва тези закони, той става слуга – слугата прави зло, а се отказва да прави Добро.

Като ученици, вие трябва да изучавате проявите на хората, да знаете кой за какво е готов. Срещнете ли някой мързелив човек, накарайте го да яде; в яденето той е голям майстор: яде бавно, спокойно, добре дъвче храната. Трудолюбивият, който не остава и за момент без работа, яде бързо, неспокойно, не дъвче добре храната. Колкото по-бавно яде мързеливият, толкова по-бързо се храни трудолюбивият. Ленивият пък става крайно религиозен; по цели дни седи без работа и само се моли – дано по някакъв начин Бог му помогне да нареди работите си добре. Мързеливият, в своите мечти за бъдещи проекти, развива голяма пожертвователност – седи и мисли, че ако има средства, ще направи училища, църкви, болници и т.н.; седи с часове на едно място и мисли какво изобретение

може да направи, докато в края на краищата се установява върху идеята *perpetuum mobile*. Значи ленивият е набожен, т.е. религиозен човек, а мързеливият – учен. Кажат ли за някого, че е набожен човек, простолюдието го нарича ленив; всички знаят, че той се моли по цели часове, очаква да получи нещо наготово. За мързеливия пък казват, че е от „учените“ хора; за него съществува поговорката: „Накарай мързеливия на работа, да те научи на ум“. Леността е недъг на сърцето, а мързелът – на ума, но ние не говорим за недъзите и слабостите на хората. Като е дошъл на Земята, човек трябва да работи, да учи, да придобива знания.

Като ученици, вие трябва да знаете законите, чрез които се сменят енергиите, защото така ще се справяте с отрицателните енергии и ще ги използвате за добро; който знае тези закони, може да използва горчивите и киселите сокове на злото за добро. Енергиите на злото са горчиви и разрушителни само на физическия свят; пренесете ли ги в Духовния, те намаляват горчивината и разрушителността си, а пренесете ли ги в Божествения, коренно се видоизменят и се превръщат в сладки плодове – в Божествения свят няма горчиви, кисели и разрушителни енергии. Велика наука е да знае човек да преобразува енергиите. Има случаи, когато възвишените идеали на човека, чиито корени са в Божествения свят, при слизането си във физическия свят всмукват от соковете на злото и стават горчиви и разрушителни; това се дължи на непознаване на закона за трансформиране на енергиите. Ако познава този закон, човек може да пренесе и най-лошите си и отрицателни състояния от физическия в Божествения свят и да ги превърне в сладки ароматни сокове. С този закон може да си въздейства и при самовъзпитанието.

Някои ще възразят, че е невъзможно злото да се превърне в Добро. Представете си, че вие сте крайно честолюбив човек. Един ден срещате господин, който е неразположен към вас, иска да ви отмъсти за нещо и ви удря силна плесница; веднага честолюбието ви излиза налице – започвате да се сърдите, да негодувате, че е постъпил

зле, че е накърнил достойнството ви и т.н. В това време при вас идва негов добър приятел и за да измие погрешката му, предлага ви една сума от десет хиляди английски лири; вие взимате парите, забравяте плесницата и казвате: „Добре е, че получих една плесница – набързо да забогатея“. Значи златото, като елемент на Божествения свят, превръща соковете на злото в добри, сладки плодове. Пред вида на златото човек забравя удара и започва да се радва. Магията седи в това да знаеш на всеки удар, на всяка горчивина какви елементи да противопоставиш. Всяко състояние в човека, лошо или добро, може да се смени. Ако някой не обича да учи, могат да го заставят. Умът на човека може да се отвори или затвори, ако знае какъв метод да приложи.

Иска ли да се самовъзпитава, човек трябва да прилага тия закони, с помощта на които отрицателните енергии се превръщат в положителни. Религиозните прилагат молитвата като метод за трансформиране на енергиите. Добрите мисли, чувства и постъпки, добрите думи са в състояние да трансформират горчивото в сладко. Връзката на човека със способни и даровити хора е в състояние да повдигне неговите нисши енергии във висши – например ако някой посредствен човек дружи с талантливи или гениални музиканти, за десетина години той може да стане добър музикант; тази дружба оказва влияние върху неговото музикално чувство и той започва да работи усилено в областта на музиката. За да се развива известна способност в човека, тя се нуждае от специфична светлина, топлина и храна; не ѝ ли дадете тия условия, тя остава в потенциално състояние. Ако не поставите една семка в почвата, тя винаги остава семка, от нея нищо не може да излезе, но ако посадите семката в почва, при светлина, топлина и съответна храна, в скоро време от нея ще се роди дърво, което ще даде своите сладки плодове.

Мнозина и до днес гледат на проявите на Природата като на случайности, поради което вярват, че щастието може да им дойде някъде отвън; не, щастието е абсолютен закон, или закон на определени величини, които не

зависят от материалните условия. В идеален смисъл на думата щастливият човек е абсолютно доволен от живота – каквото и да му случи, той не губи щастието си. Никаква сила не е в състояние да отнеме щастието на човека; може ли да му го отнеме, това показва, че той не е дошъл до истинското щастие. Щастието се дължи на особени закони и докато човек живее в тях, никаква сила не може да му го отнеме. На Земята щастие не съществува. Вие знаете през какви страдания и изпитания са минавали мъчениците – изгаряни, разпъвани, набивани на колове, но въпреки това били доволни и щастливи и заминавали с песни за онзи свят.

Всички хора минават за ученици на живота. Наистина, по-велико училище от живота не съществува. С какво се характеризира ученикът, кое му дава името *ученик*? Ученик е онзи, който учи, за да придобива знания. Какви знания трябва да придобие? Истински, положителни знания. Придобие ли истинското знание, ученикът не трябва да се разколебава от нищо. Ние наричаме истинско знание Божественото – от него произлизат всички науки, то е източник на науките и изкуствата. Пред Божественото знание сегашните науки минават за деца, които още не са достигнали своето крайно развитие – каквото е отношението между мъдреца и детето, такова е отношението между Божественото и човешкото знание. Когато човек отчасти се домогне до познаване на Божествената наука, той придобива жизнения еликсир, владее магията на живота; това знание прави човека силен, способен и добър. Божественото знание може да се приложи и на Земята. Който носи това знание в себе си, във всеки даден момент знае как да постъпва, какво да говори, знае защо е дошъл на Земята, знае какво е предназначението на човека. Ученикът на Божествената наука изучава влиянието на планетите върху човека, за да може да се справя с тях; едни от тези влияния са благоприятни за него, а други – не. От живота на човека зависи ще се справи ли, или не с лошите условия. За да преодолява мъчнотиите, той трябва да бъде разумен.

Като ученици на Живота, вие трябва да изучавате окултните науки. Без астрологията не можете да си обясните отношенията между хората – астрологът знае защо едни хора не си хармонират, а други си хармонират. Като разбира причините, които създават лошите отношения между хората, той може да ги отбягва. На научен език лошите отношения между хората се наричат карма, лош съвпад на планетите и т.н. За ученика не е достатъчно да знае това, но трябва и да се ползва от своето знание – като го прилага, той започва да сменя отрицателните си състояния в положителни, защото само така може да си пробие път в живота и да реализира желанията си. Мъчно е да постигне човек това знание, но без него всеки ден ще претърпява неуспехи и в края на краищата ще търси вината вън от себе си. Да мисли някой, че външните хора са виновни за неуспеха му, това значи да живее в заблуждения. Ученикът трябва да има стабилно знание, с което да постига своите желания; Божественото знание дава устой, стабилност на човека.

Следователно стремете се към Божественото знание, с което можете да разрешите всички въпроси – няма задача в живота, която Божественото знание не може да разреши; стремежът на човека седи именно в това – правилно да решава задачите си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

2. лекция, 6 септември 1929 г., София

ОТНОШЕНИЯ КЪМ ПРИРОДАТА

Размишление върху Правдата.

Тема за следния път: *Разлика между растителното и животинското царство.*

Упражнение. Поставяте ръцете настрани, после правите леки и бързи движения на ръцете – нагоре и надолу.

Като правите това упражнение, спирайте вниманието си върху природните движения; като ги изучавате, ще видите, че повечето са вълнообразни – рядко ще срещнете в Природата право, гладко движение. Каквито и движения да правите, важно е да бъдат хармонични; щом са хармонични, те са правилни. Когато движенията на човека са хармонични, това показва, че той има правилни отношения към Природата. Докато не хармонизира движенията си с Природата, човек всякога ще бъде неразположен. Стане ли сутрин от сън неразположен, още преди започването на каквато и да е работа, трябва да направи няколко упражнения с ръцете, с краката, за да се хармонизира с Природата.

Правете по десет пъти на ден упражнението, което ви дадох днес; ако състоянието ви не се измени, направете го няколко пъти по десет. Ако не правите упражнения за смяна на състоянията си, вие ще се скарате с някой от близките си. По какъвто и да е начин, но човек трябва да изразходва излишната си енергия; за предпочитане е да я изразходва така, че поне да свърши някаква работа, отколкото да развали отношенията си с някой свой близък. Чрез упражненията човек изправя мисълта си. Защо трябва да мисли право – за да бъде здрав. Кривата мисъл влияе върху правилното кръвообращение, а оттам и върху дейността на всички органи.

Дали мисли, чувства или действа, човек трябва да се стреми към правилно изразяване. Ако не можете да свирите или да пеете правилно, дружете с човек, който е музикален. Ако не намерите такъв, правете следното упражнение: сложете пръстите на ръцете си на слепите очи и отправете мисълта си към музикалния център; като правите това често, вие изпращате кръв към този център и го храните. Който разбира законите на Природата, той може да развива своите мозъчни центрове.

По същия начин можете да си въздействате, за да смекчите известни прояви на своя характер. Когато почувствате в себе си нещо твърдо, вземете следното положение: десният крак малко напред, лявата ръка на хълбока, а дясната – горе, на главата, сякаш сте се подпрели; това положение внася известно успокояване и мекота.

Понякога човек прави естествени упражнения, без да ги обмисля; това се дължи на висшето съзнание в него, което регулира енергиите му. Естествените движения са разумни и красиви; отклони ли се от естествения живот, човек започва да губи красотата и пластичността на движенията си.

Когато учителят запознава детето с буквите, той пише красиво, отчетливо. Детето копира учителя си, иска да напише буквите също така красиви, но не може – каквито и движения да прави с ръката си, буквите не излизат сполучливи. В случая причината, която заставя детето да прави движения с ръката си, да подражава на своя учител, е разумна, но движенията му още не са разумни и хармонични; дълго време трябва да се упражнява, докато започне да пише като учителя си.

Както детето прави движения, така постъпва и възрастният, но и неговите движения не всякога са хармонични. Някой човек глади веждите си, пипа очите си, прави движения с ръцете си, без да разбира смисъла на своите движения. Ако го запитат защо глади веждите си, той ще каже, че изправя космите им – това не е истинската причина, той прави това движение несъзнателно, а причината се крие другаде.

Много от движенията на човека се дължат на някои наслоявания от минали поколения, там се крият причините за добрите и лошите прояви на човека. За да разбере причините на движенията си, човек трябва да се върне назад, да проследи живота на своите деди и прадеди. Като наблюдавате някого, виждате колко много движения прави той: ту главата си хваща, ту челото, ту ушите, а от време на време движи и ръцете си. Чрез движенията си той регулира енергиите на своя организъм. Колкото по-съзнателни са движенията му, толкова по-правилно се регулират енергиите. Движенията разтърсват въздуха, чиито трептения се предават на физическото тяло на човека чрез двойника. Двойникът е антена, чрез която той възприема впечатления от външния свят; тази е причината, поради която двойникът обвива човешкото тяло и го предпазва от нещастия. Колкото по-добре човек регулира двойника си, толкова по-правилно ще приема впечатленията от външния свят.

Като знаете това, често трябва да регулирате антената си. Щом антената ви е в изправност, чувствата и мислите ви ще бъдат правилни; не я ли регулирате, каквито и движения да правите, мъчно можете да си помогнете. Как може да си помогне човек, ако не знае причината на нещата? Радиото, с което съвременните хора си служат, е направено въз основа на законите, по които е построен човешкият организъм. Ако радиото минава за сложен апарат и само специалисти могат да го пипат, колко повече може да се каже това за човешкия организъм – апарат, хиляди пъти по-сложен от радиото.

Задачата на този, който иска да работи за самовъзпитанието си, се свежда към изучаване на тялото – човек трябва да знае предназначението на всички удове на своя организъм, за да разбира състоянието, в което те се намират. Например ако ръката му е чрезмерно суха, той трябва да ѝ предаде малко влага – как се постига това? Ще вземе една влажна кърпа и ще я прекара няколко пъти по дължината на ръцете си. Ако пък ръката му е много влажна, нека я изтрие няколко пъти със суха кърпа. Голямата су-

хота и голямата влага не са за предпочитане. Ако се потите много, изтривайте тялото си с влажна кърпа. Човек трябва да мие лицето и ръцете си по няколко пъти на ден с чиста вода. Също така трябва да мие и ушите си – ухото е приемник на звуковите вълни, вследствие на което трябва добре да се измива, да не остава никакъв прах по него, нито в гънките му; ако ухото ви е запушено, вие не можете да възприемате здравословните течения на Природата.

Някой се оплаква, че косата му е много суха, често се разбърква и стърчи нагоре. Това се дължи на голямото количество електричество, което се е събрало в главата му; за да се освободи от него, той трябва да хармонизира мислите си, да регулира теченията на електричеството и магнетизма в мозъка си, а това се постига по външен и по вътрешен път. Вътрешният път е по-мъчен. Външно всеки може да си въздейства: ще мокри косата си по няколко пъти на ден и добре ще я разресва. Ако не освободи навреме мозъка си от излишното електричество, човек изпитва голямо напрежение в областта на слепите очи; за да се освободи от него и от болките в главата, добре е да слага на главата си тънко нарязани филийки от картофи – те извличат излишното електричество от мозъка. Ако не си помогне навреме, електричеството се предава на целия организъм и човек заболява сериозно. Понякога малки причини произвеждат големи последствия. Като се намери в затруднение, човек търси помощта на лекарите; и това е добре, но понякога и лекарите не могат да помогнат.

Натъкне ли се на известна дисхармония, човек трябва да вземе мерки навреме – да възстанови хармонията си с Природата. Всяко нарушаване на хармонията в човешкия организъм е в зависимост от нарушаването на законите на Разумната природа – всяка дисхармония показва, че той не може правилно да възприема енергиите на Природата и вместо да се ползва от тях, става известно сблъскване и сътресение в него. Всяка дисхармония действа разрушително – често една дума е в състояние да произведе пертурбация в организма на човека, особено ако той е чувствителен.

Като ученици, вие трябва да проявявате самообладание, да следите за мислите, чувствата и постъпките си и намерите ли нещо неправилно в тях, веднага се коригирайте. Разумният човек сам се изправя; той знае какво да говори и с какви думи да си служи. Както радиото има ключове, които се завъртат и отвъртат навреме, така и човек има ключове, с които си служи. Всеки ключ трябва да се отваря навреме. Има дни и часове, когато атмосферата е силно развълнувана; ако през това време отворите радиото, звуковете не са ясни и се чува голям шум. Същото се отнася и до човека – той не може през всяко време да се прояви по един и същ начин.

Следователно, иска ли да се прояви правилно, човек трябва да се съобразява със своята природа – тогава може да използва благоприятните условия за своето проявление. Мнозина не успяват в живота си, защото живеят като рентиери, като клиенти на някоя гостилница. Рентиерът не се интересува откъде идват парите и как са спечелени; той знае само едно нещо – трябват му пари. Посетителят на гостилницата се интересува само от яденето – влиза в една гостилница, сяда на стол и чака да му донесат ядене. Като се нахрани, взима си шапката, плаща на гостилничаря и излиза навън; кой ще мие чинията му, кой ще събере трохите – това не го интересува. Така е на Земята, между хората, но ако влезете в Природата, между Разумните същества, там не се позволява това. Като се нахраните, сам ще вдигнете трапезата, ще измиете чинията си и ще изчистите мястото, където сте се хранили; не постъпите ли по този начин, няма да ви пуснат да си отидете.

Това индусите наричат закон на карма, или закон за причини и последствия. Според този закон който каквото е направил, сам ще го изправи: ако е направил нещо лошо, пръв той ще понесе последствията и сам ще се изправи; ако е направил нещо добро, пръв той ще се ползва от благата на направеното добро. Докато живее на Земята, между обикновените хора, човек се натъква на погрешки, на престъпления, на кражби, но като отиде между Разумните същества, той ще бъде свободен от грешки и престъпле-

ния, от кражби и насилия. В Разумния свят кражби не стават. Където оставите нещата си, там ще ги намерите, и то така запазени, както сте ги оставили; от вас се иска само да помните къде сте ги оставили. Дръжте тази идея в ума си, за да се ползвате от нея. Не казвайте, че Природата не ви е надарила, Природата е надарила всички хора, но те не знаят как да се ползват от своите дарби.

Човек трябва да знае законите, с които Природата работи. Ако ги спазва, той може правилно да развива дарбите си. Всяка дарба се развива правилно, ако се работи навреме; изпусне ли човек времето за работа, дарбата остава в своето потенциално състояние и той трябва да чака дълго, за да попадне при нови благоприятни условия. Някой иска да стане поет; има вътрешни условия в себе си да стане поет, но външни няма – не е дошло още времето му. За всеки човек е определено специфично време и специфични условия да прояви една от своите дарби; той трябва да бъде разумен, да използва своето време и условия, а не да прави усилия да се вмъкне в чужди условия. Затова ние казваме, че за всяка епоха е точно определено колко истински учени, поети, музиканти, художници, философи трябва да се проявят. Като не знаят това, мнозина се силят да се проявят, да заемат по-високо положение, да бъдат почитани и уважавани от хората. Така е за всички, които търсят човешка слава, но не и за онези, които живеят според законите на Разумната природа.

В Разумния свят отдават по-голяма почит и уважение на по-долните служби, отколкото на по-горните. Там на слугата се отдава по-голяма почит, отколкото на господаря – защо? За да се установи нужното равновесие. Господарят съзнава това и е доволен от положението си. Ако господарят пожелае по-големи почести, отколкото му се дават, ще му предложат да заеме положението на слуга и ако слугата не иска големи почести, ще го заставят да вземе положението на господар. В Разумния свят въпросите лесно се решават. Докато е на Земята, всеки човек желае да стане цар, но в Разумния свят нито царят желае да стане слуга, нито слугата – да стане цар; там всеки е доволен

от положението, което заема. Не е въпрос за външното положение, което хората заемат, но за вътрешното състояние на човека; царят всякога ще си остане цар, а слугата – слуга. Царят се ползва от външно почитание, а слугата – от вътрешно. Всеки има достойнство и се ползва от почитта на хората, когато е на своето място.

Колкото и да се различават отношенията на хората и тия на Разумните същества, все пак някъде има нещо общо. Ако наблюдавате философа на Земята или на Небето, той се отличава с едни и същи качества: външно е деликатен, с нежен организъм, но главата му е добре развита, мисли право; като ходи, върви леко, сякаш не стъпва на земята; вземе ли перо в ръката си, там показва всичкото си изкуство. Ако го сравните с някой юнак, той веднага отстъпва пред него, дава му първо място. Юнакът е силен на физическия свят – той е с широки гърди, със здрави мускули, каквото хване с ръцете си, счупва го; но като срещне философа и види как перото лети под ръката му, юнакът веднага отстъпва. Силата на философа е в неговата глава, а силата на юнака – в неговите мускули; философът е силен в Умствения свят, а юнакът – на физическия. Това, което философът може да направи, юнакът не може и обратно – това, което юнакът може да направи на Земята със своята сила, философът не може. Каквито и усилия да прави, философът не може да стане атлет; ако прави усилия да се прояви като юнак, той изменя своето естество и се ръководи от тщеславието, но не прави безполезни опити. И философът може да стане силен, но не чрез физически усилия – той е силен в мисълта си, в самообладанието. Да прави безполезни опити – това значи да изразходва напразно енергията си. Чрез самообладанието, чрез мисълта си той може да постигне това, което атлетът постига с физическата си сила. Ако философът използва енергията си, за да стане физически силен, той ще изгуби умствената си сила; и ако юнакът приложи физическата си сила за умствена работа, в скоро време ще я изгуби. Всеки човек трябва да се прояви на своето място и всяка енергия – за своето предназначение.

Следователно, каквито и усилия да прави човек, каквито и желания да има, не може да се прояви във всички направления. Той живее едновременно в четири свята и за да изучи законите им и да ги приложи, нужно е много време. Достатъчно е всеки човек да развие по една дарба в живота си както трябва; по този начин хората могат взаимно да си помагат и да се допълват. Между работника и философа съществуват отношения благодарение на нуждата, която имат един от друг: работникът помага на философа в грубите физически работи, а философът помага на работника в неговото умствено развитие. Въз основа на закона за взаимопомощта уважавайте всеки човек, без оглед на работата, която той извършва. И най-малките същества са в състояние да дадат урок на човека.

Представете си, че в двора ви има един мравуняк. Вие поглеждате към него и се готвите да го унищожите; дойде ли тази мисъл в ума ви, спрете се за момент и помислете защо са дошли мравките в двора ви. Ще кажете, че са дошли случайно; няма случайности в Природата. Мравките са символ на алчност и на краен материализъм, следователно явяването на мравките в двора ви има за цел да обърне вниманието ви върху алчността на човека. Ако у вас се яви желание да станете богат, учен, силен, това показва, че сте дали път на алчността в себе си; вие проявявате смелостта на мравките да придобиете големи богатства и знания, с които да осигурите живота си. Ако пък в двора ви влязат пчели, ще знаете, че и те ви говорят нещо. Пчелата е символ на чистота, на ред и порядък. Когато се обезсърчиш, вземи урок от пчелата, която ти казва: „Събирай мед от всяко цвете“.

Някой се оплаква, че краката му са слаби, не може да се движи. Ако в това време в двора му влезе змия, тя иска да му даде урок да следва нейния път и да не се обезсърчава. Наистина, ако змията се движи без крака, колко повече човек, който има крака, може да преодолее всички спънки и мъчнотии в живота си. Ще кажете, че краката на този човек са болни. Той може да се движи и с болни крака, достатъчно е да употреби воля – всеки ден да се

упражнява, да ходи по малко; няма да мине много време и краката му ще се усилят, той ще започне свободно да се движи.

Като ученици, вие трябва да спрете вниманието си и върху най-малките цветя и животни, защото те представляват език на Природата. В това отношение поетът е буден – той се вглежда в най-малките цветенца и ги тълкува, в тях вижда идеята, която Природата е вложила. Поетът се отличава със способността да тълкува символите, с които Природата си служи; в този смисъл истински поет е онзи, който тълкува правилно образите в Природата, които представляват нейния език – колкото по-близо е до истината в тия тълкувания, толкова по-добър поет е той. Във всеки цвят поетът вижда по едно ценно качество; виждането се дължи на неговата интуиция – значи истинският поет тълкува символите на Природата по вътрешен път. Затова казват, че поетът е израз на човешката душа. Философът, музикантът също трябва да бъдат изразители на човешката душа.

Пишете върху темата: *Най-добрият български поет*.

И тъй, искате ли да се развивате правилно, влезте във връзка с Природата. Тя е крайно взискателна, но справедлива – помага на всеки, който съгласува своите действия с нейните; не може ли да влезе в съгласие с действията ѝ, тя отказва да му помага и човек остава сам, безпомощен и обезсърчен, както освирканият актьор на сцената. В широката и необятна сцена на Природата човек е актьор, който колкото и да знае ролята си, все пак се нуждае от помощта на суфльор. Ако суфльорът не му подсказва какво да говори, той съвсем ще пропадне.

Слушайте внимателно какво ви нашепва Природата и всякога изпълнявайте нейните съвети. Тя започва от малките работи; като знаете това, и вие не трябва да пренебрегвате малките работи. Стане ли въпрос за упражнения, не ги пренебрегвайте – в тях се крие нещо мощно, те калят волята на човека. Наистина, не е лесно да се постоянства в правене на малки, привидно безполезни упражнения. Човек може да се освободи от упражнени-

ята толкова, колкото поетът и писателят от буквите; те си служат с тях постоянно, заради което трябва да пишат ясно, отчетливо и красиво, да не бързат. Природата не е против бързането, но казва на човека, че и като бърза, пак трябва да бъде спокоен. Ако искате да реализирате своя идеал, да сте щастливи, бъдете еднакво бързи и в мислите, и в чувствата си. Ако сте бързи в мислите си, а бавни в чувствата или бързи в чувствата и бавни в мислите си, и в двата случая ще бъдете нещастни.

Главната мисъл на днешната лекция беше *Правилни отношения към Природата*. Тези отношения се изразяват и в най-малките движения – достатъчно е човек да направи едно неправилно, дисхармонично движение, за да развали своето добро разположение, както и това на своя ближен. Бъдете внимателни в движенията си, за да не направите някое малко движение, с което да изразите пренебрежение към малките същества.

Човешкият характер зависи от неговото правилно и неправилно отношение към Природата, изразено в мислите, чувствата и постъпките му. Като знаете вече цената на правилните отношения към Природата, никога не пренебрегвайте своите малки прояви към Великото в света; това е истинското отношение на малкото към голямото и на голямото към малкото. Проявите ли най-малкото пренебрежение към което и да е живо същество, вие си създавате кармични отношения с него и след това трябва да минат много години, да прекарате големи страдания, за да изправите погрешката си. Има ли желание да изправи погрешките си, човек е на прав път, но по-лесно е да не прави погрешки, отколкото да ги изправя.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина да пребъдват в нас.

3. лекция, 13 септември 1929 г., София, Изгрев

УДЪЛЖЕНИ И СКЪСЕНИ ЛИНИИ

Тайна молитва.

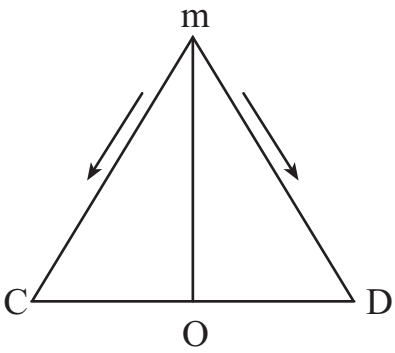

Фиг. 1

Всички сте изучавали геометрия и знаете какво представлява триъгълникът. Имате триъгълника CmD (фиг. 1). Какво ще стане с триъгълника и с точката O в основата, ако раздвижите страните Cm и Dm? Ако раздвижите линията mD към точката O, mD ще се удължи, а Cm ще се скъси. Ако движите Cm, Dm ще се скъси. Какво показва удължаването на една линия? Всяко удължаване на линията показва, че или даденото тяло се приближава към вас, или вие към него. Какво ще стане с триъгълника, ако се раздвижат и трите му страни?

Удължаването и скъсяването на линиите е процес, който се извършва в самия живот. Например ако човек изгуби едно от сетивата си, за сметка на него се удвоява силата на друго. За предпочитане е човек да не губи нито едно от сетивата си – всяко от тях има свое специфично предназначение. За да изучи един предмет всестранно, човек трябва да го прекара през всичките си сетива: първо ще го пипне, после ще го помирише, след това ще го вкуси – тези три възприятия са получени от елементарните сетива; за да допълни познанията си за предмета, човек трябва да го подложи на изучаване на останалите – слух и зрение.

Какво ще стане, ако върху линията *CD* наложите последователно линиите *Cm* и *mD*? За да разберете какви нови качества ще придобие линията *CD*, трябва да знаете какво представляват трите линии; те са граници на три свята: линията *CD* представлява физическия свят, *Cm* – Умствения, а *mD* – Духовния. Следователно, ако върху линията *CD* наложите линията *Cm*, първата ще придобие някои от качествата на втората – значи линията *CD* ще придобие мисъл; в дадения случай мисълта ще се изяви като движение и светлина. Ако върху *CD* нанесете *mD*, тя ще придобие чувствителност, интензивност, което ще се изяви като топлина. Значи мисълта увеличава светлината на телата, а чувствата – топлината.

Какво става с човека, когато се удължават линиите на лицето му? Всяко удължаване на тези линии се отразява върху физическото тяло на човека – той става по-висок, по-активен. Колкото по-висок е човек, толкова по-големи са крачките му и изминава по-големи разстояния. Могат ли да вървят заедно висок и нисък човек? Ще кажете, че ако ниският ускори движението си, може да върви с високия. Те могат да вървят заедно толкова, колкото кон и бивол – ако конят съзнателно намали крачките и бързината си, той може да върви заедно с бивола, но в противен случай по никой начин нямат сходство.

И тъй, за да се развива мисълта, нужна е височина и дължина. На чувствата е нужна ширина. Мисълта търси причината на нещата. Причината за известно явление се намира в точката *C* (черт. 1). Точката *D* е крайният предел, до който действа причината. Като измине разстоянието *CD*, човек знае вече причината на нещата. Ако измине разстоянието *CD* и е недоволен от знанието си, той се връща отново в *C* и продължава до *m*; от *m* слиза в *D* и като обходи целия триъгълник, вече знае истината. Той се е домогнал до онова знание, което се съдържа в триъгълника – знае дължината на трите страни на триъгълника, които може да пренесе в трите свята: физически, Умствен и Духовен.

Какво ще получите, ако умножите числото 3 само на себе си? Ще получите числото 9, което представлява квадрат на числото $3:3^2 = 9$. Ако повдигнете 2 на трета степен, ще получите числото $8:2^3 = 8$. Какво е отношението между числата 9 и 8? Числото 9 е получено от квадрата на числото 3, а 8 – от куба на числото $2:3^2 = 9$, $2^3 = 8$. Но $3^3 = 27$. Числата 8 и 27 се отнасят към третото измерение, а 81 – към четвъртото измерение – $3^4 = 81$. Значи 3x3=9, 9x3=27, 27x3=81. По-нататък имате следните действия:

4 x 4 = 16, 16 x 4 = 64.
5 x 5 = 25, 25 x 5 = 125.
6 x 6 = 36, 36 x 6 = 216.
7 x 7 = 49, 49 x 7 = 343.
8 x 8 = 64, 64 x 8 = 512.
9 x 9 = 81, 81 x 9 = 729.

По същия начин вие можете да напишете много числа, но те имат смисъл, когато разбирате отношенията между тях. Като съберете цифрите на тризначните числа 216, 343, 512, 729, ще получите:

2 + 1 + 6 = 9;
3 + 4 + 3 = 10;
5+ 1 + 2= 8;
7 + 2 + 9 = 18.

Какво можете да кажете за тези числа? Те засягат третото измерение. Щом дойдете до третото измерение, вие намирате отношенията, които съществуват между тялото, ума и сърцето ви, или между волята, мисълта и чувствата.

Спрете вниманието си върху челото на човека. Какво става с мисълта, ако челото расте на височина? Високото чело прави мисълта интензивна. Колкото по-интензивна е мисълта, толкова по-голяма светлина има човек. Ако пренесем тази идея във физическия свят, тя означава: колкото по-голяма е височината, от която пада едно тяло, толкова по-голяма енергия се развива. Значи ако мисълта идва от по-отдалечено място, тя е по-силна; ако идва от по-близо, тя е по-слаба.

Следователно, за да бъде мисълта на човека интензивна и да се реализира, нишките на мозъка трябва да се удължат; не могат ли да се удължат, не можете да очаквате интензивна мисъл. Ако при известни случаи нишките на мозъка не се разширят, човек не може да работи правилно с чувствата си. Когато мислите и чувствата се развиват правилно и си хармонират, нишките на мозъка придобиват нужната дължина и ширина, от което тялото става по-устойчиво. Вие знаете, че ако една струна се удължава чрезмерно, скоро ще се скъса и за да не стане това, тя трябва да се разшири. Същото важи и за мислите: ако една мисъл се удължи чрезмерно, непременно ще се скъса; за да не стане това, в помощ идват чувствата, които внасят разширяване на мисълта и я правят устойчива. Мисълта е устойчива, когато отговаря на известна дължина и ширина, без ширина е осъдена на скъсване. На определена дължина на мисълта отговаря определена ширина; спазено ли е това отношение, мисълта е устойчива и интензивна. Дължината и ширината на мислите трябва да отговарят на известни числа, наречени нормални.

Оттук ние виждаме значението на числата в живота, т.е. приложението на Кабалата[1]. Всяко число е израз на нещо. Числата от 1 до 10 представляват свойствата на точката; с други думи казано: когато точката минава през различни фази, ние си служим с числата от 1 до 10. Сама по себе си точката няма никакво измерение, но като се движи в известна посока, образува права линия; правата линия има вече едно измерение – дължина. Правата линия е числото 1. Когато линията се движи, тя образува плоскостта – числото 2. Когато плоскостта се движи, образува куба – числото 3. Кубът пък образува тесеракта – числото 4. Питагор[2] и останалите древни учени са дошли до числото 4; и съвременните математици са дошли до същото число. Какво се крие до числото 4 те знаят; какво се крие над числото 4 – нищо не знаят. Числото 5 представлява човека, който е извън четириизмерния свят. Тази е причината, поради която човек не познава себе си; цял живот се изучава и в края на краищата никой не може да каже за себе си, че се познава.

Като ученици, вие трябва да различавате висшите мисли от нисшите. Висшите мисли се различават коренно от нисшите по свойства и по елементите, които съдържат в себе си. Каквато е разликата между една възвишена и една обикновена мисъл, такава е разликата между Духовния и физическия свят. Духовният свят е несравнимо по-голям от физическия. Съществата, които живеят в Духовния свят, знаят какви са неговите размери, какви сили и закони действат там. Човекът, който живее на физическия свят, се движи в него, без да го познава; той може да се уподоби на триъгълник, който няма строго определени по големина страни. Човек няма възможност да изучи света, в който живее, но колкото повече се увеличава чувствителността му и чувствата му стават по-интензивни, той разширява възможностите на ума си и започва да вижда и разбира неща, които по-рано не е разбирал. Когато чувствата на човек стават по-интензивни, мисълта му става по-интензивна; при това положение и съзнанието му се разширява.

В сравнение със Съществата от Духовния свят човек представлява малко дете, дошло на Земята да учи. Като не разбира уроците си, той страда и се пита защо идват страданията; много естествено – човек страда, защото взема нещата без позволение. Ако някое дете влезе в една гостилница и се нахрани без позволението на гостилничаря, последният непременно ще го набие, а то ще излезе от гостилницата и ще се пита защо го бият. После ще влезе в една бакалница ще вземе ябълки без позволение и като го набият, пак ще се пита защо го бият; ако няма кой да отговори на въпроса му, детето започва да прави връзка между яденето и ябълките, които си е позволило да вземе, и между гостилничаря и бакалина, които го набиха. Оттук то вади заключение, че няма право да взема неща без позволение. Като влезе втори път в гостилница или в бакалница, детето започва да се озърта насам-натам, да не го види някой, като си взема нещо. Значи то е научило един урок – да не взема без позволение каквото и да е. Но и при второто положение ще научи един урок: че и да не

го види някой, няма право да взема чужди работи – човек трябва да чака да му дадат това, което желае, а не сам да взема. Докато научи тия уроци, докато дойде до разумни, философски заключения в живота, човек неизбежно ще минава през мъчнотии, страдания и изпитания.

Като се натъкват на мъчнотии и страдания, хората се запитват право ли е да страдат. Те искат да знаят какво представляват правото и правдата в света. Днес две приятелки дружат, имат добри отношения помежду си, но един ден се скарват и развалят отношенията си. Защо се карат и те не знаят, но и едната, и другата търсят правото. С думи правото не се решава, то се оформя в човека като идея. За да разберат какво нещо е правото, нека в продължение на 21 дни чертаят прави линии. Тогава в ума им ще блесне идеята за право и справедливост и отношенията им естествено ще се оправят.

Както при написване на числата човек се свързва с енергиите, които те носят в себе си, така и при чертане на правата линия той естествено възприема идеята за право и справедливост, за правда и прави, разумни отношения. Какво представлява числото 21? Това число е образувано от цифрите 1+2=3. Тройката, сама по себе си, е корен от числото 9:3x3=9. В кабалистичен смисъл числото 9 е от триизмерния свят. Ако извлечем квадратен корен от 9, получаваме 3 или ако умножим тройката сама на себе си, получаваме 9. В кабалистично отношение числото 9 има по-голяма цена, отколкото в математическо.

Едно трябва да се знае: за да се използва една енергия, тя трябва да се канализира, тогава лесно може да се използва. Човек трябва да знае как да направи това. Ако вие сам не можете да канализирате енергията си, други хора ще я канализират, т.е. други хора ще ви възпитават. Какво се ползвате вие тогава? Ако една държава възпитава друга, какво се ползва първата? Дойде ли някой отвън да ви възпитава, вие трябва да знаете, че той е вложил свой капитал във вас. Докато неговият капитал е във вашата банка, той ще бъде свързан с вас; щом извади капитала си, връзката прекъсва. Следователно приятелството ви с един

човек продължава дотогава, докато той има чувства към вас; щом отнеме чувствата си, приятелството прекъсва. И то се основава върху числата.

Каква тайна се крие в отношенията на числата вие не можете да знаете, но какви са отношенията между числата – можете. Например ако лицето на единия приятел е дълго, а на другия – широко, между тях може да се поддържа приятелство, защото се допълват: първият има интензивна мисъл, а вторият – интензивно чувство; първият ще бъде привързан с мисълта си, а вторият – с чувствата си. Ако лицата на двамата приятели са дълги или широки, между тях често се явяват недоразумения.

Следователно при самовъзпитанието вие трябва да се ползвате от геометрията и от Кабалата. Представете си, че сте нервен, неразположен, гневен, готов сте да се карате с всички – какво трябва да направите, за да излезете от това състояние? Всеки човек трябва да прави на ден по няколко упражнения, чрез които да сменя енергиите си. Има естествени упражнения, с които постига добри резултати; под *естествени упражнения* разбираме ония, които са свързани с Природата. При това човек трябва да знае по колко пъти на ден да прави упражненията – и тук числата играят голяма роля. Без упражнения човек мъчно може да смени своите енергии. Ако броят на упражненията е по-голям или по-малък отколкото трябва, в някоя област на организма ви непременно ще се яви известна дисхармония: в симпатичната нервна система, в гръбначния стълб, в стомаха или в друг някой уд на организма. Чрез правилното самовъзпитание човек може да въздейства на организма си по един правилен начин и да постави всяка енергия на мястото ѝ. Щом енергиите са на мястото си, човек е постигнал известна хармония в себе си.

И тъй, искате ли да се развивате правилно, трябва да съгласувате теорията с практиката. Например четете една книга, изваждате известно знание от нея, но това не е достатъчно; книгата е добре използвана, ако можете да приложите нещо от нея. Ако изучавате хиромантия, физиогномия, астрология без приложение в живота, вие не

можете да се ползвате много от тях. Като знаете тия науки, трябва да познавате хората, за да разберете на какво се дължат вашите приятелски и неприятелски отношения към тях; с това знание можете да избегнете някои аномалии в живота си, да си обяснявате известни неправилности в отношенията и в живота на хората и да знаете как да постъпвате.

Чрез окултните науки човек прониква в миналото. Интересно е да познавате историята и по нея да четете развитието на настоящето. Казвате, че хората, които имат сини очи, са студени. Какво означават думите *студен човек*? Студен човек е онзи, който има интензивна мисъл, в който мисълта работи повече от чувствата. Кажат ли за някого, че е горещ човек, това значи, че чувствата му са интензивни, вследствие на което се разширява много. Този човек обича да живее в широка стая, на простор. Човекът на мисълта е доволен на малка стая, но непременно да има прозорец, от който да гледа небето; човекът на чувствата обича широка, просторна стая. Но работите и на двамата остават неуредени – защо? Защото се нуждаят едновременно от интензивна мисъл и интензивни чувства, които да имат устойчивост.

Човек трябва да развива мислите и чувствата си правилно, да не бъде много жълт, нито много червен. Ако чувствата са чрезмерно развити, лицето на човека е почервено, отколкото трябва; ако мислите му са чрезмерно развити, лицето му пожълтява повече, отколкото трябва. Човек трябва да се отнася съзнателно към своите мисли и чувства, да ги регулира правилно; ако енергиите на мислите и на чувствата не са правилно разпределени в организма, той е изложен на вътрешни експлозии. Ако сам не регулира енергиите си, ще се натъкне на външни закони, които ще ги регулират.

Съвременните хора са дошли до една фаза в своя живот, която изисква съзнателно отношение към енергиите в организма им; това се постига чрез работа върху самовъзпитанието. Както учените изучават Природата с всички нейни прояви, с всички нейни линии, така всеки чо-

век трябва да изучава линиите и формите на своите лице, глава и тяло, да знае причината за късите и дълги линии; с една дума, той трябва да изучава себе си. Учените знаят защо в дадена местност преобладават дългите линии, а в друга – късите, но не знаят защо в самите тях преобладават такива линии.

Човек трябва да прави преводи, да пренася знанието за Природата и към себе си. Природата чертае навсякъде по един и същ начин. Дългите линии показват, че телата се приближават към нас, а късите показват отдалечаване. Колкото и да обичате вашия приятел, понякога пожелавате той да се отдалечи малко от вас. Красотата на живота се заключава в отдалечаването и приближаването на нещата, но човек трябва да знае кога може да стане това – предметите трябва да се отдалечават и приближават правилно и навреме. Приближаването подразбира увеличаване на предмета, а отдалечаването – намаляване. Има величини, които нито се увеличават, нито се намаляват. Всъщност увеличаването или смаляването на телата е привидно, те си остават едни и същи; увеличаването и намаляването на разстоянието дава илюзия, че предметите растат или се смаляват.

Като знаете този закон, вие можете правилно да регулирате отношенията си към хората и по този начин ще се освободите от недоразумения и заблуждения. Ако сте се отдалечили от приятеля си, не мислете, че той е престанал да ви обича; отдалечаването е временно и щом се приближите, т.е. щом намалите разстоянието между него и себе си, обичта ви отново ще се прояви. Как можете да се топлите на огън, от който сте се отдалечили? Като отидете по-близо, ще се стоплите. Вината не е в огъня, нито във вас – огънят не може да се мести, вие трябва да се приближавате и отдалечавате от него. Следователно който познава закона на отношенията и съзнателно го прилага, той ще се освободи от много погрешки и заблуждения.

Като метод за самовъзпитание ви съветвам в свободното си време да пишете числата от 1 до 10 и да размишлявате върху тях; чертайте прави линии, ъгли, триъгълни-

ци, четириъгълници, петоъгълници и мислете върху тях. И да не разбирате дълбокия смисъл, който се крие в тях, все пак те ще окажат известно въздействие върху вас. Петоъгълникът представлява човекът. Ако преплетете два петоъгълника, единият с върха нагоре, а другият с върха надолу, представяте човека в двете му проявления – материално, или физическо, и духовно, или Божествено.

Духовният човек се движи нагоре, а физическият – надолу; духовният дава, а физическият взема. Човек трябва да започне първо с даването; ако не научи закона на даването – първия Божествен закон, той никога няма да научи закона на вземането. Ако не може да живее за Бога, човек никога не може да живее за себе си; като живееш правилно за Бога, ще живееш правилно и за себе си.

Мнозина не разбират живота и очакват работите им да се наредят по магически начин – това значи да очакват да получат нещо наготово. Как ще получат, ако нищо не са дали? Някой иска по насилствен начин да получи това, от което се нуждае, но не мисли, че насилието ражда насилие. Както си взел нещата, така ще ти ги вземат; както даваш, така ще ти се даде – ако даваш с любов, с любов ще ти дадат. Като дава с любов, човек разширява сърцето си, облагородява чувствата си и придобива повече светлина в ума си.

И тъй, работете съзнателно върху себе си, за да придобиете красиво лице, да оформите главата си, да моделирате своята ръка. Ако ръката ви е слаба, с тясна длан и къси пръсти, работете върху чувствата си – така ще удължите пръстите, ще разширите дланта си и ще я направите малко по-дебела. Задачата на човека е да вае своето тяло, както скулпторът вае статуите си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

4. лекция, 20 септември 1929 г., София, Изгрев

ТРИ ИДЕИ

Размишление върху пътя на живота.

Тема за следния път: *Произход на човешкото сърце.*

Колко и какви положения могат да съществуват между три точки? Ако имате точките *A*, *B* и *C*, между тях съществуват следните отношения: *A:B*; *A:C*; *B:A*; *B:C*; *C:A* и *C:B*. Какъв превод можете да направите на отношението между тези точки в живота? Ако направите обикновен превод, ще имате обикновени резултати.

Представете си, че ви предстои да извървите даден път пеш. Ако минете един път по него, можете ли да кажете, че го познавате? Вие ще познавате общите черти на пътя, но не и подробности. Ако минете десет пъти по него, ще го познавате повече, но пак не изцяло. Може да сте минали зимно време и ще го познавате само при зимна обстановка – ще знаете колко сняг пада на това място, как изглежда околната среда и т.н. Ако през пролетта минете десет пъти през същото място, ще знаете какви цветя и дървета има в околността и как се развиват; ако минете десет пъти през лятото, ще имате други познания за това място – специфични, според времето; и накрая есента ще ви даде специфични познания за този път. Значи като минете 40 пъти през това място, по десет пъти през всяко годишно време, вие ще имате пълна представа за местността. Всяко годишно време дава специфични познания и опитности на човека.

Какво представляват годишните времена в човешкия живот? Пролетта представлява детството, лятото – юношеството, есента – зрялата възраст, възмъжаването, а зимата – старостта. Какво идва след старостта – смъртта. Има ли училище в смъртта – има: като умре, човек влиза в ново училище, пред вратата на което го посреща про-

фесорът и му казва: „Каквото носиш, ще го дадеш“. Като отнемат от човека всичко, остава съзнанието му; единственото нещо, което човек запазва след смъртта си, това е неговото съзнание.

И тъй, когато влезе в училището на смъртта, човек първо минава през периода на старостта. Отличителната черта на старостта е даването – като остарее, човек дава всичко, което е спечелил, понеже не може да го носи със себе си, и става последен сиромах. Човек остарява, понеже непрекъснато трупа богатства; когато товарът му става непоносим, започва да се прегърбва, краката му не държат и най-после умира. Смъртта се явява като облекчение за него – тя го освобождава от излишния товар и го изпраща отново на училище. Товарът на стария се дължи на неговите мисли, чувства и желания. Неестествените желания представляват непоносим товар за човека. Също така има идеи, които са непоносими за човешкия ум, но въпреки това той се наема да ги реализира; като не може да издържи на тежестта им, остарява и заминава за другия свят.

Следователно в училището на смъртта човек минава четирите фази на живота по обратен път: започва със старостта, минава в зрялата възраст, юношеството и най-после отново идва до детството. Като дете, той става толкова малък и лек, че може да мине през най-малките дупчици на училището, което е херметически затворено. Щом влезе във фазата на детинството, човек иска вече да бяга; нищо не е в състояние да го задържи в училището на смъртта – не чака никакво разрешение, не пита и професорите си може ли да излезе, а бяга. Най-малката дупчица да намери, той се измъква и излиза навън.

Освобождаването на човешката душа от училището на смъртта наричаме *раждане* или *завършване курса на училището на смъртта*. В това училище има само една врата, през която професорите влизат и излизат, и само те знаят къде е, но когато ученикът от това училище мине 40 пъти през пътя на смъртта и стане малък, лек и въздухообразен, той намира вратата, излиза навън, в широкия свят, и повече не се връща. За това, че си е позволил да

излезе от тази врата, професорите му налагат наказание – обличат го отново в плът и го изпращат на училище да учи. Училището, в което го изпращат, е наречено *Земя – земно училище*.

Какво ще кажете сега, вярно ли е това, което ви говоря? Ще кажете, че не искате да се занимавате с неща, за които не знаете съществуват ли, или не. Как се занимавате с точката, за която се знае, че не заема никакво пространство, че не съществува? При това, ако се даде тласък на точката, тя започва да се движи и образува права линия, която заема пространство – има едно измерение. Как е възможно от нещо, което не съществува и не заема пространство, да излезе нещо пространствено? Значи точката крие в себе си възможността да създаде нещо пространствено. Ако пък движите правата линия в посока, перпендикулярна на своето движение, образува се плоскост – с две измерения. Как излезе плоскост от правата линия? Ако плоскостта започне да се движи в перпендикулярна на себе си посока, ще се образува тяло. Къде се криеше тялото? В плоскостта няма тяло, то се образува от движението ѝ. На същото основание казвам: смъртта не е в Живота, но Животът може да произведе смъртта; и обратното е вярно: смъртта не е Живот, тя не съдържа Живота в себе си, но може да го произведе. Следователно, ако Животът може да произведе Живота, Животът може да произведе и смъртта.

Сега ще ви запитам: може ли смъртта, която представлява потенциална енергия, т.е. енергия в покой, да се превърне в кинетична? Може, защото докато има потенциална енергия, непременно има и кинетична и обратно – докато има кинетична енергия, ще има и потенциална. Значи докато има смърт в Живота, ще има и Живот в смъртта. Ще кажете, че това е сложна работа; сложна или проста, тя не се отнася до вас. Вие гледате как млади моми и момци играят на хорото и се чудите как се залавят за тази работа; това не се отнася до вас. Ще кажете, че е глупаво човек да се върти; не е глупава тази работа – като се въртят на колело, младите моми и момци изуча-

ват кръга, измерват дължината на окръжността. Ако питате младата мома и младия момък защо се въртят, защо играят на хорото, ще ви отговорят, че изучават свойствата на кривата линия. Като се въртят известно време, те вадят заключение, че всички точки на периферията са еднакво отдалечени от една вътрешна точка, наречена център.

Значи младите моми и момци изучават свойствата на кривата линия на хорото, където центърът е гайдарджията, вниманието на всички точки от периферията е насочено към него – всички слушат какво ще свири той. Жив кръг е хорото, защото и центърът се движи, и точките на периферията също се движат. Точките, които образуват окръжността, се различават една от друга: едни са положителни, а други – отрицателни; момците са положителни точки, а момите – отрицателни. В живота ние уподобяваме момъка и момата на чук и наковалня; момъкът е чукът, а момата – наковалнята. Тежко на онзи, който попадне между чука и наковалнята. Докато са сами, чукът и наковалнята са тихи и спокойни, добре се разбират, но дойде ли някой между тях, веднага стават активни. Чукът не позволява да се приближи някой до наковалнята. В обикновения живот това наричат ревност. Който е опитал веднъж само да влезе между чука и наковалнята, втори път не си позволява – знае какво значи да се намираш между чук и наковалня. С други думи казано, между момата и момъка може да съществува един център, между тях няма място за втори; ако някой се опита да стане втори център, той е намерил смъртта си или най-малко гърбът му е познал какво значи чук и наковалня.

Съвременните хора се оплакват от страданията си и се питат коя е причината да страдат; много просто – страдат, защото са застанали на пътя между чука и наковалнята. Какво ще стане с тях? Ще живеят. В първо време човек не може да понася страданията, вследствие на което умира. Наистина, вие срещате много мъртви хора в света, които се оплакват, че животът им няма смисъл. Какво трябва да направят, за да осмислят живота си? Ако сами не могат да осмислят живота си, страданията ще дойдат. Ще кажете,

че сте умрели вече – страданията ще ви съживят; колкото повече страданията шибат човека, толкова по-лесно го съживяват. Докато чукът не играе върху гърба на човека, той не мисли сериозно; щом чукът започне да се слага върху гърба му, започва да мисли право.

Някои хора се оплакват, че нямат успех в живота си, че работите им не се нареждат добре, че не могат да постигнат желанията си; те са на крив път, защото не знаят, че в който ден реализират желанията си, ще умрат. Като знаете това, радвайте се, че не сте реализирали всичките си желания, за да се продължи живота ви. Що се отнася до страданията – каквото и да правите, те са неизбежни. За да се реализира една идея, или едно желание, те непременно трябва да минат през страдания – през чука и наковалнята.

И тъй, не е страшно човек да страда, страшно е, когато не разбира защо идват страданията. Някой се оплаква, че е беден, че дядо му е умрял, без да остави никакво наследство. Питам: какво можете да очаквате от човек, който се надява на дядо си и на баба си? Преди всичко този човек не вярва, че дядо му е жив, а започнал да го осъжда защо не му е оставил наследство. Как е възможно да съдите мъртъв човек? Вие можете да осъждате само живи хора, не и мъртви. При това фактът, че сте беден, че живеете при лоши условия, още не показва, че няма изход от положението ви. Вие трябва да знаете, че когато човек не може да разреши някой въпрос по един начин, трябва да потърси друг – ако не можете да подобрите положението си с наследството, което сте очаквали, ще го разрешите по друг начин. Когато правата линия срещне препятствие на пътя си и не може да върви напред, тя се пречупва, взима перпендикулярно на себе си положение и образува плоскост.

Следователно, ако не можете да разрешите един въпрос по пътя на първото измерение, ще го решите по пътя на второто; ако не можете да го решите по пътя на второто, ще го решите по пътя на третото и т.н. Страданията в света идват именно затова – да заставят човека да работи,

да решава задачите си самостоятелно. Ако пътуваш от София за Варна и не можеш да вървиш по-нататък, ти ще бъдеш принуден да слезеш в града и да измениш посоката на своята дейност – вместо да продължаваш пътя си, ще влезеш в нови отношения с хората от този град и ще потърсиш работа. Ако имаш някакво изкуство или някакъв занаят, ще бъде лесно, но ако нямаш нищо в ръцете си, тогава ще започнеш отново да работиш и да се учиш.

Щом е дошъл на Земята, човек трябва да учи; при каквито и условия да се намира, трябва да търси начин да прояви своите сили и способности. Какво ще направите, ако попаднете в чужд град без стотинка в джоба си, без знание на език, без познати и близки? Тук ще похлопате, там ще похлопате, докато най-после се домогнете до нещо.

Един индус описва подобна своя опитност. Той изпаднал между чужденци без никакви пари в себе си, без познати, без знание на език и след дълго лутане, гладен и уморен, дошъл до пълно отчаяние. По едно време намислил да се обърне към Христа с молба да му помогне да излезе от това положение. Той си казал: „Господи, ако ми помогнеш да се справя, обещавам, че ще тръгна в Твоя път“. Един ден, като се молил, стаята му се изпълнила с голяма светлина и чул глас: „Аз дойдох да спася света и се пожертвах за него. Трябва ли сега, при това малко изпитание, в което си изпаднал, да се самоубиваш? Започни да работиш и Аз ще ти помагам“. След това светлината се изгубила. Като дошъл на себе си от тази опитност, индусът изпитал голяма радост и решил да изпълни обещанието си – да тръгне след Христа. Думите, които чул от устата Му, произвели преврат в неговата душа. Дълго след това той си спомнял своята опитност и си казвал: „Христос дойде при мен, каза ми няколко думи и си замина, но думите Му произведоха преврат в душата ми и осмислиха моя живот“.

Съвременните хора се стремят към придобиване на знания, но това не е достатъчно; да има човек знания – това значи да сложи повече или по-малко товар в мозъка

или в сърцето си. Към какво знание трябва да се стреми? Към Божественото, защото само то може да осмисли живота. Ако човек се обезсърчава и отчайва, той не е дошъл още до това знание. Придобие ли Божествено знание, той идва в положението, в което се е намерил апостол Павел, който казал: „Всичко считам за измет, за да позная Христа“ – в този случай Христос представлява идея, която разрешава всички житейски въпроси.

Човек се ражда, расте, развива се, но това не са идеи, това са само възможности. Човек минава през юношеска възраст, възмъжава, остарява, но и това не са идеи, а само възможности за постигане на известни идеи. Най-после човек умира, но и с това не свършва всичко. Той отива в училището на смъртта с единствената задача да се смали толкова много, че да мине през тясната дупчица на живота, през вратата, от която само професорите минават. Не е достатъчно човек да мине през пътната врата, той трябва да бъде свободен, т.е. така да мине, че никой да не го хване – хванат ли го, ще го облекат в плът и ще го изпратят отново на Земята, за да учи. Да придобие човек свободата си и да може по свое желание да се качва на Небето и да слиза на Земята – това е задачата на неговия живот.

Съвременният човек разполага с много възможности, които трябва да използва за реализиране на своите идеали; една от възможностите е младостта. Той се ражда, расте, минава през детство и юношество и се проявява като цвят в живота; целта на този цвят е да завърже, да даде плод и да узрее, но и това не е крайната цел на живота – защо? Защото, ако човек се прояви като круша или ябълка, ще го изядат. Ако е жито, ще мине през воденичния камък и ще го месят, пекат, за да послужи за храна на другите. Важно е през каквито и процеси да минава, да запази будно съзнанието си.

Като млади, вие трябва да си създадете нов мироглед за живота. Ще кажете, че не струва човек да живее. Какво ще прави, ако не живее – ще излезе, че ако не иска да живее, човек трябва да се самоубие. Аз пък казвам: преди да се самоубие, т.е. преди да даде път на обезсърчението и на

отчаянието в себе си, той трябва да направи един важен опит в живота си, който се заключава в търсене и намиране на вътрешната Истина на Живота. Заслужава човек да търси Истината и да я намери, защото единствена тя осмисля Целокупния живот. Всеки трябва съзнателно да търси Истината; не я ли търси, страданията ще дойдат.

Една е задачата на всеки човек – да осмисли живота си. Той ще го осмисли по два начина: или чрез търсене и намиране на Истината, или чрез страданията. Естественият път за осмисляне на живота седи в търсене на Истината; страданията идват като последствие на нежеланието на човека да я търси.

Религиозните ще кажат, че задачата на човека е да служи на Бога, да Го обича и да изпълнява волята Му. Всичко това представлява съществена храна за човешката душа. Като говори човек за тази храна, нахрани ли се? Ще кажете, че храната трябва да се дъвче добре. Сдъвкват ли я? От хиляди години насам хората ядат, дъвчат храната си, почиват си, но нито се нахраниха, нито сдъвкаха добре храната си, нито си починаха както трябва. Като видят, че нищо не са постигнали, казват: „Ние сме длъжни да живеем добре, да се обичаме, а каквото дойде“. Така е – каквото дойде, но старост иде, а след нея смърт иде. Какво ще правите след всичко това?

Не е достатъчно само да се говори. Ако говори за красиви и добри работи, човек трябва да знае, че тъкмо за тях не може да се говори. Силни, добри и красиви неща са тия, за които човек никога не говори. Срещате един слаб, изнемощял, гладен човек, три дена не е ял; вие носите пълна торба с хляб – трябва ли да му говорите да вярва в Бога, да се моли? В дадения случай каквото и да му кажете, вашите думи не хващат място. Единственото нещо, което можете да направите, е да извадите един хляб от торбата си и да го сложите пред него – това ще бъдат най-силните думи; той взима хляба, хапва си добре, възстановява силите си и благодари. Какви по-силни моменти можете да очаквате от това – да дадеш и да вземеш? В случая и даването, и взимането са намясто. Даване и взимане с Любов

са изразители на новите идеи в света.

И тъй, ние наричаме нова идея онази, която може да накара човека да стане, да оживее и възкръсне, т.е. да напусне старото. Новите идеи носят в себе си кремък, огниво и прахан. Ако в студена зимна нощ попаднете сред планината без дърва, без кибрит и без огън, вие сте осъдени на смърт, но ако в джоба си напипате кремъка, огнивото и праханта, сте спасени; ако праханта ви е суха, лесно ще произведете огън и щом го запалите, положението ви ще се смени.

Значи идеите на човека трябва да носят в себе си огън, по всяко време да го стоплят и изсушат; ако не носят огън, по-добре да се изхвърлят навън. Каква наука е тази, която не може да запали праханта на човека, за да си направи огън, на който да се грее? Науката трябва да се приложи, да осмисли човешкия живот; не може ли да направи това, тя трябва да се изхвърли навън.

Стремете се към онази наука и философия, които могат да запалят праханта ви, да произведат огън, на който да се греете. Истинска наука е онази, която произвежда светлина в човешкия ум и топлина в сърцето му. Дръжте тази наука в себе си, защото във всички критични моменти на живота тя може да просвети ума ви и да стопли сърцето ви; в тази наука се крият новите идеи – идеите на кремъка, на огнивото и на праханта.

Сега ви оставям да мислите върху трите нови идеи – огнивото, кремъкът и праханта. Ако можете с тях да запалите огъня на своето огнище, животът ви ще се осмисли.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

5. лекция, 27 септември 1929 г., София, Изгрев

ОРГАНИЧНО ЗЛАТО

Тайна молитва.

Чете се резюме на темата *Разлика между растителното и животинското царство*.

Тема за следния път: *Разлика между животното и човека*.

Често слушате хората да казват, че нямат настроение или че са изгубили настроението си. Какъв е смисълът на думата *настроение*, какви елементи съдържа то? Кой изпада повече в настроения – младият или старият? Казвате, че някой човек се намира в добро или в лошо настроение – значи думата *настроение* има двояк смисъл: положителен и отрицателен. Когато цигулката не е добре настроена, цигуларят взема камертон и я настройва по известни правила. Когато вие се настройвате, какви правила спазвате и с какъв камертон си служите? Когато е добре настроена, цигулката издържа повече време; колко време продължава доброто настроение в човека? От какво зависи продължителността на доброто и на лошото настроение на човека и при какви случаи човек може да го изгуби? Който се състезава и изгуби, губи и настроението си; когато ученикът пропадне на изпит, също губи настроението си; когато учителят пише единица на ученика си, последният губи настроението си – една малка пръчица е в състояние да развали настроението му. За да запази настроението си, човек трябва да си представи, че единицата, т.е. пръчицата, е от злато, защото то е в състояние да подобри разположението му.

Приятните чувства са причина за доброто настроение, а неприятните – за лошото. Когато някой ученик завър-

ши гимназия с отличие, той има добро настроение, което продължава известно време, докато влезе при нови условия. В началото той се чувства самоуверен, горд, мисли, че знае много, но като влезе в университета и разбере какво се иска от него, постепенно губи настроението и смелостта си; щом се убеди, че може да преодолява мъчнотиите, той отново придобива смелост и добро настроение. Когато човек очаква да получи отнякъде много неща, но остане излъган в очакванията си, той всякога губи настроение. Нека всеки си постави задача да намери метод, чрез който да превръща лошото настроение в добро.

Като ученици, вие трябва да работите върху самообладанието, да се справяте с настроенията си. Причината, поради която човек губи настроението си, се дължи на неустойчивостта на материята. Проявеният, или физически свят, е преходен, ето защо на физическия човек не може всякога да се разчита. Скъпоценните камъни, благородните метали имат магическа сила – достатъчно е да дадете на човек един скъпоценен камък, за да повдигнете духа и настроението му; като види златото или диаманта, колкото и да е бил неразположен, човек се развеселява и започва да говори.

На какво се дължи способността на човека да говори? Коя планета оказва влияние върху говора – Меркурий, като секретар на боговете; той всякога дава отчет за направеното. Живакът има отношение към Меркурий. Когато в кръвта на човека има достатъчно живак, той говори много – защо? Защото живакът търси място да излезе навън. Всеки метал има отношение към някоя планета и като знаем свойствата на метала, можем да определим някои характерни черти на дадена планета. Златото има отношение към Слънцето, медта – към Венера, среброто – към Луната, желязото – към Марс, калаят – към Юпитер, оловото – към Сатурн, платината – към Уран.

Сега, като знаете влиянието на планетите върху човека, а оттам и свързаните с тях метали, вие можете да си въздействате с металите – например когато не сте разположени, мислено внесете в кръвта си известно количество

злато; ако разположението ви не се подобри, увеличете количеството на златото. Направете този опит няколко пъти, докато разположението ви се измени. Колкото повече злато има човек в кръвта си, толкова по-благороден и устойчив е той; за такъв човек казваме, че има самообладание – той има такова количество злато в кръвта си, че може да издържа на големи изпитания, без да се разколебае, без да измени убежденията си.

При какви условия трябва да се намира човек, за да развива самообладание? Контрастите на живота развиват самообладание – например някой човек тръгва на екскурзия при хубаво време, но веднага след това времето се разваля или обратно: тръгва в лошо време, но скоро след това то се оправя. За да развива самообладание, човек трябва да се отнася еднакво към хубавото и към лошото време – той трябва да се радва и на вятъра, и на дъжда, които го брулят, както и на Слънцето, което грее, и трябва да гледа на явленията в Природата като на неин език. Знаем при това, че Природата говори със символи: топлото и дъждовно време говори на чувствата в човека, вятърът – на неговия ум; дъждът казва на човека, че чувствата му трябва да се пречистят; вятърът говори същото на мислите.

Следователно съществуват два начина за пречистване на човешката кръв – чрез мислите и чрез чувствата. Чувствата се пречистват чрез даване – като дава с Любов, сърцето на човека се разширява; колкото по-широко е сърцето, токова по-лесно се пречиства. Ако някой е беден и не може да дава, трябва да прави умствени упражнения – да си представи, че разполага с големи богатства, и да раздаде всичко на бедни и страдащи. Когато остане без нищо и бъде доволен от положението си, той е изчистил сърцето си; яви ли се най-малкото недоволство в него, сърцето му още не е чисто.

Недоволството показва, че в сърцето на човека се крие нещо нечисто и користолюбиво. За да се чисти сърцето, не е нужно даже да се правят умствени упражнения; животът всякога носи условия за човека да чисти сърцето си. Ако е въпрос за даване, човек може да дава и материално,

и сърдечно, и умствено. Помнете, че колкото по-чисти са човешките мисли и чувства, толкова по-чиста е неговата кръв; чистата кръв пък носи здраве и веселие.

Като ученици, вие трябва да имате чисти мисли и чувства. Първото нещо, което се иска от ученика, е чистотата. Колкото и да се стреми към чистота на ума и на сърцето си, човек все ще се натъкне на мисли и чувства, които ще го покварят – условията, при които съвременните хора живеят, са такива, че било чрез мисъл, чувство или постъпка, но те ще внесат известна нечистота в себе си. Това е неизбежно, ала разумният човек използва тия условия за съзнателна работа върху себе си; ако не работи върху себе си, сам да се чисти, Природата ще го застави насила да направи това. Много методи има за чистене на човешкото сърце, но той сам трябва да си избере метод, съответен за него. Както правите избор в храната, в облеклото си и в начина на живеене, така можете да правите избор в методите за работа върху себе си. Колкото и малка да е една мисъл, тя е в състояние да внесе подем в ума ви и да ви освободи от недоволството.

Когато един млад и богат човек отишъл при Христа да иска метод за придобиване на вечния живот, Христос му казал, че едно не му достига. И на съвременните хора не им достига нещо – те се нуждаят от злато в кръвта, наречено органично; благодарение на отсъствието на такова злато в кръвта им те страдат от анемия – физическа и духовна. Златото е символ на Живота; то има отношение към Съзнателния разумен живот, който идва от Слънцето.

Тъй щото първото нещо, от което човек се нуждае, е да има достатъчно злато в кръвта си. После той се нуждае от стая, в която да прояви своя живот; тя трябва да има поне два прозореца, които да бъдат обърнати на изток и на юг. Казано е в Писанието, че когато човек се моли, трябва да влезе в своята тайна стаичка; за тази тайна стаичка говорим и ние. Тя трябва да има два високи и светли прозореца – ум и сърце, пред които да се намира висока планина – идеалът на човешката душа. Като става от сън

и като ляга да спи, човек трябва да поглежда към високата планина, да се стреми да я постигне. Влезе ли в своята тайна стаичка и отправи ли погледа си към високия връх, човек се домогва до онова вътрешно познаване на нещата – вечен идеал за постигане.

И тъй, задачата на всеки човек е да се домогне до онова вътрешно знание, чрез което да намери златото, нужно за неговата кръв. После, той трябва да намери ключа на своята тайна свещена стаичка, в която може да решава правилно задачите си. Възможно ли е това – възможно е. Като се обремени в живота, всеки чувства нужда да се уедини някъде несмущаван от никого; уединението може да стане само в тайната стаичка, осветена от двата прозореца. Докато дойде до това знание, човек трябва да работи върху себе си, да придобива органично злато в кръвта си, т.е. светли мисли и възвишени чувства и постъпки, иначе животът не може да се осмисли.

При новото възпитание човек трябва да спре вниманието си на влиянието на различните елементи върху човешкия организъм. Например забелязано е, че липсата на злато в кръвта прави човека несигурен в живота, той ходи свит, прегърбен, няма смелост. И в материалния живот е същото – докато има злато в касата си, човек върви смел, изправен, самоуверен, разчита на нещо; щом изгуби златото си, изгубва смелостта и самоувереността си. Какво трябва да прави, за да върне изгубеното си злато? Да работи – като работи съзнателно, може да придобие малко злато; един милиграм органично злато в кръвта е достатъчен да повдигне духа на човека.

Следователно методи за придобиване на злато в кръвта са съзнателната работа върху себе си и употребата на храни, които съдържат злато. Новите химици знаят кои храни съдържат повече злато. Такива храни са употребявали гениалните и светите хора. Мислете по този въпрос и пишете върху темата: *Храната на гениалния човек*. Вие знаете, че активните хора обичат повече кисели, лютиви и солени храни. В този смисъл гениалните хора се хранят със съответна на развитието им храна. От храната, която

човек употребява, зависи донякъде какви прояви ще има. Ако физическата храна оказва влияние върху характера на човека, колко по-силно ще бъде влиянието на психическата храна върху неговия организъм.

Като ученици, вие трябва да изучавате, от една страна, състава на храните, а от друга – състава на своите мисли и чувства. Човек трябва да се занимава освен с физическата химия, още и с психическата. Бъдещата наука, новото възпитание изискват тънко познаване на свойствата на елементите, които влизат в кръвта на човека. Човек трябва да знае какво влияние оказват върху него благородните метали – сребро, злато и платина.

Алхимиците са търсили начин за превръщане на неблагородните метали в благородни, това е задача и на сегашните химици. Какво по-голямо постижение за човека от това да превръща всичко неблагородно в себе си в благородно? Златото е меко и огъваемо, такава трябва да бъде и човешката мисъл; щом има това свойство, тя ще бъде в състояние да позлатява неблагородните метали в човека, за да го предпази от отравяне. Златото насърчава и обнадеждава човека. Щом изгуби настроението си, той губи и надеждата си. Внесете ли в кръвта на някого малко злато, той веднага се насърчава.

Желая ви всеки ден да внасяте по малко злато в кръвта си, за да се облагородите, да придобиете здраве и сили в себе си, да се домогнете до Новия живот.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

6. лекция, 4 октомври 1929 г., София, Изгрев

ПРАВА И КРИВА ЛИНИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Често българинът си служи с поговорката: „Който сее, ще жъне“, която е станала международна. Наистина, ако земеделецът само сее, без да жъне, нищо не се ползва; остане ли житото на нивата, следващата година пак ще изникне, но земеделецът не се е възползвал от него. Следователно, ако човек само събира материали, без да ги прилага, той нищо не се ползва.

Като ученици, ще ви задам следните въпроси: може ли правата линия да се изкриви и ако може, кои са причините за нейното изкривяване? Като се вглеждате в живота си, намирате, че почти всичките ви работи са изкривени. Отрицателните положения в живота се дължат на изкривяването на нещата. Например слушате някой да казва, че не може да учи; друг казва, че не може да работи; трети не може да се движи; четвърти не може да постъпва правилно и т.н. Защо човек не може да направи някои неща? Защото е изкривил правата линия в живота си.

Кога се изкривява правата линия? Когато се продължава чрезмерно. Значи ако удължавате правата линия повече, отколкото трябва, тя или ще се изкриви, или ще остане права, но много дълга. Знаете, че най-късото разстояние между две точки е правата линия и от това гледище казвате, че кривата линия не е нищо друго, освен сбор от множество прави, но това не е отговор на въпроса защо правата линия се изкривява.

Като говорим за права и крива линии, ние разбираме отношенията между хората. Когато казваме, че някой човек е прав или постъпва право, имаме предвид неговите правилни разумни отношения; кажем ли за друг, че

е крив, разбираме, че отношенията му към хората не са правилни. В Природата, както и в живота, и правите, и кривите линии имат своето място. Хората роптаят против кривите линии като символ на криви постъпки, но въпреки това си служат с тях – чиниите, лъжиците, коритото и още много предмети са направени от криви линии.

И тъй, дойдем ли до идеята за кривата линия, ние търсим причините в отклонението на човека от правата. Докато се е движил само по права линия, той е имал само една идея, имал е съзнание само за едно измерение; в момента, в който се явят в съзнанието му две идеи, се отклонява от закона на правата линия и образува крива. Невъзможно е да се отклони човек от правата линия, без да я изкриви. Представете си, че по правата *AB* живеят три същества: *1*, *2*, *3*, т.е. линията *AB* е разделена на три части: Същество *1* влиза в непосредствено отношение със същество *2*. Ако иска да влезе в отношение със същество *3* и да се запознае с него, то трябва да си послужи като с посредник със същество *2*. Тъй като не може да общува направо със същество *3*, същество *1* започва да философства и да търси начин как да влезе в пряко отношение с него. Ако поиска да направи това по закона на правата линия, няма да успее и нищо друго не му остава, освен да се изкриви нагоре или надолу; като се отклони от правата линия и изкриви пътя си, същество *1* ще узнае, че за запознаване със същества, които не са непосредствено до него, има не само една възможност, а няколко.

A 1 2 3 B

Ако питате защо човек изкривява пътя си и не върви всякога по права линия, можем да дадем няколко отговора. Човек изкривява пътя си или когато обича, или когато не обича. Представете си, че един студент върви от дома си до университета по права линия, но ако разбере, че на същата улица живее един от професорите му, към когото няма разположение, той изкривява пътя си, взима друга посока с цел да не го среща. Ако пък на друга улица живее професор, към когото студентът има разположение, той няма да се движи по права линия, а ще изкриви пътя си,

за да го среща често. Като се движи по крива линия, човек изразходва повече време и енергия, което се оправдава, когато обича или има разположение към дадено лице. Времето, което човек употребява за изминаване на правата линия, е точно определено; започне ли да се изкривява тази линия, заедно с това и времето се изменя. Затова казваме, че някои неща стават моментално, а други – не. Тия, които стават моментално, вървят по права линия; тия, които не стават моментално, вървят по крива.

Ще кажете: „Не може ли студентът да продължава да се движи по права линия?“. И това може, но при условие любимият му професор да живее на същата улица, на която той живее. Следователно всяко същество, което обичате, е в състояние да възстанови вашите първични отношения, т.е. да ви върне в правия път. Ако един човек не ви обича, намерете друг, който ви обича, за да ви помогне да се върнете в правия път. Ако хората ви преследват и говорят лошо за вас, те стават причина да изкривите пътя си; искате ли да се върнете в правия път, потърсете поне един човек, който да ви съчувства – той може да ви помогне да тръгнете в правия път на живота. Достатъчно е да намерите един човек, който да е с вас, за да възстановите връзката си с Бога – тогава вие казвате: „Ако всички са против мен, но Един не е, аз имам вече сила да вървя в правия път“.

Когато искат да заставят човека насила да върви в правия път, хората постигат това по механичен начин – започват да го морализират, да го наказват, да прилагат крути мерки към него; като се види ограничен от всички страни, той се принуждава да върви в правия път – намира се между чука и наковалнята, т.е. подложен е на Мойсеевия закон, и иска или не иска, подчинява се; но види ли, че едно от ограниченията е премахнато, веднага се отклонява от правия път.

Следователно всяко механично въздействие върху човека е дресиране, а не съзнателно възпитание; щом се вдигне тоягата на дресирането от него, той пак изкривява пътя си. С други думи казано: докато човек се намира

под закона на наследствеността, често попада под едни и същи навици – добри или лоши, защото не е свободен от причината, която го заставя да се прояви по един или друг начин; махне ли се причината, човек тръгва по своя естествен път – който Природата му е предначертала.

Като се изучава, човек трябва да знае по свой вътрешен подтик ли върви в правия път, или под външно механично въздействие. Ако върви по свой вътрешен подтик, и да види отворена каса, пълна със злато, ще мине и ще замине покрай нея, без да ѝ обърне внимание; няма да се интересува има ли човек в стаята, или не; и сам да е, минава край касата и без да посегне към нея, излиза от стаята. Но ако човек върви в правия път по механичен начин, под действието на Мойсеевия закон, чрез заплашване и морализиране, щом види, че е сам в стаята, веднага ще посегне към касата и ще извади няколко златни монети.

Човек трябва да върви в правия път без стражар. Остане ли стражар да го следва и напътства, той всеки момент може да изкриви пътя си. Тъй щото когато се стреми към идеен живот, човек трябва да се освободи от мисълта за стражарите.

Отклоняване или изкривяване на правата линия става не само във физическия път на човека, но и в пътя на неговите мисли, чувства и постъпки. Въз основа на това ние вадим следния закон: когато две еднородни сили се срещат, те всякога се отблъскват, което е причина за отклоняване или изкривяване на правия път на човешките мисли, чувства и желания. За реализирането им трябва да действат противоположни сили, които се привличат, вследствие на което те произвеждат работа, светлина, топлина – условия за проява на мислите, чувствата и желанията.

Съвременните хора не успяват, защото между проявите на физическия и духовния им живот няма здрава, положителна връзка, а щом няма такава, те не могат да се ползват от тях. Ако връзката между физическите и духовните прояви в живота на даден човек е съзнателна, той може разумно да се ползва от тях и тогава каквото

и изкривяване да стане на правата линия, то е намясто. Например казваме, че не е правилно студентът да изкривява пътя си, понеже не иска да срещне лице, което не обича, но има право да изкриви пътя си, ако му предстои да срещне разбойници. Както човек изкривява пътя си, така и параходът изкривява своя път. Видите ли, че един параход лъкатуши на една или на друга страна, знайте, че той среща на пътя си такива изненади, които могат да го разрушат: подводни мини, разрушени канали и др. Съзнателното отклоняване на човека от правия път е намясто, но несъзнателното отклоняване става причина за големи страдания.

Следователно, когато казваме, че някой човек се е отклонил съзнателно от правия път или се е върнал назад, имаме предвид желанието му да разреши правилно известен въпрос. Когато човек среща на пътя си непреодолими препятствия, за предпочитане е да се върне назад, отколкото да върви напред с риск да разбие главата си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

7. лекция, 11 октомври 1929 г., София, Изгрев

СЪПОСТАВЯНЕ НА НЕЩАТА

Тайна молитва.

Кой ученик повтаря класа – способният или неспособният? Неспособният и мързелив ученик повтаря класа, а способният и прилежен минава редовно от един клас в друг. Въпреки това съществува поговорката: „Повторението е майка на знанието“. Всъщност никакво повторение не съществува, защото никога човек не може да повтори нещо по един и същ начин; колкото и да повтаря, във всяко повторение има някаква разлика. Може да става въпрос за научаване на нещата, но не и за тяхното повтаряне. Това, което човек не е научил, трябва да го научи, но това, което добре е научил, няма защо да повтаря. Може ли художникът да нарисува два пъти една и съща картина на едно и също платно? Това е невъзможно – на едно платно се рисува само една картина.

Някой задава въпроса защо трябва художникът да рисува. Да се задава такъв въпрос, това е все едно да се запитвате защо трябва човек да яде, да говори, да мисли, да диша, да живее и т.н.; друг ще пита защо трябва човек да учи, да страда и т.н. Ако не можете да отговорите на въпроса защо трябва да живеете, вие се намирате пред неизвестното *X*; ако не можете да отговорите на въпроса защо трябва да учите, вие се намирате пред неизвестното *Y*; и ако не можете да си отговорите на въпроса защо трябва да страдате, вие се намирате пред неизвестното *Z*. Колкото и да се ровите в неизвестните *X*, *Y*, *Z*, нищо не можете да разберете, защото те крият тайни, до които не можете лесно да се домогнете. Ако се запитвате защо човек трябва да живее, защо трябва да учи и защо трябва да страда и не можете да си отговорите, запитайте се защо човек не трябва да живее, защо не трябва да учи и защо не трябва

да страда. Щом живее, човек ще учи и ще страда. Страданието е подобно на вършеенето – човек трябва да вършее житото, за да се ползва от него; ако се ползва разумно от житото, заедно с него се ползват и други същества.

Човек не може да си отговори на въпроса защо трябва да живее по друг начин, освен с отговора: „Само Бог живее“. Щом си зададе въпроса защо трябва да живее, той съзнава, че не е фактор за нещата, но има нещо по-високо от него, което управлява всичко. Който е фактор за нещо, той не пита защо то става или защо съществува. Изворът пита ли защо трябва да тече – той извира и нищо повече не го интересува. Когато човек си задава въпросите защо трябва да яде, да мисли, да страда, това показва, че не е фактор на тия процеси; добре е да се вглъби в себе си, да види има ли въпрос, който да му е напълно ясен, че да не става нужда да иска отговор на него, и ако намери такъв въпрос, това показва, че той е фактор на това нещо. Човек е свободен само тогава, когато е фактор; щом не е фактор, той не е свободен.

Кой човек наричаме свободен – онзи, който разбира, оценява и използва нещата. Например пчелата прави мед, но не е свободна. Човек, макар да не прави мед, с мисълта си и с волята си заставя пчелата да работи за него и в края на краищата разбира, оценява и използва меда по-добре от пчелата.

Като ученици, вие трябва да съпоставяте нещата, да разбирате отношенията между живите същества и да ги оценявате. Какво отношение трябва да съществува между двама добри и гениални цигулари? Кой от двамата ще свири пръв? Ако са сами, те лесно ще решат въпроса: единият ще свири, другият ще бъде публика; след това ще сменят ролите си: първият ще стане изпълнител, а вторият – публика. Като се изслушат взаимно и дадат преценка един за друг, двамата решават да отидат при трети музикант, също така гениален, но сега болен. Те искат да му посвирят, да опитат силата и въздействието на своята музика; ако болният оздравее, те разбират, че са свирили добре, и правят своите заключения за силата на музиката.

Първият музикант представлява числото 1 – единицата, т.е. човешкия ум; вторият музикант представлява числото 2 – двойката, или човешкото сърце; третият музикант, на когото и двамата свирят, според едни представлява човешката воля, а според други – човешката душа, или човешкия дух, който възприема нещата безпристрастно. Когато първият свири, в ума на човека влиза светлина, която очертава формите и границите на нещата; когато вторият свири, в сърцето на човека се влива топлина и мекота. Първият музикант внася в човека подтик да расте и да се повдига нагоре, а вторият – стремеж към разширяване. Когато духът, или душата, слуша и двамата музиканти, човек, колкото и да не е разположен, веднага се разполага добре и казва: „Има смисъл да се живее – животът е обширен, заслужава да бъде изучаван“. Тъй щото преценката за двамата музиканти се дава от третия, когото наричаме дух, или душа на човека.

Следователно, за да намерите смисъла на живота, вие трябва да слушате как свирят двамата музиканти; когато те свирят, вие трябва да бъдете числото три – главният съветник, който крие разрешението на важните житейски въпроси. За да разрешите правилно задачите на своя живот, вие трябва да ги изнесете в тяхната първична чистота; всяка задача е свързана с известно число и за да я решите правилно, трябва да знаете значението на числото, неговото съдържание и смисъл: започвате от единицата и стигате до десет, което е образувано пак от единица, но с нула накрая – нулата се взима като точка, която показва, че сте свършили известна работа.

Като изучава числата, човек дава цена на всички, но дойде ли до нулата, той не ѝ дава цена – защо? Защото не я разбира; според него нулата е число без съдържание. Интересно е, че сама по себе си нулата няма съдържание, но дава такова на другите числа – например ако след единицата поставите нула, тя увеличава съдържанието ѝ десет пъти; в това отношение нулата е подобна на точката, която няма никакво измерение, но като се движи в известна посока, образува права линия, която има вече измерение

– дължина. В такъв случай кое е по-добре – да има човек нещо в джоба си или нищо да няма? За предпочитане е нищо да няма. Ако няма даже стотинка в джоба си, човек е сиромах в пълния смисъл на думата и в това положение подтикът му да придобие нещо е по-голям, отколкото ако би имал нещо. За предпочитане е понякога човек да няма никакви знания в главата си, но да се стреми към придобиването им, отколкото да има някакви знания и да не се стреми към нови.

И тъй, помнете, че нулата е единственото нещо в света, което разрешава всички въпроси. Нулата не е нищо друго, освен Любовта. Който знае как да търкаля нулата и да се справя с нея, той разрешава всички въпроси, може да стане и богат, и учен, и гениален; който не може да търкаля нулата, се натъква на мъчнотии и нещастия, които не може да разреши.

Какво ще кажете за числата от 1 до 10, съществуват ли те вън от човека, или не? Вън от човека числата не съществуват – те представляват дейността на човешкия дух и крият творчески сили в себе си. Единицата, т.е. числото 1, е създала останалите числа – 2, 3, 4 и т. н., както точката е създала правата линия, плоскостта, куба и всички останали тела. Който изучава числата, трябва да познава законите, по които те действат, както и реда, по който се проявяват. Както в музикалните гами трябва да знаете реда и местата на всяка нота, така и в психическия, умствения и сърдечния свят на човека трябва да знаете мястото на всяка мисъл, на всяко чувство и на всяко желание. Не само това, но вие трябва да знаете как да ги съпоставяте – както редът и местата на числата са в зависимост от известни закони, така и особени закони регулират отношението между мислите и чувствата на човека; при това всяка мисъл и всяко чувство се явяват в точно определено време и пропусне ли човек времето за реализирането им, пропуска самото чувство и самата мисъл. Например в някого се явява желание да завърши гимназия или университет; ако навреме не даде ход на това желание в себе си, той изпуска случая да получи образование.

Съвременните хора се намират в преходен свят, където нещата зависят от временните средства в живота – например едно от преходните средства е парите. Вие влизате в една гостилница, искате да се нахраните добре, но нямате пари в джоба си – значи доброто ядене е в зависимост от парите: ако имате пари, ще се нахраните добре, а ако нямате, няма да ядете. Ако влезете в магазин да си купите плат, това пак зависи от парите, с които разполагате: имате ли пари, ще си купите хубав плат; нямате ли пари, никакъв плат не можете да купите. Търговецът предлага един, втори, трети топ плат за продаване, но с това работата не свършва – който плаща, той завършва работата. Търговецът казва: „Досега вие ме опитвахте, но сега аз ще ви опитам. Извадете кесията си, да видим какво има в нея“. Купувачът дава пари и взима стока; търговецът дава стока и взима пари за нея; двамата се покланят и се разделят.

Сегашните хора са дошли до положение, при което всички трябва добре да плащат; щом ядат и пият, те трябва да отворят кесиите си и да плащат. Като ги заставят да плащат, започват да се извиняват, че нямат пари, че са бедни; приличат на скъперник, който не иска да дава – стане ли въпрос за пари, той се извинява със сиромашията, а стане ли въпрос за знание, да научи хората на добро, той се извинява с невежество.

Човек не е нито сиромах, нито невежа – Бог е вложил във всекиго известни дарби и способности, които той трябва да развива. Щом работи и прилага дарбите си, не е нито сиромах, нито невежа.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

8. лекция, 18 октомври 1929 г., София, Изгрев

ЗДРАВЕ, БОГАТСТВО И УЧЕНИЕ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Размишление.

Представете си, че двама първокласни цигулари се срещнат някъде; как ще покажат своето изкуство – ще извадят цигулките си и ще започнат да свирят. От свиренето им ще познаете доколко добри цигулари са. Но какво ще бъде положението им, ако не носят цигулките си – колкото и да познават музикалните правила и закони, те не могат да докажат това. Друг е въпросът, ако са едновременно и добри певци – ще се изправят пред публиката и ще започнат да пеят. Следователно, когато човек се намери пред известни мъчнотии, той може да ги разреши по два начина: или със сърцето си, или с мисълта си. Ако сърцето не може да вземе участие, умът трябва да дойде в помощ на човека; ако умът не може да вземе участие, сърцето трябва да му дойде в помощ. Това значи да бъде човек едновременно и цигулар, и певец.

И тъй, когато се намира в мъчнотии, човек трябва да си служи и с ума, и със сърцето си; с други думи казано: човек трябва да има и топлина, и светлина в себе си, за да може правилно да се развива. Каква къща е тази, в която няма светлина и топлина? Който влезе в такава къща, е осъден на смърт. Казано е в Писанието: „От сърцето излиза всичко“; наистина, сърцето е причина човек да излива топли или студени думи, които да сгряват или да смразяват. Топлите думи подразбират топли чувства, а студените думи – студени чувства. Дойдем ли до ума, и там имаме две категории мисли: едните произвеждат светлина, а другите – тъмнина.

Където горенето е силно, там влагата е повече – защо? Предполага се, че там е имало повече водород и кислород, които, съединени заедно, дават вода или водни пари. Ако при съединяването на водорода с кислорода остане излишен кислород, като активен газ той може да се съедини с друг елемент, например с въглерода, и да образува въглероден двуокис – задушлив газ, който пречи на горенето. От друга страна, макар и по-мъчно, кислородът може да се съедини и с азота, да образува азотни окиси. Оттук виждаме, че главните елементи, които взимат участие в органичния живот, са въглерод, водород и кислород; като второстепенни елементи идват азот, фосфор, сяра и други.

Когато определяме четирите главни посоки в света, явява се нужда да ги наричаме със специални имена: изток, запад, север и юг. Също така определяме и четирите главни посоки в органичния свят с четири елемента: кислород, водород, азот и въглерод; тези четири елемента представляват четири състояния на материята: светлинна, въздухообразна, течна и твърда. Не е достатъчно човек да познава състоянията на материята, но той трябва да ги преобразува, за да ги използва в живота си; преобразуването е един от важните и необходими процеси в човешкия живот.

Като ученици, вие трябва да познавате законите на живота и да ги прилагате правилно. За всеки даден случай трябва да знаете от какво имате нужда. Ако постъпвате в университет, вие се нуждаете първо от здраве – щом сте здрав, ще можете да учите, да завършите успешно започнатата работа; на второ място се нуждаете от злато, т.е. от пари, за да посрещате нуждите си; след това трябва да учите, да придобивате знания. Най-накрая вие очаквате успех, т.е. реализиране на първите три условия. Значи златото и ученето водят човека към успех или постигане на известни резултати.

Според Кабала тези процеси се изразяват в числа. Числото 9 представлява парите, с които човек работи; остане ли само с тази величина в себе си, той се излага на големи изпитания – парите са най-неустойчивата величина в све-

та, на тях не може да се разчита. Каквото представляват разпуснатият мъж и разпуснатата жена, такова нещо са парите – дълго време трябва да възпитавате разпуснатите мъже и жени, за да излезе нещо от тях; алхимикът ще каже: „Много време трябва да се работи върху неблагородните метали, за да се превърнат в злато“.

Числото 8 представлява здравето, което можем да уподобим на честолюбив човек. По-голямо честолюбие от това, което здравето крие в себе си, не можем да намерим – то не може да понася никаква обида; и най-малката обида е в състояние да наруши целостта на здравето. Като знаете това, вие трябва да бъдете крайно внимателни към него.

Числото 7 символизира ученето. То може да се уподоби на строг господар, който не взима предвид нито здравето, нито материалното положение на човека – здрав ли си, или не, имаш ли пари, или нямаш; ученето, като строг господар, изисква работа, усилие, труд. Колко часа на ден ще употребиш за учене той не иска да знае; строгият господар изисква от човека да учи – нищо повече.

И тъй, като разглеждате силите, които се крият в числата 9, 8 и 7, виждате, че всички са положителни и динамични. Ако не познава силите, които се крият в тия числа, и не може правилно да ги използва, вместо да придобие нещо, човек губи. Той казва: „Аз искам да бъда богат, здрав и учен – нищо повече“. Така е за онзи, който не разбира силите, с които работи, но онзи, който ги разбира, знае, че и парите, и здравето, и учеността се нуждаят от нещо – всички се нуждаят от ум. За да се ползва разумно от парите си, човек се нуждае от ум, за да знае как да ги употреби; за да се ползва от здравето си, човек трябва да бъде умен, за да знае как и къде да приложи ръцете и краката си – за добро или за зло; за да бъде учен, човек също трябва да бъде умен, за да придобива знание и да го прилага намясто.

Богатството е резултат на работата, която човек е свършил – парите са величина, равноценна на работата; колкото пари има човек, толкова енергия е изразходвал

в работа. Природата държи точна сметка за енергиите си и не позволява те да се изразходват напразно. Въз основа на този закон човек няма право да изразходва повече енергия, отколкото в дадения момент е необходимо. Той няма право да разполага с чужда енергия, може да изразходва само толкова, колкото му е дадена; изразходва ли повече от тази, която му е дадена, той е взел от другаде, послужил си е с чужда енергия, за която ще носи морална отговорност. Природата не позволява да се изразходват енергиите ѝ безразборно и неразумно.

Като ученици, вие трябва да спазвате законите на Природата; ядете ли, дишате ли, учите ли, работите ли, трябва да прилагате природните закони. Природата е определила колко храна дневно е нужна за всеки човек и не само това, но той трябва да употреби тази храна разумно, да използва правилно енергията ѝ – употреби ли повече или по-малко, това се отразява на здравето му. Богатите хора обикновено употребяват повече храна, отколкото им е нужна и отколкото Природата им е определила, вследствие на което нарушават здравословното състояние на организма си; сиромасите употребяват по-малко храна, вследствие на което често боледуват. Разумният човек трябва да спазва правилата, които Природата дава при храненето – само така той всякога е здрав и работоспособен. Както човек спазва законите на Природата при храненето, така трябва да спазва нейните закони и при дишането, при работенето и т.н.

Следователно, дойдете ли до въпроса за придобиване на здраве, богатство и знание, ще мислите правилно. Да мисли, да чувства и да постъпва правилно човек, това значи да знае каква енергия е вложил в Природата и какво може да му даде тя в замяна на тази енергия. Смешно е да очаква богатство, без да е вложил срещу него известно количество енергия, изразена в работа и труд. При какви условия човек може да тегли пари от някоя банка – само когато се яви при касиера с нужните документи. Значи за да получи нещо, човек непременно трябва да работи.

Днес повечето хора живеят от подаяния и казват: „Бог е милостив, и на нас ще даде нещо“, но това може да про-

дължи само известно време – човек не може да живее от подаяние винаги. Той живее в един разумен свят, заобиколен с Разумни същества, които строго пазят законите на Природата. Разумният свят е Божествената банка, а Разумните същества – банкерите на тази банка. Явите ли се при тях, те веднага взимат книжата ви и гледат колко капитал сте вложили. Според вложения в банката капитал вие можете да теглите определено количество пари всеки ден; позволите ли си да теглите повече, отколкото ви е определено за деня, скоро ще фалирате.

В дадения случай вие ще изпаднете в положението на един от английските лордове, който хранил десет арабски коне с единствената цел да излезе на определения ден и да се състезава. За всеки кон той взел специален слуга. Ако в надпреварата спечели златната чаша, разходите, които е направил за конете и слугите, се оправдават; ако не спечели златната чаша, разходите му не се оправдават и той свършва с пълен фалит.

Какво печели човек, ако храни няколко коня и няколко слуги, без да придобие нещо от тях – освен че нищо не печели, но губи. Има случаи, когато човек научава урока си още при първата загуба; има случаи, когато продължава да се впуска в надпревари, да прави опити за печалби, докато напълно се изтощи и фалира. Какъв смисъл има човек да прави безуспешни опити? Ще кажете, че човек трябва да се стреми към придобиване на богатство; богатството не е крайната цел на живота, придобиването на богатство и на здраве е само средство в живота, но не и цел. Да придобие човек известна ученост значи да дойде до някакъв резултат; зад ученията се крият условията на живота. Само здравият и богат външно и вътрешно човек има условия да учи; щом има здраве, богатство и знание, може вече да живее разумно.

В какво седи силата на парите – в разумно изразходваната енергия; колкото повече енергия е изразходвал човек, толкова повече злато има на разположение. Здравето и златото са величини, с които всеки трябва да работи. Както Слънцето има отношение към здравето на човека,

така и златото, което е в кръвта му, също има отношение към здравето; оттук следва, че златото има отношение и към Слънцето. При това можем да кажем, че само здравият човек е способен да учи. Когато говорим за богатството, ние имаме предвид онова богатство, което има отношение към вътрешния живот на човека.

Като ученици, вие трябва да изучавате астрология, за да познавате влиянието на планетите върху човека. Някои, които се намират вътре в орбитата на Земята, оказват влияние върху субективния, или вътрешния живот на човека: това са Слънцето и планетите Меркурий, Венера и Земя. Други планети, които са вън от орбитата на Земята, оказват влияние върху външния, или обективния живот на човека: това са планетите Марс, Юпитер и Сатурн. Като знаете това, ще можете при специални случаи в живота си да се отправяте към една или друга планета. Например ако имате нужда от пари, ще се отправите първо към Юпитер, който ще ви изпрати при Сатурн – секретар и касиер на боговете. Сатурн е крайно строг; като се явите при него, той ще ви изгледа от главата до краката, за да види какво представлявате, дали носите със себе си документи, на които може да се разчита. Той ще погледне лицето, главата, ръката ви, за да прочете името на поръчителите, които се застъпват за вас; като види, че сте благонадежден човек, ще ви изпрати при Марс – съдебният пристав, който издава решението. Щом се явите при Марс, и той ще ви изгледа, но докато ви даде пари, ще ви изпрати при Венера, към която има приятелски отношения, за да чуе и нейната дума. Какво ще направи Венера – ще удари печат на чека, който носите, и ще ви изпрати при Меркурий, който изплаща чековете. Оттам ще минете през Слънцето и ще слезете на Земята, за да използвате парите, които сте получили – Земята е мястото, където човек изразходва парите си. Каква е ролята на Луната при тази сделка? Луната играе ролята на разсилните в банките – като минете край нея, тя ще ви се усмихне, ще ви покаже номера на гишето, където трябва да се отправите, и ще ви запита: „За мене има ли нещо?“; вие ще бръкнете в джоба си и ще ѝ дадете една малка сума.

Когато говорим за влиянието на планетите върху човека, ние имаме предвид известно количество енергии, които действат съзнателно върху него; от правилното съчетание на тия енергии зависи посоката, която човек взима в живота си – нагоре или надолу. Задачата на науката се свежда именно към това – да изучава влиянието на различните енергии върху човека, за да може правилно да ги използва. На влиянието на планетите се дължи неговият стремеж към придобиване на здраве, богатство и знание – това са три необходими условия в човешкия живот; щом се домогне до тях, той трябва да ги използва разумно, за да придобие истинския живот, с което ще оправдае идването си на Земята. Да оправдае човек идването си на Земята, това значи разумно да използва всичко, което му се дава, и съзнателно да дава онова, което е обработил.

И тъй, за да работи, човек трябва да бъде здрав, богат и умен; само при тези условия може да се освободи от дребнавия ежедневен живот. Колкото и да е богат, той не трябва да се влияе от богатството си, защото днес може да бъде богат, а на другия ден да осиромашее. Истинско богатство е това, което е част от човешкия организъм: човек е богат дотолкова, доколкото има злато в кръвта си; човек е умен дотолкова, доколкото мисълта му е права; човек е добър дотолкова, доколкото сърцето му е богато с топли чувства. Ще знаете, че не умът създава мислите и не сърцето създава чувствата – мислите и чувствата са капитал, с който човек работи. Ако умът и сърцето не знаят как да работят със своя капитал, те в скоро време ще осиромашеят. Освен парично обедняване, съществува още умствено и сърдечно обедняване и няма по-страшно нещо за човека от тях.

Често хората се оплакват от неуспех в живота си. На какво се дължи техният неуспех? Те очакват повече на чужда, външна помощ, отколкото на себе си. Ако проследите положението на болния, ще видите, че три фактора взимат участие в оздравяването му: Природата, лекарят и самият болен. Природата дава на човека помощ 50%, лекарят – 25% и болният – 25%. Последен има думата болни-

ят; ако той не вземе участие в лекуването си, помощта на Природата и на лекаря ще пропаднат. Същото става и в училищата, в учителските съвети: там директорът има последен думата – той решава въпросите; това се забелязва особено в случаи, когато при решаването на известен въпрос няма болшинство.

Родителите са един фактор в живота на ученика, учителите – втори, а ученикът – третият, но решаващият. Без участието на ученика никаква работа не може да се свърши. От болния зависи ще оздравее ли, или не; от ученика зависи ще учи ли, или не; от човека зависи ще живее ли, или ще умре. Помнете: последният и главен фактор в живота на човека е самият той. Човекът не е единствен фактор в своя живот, но е решаващият. Ако Природата не го кредитира, той нищо не може да направи; ако лекарят и учителите не му помогнат, нищо не може да направи; но ако той не участва при първите две условия, нищо не може да постигне. Природата не желае нейния пациент да умре, защото няма къде да пласира капитала си; лекарят също няма интерес да умори пациента си, защото от него черпи своята издръжка – като оздравее болният, лекарят очаква и втори път да се разболее, за да има работа; но най-заинтересован от положението е самият болен – той иска да оздравее, за да може да учи, да забогатява, да върви напред. Каже ли някой, че не иска да живее, това означава неразбиране на живота, на целта и смисъла, които Великата природа е вложила в него.

Като се говори за окултните науки – астрология, хиромантия, физиогномия, френология и др., някои ги разглеждат като Божествени науки; като кажат, че някой човек е окултист, те мислят, че е Божествен. Всъщност под *окултни науки* разбираме ония, които изучават тайните сили на Природата. Да изучаваш тайните, т.е. скритите сили на Природата, това още не значи да бъдеш Божествен човек; друг е въпросът като познаваш скритите сили на Природата, да можеш разумно да се ползваш от тях и да ги прилагаш както за своето добро, така и за доброто на своите ближни – не можеш ли разумно да използваш тия сили, ти може да си окултист, без да си Божествен човек.

И на Запад има окултисти, но те нямат такова значение, каквото мнозина им придават. Под думата *окултист* западните народи разбират човек, който се занимава с тайните науки, каквато е например магията. Ако е въпрос до магията, и апашите познават тази наука; достатъчно е да попаднете под окото на апаша, за да ви омагьоса така, че да отвлече вниманието ви и успее ли да постигне това, той бръква в джоба ви, изважда кесията с парите и след това се чудите как е станала тази работа. Голям магьосник е апашът!

Един богат търговец отишъл в Цариград по работа. Понеже чул, че там има много апаши, решил да провери слуховете; за тази цел, като излизал по работа, оставял златния си часовник у дома, а на златния синджир закачал една лукова глава. Той прекарал десетина дни в Цариград, но никой не се осмелил да бръкне в джоба му и да извади луковата глава вместо златния часовник. Един ден, като седял в трамвая, той видял свой познат, с когото започнал да разговаря:

– Слушал съм, че в Цариград има много апаши, но ето – десет дена вече съм тук, а златният часовник още стои в джоба ми.

Един от присъстващите в трамвая се обадил:

– Това, което носиш в джоба си, е лукова глава, а не часовник.

Търговецът се почудил кой може да знае, че носи лукова глава в джоба си. Той не подозирал, че в тия десет дни най-малко десет пъти са пребърквали джоба му и като виждали, че на синджира е закачена лукова глава, никой не пожелвал да я вземе.

Днес много учени се занимават с окултните науки, които вместо за добро, прилагат за зло. Истинският окултист трябва да бъде високо просветен. Не е ли духовно просветен, той ще приложи знанието си за унищожение на човечеството. Това става и днес – всички съвременни науки: химия, физика, могат да минат за окултни, но те се прилагат не само в полза на човечеството, а и за неговото изтребление. Какво ще кажете за задушливите газове,

за бомбите, за аеропланите и самолетите, които химията и физиката са открили? Днес тия ценни изобретения са впрегнати за унищожаване на човечеството. Ние не признаваме за истински окултни науки тия, с които се вършат престъпления. Някой ще обере някого или ще го умъртви със своите задушливи газове, или ще обстрелва хората от аероплан и след това ще се нарече окултист; наистина, и това е окултист, но отрицателен.

Ние поддържаме положителния окултизъм, не отрицателния. Положителният окултизъм се занимава с положителните сили на Природата, които се употребяват за благото и доброто на всички живи същества. Много сили крие Природата в себе си, но не ги открива на хората, докато те не достигнат онова развитие, което ги определя като истински човеци; съвременните хора не са дошли до абсолютната честност и справедливост, които ще ги поставят в това положение. Ще дойде ден, когато Природата ще открие скритите си сили, но не на всички хора, а само на разумните.

Днес от всички се изисква разумност, да знаят какво представляват те самите, както и обкръжаващите. Първо човек трябва да знае какво число и каква фигура представлява самият той, а след това каква задача му е дадена в живота. Ако иска да бъде ученик на Божествената школа, човек трябва да знае какво число е – като започне от 1 до 10, трябва да знае своето число; също така трябва да знае в категорията на коя десетица и стотица влиза. Като знае своето място и предназначение в Природата, може да дойде до истинските, положителните знания.

Съвременните хора се нуждаят от положителна, обективна наука, която се движи по стълбата на еволюцията, а не по инволюционен път, както са вървели досегашните науки. Сегашните науки са верни по отношение на слизането, но не и по отношение на възлизането. За да придобият онази абсолютна точност, трябва да се допълнят с оглед на това, което носят от миналото; това допълнение могат да направят само окултните науки. Например ако даден човек е нервен, причината за това не се крие само

в настоящето, но и в неговия минал живот; това могат да проверят астрологът, хиромантът, френологът и др.

Когато се натъквате на свои добри и лоши наследствени черти, трябва да знаете кога именно и в кое от миналите поколения на вашия живот сте придобили тези качества – човек трябва да знае откъде носи своите наследствени черти; като знае това, той лесно може да се освободи от някои отрицателни прояви в характера си. Опитният астролог може да проникне в далечното минало на човека и да намери причините за всички лоши прояви в характера му и да покаже начин за освобождаване от тях, но това още не е достатъчно. Като знае причините за своите отрицателни черти и слабости, човек трябва да има силна воля и да работи върху себе си, за да преодолее слабостите си и да върви напред.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

9. лекция, 25 октомври 1929 г., София, Изгрев

ВЪНШНИ И ВЪТРЕШНИ УСЛОВИЯ

Тайна молитва.

Какви са признаците на надутия мехур? Един от главните признаци е, че разширява своя обем. Щом изкарате въздуха от мехура, той се свива. Като говорим за мехура, имаме предвид човешкия ум и човешкото съзнание. Човек може да се разширява и свива според степента на своето развитие; на колкото по-високо стъпало е дошъл в развитието си, толкова повече може да се разширява. В зависимост от разширяването на своите възгледи той идва до една правилна философия за живота. Не е лошо, когато се разширява и свива, т.е. когато се пълни и празни, но лошо е, когато вместо да увеличава обема на съзнанието си, все повече и повече го свива.

Кой е главният признак на добрия човек, кое прави човека добър и какво нещо е Доброто? Това са въпроси, на които не само вие, но малцина могат да отговорят. Обикновеният човек не може да различи истинското злато от фалшивото, но златарят може – ако дадете на бижутера един камък, той веднага ще ви каже скъпоценен ли е, или обикновен. По какво се отличава златото – по своята устойчивост по отношение на въздуха; при стоене на въздух златото не се окислява, вследствие на което минава за благороден метал. Диамантът пък се отличава по своята твърдост и способност да пречупва светлината.

Коя е причината едни метали да се окисляват, а други – не? Ще кажете, че благородните метали не се окисляват, а неблагородните се окисляват; това обяснение не е достатъчно, важно е да знаем защо металите се окисляват. Изобщо, когато външните условия, при които даден човек се намира, са по-силни от вътрешните, той им се поддава. Понеже външните условия – въздух, влага, светлина,

са по-силни от вътрешните качества на метала, той им се поддава и ние казваме, че се окислява; ако външните условия са по-слаби от вътрешните качества на метала, той непременно ще устои на тях и няма да се окисли – ние наричаме такъв метал благороден.

Каквото става с металите, същото става и с хората, с обществата и с народите. Ако външните условия, при които хората, обществата и народите живеят, са по-силни от вътрешните условия в тях, те непременно ще се вкиснат, или ще се окислят. Това не трябва да ви плаши; вкисването, окисляването са неизбежни процеси в Природата, на тях се дължи преобразуването, както и преустройването на материята. Тези процеси имат голямо значение и в живота. Как ще направите хляб, ако тестото не се вкисва?

И тъй, когато обкръжаващата среда е по-силна от човека, иска или не иска, той се окислява, вкисва се; ние наричаме този процес *огъване*. Когато външните условия са по-силни от вътрешните, огъването е от вън навътре; когато вътрешните условия са по-силни от външните, огъването става от вътре навън. При това двойно огъване се образува осмицата. Оттук вадим заключението: когато външните условия, при които човек живее, са по-силни от вътрешните, които са в него, той се вкисва, окислява, огъва; за такъв човек се казва, че няма нужното благородство, посредством което би могъл да издържа на външните условия. Когато вътрешните условия в него са по-силни от външните, той издържа на тия условия, без да се окислява, вкисва или огъва; за такъв човек казваме, че е благороден.

От гледището на този закон ние определяме кой човек е добър и кой не е. Добър човек е онзи, в когото висшето съзнание е по-силно от външните условия, или от обкръжаващата среда, и обратно – ако обкръжаващата среда, или външните условия, при които даден човек живее, са по-силни от условията на неговото съзнание, той е лош човек. Това виждате навсякъде в живота. Срещате например човек, който се огъва наляво-надясно, гледа мрачно на живота, недоволен е от всичко. Коя е причината за

мрачното му състояние? Причината се крие в отсъствието на злато както в материалния, така и в органичния му живот; той се поддава на влиянието на златото. Златото е външно условие на живота, значи този човек се намира под влиянието на това условие. Като знаят силата на златото, съвременните социолози търсят начин да увеличат количеството му в живота и в Природата, но по външен път това не се постига – човек трябва да работи съзнателно върху себе си, за да увеличи количеството на златото в кръвта си, с което да уравновеси стремежа си към външното злато и забогатяване.

Какво е значението на външните и на вътрешните условия в живота? Голямо – животът се развива благодарение на външните и на вътрешните условия. Представете си, че някъде в планината има чист, кристален извор, благодарение на който цялата растителност около него се развива – тревите, цветята, плодовете, даже и камъните се радват на обилната вода; птички, животни, хора също обикалят този извор и се наслаждават на неговата свежа вода и буйната растителност. Но в ума на някой човек идва идеята да каптира извора; той реализира идеята си, но с това отнема благото на растенията и на животните. В същото време пренася това благо в града – в този случай хората се радват, а растенията и животните, които са се ползвали от извора, страдат, търсят го и се чудят къде е отишъл. Изворът не се е изгубил, но водата му се е преместила. По-рано хората са страдали, а след преместването на извора в града растенията и животните страдат.

Питам: кое е по-добре – изворът да тече в града или да остане завинаги в планината? Растенията ще кажат, че е по-добре изворът да тече в планината; хората ще кажат, че е по-добре да тече в града. Ние пък казваме: понеже външните условия, при които изворът се намира, са станали по-силни, той е принуден да тече в града. Външните условия са хората – те са прекарали канали, създали са добри условия за извора и той се е съгласил да минава през града. Водата е голяма аристократка, не обича да прави усилия да се качва нагоре, а обича да слиза надолу, да тече

по наклон; заставят ли я да се качва нагоре, тя се подчинява по необходимост, но при първа възможност слиза надолу с голям шум. За да не вдига голям шум, хората я прекарват през тръби и канали. Като се намери натясно и ограничена, водата се примирява с положението си и престава да бучи. Значи водата бучи от страх; затова казваме, че всеки човек, който говори много, е страхлив. Не е лошо да бъде човек страхлив – това показва, че е започнал да става мъдър. Соломон[3] е казал, че началото на Мъдростта се проявява със страх от Господа. Лошо е човек да се страхува от хората, от животните, от растенията, от глад и сиромашия, от невежество, но страхът от Господа е добро нещо. За да учат, студентът и ученикът трябва да се страхуват от професорите и учителите си.

Страхът съществува и в самата Природа като подбудителна причина. Кога се страхува човек – когато външните условия станат по-силни от вътрешните. Следователно, ако човек се страхува да мине през гора, това показва, че той се намира при външни условия, които са по-силни от вътрешните; за да не се страхува, трябва да стане по-силен от обкръжаващата среда. Като знаят този закон, хората го прилагат в много случаи в живота си – например зимно време те се обличат с дебели дрехи и така стават по-силни от външните условия. Когато външните условия са лоши, разумният човек взима предпазни мерки, за да се сражава с тия условия и да ги победи, но ако условията отвън са добри и благоприятни, хвърля оръжията си.

И тъй, когато хората са добри, това показва, че външните условия са по-добри от вътрешните; когато хората са лоши, външните условия са по-лоши от вътрешните. Като знаете това, вие трябва да изучавате промените, които стават във физическия свят. Като знаете какви промени стават в света, в който живеете, лесно ще се справяте с условията на живота и няма да бъдете тяхна играчка. Стане ли играчка на външните условия, човек губи вяра в себе си, става малодушен и казва, че животът няма смисъл. Не, човек трябва да работи върху себе си, да бъде господар на външните и на вътрешните условия. Докато не стане гос-

подар на външните условия, той всякога ще се поддава на промените, които стават в Природата. Тази е причината, поради която хората се оплакват от болки в кръста, в краката и ръцете, във венците на зъбите и т.н. – когато в атмосферата има повече влага, отколкото трябва, в ставите на човешкия организъм става разширяване; електричеството в атмосферата пък предизвиква свиване на ставите. Това неестествено разширяване и свиване на ставите произвежда различни болести и неразположения.

Като ученици, вие трябва да разбирате отношенията между външните и вътрешните условия на живота. Например ако внесете сто хиляди лева в банката на някой ваш познат, той ще се интересува от вас; щом изтеглите парите си, той ще престане да се интересува – защо? Защото нямате вече капитал в неговата банка. Такива са отношенията и на Природата към човека: Природата кредитира човека дотолкова, доколкото той е вложил нещо в нейните банки – докато имате капитал в Природата, тя ви дава по нещо; щом изтеглите капитала си, затваря вратите на своите банки за вас.

Сегашният човек е дошъл до числото 9 – значи може девет пъти подред да отива в банките на Природата, за да тегли част от своя капитал; ако си позволи да отиде десети или единадесети път, Природата веднага затваря вратите, дава му една мотика или лопата и го изпраща на работа. С други думи казано: докато има пари в банките на Природата, човек е смел и решителен, господар на условията, стъпва гордо и самоуверено, облича се модерно; няма ли пари в банките на Природата, той изгубва самоувереност, стъпва несигурно и се облича със стари, скъсани дрехи. Докато човек е господар на условията, той е здрав, богат, учен, силен; не е ли господар на условията, всичко изгубва.

Какво трябва да прави човек, за да не губи здравето, богатството, силата и знанието, които е придобил? Той трябва да стане господар на условията. Да бъдеш господар на условията не значи, че трябва да ги владееш. Може да бъде господар на условията само онзи, който знае как да

се справя с тях; опита ли да ги завладее, те веднага ще му обявят война. Войната произтича от факта, че две еднакво силни среди с еднакви желания се срещат и всяка среда се стреми да победи другата и да я завладее. Когато хората воюват, това показва, че между тях се явява желание за надмощие; това е неестествено желание. Когато два еднакво силни народа воюват, може да не победи нито единият, нито другият, но все пак ще опитат силите си. В Писанието е казано: „Който изтърпи докрай, спасен ще бъде“; значи победата не седи в надмощието на човека един над друг, а в търпението.

Ние говорим за естествените отношения между хората, при които не става въпрос за победа и надмощие, а за справяне с условията на живота. Представете си, че двама видни цигулари се явят в съда: единият от тях е известен на музикалния свят, а другият не е известен. Където и да се яви първият, около него веднага се събират музикални хора, създават му условия да даде концерт – намират салон, дават обяви и определят деня на концерта; цигуларят се явява при готови условия и започва да свири. Вторият цигулар обаче не е известен на никого; той разчита само на съзнанието си, че може да свири, и лесно се справя с външните условия. Не воюва с условията, не ги завладява, не ги побеждава, но се справя с тях: взима цигулката си, застава сред площада и започва да свири; хората го заобикалят, слушат го с внимание. Той сам си е наел салон, сам е издал обяви, сам е събрал публика и за няколко часа успява да събере голяма сума; парите сами идват при него – това значи гениален музикант.

Мнозина могат да направят същия опит, но резултатите ще бъдат други – защо? Голяма е разликата между съзнанието на гениалния и на обикновения музикант. Макар и по-силен от условията, при които живее, гениалният никога не воюва с тях; той знае, че условията се определят от разумни среди, затова се справя с тях по разумен начин. Разумността е отличително качество на гениите, на светиите, на адептите, на великите хора в света.

Искате ли да познаете колко сте силен, влезте в ада: ако минете и заминете през него, без да ви докоснат, вие сте силен човек, но ако влезете там и всички духове се опълчат срещу вас, ще знаете, че сте слаб. Ако Ангел влезе в ада, всички духове ще сложат оръжието си пред него. Защо духовете на ада слагат оръжието си пред Ангела – защото е силен.

Сега, като говоря за ада, той ви се вижда нещо далечно. За да стане идеята по-ясна, представете си, че едно голямо куче минава през някое село; колкото и да е голямо, всички други кучета започват да лаят и да го гонят, но ако през селото минава слон, всички кучета ще застанат на почтено разстояние от него и няма да посмеят да се приближат. Ако едно от тях се осмели да се приближи с лай до слона, последният ще го хване с хобота си и ще го хвърли във въздуха – това ще бъде добър урок за останалите.

Пред силния всички отстъпват, слабият не внушава никакъв страх на обкръжаващите. За да се усили, да минава безпрепятствено през лошите условия на живота, човек трябва да има убеждение; дали живее на физическия, в Духовния или в Божествения свят, човек трябва да има такова убеждение, с което да се справя с всички мъчнотии. Има убеждение само оня, който е свързан с някое Разумно и силно същество, което го повдига, дава му сила в живота – то е тил в неговия живот. Да има човек убеждение, това значи да вложи капитала си в банката на някое Разумно и възвишено същество, на което всякога да разчита.

Да се върнем към въпроса за окисляването на металите. Казахме, че металът се окислява, когато външните условия са по-силни от неговите вътрешни качества; ако свойствата на метала, т.е. неговите вътрешни условия, са по-силни от външните, металът не се окислява. Като знаят това, учените търсят начин да усилят вътрешните условия и свойства на металите, за да ги направят по-устойчиви и издръжливи на външните условия. Например желязото лесно се окислява, т.е. лесно ръждясва; за да не ръждясва, то се подлага на галванизиране[4]. Както метали-

те се окисляват, така и човек се окислява – кога? Когато външните условия са по-силни от него. За да не се окислява, той трябва да работи върху себе си, за да усили вътрешните условия; докато не се усили, нека стои настрани, да не излиза навън, където всеки момент ще бъде победен и бит. Ако някой млад атлет излиза на двубой, преди всичко трябва да познава добре своите сили, както и тези на своя противник. Ако противникът му е по-силен от него, по-добре да не се явява на сцената да се бори; излезе ли срещу противника си, непременно ще бъде бит. Какво ще стане тогава? Противникът му ще спечели слава, а той – безчестие.

Същото става и с хората, които обичат да си опитват щастието било с лотарийни билети, било с игра на карти и т.н. Когато някой отива да си купи лотариен билет, той не знае дали ще спечели, но опитва щастието си. Не само обикновените хора не печелят от лотария, но даже и видни учени – математици, кабалисти и др.; те боравят с числата, но не знаят кои от тях при дадени условия печелят и кои не печелят. Дойдете ли до осмицата в живота, трябва да знаете, че външните условия са по-силни от вас; за да се справите с тези условия, очите ви трябва да бъдат отворени, а съзнанието – будно. Който има отворени очи и будно съзнание, той взима предвид условията, в които живее; затвори ли очите си при условията, в които е поставен, човек на всяка стъпка ще се спъва. Ето защо натъкнете ли се на 8, отворете широко очите си, за да виждате всичко, което се изпречва на пътя ви.

Очите на човека представляват осмицата, т.е. бинокъла, с който може всякога да си служи. Ако сте в гора и срещу вас излезе мечка, веднага насочете бинокъла си; той ще ви помогне да видите посоката, от която мечката идва, и ще се качите на дърво, за да се спасите от нея. Ако носите бинокъл със себе си, без да го приложите, а безгрижно пеете, напразно го носите. Очите на човека са дадени, за да му послужат във всички трудни моменти. Както вижда красотата на Природата, така трябва да бъде буден и при опасностите в своя живот.

Числото 9 е едно от щастливите числа; по съчетание на вътрешни сили то е по-силно от външната среда. Оттук вадим заключение: щастлив човек е онзи, в когото съчетанието на вътрешните сили е по-голямо от външните – той може така да проектира съзнанието си, че като бръкне в кутията, където са лотарийните билети, да извади билет с най-голяма печалба. Печели на лотария само онзи, на когото съзнанието е по-силно от обкръжаващата среда – на този закон се основава и успехът и неуспехът на хората. Всеки учен е опитал този закон.

Има случаи, когато ученикът знае добре материала си, но е страхлив, вследствие на което съзнанието му се раздвоява; щом се раздвои съзнанието му, той изгубва вяра в себе си, пропада, оплаква се от живота си и казва, че е нещастен. Ако владее добре материала си и съзнанието му е силно, то колкото и строг и взискателен да е професорът му, непременно ще издържи изпита си; той казва за себе си, че е щастлив човек и както и да го изпитва професорът, ученикът запазва присъствие на духа и отговаря правилно на зададените въпроси.

Много от съвременните хора са фаталисти – вярват, че щастието ще дойде при тях по някакъв магически начин. Фатализмът е за аристократите, между аристократизма и фатализма има нещо общо: както аристократът очаква на другите хора – те да работят за него, така и фаталистът очаква наготово да получи нещо. Човекът на Вярата обаче е друг – работи и казва: „Като работя, все ще спечеля нещо“; той разчита на себе си, на своите сили. Какво нещо е Вярата – Вярата е наука, която учи на работа, труд и постоянство. Докато има Вяра, човек знае, че като работи, непременно ще има някакъв резултат. Да имаш Вяра, това значи да бъдеш по-силен от обкръжаващата среда; безверникът е по-слаб от нея. В този смисъл ние казваме: вярващ е онзи, който работи, а безверник – който не работи.

Като ученици, вие трябва да изучавате средата, да се справяте с външните условия. Когато сте неразположени, гневни, недоволни от живота, знайте, че сте попаднали в среда, която е по-силна от вас. За да преодолеете не-

разположението си, трябва да усилите своите вътрешни условия, да излезете над средата, която ви потиска; щом станете вътрешно по-силни, лесно ще се справите с външните условия. Ето защо натъкнете ли се на неуспехи в живота си, знайте, че външната среда е по-силна от вас; дали сте ученик, учител, свещеник, съдия, професор или какъвто и да е, ако външната среда е по-силна от вас, всякога ще пропадате.

Животът на всеки човек е редица от изпити, които той трябва добре да издържа. За това се изисква вътрешна сила, смелост и самообладание. Какво трябва да прави човек, когато пропада на изпитите си – трябва да работи върху себе си, да се кали. Кога се калява желязото – когато минава през огън; страданията са огънят в живота, през които всеки човек минава. Казано е в Писанието: „Ако не се родите от вода и дух, не можете да влезете в Царството Божие“; това значи: ако не минете през вода и огън като желязото, няма да се калите. Докато човек не се кали, не стане устойчив и по-силен от външната среда, той не може да влезе в Царството Божие, не може да стане гражданин на Небето.

Сега, като говорим за силни и слаби външни и вътрешни условия, явяват се въпроси – какво има предвид Природата с това, защо поставя човека при силни или при слаби условия? Когато иска да застави някое разумно същество да работи, Природата го поставя при силни вътрешни условия – с това го стимулира. Това се отнася не само до човека, но и до всички същества. Заекът бяга – защо? От страх – ако не се страхуваше, нямаше да бяга толкова силно; страхът в заека е силно вътрешно условие, което го стимулира. Краката на заека са се удължили от страх. Когато вътрешните условия са силни, външните условия са лоши. За заека външните условия са хрътката, която го гони. По време на олимпийските игри хората са тренирали с месеци, за да получат определената премия – тя представлява силно външно условие; желанието и амбицията на човека да получи тази премия е силно вътрешно условие. Значи премията за човека и хрътката за заека

са едно и също нещо – това е едно и също условие, което заставя и човека, и заека да бягат.

Оттук можем да кажем, че когато заекът бяга от хрътката, все едно че участва в олимпийски игри. Онзи, който взима участие в олимпийските игри, има предвид премията или лавровия венец; и заекът има предвид някаква премия – своя живот. Той се надбягва с хрътката при голяма стратегия – като види, че тя е близо до него, ляга в тревата и както се е засилила, хрътката го прескача; в това време заекът отново се хвърля в бяг и пак ляга, докато се скрие някъде в гората и избяга от окото на хрътката. Като се освободи от нея, той казва: „Заек от хрътка не се страхува“. Колкото и да е страхлив, заекът има до известна степен самообладание. В надбягването си с хрътката той прилага математика и геометрия – прави кръгове, излиза от центъра им, отново влиза там и по този начин тя губи следите му. Тук се вижда, че и в заека има известна разумност; като се надбягва с хрътката, той постепенно се калява и става по-силен от обкръжаващата среда.

Българинът е доста суеверен. Когато отива на работа и срещне заек на пътя си, връща се назад – тази среща му предсказва, че няма да има успех в работата си, и той казва: „Днес няма да успея в работата си, заек ми мина път“. Когато заекът мине път на човека, иска да му каже: „Ти си тръгнал по някаква работа, но няма да успееш. Обкръжаващата среда е по-силна от теб, затова се върни назад, за да се калиш. Ако можеш да се надбягваш с хрътката, т.е. с лошите условия, върви напред; ако не можеш, върни се назад, за да се въоръжиш добре“. Някой млад човек иска да постъпи в университет, но няма средства; той отива да се запише и мисли, че ще може по някакъв начин да се освободи от такса. Като види, че отникъде нищо не получава, отчайва се и казва: „Ще отложа тази работа за следващата година“. Не, той трябва да си каже: „Обкръжаващата среда е по-силна от мен. Тази година няма да се запиша в университета, ще работя навън, за да се каля, да преодолея външните условия“.

Като говорим за желанието на младия човек да постъпи в университет, това не значи, че знанието се придобива само в него – много младежи са минали през университет, без да са придобили истинско знание; много студенти са носили книгите на видни учени под мишците си, без да са станали учени. Вината не е в университета, а в тяхното съзнание и вътрешна подготовка. Някой завършил право, а прилага в живота кривото; друг завършил химия, но вместо да приложи знанието си в полза на човечеството, прилага го за неговото унищожаване – измисля някакъв задушлив газ, с който да трови стотици и хиляди хора. Държавата му плаща добре за това откритие, но Природата ще го хване в своите щипци и ще го застави скъпо да плати. Човек трябва да бъде съзнателен – да се учи добре и да прилага наученото за благото на цялото човечество.

И тъй, ако човек придобива знание, което изменя характера му и внася нещо отрицателно в него, по-добре да се откаже от него – това знание не е намясто; но ако знанието, което придобива, му придава нещо и го прави постабилен, нека го следва – то е намясто. Знанието трябва да направи човека по-силен от обкръжаващата среда. Като е дошъл на Земята да учи, той трябва първо да изучава проявите на живота във всички негови форми. Преди да са завършили тази наука, мнозина искат да знаят как е произлязъл Животът, но това не е за тях, те не са дошли още до разрешаването на този въпрос.

Искат да знаят какво е началото на Живота, от какво е произлязъл той. Какво ще разберете, ако ви кажа, че Животът няма начало и край? В действителност е така – Животът се проявява в безброй форми, но сам по себе си той е без начало и без край. Достатъчно е човек да изучава формите, чрез които Животът се проявява, а що се отнася до произхода му, това е задача, до разрешението на която обикновеният човек не може да дойде. Всички форми в света да се разрушат, Животът няма да изчезне. Това означава мисълта, че Животът е без начало и без край.

Като ученици, вашата задача е да изучавате външните условия, да се справяте с тях; що се отнася до отвле-

чените въпроси, те са задачи на бъдещето. – „Ама аз искам да стана учен човек.“ Щом искаш да станеш учен, ще учиш. Какво значи да бъде човек учен? Истински ученият е разумен, той знае колко товар може да носи на гърба си, вследствие на което никога не се претоварва, а носи на гърба си най-необходимото. Ако ученият е геолог, носи на гърба си едно малко чукче, длето, тефтерче, молив и парче хляб – нищо друго не му трябва; върви пеш, сам, без никакви слуги. Като повърви известно време и се натъкне на предмети, които заслужават изучаване, спира, сваля торбичката си, вади чукчето и длетото и започва да чука и да изследва камъните, строежа на пластовете и т.н. Видите ли, че някой геолог тръгне с автомобил, с голям багаж и с няколко слуги, ще знаете, че той има предвид удоволствията в живота, а не науката. От кои учени искате да бъдете – от категорията на първия или от категорията на втория? Истински учен е този, който съзнава, че трябва да учи непрестанно; каже ли някой, че всичко знае и не се нуждае от повече знания, не е истински учен.

Къде ще се ползвате от знанието, което днес ви дадох? Вие знаете, че има силни и слаби външни и вътрешни условия, които сте опитвали, но важно е да се справяте с тях. Човек трябва да се ползва от знанията, които има. Някой вярва в съществуването на Бога, а друг не вярва, но и единият, и другият страдат, мъчат се и боледуват. Да вярваш, да знаеш и да си опитал нещата – това са различни работи. Някой вярва, че в един от големите градове в Европа има гостилница с вкусни яденета. Господарят на гостилницата е добър, разумен и щедър човек. Който отиде в неговата гостилница, първо се изкъпва, изчиства се, облича се и така сяда да се храни; след това си почива и после започва да работи. Какво ще кажете за този гостилничар? Ще кажете, че вярвате на думите на онзи, който ви говори за гостилничаря, но не сте го видели, не сте опитали как готви. Един ден ще ви се предостави случай да посетите неговата гостилница и тогава ще се уверите в истинността на тези думи. Опитате ли едно от неговите ястия, вие пожелавате да станете редовен абонат на неговата гостилница.

Тъй щото искате ли да разбирате и да прилагате известна идея правилно, станете неин абонат. Станете редовни абонати на Бога – всеки ден да получавате от блага-та, които Той дава. След като приемете тия блага, бъдете готови като добрия гостилничар да раздавате от тях и на своите ближни.

И тъй, не казвам да бъдете клиенти на лекарите, нито на търговците, но на идеята за Бога – тази идея е жива и вечна. Като има теоретично познаване на Бога, човек трябва и да Го опитал, да има ясна представа за Него и да каже: „Познавам Бога, опитал съм Го вече, не се нуждая от никакви доказателства. Всеки ден отивам в Неговата гостилница и опитвам от благата, които Той щедро раздава на Своите клиенти“.

Като ученици, вие разполагате с много знания, но за да станат ваши, те се нуждаят от приложение. Лесно е да се каже, че човек трябва да бъде по-силен от обкръжаващата среда, но как да постига това? За целта той се нуждае от една основна идея, на която да разчита във всички случаи; ако няма поне една основна идея в живота си, той може да има много знания, но като го подложат на изпит, разколебава се в тях. Щом се разколебаете, вие казвате: „Това са окултни, отвлечени знания, които нямат приложение в нашия живот“; не, окултното знание е приложимо. Ще кажете, че то е неприложимо, защото е тайно. Кои неща са тайни – затворените, скритите неща; за кого са тайни – за глупавия, за невежия. Тайни неща съществуват само за глупавите и невежите, но не и за разумните и учените хора.

Каква по-велика тайна можете да търсите от Живота? Тайна е Животът, но за ония, които не го разбират; за тия, които го разбират, той е удоволствие. Това, което глупавият не може да понесе, разумният лесно понася – например глупавият не може да издържа на сто градуса температура, докато разумният издържа и на десет хиляди градуса. На какво се дължи това – на знанието; колкото повече знания има човек, толкова повече издържа на изпитания, мъчнотии и страдания. Какво представляват страданията

– огън; следователно, колкото по-големи са страданията на човека, толкова по-голям е огънят, през който минава. Великите и гениални хора минават през големи страдания, поради което са изложени на изпитания. Ако човек умира при сто градуса, това показва, че външните условия са по-силни от него; ако и при хиляда градуса не умира, той е по-силен от външните условия.

Сега, като на ученици от Великата школа на Живота, казвам: работете върху себе си, за да станете по-силни от външните условия. Възможно ли е това? Възможно е, човек може да преодолее всички мъчнотии, да се справи с всички условия. Ако се обезсърчи, това показва, че температурата му е спаднала – какво трябва да направи? Да се облече с по-дебела дреха, за да повдигне температурата си; всяко понижаване на температурата означава обезсърчаване, а повишаването – насърчаване.

Едно се иска от съвременните хора: изучаване на външните условия с оглед на вътрешните. Съзнателно или несъзнателно човек се натъква, от една страна, на външните условия, а от друга – на вътрешните, и чрез съпоставяне на нещата той се учи. Животът учи не само отделния човек, но и обществата, и народите и ги кара да търсят методи за преодоляване на външните условия. В края на краищата всеки човек, всеки народ ще разбере, че покрай другите задачи, които животът му възлага, първата задача е да се справи с външните условия. Това се постига чрез усилване на вътрешните условия в човека.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

10. лекция, 15 ноември 1929 г., София, Изгрев

ПРИРОДНИ ГАМИ

Тайна молитва.

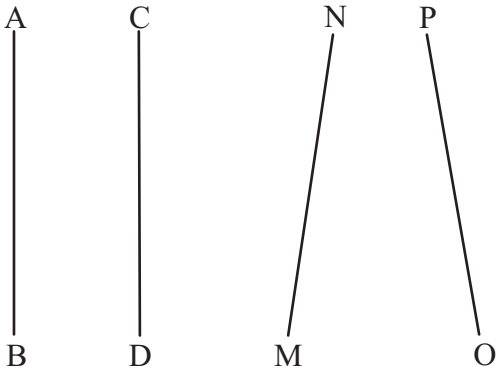

Какво отношение съществува между двете успоредни и двете наклонени линии на чертежа? Между успоредните линии има известно отношение, но между наклонените няма никакво. Когато гледате успоредните линии отблизо, те винаги изглеждат успоредни, но гледате ли ги отдалеч, те губят своята успоредност, изглеждат наклонени, приближени в горния край. Това се вижда ясно в релсите на трамваите или на влаковете. Коя е причината? Съзнанието, в него се крие някаква причина, според която нещата се виждат такива, каквито в действителност не са.

Ако наблюдавате една дълга крива линия, тя се показва в нейния незавършен вид – например орбитата на Земята представлява дълга крива линия; можете ли да видите началото и края на тази линия – колкото и да обикаляте Земята, никога не можете да видите нейния край. Как се е образувала кривата линия? От безкрайното удължаване на правата; ако една права линия се удължава безкрайно, тя непременно ще се изкриви.

Като говорим за прави и за криви линии, явява се въпрос защо правата линия става крива. На този въпрос не може да се даде никакъв отговор. Свойство на правата линия е при удължаване да се превръща в крива, при това колкото по-голямо е удължаването ѝ, толкова повече се изкривява, докато най-после се превърне в окръжност и затвори някакъв кръг. И обратно – колкото повече кривата линия се скъсява, толкова по-права става. Оттук вадим заключението: когато правият човек се удължава, той става крив и когато кривият се скъсява, става прав. С други думи казано: ако правият човек забогатява, в скоро време става крив; ако кривият осиромашава, той става прав. Значи когато богатият осиромашава, става добър; когато сиромахът забогатява, става лош. Тази мисъл е вярна и в буквален, и в преносен смисъл.

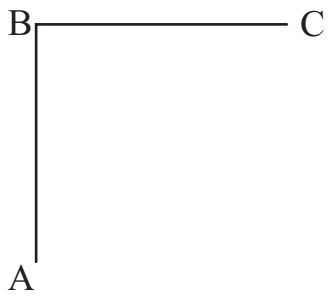

Фиг. 2

Представете си, че имате две прави линии: *AB* и *BC* (фиг. 2). Линията *AB* е здраво прикрепена към земята; тя е направена от здрав материал. Към линията *AB* е прикрепена линията *BC*, направена от еластична материя. Ако в точката *C* закачите някаква тежест, правата *BC* ще направи едно малко отклоняване надолу и ще се огъне. Колкото по-малка е тежестта, толкова по-малък е ъгълът на отклоняването и толкова по-малко ще бъде огъването; ако тежестта е по-голяма, огъването на правата, както и ъгълът на отклоняването, също стават по-големи. Следователно от ъгъла на отклоняването и от огъването на правата линия съдим за големината на тежестите, които се окачват в точка *C*. Това показва, че между тежестта и ъгъла на отклоняването съществува известно отношение.

Такова отношение съществува между мислите и човешкия мозък, от една страна, както и между чувствата и сърцето, от друга страна. Колкото по-тежки са мислите,

с които занимавате вашия мозък, толкова по-големи отклонения стават в силите, които действат в него. Същото можем да кажем и за сърцето: колкото по-тежки са чувствата, с които занимавате сърцето си, толкова по-големи са ъглите на отклоненията, които стават в него. Като знаете това, пазете мозъка и сърцето си, не ги обременявайте с непоносими за тях мисли и чувства.

Как става отклоняването на силите в човешкия ум и в човешкото сърце? Представете си, че един виден цигулар се приготвя за концерт. До деня на концерта остават още десет дни и до това време мисълта му е отправена само в една посока – в посока на правата *AB* – той свири и не мисли за нищо друго, освен за концерта. Но един ден получава известие, че дядо му, милионер от Америка, е умрял и му оставя десет милиона долара наследство. Музикантът чете известието и започва да се разколебава; в силите, които функционират в неговия мозък, става известно отклоняване. Той се отказва от концерта си и започва да мечтае за десетте милиона; ако даде концерт, ще получи едва 50-100 хиляди долара, а от дядо си получава десет милиона долара – значи десетте милиона долара представляват такава тежест, на която той не може да устои. Ще запитате как стана, че дядото умира тъкмо тогава, когато музикантът се готвеше за концерт; някои казват, че това е съвпадение, други – че е случайност. Съвпаденията и случайностите не обясняват нещата, те не съдържат никаква философия в себе си.

Като разглеждате цигулката, виждате четири добре опънати струни: *сол*, *ре*, *ла* и *ми*; какви са тези струни по дебелина, по форма и по дължина? Струната *ми* е най-тънка, *ла* е по-дебела, *ре* – още по-дебела, а *сол* – най-дебела, тя е от друг свят. Струните се различават и по форма, а като ги измерите, ще видите, че те се различават и по дължина; най-дълга от тях е струната *ла*. Защо е така малцина знаят; който пръв е направил цигулката, той знае. В струнника, откъдето излизат струните, всички имат еднаква дължина, но при главичката на цигулката дължините им са различни.

Четирите струни на цигулката представляват четири свята, от които идват мислите и чувствата в човека. Някой казва, че много мисли и чувства достигат до ума и до сърцето му; добре е това, но важно е колко от тях се задържат в него. Като знае, че мислите и чувствата идват от други светове, човек трябва да бъде внимателен към тях, да изучава произхода им и да отделя нисшите от висшите, както рибарят разпределя рибите на категории. Истински рибар е този, който, като хвърли мрежата си няколко пъти във водата, изважда поне две-три риби; не може ли да хване нито една риба, той не е доволен от себе си. На същото основание казвам: какъв идеалист е този, който не може да задържи нито една възвишена идея в ума си? Ще кажете, че много идеи и чувства минават през вас; това не е достатъчно – идеите и чувствата трябва не само да минават през вас, но да се възприемат, задържат и реализират.

Като ученици, вие трябва да се справяте с условията, при които се намирате. Например ако вървите по наклонена площ, трябва да бъдете крайно внимателни и особено голямо внимание е необходимо, ако тази площ е заледена. Какъв метод ще изберете, за да слезете по наклонената площ? Ако вървите прав, опасността е по-голяма, отколкото ако слизате седнал или легнал на гръб. Друг е въпросът, ако вървите по равен, гладък път. Каквито опасности среща човек във физическия свят, такива среща и в психическия, в умствения и в сърдечния. Ето защо, независимо от това в кой свят се движите, вие трябва да изучавате условията и обстановката, при които се намирате, за да можете да постъпвате правилно. Като постъпва правилно и разумно, човек избягва опасностите, които може да срещне на пътя си.

И тъй, най-ценното нещо, което човек има, това е животът; щом е така, той трябва да бъде разумен, за да го пази. Думата *животъ* е съставена от две срички: *жи–* и *–вотъ*. Важната сричка е първата – *жи*. След нея идва сричката *вотъ*; тя завършва с буквата ъ, която затваря думата – тази буква показва, че не трябва да питате за ре-

зултата на живота, който даден човек е минал. В сричката *жи* има гласна буква *и*, която е отворена и позволява да се чува изговореното – това показва, че нещата стават наблизо. Когато произнесете сричката *вотъ*, крайната буква *т* е съгласна и глуха – какво показва това? Това показва, че нещата стават далеч. Изобщо, когато звукът се чува ясно, той идва от близко разстояние; когато е глух, тих и не се чува ясно, той идва отдалеч. Двете срички в думата *животъ* показват, че човек започва да живее с импулс, с подтик, но впоследствие среща спънки, спирачки, противодействия. Спирачки се срещат в живота на млади и стари, на учени и прости, на добри и лоши. Те могат да бъдат поставени навреме и без време; също така те биват съществени и несъществени.

Като знаете това, щом се натъкнете на известно противодействие или на спирачка в живота си, не питайте защо е поставена, но мислете намясто ли е, или не. Ако разберете, че е поставена намясто, не правете усилия да я махнете. Всяка спирачка или всяко противодействие отклонява живота в известно направление; ако отклоняването е възходящо, противодействието е намясто, а ако отклоняването е низходящо, то не е намясто. Ако музикантът се отказва да даде концерта си само затова, че е получил десет милиона долара наследство от своя дядо, той се е отклонил от правия път на движение; десетте милиона не са нищо друго, освен противодействие в неговия живот, което го отклонява надолу. Пред мисълта за това голямо наследство той се отказва от концерта, като си мисли: „Защо трябва да свиря на хората? По-добре да се откажа, за да бъда свободен“. Той ще бъде свободен в едно отношение, но като получи наследството, ще се ограничи още повече – всеки ден ще го обикалят познати и приятели, за да му искат пари; навън ще го преследват апаши, за да вземат нещо от джоба му.

Кое положение е по-добро за музиканта – да даде концерта си, да продължава да свири или да се откаже от концерта и от цигулката си заради десетте милиона долара? Външно погледнато, второто положение е за предпочита-

не – като получи десетте милиона, музикантът се осигурява за цял живот, ще си направи голяма къща с всички удобства, ще си купи автомобил, ще има много приятели и т.н; остане ли само на цигулката, нищо няма да придобие – едва ще си изкарва хляба. Но като изостави цигулката си, той ще причини двойна скръб – на душата си и на самата цигулка. Ако цигулката е съзнателно същество, ще страда и ще търси причината нейният възлюбен да я изостави; каквито и извинения да дава музикантът, нищо не го оправдава. Ще кажете, че отишъл на погребение на дядо си – колко време продължава едно погребение? Ще кажете, че е отишъл да получи наследството си – за колко време се получава едно наследство? Никакви причини не могат да извинят музиканта. Той се е натъкнал на голямо препятствие – парите, и не може да го преодолее. От разбирането и от степента на неговото развитие зависи преодоляването на това препятствие. Ако той би предпочел да свири, да не се разделя с цигулката си, всякакво препятствие ще се премахне.

Какво отношение съществува между десетте милиона и цигулката? Каквото е отношението между доволството и недоволството. Докато само свири и не мисли за богатство, цигуларят е доволен от живота си; щом започне да мисли за богатство, той престава да свири и недоволството идва.

Изучавайте живота на богатия и на сиромаха, за да видите кой от двамата е по-доволен. По-голям процент на доволни от живота хора ще срещнете между сиромасите. Невъзможно е богат човек да е доволен от богатството си, но между сиромасите, макар и рядко, все ще срещнете хора, доволни от своята сиромашия. Богатството крие в себе си една особена болест – проказа, и е невъзможно човек да забогатее, без да се зарази от нея. Зарази ли се от болестта *проказа на парите*, ако е музикант, престава да свири; ако е религиозен, престава да се моли; ако е учен, престава да работи; ако е поет, престава да пише; ако е турист, престава да прави екскурзии. Ден след ден богатият се отпуска, търси удобства, отказва се от своите красиви

стремежи и става обикновен човек. Щом подпуши копнежа на своята душа, човек става недоволен от себе си; при това положение и животът му се обезсмисля. Сиромахът е също недоволен; и той страда от болестта *проказа на сиромашията*. Изкуство е човек да бъде доволен от положението си и като богат, и като сиромах. Само разумният може да бъде доволен при всички условия на живота си.

Следователно, искате ли да знаете от какво страда съвременното човечество, казвам: две болести уморяват хората – *проказа на богатството* и *проказа на сиромашията*. Човек трябва да се стреми към такова богатство, което няма никакви болести, а иска ли да опита какво нещо е сиромашията, трябва да се стреми към такава сиромашия, която също е свободна от всякакви болести. Богатство и сиромашия без болести са на мястото си. Мисли, чувства и постъпки, които са свободни от сенки, противоречия и заблуждения, наричаме правилни, положителни; към такива мисли трябва да се стреми човек, за да си достави градивен материал за своя бъдещ живот. Иска ли да си изработи светъл бъдещ живот, човек трябва да се освободи от всички състояния, които внасят нещо болезнено в неговата физическа и психическа природа. Дали съзнава, че сам може да си причини пакости и нещастия, или не съзнава това, не е важно; преди всичко човек трябва да има будно съзнание, да се самонаблюдава външно и вътрешно, да бъде изправен в мислите и чувствата си.

Ще каже някой, че е учен, че знае много неща; какви знания са тези, с които не може да си помогне в критични моменти? Като е учен, може ли да предаде устно или писмено ония тънки състояния, които душата му преживява? При това той не разполага с много думи в езика си, за да предаде тънките чувствания, които преживява душата. От всички писатели и поети досега най-богата реч е имал Шекспир[5], разполагал е с 15000 думи; останалите писатели, поети и учени са си служили с по-малко думи. Бедността на думи в човешкия език е причина да не могат да се предадат деликатните чувствания.

Много от мислите, чувствата и желанията на човека

не са родени днес, те крият своя произход в далечното минало, а днес едно по едно се проявяват. Добре е човек да изучава мислите си, за да разбира откъде идват. Като прави сравнение с новите мисли и идеи на времето, може да определи колко е напред или назад в развитието си. Ето защо днес на обяд направете опит да видите каква мисъл ще мине през ума ви в момента, когато сложите първата хапка в устата си, и я запишете; каквато и да бъде тази мисъл, запишете я, не се смущавайте. Ще се запитате: „Какво ме интересува тази мисъл?“. Не може да не ви интересува – всяка мисъл е семка, която трябва да се постави в съответна за нея почва, където може да расте, да цъфти, да завърже плод и да узрее. Така и геологът се интересува от скъпоценните камъни, които са дълбоко заровени в земята; дълго време трябва да чука върху пластовете, за да извади един малък скъпоценен камък, който е заровен от хиляди и милиони години, но заслужава да дойде някой учен, за да го освободи от тежестта на земните пластове.

Следователно както геологът с чукчето си изнамира хубави скъпоценни камъни, така всеки човек трябва да вземе инструментите си и да изучава своите мисли и чувства, да знае тяхното начало и произход. Мислите, чувствата и постъпките на човека са скъпоценни камъни, за които има пазар; достатъчно е човек да изнесе един от тях, за да го купят веднага. Като го продаде, той все ще има някаква печалба. Колкото повече мисли минават през ума на човека, толкова повече се обогатява. Ще кажете, че тази мисъл е от минал живот; и от миналото да е, ако е скъпоценен камък, тя не губи цената си. Всяка мисъл, която може да ви повдигне, е ценна; тя идва от висш свят, към който човек трябва да се стреми. Като сравнява мислите на своя минал живот и тия, които днес има, човек вижда докъде е стигнал и къде е бил.

Човек е дошъл на Земята да учи, не да живее само за себе си, защото не живее сам, а участва в общия живот на много същества – възвишени и нискостоящи. Той има връзка с тези същества, вследствие на което се натъква на мъчнотии и изпитания, но те не показват, че трябва да се

откаже от живота. Човек трябва да живее при всички условия на живота; трябва да яде, да мисли, да чувства при всички условия на живота. Откаже ли се от един от тия процеси, той губи силата си и остарява преждевременно. Например как ще се откажеш да ядеш, как ще се откажеш да мислиш? Както физическата храна поддържа тялото, така и мисълта храни мозъка, а чувствата – сърцето. Значи между яденето, мисленето и чувстването има известно съотношение. Тъй щото когато яде, човек трябва да мисли; щом мисли, ще чувства. И обратно: щом чувства, ще мисли; щом мисли, ще яде. Като имате предвид връзката между яденето, мисленето и чувстването, ще ядете, ще мислите и ще чувствате правилно, за да могат силите в организма ви да функционират правилно.

Често хората си задават въпроса защо страдат; много просто – защото не спазват правилното отношение между храненето, мисленето и чувстването. Например някой се храни правилно, а не мисли правилно. Не, щом се храните правилно, ще мислите правилно; щом мислите правилно, ще чувствате правилно. Не внимавате ли в храненето, ще нарушите правилността на мисленето и чувстването, а всяко нарушаване на известни закони носи страдания. Който не разбира законите на Природата, казва: „Човек може да яде, без да мисли“ или „Човек може да мисли, без да яде“ – това са криви заключения. Храненето, мисленето и чувстването са един и същ процес. Горене без горивен материал е невъзможно; то зависи от материалите, които се доставят в огнището. Горенето е процес на преобразуване на едни материали в други; там, където не става преобразуване на материята и на енергията от едно състояние в друго, никакво горене не може да се очаква.

Между всички явления в Природата има тясна, неразривна връзка, както между тоновете на музикалните гами; значи явленията в Природата са наредени по законите за образуване на гамите. Тази последователност между явленията наричаме *природни гами*. Измени ли се мястото на един от тия тонове, цялата гама се изменя. Попадне ли в една от тия гами, човек се повдига, както от музиката.

Кога може да попадне в една от гамите на Природата? Когато хармонизира силите на своя организъм; тогава той влиза в Природата и се въодушевява от обстановката, която го заобикаля, неусетно започва да пее от дълбочината на душата си и се чуди, че пее толкова хубаво. Това показва, че е влязъл в хармония с природната музика, приглася на Природата.

Същото става и в областта на мисълта и на чувствата. Достатъчно е човек да се хармонизира с мисълта на Природата и с пулса на нейното сърце, за да ѝ приглася – това значи човек да бъде в хармония с Божественото в Природата. Няма по-велико изкуство, по-велика музика от изкуството и музиката на Природата. Великите астрономи са слушали песента на небесните тела. При такова велико тържество на Небето хората пак страдат, измъчват се, плачат и казват, че животът няма смисъл – защо? Защото не го разбират. Те могат да свалят небесната музика на Земята, т.е. да я преведат, но трябва да попаднат на същото място и време, когато тя се е създавала.

Тъй щото не казвайте, че не можете да направите нещо, но кажете, че не сте попаднали на определеното място и време за възприемане на известна идея или на известно чувство.

И тъй, за да се развивате правилно, влезте във връзка със силите на Природата, за да се хармонизирате. Щом се хармонизирате, вие ще попаднете в музикалните гами на Природата.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

11. лекция, 22 ноември 1929 г., София, Изгрев

ПРИРОДНА ФИЛОСОФИЯ

Тайна молитва.

Съвременните хора живеят и работят с оглед на своята философия и на своите разбирания. Освен човешката философия, съществува и природна философия, към която именно трябва да се стреми човек, и домогне ли се до нея, веднъж завинаги трябва да ликвидира със своята стара философия, която е събрал от памтивека. Трябва ли момъкът, който е станал на 21 години, да се придържа към своите дрехи и обувки, които е носил на едногодишна възраст? Навремето те са имали смисъл и предназначение, но днес са стари, окъсани, безполезни и трябва да се изгорят. При това те не са били по вкуса на младия момък – когато е бил дете, даже и юноша, родителите му са го обличали по свой вкус; днес, когато е станал пълнолетен, момъкът избира дрехите и обувките си по свой вкус и желание.

Следователно, ако иска да се развива, човек трябва да се освободи от своите стари разбирания, от философията на неговите деди и прадеди. Смисълът на живота е в новото: не е важно как се е хранил човек досега, важно е как днес ще се храни; какви са били плодовете на крушата в миналото не е важно, важно е какви са в настоящето; каква е била философията на хората досега не е важно, важна е сегашната философия, която се налага – това е природната философия, която дава обяснение на всички явления в живота, тя носи новата култура в света.

Геометрично ние изразяваме думата *култура* с права линия; правата линия пък подразбира почва. Следователно, за да имаш култура, трябва да имаш почва, в която да сееш. Когато се говори за култура, трябва да се знае от какво е тази култура – има култура от растения и плодове, култура от различни птици, от добитък, от свине; има

култура от различни видове хора; има култура, която разработва човешките мисли, чувства и действия.

Значи мислите, чувствата и постъпките на човека се посаждат и обработват както семената и дърветата. Както за израстването на някое растение се изисква определен срок, така и за реализирането на дадена мисъл е нужно определено време. Колкото по-дълготрайно е едно дърво или растение, толкова повече време е нужно за развитието му; колкото по-благородни и възвишени са мислите, чувствата и постъпките, толкова повече време е нужно за реализирането им. Ако не познавате този закон, вие ще се натъкнете на големи противоречия. Например някой иска да стане поет, музикант или художник и ако бързо не постигне желанието си, се обезсърчава. Това не е лесна работа; да станеш музикант, философ – това значи да събереш всичкото знание по музика или по философия на хилядите поколения преди тебе и да направиш от него един извод.

Какво разбирате под думата *философия*? Философията е синтез на всички явления в живота, на причините и последствията, които ги обуславят; затова се говори за философия на историята, философия на науките, философия на живота и т.н. При това не е достатъчно само да знаете причините и последствията на нещата, но да знаете какви методи да употребите, за да изправите известно отклонение. И в изкуствата има философия; според нея, човек сам трябва да оцени това, което е изработил, да не очаква другите да го оценяват; той пръв трябва да има думата за своята работа. Ако не може да оцени себе си, своите работи, човек не би могъл да оцени другите хора. Да се оценява човек правилно, това значи нито да се подценява, нито да се надценява. Ако се надценява, като излезе на пазара, няма да му дадат цената, която сам си е определил. Понякога човек се подценява; хората около него го оценяват по-високо, отколкото той оценява себе си.

Често селяните постъпват така – подценяват или надценяват стоката си, с което губят. Ако в селото им някой гражданин пожелае да купи масло или яйца, те му искат

голяма сума, мислейки, че ако отидат в града, ще получат много пари; отиват в града, скъсат едни цървули и в края на краищата продават стоката си на половината от тази цена, която дават в селото им. В селото надценяват стоката си, а в града я подценяват – те не знаят истинската ѝ цена. Това се дължи отчасти на упоритостта на човешкия характер. Ще кажете, че човек трябва да отстоява своите идеи; има смисъл човек да бъде твърд в идеите си, но когато се отнася за нещо съществено, а ако отстоява несъществени идеи, нищо няма да спечели.

Следователно, когато поддържа известна идея, човек трябва предварително да я анализира, да знае какви външни и вътрешни качества съдържа тя. Например някой има идеята да бъде красив. Красотата има външни и вътрешни качества. Външната красота се изразява с правилни линии; лицето на красивия човек трябва да е правилно, между всички линии да има хармонично съчетание. Вътрешните качества на красивия човек са разумност, доброта и характер; ако едно от тия качества липсва, човек не е напълно красив. Външна красота без вътрешни качества не е истинска и скоро се губи. Красивият човек трябва да бъде устойчив, да издържа на всички изпитания.

Фиг. 1

Като ученици, вие трябва да синтезирате и анализирате нещата, да имате пълна представа за тях; само по този начин ще дойдете до истинското знание. Например имате един остър ъгъл (Фиг. 1). От гледището на писмеността, в българския език този ъгъл означава буквата *Л*, първата буква на думата *любов*. Тази буква означава планински връх, под който има извор. Но този знак може да се напише и в обратно положение. Ако съединим два знака с върховете нагоре, образува се буквата *М*, съставена от два планински върха и два извора; от съединяването на двата

извора получаваме река. Реките имат голямо значение за културния живот на народите – например реката Нил създаде египетската култура. Ще кажете, че човек е създал културата; не, човек сам не може да създаде култура. Културата не е създадена нито от народите, нито от цялото човечество, а от силите, от енергиите на Живата природа; човекът, народите, както и цялото човечество са нейни изразители.

От това гледище човек може да реализира своите идеали дотолкова, доколкото е изразител на мислите, на енергиите на Живата Разумна природа. Понякога човек е свързан с всички хора и тогава трябва да бъде проводник на общите човешки мисли и копнежи – това е истинският път на човешкото развитие; отклони ли се от този път, той става причина за своите нещастия.

Колкото повече човек се отклонява от правия път на живота, толкова по-големи мъчнотии си създава. Какво печели детето, което се гневи на майка си и на баща си? Какво ще придобие то, ако не слуша родителите си? Те имат добро желание да го направят учен, изпращат го на училище, но то не желае – казва, че може само да учи. Колкото и да е способно и даровито, детето непременно трябва да мине през школа; то не може само да постигне това, което родителите и учителите му могат да направят за него. Детето мисли само за игри и не иска да учи, но ще дойде ден, когато ще се види изоставено от всички; тогава ще се принуди да стане прост овчар. Затова от всеки човек се изисква послушание.

И тъй, като говорим за култура, ние разбираме дадени условия, при които човек може да постигне своите желания. Културата не подразбира условия за удоволствия, тя носи блага и условия, необходими за развитието на човека; той трябва да използва тия блага и условия разумно, за да реализира своите идеали и копнежи. Човек учи, работи, за да придобие знания, с които да бъде полезен както на себе си, така и на своите ближни. Някой учи, придобива знания, заема някаква служба и се задоволява с това; очаква един ден да го пенсионират, да заживее в

установения ред на живота. Друг пък има знания, работи, но не може да получи пенсия, разчита на себе си – той се намира извън установения ред на нещата.

Според начина, по който хората живеят, ние ги делим на две категории: едни, които живеят по установения ред на живота, и други, които живеят извън този ред. Да живее човек по установения ред на нещата, това значи да го пенсионират. Страшно е някой да живее с мисълта да бъде пенсиониран – това значи да се откаже от работа; докато е жив, човек трябва да работи. Когато говедото се угои добре, пенсионират го и господарят му го завежда на кланицата, за да го заколят. Когато дървото закрепне и започне да дава добри плодове, господарят му го огражда и започва да го използва; той му се радва и всяка година го очаква да роди, за да обере плодовете. Какво е положението на пенсионирания човек? Щом го пенсионират, той престава да работи, понеже се е осигурил; дойде ли до това положение, от Невидимия свят веднага му изпращат призовка – викат го, за да видят какви плодове е изработил.

Сега, това не трябва да ви обезсърчава. Всеки човек трябва да се запита кой е правият начин на живеене, какво може да постигне в живота си. Ако някой е дошъл на Земята като ябълка, трябва да знае, че от него се иска да даде доброкачествени плодове; ако е дошъл като кон, задачата му е да бъде здрав, силен, да върши работа на господаря си; ако е дошъл на Земята с желанието да стане търговец, ще върти търговия, ще прави заеми, ще става поръчител на този, на онзи, докато един ден му наложат да плаща за поръчителството си. Цял живот ще плаща, докато най-после замине за онзи свят; близките му ще го оплакват и ще кажат: „Бог да го прости! Плаща за другите, но поне направи някакво добро“. Какво добро е направил и дали е направил добро – това е въпрос. Кое дава повод на човека да мисли, че е направил нещо добро или че е постигнал нещо? Къде е свидетелството му за това? За всяко направено добро се дава документ на човека. Някои могат да ви дадат една бележка, но вместо да ви платят, в нея

пише нещо лошо за вас, заради което ще ви бият; това често се случва в живота – човек очаква благодарност, а получава бой или друго нещо, което не е очаквал.

Един селянин, от шопските села, отишъл в града да продаде маслото си. Той мислел, че там ще го продаде по-скъпо и ще спечели повече, затова отказвал да го даде на хора от селото. Като отишъл в града, двама апаши решили да купят маслото, което било хубаво, а при това и цяло гърне. Апашите се пазарили, съгласили се на цената, която селянинът поискал, и му казали: „Ние купуваме това масло за един свещеник в с. Княжево. Вземи тази бележка, занеси му я, той ще ти даде сумата“. Селянинът повярвал на купувачите, взел бележката и тръгнал за Княжево. В бележката пишело: „Отче, вземи тези 30 лева и прочети една молитва на селянина. Той е болен, малко побъркан, затова каквото и да говори, няма да му обръщаш внимание“. Селянинът стигнал в селото, намерил къщата на свещеника, предал му бележката и очаквал да получи пари за маслото си. Като прочел бележката, свещеникът сложил епитрахила си и го завел в църквата. Докато селянинът си мислел, че свещеникът ще му даде парите, изведнъж се намерил под епитрахила на свещеника, който започнал да му чете молитва.

– Слушай, дядо попе, тази работа с молитва не става. Пари искам аз.

Свещеникът обаче си мислел: „Горкият селянин, не е с всичкия си ум, дано се излекува“ – и продължавал да му чете молитви.

– Слушай, дядо попе, колкото и да четеш молитви, тази работа така няма да стане. Ти трябва да платиш за маслото.

Съвременните хора се намират в положението на шопа, на когото четат молитви, но той вижда, че с молитви работата не се нарежда. Наистина, работите на човека не могат да се наредят с разбирането, което има за живота; съвременните хора, млади и стари, се нуждаят от нови разбирания. Какво мисли да постигне младият? Ако младият има стари разбирания за живота, нищо не може

да постигне; ако старият има нови разбирания, може да постигне много неща.

Днес и младият, и старият се съмняват в съществуването на Бога, на онзи свят. Чудни са хората; те трябва да знаят, че по-реална идея от съществуването на Бога, както и на онзи свят, няма. – „Къде е онзи свят?“ Онзи и този свят са на едно място; където е този свят, там е и онзи. Ще попитате защо не го виждате. Виждате ли чувствата, които пълнят сърцето ви; мислите виждате ли? Нито чувствата виждате, нито мислите, въпреки това и едните, и другите съществуват. Вие говорите за постъпките на хората, но виждате ли ги? Каква форма имат добрите и лошите постъпки? Те нямат форма, невидими са, въпреки това се говори за тях, за последствията им. Говорите за Любовта, без да я виждате. Значи човек живее повече в невидимото, в онзи свят, отколкото във видимия свят, и пак се съмнява в съществуването му.

Чувствата и мислите на хората, за които се говори, представляват предмет на Духовния и на Умствения свят. Хората говорят за тези светове, без да ги виждат. Те говорят и за онзи свят, но понеже не го виждат, не вярват в съществуването му; не подозират, че светът, в който живеят, е Духовният свят, т.е. онзи свят. В този смисъл онзи свят е реален, а този свят, т.е. физическият, е външна форма, опаковка на Духовния. Хората мислят, че между този и онзи свят има граница, през която не може да се минава; и така да е, ще дойде ден, когато тази граница ще се вдигне и ще видите, че този и онзи свят са едно и също нещо – разликата между тях седи само в това, че същества в онзи свят са по-културни.

Следователно не е лесно едно същество от този свят да отиде в онзи – защо? Разбиранията и възгледите му за живота са ограничени и той ще се намери в същото положение, в каквото ще изпадне волът в човешкия университет. Възгледите на сегашните хора са валидни само за този свят; влязат ли в онзи свят със своите разбирания, те няма да им трябват, защото знанието, което сега имат, там не може да им помогне.

Един английски лорд и дъщеря му предприели дълго пътешествие по море, придружени от един слуга. Случило се, че параходът бил разбит от силна буря и те едва успели да се спасят с една лодка, която ги отнесла на уединен остров, където прекарали цели десет години. Лордът и дъщеря му били учени, знаели езици, но тук знанието им не могло да се приложи. Благодарение на слугата, който знаел да оре, сее и жъне, те не умрели от глад на острова; той станал техен господар и учител, а те – негови слуги: работили заедно с него, изпълнявали всичко, каквото им заповядвал. Съдбата се смилила над тях – един параход минал край острова и ги взел със себе си. Като се намерили отново в отечеството си, сменили ролите си: лордът и дъщеря му заели положението си на господари, а слугата заел старото си положение.

Какво показва този пример? Човек трябва да има нещо реално в себе си, на което да разчита във всички случаи на живота си; трябва да има убеждение, върху което да гради своя живот. Задавали ли сте си въпросите какво всъщност представлявате като човек, къде ще бъдете след смъртта си? Ако днес сте музикант, поет, философ или художник, запитвали ли сте се какъв ще бъдете на онзи свят? Ако на Земята сте музикант и в онзи свят трябва да бъдете музикант; ако тук сте учен, философ или поет, и на онзи свят трябва да бъдете същият – това се отнася за онзи, който е истински музикант, учен, поет и философ; тогава музиката, поезията или философията са проникнали в душата му и при каквито и положения да се намира, човек носи със себе си реалното, на което разчита във всички моменти на живота си. Знанието, музиката, поезията на съвременните хора са външната им дреха, с която временно са облечени; щом напуснат този свят, те я събличат и от нея остава само спомен. Всъщност истинско знание, истинска музика или поезия са тези, с които облече ли се човек веднъж, не може вече да ги съблече.

Едно трябва да знаете: всеки ден човек трябва да прибавя към знанията си, към своите мисли и чувства по нещо ново, да бъде готов за Любовта, която идва вече в

света; не работи ли върху себе си, той ще остане неразбран за новите времена и условия. Как ще бъде приет един гайдарджия в една възвишена музикална среда? Преди да познават неговата музика, интересуващите се ще го посетят, но като го чуят, един след друг ще напуснат залата и ще го оставят сам със своята гайда – който го слуша, нищо няма да разбере и ще каже, че неговата музика е останала от стари времена, когато са свирили и пели само религиозни песни; много от народните песни имат религиозни мотиви, думите обаче не са религиозни.

Често слушате народната песен *Майка Стояну думаше*. Какво е питал Стоян майка си и какво му е отговорила тя? Стоян пита майка си кога ще се ожени, а тя му отговаря, че ще дойде ден и той да се ожени – утешава го. Докато не е женен, Стоян се облича добре, ходи спретнат и напет; като се ожени, отпуска се, нищо не иска да знае, от нищо не се интересува и казва, че не си струва човек да се жени. Докато не е женен, човек търси Любовта; като се ожени, започва да я отрича.

И съвременните хора ту отричат, ту признават Бога. Някой казва: „Какво губя или печеля, ако вярвам в Бога? Ако вярвам в съществуването Му, а Той не съществува, нищо не губя; ако пък вярвам, че съществува, все ще спечеля нещо“. Философията на живота не седи в това дали вярва човек в съществуването на Бога. Съществува или не съществува Бог – това е математическа задача, която трябва да се реши правилно и от решението зависи успеха или неуспеха на самия човек.

Какво ще стане със семето, което е лишено от Слънце? Щом няма Слънце, то не може да израсте, а ако израсте, не може да се развива; за живота на Земята Слънцето е от първа необходимост. Оттук вадим заключение: за живота, за растенето и развиването на човешката душа Бог е от първа необходимост. – „Ама дали съществува Бог?“ Щом ти съществуваш, и Бог съществува; твоето съществуване е първото доказателство за съществуването на Бога. Ако човек сам не вярва в това, никакви доказателства, никаква философия не е в състояние да го убеди; остане ли да се

влияе от хората, едни ще го убеждават, други ще го разубеждават.

Истинско убеждение е това, което никой не е в състояние да разклати, което от никакви мъчнотии, от никакви препятствия и противоречия не може да се разколебае. Това подразбира истинско познаване на живота – човек може да разчита само на такива убеждения, които самият живот е опитал и проверил; убеждение, което животът не е опитал, всякога може да се заличи. Има убеждение само онзи, който е поставил за основа на живота си Любовта към Бога – това трябва да бъде основната идея на неговия живот.

Кои са характерните белези на една идея? Характерните белези на каквато и да е идея са нейните глава и крака, т.е. началото и краят ѝ; значи за всяка идея са важни два момента: явяването, или изникването ѝ, и краят, или завършването ѝ. Например яви ли се в човека идеята за съществуването на Бога, той първо трябва да се стреми към придобиване на някаква опитност в това направление. Макар да е направил микроскопичен опит, човек трябва сам да е дошъл до убеждението, че Бог съществува, и тогава може да каже, че вече живее на здрава основа. Идеята за Бога прави човека щастлив. Към щастието именно се стремят всички хора.

Представете си, че попаднете в Англия, но не знаете нито една английска дума. Искате да намерите някаква работа, но не можете, защото никъде не ви приемат. Минават три-четири дена и вие все гладувате, нямате пари да си купите хляб, нямате и познати. Както вървите, срещате един човек, който спира вниманието си върху вас и започва да ви разпитва откъде сте, какъв сте, защо сте дошли в Англия, какво мислите да правите и т.н.; вие не разбирате езика му и на всички зададени въпроси отговаряте: „Аз съм българин“. Тогава този човек ви завежда при друг българин, който знае английски, и от него разбира безизходното положение, в което се намирате; поканва ви в дома си, нахранва ви добре и ви дава една сума да се върнете в България.

Кой отвори сърцето на този англичанин и го застави да ви помогне? Не е ли Този, Когото вие отричате? Ето една опитност, която показва, че Бог съществува и се грижи за всички същества. Колкото по-силна е вярата на човека, толкова по-големи опитности има за съществуването на Бога; само съмнението е в състояние да го лиши от тези опитности. Има случаи, когато Бог се готви да задоволи желанието на човека, но в един момент на съмнение, на разколебаване в съзнанието си, човек разваля всичко – достатъчно е само за момент да се разколебае във Великия принцип на живота, за да изгуби всичко.

Както в един момент детето може да изпусне от ръката си топката, с която играе, така всеки човек в един момент може да се разколебае в науката, в религията, в живота, в Любовта и т.н. Може ли човек да устои на противоречията, на спънките и мъчнотиите в живота си, без да се усъмни и разколебае, той е хванал в ръката си ключа на живота – от това зависи неговото повдигане, от това зависи неговото щастие. Не е позволено на ученика да се съмнява.

Като човеци, от вас се иска не да бъдете хора на науката, но да имате убеждение, на което да разчитате във всички случаи на живота си. Всеки трябва да се познава, да знае истински човек ли е, или не. Ако някой ви запита вярвате ли в Бога, какво знаете за онзи свят, поканете го у дома си, дайте му един хубав обяд, кажете му няколко благи думи; като го приемете добре, вие можете да му кажете, че това, което направихте за него, е доказателство за съществуването на онзи свят.

Доброто ядене в мисли и чувства, благите думи, добрите отношения са прояви на Същества от Духовния свят. При това положение можете ли да се съмнявате в съществуването му? Не само човек може да приема добре своите ближни, но и животните проявяват благородни постъпки – кравата може да се приближи до човека, да му ближе ръката и след това доброволно да му даде възможност да опита млякото ѝ. Вие можете да видите добри прояви от най-голямото до най-малкото същество,

защото Бог живее във всички живи същества и се проявява някъде по-малко, някъде повече – според степента на тяхното развитие.

Като млади, какво очаквате в живота си? Ще кажете, че очаквате да ви посети Любовта. Как ще ви посети Любовта – Любовта посещава младия чрез мъжа или чрез жената. Някой иска да намери човек да го обича; момата очаква да дойде някой княз, за да я обича, а момъкът търси някоя княгиня. Какво означават князът и княгинята – някаква възвишена, велика идея, към която младият се стреми. Как ще посрещнете своя възлюбен или своята възлюбена, или, другояче казано, как ще посрещнете своята идея? Всеки човек има някакъв идеал, към който се стреми. Като го запитат какъв е неговият идеал и как ще го посрещне, той започва да се притеснява; не е лошо да се срамува човек, но срамът е намясто, когато някой върши престъпления. Изобщо срамът е благородна проява, той е спирачка в човешкия живот – човек се срамува да не направи нещо, което не трябва, да не каже нещо, което не е намясто; срамът предпазва от извършване на известно престъпление или от правене на погрешки. Между срама и страха има известна връзка.

Когато говорим за Любовта, хората я разбират едностранчиво – те имат предвид главно любовта между мъже и жени; това е ограничено разбиране. Какво ще кажете за любовта на майката към дъщерята или на бащата към сина и обратно? Бащата е поддържал сина си и дъщеря си цели десет години в странство и очаква деня на връщането им у дома; как мислите, добре ли ще ги посрещне бащата? Той ще им устрои богато угощение, в което всички негови приятели и познати ще вземат участие. Всички, които посрещат сина и дъщерята, са все техни възлюбени князе и княгини. Какво показва това – че Любовта има много форми на изявление, а не само една.

Следователно, дойдете ли до Любовта, ще знаете, че всички любещи души са свързани с Възвишените и Разумни същества от Невидимия свят. В този смисъл, когато имате една идея, която обичате и в която вярвате, тя се

подкрепя от всички възвишени и любящи души – всяка душа внася по един приток към вашата идея, всяка душа ви служи като подтик за реализирането ѝ. Колкото и малка да е вашата идея, щом дойдат тия същества около вас, непременно ще я засилят. Те изпълват пространството и са крайно отзивчиви към всеки благороден стремеж на човека; достатъчно е да се отправи и най-слабият зов към тях, за да се притекат веднага на помощ – за тях няма разстояние, няма никаква преграда. Те са невидимите помагачи на човека. Придобиете ли Любовта, вие придобивате помощта на хиляди и милиони любящи души. Любовта подразбира колективната работа на множество души, свързани в една идея и в едно разбиране. Велика и мощна сила е Любовта. Усъмниш ли се в нея, всички души, които работят в нейно име, започват постепенно да те изоставят, докато останеш съвършено сам. Страшно е човек да се усъмни и разколебае във Великата любов, във Великата мъдрост и във Великата истина.

Съвременните хора вярват в проявите на малката любов, а не вярват в проявите на голямата Любов; вярват в медта, в калая, в оловото, а не вярват в среброто, златото и платината. Те не познават отношенията, които съществуват между атомите на благородните метали. Отношенията, които съществуват между атомите на златото например, са подобни на отношенията между Разумните същества, вследствие на което носят по-висока култура от тази на неблагородните метали; благодарение на неуморната работа на атомите в златото то постоянно расте и се развива. Странно е да слушате, че златото расте, но това е факт.

И тъй, когато казвам, че трябва да работите за придобиване на злато в кръвта, това значи да се свържете с Разумните Възвишени същества, които създават в човека подтик за работа. Всеки елемент е свързан с едно Разумно същество и от съзнателната връзка на човека с Разумните същества зависи съзнателното отношение към един или друг елемент. Колкото по-съзнателно отношение има човек към удовете на своя организъм, толкова по-дълъг ще

бъде неговият живот – той трябва да гледа на мозъка, на дробовете, на стомаха си като на разумни същества, с които може да разговаря, да влиза в съзнателна връзка; не гледа ли така на тях, съкращава живота си. Който няма съзнателно отношение към своите удове, той намира, че и без това тялото е изложено на промени и смърт. Че тялото е изложено на промени – това е друг въпрос, но между *промяна* и *смърт* има грамадна разлика; клетките и в младия, и в стария човек претърпяват постоянна промяна, но това не значи, че умират.

Съвременните хора, млади и стари, се страхуват от страдания, от болести, от смърт. Ако са религиозни, те се молят на Бога да ги пази от тях и въпреки това страдат, боледуват, умират и се чудят защо молитвите им не се приемат от Господа. Чудни са хората в заключенията си – възможно ли е една молитва, отишла при Господа, да няма никакъв отговор? Ако молитвата ви няма отговор, тя не е отишла до Господа, а щом не е отишла на мястото си, тя не е истинска молитва.

Молитвата е свещен акт, в който човешката душа взима участие. Тя има само един израз и не може да не се чуе, т.е. да не отиде до Бога; щом е молитва, тя отива на мястото си. Каже ли някой, че молитвата му не е приета, това показва, че не е истинска, било е някаква декламация – такъв е законът в Природата. Ако реката не минава по пътя, който ѝ е предначертан, тя няма бъдеще и в скоро време ще пресъхне; ако минава по определения си път, всички дървета, растения, животни и хора, които се ползват от нея, ще ѝ благодарят.

Често хората се запитват трябва ли да правят добро и защо трябва да го правят. На този въпрос може да се отговори положително – човек трябва да прави добро. Защо? Защото той е извор или река, която тече и каквото срещне на пътя си, напоява; не дава ли нещо от себе си, тя няма бъдеще и скоро ще пресъхне. Минавайки през камъни, през песъчливи места и давайки от себе си, реката все повече се обогатява – тя придобива повече притоци, които ѝ придават живот и енергия. Значи кой каквото

изкуство, знание или добродетел има, трябва да го прилага – прилагането подразбира правене на добро. Човек прилага своето благо както за себе си, така и за своя ближен и по този начин закрепва връзката си с Божествения организъм; каже ли, че не трябва да дава от своите блага на другите, т.е. откаже ли се да прави добро, той се отделя от Цялото и сам подписва смъртна си присъда. Отвори ли човек сърцето си за по-долностоящите от него, Възвишеният свят пък ще се отвори за него. За да проникнат слънчевите лъчи в цвета, първо той трябва да се отвори за тях: ако цветът, т.е. пъпката, не се отвори, няма да цъфне; щом не цъфне, не може да се оплоди. Живот без плод е подобен на живот в пустинята.

Следователно, стремете се към придобиване на плодове в живота си. Дойдете ли до някое благородно чувство или желание, отворете се, за да го видят слънчевите лъчи, да дойдат пчелите на него и да го оплодят. – „Какво ще стане, ако се отворя?“ Ще цъфнеш. – „Ако окапя?“ За окапване не мисли; щом си цъфнал, ще мислиш за оплодяване. – „После?“ Като узрееш, ще те сложат на царска трапеза, да опитат твоята сладост и твоя аромат; след това ще благодариш, че си влязъл в устата на някой княз или княгиня, а оттам – във вътрешността на човешкия организъм. Какво по-голямо благо можете да очаквате от това да влезете в устата на едно Възвишено същество и да се пожертвате за него? В това седи реалността на Живота.

Реално е това, което има условия да се разраства, да става все по-голямо и в края на краищата да даде плод – например малкото семе, посадено в земята, изниква, започва да расте, увеличава се, става голямо растение, което след време цъфти, връзва плод, който узрява и се жертва за другите същества; същото става с животните и с човека – от малки, дребни същества те растат, стават големи, разумни същества, които един ден ще се пожертват за Възвишените същества. Къде е краят на тази работа – където е началото ѝ; край и начало са две страни на една и съща реалност, те не са далеч едно от друго. Като съедините края и началото на нещо, ще получите правата линия –

права линия се образува там, където две разумни същества си подават ръцете; не могат ли да ги подадат, те образуват крива линия.

Тъй щото стремете се към правата линия, която има начало и край, два полюса на живота. Когато двама души застанат на тия точки, те започват да се движат по един и същ път; ако единият пише, другият учи или свири – в това положение те се разбират и взаимно си помагат. Изкриви ли се правата линия, и отношенията между двамата се изменят.

Като ученици, вие трябва да изучавате линиите в Природата, техния смисъл и предназначение в живота: дойдете ли до правата линия, ще гледате на нея като на свещена линия в живота; на кривата линия пък ще гледате като на свещена крива линия в живота, която крие в себе си условия за реализиране на плодовете на правата линия – в пътя на реализирането мислите и чувствата на човека образуват крива линия. Самият човек от геометрично гледище има форма на елипса; докато той е на Земята, тази елипса постепенно се затваря. Отначало тя е била отворена в горния си край, а когато напълно се затвори, ние казваме, че човек е узрял вече и трябва да се откъсне; Невидимият, Разумният свят се грижи за откъсването на плода – те го откъсват и го слагат в чиния, за да бъде опитан.

Христос казва: „Аз Съм лозата, вие – пръчките“; в този стих, символично изразен, се крие велика, мощна идея. Христос е уподобил себе си на растение, което има условия да расте, да се развива и да дава плодове; човек пък е клонче от това растение, на което са дадени същите условия, каквито и на цялото растение.

Каква е задачата на човека в живота – да бъде проводник на Божиите мисли и чувства; той се ползва от подкрепата на Бога дотолкова, доколкото е проводник на Неговите мисли и чувства. Каквато и работа да върши, човек трябва да съзнава, че е проводник на Божественото начало в света – работи ли, пише ли, чете ли, свири ли, копае ли, скърби ли, радва ли се, човек трябва да знае, че е провод-

ник на Божественото начало в света. И десет скърби да го налегнат, той лесно може да се справи с тях. Христос казва: „Скръбта ви ще се превърне на радост“ – кога? Когато човек даде път на Божественото начало в себе си.

Бог е Любов, Бог е Мъдрост, Бог е Истина.

Божията Любов, Божията Мъдрост и Божията Истина пребъдват в нас.

12. лекция, 29 ноември 1929 г., София, Изгрев

ПСИХОЛОГИЧЕСКИ РАЗБОР НА ЯВЛЕНИЯТА

Тайна молитва.

Като ученици на обикновените училища, вие сте правили разбор на различни литературни произведения, но не сте правили разбор на явленията в живота, а като ученици на Живота, вие трябва да разглеждате всички житейски явления психологически, да правите вътрешен анализ. Например какво става с телата – увеличават ли се, или се намаляват? Ще кажете, че ако става въпрос за житното зърно, то се увеличава, като се посади в земята. Откъде взема материя за своето увеличаване? Ще кажете, че житното зърно черпи материя от Слънцето; щом е така, Слънцето намалява.

Външно погледнато, процесите стават както ги виждаме, но всъщност вярно ли е, че житното зърно се увеличава, а Слънцето намалява? Ако поставите един предмет далеч от вас, как ще ви се види – намален; какво ще стане със същия предмет, ако вие се приближавате към него или ако той се приближава към вас – ще се увеличи. Всъщност увеличава ли се, или се намалява този предмет – нито се увеличава, нито се намалява. Същото можем да кажем за житното зърно, както и за Слънцето: нито житното зърно се увеличава, нито Слънцето намалява; увеличаването на житното зърно и намаляването на Слънцето са привидни явления. Тогава какво знание е това, което се основава на външни привидности?

Знанията, които съвременните хора имат, трябва да се пресеят, да се отдели от тях съществото от несъществото, вярното от невярното. Например често казвате, че човек първоначално расте, а после започва да се смалява – вярно ли е това? Какво разбирате под думата *растене*? Механично растене ли е това, или съзнателно,

психично? Ако растенето на човека е механичен процес, той постоянно би се увеличавал, докато най-после спре. Какво всъщност става с растенето на човека – спира ли, или започва да се смалява? Растенето на човека е процес, за който самият той няма ясна представа – защо? Защото не е дошъл още до онази абсолютна, права мисъл, която определя нещата според тяхната действителност.

Представете си, че имате едни везни, които са в равновесие. Ако на едно от блюдата сложите малка тежест, равновесието веднага се нарушава – едното блюдо тежи повече от другото. Това показва ли, че е станало някакво растене? Ако съберете числата 1 и 2, които нямат вътрешна връзка помежду си, това събиране е механично, но ако имат такава връзка, събирането е органично; освен вътрешна връзка, ако имат и разбиране помежду си, събирането е трояко: механично, органично и психическо. Ние отиваме в разсъжденията си по-дълбоко, а именно: две величини, които нямат вътрешна връзка помежду си, могат да се съберат механично, но с някаква цел. Механичните процеси крият зад себе си участието на някакво разумно същество. Например виждате на едно място поставени килограм захар и килограм пресни смокини и казвате, че има два килограма; вие събирате тези величини само механично, защото между тях няма съзнателна връзка. Разумният човек обаче ще намери някаква цел в събирането им – онзи, който ги е купил и ги е оставил на едно място, има за цел да направи нещо от тях. Какво може да направи? Например сладко – от един килограм захар и един килограм смокини става хубаво сладко. Разумният, досетливият човек намира цел и смисъл и в механичните процеси.

Сега да се върнем към израза *увеличаване на материята*. Много от съвременните учени нямат ясна представа какво нещо е увеличаване, или еволюция, на материята. От философско и математическо гледище първичната субстанция, която изпълва пространството, нито се увеличава, нито намалява. Ако се увеличава, това показва, че ѝ липсва нещо и тя трябва да черпи материя отнякъде, за

да си набави това, което не ѝ достига; оттук излиза, че на Вечността може да се придаде нещо, но всъщност това е невъзможно. Ако пък кажете, че от материята на Вечността може да се отнеме нещо, излиза, че тя е ограничена – и това не е вярно. Ако приемем, че Вечната материя, т.е. материята на Вечността, се увеличава и намалява, ще излезе, че Битието е нещо нереално. Това е невъзможно – защо? Невъзможно е на нереална основа да се градят реални неща. В този смисъл Вечността е реална, защото материята в нея нито се увеличава, нито намалява. Вие можете да се запитате: „Защо трябва да приемем, че материята в Природата е неизменна? Защо трябва да приемем, че Битието е реално и абсолютно?“. Защото всяко друго твърдение вън от това е относително и отрицателно и ще ви изведе на лъжлив път. Докато човек уповава на величини, на които може да се придаде нещо или от които може да се отнеме нещо, той няма основа в живота си, стъпил е на нещо неустойчиво, от което всеки момент може да се измести.

Животът на всеки човек трябва да бъде поставен на реална основа, за да има нещо устойчиво, на което да разчита във всички случаи на живота си. Не е ли реална основата, на която е стъпил, той живее в преходните и временни неща. Например някой е неразположен към едного, не мисли добре за него; след време го среща и получава от него една хубава ябълка; той взема ябълката, разглежда я и в това време си мисли: „Този човек не е толкова лош, колкото си представях, има нещо добро в него“. Как е познал това – от ябълката; значи този човек е вложил нещо добро в ябълката. Между тези двама души няма вътрешна връзка – ако бяха свързани вътрешно, те щяха да познават доброто и лошото в себе си без никакъв външен предмет, както в случая чрез ябълката. За да познаете добротата на човека, не е нужно да получите от него някакъв предмет – вътрешната връзка между хората сближава и опознава.

Като наблюдавам лицата на съвременните хора, виждам, че каквото и да им се говори, те знаят едно – да искат. Кой каквото няма, иска да му се даде – ако няма къща,

иска къща; ако няма пари, иска пари. Какво ще придобие човек, ако му се даде това, от което се нуждае? Ако е материално, в скоро време ще го изгуби, но ако получи нещо духовно, може да го занесе със себе си. Колкото и да разказва професорът на котката си за произхода на сиренето, тя нищо не разбира; седи при него, гледа го в очите, гледа към сиренето и си казва: „Каквото и да ми говориш, не те разбирам. Само едно искам от теб – парче сирене“. Даде ли ѝ парченце, професорът престава да ѝ говори за произхода на сиренето. Котката го изяжда и отново отива при професора, за да иска още – значи материалната придобивка е временна. Каквото и да дадете на котката, ще го изяде и пак ще иска. Тя яде само такива неща, към които има сродство; дадете ли ѝ ябълка, ще се приближи към нея, ще я помирише и ще се върне назад – котката не яде ябълка. Същото се отнася и до човека – и той се стреми към това, към което има известно сродство; с това се обяснява защо различните хора се интересуват от различни неща, били те материални или духовни.

И тъй, като изучавате живота на различните хора, виждате, че те се интересуват от специфични неща: някой се интересува от музика, друг – от поезия, трети – от художество, четвърти – от наука, философия и т.н. Защо е така? Има причини за това. Защо котката обича сирене, масло и риба, а не обича ябълка? Ще кажете, че между котката и елементите, които ябълката съдържа, няма нужното сродство; не, котката не яде ябълка, защото не е дошла до това развитие да използва елементите на ябълката. Например ако дадете една свирка на някое дете, то веднага ще я надуе, но дадете ли му някой сложен инструмент, не може да свири на него – защо? Не е дорасло още до този инструмент. Следователно, когато някой човек не може да се ползва от известни неща, това показва, че или не ги разбира, или между него и тях няма сродство; ако те са по-високи от него, той трябва да се издигне до тях, за да ги използва.

Като ученици, вие трябва да си дадете отчет какво разбирате, какво не разбирате и с какви сили разполагате;

знае ли тия неща, човек има стълб, на който може да уповава, и тогава на какъвто и изпит да го подложат, предварително знае може ли да го издържи, или не.

Като говорим за придобивки, ние имаме предвид такива, от които човек черпи нещо съществено – истинска придобивка е онази, която придава нещо към развитието на човека. Като говорим за развитието на човека, ние се натъкваме на думите *еволюция* и *инволюция*. Да еволюира нещо означава то да се развива, да има някаква придобивка. Еволюцията подразбира възлизане, качване нагоре, а инволюцията – слизане надолу; слизането на човека с празна стомна в кладенеца наричаме *инволюция*, а възлизането му нагоре, т.е. излизането му от кладенеца с пълна стомна, наричаме *еволюция*. При еволюцията човек придобива нещо, а при инволюцията дава, докато се изпразни. Какво е придобил той при слизането си в кладенеца – напълнил е стомната си с вода; не само че не е придобил много, но някои могат да го обвинят в кражба – че е взел част от водата на кладенеца. Ако питат кладенеца отнето ли е нещо от него, той може да каже, че никой нищо не е взел – защо? Защото той извира от земята, следователно отнетата вода отново се връща. Значи еволюцията и инволюцията са обратни процеси; първия наричаме още *процес на пълнене*, а втория – *процес на празнене*. Може ли да има някаква лъжа в пълненето? Или каква придобивка има в пълненето? Лъжа и кражба има само там, където е користолюбието – ако човек се пълни или товари с цел да обогати себе си, там може да става въпрос за лъжа и кражба.

Един апаш срещнал бедна вдовица, която носела на гърба си чувал с жито. Като се уморила, тя седнала да си почине. Апашът се приближил до чувала, сграбчил го, метнал го на гърба си и се запътил към дома си. Като видяла това, бедната вдовица започнала да плаче, да вика, че са откраднали житото ѝ. Веднага ѝ се притекли на помощ; затичали се хора, стигнали апаша и го запитали:

– Защо взе житото на бедната жена?

– Взех го, за да ѝ помогна; като видях, че тя изнемогва под неговата тежест, реших да я облекча.

– Ти си добър човек – казали хората.

Всъщност той не е толкова добър, както се представил, но за да избегне закона, си послужил с лъжа – ако не беше излъгал, щяха да го подведат под отговорност и да го пъхнат в затвора, но при това положение никой не може да го обвини в кражба. Той носи чувала с житото, от време на време си почива, а жената върви след него и вика. Никой не знае какво е било интимното му намерение; всички виждат, че носи чувал, потънал е в пот – услужва човекът. Какво е спечелил апашът от тази кражба? Нищо друго, освен лъжата, но тя не е положителна печалба – чрез нея се е спасил от затвора, но временно, все някога ще влезе там.

Който лъже и краде, той е в затвор. Не е важно дали човек външно или вътрешно е ограничен; важно е да има будно съзнание, да избягва лъжата. За да я избягва, той трябва да я познава. Често тя се скрива така майсторски, че влиза в истината, без да я познаят – затова някои хора говорят истината, без да подозират, че вътре е скрита лъжата; други пък говорят лъжа, без да подозират, че вътре е скрита истината.

Представете си, че вдовицата не може да стигне апаша и след известно време си купува нов чувал с жито. Сега вече апашът е свободен и от затвора, и от лъжата. Той продължава да носи чувала с намерение да го занесе у дома си. По едно време спира да си почине и задрямва. Друг апаш, по-голям майстор от него, сграбчва чувала, слага го на рамото си и тръгва напред. Докато първият апаш се събуди и окопити от съня си, вторият се е отдалечил на известно разстояние. Първият започва да тича след него, докато го достигне, и се хвърля върху чувала, иска да го вземе.

– Защо взимаш житото ми? – запитва го вторият. – Житото е мое.

– Не, житото е мое.

И започват двамата да спорят. Вторият прибягва към свидетели, спира няколко пътници, които са го срещнали, и ги запитва:

– Какво ще кажете вие, чие е житото – мое или на този, който ме гони?

Всички пътници единодушно отговарят:

– Житото е твое.

Ето един случай, когато в истината е скрита лъжата. Тази истина е привидна, относителна. За да не изпаднат в лъжа, те трябваше да кажат: „Ние видяхме, че този човек носи чувал с жито, но чие е житото – не знаем“; ако бяха отговорили така, щяха да бъдат по-близо до истината, отколкото да твърдят с положителност, че житото е негово.

Като знаете верността на относителните неща, вие трябва да внимавате да не изпадате в лъжливи положения. Следователно натъкнете ли се на известни мисли, чувства и постъпки, търсете техния произход и тогава ги приемайте като свои. И лъжата има свой произход; като не знаете произхода ѝ, вие често я приемате в себе си и без да искате, носите последствията ѝ. Ако полицията хване апаша за лъжа или кражба, налага му глоба според откраднатата вещ – може да бъде петстотин, хиляда, две хиляди лева и повече; това показва, че лъжата има отрицателна стойност. Ако апашът е дал лъжлива клетва, освен глоба, налагат му и друго наказание – затвор; лъжата се наказва с глоба, с пари и със затвор. Понякога тя се равнява на неколкомесечен или неколкогодишен затвор; има случаи, когато за лъжа наказват човека с бой, удрят му 25 тояги. Тъй щото лъжата се измерва с отрицателни числа; ако не бъде свързана с отрицателни числа, които да засягат човека, той никога не би могъл да се освободи от нея. Лъжата, кражбата, убийството, насилието, като прояви на злото, се измерват с отрицателни числа.

Не само злото, но и Доброто се определя с числа; всяко добро, голямо или малко, се равнява на някакво число; с други думи казано: всяко добро има своя цена, малка или голяма. Наистина, направите ли добро на някого, той веднага търси случай да ви благодари по какъвто и да е начин – чрез пари, чрез някакъв подарък, чрез услуга. Следователно всяко зло, което хората ви причиняват, се

дължи на вашата карма с тях; всяко добро, което ви правят, се дължи на вашата дихарма с тях. Тъй щото, когато някой човек ви прави добро или се отнася добре с вас, не питайте защо става това – някога вие сте направили добро на този човек и след като ви е търсил стотици години, най-после ви намира; доволен, че ви е намерил, той бърза да не ви изпусне, за да ви благодари. Също така постъпва и онзи, на когото сте направили зло – той ви търси със стотици години и когато ви намери, постъпва с вас по същия начин, както някога вие сте постъпили с него. Ще кажете, че не помните това; то е друг въпрос – помните или не помните своите минали животи и отношения с хората, това не значи, че не сте живели много пъти с тях на Земята.

Мнозина се оплакват от неуспех в живота си, без да знаят причината за това. Когато бърза да свърши работата си както и да е, човек не може да има успех – бързата работа е всякога несполучлива. Има смисъл човек да бърза, но когато му е даден срок, иначе трябва да работи спокойно, планомерно. Неприятностите, на които човек се натъква, пак се дължат на бързане. За да не преживее нещо неприятно, човек трябва да се спре, да помисли малко и тогава да каже думата си или да пристъпи към работа. Бързането винаги носи след себе си умора. Като се умори, човек става неспособен за работа и дълго след това трябва да си почива, за да възстанови изгубените си сили. Човек не се уморява, когато върви по законите на Природата; не следва ли нейните закони, той всякога е изложен на умора, на неестествени болезнени състояния. Ще кажете, че като си почива, човек възстановява силите на своя организъм; важно е как си почива – има почивка, която не възстановява силите на човека. Истинската почивка подразбира спокойна, трезва мисъл; като мисли така, човек си почива и придобива нови сили.

Съвременните хора мислят много, но въпреки това не си почиват добре, пък и работите им не се нареждат – защо? Защото мисълта им не е права; те мислят за дреболиите в живота: за дрехи, за обувки, за дърва през зимата,

за служба, за къща и т.н. – това са тревоги, безпокойства, а не права мисъл. Предмет на правата мисъл са възвишените и красиви неща. Щом останете свободни, започнете да мислите, че сте богаташки син и обикаляте света с научна цел; тук отидете, там отидете, докато придобиете нещо ценно. Представете си, че се записвате в най-съвършения и богат университет в света, при най-добри професори, където изучавате различни предмети. Като казвам, че трябва да си представяте красиви и приятни неща, същевременно имам предвид да работите, да придобивате знания. Всъщност не сте ли в най-съвършения университет, при най-добри професори и учители – Животът е най-великият университет с най-добри професори. Като изучавате Природата, не правите ли околосветско пътуване? Ще кажете: „Така ли е в действителност?“. Колкото имате право да се съмнявате, толкова имате право да вярвате. То е все едно да третирате въпроса има ли задгробен живот, или няма. Докато съм на Земята, има земен живот, в който всички вярват; щом напусна Земята, има задгробен живот, защото отивам там.

Вярващият и невярващият в задгробния живот могат да се уподобят на два радиоапарата с различна възприемателна и предавателна способност: първото радио възприема вълни, които идват от Духовния свят, вследствие на което вярва в Бога, както и в задгробния живот; второто радио възприема само от физическия свят, вследствие на което не вярва в Бога, нито в задгробния живот. Всяко радио говори и пее на свой език. Кой каквото възприема, в това вярва. Двата апарата произхождат от две различни среди.

Тъй щото не е правилно да спорят хората върху въпроса има ли задгробен живот, или няма. Когато човек върви в правия път, Бог съществува за него; щом изкриви пътя си, Бог престава да съществува. Докато човек има сполуки, Бог съществува; щом дойдат несполуки в живота му, Бог престава да съществува. Това е криво разбиране на живота; Бог се проявява при всички условия, независимо от това дали човек е богат, или е беден, прост или учен,

слуга или господар, здрав или болен. Не е право богатият да признава Бога, а сиромахът да го отрича. Богатство, което се придобива и губи, не е истинско, при това истински богат е онзи, който всякога носи богатството със себе си. Някой богат даде богатството си на своя слуга, да го носи на гърба си, да го пренесе от едно място на друго; като занесе богатството на господаря си, последният му дава десетина лева, задето го е носил. Докато богатството е било на гърба му, слугата се е радвал, минавал е за богат човек; щом го свали от гърба си, отново минава за сиромах. Но и богатият, който оставя другите да носят богатството му, не е истински богат. Следователно богатият трябва да носи богатството в себе си; музикантът трябва да носи музиката в себе си; ученият трябва да носи науката в себе си; здравият трябва да носи здравето в себе си.

Често слушате някои хора да казват: „Да събираме бели пари за черни дни, за да си поживеем поне на старини“ – те мислят да живеят добре на старини. Това е невъзможно, то е все едно музикантът да мисли, че на стари години ще даде най-добрите си концерти, а певицата да казва, че на стари години ще пее най-добре – това е невъзможно. Остарелият музикант може да говори за музиката, за своята цигулка, но не може да свири; остарялата певица може да говори за пеенето, за успеха, който някога е имала, но не може да пее. Всяко нещо се проявява на времето си. И старият музикант, и старата певица могат да пеят и свирят, но ако не са преставали да работят.

Човек трябва непрекъснато да работи, да не мисли за старини. Не делете живота си на външен и вътрешен, на младост и старост. Човек трябва да живее и във всеки момент да придобива по нещо; млад ли е, или стар – това не е важно, той трябва да живее съзнателно и да работи постоянно. Един овчар, добър приятел, е за предпочитане, отколкото десет учени, богати хора, които ще ти се изявят в бъдеще като приятели; овчарят още днес може да ти услужи, докато въображаемите приятели с нищо не могат да ти помогнат. Приеми услугата на овчаря, за да не гониш сенките на бъдещите приятели; това значи: използ-

вай добрите условия на живота още днес и не очаквай на бъдещите.

И тъй, уповавайте на онази реална, съществена мисъл, на която всякога можете да разчитате – тя представлява истинския ви капитал. Уповавате ли на някоя идеална мисъл, която в дадения момент е приложима, вие имате в банката си фиктивен капитал. Ако трябва да си създадете някакви възгледи за живота, спрете се в себе си, в своята душа и оттам извадете онова, което е написано вътре. Не е важно какво са казали и казват писателите по един или друг въпрос; важно е какво е записано в душата ви. Всеки писател изнася своите субективни възгледи върху живота, всеки писател описва себе си – в този смисъл субективните възгледи не са меродавни. Друг е въпросът, ако писателят изнася възгледите на Великата природа, но за да направи това, той трябва да разбира нейния език. Който разбира езика на Великата природа, ще намери в нея образци за всичко, към което човек се стреми – образец за истинския брак, за отношенията между хората и т.н. Следователно, искате ли да живеете добре, следвайте неотклонно законите на Великата разумна природа и не се страхувайте от нищо.

Какво разбрахте от това, което днес говорих? Ще кажете, че сте разбрали, че някои неща имат приложение в живота, а други – не; някои неща ви ползват, а други – не. Не трябва да се обезсърчавате. Поради това, че някои неща са полезни за вас, а други – не, не трябва на първите да давате по-голяма цена, отколкото всъщност имат, а другите да омаловажавате; вие трябва да разбирате нещата, да мислите право и да цените всяко нещо според неговото вътрешно съдържание и смисъл. Да мислите право – това значи да сте дошли до новото разбиране на нещата; новото разбиране внася светлина в човешкия живот.

Мнозина се обезсърчават от живота си, от условията, в които се намират, и ако разбират астрология, хиромантия, физиогномия, търсят причините за лошите условия в далечното минало, в планетните влияния и т.н. Донякъде това е вярно, но защо и как сте попаднали под едни или

други астрологични влияния? Не е достатъчно човек да констатира, че някои планети имат лошо влияние върху него, и с това да се освободи от всякаква отговорност; важно е защо е попаднал под това влияние. Когато се спира върху последствията на нещата, човек трябва да знае и причините на тия последствия; като ги знае, той трябва да знае какви методи да приложи, за да се освободи от ония причини, които носят лоши последствия.

Често някои хора са недоволни от себе си и казват, че са лоши; други са доволни от себе си и казват, че са добри. Кога човек е лош и кога – добър? Казвам: когато кръгът на човека е отвън, а квадратът вътре – човек е лош; и обратно: когато квадратът е отвън, а кръгът – вътре, човек е добър. Какво означава това? Квадратът представлява физическия, материалния живот, а кръгът – Божествения. Следователно, когато Божественият живот е вътре в човека, а физическият – отвън, по-далеч от него, човек е добър; когато физическият живот е близо до човека, на първо място, а Божественият – отвън, стойте далеч от него, той е лош. Квадратът представлява още лошите условия, а кръгът – добрите. Тъй щото, когато човек е потопен в лошите условия, т.е. когато лошите условия са в него, той минава за лош; когато добрите условия са в него, а лошите – вън от него, той е добър.

Силата на човека седи в Доброто, което той носи в себе си. Поставите ли добрия човек при лоши условия, той всякога си остава добър, той не се мени от условията. Велика, мощна сила е Доброто, вследствие на което никаква сила не може да го измени. Някои хора не успяват в живота си, защото не вярват в Доброто – те казват: „Не мога да направя това или онова, понеже не е по силите ми“. Всичко, което е дадено на човека, е по неговите сили. Ако пилето в яйцето има сила да използва материалите, които са в него, и може да се излюпи, защо човек да не може да използва известни материали, сили и условия, за да свърши известна работа? Следователно направете малки усилия да счупите черупката на яйцето, понеже условията отвън са готови и чакат да се проявите.

И тъй, искате ли да хармонизирате живота си, стремете се към права мисъл, към дълбоко разбиране на нещата. Не мислете, че можете да разрешите всички въпроси. Има въпроси, върху които не можете да разсъждавате; колкото и да мислите върху тях, нищо няма да разберете и разрешите. Например някой казва: „Бог е създал света, но кой е създал Бога?“; да се задава такъв въпрос означава пълно неразбиране на нещата. Какъв Господ е този, който е създаден от някого? Бог нито се създава, нито се разрушава, Той е вечен и безграничен. За произхода на Бога не може да се мисли. Който се е опитал да разсъждава върху този въпрос, е изгубвал съзнанието си. Не само за произхода на Бога не може да се говори, но ако човек се опита да разисква върху своя произход, непременно ще изгуби съзнание и ще заспи. Бог създава нещата, но Него никой не Го е създал, затова именно Той е абсолютно реален. Всяко нещо, което е създадено, е относително реално.

Питате кой е създал житното зърно. Житното зърно съществува благодарение на едно разумно същество, което се грижи за него; същото се отнася и до човека. Реално ли е това, което виждаме и което ни заобикаля? Реалното никой не може да ограничи, но може да се провери.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

13. лекция, 6 декември 1929 г., София, Изгрев

СМЕНИ В ПРИРОДАТА

Тайна молитва.

Като наблюдавате течението на една река, забелязвате, че двата ѝ бряга не са еднакво разрушени от водата – например река Дунав руши повече българския бряг, отколкото отсрещния. Значи южният бряг на реката е поразрушен от северния – защо? Съществуват причини за това. Има едно движение от север към юг, към екватора, към гъстата материя; наричаме го слизане от горе надолу. Кой може да слиза? Само богатият слиза, сиромахът не може – той обикновено се качва. Богатият може да се уподоби на топка, пълна със злато. Ако поставите топката на наклонена площ, тя ще започне да слиза надолу, докато стигне до дъното, където спира; отворите ли топката, златото ще се изсипе. Следователно топката се затваря и остава празна, както е била преди напълването ѝ със злато. Понеже е гумена и пълна с въздух, тя лесно се издига нагоре, докато стигне такъв въздушен пласт, който има гъстота, равна на гъстотата на въздуха в топката. Когато слизаше надолу, топката беше богата, пълна със злато; щом се изпразни, тя осиромашава, изгубва богатството и тежестта си и започва да се качва нагоре. Когато се спираме върху стиха, изказан от Христа, че богатият не може да влезе в Царството Божие, имаме предвид топката, пълна със злато – докато не се освободи от златото, което я прави тежка, тя не може да се издигне нагоре; като осиромашее и олекне, тогава може да се издигне нагоре, към Бога. Колкото по-лек е човек, толкова по-високо се издига.

Кой може да се учи, да стане учен човек – богатият или сиромахът? Сиромахът. Богатият не може да стане учен – защо? Защото е пълен – той се е натоварил с много багаж и е тръгнал на екскурзия по долните светове, да разглежда богатите долини на живота. Сиромахът възлиза нагоре със

своята празна торбичка и каквото срещне на пътя си, слага в нея. Пред очите му се разкриват красиви гледки, които той изучава, и каквото научи, слага в торбичката си. Щом я напълни, започва постепенно да слиза надолу – защо? Богат е станал. Кое от двете положения е за предпочитане: да се качваш по високите планински върхове или да слизаш по долините на живота? Зависи от състоянието на човека: ако е беден, ще се качва по високите върхове; ако е богат, ще слиза в долините. Това е един от законите на Разумната природа. Богатият е добре облечен, нахранен и засмян; сиромахът е окъсан, гладен и натъжен.

Освен в положението на богат и сиромах, човек изпада и в трето състояние – недоволен и доволен. Недоволен или доволен могат да бъдат само сиромахът и богатият: в слизането си в долините на живота богатият може да е недоволен от положението си, особено когато е изгубил нещо; макар че сиромахът възлиза нагоре, но и той е недоволен от положението си. Недоволството е болезнено състояние в човека, а доволството – естествено, здравословно състояние. Когато богатият и сиромахът са недоволни от положението си, това показва, че те не разбират благата, които тия състояния им носят, вследствие на което се натъкват на някои болезнени състояния.

Защо богатият е недоволен от богатството си, а сиромахът – от сиромашията си? Богатият е недоволен, че не е богат колкото иска. Можете ли да кажете, че и сиромахът е недоволен по същата причина? Иска ли и той по-голяма сиромашия от тази, която му е дадена? Понякога човек е доволен от голямото богатство, а понякога и от малкото. Също така човек е доволен понякога от голямата сиромашия, а понякога – от малката.

Съществува едно нормално състояние на богатство и на сиромашия, при което всеки е доволен: при нормалното състояние на сиромашията човек е доволен, защото има непреривен импулс да се качва нагоре; при нормалното състояние на богатството човек е доволен, защото има непреривен импулс за слизане надолу. Няма ли импулс нито за едното, нито за другото, човек не може да се наре-

че нито богат, нито сиромах. Някой казва: „Аз съм богат“. Можеш ли да слизаш надолу? – „Не мога.“ Тогава не си богат. Друг пък казва, че е сиромах. Можеш ли да се качваш нагоре? – „Не мога.“ Тогава не си сиромах. От това гледище сиромашията и богатството не са нищо друго, освен движения в Природата – нагоре и надолу; сиромашията и богатството се явяват като резултати на това движение. Следователно, за да бъде човек богат или сиромах, има ред причини.

Сега да разгледаме кой е учен човек и кой – невежа. Учен е този, който слиза надолу – значи ученият е богат. Невежият пък се качва нагоре – той е сиромах. Кой е светия и кой – грешник? Светията е богат човек, а грешникът – сиромах. Светията има право да критикува, защото разполага с вътрешна светлина. Защо идва критиката? За обяснение на известни факти. Колкото по-голяма е светлината, толкова по-правилна е критиката. Светията носи светлина със себе си и в която и стая да влезе, веднага дава мнението си, веднага започва да критикува нещата – защо? Светлина има той. Ако влезе в тъмна стая и няма светлина в себе си, не може да критикува; значи където е светлината, там има критика.

И тъй, за да може човек да даде отчет за себе си, да знае какво представлява, той трябва да бъде богат, учен и свят, да разполага със светлина. За да постигне нещо, човек трябва да бъде сиромах, невежа и грешник. Буквата *Ш* в думата *грешник* показва, че грешникът не трябва да лъже; даже и дяволът забранявал на своите последователи – грешници да лъжат. Той им казвал: „Вие имате право да вършите различни престъпления, но не и да лъжете, особено мен. Ако разбера, че някой ме е лъгал, ще го накажа строго“. И дяволът обича истината, но въпреки това всички лъжи се товарят върху гърба му. Дяволът се сърди, когато приятелите му го лъжат. Какво ще направите вие, когато ви лъжат приятелите ви? Защо грешникът не трябва да лъже? Защото лъжата е негова стока. Може ли търговецът да купува собствената си стока? Праведният обаче, като няма от тази стока, купува си толкова, колкото му

е нужно. Кога лъже праведният – когато направи някаква погрешка, която е несъобразна с неговия живот. Като се намери в „небрано лозе“, прибягва до лъжата – той търси начин да скрие погрешката си.

Какво представлява погрешката? Погрешката не е нищо друго, освен петно върху бялата дреха на човека. За да изчисти дрехата си, човек непременно трябва да я изпере или боядиса. С какъв цвят ще я боядиса? С такъв, който да го прикрива в мъчнотиите му; по този начин той иска да скрие погрешката си и да покаже, че бялото е пак на мястото си. Оттук можем да извадим заключение, че различните цветове са произлезли от желанието на човека да прикрие своите погрешки. В Природата рядко съществуват естествени цветове; засега цветовете в нея са повече неестествени, приготвени по изкуствен начин с цел да прикрият погрешките на живите същества. Всеки цвят прикрива някакъв недостатък, някаква погрешка в човека. Например анемичният обича червения цвят; алчният, материалистът – зеления цвят; онези, които търсят лек живот, без мъчнотии и страдания, обичат синия цвят, затова гледат нагоре, към небето. Обикновено грешните хора обичат синия цвят. Онези, които се стремят към мъдростта, обичат жълтия цвят; богатият обича жълтия, главно златистия цвят, защото му напомня златото.

Като ученици, вие трябва да дойдете до правилните прояви в Природата. Дойдете ли до разбиране на тия прояви, ще видите, че това, което считате за зло, не всякога е зло – това, което в даден случай е зло за вас, за други не е зло. Това, което е неприятно за едного, е приятно за другиго – бухалът се плаши от светлината, а дневните животни и птици я търсят. Има хора, които като бухала бягат от светлината; има и такива, които търсят светлината. Грешникът бяга от светлината, а праведният я търси.

Светлината и тъмнината са два процеса в Природата, които човек трябва добре да разбира. Като необходими процеси, човек трябва да минава през тях: когато иска да събере известно количество енергия, с която да свърши някаква работа, той трябва да мине през тъмнината. За-

това Природата е затворила мозъка, дробовете, сърцето, стомаха в тъмни стаички – там да работят несмущавани от никого; тези органи имат специфична светлина, с която си служат. Така запазени, те не пръскат енергията си, вследствие на което всякога имат излишък, който държат като запасна енергия.

Значи всички велики работи стават на тъмно. Въпреки това ние обичаме светлината – защо? Като контрастно състояние на тъмнината. Когато човек седи дълго време на тъмно, в него се събужда непреодолимо желание да излезе на светлина, да смени състоянието си; когато е минал през голямо недоволство, човек се стреми към доволство. Всички хора, млади и стари, имат стремеж към нещо; стремежът им се дължи именно на контрастите в живота. Като са били дълго време в известно състояние, те се стремят да излязат от него и да го заменят с ново, обикновено противоположно на първото.

Ако човек е разумен и върви по отмерените, строго определени закони и действия на Природата, той би избегнал голяма част от страданията, които днес има. Както в музиката движенията са отмерени и ритмични, така и в Природата срещаме строг ритъм и движение – например в музиката има различни тактове: 2/4, 3/4, 8/16 и т.н.; такива тактове съществуват и в Природата. Движенията на краката, на ръцете вървят по известни тактове и когато тръгва от дома си, човек трябва да знае по какъв такт се движи. Тактът 2/4 в музиката се дава обикновено на маршовете. В този смисъл, ако човек се движи в такт 2/4, това показва, че той отива на бойното поле, където го очаква успех или неуспех – или той ще надвие, или ще бъде бит.

Като ученици, ще се стремите към смените, да не оставате дълго време в едно и също състояние. Ще кажете, че не трябва да става смяна от по-добро състояние в по-лошо. Според вашата философия богатият никога не трябва да стане сиромах; въпреки вашите разбирания често хората се отегчават и от богатството си, и от любовта на своите ближни и пожелават да сменят състоянието си. Богатият е богат, защото хората влагат парите си в него-

вата банка, следователно, щом пожелае да осиромашее, нека върне парите на хората. Същото можем да кажем и за някой човек, когото мнозина обичат – като го обичат, те влагат любовта си в неговата банка; пожелае ли да се освободи от любовта им, нека отвори банката си и върне на всеки човек това, което е вложил в него. Каже ли някой, че едно време хората го обичали, а сега са престанали да го обичат, ще знаете, че те са изтеглили любовта си от неговата банка. Как наричаме банката, в която хората крият чувствата си – сърце. Докато парите на някого са вложени в банката ви, той пише любовни писма, интересува се от своите акции, между вас и него има непрекъснато взимане и даване; щом престане да се интересува от вас, това показва, че е извадил парите си от вашата банка, прекъснал е всякаква връзка на взимане-даване.

Когато човек вложи капиталите си не в банките на хората, но в банката на Природата, да се ползват от тях всички хора, той става праведен; започне ли всеки ден да вади част от капиталите, които е вложил в Природата, той става грешник. Защо става грешник – защото изяжда и изпива капиталите си и където отиде, всички го приемат като последен сиромах, невежа и грешник; той се намира в положението на богатия, който не може да възлезе нагоре. Тогава стихът, който Христос е казал преди две хиляди години за богатия, се разширява в следния смисъл: богатият, който е внесъл богатството си в банката на отделния човек, и грешникът, който е изтеглил богатството си от банката на Природата, не могат да влязат в Царството Божие.

Когато се говори за Царството Божие, мнозина имат предвид онзи свят и се чудят къде се намира той; този и онзи свят са полюси на един и същ свят. Съобщението между двата свята е такова, че за да отидете от този в онзи свят, трябва или да се качите нависоко и оттам да слезете на срещуположния полюс, или да прокопаете канал между тях. Прокопаването на канал е трудна работа, това не може да направи всеки. Но кой може да се качи нависоко – сиромахът; ето защо, който иска да влезе в Царството

Божие, трябва да осиромашее, да стане невежа. Богатият може само да слиза в долините, но не и да се качва.

Следователно богатството и сиромашията са два естествени процеса, които постоянно се сменят. Не може човек непрекъснато да се качва или слиза; като дойде до известна височина, той започва да слиза и после, като стигне известна дълбочина, отново започва да се качва. Когато стигне на някой планински връх, човек започва да пълни торбата си със сняг и лед толкова, колкото иска – снегът и ледът са богатството на високите върхове; който може да оцени това богатство, ще се ползва от него, а който не го разбира и цени, ще каже: „Сняг е това“ – и ще си замине. Като напълни торбата си с богатството на планината, човек слиза в долината на живота – така постъпва онзи, който разбира законите на високите и ниските места; който не разбира тия закони, ще остане на планината и ще умре сред богатства, които не може да използва. С други думи казано, който разбира философията на живота, знае как да го използва; той знае причините за богатството и сиромашията, както и за противоречията в живота.

Като ученици, вие трябва да познавате законите на Живота, какви са те в действителност, а не какви са тълкуванията на хората за тях. Ако разбира правилно законите на Живота и на Природата, човек вижда, че смените в състоянията му са необходими – например необходимо е човек да минава от богатство в сиромашия и от сиромашия в богатство, от скръб в радост и от радост в скръб, от светлина в тъмнина и от тъмнина в светлина. Ако не съществуваха смените в Природата, човек не би могъл да се развива правилно.

Като наблюдавате процесите, които стават в Природата, виждате, че те са хармонични. Например всеки процес продължава определено време; ако времето на траенето му е по-голямо или по-малко, отколкото трябва, хармонията в Природата се нарушава. Определено е колко време трябва да продължава светлината и колко – тъмнината. Като знаете това, не питайте защо сте се родили такъв или онакъв; всеки е роден такъв, какъвто трябва, а защо

живее така – това вече е друг въпрос. От човека зависи да живее по един или по друг начин. Ако сложиш ръката си в гореща или в студена вода и след това се оплакваш, че животът е лош, ти не мислиш право – от теб зависи да не пъхаш ръката си в гореща или в студена вода; ако си я пъхнал, без да знаеш каква е водата, веднага я изтегли навън. Следователно, при каквито и условия да се намирате, радвайте се, защото имате възможност да учите; при това знайте, че благодарение на закона на смените вие ще минавате от едно състояние в друго, без да се отегчавате и обезсърчавате – ще маршируватe и ще вървите напред.

Съвременните хора се стремят към придобиване на знания, на сила, на богатство, на здраве и т.н. Прави са, но какво богатство, какво знание, каква сила и какво здраве е придобил той, щом постоянно е недоволен и боледува? Същото става и със сиромаха – той няма знание, богатство, сила, вследствие на което е също така недоволен и боледува. Първият мисли по един начин, вторият – по друг, но и двамата се считат за прави. И двамата са прави, но и двамата са недоволни от живота си и боледуват – защо? Защото това, което имат, не е истинското състояние, към което се стремят. Богатият цени богатството си и се ползва от него, когато слезе до дъното; намира ли се още на повърхността, той не е доволен от него. Сиромахът е доволен от своята сиромашия и я цени, когато се е качил вече на високия връх; докато е в процеса на възлизането си, той още не е оценил сиромашията си.

Значи богатият цени богатството си, когато е слязъл до най-гъстата материя, а сиромахът цени сиромашията си, когато се е издигнал до най-рядката материя. Но ако прекарате и богатия, и сиромаха през една реторта, поставена на огъня на живота, и двамата ще бъдат еднакви; това показва, че голямата височина отговаря на голямата дълбочина. Като души, и двамата са еднакви.

Срещали ли сте душата на човека? Ще кажете, че сте срещали хора, облечени в плът, но души не сте срещали. Светлината и тъмнината срещали ли сте? Колкото за светлината и тъмнината, всички имате опитност, всички ги

познавате. Щом сте срещали светлината, не може да не сте срещали душата – защо? Понеже светлината е дреха на душата. Всички души идват от Слънцето; душите слизат на Земята сутрин рано, с изгряването на Слънцето, и всички са облечени с бели, светли дрехи. Значи понятието за душата се слива с понятието за светлината. Какво ще кажете за тъмнината, срещали ли сте я? Плътта, материята, от която човек е направен, е тъмнина; затова казваме, че сегашният човек, както е създаден, е тъмнина.

Пазете следното правило в живота си: ако сте богати, никога не искайте сиромашията на сиромаха; ако сте сиромах, никога не искайте богатството на богатия. Защо – защото те са дадени вече. Без да ги искате, когато дойде време, те ще ви посетят. Ако са ви дадени очи, трябва ли да ги искате? Искате ли някои неща преждевременно, вие поемате и техните отговорности.

Не е лесно да носи човек отговорност за неща, за които не е готов. Богатството и сиромашията имат свои отговорности, т.е. кредитори, с които трябва разумно да се справяте – например кредитори на сиромашията са подлостта, лъжата, страхът, кражбата, угодничеството и др. Кои са кредиторите на богатството – един от тях е мързелът; върху останалите сами ще мислите. Като изучавате отличителните черти на богатия и на сиромаха, ще видите, че и двамата имат по една отличителна добра и една лоша черта. Двамата се различават и в стремежа си: сиромахът се изкачва нагоре, т.е. еволюира, а богатият слиза надолу – инволюира.

Съвременните хора са сиромаси, възлизат нагоре; мина вече времето на богатите. Едно време, когато човек слизаше от небето, беше богат, но сега, когато възлиза нагоре, е сиромах. Днес човек не може да бъде богат. Има хора, които не са стигнали още до дъното на живота, поради което разполагат с богатство, но и те скоро ще слязат и ще започнат да се качват нагоре. Сегашната епоха е епоха на възлизане – век на сиромасите, които носят празни торби, за да ги напълнят със злато, със знание, със сила и със здраве.

Както и да се говори за сиромашията и за богатството, в края на краищата вие казвате: „Добре е човек да бъде богат, да разполага със злато“. Вярно е, че златото е необходимо в живота; то е капитал, на който всеки човек разчита, и когато и да е, все трябва да придобие този капитал. Златото е необходимо както за физическия, така и за органичния живот – и в кръвта си човек трябва да има злато. Той трябва да бъде богат, но същевременно трябва да бъде и сиромах; не минава ли през смените в Природата, не може да се развива добре. Следователно той трябва да мине през глада и пресищането, през съня и будното състояние, за да познае Живота във всички прояви. Човек трябва да гладува, за да се събуди в него подтик към възкачване; след това ще слезе долу, да се нахрани добре. Така че човек неизбежно трябва да мине през богатство и сиромашия, през ученост и невежество, през ситост и глад, като смени в Природата.

Като ученици на Велика школа, вие трябва да се стремите към здрава, положителна мисъл; здравата мисъл довежда човека до дълбоко разбиране на Живота и на Природата. Ако гледате на Природата, в която живеете, като на сбор от механични прояви, вие не можете да се развивате правилно – ще стигнете до едно място и там ще спрете, както спряха експедициите, които отиваха за връх Еверест[6]. На високия връх може да се качи само онзи, който е в състояние да управлява света. Понеже хората още не са в състояние да управляват света, не могат да стигнат до Еверест. Някои учени мислят, че до Еверест остават още 200 –300 м; като тръгнат, ще видят още колко метра им остават – те се намират пред оптическа измама, благодарение на която не могат да направят точни изчисления на височината на върха.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

14. лекция, 13 декември 1929 г., София, Изгрев

ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОТЛАГАНЕ

Тайна молитва.

Къде съществуват противоречията? Противоречия съществуват в целия свят: в минералното и в растителното царство, в растителното и животинското, в животинското и човешкото; където и да погледнете, навсякъде ще се натъкнете на противоречия. Когато две сили не вървят в една и съща посока, между тях се явява противоречие. Срещнете ли гладен и сит човек, ще видите, че и между тях се явява някакво противоречие. Противоречия съществуват не само между различни хора, но даже и в един и същ човек: например между лицето и задната част на човешката глава се явяват противоречия; между горната част на човешкото тяло до пъпа и долната част – от пъпа надолу, също има противоречия. Горната част на тялото наричаме *област на мисълта*, а долната – *област на желанията*; в областта на мисълта живее истинският човек, а в областта на желанията – нисшият човек, наречен човек-животно.

Като знаете това, как примирявате висшия човек с нисшия? Има начини за примиряване на човека с противоречията, но докато намери тия начини, той минава през голяма борба; в този смисъл вътрешната борба в човека не е нищо друго, освен търсене на начини за примиряване, или за разрешаване на противоречията. Противоречие се явява там, където има неизвестни величини.

Съвременната математика е намерила начини за определяне на неизвестните, тя е разпределила задачите с неизвестните на задачи с едно, с две, с три и с повече неизвестни. В елементарната математика има задачи от просто и сложно тройно правило, в които има само по едно неизвестно. Например имате следната задача от сложно

тройно правило: двама работници за десет дена ушиват петнадесет ризи; колко ризи ще ушият петима работници пак за десет дни? Вие нареждате задачата по следния начин:

2 р. – 10 д. – 15 р.
5 р. – 10 д. – х.

Числото две, двама работници, представлява две разумни същества; числото десет също е разумно. Какъв е резултатът от взаимодействието между две разумни числа – разумен. Числото 15 също е разумно. Оттук вадим следния закон: разумното произвежда разумни резултати; с други думи казано: Доброто донася Добро. Ще кажете, че в сегашния живот на хората не е така и за доказателство на това привеждате поговорката: „Направи добро, да намериш зло“.

Задачата на съвременния човек е да се примири, т.е. да се справи с противоречията в живота. Те не са нищо друго, освен неизвестни величини – x, y, z. Неизвестните величини са недъзи, които спъват човека, и той търси начин да ги намери, да открие причините, които са ги създали, за да ги отстрани. Всеки недостатък, с който човек не може да се справи, го плаши. Докато не е видял недостатъците си, човек е смел и решителен; щом ги види и мисли, че не може да ги изправи, той става страхлив. В това отношение прилича на заек – докато никой не го гони, заекът е смел и решителен, от нищо не се страхува; щом чуе някакъв шум, хуква да бяга. Като се успокои, той си казва: „Колко съм бил глупав! Защо се страхувам? Смел трябва да бъда!“. Заекът ту се окуражава, ту изгубва всякакъв кураж.

За да не изпада в състоянието на заека, човек трябва да бъде изправен към своите мисли и чувства. Натъкне ли се на някаква добра мисъл или чувство, които трябва да реализира, никакво отлагане не се позволява – той трябва да пристъпи към реализирането им! Всяка добра мисъл или всяко добро чувство, които не се прилагат навреме,

произвеждат лоши резултати и обратно – всяка лоша мисъл, която не се реализира, произвежда добри чувства; такъв е законът. Като знаете този закон, не се чудете защо добрите мисли раждат лоши чувства, а лошите мисли раждат добри чувства – това се дължи на нереализирането им. Следователно на вашите добри чувства съответстват нереализирани лоши мисли; на лошите ви чувства съответстват нереализирани добри мисли.

Казвате: „Верен ли е този закон?“. За да се уверите в истинността му, трябва да го опитате в живота; докато не е опитан, той остава като предположение или вероятност. Преди да докаже една теорема, математикът казва: „Да допуснем, че това е така или иначе“ – значи преди да се докаже истинността на закона, ще допуснете, че е верен. Докато не сте приложили добрите мисли, вие се чудите защо трябва да ги приложите; щом ги приложите, виждате, че законът е прав. Прилагайте добрите мисли, за да се освободите от лошите чувства, които се явяват като последствие от нереализирането на добрите мисли; натъкнете ли се на лошите чувства, на горчивините, които те произвеждат, тогава ще разберете какво значи нереализиране на добрите мисли.

Като знае този закон, разумният го прилага при проявите на злото. Той знае, че злото е резултат на нереализарано добро, и за да се освободи от него, прилага закона за преобразуването – той владее това изкуство за преобразуване на живите сили в Природата. Така че ако човек не реализира Божествените мисли, всякога ще се натъква на злото в света, което събужда в човека енергии, за които някога ще плаща; като знаете това, вие разбирате защо трябва да отлагате реализирането на злото. Оттук вадим заключение: мързелът, или леността, е резултат на нереализирани, непроявени таланти – ако не прояви талантите си, т.е. не работи върху тях, човек става ленив. Значи леността е произлязла от талантливите, гениалните хора, от светиите и адептите – защо? Защото някога не са работили върху себе си, отлагали са реализирането на Божествените мисли и чувства, които са дошли до тях. Поддаде ли

се човек на мързела и каже, че не иска да работи, няма да мине много време и той ще плати скъпо за своя мързел. Не е позволено на човека да се поддава на мързел и да отлага изпълнението на Божествените мисли.

Като ученици, вие трябва да имате будно съзнание, да следите какви мисли и чувства минават през вас, за да разберете състоянията, които те произвеждат. Вие трябва да знаете да изпълните или да отложите реализирането на дадена мисъл – от изпълнението или неизпълнението на известна мисъл зависи вашето щастие. Казвате: „Какво да направим, когато се натъкваме на противоречия?“. За да не попаднете под последствията на противоречията, спазвайте следното правило: не се занимавайте с разрешаването на големите противоречия – те са големи тежести, които не са по силите ви; да носиш едно голямо противоречие на гърба си, това значи да се осакатиш. На същото основание казвам: пазете се от лоши мисли и чувства, които носят големи тежести в себе си; приемете ли една лоша мисъл в ума си и едно лошо чувство в сърцето си, вие непременно ще се осакатите.

За да не се осакатявате, прилагайте закона на присаждането, с който си служат земеделците – на дивачката те присаждат питомно клонче. Правете същото и вие: на лошата мисъл и на лошото чувство, като знаменател на дробта, сложете добра мисъл и добро чувство за числител на дадената дроб. Когато соковете от корена на дивачката минат в клоните на присадката, ще получите плод, който не прилича на майка си.

Следователно лошите мисли и чувства представляват корените на дървото, а добрите мисли и чувства – клоните. И ако при добрите мисли и чувства вие циментирате корените на дървото, лошите мисли и чувства, т.е. горчивите им сокове, остават завинаги в земята. Който опита да вкуси от тия корени, дълго ще носи техните последствия. И обратно: ако един клон, в който се крият добри мисли и чувства, се посади в земята, след време той ще пусне коренчета; неговите сокове ще слязат в корена, но ще станат горчиви – в този случай добрите мисли и чувства стават

лоши. Значи както лошият човек има условия да стане добър, така и добрият има възможност да стане лош.

Когато в човека се яви желание да стане богат, учен, силен, за да го славят хората, той става лош. Учен, който търси слава от хората, не се радва на учените. Същото може да се каже и за силния, и за богатия, и за праведния човек: силният не се радва на силния, богатият не се радва на богатия, праведният не се радва на праведния. Но ако силният, богатият, ученият, праведният са добри хора, те се радват на подобните си. Който не е добър по естество, каквито и добродетели и постижения да има, не може да се радва на добродетелите и постиженията си; добър ли е, той се радва и на своите, и на чуждите постижения – този човек наричаме истински добродетелен и силен.

И тъй, когато говорим за гениалния и за разумния човек, имаме предвид онзи, който е господар на условията. Той е извън законите на обикновения живот – защо? Защото има висок морал, който регулира неговите прояви. Разумният човек никога не пропуска моментите за изпълнение на волята Божия и реализиране на Неговите мисли и чувства. Разумният знае кога да работи и кога да не работи; той знае кога да се въздържа и от какво да се въздържа. Не е достатъчно човек само да говори за въздържане, без да знае от какво да се въздържа. Ако пияницата се въздържа от пиене на вино, това въздържане има смисъл, но има ли смисъл човек да се въздържа от пиене на вода? Има смисъл да се въздържа от желанието да коли кокошки и да ги яде. Ще кажете, че той обича кокошките; от тази любов той може да се въздържа, но не и от любовта си към Бога и към своя ближен. Да любиш, за да изядеш своя възлюбен – тази любов не е намясто.

Като се говори за Любовта, мнозина изпадат в противоречия. Противоречията не са нещастие; те крият в себе си големи блага. Колкото по-големи противоречия има човек, толкова по-големи са условията за неговото развитие. Ако при днешните условия на живота противоречията се махнат, човек би се пукнал като мехур. Ако противоречията на даден човек са външни, те се явяват

като външно налягане върху него, за да се уравновесят с вътрешното напрежение; ако са вътрешни, те се явяват като вътрешно напрежение, което помага за уравновесяване на външното налягане.

Човек се развива правилно благодарение на външното налягане и на вътрешното напрежение в него, които взаимно се уравновесяват. Ако премахнете външното налягане, човек ще се пръсне; ако премахнете вътрешното напрежение, той ще бъде смачкан от външното налягане. С големината на външното налягане си обясняваме защо някои хора са високи и слаби, а други – ниски и дебели. Когато външното налягане е по-голямо от вътрешното напрежение, човек расте слабо, вследствие на което на ръст е дребен, нисък; ако външното налягане е по-слабо от вътрешното напрежение, човек расте нависоко и нашироко. Ще кажете, че ръстът на човека се определя от храната и от добрите или лошите условия, при които живее; това е отчасти вярно.

Като ученици, вие трябва да знаете колко храна да употребявате по всяко време, за да можете да уравновесявате външното налягане с вътрешното напрежение. Ако слагате в стомаха си повече храна, отколкото трябва, ще изразходвате много енергия за смилането ѝ. Изразходваната енергия трябва да се набави от енергията, която храната дава; не може ли да стане това, в организма на човека настъпва известна дисхармония. Същата дисхармония се явява, когато човек яде по-малко, отколкото трябва. Следователно човек трябва да знае колко храна му е нужна по всяко време. Някои животни познават този закон и когато чувстват приближаване на неблагоприятни условия в Природата, търсят начин да се запасяват – например кокошката предчувства приближаването на неблагоприятните условия, вследствие на което отива на току-що засетите ниви и вади житото от тях.

Следователно, видите ли, че някой човек търси начин да се осигури, да подобри живота си, ще знаете, че за този човек идват големи изпитания. Някой иска да стане богат, но не успява и не само че не става богат, но и голяма

сиромашия го наляга. Някой ученик отива на училище с добре приготвени уроци и си мисли, че като го вдигнат на урок, ще получи шестица; какво става, обаче, и той не знае, но когато учителят му го изпитва, обърква се и получава двойка. Коя е причината за неуспеха на ученика – голямата самоувереност. Понеже мисли, че много знае, учителят става положителен към него; ученикът е положителен, учителят – също, а вие знаете, че две положителни величини се отблъскват. Ако ученикът е скромен и не мисли, че знае много, учителят щеше да бъде по-снизходителен към него и щеше да му постави шестица.

Сега, да се върнем към въпроса за причините на Доброто и на злото. Мнозина говорят за Доброто, искат да бъдат добри, да оправят работите си, но не знаят как да направят това; много просто: дойде ли в ума ви някаква Божествена мисъл, не я пъдете, не отлагайте реализирането ѝ, но веднага пристъпете към приложение – щом я приложите, Доброто ще се яви у вас като естествено последствие от реализирането на Божествените мисли. Колкото и маловажна да е тази мисъл, приложете я – всеки малък подтик към Доброто е свещен тласък в човешкия живот.

Вслушвайте се и в най-малките добри подтици в себе си и ги прилагайте. Хората се отказват от приложението на малките подтици към добро, защото, от една страна, ги омаловажават, а от друга – не могат да дочакат резултатите. Те бързат, искат да имат резултат още в момента; това е невъзможно. Колкото и малка да е кибритената клечка, невъзможно е веднага да се направи; много време минава, докато тя се приготви. Мислите ли, че Слънцето, което днес огрява цялата Земя, се е създало в един момент? Милиони години е работено върху него, за да дойде до положението, в което днес го виждаме. Днес много хора четат, пишат и говорят правилно, но колко работници преди тях са взели участие в създаване на писмеността и на речта и колко години са работили в това направление! Ние намираме нещата готови и продължаваме да работим за тяхното усъвършенстване.

Следователно, за да разберете произхода на нещата, вие трябва да изучавате законите на Живота и на Природата. Разбрахте ли кога доброто ражда зло и злото – добро? Слушали сте да казват: „Всяко зло за добро“; въз основа на същия закон казвам: всяко добро за зло. В какъв случай тия поговорки са верни – когато човек не реализира добрите мисли и когато не отлага реализирането на лошите мисли. Например някой иска да каже лошо по адрес на своя ближен и се бори в себе си да каже ли, или не; той си мисли, че ако каже, ще му олекне, иначе ще се измъчва. Щом е така, нека направи следното: да вземе една тръба от каучук, желязо или какъвто и да е материал, дълга 50 – 60 см и широка 1 – 2 см, и да отиде на планината; като стигне до известна височина, там да спре, да изкопае една дупка и през тръбата да изкаже думите, които му тежат. По този начин той ще се облекчи, а същевременно ще се запази от последствията на злото. Земята поглъща всичко и преработва горчивите сокове в сладки.

Знаете ли какви са последствията от многото говорене? Ще приведа един пример от турския живот. Един пехливанин вървял из улиците и настигнал един турчин, който едва се движел. Пехливанинът го настъпил по крака и продължил пътя си. Турчинът започнал да вика след него:

– Ти сляп ли си? Не виждаш ли, че пред теб човек върви? Как смееш да настъпваш такъв почтен човек като мен?

Пехливанинът се обърнал, ударил му две плесници, повалил го на земята и продължил пътя си. След няколко часа той настигнал друг турчин, когото също настъпил. Турчинът го погледнал спокойно и му казал:

– Щастлив съм, че срещам такъв юнак, който ме настъпи. Голямо благо е за мен да ме настъпи юнак.

Пехливанинът се спрял, извадил от джоба си една кесия с пари и му казал:

– Разумните хора възнаграждавам, а неразумните повалям на земята.

Когато разумният знае как да постъпва със злото, добре се възнаграждава. Това значи: „Не противи се на злото!“.

Следователно, когато ви настъпи голямо зло, не го ругайте, не му казвайте, че е сляпо, че трябва да бъде внимателно към вас, но кажете: „Привилегия е за мене да ме настъпи такъв голям герой“. Това, което днес е станало и става, колкото и да е лошо, намясто е. В бъдеще може да стане другояче, но днес не може. Като разсъждавате по този начин, вие ще дойдете до правото разрешение на нещата; това е правата философия на живота, която разрешава въпросите за злото и за Доброто в света.

Когато стомната се счупи, не съжалявай за нея, нова стомна те чака; когато дрехите, обувките ти се скъсат, не съжалявай, нови дрехи и обувки те чакат. Старото си отива, ново иде. Благодарете за това, което сте придобили и научили от старото, и се пригответе за новото. Старото се радва, че се освобождава от вас, а новото се радва, че идва да ви посети; и на едното, и на другото се радвайте, за да решите задачите на живота си правилно.

Когато казвате на хората, че трябва да прилагат и най-малките добри мисли, да вършат поне малки добрини, мнозина се чудят какъв смисъл има това, какво ще им допринесе в бъдеще малкото добро. Те си казват: „Има смисъл човек да прави добро, но да е голямо, че да се види от всички“. Именно малкото добро е ценно; то крие в себе си големи блага.

Всички знаете баснята *Пчела и ловец*. Една пчела попаднала в паяжината на голям паяк и започнала да бръмчи жално. В този момент покрай нея минал един пътник. Пчелата се обърнала към него с думите: „Пътниче, моля те, избави ме от тази мрежа! Искам да се върна в кошера си. Тръгнах по работа и обещах на другарките си да се върна навреме, но ето – нещастие ме сполетя. Някога и аз ще ти бъда полезна“. Пътникът погледнал към пчелата и си помислил: „Какво добро може да ми направи тази малка пчела? Аз съм добър човек, ще ѝ помогна, без да очаквам отплата и благодарност от нея“. Той махнал с ръка към па-

яжината, скъсал я и освободил пчелата. Не минало много време, същият пътник минавал през една гъста гора, където живеели разбойници. Един от тях се прицелил с пушката си, искал да го убие и да вземе парите му. Неочаквано отнякъде дошла пчела, ужилила разбойника по ръката и от болка той изпуснал пушката на земята, а пътникът успял да избяга.

Не забравяйте: и най-малката добра мисъл или постъпка е в състояние да ви освободи от най-голямото зло или нещастие. Като знаете това, всякога поддържайте разположението на духа си. Доброто разположение на духа е едно от красивите съчетания на разумнодействащи сили в човека; когато всички негови сили са в хармония, той има добро разположение на духа и е готов на всякаква разумна работа за приложение на Доброто във всички негови прояви, от най-малките до най-големите – това значи да има човек вътрешен мир и равновесие в себе си. Не нарушавайте този мир, за да бъдете проводници на Божествените мисли и чувства.

И тъй, когато се запитвате за причините на противоречията, казвам: една от причините е нарушаване на вътрешния мир и равновесие в човека. Алчността, стремежът за придобиване на много неща създава противоречия в живота. Когато човек стане богат, около него се трупат хора, крадци, които искат да го оберат; ако успеят, той се натъква на противоречия – защо придоби богатство и защо го изгуби. Докато е богат, човек се страхува да не го оберат; именно на този вътрешен страх се дължи явяването на крадци и разбойници в света. Като осиромашее, той казва: „Няма морал в света“. Вярно е, че в света няма още онзи велик морал, за който копнее човешката душа. Днес в много хора липсва и разумност – богатият не знае защо е богат, бедният не знае защо е беден, добрият не знае защо е добър, лошият не знае защо е лош и т.н.

Как може човек да изправи живота си? По два начина: чрез въздържание и чрез приложение. Къде трябва да прилагате закона на въздържанието – на Земята, където действат отрицателните сили; ала влезе ли в Божествения

свят, човек трябва да проявява приложението. В Божествения свят действат положителни сили. Следователно, докато е на Земята, където владее злото, човек трябва да се въздържа от злото, т.е. да отлага прилагането на лошите мисли и чувства; влезе ли в Божествения свят, в света на положителните сили, където съществува само Добро, трябва да прилага, да изпълнява и да реализира добрите мисли и чувства.

Като живее на Земята, човек се стреми да бъде добре облечен, нахранен и на добра служба; той не обича дрехи с кръпки. Това показва, че той се стреми към лесния път – започне ли една работа, иска да я свърши изведнъж; ако не може да я свърши изведнъж, не иска да я започва отново. В Божествения свят пък започва и прекъсва една работа по няколко пъти, докато я свърши. За предпочитане е човек да има кръпки на дрехите си, но да разполага със знания, отколкото дрехите му да бъдат без кръпки, а да няма знания. На Земята кръпките са необходимост, а на Небето никаква кръпка не се приема.

Успехът и силата на човека седят в доволството, а не в голямото богатство. Ако не е доволен от условията, при които се намира в даден момент, човек приключва живота си с малък минус. Минусът не е истинският живот; добрият живот завършва с плюсове. Минусите в живота на човека показват, че той е работил с отрицателни величини; плюсовете показват, че е работил с положителни величини. От гледището на Божествения живот и отрицателните величини имат своето предназначение; ако злото и отрицателното не съществуват, и Доброто няма да съществува. Когато човек е лош, тогава има възможност да прояви доброто, което крие в себе си – как? Като се въздържа от правене на зло.

И тъй, основната мисъл от днешната лекция е следната: изпълнението на добрите мисли произвежда добри чувства, а неизпълнението им ражда лоши чувства; и обратно: изпълнението на лошите мисли произвежда лоши чувства, а неизпълнението им ражда добри чувства. Като прилагате лошите мисли, а отлагате приложението на до-

брите, вие сами си създавате кармата; като прилагате добрите мисли, а отлагате изпълнението на лошите, вие си създавате дихармата. Само чрез ликвидиране на кармата и приложение на дихармата се създава светлото бъдеще на човека. Не живее ли съзнателно и разумно, той играе на лотария, в която или ще спечели, или ще изгуби.

Животът на съвременните хора е живот на лотария. Те непрекъснато бъркат в торба с плодове. Ако знаят как да вадят, ще напипат най-хубави, сладки и доброкачествени плодове; ако не знаят, ще напипат кисели, горчиви и гнили плодове. В науката на Живота се събират или само цели числа, или само дроби, но в никакъв случай не се събират дроби с цели числа или цели числа с дроби.

Тайна молитва.

15. лекция, 20 декември 1929 г., София – Изгрев

СОБСТВЕНИК И НАЕМАТЕЛ

Размишление.

Съвременните хора се оплакват от неуспех в живота си; те казват, че работят много, а нямат резултати. Причината за неуспехите им се крие в неразумното работене. Някои не знаят как да работят, а други работят малко; трета категория почти не работят – те се поддават на леност: мечтаят да забогатеят, да станат учени с единствената цел да си починат един ден, т.е. да се предадат в ръцете на леността. Почивка, която се обуславя от леността, не може и не трябва да бъде идеал на човека; леност и почивка са две различни състояния, както ученост и учение – учеността е резултат на ученето. Ученият е богат човек, който разполага с много знания, както бижутерът – със своите скъпоценни камъни. Ученият, както бижутерът, е събрал наготово известни ценности и ги счита за свои, но доколко са негови познаваме по изпитанията, в които Провидението го поставя: ако при всички условия на живота си ученият може да се ползва от знанието си и да се справя лесно с мъчнотиите, знанията му са действително негови, те са негова плът и кръв; ако при всички мъчнотии и изпитания той не може да си помогне, знанията му са излишен товар, който всеки може да му отнеме.

Като е дошъл на Земята, човек трябва да работи, да се учи, да придобие такова знание, което да занесе със себе си, да му послужи във вечността. Поддаде ли се на леност, той не изпълнява предназначението си както трябва. Какво е предназначението на човека – да бъде ученик на Великата школа на живота.

Много от мислите и чувствата на човека се намират в такова отношение помежду си, в каквото са собственикът на една къща и неговите наематели. Каква разлика има

между собственика и наемателя на една къща? Разликата е в съзнанието им. Докато живее в една къща, наемателят казва, че тя е негова; и собственикът казва, че къщата е негова, но в неговото съзнание за собственост и това на наемателя има известна разлика. Ако собственикът умре и не остави никакви наследници, тогава наемателят, който е живял десет години в къщата, може да стане собственик. Въпреки това между неговото съзнание и това на собственика пак има разлика; собственикът сам е градил къщата си, а наемателят я е получил наготово.

Разликата в съзнанието на собственика и наемателя е толкова голяма, колкото между учения, който е открил една теория за Слънцето, и онзи, който я разпространява; първият има в ума си още недоизказани неща за теорията, а вторият няма нищо. Онзи, който разпространява теорията, знае толкова, колкото е чул от откривателя. Както откривателят на теорията всеки момент мисли да прибави нещо ново към теорията си, така и собственикът на къщата мисли да прибави нещо ново към къщата си, да внесе известно подобрение. Наемателят живее в къщата, ползва се от нея и за нищо друго не мисли. На същото основание казвам: всеки човек, който не прави никакво подобрение в своя организъм, е наемател, а не собственик; всеки човек, който не внася никакво подобрение в своя ум и в своето сърце, също е наемател – той казва: „Достатъчно ми е това, което имам. Щом мога да се ползвам от него, нищо повече не искам“.

От гледището на идеята за собственик и наемател ние делим хората на две категории. По отношение на своя организъм повечето хора са наематели, вследствие на което казват: „Да си поживеем малко на Земята! За какво друго ще мислим?“; това са безидейни хора, безидейността е символ на наемателя. Значи безидейността е качество само на наемателя, а идейността – на собственика.

Под думата *собственик* не разбираме частния собственик, ние взимаме понятието *собственик* в широк смисъл. Който се занимава с частната собственост, е наемател; който се занимава със собствеността в широк смисъл на

думата, е идеен човек. Ако една идея влиза в ума ви и не може да стане ваша собственост, да повдигне душата ви, тя не е истинска идея, а е дошла във вас като наемател, живяла е две-три години и един ден, когато не очаквате, ви напуска. Всъщност идеята ли повдига духа, или духът повдига идеята? Духът е мощното в човека, следователно никаква идея не може да повдигне духа на човека.

Но ние казваме, че духът на някой човек е паднал, а на друг се е повдигнал. Кажем ли, че духът на човека е повдигнат, имаме предвид подобрението на дишането му; когато дишането на човека не става правилно, духът му пада. В това отношение духът седи над идеята и над дишането, той е в състояние да подобри и регулира дишането. Оттук вадим заключението: всяка идея, която не подобрява дишането, не е истинска, не е права; тя не внася живот в човека.

И тъй, всеки трябва да знае наемател ли е на нещо, или собственик; ако е собственик, той трябва да знае има ли наематели в къщата си, или живее сам в нея. Когато употребявате думите *наемател* и *собственик*, вие трябва да знаете точното им значение, а не да ги употребявате безразборно. В Божествения език не се позволяват празни думи – без съдържание и смисъл.

Следователно, когато се казва, че животът има или няма смисъл, всъщност ние разбираме методите, с които човек работи. Методите определят резултатите. Има методи на Луната и методи на Слънцето: методите на Луната действат само върху въображението, без да дават някакви резултати; методите на Слънцето всякога дават добри резултати. Следователно, когато някой човек каже, че не живее както трябва, това показва, че той работи с методите на Луната. Какво трябва да направи, за да живее разумно и да има резултати – трябва да мине от методите на Луната към методите на Слънцето. Как става това? Когато човек минава от низходящо във възходящо състояние, той работи вече с методите на Слънцето. Когато говорим за низходящи състояния, имаме предвид влиянието на Земята и на Луната върху човека – само Земята и Луна-

та оказват низходящи и възходящи влияния върху него. Слънцето оказва само възходящи влияния.

Като говоря за влиянието на Слънцето и на Луната върху човека, аз нямам предвид какво мислите вие по този въпрос – каквото и да мислите, никой не може да проникне в мисълта ви. Ако някой човек проникне в мисълта на своя приятел и започне да мисли като него, и двамата ще се слеят в едно и ще изгубят своята индивидуалност. Не е позволено на човека да се рови в мисълта на своя ближен и никой няма право да изисква от ближния си да мисли като него. Радвайте се, че всеки човек мисли специфично, а не като вас; красотата на Живота седи в разнообразието на мисълта. Философите отиват още по-далеч – те желаят да проникнат не само в мислите на хората, но даже и в мисълта на Бога, ала не подозират, че ако проникнат в мисълта на Бога, от тях нищо няма да остане. Мисълта на Бога е огън, който изгаря; има ли смисъл човек да пипа в този огън?

Ще кажете, че Божията мисъл е богатство, което трябва да се извади от този огън; ако опитате да го извадите, ще видите какво ви чака – влезете ли в този огън, повече няма да излезете. Който влезе в този огън и не излезе вън от него, ние наричаме *възлюбения на смъртта*; влюби ли се човек в смъртта, тя го взима в обятията си и не го пуска да излезе навън. Който влиза и излиза от огъня, наричаме *възлюбения на живота*. Значи съществуват два вида влюбени хора: едните са влюбени в смъртта, а другите – в живота.

Мнозина мислят, че лесно се влиза в огъня на смъртта; лесно се влиза, ако можеш да излезеш, но ако влезеш и не можеш да излезеш, ти се превръщаш в прашинка. Досега никой не е разрешил този въпрос правилно; това значи, че мнозина са влизали в огъня на смъртта, но и досега не са разрешили въпроса правилно, т.е. и до днес още не са излезли от него. Не е лесно човек да извади богатството, което е скрито в смъртта; само един начин има и този начин се крие в съзнанието на човека, че може да извади богатството на смъртта, без да го засегне огънят. Страхува ли се от огъня, не вярва ли в себе си, той

е загубен – остава в огъня и се превръща в пепел, остава затворен в смъртта.

Може ли мишката да влезе в капан със сирене и капанът да не се затвори след нея? Каквото е положението на мишката в капана, такова е положението и на всеки човек, който се занимава с философски въпроси като въпроса за смъртта. Както и да го разрешава, ще дойде ден, когато ще се намери в капана на смъртта; ако пожелае да излезе, ще се намери пред котарака. Той ще се намери в положение да не може да разреши къде да остане – в капана на смъртта или извън него.

Както не можете да разрешите въпроса за смъртта, така не можете да разрешите и въпроса за смисъла на живота, за неговата крайна цел. Защо ви обича някой и защо вие го обичате – това са въпроси, които не можете да разрешите. Не се опитвайте да разрешавате неразрешими въпроси! В стремежа си да ги разрешите вие се натъквате на все по-неразрешими, докато най-после дойдете до пълно обезличаване и изгубване на всяка индивидуалност. Като се рови в неразрешимите въпроси, накрая човек ще дойде до въпроса за Вечността, без да може да го разреши; никой смъртен не е разрешил какво представлява Вечността. Може ли смъртният да говори за безсмъртното, ограниченият – за безграничното? Това е невъзможно; който се опита да разреши този въпрос, той неизбежно ще изчезне някъде в Битието.

И тъй, като ученици на живота, вашата задача е да се занимавате с разрешими въпроси. Например някой учен се занимава с теглото на Слънцето, прави свои изчисления и мисли, че по-важен въпрос от този не съществува. В това време една бедна вдовица хлопа на вратата му – иска да го запита какво да прави със сина си, в кое училище да го запише, но той не я приема под предлог, че е зает. Ученият счита, че ако се занимава с въпроса на вдовицата, ще изгуби времето си. Защо ще изгуби времето си – защото никой няма да му плати, а като изучава въпроса за теглото на Слънцето, много хора ще се заинтересуват и ще пожелаят да купят книгата му.

Значи често хората се занимават с едни или други въпроси с оглед на това колко ще спечелят от тях. Това не е идейна работа – идейната работа изключва всякакво користолюбие. Каквито и предположения и заключения да правят за теглото на Слънцето, учените няма да се домогнат до неговото абсолютно разрешаване – защо? Защото въпросът за теглото, макар и физичен, има свое двояко разрешаване: физично и органично. Много планети са произлезли от Слънцето, но то не е намалило теглото си. Този въпрос ще се разреши в далечното бъдеще.

Мнозина се интересуват от въпроса защо Бог ги е създал такива, каквито са днес, и защо ги е поставил при тия условия, при които сега живеят. Каквито и обяснения да ви се дадат, те не могат да ви ползват; това е все едно да ви обяснят защо сте радостни или скръбни – обясненията нито ще увеличат радостта ви, нито ще намалят скръбта ви. Защо едни хора са добри, а други – лоши? И този въпрос е неразрешим. Защо Христос, Син Божи, трябваше да мине през страдания и да бъде разпнат? И този въпрос е неразрешим. Неразрешимите въпроси са тайна на Битието. Каквито и предположения и обяснения да се дават по тях, в края на краищата те пак остават неразрешени.

Защо е недоволен човек? Понякога той знае причината за недоволството си, а понякога – не. Ако сте ученик в гимназията и учителят ви пише четворка вместо шестица, вие сте недоволни от преценката му – отговорили сте добре, а той е намалил оценката ви с две единици. Тази двойка внася в ума ви недоволство. Ако учителят види, че е направил грешка в преценката си, и ви постави шестица, вие ставате доволни – двойката изчезва от ума ви и престава да ви смущава, да ви прави недоволен. Следователно недоволството се явява там, където се срещат два противоположни възгледа, или две противоречиви мисли; но причините, поради които се явяват противоречивите мисли, остават неизвестни.

Като ученици, спазвайте следните правила: никога не желайте да бъдете абсолютно щастливи; никога не желайте големи радости. Защо – защото големите радости носят

след себе си големи скърби. Готови ли сте да се справите с големите скърби? Каквото и да се случи в живота ви, благодарете на Бога. Щом скръбта ви посети, благодарете за нея и не казвайте, че е много голяма, напротив – благодарете, че не е по-голяма, отколкото може да бъде; молете се да я понесете разумно. Не приемете ли дадената скръб с благодарност, ще ви изпратят по-голяма.

Вие познавате ли голямата скръб и голямото страдание? Знаете ли какво нещо е да бесят човека? Ако бесят някой 80-90-годишен човек, ще кажете, че той се е наживял. Какво ще кажете обаче, ако видите да бесят млад човек, при когото стои от една страна майка с разбито от скръб сърце, а от друга – неговата възлюбена, с разбити мечти и копнежи за бъдещо щастие? Ако този човек може да се освободи от въжето, той ще изпита чувство на отмъщение към целия свят за насилието, което се прави върху него.

Не се стремете да разрешавате неразрешими въпроси, нито пък се отказвайте от разрешимите. Натъкнете ли се на някой неразрешим въпрос, благодарете, че има с какво да се занимавате в далечното бъдеще; дойдете ли до някой разрешим въпрос, не казвайте, че не е ваша работа да се занимавате с него. Изследвайте причините и последствията, пред които се намирате, и благодарете, че ви е дадена възможност да разширите кръга на знанията си. Каже ли някой, че не се интересува от живота, той е паднал под нулата на термометъра, т.е. в областта на студа. Какво ще придобие от студа – постепенно ще замръзва, докато престане да мисли и да чувства. Щом е дошъл на Земята, човек трябва да учи, да се интересува от всичко. Което може да разреши, ще разреши; което не може да разреши, ще остави настрани, за далечното бъдеще.

Следователно всяко явление в Живота и Природата има отношение към човека дотолкова, доколкото се отразява в неговия личен живот; с други думи казано: човек се интересува от известно явление дотолкова, доколкото има допирни точки с него; заеме ли се с разрешаването на задачи, които нямат отношение към сегашния живот,

непременно в него ще се яви недоволство. Например ако човек пожелае за известен срок да стане учен, ще се натъкне на големи нещастия, които ще обезсмислят живота му – учеността не се постига в един живот; колкото и години да живее на Земята, човек все ще има какво да учи.

Знанието се открива на човека постепенно. Соломон, който минаваше за голям мъдрец, се стремеше към придобиване на много знания, поради което се домогна до окултните науки. След като придоби големи знания, той опита да проникне в сърцето на жената, да види какво се крие там; за тази цел събра около себе си 300 жени и 600 наложници, но пак не можа да разреши въпроса. След всичко това той трябваше да каже: „Суета на суетите, всичко е суета“[7]. Права ли е тази мисъл? Само в едно отношение – по отношение на неразрешимите въпроси в живота. Като дойдете до такъв въпрос, отстъпете назад – неговото разрешение е скрито в далечното бъдеще. Заемете се с разрешаването на близки до вас въпроси; като ги разрешавате, вие се повдигате, растете и всеки ден придобивате по нещо ново в съзнанието си – при това положение никога няма да кажете, че всичко в живота е суета. Разумен е животът. Заслужава си човек да живее, да учи и да придобива знания, които да прилага; без приложение животът няма смисъл.

И тъй, ако не се занимавате с неразрешими въпроси, това не значи, че не трябва да работите; човек трябва да работи постоянно и да бъде доволен от работата си, да не мисли за далечни въпроси – настоящият момент е важен, а не бъдещият. Този момент може да бъде много кратък и много дълъг – не е важно; това зависи от интензивността на човешките мисли и чувства, от степента на неговото развитие.

Всяко нещо има цена, когато става на своето време. Следователно младият трябва да се радва на своята младост и да не желае преждевременно да стане стар; старият пък трябва да се радва на своята старост и да не желае да се върне отново в положението на младия. Колкото и да желаете това, нито младият може преждевременно да

остарее, нито старият може да се върне в годините на своята младост; и без да желаете това, ще дойде ден, когато младият ще стане стар, а старият – млад. Ще каже някой, че животът му е дотегнал и желае час по-скоро да умре; и това не зависи от него.

Сега, като ученици, вие трябва да се освободите от всички противоречиви мисли, от всички наслоявания в ума и в сърцето ви, останали от далечното минало. Ще кажете, че искате да станете учени, богати, свети, силни хора; да желаете това означава да съзнавате, че сте невежи, грешници, сиромаси и слаби хора – това е все едно агнето да желае да стане овца или вълчето да стане вълк. Тези желания не са намясто; сами по себе си агнето е овца, а вълчето – вълк.

В програмата на всеки човек е поставено какъв трябва да бъде – и учен, и философ, и поет, и художник, и музикант, и родител и т.н.; каквото е предвидено за човека, това ще стане. Ако нещо не е определено в програмата му, каквито и усилия да прави, няма да го постигне – какво трябва да правите тогава? Нищо друго не ви остава, освен да не се противите на съдбата си; каквото ви носи съдбата, използвайте го разумно. Който иска да постигне нещо, което не е в програмата му, и прави усилия, в края на краищата вместо постижения, ще има загуби; и обратно – който трябва да постигне нещо, а се отказва да работи, ще изгуби това, което е придобил. Първият ще страда, задето се е качил на върха преждевременно; вторият ще страда, понеже е закъснял да се качи на върха – други са го изпреварили и той трябва да чака първо те да слязат, а после той да се качи.

Когато дойде времето да станеш учен, не се бави – качи се веднага на върха и започни да работиш! – „Ама не съм облечен.“ Това нищо не значи; облечен или не, ти трябва да се качиш на върха – времето е дошло и никакво отлагане не се позволява. Какво прави акробатът, който ходи по въже – качва се на въжето и там се облича, да покаже на хората, че е майстор; той се качва на въжето с акробатските си дрехи и там отваря куфара си и се облича

с нови. Не можете ли да направите и вие същото? Качете се на върха със старите си дрехи и там облечете новите, да кажат хората и за вас, че сте голям майстор.

Това, което говоря, не подразбира процес на насилие или принуждение. Да спазва човек заповедите на Разумната природа, да спазва времето, което тя е определила за постигане на неговите идеали, това не значи насилие. Природата е определила за всеки човек специална работа, която той трябва да свърши; ако се противопостави, ще понесе последствията на своя отказ. – „Защо трябва аз да свърша тази работа?“ Защото си най-способният, на тебе са дадени условия да я свършиш. Какво по-хубаво от това да изпълниш възложената от Природата задача и да внушиш доверие в хората и в самата Природа към тебе? Какво по-велико нещо можете да очаквате от това хората да ви вярват и да разчитат на вас? Като знаете това, не се отказвайте да изпълните задачата, която Природата ви възлага.

Какво представлява Вярата? Да вярва човек – това значи да изучава разумните закони на Природата. Щом познава тези закони и се ръководи от тях, човек никога не се заблуждава – каквото знае, положително го знае. Той не може днес да знае едно, а утре да го отрича; днес да мисли по един начин, а на другия ден – по друг. Откъдето и да придобива знания, в каквото и училище да учи, ако придобива знанията на Разумната природа, те са навсякъде еднакви – между всички учебни институти, в които се изучават законите на Природата, има тясна връзка. Който разбира природните закони, той навсякъде вижда една и съща мисъл; който не ги разбира, за него всичко е разпокъсано и отделно. Разумността в Природата се заключава в непреривност на нейните явления, между които съществува тясна вътрешна връзка.

Съвременните хора често се оплакват, че тук или там са изгубили времето си. Нищо в Природата не се губи; ако в едно отношение човек мисли, че е изгубил времето си, в друго отношение е спечелил. Когато Природата реши да направи човека учен, тя е точна, не губи времето си – ще

дойде точно навреме и ще го застави да направи това, което му е нужно. Тя говори на човека по различен начин: първо ще му говори тихо, любовно, ще му каже да свърши дадена работа; ако се противопостави, под предлог, че иска да бъде свободен, ще го накара насила да вземе раницата си и да тръгне. Каже ли ти веднъж Природата да се качиш на върлината, ще я слушаш! За да бъдеш свободен, първо трябва да проявиш послушание към нея: ще се качиш на върлината, ще постоиш известно време там и после ще слезеш; няма да стоиш цяла вечност – един момент ще стоиш. При това няма да бъдеш сам – около теб ще стои онзи, който ще те учи.

Сега ще ви задам следния въпрос: кое е по-добре за реката – да тече, както Природата е определила, да се влива в морето, или да тече според желанието на хората? Кое е по-добре за вас – животът ви да тече според програмата, предвидена от Бога, или според програма, която хората са определили? Ако поставите реката в определени граници и начертаете нейния път, тя вече не е река, но канал; същото се отнася и до живота – ако животът ви се развива по програма, определена от хората, той изгубва цената си като живот, произлязъл от Бога, и се превръща в канал.

Следователно, ако животът ви е канал, през него ще минават всички нечистотии; ако е река, през него ще минават само Божествени мисли и чувства. Като съзнателно и разумно същество, човек сам определя пътя на своя живот – канал ли да бъде, или река. Той има право на избор.

Задачата на всеки човек е да бъде в хармония със законите на Разумната природа, както и с всички Разумни същества, които са завършили своето развитие – само тия Същества са в състояние да го упътят, да му покажат начин, по който може правилно да се развива.

Казвате: „Каква е крайната цел на нашия живот?“. Това не е ваша работа. Ще учите, ще работите, ще живеете и постепенно ще се домогвате до онова, което Природата е предвидила за вас. Опита ли се някой да ви отклони от пътя, който Природата е определила, кажете: „Такъв е моят път, такава е съдбата ми, такава е волята Божия. Не

се отклонявам от този път; каквото Бог е определил за мен, него ще следвам“. Този път води към възкачване.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

16. лекция, 27 декември 1929 г., София, Изгрев

ПЪТИЩА НА ПРИРОДАТА

Тайна молитва.

Тема за следния път: *Лесен начин за справяне със страданията*.

Като се говори за пътищата на Природата, вие си я представяте като Разумно същество; действително, пътища има само в Разумния живот. Следователно, щом Природата разполага с пътища, чрез които се проявява, тя непременно е разумна.

Какво можете да кажете например за охлюва? Като видите охлюв в Природата, вие се запитвате кое го е накарало да си направи такава твърда черупка. Защо охлювът влезе да живее в тази спирално завита черупка? Все е имал някакво съображение. Като прави къща, и човек се ръководи от известни съображения: слага няколко прозореца на къщата си, за да се осветява добре; после поставя няколко врати, за да може свободно да влиза и излиза навън. Не само човек се ръководи от известни съображения, но и малките буболечици при строежа на своите къщички имат предвид известни условия; малки дупки са техните къщички, но ще видите, че са изложени на изток, запад или юг, а никога на север – защо? Те знаят, че на север няма никакво Слънце, няма светлина.

Като изучавате зоологията, виждате, че формата на главата и лицевата част на всички животни е различна. Ако започнете да изучавате низшите форми и постепенно се изкачвате нагоре, виждате известно преобразуване във формите, с цел да се доведат до най-съвършената от тях; като дойдете до човека, виждате, че неговото лице е най-съвършено. Въпреки това Природата не спира и тук, тя продължава да работи върху лицето и главата на човека, да го усъвършенства. С промените на лицето и главата стават промени и в цялото тяло.

Казвате: „Защо Природата, като съвкупност от Разумни същества, не създава изведнъж една съвършена форма, а трябва постоянно да прави опити?“. В своята дейност Природата прилага закона на последователността, чрез който дава възможност на своите съзнателни форми да се учат, да придобиват опитности. Ако Природата представи формите си в своя завършен вид, те няма да придобият това, което им е нужно. Освен това тя дава възможност и на разумните същества в нея да се проявят – като творчески сили, те работят като сътрудници на Природата за преобразуване на формите; всяко разумно същество допринася към преобразуването на дадена форма толкова, колкото е неговото развитие. Съществата, които са работили за преобразуването на животинските форми, както и тази на човека, се различават коренно едни от други.

Следователно човешкото лице е площ, върху която се отпечатват силите, които работят в човека. Например някой ден сте весел, добре разположен, с приповдигнато настроение, но случва се, че външна или вътрешна причина изменя вашето състояние; като се погледнете в огледало, виждате, че лицето ви има съвсем друг вид – тъжно, мрачно, песимистично. И обратно – мрачен и неразположен сте, но изведнъж става някаква промяна в силите на вашия организъм. Защо става тази промяна? Бутнали сте някой център, който е създал разположението или неразположението на духа ви. Значи достатъчно е да бутнете един от добрите центрове на вашата глава, за да потекат добри мисли и желания във вас, чрез които да разрешите добре задачите на своя живот.

Като не знаете причините на тия неща, вие си мислите: „Защо съм бил толкова глупав да се поддавам на обърканите си работи? Ето, в един момент всичко се нареди“. Лесно стават работите за онзи, който знае как и къде да сложи ръката си; ако не знае как и къде да постави ръката си, вместо добро, той може да произведе катаклизъм в своя личен живот. Ето защо човек не трябва да се спира само върху последствията на нещата, но да търси техните причини.

И тъй, не е достатъчно само да изучавате човешкия организъм, както и характера на човека, но трябва да гледате на него като на жива разумна станция, чрез която той влиза в съприкосновение с целия Космос. Всичко зависи от това кой бутон в станцията ще бутне, за да влезе във връзка с Добри или лоши същества – ако по невнимание бутне някои от лошите центрове, човек веднага се обръща към своя радиоапарат и вика за помощ. Така постъпват днес и параходите в големите морета и океани – щом се намерят в опасност, те веднага викат за помощ. Коя е радиостанцията в човека – неговото будно съзнание; чрез тази станция той влиза във връзка с външния и вътрешния свят, с всички Разумни същества. Да имаш будно съзнание означава да имаш възможност да приемаш и да предаваш мисли, чувства и желания от всички станции. Запитат ли те нещо от Разумния свят, ти трябва да си буден, веднага да отговориш на зададения въпрос.

И тъй, когато изучавате живота, вие трябва да имате будно съзнание. Животът не е така прост, както мнозина мислят. Някой казва: „Да си поживеем малко!“; можеш да си поживееш, но ще страдаш. Днес всички хора страдат, защото станциите им са затворени. Ще кажете, че човек трябва да има само една мисъл и едно желание; какво разбирате под думите *една мисъл и едно желание*? Това означава човек да се съсредоточи само в себе си, да не се интересува от обкръжаващите. Това не е право; човек трябва да бъде съсредоточен в себе си, с цел да се изучава, но не и да се затваря за ближните си. – „Какво трябва да прави човек?“ Много работи очакват човека: ако е земеделец, ще обработва земята; ако е поет, ще пише стихове; ако е философ, ще философства; ако е учен, ще пише научни книги и т.н.

Съвременният човек не е дошъл още до познаване на себе си. Той иска да изучава външната природа, да има на разположение лаборатория, уреди, с които да прави своите опити; и това е добре, но същевременно той трябва да изучава себе си. Ще кажете, че нямате пособия; имате пособия, но трябва да знаете как да работите с тях – човек има в себе

си едни от най-усъвършенстваните телескопи, микроскопи, радиоапарати. – „Ама обсерватория нямам.“ И обсерватория имаш, но още не си я отворил. – „Искам да следвам в някоя консерватория.“ И консерватория имаш. Започни да работиш съзнателно върху себе си и след известно време ще се отворят обсерваторията и консерваторията ти.

Човек носи в себе си всичко: и музиканти, и поети, и учени, и философи; следователно каквото пожелае, може да го постигне. Ако иска да слуша хубава музика, може да слуша не само от Земята, но и от Юпитер, от Венера, от Сириус, от Сатурн, от Марс и т.н. – „Кога ще дойде това време?“ В бъдеще; при сегашните условия тази опитност не ви се дава. Да се говори върху нея като приказка – това се позволява. Сведенборг[8] е писал за онзи свят, за съобщение с духовете; значи той е имал тази опитност – имал е вътрешно радио, чрез което се е съобщавал със същества от другия свят.

Следователно виждаме, че това, което човек търси вън от себе си, съществува и в самия него; тайните, които се крият в Природата, съществуват и в човека. Чрез астралното си тяло човек може да проникне в Астралния свят и да види това, което за физическото зрение е недостъпно. Докато е на Земята, той мисли, че другият свят е идеален; всъщност не е така – има идеални неща и на онзи свят, но те са достъпни само за онзи, който има будно съзнание, да вижда ясно и да разбира.

Съвременният свят е пълен с хора, на които съзнанието още не е пробудено. За тях науката не е достъпна. Какво остава тогава за онези възвишени знания и опитности, за които се искат широки разбирания? Много астрономи гледат с телескопи, но не всички виждат еднакво – някои виждат само външността на планетите, а други виждат и вътрешността им. Които виждат вътрешността, мълчат, нищо не казват; ония, които виждат повърхността на планетите, казват, че Юпитер е препасан с някакви пояси, Венера е обвита в було, не се вижда ясно.

Защо Венера не се отвори, т.е. защо не хвърли булото си? Много естествено, затворила се е. Например вие има-

те една приятелка, с която се разбирате добре – където се срещнете, започвате да разговаряте, отворени сте една към друга. По едно време другарката ви се затваря към вас; вие ѝ говорите, но тя не чува, нищо не ви отговаря – защо? Вглъбена е в себе си и от това вглъбяване лицето ѝ пожълтява, очите ѝ хлътват. Ще кажете, че нещо я мъчи; нищо не я мъчи, но тя разрешава един важен въпрос, тя започва да мисли. Щом мисли, светлината в нея се разлага на седем цвята. Ако лицето ѝ пожълтее, това показва, че тя мисли; ако почернее, това показва, че започва да разорава своя чернозем; ако е зелена, тревата ѝ е започнала да израства – тя се е превърнала на росна ливада със зелена трева.

Между тази трева има пелин и още много билки. Човек от време на време употребява пелина за цяр. И кравите пасат пелин, вследствие на което млякото им става горчиво; като знаете това, не изпращайте кравата си на такава ливада. Но тази ливада може да се разхубави – скоро в нея израстват цветя, които започват да цъфтят, да разнасят своето благоухание надалеч, да привличат вниманието на пчели, на пеперуди и бръмбари. Ако отнякъде дойде вода, ливадата става още по-привлекателна, животни и хора започват да се събират в нея. Докато нивата е разоран чернозем, ние казваме, че условията ѝ са ограничени; когато се превърне в ливада, окичена със свежи, ароматни цветя, и когато бистрата вода на планинското изворче започне да клокочи в нея, казваме, че тя се намира в процеса на своето вътрешно и външно развитие. През тези две фази минава всеки човек: през фазата на чернозема и през фазата на росната цветна ливада. Цветята в ливадата показват, че условията във външния свят са добри.

Всички хора обичат цветята, но не разбират техния език; всяко цвете е буква от една азбука, която хората някога ще изучават. Не само езика на цветята не знаят, но и много неща още – например те правят различни движения, без да разбират тяхното значение: почесват се туктам по главата, без да съзнават, че си причиняват пакости. Има случаи, когато човек бутне някой център на главата

си и с това разваля настроението си; след това бутне друг център, с което внася разположение в духа си. Кой център е бутнал, как е станало това – и той не знае. Велика е науката за движенията. Ако знае как и с кой крак да тръгва, човек би избегнал много нещастия в живота си. Като става сутрин от сън, той трябва да отдаде известно внимание и грижа на тялото си, на движенията, които прави; от тия движения зависи успехът или неуспехът на работите му през целия ден.

Сега ще ви дам едно упражнение за седем дни, от днес до следната лекция. То ще ви отнеме само един ден, който сами ще си изберете. Още със ставането си от сън ще се стремите да запазите будно съзнание в движенията си: ще се наблюдавате как сте станали, с кой крак първо сте слезли от леглото си, в какво положение са били ръцете и краката ви през целия ден, какви движения сте правили с тялото си и какъв е резултатът на тия движения. Съзнанието ви трябва да бъде будно, а движенията ви – естествени. Всичко особено, което забелязвате, ще записвате. Ако е нужно, можете да чертаете движенията си с линии. Не се смущавайте, ако този ден мине така обикновено, както и останалите дни през седмицата; каквито и да бъдат резултатите, важно е да имате будно съзнание, да се самонаблюдавате.

Като ученици, вие трябва да имате предвид, че истинската наука започва с умението на човека да владее движенията си, да бъде господар на своето тяло. Ако човек не знае как е създадено неговото тяло, какво е предназначението му и ако не може да се справя с неговите сили, нищо не може да постигне. Какво е предназначението на неговото сърце, свързано с Астралния свят, на неговия ум, свързан с Менталния свят, и на неговия разум, свързан с причинното тяло? С други думи казано: ако човек не разбере земните неща, как ще разбере небесните, т.е. отвлечените? Физическото тяло на човека е ключ, с който могат да се разрешават всички трудни въпроси. Изучаването на човешкото тяло е начало на всички науки, които представляват основа на бъдещето. Доколко е учен човек

познаваме по това доколко той разбира своето тяло. Това не значи, че трябва да отдаде всичкото си време и внимание на тялото; важно е да не пренебрегва тялото си за сметка на въпроси, които днес нямат никакво значение. Например трябва ли да се занимавате с въпроса какво обществено положение ще заемате в бъдеще? Вие не знаете какво е излязло днес от вас, а се интересувате от бъдещето. Какво ще излезе от вас в бъдеще – ще излезе това, което е излязло от всеки човек. Човек е предназначен за висок пост, а от незнание той иска по-нисък и загубва това, което е спечелил.

Разправят следния случай за един българин. Той завършил науките си в Америка, след което се върнал в България със специален трен. Един ден се явил при княз Батенберг[9], за да иска някаква служба. Князът искал да го назначи за министър-председател, но преди това го запитал какво иска – сам да си каже.

– Искам да бъда назначен за директор в една от софийските гимназии.

– Това не се отнася до мен. Идете в Министерството на просвещението, където назначават директори и учители!

И съвременните хора се намират в същото положение: завършили науките си в Америка, в далечния свят, връщат се в България със специален трен, където им се готви висок пост – за министри, а те искат да станат директори на гимназия. Князът ги изпраща при министъра на просвещението, за да им даде директорска служба, но като се явят при него, той им казва: „Няма свободни места за директори, но има няколко за учители. Изберете си което искате“.

Сегашните хора не са дошли още до онова дълбоко, вътрешно разбиране на нещата – да знаят, че човешкото тяло е свещено; ако не цялото тяло, поне част от него може да се нарече свещена. Именно за това тяло може да се каже, че е храм Божи. Божественото, което живее в човешкото тяло, е постоянно и неизменно, а останалата част е изложена на промени; както човек се облича и съблича,

така и част от човешкото тяло непрекъснато се изменя. Като ученици, вие трябва да държите в ума си мисълта, че човешкото тяло представлява обширен свят, който заслужва да се изучава. Каквито и открития да направите около вашето тяло, благодарете!

Не търсете щастието си вън от себе си, всичко е скрито във вас; ако човек не намери щастието в себе си, вън по никой начин не може да го намери. Щом се намерите пред някаква мъчнотия, пред известно затруднение, обърнете се към себе си – отправите ли се към своя ум, към своето сърце, към своята душа и към своя дух, те веднага ще ви дойдат на помощ. Достатъчно е да бутнете един от бутоните на вашето радио, за да ви отговорят веднага; някое от учените същества в радиото ще ви отговори: „Във вашата библиотека, в еди-кой си шкаф, се намира една книга със специален номер. Извадете книгата, отворете я на еди-коя си страница и прочетете – там ще намерите разрешението на въпроса, който ви затруднява. После влезте във вашата лаборатория, извадете шишенцето с еди-каква си течност и вземете три капки от нея; като пиете три дни по три пъти на ден от тази течност, ще бъдете съвършено здрави. Ако нямате резултат, съобщете ми!“. Щом ви отговорят, станцията отново се затваря. Вие се чудите какво стана, кой ви отговори, къде остана този човек. Не е важно кой е отговорил, важно е, че вие се чувствате добре и сте разрешили мъчния въпрос.

Човек може да разреши задачите си още на Земята. Някои мислят, че като заминат за онзи свят, там ще разрешат мъчните задачи; възможно е и това, но за предпочитане е човек да реши задачите си тук, отколкото на онзи свят.

Мнозина религиозни и светски хора търсят спасението извън себе си. Те не знаят, че за да дойде до това положение, да придобие известни знания, човек трябва да работи върху своя ум – да го развие, да разработи сърцето си – да стане отзивчиво, да разшири съзнанието си. Същевременно той трябва да стане господар на силите, които работят в него. Силен човек е онзи, който може да бъде

господар на тялото си. Как може да стане господар на тялото си? Много просто. Как може синът да стане наследник на баща си – бащата написва един документ, че оставя богатството си на своя син, и по силата на този документ синът влиза в правата си на наследник.

Следователно, ако човек не вярва, че тялото, което му е дадено, е негово, всеки може да му го отнеме. Докато човек не е получил крепостен акт за тялото си, всеки може да го ограбва – този взел нещо, онзи взел нещо; получи ли крепостен акт, той става пълен собственик и Природата го признава за свой гражданин. Виждате, че някой иска да стане собственик на едно парче земя, но не успява – защо? Не му се дава. Природата не му позволява да губи времето си за излишни работи. Тя му казва: „Ти не си станал собственик на своето тяло, а искаш да владееш земя; ти не си собственик на своето тяло, а искаш да владееш една къща – започни със съществените и постепенно върви към несъществените“. Съществените за човека е неговото тяло. Ако може да стане собственик на тялото си, той ще стане собственик и на нещо вън от себе си. Хората обичат тялото си, искат да живеят много години в него, но още не са станали негови собственици.

Човек трябва да има правилно отношение към тялото си. Той трябва да има правилно отношение и към своята душа, така наречената *първична монада*. За да разбере душата си, човек трябва да пази тялото си добре – душата се проявява чрез тялото. От какво се нуждае тялото? От храна, която да поддържа живота и растенето му, от въздух, вода, светлина и чистота – това са необходимите елементи за човешкия организъм.

Мнозина живеят, но не са доволни – защо? Те се оглеждат в огледалото и намират, че не са красиви, не са достатъчно здрави, силни и т.н. От човека зависи да бъде и красив, и здрав, и силен. За да придобие тия качества, той трябва да внесе единство между копнежите на душата си и нуждите на своето тяло. Ако отдели живота на тялото от живота на душата си, той не може да бъде красив, здрав и силен. Съзнателният, разумният човек знае, че тя-

лото е облекло на душата. Следователно каквато е душата на човека, такова ще бъде и тялото му.

И тъй, първата задача на човека е да изучава своето тяло – това значи да изучава функциите на своите външни и вътрешни органи, както и положението, което те трябва да заемат. Като знаете функцията на мозъка, обърнете внимание и на положението, което трябва да има главата. Дръжте главата си винаги права – защо? Защото давате възможност на теченията, или енергиите, които идват от Слънцето, да минават свободно през дробовете; не държите ли главата си права, слънчевите енергии не могат да минават през дробовете, вследствие на което човек нарушава здравословното състояние на организма си. Също така ходете изправени, не се прегърбвайте – всяко прегърбване се отразява вредно върху дробовете. Спазвайте тези две правила, ако искате да бъдете свободни.

Много от съвременните хора са небрежни към тялото си. Те мислят, че могат да бъдат здрави и без специални грижи към него. Някои даже се притесняват да правят упражнения. Има ли нещо срамно в упражненията? Единственото нещо, от което човек трябва да се притеснява, това е злоупотребата със свободата на разумните същества. Никога не злоупотребявайте с доверието, което някой човек има към вас. Грижете се за тялото си като за машина, която ви е дадена за работа, и не се притеснявайте от нищо; в тази машина са вложени възможностите на всички минали култури, както и тия на настоящите и бъдещите. Човек може да се съобщава с Невидимия свят само чрез физическото си тяло.

Хората на шестата раса, или на Новата култура, ще се отличават от сегашните по това, че техните радиостанции ще бъдат отворени. Радиостанциите на сегашните хора са затворени, вследствие на което те не могат да влязат в общение с Възвишения свят – в това отношение те се намират в положението на блокирани държави, чиито граници са затворени за външния свят.

Казано е в Писанието: „И направи Бог човека по образ и подобие Свое“. Къде седи подобието на човека с Бога?

Първото подобие е в тялото. Човек е съвкупност от системи с различни функции, които учените и до днес не познават; те знаят само тяхната физическа страна и функции, и то отчасти. Един ден, когато станете господари на тялото си, ще се домогнете до една велика наука, която ще разкрие разумните закони, които управляват човешкото тяло; тази наука ще покаже какво представлява човек като физическо и духовно същество.

Стремете се към великата наука на Битието, чрез която ще познаете себе си, своя ближен и Бога.

Божията Любов носи пълния Живот.

17. лекция, 3 януари, 1930 г., София, Изгрев

ФУНКЦИИ НА ЧОВЕШКИЯ ОРГАНИЗЪМ

Размишление.

Какво разбирате под думата *функция*? Думата *функция* означава *служба*, *упражнение*. Какви са функциите на различните системи в човешкия организъм? Например каква е функцията на храносмилателната система? Ако съзнанието на човека не е във връзка с функциите на различните системи в организма, човек се намира в голямо затруднение. Когато системите функционират правилно, той има големи придобивки – в този смисъл за него е важна не толкова работата на различните системи, колкото придобивките от тях. Работата има отношение към органите и системите, а придобивките – към самия човек.

Някои казват, че физическата работа не е толкова важна; това е криво разбиране – всички системи в човешкия организъм извършват физическа работа. Какво ще стане с вас, ако една от системите престане да работи физически? Представете си, че стомахът ви е разстроен и три дена не ядете; какво ще стане с вас – краката ви ще отмалеят, ще изгубите силата си и няма да можете да се движите. Щом стомахът ви се поправи и започнете редовно да се храните, силите ви се възвръщат и вие започвате да се движите и работите.

Всеки орган, всяка система в човека има отношение към неговия живот. Например стомахът има отношение към физическия му живот: когато оправи материалните си работи, стомахът работи добре; щом ги объркa, и стомахът се разстройва. При това забелязано е, че човек може да бъде физически здрав, без да е силен – значи силата идва от друго място. Откъде идва силата на човека? От белия дроб; силен човек е онзи, който диша правилно. Стомахът пък доставя необходимите материали за съграждане

на човешкото тяло, т.е. на физическия човек; той взима активно участие при строежа на тялото. Когато строят къща, преди да започнат нейния градеж, построяват малки барачки, в които складират материалите: дъски, вар и др. Стомахът може да се уподоби на тия барачки – в него се складира градивният материал, който впоследствие се разпределя по целия организъм.

Когато изучавате зоология, вие едновременно се запознавате с условията на физическия живот. Първите животни са мекотелите, например амебата; това показва, че условията на живота са били добри. Наистина, когато видим, че някой човек е физически мек, заключаваме, че той е живял при добри физически условия, не се е борил с мъчнотиите в живота. Колкото по-лоши стават физическите условия, толкова повече мекотелите се изменят, явяват се животни с по-добре развита дихателна система – значи се проявяват силовите линии. Колкото по-добре е развита дихателната система, толкова по-голяма е силата на животното, но условията са по-лоши. Явяването на костната и мускулна системи в животните показва, че условията стават все по-лоши; с това се явява онази съзнателна борба за живот. Когато дойдем до човека, виждаме вече добре проявен физически живот. Човек е готов да се справя с условията на живота по физически и умствен начин, чрез своя интелект. Най-после се явява духовният човек, който живее в слънчевия възел и в задната част на мозъка. С първите прояви на духовния човек се създава разказа за първите хора в Рая, които ядоха от Дървото за познаване на Добро и на зло – това Дърво се намира в задната част на човешкия мозък. Дървото на живота пък е поставено в гръбначния стълб на човека. Ако извадите гръбначния и главния мозък на човека, ще видите голямата, страшната змия, за която се говори в Битието, че се качила на Дървото за познаване на Добро и на зло.

И тъй, духовният човек се отличава от физическия по това, че познава Доброто и злото; той знае кои сили действат в съгласие с него и кои са против него. Дойде ли до положение да различава Доброто от злото, човек

се е свързал вече с Духа, който е над Доброто и над злото. Докато дойде до това състояние, човек минава през физическия живот – живот на ограничения; той живее в малък кръг и се стреми да излезе от него. Стремлението му да излезе от този живот го въвежда в духовния, където се иска будно съзнание.

Съвременните хора, учени и прости, млади и стари, мислят, че всички идеи, които минават през ума им, са техни. Много идеи, които минават през ума ви, нямат нищо общо с вас. Например някой си въобразява, че може да стане велик музикант, художник, писател и т.н.; възможно е да стане всичко, за което мечтае, но за това са нужни данни. Какъв музикант ще стане, ако музикалното чувство не е развито в него?

Преди години дойде при мене един млад господин, основен учител. Като разговаряхме върху различни въпроси, той ми каза, че иска да стане музикант, дотегнало му да работи с малки деца.

– Свирил ли си на някакъв инструмент?

– Не съм свирил.

– Кога се яви в теб желание да свириш?

– Една вечер слушах един струнен оркестър и реших да стана музикант.

– Ти можеш да се научиш да свириш, но музикант никога няма да станеш.

– Аз ще свиря много, по десет часа на ден.

– Колкото и да свириш, в един живот музикант не можеш да станеш.

– Защо?

– Ти не си построен музикално. Преди всичко пръстите на ръцете ти са къси, лишени от всякаква пластичност. Ти можеш да станеш добър търговец, но не и музикант.

Като давам този пример, аз имам предвид и вас. Това не значи, че трябва да се обезсърчавате. Всеки човек трябва да знае за какво е роден и да работи в това направление, да работи така, че да се развива всестранно; но най-много трябва да работи върху ония центрове, които са добре развити – именно там ще се прояви.

Следователно спрете вниманието си върху ония дарби, които са най-добре развити у вас. За да стане човек музикант, ред поколения преди него, деди и прадеди, трябва да са работили в областта на музиката. Този човек има желание да стане музикант, но желанието е едно нещо, а възможностите – друго; той може да желае да стане музикант, но колкото и да свири, ще види, че нищо няма да направи. Посредствени музиканти и певци в света има много, но истинските музиканти са малко. Това не значи, че човек не трябва да свири; всеки човек трябва да свири и да пее, да постави основа, върху която да работи в бъдеще.

Първата задача на човека е да изучава себе си, да знае какви сили се крият в него и на какви закони се подчиняват те. Като изучава себе си, той се натъква на няколко системи, свързани със специални функции: стомашна, която управлява физическия човек; симпатична нервна система, свързана със задната част на мозъка, която управлява духовния човек; и нервна система, свързана с главния и с гръбначния мозък, която управлява умствения, или Божествения живот на човека. Следователно, за да бъде духовен, човек трябва да разбира функциите на слънчевия възел, или на симпатичната нервна система; за да бъде силен, трябва да развива дихателната си система, специално дробовете. Като изучавате движенията, които стомахът и дробовете правят, виждате, че стомахът извършва напречни и надлъжни движения, а дробовете – на ширина.

Значи храната предизвиква един род движения в стомаха, а въздухът в дробовете – друг. За да функционират стомахът и дробовете правилно, човек трябва да знае как да се храни и как да диша. Правило е да яде, когато е гладен; той трябва да пристъпва към храната само тогава, когато се е събудило в него специфично чувство за ядене. Докато се вслушва в това чувство, което му подсказва кога да яде и кога – не, стомашната му система ще бъде в пълна изправност; щом стомахът е в изправност, и дробовете ще бъдат в изправност. Като се храни правилно, човек диша правилно; щом диша правилно, и мисълта му е

права. Значи между храненето и мисленето има известно отношение – какъвто е процесът на храненето, такъв ще бъде и процесът на мисленето.

Сега ние говорим за разумните функции, които Природата е определила. Те са точно измерени и определени; както в музикалните тонове не можете да прибавите или отнемете един тон, така и във функциите, които Природата е предвидила за всеки орган, не може нищо да се прибави или отнеме. Например тонът *до* (долно *до*) има 32 трептения, *ре* – 36, горно *до* – 64; прибавите ли, или отнемете едно трептение, вие нарушавате чистотата на тоновете. Колкото по-малко трептения има даден тон, толкова по-нисък е той; същото се отнася и за проявите на живота – ако имат малко трептения, те отговарят на ниските тонове на живота. Ние казваме, че тия прояви имат физически, или материален характер. За да увеличи трептенията на своите прояви, да мине в по-високи тонове на живота, човек трябва да има стремеж към музиката; ето защо, каквото и да правите, стремете се към музиката – яде ли, работи ли, човек трябва да има вътрешен импулс към свирене и пеене. Ако човек яде и вътрешно си припява нещо, той яде сладко – това значи музикално ядене. Ако работи и пее в себе си, работата му ще бъде резултатна. Ако е ял и работил сладко, човек пак има желание да пее и да свири – по това познавате кой яде и работи музикално. Следователно, който пее и свири, той всякога успява. Чуете ли, че болният пее, знайте, че той непременно ще оздравее. Невъзможно е да пее и да свири и да няма успех; затова е казано: „Който пее, зло не мисли“.

И тъй, поставете като задача в живота си желанието да пеете и да свирите. В каквото положение и да се намирате, пейте! Дали ще имате добър резултат в работите си не мислете, а пейте и свирете! Покрай всички работи, които имате, покрай всички сгоди и несгоди, мъчнотии и радости, пейте! И болен да сте, пейте! Пеенето е зов на човешката душа към Природата. Като отзивчива, Природата изпраща своите разумни, съграждащи сили към човека, за да му помагат. Като пее и свири, като мисли, чувства

и постъпва право, човек предизвиква разумните сили на Природата да му помагат.

Някои мислят, че болният трябва да бъде сериозен, постоянно да се моли. Нима певецът не е сериозен? Когато пее на сцената, той е сериозен, съсредоточен в себе си, пази се да не направи някаква грешка. Сериозен е, но пак пее. Пеенето е метод, чрез който Природата регулира силите на физическия и на духовния живот на човека. Музиката, изобщо, е спомагателно средство за човека. Без музика животът е пустиня. Който пее и свири, става разумен. Не може да бъде поет и мъдрец онзи, който не пее и не свири. Всички талантливи, гениални и свети хора са били музикални. Немузикалният може да бъде учен, но идеен човек, в широк смисъл на думата, не може да бъде.

Мнозина се оплакват от неуспехите в живота си. Една от причините за техния неуспех е бързането – те бързат в кратко време да свършат много работа. Ученикът иска да завърши училището в кратко време; учителят иска за малко време да изкара добри ученици; свещеникът иска в малко време да обърне много хора към Бога. Това е невъзможно. Всяко музикално парче има свой определен такт и ритъм; измените ли неговия такт, ще измените и характера му. Не можете да пеете минорна песен с такта на мажорната нито мажорната – с такта на минорната. Игривите, веселите песни имат бърз темп, а минорните – бавен.

Минорните песни са за богатите хора, а мажорните – за сиромасите. Рядко ще срещнете богат човек да играе и скача; той се чувства тежък, сериозен. Богатият обича да се излежава – той ляга под крушата и почива. Сиромахът, като изкара някоя пара, изпива я и започва да играе и да скача – и добре прави; не е желателно да пие, но като не вървят работите му, поне да пее и да играе. Той казва: „Със сиромашия работите не се уреждат, но като си поиграя, ще забравя всичко“. Богатият се излежава под крушата и казва: „Работите ми са наредени вече, няма защо да играя, да губя силите си“; той не знае, че именно при това положение ще го уволнят.

Следователно, искате ли да регулирате силите на вашия организъм, да функционират правилно, поставете като методи в живота си пеенето и работата. Като пее и работи, човек помага за развиване и усъвършенстване на своите дарби; щом не пее и не работи, той се натъква на отрицателните сили в Природата и загубва всичко, което е вложено в него. Отрицателните сили в човека събуждат отрицателни прояви – съмнение, недоволство, завист, омраза, които не са нищо друго, освен паразити за човешкия ум и за човешкото сърце; като паразити, те изсмукват всички жизнени сокове на неговия организъм и го изсушават. Като пее и работи, човек лесно се справя със страданията. Това не значи, че няма да страда, всеки човек минава и ще минава през страданията, но ще избегне ненужните страдания.

Казват, че великите хора са страдали много. Вярно е, че те са минали през големи страдания, но някои от страданията им са били ненужни, те сами са ги създали; ако не бяха минали през ненужните страдания, щяха да създадат още по-велики работи от тия, които създадоха. Някои писатели и поети представят живота по-мрачен и тежък, отколкото е в действителност; животът нито е тежък, нито е мрачен. Коя е причината, поради която считате, че животът е тежък? Ще кажете, че сте бедни, че нямате къща, пари, дрехи; това нищо не значи. Какво правят птиците небесни – те няма къде да подслонят глава и въпреки това и те живеят; а колко по-голяма и хубава е къщата и на най-бедния човек!

Кой прави живота на човека тежък и непоносим? Много причини има за това, но една от тях се крие в съзнанието на човека, а друга – в съзнанието на обкръжаващите. Обкръжаващите могат да направят живота на човека непоносим. Учителят може да направи живота на ученика си в училището приятен или неприятен – може да помрачи живота и на най-способния ученик и да подобри живота и на най-неспособния; но каквото и да прави той, способният и добър ученик внася нещо добро в учителя си.

В Природата има едно колективно съзнание, с което човек трябва да знае как да постъпва. Простите хора познават този закон повече от учените и го прилагат – например ако прост човек посети някой богат, той никога не отива с празни ръце: ще вземе кокошка, патица, пуйка, прасенце и така ще посети богатия; последният, като види, че простият човек му носи нещо, приема го добре и с разположение. Общото, колективното съзнание, не обича да отиват при него с празни ръце; колкото и бедни да сте, непременно трябва да му занесете нещо.

Ако двама студенти, единият даровит, а другият – посредствен, отидат при един от професорите си, първият студент ще отвори широко сърцето на професора, който е готов да му даде всичко, каквото пожелае; но вторият студент затваря сърцето на професора си, вследствие на което той не му дава нищо. Защо трябва да се прави разлика между двамата студенти? Ще кажете, че това не е право. Не е право, наистина, но в какво седи правото? Неспособният и лишен от дарби студент не може да вземе правото на способния и талантлив и обратно: способният и даровит студент не може да бъде лишен от дарбите и способностите си – законът е такъв. Ако на недаровития дадете правото на даровития, какво ще направи той с него? Каквито и усилия да прави, неспособният не може да се ползва от правото на даровития. Външно дарбите не се предават, те се придобиват чрез усилена вътрешна работа.

Казвате: „Защо професорът няма еднакви отношения към двамата студенти?“; много естествено: вие имате ли еднакво разположение към две деца, едното от които е здраво, свежо, приветливо, а другото – слабо, хилаво, цялото покрито с рани? Каквото и да правите, не можете да имате еднакво отношение към двете деца. Всяко състояние, в което човек се намира, има своите равноценности; с други думи казано: всяко нещо има своя цена. Например като разглеждате различните монети, виждате, че и те имат различна стойност. Английската стерлинга, турската лира и френският наполеон се различават, както се различават английският шилинг, турският бешлик и

френският франк. На шилинга и на стерлингата ще дадете различна стойност; на бешлика и на лирата – също; на франка и на наполеона – също. Както стойностите на монетите са различни, така и отношенията между хората са различни. Различието в отношенията не подразбира несправедливост, напротив – различните отношения между хората, които Природата е поставила, са строго математически определени. Колкото дава човек от себе си за другите, толкова ще получи от тях: малко даваш, малко получаваш; много даваш, много получаваш. Всичко, което става в света, е точно определено.

Мнозина се оплакват, че хората не ги разбират и оценяват. Те са на крив път. Ако сте музикант, хората ще ви оценят като музикант; ако сте скулптор, ще ви оценят като скулптор; ако сте учен, поет или писател, ще ви оценят като учен, поет или писател. Хората ще ви ценят според ползата, която им принасяте; всеки човек се оценява според дарбите и способностите, които носи в себе си. Като не разбират това, някои хора се оправдават с условията на живота; условията представляват сцена, на която актьорите играят. Понякога сцената е богата, публиката – избрана, но актьорите не играят добре; има случаи, когато сцената е бедна, публиката – малочислена, а актьорите играят отлично. Кое е за предпочитане: сцената да е проста, публиката – малочислена, но да играеш добре, или сцената да е голяма, публиката – избрана, а да не играеш добре? Ако не играеш добре, многочислената публика ще те освирка и ще те запита защо не си излязъл да направиш първия си опит на някоя малка сцена, пред малко хора.

Като ученици, вие трябва да започнете с изучаването на функциите на вашите органи и системи; не ги ли изучите, вие не познавате себе си. Като знае устройството на своите системи и техните функции, човек познава и проявите на Природата, а така ще познае и силата, която крие в себе си. Как познавате силата на въжето – по тежестите, които може да издържа; това пък се познава по броя на конците, които го образуват, и по тяхната здравина. Но конците на въжето трябва да бъдат добре усукани и преплетени, да

образуват едно цяло. На същото основание казвам: силата на човека седи в концентриране на неговите мисли, чувства и желания в една определена посока. Ако е въпрос за физическия човек, той трябва да знае в каква посока да насочи своите сили и способности; същото се отнася и до духовния, и до Божествения човек. Силата на човека не седи само във физическата храна. За да бъде силен, той трябва да знае как да използва въздуха, който диша, да го отправи към всички клетки на дробовете, за да става дишането правилно; за да бъде силен, трябва да знае още как да регулира теченията на своята симпатична нервна система, главно слънчевия възел и малкия мозък; за да бъде силен, трябва да знае как да регулира енергиите на своя стомах; най-после, като знае да управлява дробовете, симпатичната нервна система и стомаха си, човек ще започне да изучава главния мозък, т.е. истинския човек.

Често хората оставят всичко на Провидението, наготово да се наредят работите им. Те трябва да се откажат от тази идея, Провидението представлява Висшата разумност в света, която не търпи глупави и неразумни хора. Защо е така – не питайте; дали наистина сте глупави – пак не питайте. Фактът, че хората страдат и не разбират защо страдат, показва, че те не са дошли още до онази разумност, към която се стремят.

Една от спънките на сегашните хора седи в това, че имат високо мнение за себе си, те са вътрешно горделиви; и най-простият мисли за себе си, че е нещо особено. Всеки човек мисли, че е нещо особено, без да е работил върху себе си, да развие своите дарби. Ще кажете, че царска кръв тече във вас; възможно е, но ако царският син не работи и не учи, царската кръв нищо не може да му допринесе. Талантът е ценен, докато се впряга на работа; остане ли в бездействие, той потъва в прах. Силата и достойнството на човека седи в съзнанието му, че във всеки момент трябва да изпълнява и прилага законите на Разумната природа.

За да успявате в своите предприятия, вие трябва да имате добро настроение. Какво значи човек да има добро настроение? Ако мислите, чувствата и постъпките му се

изявяват правилно, както водата на извора, той има добро настроение. Значи настроението на човека зависи от правата посока на енергиите, които текат в него; не текат ли правилно, той няма настроение. За да не се поддава на чужди влияния, човек трябва да държи съзнанието си будно; не може ли да го запази от чужди влияния, той ще бъде в положението на ветропоказател – накъдето духне вятърът, натам ще се обърне.

Някой се оплаква, че след като бил десет години вегетарианец, пожелал да яде месо; откъде идва това желание? То не е негово; той се е срещал с месоядци и от тях е възприел желанието да яде месо. Ако съзнанието на човека е будно, той може да се противопоставя на чужди желания, а ако не може да се противопоставя на чуждите мисли и желания, поне ще различава кои са негови и кои са дошли отвън.

Работете съзнателно върху себе си, не очаквайте всичко на Природата; тя работи върху вас, но и вие трябва да бъдете в съгласие с нея. Каже ли ви, че пътят, по който вървите, не е прав, не се противопоставяйте; вслушвайте се в думите ѝ и изправяйте пътя си – тръгнете по този, който тя ви сочи! Не следвате ли нейния път, нищо няма да постигнете. Ако гърнето се удря по камъните, непременно ще се строши. Камъните няма да пострадат, но гърнето ще стане на парчета. Следователно не удряйте главата си в законите на Разумната природа; каквото и да правите, тя няма да отстъпи. Ако вие съзнателно не отстъпите, ще счупите главата си.

И тъй, отличителното качество на младия човек е здравето. Младият е здрав, енергичен, отстъпчив; той и като вегетарианец, и като месоядец яде с апетит, сладко и с благодарност. Някои мислят, че вегетарианецът трябва да пости; това е криво разбиране – постът е за болни, за грешни хора, а не за здрави и праведни. Само болният човек се лекува чрез пост. Здравият трябва да яде, без да преяжда; щом преяде, той е нарушил законите на правилното хранене, заради което трябва да пости.

Като говорим за вегетарианството, пишете за следния път върху темата: *Отличителните черти на вегетарианеца.*

Съвременният свят се нуждае от млади, здрави, идейни хора; те ще го оправят. По какъв начин? Като се откажат да вървят по пътя на старите. Стане ли въпрос за женитба, младите моми и момци трябва да кажат: „Ние отказваме да живеем по стария начин, ние отказваме да се женим по стария начин. Ако се женим като роби и ако раждаме роби, по-добре да не се женим“. Има смисъл човек да се жени, но като свободен. Ако момъкът се ожени и може цял живот да издържа жена и деца, защо да не поддържа една мома като своя сестра, без да се жени за нея? Той ще живее на единия край на света, тя – на другия, но ще ѝ помага. Светът се нуждае от идейни хора, които да живеят в чистота. Някои казват, че Господ ще оправи света; вярно е, че Господ ще оправи света, но пак чрез хората, чрез техните умове и сърца. Когато хората изправят умовете и сърцата си, и светът ще се изправи.

Ще кажете: „Може ли човек да живее сам, неженен?“. Едно трябва да знаете: и като женен, и като неженен човек всякога е сам. Чрез женитбата той губи и онази малка свобода, с която по-рано е разполагал. Ние не сме против женитбата, но имаме предвид истинската женитба, която подразбира разумно съчетание между души, а не сливане на полюси. Двата пола, мъжки и женски, представляват два полюса, между които Животът се проявява; полюсите не трябва да се сливат, нито да се сближават, но да стоят на разстояние, за да могат силите на Живота правилно да се проявяват. Благодарение на сближаването на полюсите се явяват неестествени, болезнени състояния и страдания между хората. Понеже мъжкият принцип е активен, той е внесъл в живота много енергия, много капитал, за който няма условия да се използва. Мекият елемент, т.е. женският принцип, отсъства днес в света, вследствие на което се проявяват повече грубите сили, или енергии. Ако хората продължават да живеят по стария начин, те ще се раждат и умират, без да внесат в света голямо подобрение.

От две хиляди години насам, от времето на Христа, хората все още не живеят по нов начин, вследствие на което има известно подобрение в живота им, но микроскопично. Нов живот трябва да се внесе между хората, нови идеи, нови чувства са нужни на света.

Днес погледът на всички е обърнат към младите, всички очакват на младото поколение. В тях е силата. Само младият се стреми към възстановяване на първичното положение на човека – това е положението преди грехопадението, когато мъжът и жената са били в отношения на брат и сестра. Когато мъжът срещне жена, сърцето му трябва да се изпълни със свещен трепет, да вижда Бога в нейното лице; и когато жената срещне мъж, умът ѝ трябва да се изпълни със светлина, да вижда Бога в него. Светът ще се оправи, когато мъжът и жената бъдат брат и сестра, когато станат истински приятели.

Какво е предназначението на момата и на момъка? Някои мислят, че предназначението им е да се женят, да раждат деца, да ги отглеждат и т.н. Истинското предназначение на момата и на момъка е да познаят Бога, това е предназначението и на всеки човек. Светът ще се оправи, когато хората дойдат до онова истинско и правилно отношение към Бога; тогава и Природата, и Добрите и Възвишени същества ще им помагат. Добрият живот ще оправи обърканите работи на хората. Да живее човек добре означава да бъде свързан с добрите, гениалните, светите и възвишени хора в света; свързан ли е с тях, нищо не може да го унищожи – и в огън да влезе, той пак ще остане жив. Такъв пример имаме в Стария завет – за тримата момци, които бяха хвърлени в огнена пещ, но не изгоряха[10]. Защо не изгоряха – защото вярваха в силата и мощта на живия Бог. Вярата им се оправда.

Мнозина мислят, че ако вървят в Божествения път, ще пострадат. Възможно е и това, но възможно е нито един косъм да не падне от главата им. Всички, които следват Божия път, имат положителни опитности; животът им не е теория, но непрекъсната редица от опити.

Един млад музикант, виртуоз, се явил пред многолюдна публика, за да даде своя пръв концерт. Едва излязъл на сцената, публиката го посрещнала с ръкопляскане, с бурни овации; той се смутил от този прием, разтреперил се, но понеже бил чистосърдечен човек, обърнал се към публиката с думите: „Моля, почакайте да свърша концерта си; след това можете да ме освиркате даже. Първо ме изслушайте и после кажете мнението си“. Публиката моментално утихнала. Той започнал да свири и завършил концерта си бляскаво. След завършването на концерта публиката изказала одобрението си с бурни ръкопляскания и овации.

И тъй, когато човек не е завършил още работата си, трябва да бъде готов да излезе пред света и да помоли да го почакат, да не дават още мнението си за него, докато не се е проявил докрай. Излезте пред публиката и кажете: „Не ме освирквайте, докато не свърша работата си“. Излезте всред Природата и кажете: „Не ме освирквай, докато не свърша работата си. Слаб съм още, но работя, правя усилия да я свърша добре; като я свърша, тогава можеш да кажеш последната си дума“. Природата ще отговори: „Ето един искрен човек, от когото може да излезе нещо добро“.

Човек трябва да бъде искрен, положителен, да знае какви възможности крие в себе си; той трябва да знае не само своите възможности, но и тия на същества, с които е свързан. За да диша свободно, човек трябва да знае законите как да излезе от херметически затворените условия и да поеме чист въздух отвън. Следователно, за да бъде свободен, човек трябва да пази връзката си с Бога и с всички Възвишени същества; за да държи връзката си здрава, той трябва да знае законите на Живота – като знае тия закони, свободно ще отваря и затваря прозореца на своето съзнание, за да приема чист въздух отвън, да се освежава.

Време е вече човек да ликвидира със своите стари възгледи. Как може да постигне това – като отвори всички вентилатори в стаята си, за да влезе отвън чист въздух. Всеки свят има свои специфични вентилатори, през които

влиза чист, свеж въздух. Физическият свят се проветрява чрез едни вентилатори, Духовният – чрез други, Божественият – чрез съвършено различни от тия на другите два свята. Ако не отваряте прозорците на стаите си, за да влиза чист въздух, вие ще бъдете недоволни, ще изпадате в песимизъм.

Какво трябва да правите, за да се освободите от песимизма, от отрицателните състояния? Докато не знае кои прозорци да отваря, как да проветрява къщата си, откъде да влиза и излиза, човек всякога ще се натъква на противоречия и мъчнотии, но това не трябва да го плаши – докато е на Земята, противоречията са неизбежни. Няма нищо страшно в тях, страшното е в смъртта. А това, че е минал и минава през мъчнотии, не е страшно. Светът е море, през което всеки ще мине, но за да мине благополучно, трябва да бъде добър плувец. Докато сте млади, учете се да плувате, за да ви е лесно, когато остареете.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

18. лекция, 10 януари, 1930 г., София, Изгрев

САМОСВЕТЕЩА ЛАМПА

Тайна молитва.

Какво носи малкото дете в себе си – теория или практика, т.е. знание или опит? То носи теория, т.е. знание, което постепенно прилага и опитва в живота. Каква е разликата между теорията и практиката? За да се домогне до известно знание, ученият първо прави свои предположения, които прилага и опитва в живота; като се убеди чрез опити, че предположенията му обясняват всички явления, които влизат в дадената област, тези предположения се превръщат в научна теория. Въпросът с тази теория още не е свършен – ако се яви едно явление, което теорията не може да докаже, основите ѝ се разклащат; колкото повече необясними от нея явления се явяват, толкова повече тя губи стойността си като вярна научна теория.

Като се говори за хипотези и теории, за мнозина те представляват отвлечени неща. Отвлечените работи са разбрани, а неотвлечените – неразбрани. Така ли е всъщност? Зависи от разбирането на хората. Ако момък отвлече някоя мома и я доведе при майка си, момата става снаха в този дом и започва да работи; тя става вътрешен член в тази къща. Докато не била отвлечена, стояла е вън от дома на момъка; щом я отвлече, тя влиза в дома и започва да играе известна роля. По-рано никой не я е познавал, а сега е позната на целия дом – значи отвлечените неща стават познати. Казвате, че и Любовта е нещо отвлечено; да, отвлечено нещо е Любовта. Тя нито се пипа, нито се вижда, но постоянно се говори за нея; ако има въпрос, който да занимава умовете на всички хора, това е Любовта. Казвате, че Любовта е невидима и въпреки това навсякъде я виждате. Значи Любовта е видима, но не се поддава на пипане – пипнете ли я, тя изчезва. Няма жива форма в света, чрез която Любовта да не се проявява в малка или в голяма степен.

Като изучавате проявите на съвременните хора, виждате, че животът на всеки народ, на всяко общество, на всяко семейство, на всеки индивид има свой специфичен израз – именно от това произлиза голямото разнообразие в живота. Това разнообразие пък създава различни понятия за нещата. Слушате някой да пита какво нещо е морал. Много обяснения се дават за морала, но човек пак остава незадоволен. Всяка права мисъл, всяко право чувство и всяка права постъпка са прояви на морала; в моралния живот мислите, чувствата и постъпките трябва да бъдат правилни, а знаците им трябва да бъдат поставени на техните места – ако един от знаците не е поставен намясто, моралът не е абсолютен. Не само това, но проявите на морала имат и своя форма – всяко число, всяка идея, всяка проява на морала имат свои форми: например научната идея има научна форма, обществената идея – обществена форма, моралната – морална форма и т.н.

Някои казват, че не вярват в неща, които не виждат – това е друг въпрос; някои хора вярват и в невидими неща. Това означава, че определени хора не вярват в неща, за които нямат знания. Например някои не вярват в числата, докато не ги познават, докато не разбират тяхното значение. Ученикът пише числата 1, 2, 3 и ги събира: 1 + 2 + 3 = 6. Той казва, че като събере тия числа, получава числото шест. Онзи, който разбира смисъла на числата, пита: „Могат ли да се съберат числата 1, 2 и 3 на едно място?“. Могат да се съберат. Единицата представлява мъжа, двойката – жената, тройката – детето; значи като съберете мъжа, жената и детето на едно място, получавате шест. Вие можете да съберете тия числа по няколко начина:

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 6;$$
$$2 + 2 + 2 = 6;$$
$$3 + 3 = 6.$$

Резултатът при събирането на тия числа е еднакъв, но числената им стойност не е една и съща. Те се различават още и по значение. Когато събирате шест единици, получавате шестима мъже; когато събирате три двойки, получавате шест жени; когато събирате две тройки, полу-

чавате шест деца. Това показва, че всяко число има специфичен смисъл – защо? Защото числата изразяват идеи; можем да кажем още, че идеите изразяват числа. Тогава какво число представлява идеята за Доброто?

Всички хора говорят за зло и за Добро, но не могат да дадат обяснение какво всъщност е Доброто и какво – злото; те познават Доброто чрез злото по негативен път – значи злото е метод за познаване на Доброто, но скъпо струващ метод. Много неща струват скъпо, но са хубави. Ако сте богат, вие купувате скъпи дрехи, защото са хубави, но не всички скъпи неща са хубави. Тъй щото когато трябва да учите, за вас е важно да научите добре урока си, да придобиете такова знание, което да носите със себе си във вечността. Не струва ли да платите скъпо за един урок, който ще ви донесе знанието на вечността?

Следователно всяка мисъл и всяко чувство, които идват от висок свят, са идеи и чувства на Вечността; те се движат с голяма бързина. Ако мислите и чувствата на човека се движат с малка бързина, това показва, че идват от близо, от по-нисък свят. На същото основание казвам: морален човек е онзи, на когото мислите и чувствата се движат бързо и каквито и препятствия да среща по пътя си, минава и заминава край тях, без да накърнят целостта му. Неморалният човек не може да се справя с препятствията; като мине край тях, те все ще го засегнат и ще го отбият от пътя му. Морален човек ли е апашът? Не е морален – защо? Защото щом види касата на банкера на пътя си като препятствие, той веднага се спира и остава пред нея. Честният и добър човек е морален; той се движи с голяма бързина, вследствие на което минава свободно през всякакви препятствия и никаква каса не е в състояние да го отклони от пътя му.

Често хората се натъкват на такива идеи, които вместо да ги повдигнат, ги спъват – например те се натъкват на една от социалните идеи, идеята за осигуряване, и се питат: „Как можем да се осигурим?“. Всеки говори за осигуряване. Чудно нещо – човек е осигурен от самата Природа, а въпреки това говори за осигуряване. Щом главата,

дробовете и стомахът ви функционират правилно, вие сте осигурени; щом умът, сърцето и волята ви функционират правилно, вие сте осигурени; щом краката и ръцете ви са свободни да действат и да се движат добре, вие сте осигурени. Значи на физическия свят, където живее, човек е осигурен – каква по-голяма осигуровка от тази може да желае? Вън от възможностите и способностите, дадени на човека, никакво осигуряване не съществува. Заблуждението му седи в това, че той очаква някакво осигуряване вън от себе си. Някой човек влага 500 хиляди лева в банката и мисли, че е осигурен, но неговото осигуряване зависи от банкерите, които образуват банката – ако техните умове са намясто, и неговите пари ще бъдат намясто; ако умовете на банкерите не са намясто, и неговите пари ще изчезнат, нищо няма да остане от тях.

Като изучавате свойствата на злото, виждате, че и то се топи като снега и леда, само че при по-висока температура. Представете си, че носите една торба злато на стойност 50 хиляди лева. По едно време минавате през такава зона, в която температурата е висока и от тази температура златото се стопява, превръща се в течност и започва по малко да капе, докато изтече всичкото. Вие усещате, че теглото на раницата ви намалява, и започвате да се обръщате насам-натам, за да видите какво е станало. Златото ви се разтопило и капка по капка е изтекло вън от торбата – къде е отишло? В Природата.

Вие ще кажете, че сте изгубили златото си; не сте го изгубили, но Природата го е събрала и записала в книгите си на ваше име. Тя е изпратила своите агенти да ви придружават и като са видели, че златото ви се топи, те са започнали да го събират капка по капка – затова казваме, че в Природата нищо не се губи. Когато казвате, че сте загубили парите си, това се отнася до хората; ако изгубите богатството си, банкерите в живота ще го намерят и ще го запишат в книжата си на свое име. Единственият добър платец е Природата – като намери нещо чуждо, тя веднага го записва в книгите си, но на името на неговия притежател.

Като изгуби богатството си, човек не може лесно да се съвземе, години и векове минават, докато го намери.

Природата слага неговото богатство в съкровищата си с намерение отново да го върне на неговия притежател, но в определеното за това време – ни по-рано, ни по-късно. Като не знае къде се крие богатството му, човек роптае, сърди се, обвинява съдбата, но тя не се смилява.

Докога Природата ще държи загубените богатства на хората в своите съкровища? Докато научат нейния език. Знаете ли поне една дума от езика на Природата? Природата е един от най-добрите банкери – където ходи, тя носи перото със себе си и записва. Като види, че някой разсипва богатството си, започва да го събира и пише името му; един ден, когато види, че той е поумнял и може да се ползва разумно от него, тя отново му го връща.

Природата се занимава с хората, но те занимават ли се с нея? Те мислят, че знаят много, че са учени, но това са болезнени състояния на техния ум. Те не са уредили сметките си на Земята, а мислят, че знаят много работи от по-висок характер. Истински ученият не може да бъде сиромах, не може да бъде и болен; той е разрешил основните задачи на живота и е господар на положението, в което се намира. Ако се намери в планината, в тъмна и студена зимна нощ, той няма да пострада от студ – защо? Ще вземе кремък и огниво и сам ще си произведе огън. Той не философства, не говори празни думи, но каквото каже, прави го.

Казвате: „Откъде можем да почерпим това знание, което да ни направи учени?“. От училището на Природата – който се запише в това училище, учен става. По какво познавате, че сте ученик от Школата на Природата – там не изучават обикновени работи. В обикновените училища изучават обикновени неща, в училището на Природата изучават необикновени. Достатъчно е човек да се домогне до свидетелство, подписано от Природата, за да се осигури за цял живот. Не става ли същото и с подписа на някой съвременен цар? Достатъчно е да имате подписа на някой цар, за да бъдат вратите на всеки дом отворени за вас.

Един ден, един от турските султани, султан Махмуд[11], излязъл да се разходи с лодка по водите на Златния рог[12] в

Цариград. Той бил дегизиран, да не го познае никой. Като се качил на една лодка, султанът запитал лодкаря:

– Твоя ли е лодката?

Лодкарят бил хитър и съобразителен човек. Той познал султана и затова отговорил:

– Моя е лодката, имам я от времето на султан Махмуд.

– Как прекарваш живота си?

– От времето на султан Махмуд добре прекарвам.

Тогава султанът му казал:

– Животът представлява голям казан, вързан със седем превесла. Хвани едното от тях и повече не мисли, лесно ще прекараш живота си!

Лодкарят отвърнал:

– Много ми харесват тия думи. Ако обичаш, напиши ми ги на едно листче!

Султанът извадил едно листче, написал ги и отдолу сложил подписа си: *Махмуд*.

Като направил разходката си, султанът извадил от кесията си една жълтица и я дал на лодкаря, който не приел парите, а казал:

– Аз съм благодарен за това, което ми даде, повече не искам.

Така изминали десет години. Един ден лодкарят събрал двеста лодкари, негови приятели, и казал: „Всеки от вас ще ми даде по една лира, срещу което ще ви назнача на служба“. С тия пари той си купил нови дрехи, облякъл се добре и събрал още стотина души, с които отишъл да арестува стария везир. Където показвал листчето с подписа на султана, навсякъде му отваряли път; така успял да стане пръв министър, а стария везир сложил в затвор. На местата на старите министри той назначил свои приятели и започнал да управлява страната.

Като прекарал три месеца в затвор,старият везир изпратил писмо до султана със следното съдържание: „Ако имам някаква грешка, няма ли извинение?“. Султанът останал учуден кой си е позволил да затвори везира. Извикал го при себе си и го запитал:

– Кой те затвори?

– Новият везир.

– Кой е новият везир?

– Не зная.

Султанът извикал новия везир и го запитал:

– Кой те назначи на тази служба?

Везирът извадил листчето, на което ясно се виждал подписът на султана, и казал:

– Ето, този ме назначи.

– Абе, синко, аз ти казах да хванеш само едното превесло, а ти хвана седемте.

Лодкарят отговорил:

– Простият хваща само едното превесло, а ученият – седемте.

– Щом е така, управлявай царството ми и занапред!

Лодкарят останал да управлява царството и управлявал добре.

Това е един от редките примери, които се случват в живота, но все пак са възможни. От прост войник, от ефрейтор, Наполеон[13] стана император; глава имаше той! Сократ[14] от прост овчар се издигна до положението на виден философ. Всички велики хора сами си пробиват път. Султанът казал на лодкаря: „Ако хванеш едното превесло на живота, работите ти ще се наредят добре“.

Вие седите и мислите какво да правите, какво ще стане с вас. Ако работите ви се нареждат, като хванете само едното превесло на живота, колко по-добре ще се наредят, ако хванете и седемте! Хванете седемте превесла на живота и не се страхувайте от нищо. – „Какво ще правим със сиромашията?“ Въпросът за сиромашията е научен и се разрешава по научен начин. Сиромашията крие в себе си различни възможности: чрез нея човек може да стане учен, добър, силен, да продължи живота си и т.н. Така е за онзи, който я разбира; за този, който не я разбира, няма по-голямо нещастие от нея. Когато ученият чуе, че сиромашията ще го посети, той се радва; когато невежият чуе същото, от очите му потичат сълзи. Който плаче от сиромашията, той е счупена стомна. Какво можете да направите с тази стомна – нищо друго, освен да я бракувате. Който се радва на сиромашията, той е здрава стомна.

Всеки търси здрава стомна, защото може да пренася с нея вода от едно място на друго.

Оттук можем да направим следните изводи: стомна, която тече и пропуска водата, пази интереса на ближните си, но не и интереса на своя господар. Господарят ѝ не е доволен от нея, но тревиците, мушиците са доволни; те казват: „Откакто тази стомна дойде между нас, живот внесе“. Чие мнение е по-право – на господаря или на тревите? Едни ще кажат, че мнението на господаря е по-право, други – мнението на тревите. И едното, и другото мнение говорят за относителния морал на хората. За предпочитане е стомната да е здрава, господарят ѝ да е доволен от нея и тревите да се радват. Тревите и цветята се радват, защото и господарят, и стомната са разумни. Господарят взима пълната стомна, обръща я с устата надолу и полива цветята и тревите.

Сега, да се върнем пак към въпроса за сиромашията и богатството. В един свят сиромашията е благо за човека, а богатството – препятствие; в друг свят е точно обратно – сиромашията е препятствие, а богатството е благо. Представете си, че по тегло сте толкова лек, че можете да се задържате на повърхността на водата. Вие стоите спокойно на водната повърхност, разглеждате нещата около себе си, нищо не ви смущава. По едно време дойде някой и закачи на гърби ви товар от няколко килограма злато; вие веднага изгубвате равновесие и започвате да потъвате във водата. В дадения случай можете ли да кажете, че златото е благо за вас? Не само че не е благо, но е спънка – без него вие щяхте да се крепите на водната повърхност. Следователно, когато сиромашията причинява страдания на човека, тя се дава за изпит; издържи ли изпита си, човек придобива богатството като благо на живота. Като мине съзнателно през пътя на сиромашията и се поучи от нея, казваме, че той е ликвидирал вече с този въпрос и влиза в нови условия – в света, където го очаква богатството, като благо на живота.

Съвременните хора се намират в училището на Живота, където са дошли да учат условията, при които той се проявява. Не е въпрос да бъдете богати или бедни – важно

е да бъдете разумни. Разумността седи в правилното използване на силите, с които разполагате; същевременно трябва да знаете функциите на тези сили, за да ги прилагате в работата си. Не е достатъчно да знаете функциите им, но трябва да се ползвате от тях – какво ще ви ползва известно знание, ако не можете да го приложите?

Представете си, че имате една свещ, знаете от какъв материал е направена и как е направена, а не можете да се ползвате от нея. Има лампи, които временно горят, светят и после загасват; има и такива, които постоянно горят – такава свещ е човешкият мозък. Мозъчните енергии могат да се впрегнат така, че да се използват като горивен материал в някоя лампа. Ако се намери някой да направи такава лампичка и да я патентова, в няколко години той би станал милионер. Знаете ли колко скъпо струва една такава лампа? Ум се иска, за да я изобрети човек.

Когато сиромашията ви посети, вместо да се оплаквате от положението си, започнете да мислите върху изработване на самосветещата лампа. Нека това бъде една задача за всеки от вас! Ако успеете да направите такава лампа, вие ще се прочуете. Щом изпаднете в лишения, започнете да мислите за някакво изобретение; станете алхимици, да превръщате неблагородните метали в благородни – ако можете да постигнете това, всякаква сиромашия ще отстъпи от вас.

Вие не мислите да направите някакво откритие, но се молите с часове Бог да помогне да се подобри положението ви; Бог помага, но на онзи, който работи. Без да работи, човек иска да стане умен, добър, силен – това е криво разбиране; той трябва да знае, че са му дадени условия да бъде умен, добър, силен, богат – от него зависи да прояви тия качества. Човек носи в себе си условия да бъде умен, но трябва да намери начин да прояви силата на своя ум. Султанът даде само една формула на лодкаря, но той можа разумно да я приложи; десет години мисли върху тази формула, докато един ден я приложи.

Следователно, като ученици, работете върху себе си, без да се оплаквате от сиромашията. Не казвайте, че сте бедни или богати – и едното, и другото не е вярно. На човека

са дадени дарби и способности, върху които той трябва да работи. Що се отнася до сиромашията и богатството, Природата ги използва като методи за работа – като види, че някой става инертен, Природата му изпраща сиромашията, за да го направи активен, да стимулира неговата воля.

Сега ви оставям да мислите върху светещата лампа, да направите такова откритие, с което да се повдигнете в очите на хората. За вас откритието е важно дотолкова, доколкото имате възможност да впрегнете ума си на работа; като работите с мисълта си, вие същевременно развивате и талантите си. От съзнателната работа върху себе си и от усилията, които човек прави, зависи може ли да постигне нещо в областта на науката и изкуствата, да се прояви като изобретател, или да остане обикновен човек.

Човек е дошъл на Земята да работи, да прояви своите таланти, да се опече добре в пещта, за да не пропуска вода през порите си. Който е здрава стомна, той може да влезе в употреба; всички ще бъдат доволни от него и ще му се радват.

Изпейте *Песента на зората* точно според гамите, в които е написана. Тази песен е съставена от три части: първата има отношение към Природата, втората – към човека, третата – пак към Природата; като пеете, съзнанието ви трябва да участва – по този начин вие се ползвате от пеенето.

И тъй, изучавайте условията, за да знаете какво е нужно за постигане на известни цели. Например земеделецът и градинарят знаят при какви условия расте всяко дърво и всяко цвете; не спазват ли необходимите условия за растенията, растенето само по себе си спира. За развиване на дарбите също са нужни условия и не ги ли поставите при специфичните за тях условия, те постепенно заглъхват.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

19. лекция, 17 януари, 1930 г., София, Изгрев

ВЪЗПИТАНИЕ НА ВОЛЯТА

Тайна молитва.

Тема за следния път: *Изкуството като възпитателно средство*.

Четоха се темите *Лесен път за справяне със страданията*.

Като говорите или пишете за страданията, вие трябва да имате предвид категорията им – различаваме няколко категории страдания: физически и душевни, или психически. Когато човек счупи крака или главата си, той страда физически. Някои от физическите страдания са силни, а други – слаби, същото можем да кажем и за душевните страдания. Към коя категория се отнася страданието, което гладът причинява? Страданията могат да се неутрализират – как? Обикновено физическото страдание се неутрализира с психическо и обратно – психическото страдание се неутрализира с физическо; това е закон. Поговорката: „Клин клин избива“ се отнася именно до този закон. Когато някой страда психически, като му дойде някое силно физическо страдание, той забравя психическото – достатъчно е например да счупи крака си, за да забрави психическото си страдание.

Някой е недоволен от живота, от себе си, от обкръжаващата среда и иска да се самоубие – защо? Не намирал смисъл в живота. Но ако по някаква случайност той счупи крака или ръката си, веднага забравя недоволството и отчаянието си, иска да живее и намира, че животът има смисъл. Ако Природата беше направила костите на човека от гъвкаво, еластично вещество, те нямаше да се чупят. Защо не ги е направила от такава материя ние не можем да отговорим; много обяснения могат да се дадат, но какво е мислила Природата по този въпрос – не знаем.

Сега се явява въпросът: може ли човек да не усеща и да не чувства никакви болки? Може, но кога? Когато съзнанието му не е будно – при това положение и да го горят, никакви болки не усеща. Съвременната медицина притъпява болките временно или съвсем ги прекратява с помощта на анестетични или упоителни средства, ала щом се върне съзнанието, те отново се усещат и започват страданията. Индусите пък правят други опити: чрез усилие на волята те прекратяват физическите болки.

За да може чрез волята си да прекратява и притъпява болките си, човек трябва да прави много опити в това направление. Ако не може да се лекува с волята си, той ще се огъва от болки и ще забрави идеите, които са го вълнували. Срещате един идеен човек, но като го заболи зъб, всичко забравя. Защо не приложи волята си? Ето един случай за приложение на волята като метод за лекуване.

Сега ще ви препоръчам един метод за лекуване на зъб с помощта на волята. Като ви заболи зъб, мислено вземете едно парче чист пчелен восък, стопете го, оставете го малко да изстине и след това го сложете на болното място като компрес. Ако при първия компрес болката не мине, след десетина минути направете втори; ако пак не мине, след десетина минути направете още няколко компреса, докато усетите известно подобрение. Когато правите опита, не казвайте какво правите; можете да говорите само когато имате резултат.

Като правите опити за лекуване чрез волята, вие я усилвате. Това е една от задачите на ученика – ученикът трябва да има силна воля, да се справя с мъчнотиите в живота.

Прилагането на волята като метод за преодоляване на физически и душевни болки, на мъчнотии и изпитания не е нищо друго, освен закон на внушение. Който иска да работи чрез този закон, трябва да бъде положителен – и най-малката отрицателна мисъл парализира действието на волята. Тази е причината, поради която хора с добри желания, с добри мисли и чувства не успяват в живота си. Те имат добри мисли и желания, но не постигат желани-

ята си – защо? Защото допускат в себе си съмнението и недоверието като противодействащи сили.

Следователно, искате ли да се лекувате, да си въздействате за нещо добро, приложете волята си. Като държите положителни мисли в себе си, вие ще видите, че със силата на волята ще имате по-добри резултати от тия, които оказват различните медицински лекарства и специалитети. Силната воля може да замести действието на рициновото масло, на хинина, на всички медикаменти. Следователно, като се натъквате на мъчнотии, на противоречия и на страдания, благодарете на Разумния свят, че ви дава възможност да упражнявате волята си, да станете хора със силна воля и устойчив характер.

Защо идват страданията в света? Да спасят човечеството от отрицателните прояви, остатъци от далечното минало. Поради атавизъм хората изпадат в отрицателни състояния, с които не знаят как да се справят. Днес, както и да се проповядва на хората, без страдания те не могат да се изправят и облагородят. Страданията са мухи и стършели за човечеството – като хапят и жилят човека, като го безпокоят, от една страна те го заставят да мисли, а от друга – изваждат го от състоянието на инертност, в което е изпаднал.

Леността е качество на материята. И най-активният човек е склонен повече към леност, почивка, пасивност, отколкото към дейност. На какво се дължи аристократизмът – той е останал от миналото, когато хората са живели при добри условия и с малко усилия и труд са прекарвали лек, сносен живот. Като знаете това, благодарете за страданията, които ви се дават. Днес те са благо за човешката душа.

Съвременните хора се движат в крайности: от голяма бездейност те са минали в чрезмерна дейност, но колкото едното положение е опасно, толкова и другото. Крайната бездейност и крайната дейност се отразяват вредно както върху физическото състояние на човека, така и върху психическото: и в единия, и в другия случай организмът е изложен или на недоимък на някои вещества, или на

излишък. За да се справи с тия аномалии, организмът се принуждава чрез усилване на дейността на едни органи за сметка на други да внесе равновесие в силите, които действат в него; тази е причината при такива случаи един орган да отделя повече секреции от обикновено, с което неутрализира силите – това наричаме ние *чистене на тялото*, което понякога се постига и чрез различни болести.

И тъй, като ученици, работете освен с ума и със сърцето си, още и с волята си. Когато волята взима участие, можете сами да се лекувате. При участие на волята вие можете да стоите с часове вън на студа с тънки дрехи, без да се простудите. Правете опити да се лекувате мислено, с участие на волята си, за да се калите и да видите доколко волята ви е силна. Ако на главата, на гърба или по гърлото ви някъде излезе цирей, лекувайте го мислено – представете си, че го налагате с лук или с друго средство, и следете за резултата; ако мисълта ви е силна, скоро циреят ще набере и ще се пукне. Мислено човек може да си изработи топла магнетична дреха, с която и в най-големия студ няма да трепери; без такава дреха, без участието на волята, колкото и добре да е облечен, пак може да усеща студ и да се простудява.

Това са малки опити, които трябва да правите. Без опити няма знания – като прави опити, човек вижда, че в Природата има известна сила и материя, с които всякога може да си служи; натъкне ли се на някаква мъчнотия, той може да прибегне към тях.

Човек може да се лекува мислено не само физически, но и душевно. Представете си, че някой е неразположен. Защо е неразположен? Защото е крайно беден, няма пари да си купи дрехи; той ходи насам-натам окъсан, със стари дрехи, крие се от хората, да не го видят. Какво му струва да си представи мислено, че има нови, хубави дрехи, и да тръгне свободно из града? Ще кажете, че тук мисълта не помага, защото като се погледне, вижда скъсаните си дрехи. Какво ще бъде положението ви, ако, след като си представиш, че имаш нови дрехи, видиш на масата си пакет с нови дрехи, донесени от магазина?

Двама другари, бедни студенти, живеели заедно в една стая. Единият от тях, който бил доста разсеян, често се оплаквал на другия:

– Какво да правя с тази сиромашия? Ето, Великден иде, пък аз съм с тия скъсани дрехи.

– Е, ще се нареди тази работа някак.

Вторият студент успял да спечели една сума, с която купил два нови костюма за себе си и за своя другар. Вечерта той оставил дрехите на другаря си на мястото, където били старите му дрехи, и тихо излязъл от стаята. На сутринта другарят му станал, бързо облякъл дрехите си и, като разсеян, не забелязал, че са нови. Като видял приятеля си, той пак започнал старата си песен:

– И днес съм със скъсаните дрехи. Не зная вече какво да правя. Ти си облечен с нови дрехи, но виж в какво положение се намирам аз.

– Ти вярваш ли в магията? – запитал го другарят му.

– Вярвам, но какво от това, че вярвам?

– Ето, затвори очите си и ще видиш, че след половин час ще бъдеш с нови дрехи.

– Възможно ли е?

– Магия е това, с магия всичко може. Отвори очите си сега и ще видиш!

Той отворил очите си, огледал се в огледало и останал учуден, като видял, че е облечен в нови дрехи.

– Чудно нещо, ти си бил цял магьосник!

Значи човек може да бъде облечен с нови дрехи и да мисли, че е със скъсаните, и обратно – може да бъде облечен със стари дрехи и да мисли, че е с нови. Следователно, за да излезете от хипнотичното състояние, в което се намирате, трябва да дойде някой човек вън от вас, за да ви докаже по някакъв начин какво е състоянието ви. Като ви даде огледало, вие виждате истинското си положение.

Съвременните хора са дошли вече до положението да работят за възпитание на волята си. Какво значи да имаш възпитана воля? Има много примери в живота на хората, които показват какво представлява тя. Единият пример е за Епиктет[15], роб на виден римски патриций, който бил

много жесток и се отнасял грубо с робите си. Епиктет винаги мълчал, не роптаел против съдбата си. Един ден господарят се нахвърлил жестоко върху него, а Епиктет спокойно казал:

– Господарю, страхувам се, че ще счупиш крака ми и няма да мога добре да ти слугувам.

Както казал, така и станало – господарят му продължил да го бие и наистина счупил крака му.

– Нали ти казах, че ще счупиш крака ми! – спокойно забелязал Епиктет.

За голямото му самообладание и за възпитаната му воля римлянинът го освободил и изпратил да си отиде в Гърция, където Епиктет се прочул като виден философ.

Другият пример се отнася до един руски княз и един английски лорд. Те се срещнали със своите кабриолети в една тясна уличка и не могли да се разминат. Докато решат какво да правят, те спрели кабриолетите си и започнали да мислят. В това време руският княз извадил вестник *Таймс* и започнал да чете от началото до края. Английският лорд спокойно седял в кабриолета си и чакал князът да свърши вестника. След това той изпратил кочияша си при княза с думите: „Господарят моли да му услужите с вашия вестник“. Сега английският лорд започнал да чете, а руснакът чакал. Като свършил четенето, англичанинът се обърнал към руснака с думите: „Дойде ми идеята да разменим кабриолетите си, понеже посоката на движението ни е точно обратна“. Те разменили кабриолетите си, поздравили се и продължили пътя си.

Ще кажете, че времето е загубено; никак не е загубено – когато един въпрос се разреши правилно, колкото и време да е употребено за него, не е изгубено. При разумно разрешените въпроси времето се плаща добре. Ако този пример се изнесе във филм, ще даде големи печалби.

Като ученици, вие трябва да се ползвате от добрите примери в живота за възпитание на волята. Правете опити да се справяте с мързела, там волята се оказва най-слаба. Някъде ще имате успех, някъде няма да имате – не е лесно да се справи човек с мързела. Разумният се ползва

от всички физически и душевни страдания и мъчнотии, за да възпитава волята си. Някой страда от това, че няма шапка, обувки, трябва да ходи бос и гологлав; някога това се считаше за нещастие, днес и богатите хора ходят зиме и лете гологлави, намирайки това за хигиенично, а по едно време беше на мода да ходят боси. Ако модата може да наложи на човека едно или друго поведение или начин на обличане, защо той да не използва условията, при които се намира, и чрез волята си да понесе спокойно мъчнотиите и лишенията?

Човек трябва да работи съзнателно върху себе си, да възпитава волята си. Той трябва да знае, че материята на физическия свят се подчинява на човешката воля; за тази цел трябва да знаете законите, които управляват волята. Материята се подчинява и на човешката мисъл, следователно приложете енергиите на волята и на мисълта си на работа – само по този начин ще имате резултати. Чрез усилие на волята и на мисълта си човек може да изкара навън чуждите вещества от организма си. Докато тия вещества са в него, той се чувства неразположен физически и душевно; щом приложи мисълта си и започне съзнателно да работи, скоро може да застави чуждата материя да излезе вън от организма във вид на цирей. Щом нечистата материя се локализира в цирея, човек се успокоява; цирея се пробива и нечистата материя изтича. Не става ли същото и при треската – докато е трескав, човек страда, мъчи се; щом треската избие навън, той се облекчава. Чрез мисълта и волята си човек може сам да предизвика явяването на цирей някъде по тялото си; може ли да направи това, той има силна воля.

Съвременните хора проявяват волята си повече на физическия свят, там са силни. Вижте какво правят военните на бойното поле – те са смели, решителни, хвърлят се в огъня без страх. Дойдат ли до Духовния свят, отстъпват – защо? Слаба е волята им. Ако поставят идеите и убежденията им на изпитание, отстъпват; в Духовния свят мисълта им е слаба.

Ако човек не може едновременно да бъде силен и в двата свята, за предпочитане е тогава да бъде по-силен в Духовния свят. Ще кажете, че това е противоречие. Как ще примирите това противоречие – като усилвате и възпитавате волята си; когато волята на човека е силна в Духовния свят, той може да се справя и с физическите несгоди, но ако волята му е силна само във физическия свят, той не може да се справя с мъчнотиите на Духовния.

От какво произлизат мъчнотиите в Духовния свят? От мислите и чувствата на хората. Кой от вас не е опитал силата на отрицателните и положителните мисли и чувства? Една силна отрицателна мисъл може да парализира човека и да го прикове на мястото му, тя е по-силна и от най-големите далекобойни оръдия; и обратно: силната положителна мисъл повдига човека, прави го мощен, силен, готов да издържа най-големите физически мъчнотии.

Като ученици, съветвам ви да възпитавате волята си, да усилвате мисълта си. Самовъзпитанието е велик съзнателен процес; използвайте противоречията и мъчнотиите за самовъзпитанието си. И нищо да не постигнете, не се обезсърчавайте, работете непрестанно. Ще дойде ден, когато съзнанието ви ще се пробуди; постигнете ли това, вие сте разрешили задачата на своя живот.

Съзнанието оказва голямо влияние върху волята – това, което то носи в себе си, минава и във волята. Щом съзнанието не носи нищо, волята остава слаба и бедна; този закон е познат на хората. Ето защо, когато искат да парализират волята на човека, ограничават съзнанието му; и обратно – когато помрачат съзнанието на човека, и волята му се парализира. В този смисъл съзнанието е волев акт, който предизвиква дейността на волята.

И тъй, използвайте всички случаи в живота си за усилване на волята си. Ако пръстите на ръцете или на краката ви са изстинали, проектирайте мисълта си към тях и пожелайте в пет минути да се стоплят; ако не успеете изведнъж, повторете опита два-три пъти. Ако имате температура и не се чувствате добре, не бързайте да викате лекар, но приложете мисълта и волята си в действие. Поставете

ръка на главата си, изпратете мисълта и желанието в няколко минути да спадне температурата ви. Температурата ви може да спадне временно и пак да се повтори – това не трябва да ви плаши; щом имате най-малки резултати, продължавайте да работите в това направление. Волята се усилва чрез постоянни упражнения.

Не усилвате ли волята си, вие ще развивате своеволието, което е неестествен процес и създава неприятности и нещастия. Срещнете ли противодействия в живота си, не изпадайте в своеволие или безволие, но приложете разумна, съзнателна воля. За да си пробие път, водата употребява голяма сила, но в края на краищата успява да премахне спънките от пътя си; не можете ли да правите същото? Вие можете да направите нещо повече от водата.

Чрез усилване и възпитаване на волята си човек може да се справи с всички лоши навици, с всички свои недъзи, които е придобил чрез влияние от силни и учени хора. Още от детска възраст човек започва да се влияе: от другарчета, от учители, от външни хора; той се поддава на подражание и неусетно придобива навиците на ония, с които дружи. Щом може да се поддаде на отрицателни влияния, защо да не се поддаде и на положителни? Някой срещне човек с оголяла глава, със слаби, изпадали зъби и казва: „И моята коса ще окапе; и моите зъби ще опадат“. Както мисли, така става; внушение е това. Защо да не се стремите да влезете в общение със здрави хора, на които косите са буйни, гъсти, зъбите здрави и да кажете: „И моята коса ще се засили, и моите зъби ще укрепнат“? Ще кажете, че не искате да си внушавате. Както си внушавате отрицателни неща, така ще си внушавате и положителни.

Като сте дошли на Земята, стремете се да използвате всички условия, добри и лоши, да усилвате волята си, да разработвате дарбите си. Ползвайте се от въздуха, водата, светлината, които ви се дават даром. Ако искате косата ви да расте добре, мокрете я няколко пъти на ден с чиста изворна вода и после я разресвайте добре. Ако волята на човека е възпитана, и космите му ще бъдат възпитани.

Изобщо всички удове в човешкия организъм зависят от волята – ако волята е възпитана, удовете извършват правилно своите функции.

В заключение на всичко, казано досега, помнете следното: работете за възпитаване на волята си. По какъв начин ще работите? По различни начини: чрез пеене, свирене, работа, мисъл и т.н.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

20. лекция, 24 януари, 1930 г., София, Изгрев

НАВРЕМЕ И НАМЯСТО

Тайна молитва.

Чете се резюме на темата *Лесен път за справяне със страданията*.

Четоха се темите *Изкуството като възпитателно средство*.

Тема за следния път: *Отличителни черти на гръбначните животни*.

За следния път всеки от вас да се приготви да изпее четирите тона: *до* (долно), *ми*, *сол*, *до* (горно). Ще пеете не като музиканти, а като любители на музиката. Мнозина се оплакват, че не могат да пеят. Защо не могат? Има причини за това.

Във времето на Руско-турската война един капитан заповядал на барабанчика да бие барабана.

– Господин капитан, барабанът не издава звук.

– Защо?

– Не зная.

– Все трябва да има някаква причина. Отвори тъпана, да видим къде се крие повредата!

Барабанчикът отворил тъпана и останал силно засрамен пред капитана – защо? В тъпана имало около десетина кокошки, заклани и изчистени. Разбира се, че при това положение тъпанът не може да бие. Как са влезли кокошките в тъпана? Когато минавал през едно село, барабанчикът откраднал кокошките, заклал ги, изчистил ги и като нямало къде да ги сложи, набързо ги скрил в барабана. Той не предполагал, че капитанът ще го накара да удря тъпана.

И съвременният човек се намира в положението на барабанчика – често пълни ума и сърцето си със заклани

и изчистени кокошки; той страда от наслояване в ума и в сърцето си, предизвикани от закланите кокошки, вследствие на което не може право да мисли и да чувства. Струните на неговия ум и на неговото сърце не издават тон; щом барабанът не издава тон, човек не е разположен, не може спокойно да работи.

И тъй, искате ли да не губите разположението на своя дух, изучавайте законите, върху които се гради Животът. Ако не разбирате законите на физическия свят, вие не можете да разберете законите на висшите светове. Като познава законите на различните светове, човек ще различава мислите една от друга, ще знае какво носи всяка мисъл в себе си. Има мисли, които миришат неприятно, а други отдалеч разнасят своето благоухание. Трябва ли да приемете мисълта в себе си и тогава да се произнесете за нейния характер? Разумният човек е господар на условията, отдалеч познава нещата и не се лъже в тях: когато дойде зимата, той е добре облечен, готов е да се справи с нея; когато дойде лятото, той се е приготвил вече, знае как трябва да го посрещне. Разумният човек е господар и на зимата, и на пролетта, и на лятото, и на есента.

Помнете: болният човек е всякога зависим от условията, а здравият е свободен; глупавият е зависим, разумният – свободен; лошият е зависим, добрият – свободен. Някои ще възразят, че лошият човек може да бъде силен. Аз отричам това. Само Доброто прави човека силен. Привидно, външно, нещата могат да имат друг изглед, но всъщност работата седи по различен начин. Минава един добър човек край някого и му удря две плесници – защо постъпва така? Добрият човек знае защо е ударил две плесници на този човек, но обкръжаващите не знаят причината и мислят, че този човек е лош; не е лош, много добър човек е той. Двете плесници, които удря на пътника, внасят проветряване в главата му – той е тръгнал да върши някакво престъпление, а добрият човек го е отклонил от намерението му. Значи двете плесници са били навреме и на място – защо? Защото резултатът им е добър. Ако не иска да признае истината, пътникът ще каже, че лош

човек го е срещнал и му е ударил две плесници; но ако е готов да говори истината, той ще благодари на случая, че се спасил от по-голямо зло. Ако беше извършил престъплението, щеше да лежи в затвор.

Като ученици, вие трябва да разбирате нещата правилно, да знаете, че Доброто прави човека силен, а злото го прави слаб. Вие ще цитирате поговорката: „Направи добро, да намериш зло“. Тази поговорка не е вярна във всички случаи на живота – човек може да направи добро и да не намери зло; и обратното е възможно – да направи добро, а да намери зло. В края на краищата резултатите на доброто са всякога добри, а тия на злото – лоши. Безкористното добро всякога води към добро. Въз основа на силата, която Доброто крие в себе си, казвам: ако си силен и правиш зло, ще изгубиш силата си; ако си слаб и правиш добро, ще станеш силен.

Често хората се обиждат едни други – намясто и без място, навреме и без време. Как ще понесете обидата? Или ще чакате да ви искат извинение, или ще отговорите пак с обида. По-рано за обида хората се дуелираха. За предпочитане е преди да обидиш някого, да помислиш вярно ли е това, което ще кажеш; ако си сигурен, че е вярно, пак не бързай, помисли намясто и навреме ли е да кажеш това, което си намислил. Има случаи, когато говориш истината, но не си я казал намясто и навреме – при това положение ти пак можеш да обидиш човека. Това се отнася не само за обидата, но и за похвалата – похвалиш ли човека, похвали го навреме и намясто. Правиш ли добро, прави го навреме и намясто. Търсиш ли Истината, ще я намериш и в обидата, и в похвалата. Но ако те хвалят или укоряват много, може да ти напакостят. Във всяко нещо трябва да има мярка.

Сега ще ви дам следното правило в живота: както искаш да постъпват хората с теб, така постъпвай и ти с тях. Като прилагате това правило, вие ще избегнете много противоречия. Като се произнасяте за произведенията на някой писател, музикант, поет, учен или художник, вие трябва да спазвате същото правило. Днес се произнасяте

за някого, но ще дойде време други да се произнасят за вас; тогава ще разберете добре ли сте постъпили, право ли сте се произнесли.

Като ученици, които внасяте Новото в живота си, първата ви задача е да пазите чистотата на своя ум и на своето сърце. Същевременно пазете чистотата на тялото си. Не допускайте нито една лоша мисъл в ума си, нито едно лошо чувство или желание в сърцето си – лошите желания събуждат лоши, противоречиви мисли.

Следователно, искате ли да изчистите мисълта си от противоречия, изхвърлете лошите желания от сърцето си. Всички желания са на мястото си, но те трябва да се реализират на своето време; не стане ли така, човек се натъква на големи противоречия. Нищо в Природата не става произволно – проследете живота на растенията и ще видите, че всяко растение се развива на своето място и време. Този закон се отнася не само за цялото, но и за неговите части – например всеки клон има свое място и определено време за развитието си: първо се явяват големите клони и колкото по-нагоре се отива, тогава се явяват малките клончета. Големият клон живее с големи идеи, малкият – с малки идеи. Ако разменят ролите си, и големият, и малкият клон ще се натъкнат на противоречия.

Всеки човек, като част от Дървото на живота, трябва да знае своето място и своето време за проявяване.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

21. лекция, 31 януари, 1980 г., София, Изгрев

НАПРЕЖЕНИЕ

Размишление.

Представете си, че имате една пружина, на долния край на която закачате известна тежест. Какво ще стане с пружината – тя ще се разтегли. Колкото по-големи тежести закачате, толкова повече ще се разтегля; ако постепенно откачвате тежестите една след друга, пружината ще се върне в първото си положение. Природата е пълна с такива пружини – в растителното и животинското царство, където и да погледнете, навсякъде виждате пружини.

Допуснете, че човешкият мозък представлява една пружина, на която се закачват различни тежести. Ако закачите една мисъл, тежка един килограм, мозъкът ще усети известно налягане или теглене и ще се огъне надясно, наляво, нагоре или надолу. Колкото повече мисли закачате на мозъка, с по-големи тежести, те ще упражняват по-голямо налягане върху него. Случва се две или повече мисли с еднакво тегло и с еднакви посоки да се стълкновят помежду си; това стълкновение се предава и на мозъка. След време противоречивите мисли се отразяват вредно върху мозъка, а оттам и върху целия организъм; като знаете това, пазете мозъка си от излишни напрежения и сътресения. Допускайте в ума си само такива мисли, които не предизвикват сътресения и напрежения в мозъка – това са възвишените и светли мисли, които идват от Висшите светове. Като пази мозъка си, човек ще се научи да пази и дробовете, и стомаха си. Следователно вкарвайте в дробовете си само такъв въздух, който не произвежда никакво налягане и напрежение; внасяйте в стомаха си само такава храна, която не произвежда никакво разстройство.

Какво трябва да прави човек, за да се освободи от ония мисли и чувства, които произвеждат вътрешно на-

прежение в мозъка и в сърцето му? Ако става въпрос за отнемане тежести от пружината, това е лесна работа; ако става въпрос да освободите крушата от плодовете, които я огъват, и това е лесна работа – ще посегнете с ръката си и ще откъснете няколко плода. Кой не е късал от своята градина или от някоя чужда градина по няколко плода? Дървото се облекчава от товара, но вас обвиняват в това извършено престъпление – значи вие се товарите с тежката мисъл, че сте извършили известно престъпление. Търсете метод, чрез който да се справяте с мисли, които предизвикват напрежение върху мозъка ви.

Сега ще поставя въпроса другояче. Представете си, че с всяка тежест, закачена на мозъка, е свързана една лампа и от енергията, която се образува при напрежението или налягането на тежестите върху мозъка, се произвежда светлина, от която лампите започват да светят. Лошо ли е това – не само че не е лошо, но веднага около тази светлина се събират учени, философи, които започват да пишат. Ако отнемете една от тежестите, светлината намалява; отнемете ли всички, светлината съвсем изчезва, професорите, учените, философите остават в тъмнина и престават да работят. В такъв случай кое от двете положения е за предпочитане – да имате тежести, т.е. напрежение на мозъка, но да имате и светлина, или да нямате никакво напрежение и никаква светлина? Щом нямате напрежение, ще бъдете в тъмнина. За предпочитане е това, което допринася полза на самия човек, както и на цялото човечество. Значи Добро е това, което принася блага на цялото човечество, а всяко нещо, което не допринася блага за цялото човечество, наричаме зло. И частичното добро още не е истинско Добро. Какво добро е това, от което се ползва само един човек?

И тъй, когато хората питат защо са нужни страданията, казвам: човек страда, защото на пружината на неговия мозък или на неговото сърце е закачена някаква тежест. Какво лошо има в страданието? Има смисъл да страда, да се огъва човек, но ако се образува светлина, на която поне няколко души могат да четат и да пишат. Колкото по-го-

леми и разумни са страданията, толкова повече светлинна енергия образуват те и толкова повече хора се ползват от нея.

Следователно страданията и напреженията имат смисъл, когато произвеждат светлина; ако не произвеждат светлина, те са безпредметни. Но каквото и да правите, страданията са неизбежни – щом има пружина, има и напрежение; щом има напрежение, има и страдания. Където няма страдания, там няма напрежения – защо? Защото няма тежести.

Как може да се справя човек със страданията? Чрез музика. Пейте и свирете главно за себе си. Като пеете, вие трансформирате състоянията си и се освобождавате от страданията. Колкото по-възвишена е музиката, толкова по-висока е мисълта на човека.

Тайна молитва.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

22. лекция, 7 февруари, 1930 г., София, Изгрев

ЧОВЕК И ПРИРОДА

Тайна молитва.

При изучаване на космографията[16] хората се домогват и до въпроса защо годината е разделена на четири годишни времена, на 12 месеца, на две равноденствия – пролетно и есенно, а месеците – на 30 дни и т.н. Защо във всяко годишно време влизат по три месеца? Същевременно хората изучават въпроса защо през четирите годишни времена температурата е различна. За обяснение на това ще чуете различни отговори: едни отдават тази причина на влагата, други – на ветровете и на топлите и студените течения и т.н. Тези обяснения не почиват на строго математически изчисления. Ако днес приемете едно обяснение за вярно, на другия ден ще приемете друго обяснение. По този начин науката всеки ден напредва и се приближава все повече към истината.

Като разглеждам въпроса за температурата през годишните времена, аз имам предвид да развивате своята наблюдателност и памет. Наблюдавайте как се променя температурата през един и същи ден, както и през различните годишни времена; правете сравнение между температурите на някои забележителни за вас дати от сегашната и миналата година – например можете ли да си спомните какво е било времето на първи януари миналата година, за да го сравните с времето и температурата на тазгодишния първи януари? Ако на първи януари миналата година сте получили някакво наследство или сте преживели голяма радост, вие непременно ще помните какво е било времето през този ден.

Като правите наблюдения, ще забележите, че хубавите работи обикновено съвпадат с хубаво време. Доброто настроение на човека също съвпада с добро време. Ако

имате един пишещ барометър, ще забележите, че както времето се подобрява, така и настроението ви се повдига – в този случай барометърът отбелязва една възходяща линия. Има малки изключения от този закон, но те рядко се случват. Когато живакът в барометъра се покачва, в Природата действат особени, възходящи сили; в такъв случай естествено е възходящите сили да повдигат настроението на човека. Когато действат низходящи сили, човек постепенно губи настроението си. Значи както барометърът се повдига и спада, така и човек повдига и понижава настроението си – това показва, че между силите, които действат в Природата и човека, има известна връзка, известно съотношение.

На какво се дължат възходящите и низходящите сили в Природата? Според една теория възходящите сили се дължат на възвишената мисъл на Същества с висока култура, а низходящите – на мисълта на същества с ниска култура. И едните, и другите същества са силни. Дали вярвате в тази теория – това е друг въпрос; важно е, че Природата е пълна с такива същества. Съзнателно или несъзнателно човек се намира под тяхното влияние. За да се освободи от влиянието на низшите същества, той трябва да работи върху себе си, да се повдига.

Научното обяснение за възходящите и низходящите сили на Природата се крие в електричеството и магнетизма: обикновено електричеството в Природата произвежда възходящите сили, т.е. мисълта на Възвишените същества, а магнетизмът – низходящите сили. Затова казваме, че електричеството събужда мисъл, а магнетизмът – чувства. Когато се качва нагоре, по планината, човек се свързва с възходящите сили на Природата, а когато слиза от планината – с низходящите.

Мнозина отдават разположенията и неразположенията на човека на постигането и непостигането на желанията му. Студентът или ученикът е неразположен, когато пропадне на изпита си, но важно е защо е пропаднал. Той учил редовно, има знания, а пропада; в такъв случай между пропадането на ученика и времето има известна

връзка – ако времето не е било добро или ученикът не е бил разположен, действали са низходящи сили. Като ученици, вие трябва да правите наблюдения, да знаете на какво се дължат вашите добри и лоши разположения и настроения.

От научна гледна точка е доказано, че всеки ден се отличава с известно количество възходяща или низходяща енергия, която съвпада или не съвпада със силите на човека. Съвпадението на възходящите сили на Природата с тия на човека обяснява неговото разположение – за такъв човек казваме, че е хармоничен. Когато низходящите сили на Природата съвпадат с низходящите сили на човека, казваме, че той е дисхармоничен. Но ако възходящите сили на Природата се срещнат с низходящите сили на човека или низходящите сили на Природата – с възходящите на човека, последният изпада в борба; той се бори, докато възходящите сили в него вземат връх. Който знае и разбира теченията в Природата, може така да ги използва, че да изменя своите състояния.

Упражнение за наблюдаване на времето: в продължение на три месеца наблюдавайте времето – дали ще бъде облачно, ясно, топло, студено и т.н., и на специално тефтерче си отбелязвайте всяка промяна; същевременно наблюдавайте и вашите състояния. Ако забележите, че между вашето състояние и времето има известно съотношение, проследете дали е възходящо или низходящо.

Като правите тези наблюдения, ще видите, че наистина състоянията на човека често зависят от проявите на времето. Това се случва главно с нервните хора – в това отношение нервният човек е барометър: той предварително предсказва какво ще бъде времето – добро или лошо. Ако пък човек страда от ревматизъм в крака, в ръката или в друга част на тялото, от болката му, която се усилва, намалява или съвършено изчезва, той може да определя и най-малките промени на времето.

Следователно, ако искате да отидете на екскурзия и не можете да се решите да предприемете ли екскурзията, или не, посъветвайте се с някой нервен човек; той ще

определи какво ще бъде времето – дъждовно, облачно, ясно, слънчево и т.н.; вие можете да разчитате на неговите познания. Мнозина се оплакват от болки в ушите, в пръстите на ръцете и краката, но не знаят причините за тия болки. Ако наблюдават времето, те ще видят, че болките им са в зависимост от промените, които стават в Природата – в това отношение човек трябва да бъде метеоролог. Сегашните метеоролози си служат с различни инструменти за определяне на промените, които стават в Природата – с термометри, барометри, сеизмографи и др., но няма по-усъвършенстван инструмент за определяне и на най-слабите промени в Природата от организма на високоорганизирания и чувствителен човек.

И тъй, от болките в организма си човек може да определя промените, които стават в Природата. Те се дължат на теченията в нея. Който не разбира това, той се страхува да не заболее сериозно. Много болезнени състояния на човека идват по отражение на силите и теченията в Природата; щом теченията вземат възходящо състояние, болката изчезва.

Както Природата влияе върху човека, така и човек, със своите мисли и чувства, оказва влияние върху теченията на Природата. Ако това не е вярно, как ще си обясните защо хората се молят за дъжд? Когато много хора се съберат на едно място и се молят за дъжд, молитвата им има резултат – защо? Като се молят, те съсредоточават мисълта си в една и съща посока, тяхната силна мисъл изменя теченията в Природата, вследствие на което започва да вали дъжд; колкото по-силна е мисълта им, толкова по-скоро се изменят теченията в Природата. С помощта на мисълта могат и да се разпръсват облаци.

Помнете: природните сили оказват влияние върху човешкия организъм. Като знаете това, правете наблюдения върху себе си и Природата, за да придобивате повече знания. Наистина, върху състоянията на човека оказват влияние и други причини, извън Природата, но те са странични и трябва да се отделят от общото влияние. Например когато държавата и общината имат големи дъл-

гове, те ги разхвърлят между гражданите – яли, не яли, пили, не пили, те трябва да плащат. Тия задължения са временни и нямат нищо общо с влиянията и теченията, които идват от Природата. И тя прави такива разхвърляния върху хората, но е последователна и точна в своите печалби и загуби. Когато взема данъци от хората, пише всичко, каквото взема; когато печели, тя дели печалбите си с ония, от които е взела нещо. Природата прилага закона за вземанията и даванията си абсолютно справедливо: колкото взима, толкова дава; няма живо същество, което да е ощетила. Държавата не спазва закона на абсолютната справедливост: когато има дългове, тя ги разхвърля между своите поданици във вид на данъци, берии и др.; когато придобива блага, т.е. когато има печалби, не ги разхвърля между поданиците си. Тя се ръководи от закона на относителната справедливост.

Следователно, ако не работите върху облагородяване на вашия характер, вие само ще изисквате, ще търсите вашето право, без да мислите за задълженията си. Но като работите съзнателно върху облагородяването на своя характер, трябва да прилагате закона на абсолютната справедливост, с който си служи Природата: искаш ли, ще дадеш; даваш ли, ще вземеш. Щом искаш от човека известна услуга в пари, в грижи към тебе, в морални услуги, ще делиш с него благата и печалбите си. Не спазвате ли този закон, между вас и Природата възниква известно противодействие, известна дисхармония.

Един адвокат от Горна Оряховица си купил билет за някъде, ще пътува с трен. В това време един селянин си купува билет, и той ще пътува със същия трен, но не му стигали само тридесет стотинки за билета. Той се обърнал към адвоката с молба да му услужи.

– Нямам – отговорил небрежно адвокатът.

Селянинът въздъхнал, нарамил торбичката си и тръгнал пеш за селото си. След пет-шест години същият адвокат попаднал в Англия. Един ден той отишъл на гарата да си купи билет, трябвало да пътува от един град за друг. Какво се оказало? Не му достигали за билета само тридe-

сет стотинки. Обърнал се към един, към втори англичанин да му услужат, но всички отказали под предлог, че нямат излишни пари. Той се принудил да вземе багажа си в ръка и да тръгне пеш до една от близките станции. Едва сега, когато се намерил в същото положение, в което изпаднал селянинът, на когото отказал да даде пари, той разбрал, че не е постъпил добре. Какво показва това – че в Природата съществува закон, който регулира количеството на силите и енергиите, с които тя борави.

И тъй, правете упражнението, което ви дадох. Понеже ще трае три месеца, ще свършите на 15 май. Ще наблюдавате добре всички промени в температурата, в облаците – дали са черни или светли, дали са високо или ниско на небето, дъждовни или ветровити и т.н. Като наблюдавате промените на времето, ще следите и своите вътрешни състояния. Ако състоянията ви вървят в съгласие с промените на времето, ще извадите един закон; ако са извън влиянието на времето, ще извадите други заключения – ще правите научни изводи.

Сега едната половина от класа да пее тоновете *до* (от долно *до*), *ми*, *сол*, *до* (горно); другата половина от класа да започне от *до* (горно) да слиза надолу: *сол*, *ми*, *до* (долно). Колкото повече пеете, толкова по-здрави ще бъдете. Пеенето оказва влияние върху здравето на човека. Ако не станете певци, поне ще усилите здравето си. Пейте и от нищо не се страхувайте.

Само Божията Любов носи пълния Живот.

23. лекция, 14 февруари, 1930 г., София, Изгрев

РАЗУМНОСТ И ДОБРОТА

Тайна молитва.

Чете се резюме на темата *Изкуството като възпитателно средство.*

Съвременните хора се оплакват, че пътят, по който вървят, не е гладък. Чудни са те – възможно ли е човек да върви по път, който да бъде навсякъде гладък? Ако отидете в един град, ще видите, че някои улици, обикновено в центъра, са гладки, павирани, а в крайните квартали са неравни, каменисти. Ако се качвате на някой планински връх, докато стигнете върха, ще се натъквате на равни и на неравни пътища, каменисти и меки, покрити с трева. Ако на физическия път срещате неравни и равни места, колко повече ще срещате такива пътища в духовния или психическия си живот! Невъзможно е пътят на човека да бъде еднакво гладък. Защо хората търсят гладък, равен път? Защото по естество са склонни да търсят лесния път. Други казват, че търсят гладък път, защото товарът им е голям. Кой ги кара да носят голям товар? Щом тръгвате на път, не взимайте със себе си голям товар, освен в изключителни случаи.

Представете си, че ви предлагат три торби: едната е пълна с пясък, втората – със злато, а третата – със скъпоценни камъни. С коя от трите торби ще се нагърбите? Това зависи от разбирането: ако човек разбира цената на златото и на скъпоценните камъни, ще предпочете една от двете торби, но никога няма да вземе тази с пясъка; ако не разбира цената на златото и на скъпоценните камъни, ще вземе торбата с пясъка. Да се стреми човек към златото или към скъпоценните камъни значи да се стреми към някоя голяма, велика идея.

Има смисъл човек да се стреми към велики идеи, но ако може да ги реализира; не може ли да ги реализира, за предпочитане е да се заеме с някоя малка идея. За предпочитане е малкото благо, но разумно използвано, отколкото голямото благо, неразумно използвано. Има ли смисъл да храните слон, без да се ползвате от него? Знаете ли колко храна е нужна за един слон – той изяжда на ден около пет крини ориз. Ако не можете и не знаете как да го използвате, по-добре го дайте на някой, който знае как да се справи с него.

И тъй, стремете се към постижими неща – например постижимо е човек да бъде добър, Доброто е вложено в човека. Добрият човек е всякога здрав; в този случай има смисъл човек да бъде добър – ако не е добър, не може да бъде здрав. Болният човек не може да бъде добър. Често слушате да казват за някой лош човек, че като се разболее, ще омекне, ще стане добър. Тежко на този човек, който чрез болестта може да стане добър! Той е добър временно; щом оздравее, пак проявява лошавината си.

Всеки може да стане добър – кога? Когато работи съзнателно върху себе си. Важно е да има желание да прояви Доброто, което е вложено в него. И замръзналата змия е добра, но стопли ли се, показва естеството си. Зимно време, когато прекарва зимен сън, и мечката е добра, но щом се събуди, проявява своето мечешко естество.

Често хората говорят за неуспяване в своите идеи и отдават всичко на сиромашията, на условията и т.н. Липсата на пари, както и условията, не е причина за неуспеха на хората. Що се отнася до неуспеха в идеите, погрешката се заключава в незнанието на човека – той не знае как да ги приложи. Както в механиката човек трябва да знае как да впрегне известни принципи на работа, така и в идейния свят идеите трябва да се прилагат.

За да се приложи една идея и да даде плод, преди всичко тя трябва да е любима, точно определена и съвместима с условията на живота. Колкото и малка да е тази идея, тя непременно ще донесе известно благо на човека. Като знаете това, никога не дръжте в ума си някоя велика

като слона идея. Слонът мисли ли за човека, т.е. за господаря си? Колкото слонът мисли за своя господар, толкова и идеите и желанията мислят за човека. Човек мисли за тях, но те не мислят за него. Когато детето умре, майката и бащата ли плачат за него, или то плаче за тях? Майката и бащата плачат за умрялото си дете, а то не плаче за тях. При раждането на детето е точно обратно: майката и бащата се радват, а детето плаче.

Човек се радва и плаче за неща, с които е тясно свързан, но за неща, с които не е свързан, той нито плаче, нито се радва. Ако някой тегли пръста на ръката ви силно, вие усещате болка и страдате – защо? Пръстът е тясно свързан с вас. Ако някой бръкне в джоба ви и вземе парите ви, няма да усетите никаква болка, вследствие на което няма да страдате; после ще дойдат страданията – защо? Защото отсъствието на парите ви лишава от неща, с които сте тясно свързани.

Сега, да се върнем към въпроса за товара. Кога и с какво трябва човек да се товари? Той трябва да носи на гърба си само такъв товар, който никой не може да му отнеме. Какъв смисъл има да носи на знание, което след десетина години ще изгуби? Някой минава за философ, за адепт, за учен, но след няколко години изгубва философията, учеността, адептството си – това показва, че нито ученост-та, нито философията, нито адептството на този човек са истински. Хората трябва да се стремят към постигането на такива неща, които никой не може да им отнеме. Следователно стремете се към идеи, на които да разчитате всякога – такава идея е благо не само за вас, но за цялото човечество.

Помнете сега правилото, което ви дадох: постъпвайте с хората така, както искате да постъпват с вас. Като имате предвид това правило, за десет дена приложете следната задача: като срещнете някого, познат или непознат, близък или далечен, поздравете го вътре в себе си, като му пожелаете нещо добро. Ако успеете да отправите към него своето пожелание за нещо добро, той ще се зарадва, че е срещнал един добър човек. Погледът ви, разположението

ви към него трябва да бъдат чисти – това е истинската обхода, истинското отношение между хората. Ако това отношение стане втора природа за вас, вие ще дойдете до онази вътрешна красота, която ще се отрази на лицето ви, както и на цялото тяло. Че е така, преценете по това какво става с крадците и разбойниците, които живеят с мисълта да обират хората – в няколко години само те изгубват красотата на своите линии и се обезобразяват.

Какво се иска от човека, за да възстанови своята първоначална красота? Трябва да пази своя вътрешен мир и спокойствие, да не бърза, да не се безпокои, да не се обезсърчава. Защо трябва да бързате? За всяко нещо има определено време. Кога цъфтят и зреят черешите в умерения пояс – през април цъфтят, през май зреят. Природата е определила време и място за реализирането на всяко нещо. Следвайте нейните закони и не се безпокойте. Бъдете разумни като Природата, но никога по-разумни от нея. Това е изказал Христос със стиха: „Достатъчно е на ученика да бъде като учителя си“.

Само Божията Любов носи пълния Живот.

24. лекция, 21 февруари, 1930 г., София, Изгрев

ЗАКОНИ НА ДОБРОТО

Какво може да придобие водата, затворена в шише? Може ли да прояви свойствата си? Едно от свойствата ѝ е нейната подвижност, но затворена в шише, тя е лишена от възможността да прояви именно това си свойство, вследствие на което губи нещо ценно от себе си. Следователно всяко нещо се нуждае от условия, при които да прояви своето вътрешно естество. Същото се отнася и до човека – и човекът се нуждае от условия да прояви своето естество; с други думи казано: човек се нуждае от условия, които да му помогнат да вземе ново направление в живота си.

Какво се разбира под думите *ново направление*? Ако на стъблото на дървото, което представлява права линия в Природата, се яви една пъпка, която с години стои затворена, какво придобива това дърво? Нищо не придобива. Ще кажете, че пъпчицата стои замислена и философства. Какво се ползва дървото от нейната философия? Ако пъпчицата не вземе ново направление в живота си, колкото и да философства, нито тя ще придобие нещо, нито дървото. Не е ли същото и с човека? Колкото и да философства, щом стои на едно и също място, неговата философия остава безплодна. Не е важно каква посока ще вземе човек в живота си, но важно е да се движи. В една или в друга посока, той непременно трябва да се движи.

Съвременните хора се спъват и сами си противодействат благодарение на своята мисъл. Те се запитват дали пътят, по който вървят, е прав. В Природата всяка посока е добра. Какво ще кажете за радиусите на кръга? Много радиуси има кръгът, но можете ли да кажете кой от тях е по-добър? Всички радиуси са равни и еднакво добри, защото водят към общ център. Така че всяка посока, която води към общия Център на живота, е добра. Значи става ли въпрос за посоката, към която се движите, знайте, че

тя е права, когато води към Великия център на живота. Правата и кривата посоки в живота се познават по резултатите, които произвеждат. Ето защо, за да не греши, човек трябва да се произнася за нещата само когато види техните резултати.

Представете си, че имате една печка, която може да гори с въглища, с дърва или даже с плява; ако нямате въглища, ще я напълните с дърва, а ако нямате и едното, и другото, ще я напълните с плява. Като надникнете в печката, и в трите случая казвате, че става горене, но резултатите на горенето са различни: въглищата дават повисока температура, но при изгарянето им остават много примеси; дървата дават по-ниска температура, но оставят по-малко примеси; плявата дава ниска температура и малко остатъци.

Всеки човек има в себе си по една печка, която постоянно трябва да подклажда, за да произвежда топлина. Коя е печката в човешкия организъм, с какво се отоплява тя? Ще кажете, че кръвта на човека е топла, затова целият му организъм е топъл. Но как и откъде се топли кръвта? Учените казват, че при химическата обмяна между веществата, които влизат в организма, се образува топлина. Къде е стаята на човека, т.е. неговата печка, където става горенето, химическата обмяна или химическото разлагане на веществата? Кой пали печката му, къде са неговите огняри? Той трябва да има топла кръв, но същевременно трябва да има топли чувства и топли мисли. Откъде идват топлите мисли и топлите чувства? Топлата мисъл идва от ума, а топлите чувства – от сърцето; и в ума, и в сърцето има специфични места, в които мислите и чувствата на човека се отоплят.

Мислите и чувствата на съвременния човек са лишени от нужната топлина и светлина, понеже се поддават на влияние. Днес много хора мислят по поръка, а не самостоятелно. Например слушате някой да казва, че времената са тежки, и вие започвате да мислите като него. Мисълта, че времената са тежки, обикаля всички хора, докато най-после стане общоприета и всички я поддържат. Ня-

кой заболява от епидемична болест и всички около него започват да се страхуват да не се заразят; преди още да са заболели, те викат лекар, съветват се с него и от страх заболяват. Какво трябва да правят, за да не заболеят? Трябва да изпъдят страха навън. За да изпъди страха навън, човек не трябва да възприема блуждаещите мисли в себе си. Защо трябва да мисли, че времената и условията са лоши? Той сам създава лошите времена и условия. Великият живот изключва лошите условия, човешкият живот обаче е създал лошите условия в себе си. Коя сабя бихте предпочели – стоманената или златната? Ако искате да вършите работа, ще предпочетете стоманената сабя; ако искате да имате някаква скъпоценност, ще изберете златната. Но стоманената сабя ще остане по-дълго време у вас от златната. Който види златната сабя, препасана през кръста ви, непременно ще иска да я вземе за себе си. Защо златото се губи и изчезва?

Мнозина казват: „Минаха добрите времена“. Защо се губи доброто? Коя е причината, че човек губи добрите условия? Той може да чете, да учи, да работи и да бъде щастлив, но ако не иска да учи и да работи, никакво щастие не може да придобие. Като видят, че някой не иска да учи, казват му: „Пръчка ти трябва!“. Наистина, съвременните хора лесно разрешават въпросите с пръчката. Майката възпитава децата си с пръчка, учителят възпитава учениците си с пръчка, проповедникът проповядва с пръчка и в края на краищата за свое оправдание всички казват, че пръчката е излязла от Рая. Как е възможно пръчката да е излязла от Рая, когато по това време брадвата не е съществувала? В Рая не е позволено да се секат дървета.

В древността всички учени са носели пръчки – пръчката символизира знанието; всеки учен е носел в ръката си пръчка, за да покаже на хората, че разполага със знание. Като види, че знанието не помага, той взема пръчката си и започва да я движи на една или на друга страна – значи майката и бащата, които често слагат пръчката върху гърба на детето си, минават за учени хора. Чрез нея те предават знанието си на детето, което започва да вика:

„Мамо, тате, боли!“. Думата *боли* представлява математическа формула, чрез която детето иска да каже на баща си: „Татко, посей в моя мозък известно знание, чрез което да определя посоката на своето движение и да осмисля живота си“. Като налага детето си с пръчката, бащата казва: „Ти трябва да ме слушаш!“. Трябва да слуша, но как? Питам: може ли детето винаги да разбира волята на баща си и да я изпълнява? Когато бащата изисква от детето послушание, това подразбира, че на детето предстоят известни мъчнотии – само онзи, който се намира пред мъчни, неразрешими задачи, трябва да прояви послушанието си; като слуша, той се домогва до начина за правилно разрешаване на своите задачи.

Представете си, че имате една овощна градина, пълна със зрели плодове. Вие се разхождате с баща си из градината и поглеждате към плодовете, но баща ви заповядва да не късате още от тях. Ала ако той се отдалечи, вие веднага посягате към плодовете. Първо се оглеждате да не ви забележи баща ви; после се озъртате, да би да ви види някой друг, и като се убедите, че никой не вижда, посягате с ръка и си откъсвате няколко зрели плода. Ще кажете, че това е непослушание. Кой обикновен човек, като влезе в овощна градина и знае, че никой не го вижда, няма да откъсне няколко плода? Когато баща ви дойде в градината, ще познае ли, че сте късали плодове – понеже не ги е броил, той няма да познае дали сте яли от тях, или не.

Ако баща ви не е броил плодовете и не знае, че сте късали, вие ще мислите, че винаги можете да си откъсвате по няколко плода. От друга страна, баща ви ще загуби авторитета си пред вас. Но ако баща ви знае колко са плодовете в градината, няма да ви пита късали ли сте, или не, а ще вземе пръчката и ще ви даде добър урок, за да не си позволявате втори път да късате без негово разрешение.

Защо баща ви не позволява да късате от плодовете на неговата градина, коя е причината за това? Бащата иска да възпитава послушанието у вас, да не се поддавате на изкушение. При това има плодове в живота, с които човек не трябва да се храни – вкуси ли от тези плодове, сам се

осъжда на смърт. Казано е, че с каквито плодове се храни човек, такъв става; каквито мисли и чувства възприема, такъв става. Като знаете това, вие трябва да филтрирате мислите и чувствата, които проникват в ума и в сърцето ви, да не допускате в себе си отровни мисли и чувства.

Сегашните хора възприемат лоши мисли и чувства, хранят се с лоши плодове и като се натъкнат на техните последствия, казват: „Лоши времена настанаха“. Какво разбирате под думите *лоши времена*? Лошите времена подразбират лоши условия. Например някой ученик се записва в училище, иска да учи, но се намира при крайно неблагоприятни, лоши условия: учебници няма, дрехи и обувки няма, храната му е оскъдна, жилището му е тъмно, влажно, приятелите му са крайни егоисти, обкръжаващата среда е груба. Този ученик отива и се връща от училището, въздъхва, мъчи се и постоянно говори за лошите условия на живота. Кой е виновен за тях? Много причини има, но и той сам е една от причините. Като знае това, човек трябва да пази добрите условия, които са му дадени.

Като ученици на Великата школа на Живота, пазете следното правило: още със ставането си от сън поставете в ума си мисълта да не разваляте доброто, което денят носи в себе си. Не свързвайте днешния ден с вчерашния и не мислете, че времената са лоши – лошото е вън от вас. Ако времето е студено или топло, това се дължи на външната температура. Наистина, температурата оказва влияние върху човешкия живот, но трябва да се знае, че и топлото, и студеното време, както и добрите, и лошите условия в живота, крият някакво добро в себе си. От топлите и студените течения в Природата се образува дъжда, който носи благата на живота.

Същото нещо става и в човека: ако пипнете ръката на здравия човек, ще забележите, че едната страна е топла, а другата – студена; едната ръка е топла, а другата – студена; едната половина на главата е топла, а другата – студена. В болния човек не е така, теченията в него се изменят – или са топли, или студени; това се дължи на нарушаване на равновесието на силите в неговия организъм. Така че

за да се лекува, човек трябва да възстанови вътрешното равновесие на силите си; ако това се постигне, той оздравява.

Сега се явява въпрос: защо високата температура е вредна за човека, а умерената не само че не е вредна, но го ползва? Известно е на всички, че нормалната температура на човека е от 36.8 – 37 градуса. Мине ли тази температура, той се простира на леглото и оставя другите хора да му слугуват. Колкото по-висока е температурата му, толкова по-немощен става; като дойде до 40 – 41 градуса, човек напуска тялото си и отива някъде в пространството на разходка. Но ако мине благополучно високата температура, без да напусне тялото си, казваме, че е оздравял.

Рибите, птиците, млекопитаещите имат различни температури: например птиците имат около 40 градуса температура, млекопитаещите – приблизително като човешката, рибите – по-ниска от човешката и т.н. Като измерваме температурата на различните животни, виждаме, че нормалната температура за едни е вредна за други. Температурата, при която живите същества се развиват, е в зависимост от техните вътрешни условия. Ще дойде ден, когато човек ще понася по-висока температура от тази, на която днес едва издържа.

Засега човек не се познава, не знае какви сили се крият в него; той казва: „Аз трябва да завърша училище“, но защо трябва да завърши училището – не знае. Какво ще прави, като завърши училище, пак не знае. Често срещате младежи, които са завършили гимназия, но не знаят какво да правят по-нататък. Като мислят известно време, най-после решават да следват някаква наука: медицина, философия, богословие и др. Какъв е резултатът от тяхното следване – не знаят. Един ден ги хване някаква болест, повиши се температурата им до 41 градуса и заминават на разходка за онзи свят. Когото и да срещнете днес, който е изучавал медицина, философия, математика, богословие, всички казват, че животът няма смисъл. Ако наистина животът няма смисъл, защо хората учат, защо се стремят към придобиване на знание, сила и богатства?

Къде е истината за смисъла на живота? Не е въпрос да се обезсърчава човек, но важно е, че всички хора не мислят еднакво за живота – едни отричат смисъла му, други го приемат. Да поддържа човек мисълта, че животът е безсмислен, това показва, че някога животът е имал смисъл за него – значи животът в своята същина има смисъл, но малцина го виждат. Като са обезсмислили своя личен живот, те са обезсмислили и Великия живот – в това седи грешката; щом осмислят своя живот, ще осмислят и Великия. Като придобие правилен възглед за нещата, човек вижда, че външно някои неща са безсмислени, а вътрешно смислени; други са точно обратни – външно са смислени, а вътрешно – безсмислени.

Задачата на човека се заключава именно в това – да различава нещата и да се ползва разумно от тях. От разбирането на човек зависи кои неща са смислени и кои – безсмислени: например ситият казва, че няма смисъл човек да яде, а гладният поддържа точно обратното. Като е преяждал много пъти, човек е обезсмислил процеса на яденето в Природата. Като е гладувал дълго време, човек е разбрал смисъла на яденето и казва, че няма по-велик процес в Природата от храненето. Велик смисъл е вложила Природата в храненето, но когато точно се спазва количеството храна, което тя е определила за всяко живо същество. Всеки, който си е позволил да употреби повече храна от тази, която Природата му е определила, скъпо е платил. Не е позволено на човека да преяжда. Като преяжда, от една страна той нарушава силите на своя организъм, а от друга – отнема част от храната, предвидена за други същества.

Съвременните учени дават различни методи за приготвяне на храните. Правили ли сте опити да готвите според методите, посочени от учените? Една от главните храни на българина е бобът. Искате ли да се ползвате от хранителността на боба, гответе го без подправки, бобът не търпи никакви подправки. Варете го с чиста вода и една-две глави лук, без дървено масло; като го сварите, сложете малко сол. Сложите ли дървено масло, вие ще

го развалите – бобът съдържа в себе си специално масло, което не се съгласува с останалите масла. Бобът не приема и чушки. Сейте боб на чисти места, изложени на Слънце. Никога обаче не яжте боб, който е стоял в избите ви повече от една година. Следователно, искате ли да бъдете физически здрави, пазете хигиена в храненето, като правите избор на храните.

Като ученици, вие трябва да изучавате динамичната сила на думите, на мислите и на чувствата. Като знаете динамичната сила на думите, можете да се справите с тях разумно. Същото се отнася и до мислите и чувствата. Има думи, мисли и чувства, които произвеждат два различни резултата. Това особено се забелязва в мисли, които не са проверени – такива мисли произвеждат повече отрицателни резултати, отколкото положителни. Не давайте ход на такива мисли.

Ще кажете, че трябва да имате вяра в хората; има смисъл да вярвате в хората, но не винаги. Доверието трябва да бъде взаимно. Добре е да имате доверие в човека, на когото давате пари назаем, но той трябва да поддържа това доверие; изгубите ли доверието си в него, вашето приятелство се разваля. Десет лева да сте взели назаем, трябва да ги върнете навреме – точни трябва да бъдете в задълженията си. Ако не сте точни в малките си задължения, не можете да бъдете точни и в големите. Точността е едно от условията за изграждане на човешкия характер. Някои не издържат на обещанията си, защото уповават на баща си; първо уповавайте на себе си, а после на близките си. За предпочитане е два-три дена да постите, но да изплатите задължението си, отколкото да сте нахранени, а неточни към малкото си задължение. Десет лева дълг, неизплатен навреме, спъва човека.

Всички знаете поговорката: „Малкото камъче събаря колата“. Микробите, колкото и малки да са, разрушават човешкия организъм. Ако някой вземе 500 хиляди лева назаем и не ги върне навреме, го съдят. Всеки знае, че мъчно се връщат големи суми, но той ще бъде съден, защото е взел тези пари. Като знае, че не може да ги върне

навреме, не трябва да ги взема. Ще кажете, че кредиторът ви е длъжен да търпи. Това е негова работа; ако търпи, той печели. Вие обаче сте длъжни да изплатите дълга си; не го ли изплатите, не иска ли да търпи той, отношенията ви ще се развалят. Не само това, но онзи, който не плаща навреме задълженията си, губи уважение пред себе си.

Когато човек се натъква на задълженията си, в него се събуждат две съзнания: Божественото настоява да плати дълговете си, а човешкото отлага, докато най-после каже: „Нямам намерение да плащам дълговете си. Баща ми не е милионер“. Някой вземе пет-десет лева назаем и казва: „Колко са пет лева? Нищо не представляват“. Друг е въпросът, ако сумата е голяма. И германецът може да каже същото: „Колко са пет марки?“. Пет марки не са много, но една марка се равнява на 30 български лева. Американецът казва: „Колко са пет долара?“, но един долар се равнява на 85 лева.

И така, не е въпросът в лева, в марката, в долара, но в точността на човека. Човек трябва да бъде точен пред себе си, да има вътрешен устойчив морал, а не външен. Ако не е точен пред себе си, пред своето висше съзнание, човек ще изгуби вътрешната си сила и равновесие. Човек губи своя вътрешен мир, своята вътрешна сила благодарение на прекъсването на връзката си с Висшето, Божественото съзнание; щом изгуби тази връзка, той губи и своя кредит.

Днес всички хора са взели по десет лева назаем, които още не са върнали. Не можете да бъдете нови хора, т.е. хора на Новата култура, ако не изпълните обещанията, които сте дали пред своето висше съзнание. Като дойде до обещание, човек трябва да мисли какво обещава; обещае ли веднъж нещо, той трябва да го изпълни навреме. Една добра, отличителна черта на англичанина е точността – обещае ли нещо, непременно ще го изпълни; докато даде обещание, много мисли, но даде ли го веднъж, нищо не може да го застави да не го изпълни. Той е изправен и изпълнителен към себе си. Само при това положение науката, изкуствата, религията имат смисъл; не изпълнявате ли обещанията си, не сте ли точни към задълженията си,

нито науката, нито религията имат смисъл за вас. Всяка наука е полезна за човека дотолкова, доколкото той е точен и изпълнителен към себе си.

По отношение на науката човек е подобен на земните пластове, през които минава водата. Чистотата на водата зависи от пластовете, през които минава; тя е толкова по-нечиста, през колкото по-нечисти пластове минава. Чистотата на пластовете пък зависи от тяхната изправност към общите сили, които действат в земята. От действието на външните и вътрешните сили на земята пластовете се снишават и възвишават. На обикновен език това снишаване и възвишаване на пластовете наричаме наказание. Хората се страхуват от тези наказания. Според мене, наказанието не е нищо друго, освен пръчка, която се вдига и слага върху гърба на човека. Защо пръчката играе върху човешкия гръб? За да го направи умен.

Преди няколко години срещнах един колар, който караше кола, впрегната с биволи, но силно натоварена. Пътят беше стръмен, постепенно се издигаше нагоре. Биволите едва влачеха колата след себе си, а селянинът немилостиво ги биеше, удряше ги с пръчка върху гръбначния стълб. Но колкото повече ги биеше, толкова повече те упорстваха, не искаха да вървят. Като наблюдавах това, аз спрях и казах на селянина:

– Представи си, че си войник, участваш във войната и те пленят. След това сложат на гърба ти товар от сто килограма и те заставят да го изнесеш на известна височина – какво ще правиш с този товар?

– Ще кажа, че не мога да го нося.

– Ти ще кажеш, че не можеш да го носиш, но никой не влиза в положението ти. Щом не можеш да носиш, пръчката ще играе върху гърба ти, както ти постъпваш с воловете си. Какво ще бъде положението ти?

– Да ме пази Господ, дано не дойда до това положение. Ако товарът ми е по-лек, ще го нося, но ако е голям, загубен съм.

– Ето, такова е положението и на твоите волове – ти ги биеш по гърба и ги парализираш, вследствие на което

не могат да се движат. Като ги удряш по гърба, те губят половината от силата си. Ти не знаеш къде да удряш и как да постъпваш с тях. Ако искаш, мога да ти дам съвет как да се отнасяш с воловете си.

В този момент аз се приближих до воловете, които ме погледнаха спокойно. Помилвах единия вол по главата, другия – по челото и по този начин ги заставих да тръгнат напред. Бавно и спокойно те продължиха пътя си и изнесоха товара горе, на определената височина. След това запитах селянина: „Какво печелиш, като биеш воловете си? Не само че нищо не печелиш, но и губиш. Същото може да се случи и с теб. Като отидеш на война, и теб могат да бият по същия начин. За да не изпаднеш в това положение, ти трябва да бъдеш внимателен към воловете си“.

Като е дошъл на Земята и се облякъл в материя, човек трябва да пази организма си, да има правилна обхода към него; не пази ли тялото си, не се ли отнася добре с него, в скоро време той ще предизвика голяма дисхармония в себе си. Не е позволено на човек да измъчва тялото си, той трябва да пази известен морал към него. Тялото е подобно на помощния добитък. Ако към добитъка е нужно човешко отнасяне, колко повече това е нужно към собственото ви тяло! Като прилага известен морал към тялото си, човек ще дойде до високо разбиране на живота. Значи приложението на морала започва от човешкото тяло и постепенно излиза навън, към същества по-далечни и по-близки от него. Затова казваме, че както постъпва човек към себе си, така ще постъпва и към другите: невъзможно е да бъдеш към себе си небрежен, а към другите – внимателен. Като постъпва добре със себе си, човек идва до положение да цени и по-долностоящите от себе си същества.

Не мислете, че животните са прости и неинтелигентни – и те имат известна интелигентност. Животните са създадени чрез Словотом – Бог каза да се създадат животните и те се създадоха. Словото означава разумно начало, значи произходът на животните се крие в разумността. Който иска да учи, може да научи много неща и от животните. Например ако искате да придобиете търпение, изу-

чавайте вола; колкото и да го биете, стои спокойно и си преживя, при това той скоро забравя лошото отношение към него. Волът не е злопаметен, никого не мрази. Ако излезе от своята форма и влезе в човешка, той ще прояви своята интелигентност и тогава ще разберете какво нещо е волът. За да прояви тази интелигентност, той се нуждае от известни органи, каквито днес не са му дадени. Всичко зависи от органите; това, което човек не може да направи с двете си ръце, може да направи с лост – с две ръце той не може да вдигне един тон злато, но с помощта на лост може.

Днес всички хора се нуждаят от нови разбирания. Те трябва да бъдат носители на новите идеи. Докато не приеме новите идеи в себе си, човек остава завинаги прост, стар, без никакъв напредък. За да се домогне до тях, той трябва да се стреми към Доброто. Някой иска да помогне на своя ближен, да го направи богат, учен и с това мисли, че прави добро; да направиш някого богат или учен – това още не е добро, доброто започва с микроскопични неща. Да правите добро – това значи да сте готови във всеки момент да изпълните Волята Божия в най-малките прояви. Ако можете да изпълните Волята Божия навреме и намясто, вие сте и богат и учен човек. Ако навреме извадите един паднал човек от кладенеца, той няма ли да ви благодари? Не само че ще ви благодари, но ще ви възнагради щедро и ще ви бъде признателен през целия си живот.

Колкото по-безкористно правите добро, толкова повече ще ви благодарят. Благодарността на хората ще внесе във вас голяма радост и доволство. Доброто е жива сила, която работи в цялото Битие; ако не се свържете с него, вие не можете да се домогнете до живота. Страшно е положението на човек, който е изолиран от живота.

Съвременните хора се намират в един ограничен, херметически затворен кръг, вследствие на което не виждат ясно нещата. Те трябва да се качат в по-висок свят и да отворят прозорците, които са към тях, за да влязат във връзка със силите на този свят. За да се свърже с Възвишения свят, човек трябва да мине по един тънък конец; влезете

ли в този свят, вие ще разберете, че има един морал, едно добро съществува в света – това са моралът на Великата Любов и Доброто, направено за Бог. Няма сила в света, която може да попречи на човека да направи това добро. Хората на Новата епоха се познават именно по морала си и по доброто, което правят в името на Бога. Като знаете това, не казвайте, че условията ви препятстват в правене на добро, не казвайте, че хората са лоши, не казвайте, че времето не ви благоприятства – това са празни думи. Ако е въпрос за времето, наистина, има известно съотношение между времето и човешкия живот, но човек трябва да се издигне над условията, над времето, над хората и да прояви Божественото в себе си. Който познава законите на времето, той се е домогнал до една от великите тайни на живота; времето носи със себе си всички неща и времето отнася всичко със себе си; времето пише, но времето и заличава. За онзи, който разбира законите на времето, всичко е възможно.

Вие трябва да изучавате законите на времето и законите за правене на доброто като ученици, а не като млади – защо? Защото, според мене, млад човек е онзи, който може да прави добро; който не може да прави добро, е стар. Който може да прави добро, той е човек на Новата култура; който не може да прави добро, е човек на старата култура. – „Може ли при всички условия да се прави добро?“ Ако в смъртта се заражда живота, защо при лошите условия да не се прави добро? Когато материята започва да се разкапва, тогава именно зародишът на живота пуска своите динамични сили в действие, поляризира ги и започва да ги организира. На същото основание и вие трябва да пуснете корените на своя живот при най-лошите условия; можете ли да направите това, разкапалата се материя на лошите условия започва да се организира и вие коренно се преобразявате. Който разбира законите на живота, и при най-тежката болест може да увеличи жизнените сили на организма си и да надвие болестта.

И така, искате ли да постигнете нещо, проявете доброто в себе си и знайте, че никаква сила в света не е в със-

тояние да ви попречи за правене на добро. Пазете своето достойнство като душа и помнете, че и като богат, и като сиромах, и като цар, и като последен простак вие имате една и съща цена. Цената на човека се състои в неговата душа, а не във формата и положенията, през които той минава. Сиромахът трябва да бъде цар на сиромасите, а богатият – цар на богатите. Царят на сиромасите не може да управлява богати, нито царят на богатите може да управлява сиромаси. Искате ли да направите хората святи, учени, благородни, поставете ги в сиромашия; сиромашията ражда добродетелите, а богатството ги отглежда.

Ние разглеждаме сиромашията в широк смисъл – не когато човек сам я създава, а когато идва отвън. Неразумният сам създава сиромашията. Според мене сиромах е онзи, който не разполага с капиталите на баща си и на майка си, на дядо си и на баба си, но разчита на собствените си сили и способности. Каквото хване, изкарва нещо от него: хване ли перото, ще напише нещо ценно; хване ли мотиката, бързо и добре ще копае – какъвто занаят започне, в скоро време става майстор. Той може да пере, да готви по-добре от всяка домакиня – за половин час може да опере много дрехи, да ги изсуши и изглади. Той впряга на работа всички природни сили: Слънце, вода, електричество. Няма работа в живота, която не може да свърши. Ще дойде ден, когато хората ще перат дрехите си не с вода и сапун, както правят днес, а със слънчевата светлина и топлина. Като изложите дрехите си на Слънце, за 10-15 минути те ще бъдат изпрани и дезинфекцирани. Те знаят през кои часове на деня слънчевите лъчи могат да чистят и дезинфекцират.

Да се върнем към мисълта за Доброто. Едно трябва да знаете: няма по-здравословни условия за човека от правене на добро. Правете добро при всички условия и никога не се отказвайте от него! Да прави човек добро – това е от значение първо за самия него, а после за другите. Когато правите добро, Божественото око, т.е. Висшето съзнание в Космоса, наблюдава, помага ви и се радва, че се поддавате на импулса, който Доброто произвежда във вас. Вие въз-

приемате тази радост и се чувствате мощни в приложение на доброто. От доброто, което човек прави, се определят неговите дарби, както и здравословното и материалното му състояние. Ако не прави добро, а работи върху себе си, човек придобива знания, но често губи от придобивките си – днес спечели нещо, на другия ден изгуби част от спечеленото; днес се натъкне на Доброто, на другия ден – на злото. Той се движи между плюсове и минуси и в края на краищата придобивките излизат по-малко от загубите.

Какво се получава при горенето на дърва и на въглища? Топлина и пепел. Топлината е плюс, пепелта – минус. Топлината е движение на въздушните частици; движението създава условия за работа – плюсове в живота, а пепелта се използва за тор. Който знае как да използва пепелта, по-добър тор от нея няма; който не знае как да я използва, по-лош тор от нея няма. Не е важно какъв тор е пепелта; важно е човек да прилага Доброто за подкрепа на науката, на изкуствата, на отношенията между хората, на целия живот.

Днес от всички хора се иска приложение на Доброто в живота като нов начин за подмладяване, за усилване на способностите, за закрепване на здравето. Правенето на добро е един от новите методи за самовъзпитание. Ако човек не прилага Доброто, каквито и усилия да прави, нищо не може да постигне, никаква промяна не може да стане в живота му. Всеки сам може да подобри условията си, всеки сам може да произведе промяна в своя живот. Доброто е магия, с която човек превръща отрицателните сили в положителни.

Представете си, че имате един добър приятел, с когото сте се скарали от няколко години насам. Вие сте му казали няколко обидни думи, с които сте внесли огорчение в сърцето му – какво трябва да направите? Ще отидете при него и ще му кажете няколко добри думи. Добрите думи ще бъдат лек за нараненото му сърце и по този начин ще загладите работата; ще тръгнете двамата заедно и ще разговаряте приятелски – това значи истински човек.

Аз наричам човек онзи, който може да изправи грешката си. Казвате: „Как ще си вземем думите назад?“. Няма да вземете думите си назад, но ще си послужите с нови думи, по-силни от първите, с които ще заличите всичко горчиво, което сте написали в сърцето на своя приятел.

Не очаквайте щастието да дойде пред нозете ви, но вие идете при него. Щастието може да дойде пред нозете ви, но ако не сте готови да го приемете, то ще мине и замине, без да го използвате както трябва. Така стана с бедната вдовица, която се домогна до щастието чрез пророк Елисей[17] – той ѝ каза да приготви съдове за наливане на масло, да вземе такива и от съседките си, но когато маслото започна изобилно да тече, съдовете се напълниха и маслото престана да тече.

Следователно бъдете готови за щастието, та като започне да тече, да не се прекъсва. Колкото и малко да тече, не оставяйте да изтича навън или да се прекъсва. С други думи казано: бъдете готови за благата, които във всеки момент могат да ви се дадат; колкото съдове имате, пригответе ги да се напълнят с благата на Живота.

Тайна молитва.

25. лекция, 28-и февруари, 1930 г., София – Изгрев.

ИДЕАЛНИЯТ ЧОВЕК

Като ученици на Великата школа на Живота, вие трябва да изучавате музиката така, както съществува в Природата. Щом се домогнете до природната музика, ще научите онези природни, творчески гами, чрез които е създаден светът. Състоянията на всички живи същества се сменят според природните гами, т.е. музикално. Щом се смени гамата, сменя се и състоянието; като знаете това, чрез музиката вие можете да въздействате на мислите и на чувствата си, да се повдигате.

Често хората губят основния тон на живота си, вследствие на което произвеждат вътрешен дисонанс в състоянията си. Ако сте нервен, неразположен, раздразнен, започнете да пеете тихо, гласно или мислено, докато смените състоянието си. Музиката, пеенето помагат за развиване на дарбите в човека. Всички велики, гениални хора, които са минали през големи страдания и изпитания, са били музикални. Те са имали правилни, високи, добре развити чела. Докато не започнете да мислите идеално, докато не носите в себе си образа на идеалния човек, вие нищо не можете да постигнете. Не търсете образа на идеалния човек вън от себе си; той е вложен във всички хора, но трябва да се прояви навън. Ако идеалният човек не е във вас, как можете да знаете кое е добро и кое не е, кое е морално и кое – не?

Кои са отличителните черти на идеалния човек? Опитайте се да опишете отличителните черти на идеалния човек, но не както го описват поетите, художниците, а както вие го схващате. Ако трябва да се произнесете за качествата на идеалната свещ, веднага ще направите това, но за идеалния човек мъчно можете да се произнесете. Доброкачествена свещ е тази, която гори без дим, не се топи бързо, не капе, не се пресеква; пламъкът на свещта

трябва да бъде ясен, светъл и чист. Каквито са качествата на идеалната свещ, такива са и на идеалния човек – идеалният човек свети като свещ. За да свети, причината се крие в това, че той обръща внимание на всичко, без да се спира върху дефектите.

Недостатъците на хората хвърлят сянка върху съзнанията им и ги помрачават. Недостатъци в Природата не съществуват, те са в мисълта на човека. Ако успее да ги изхвърли от мисълта си, той става чист и светъл. Следователно, искате ли да се доближите до образа на идеалния човек, не дръжте в ума и в съзнанието си недостатъците на хората – колкото по-малко се спирате върху недостатъците им, толкова по-близо сте до образа на идеалния човек; колкото повече се спирате върху недостатъците, толкова по-далеч сте от образа на идеалния човек. Колкото повече товарите съзнанието си, толкова повече се отклонявате от пътя на идеалния човек.

Представете си, че имате две жици, през които прекарвате електрически ток. Горната жица е от метал, който е добър проводник на електричеството, поради което силно се нажежава и започва да свети; втората жица е по-слабо електропроводна, вследствие на което слабо се нажежава и не свети – тя запазва тъмния цвят, който е имала първоначално. Значи белотата на жицата зависи от способността ѝ да провежда по-лесно електрическия ток. Долната жица, като слабо електропроводна, остава тъмна. Същото нещо се отнася до добрия и до лошия човек – добър човек е онзи, който е добър проводник на енергиите от Висшите светове; добрият човек е бял и светещ. Лошият човек е лош проводник на енергиите от Висшите светове; той е повече тъмен и несветещ.

Следователно, каже ли някой, че е лош, това значи, че не е добър проводник на енергиите, които идват от пространството. Какво трябва да прави човек, за да прояви Доброто в себе си? Той трябва да смени жицата, по която идват енергиите – от лош проводник да я превърне в добър. Да смените жицата означава да смените състоянието си от лошо в добро. Вие можете да сменяте състоянията

си дотогава, докато намерите такава жица, която да звучи в унисон с дадена гама на Природата – това значи да намерите жица, която е добър проводник на Природата. Светлата и бяла жица представлява Божественото начало в човека, а тъмната и несветеща наричаме низше естество на човека. Низшето естество се нуждае от култура, от развитие, докато се рафинират грубите прояви, т.е. грубите човешки състояния.

Съвременните хора се запитват защо идват страданията; много просто – страданията са огън, на който човек се пече. Докога ще се пече? Докато светне и стане бял. – „Защо трябва да страдам?“ За да станеш добър проводник. Колкото по-лош проводник е човек, толкова по-голямо е желанието на Природата да го направи добър проводник. Щом пусне ток към този човек, той започва да свети.

Човек страда главно по две причини: когато не иска да даде път на силите в Природата да се проявят и когато Природата не му дава това, което той желае. Тя поставя до устата му това, което желае, и щом отвори уста да го приеме, тя веднага го дръпва. Желанието на Природата не е да застави човека да страда, но да го направи щастлив. Той не може да бъде щастлив, докато не стане проводник на енергиите в нея.

Какво представлява щастието? От научна гледна точка щастието не е нищо друго, освен повдигане на съзнанието на по-високо стъпало, при което човек излиза от старите традиции и разбирания за живота. Не само хората живеят по традиции, но и животните – например вълкът по традиция дави овцете, овцата по традиция пасе трева. От научна гледна точка пасенето не е нищо друго, освен косене на трева. Овцата коси тревата и я събира на едно място. Един ден, когато тя се превърне в човек, как ще проявява старата си традиция? Човек не пасе трева, но от време на време се навежда, откъсне си малко тревица и продължава пътя си – това е остатък от традицията на овцата. Понякога човек къса цветя и ги мирише – това е остатък от желанието на птиците да чистят клюна си в цветята; като чистят клюна си, те късат цветята.

Като се наблюдава и изучава, човек може да познае откъде идва началото на някои негови прояви и традиции; той има желания, чрез които се проявяват традициите, и с някои от тия желания се справя с години. Някои от страданията са естествени, а други – неестествени. Особено сега някои от естествените традиции се превърнаха в неестествени и безполезни. Много време трябва да мине, докато вълкът се откаже от желанието си да дави овцете. Помнете: човек може да бъде щастлив, когато във всички случаи на живота си е бил добър проводник; яви ли се един случай в живота му, когато той не е добър проводник, щастието му изчезва.

За да запази щастието си, преди всичко човек трябва да знае как да възпитава тялото си, а също така мислите и чувствата си – това е задачата на новото възпитание. Какви нови методи предлагат психологията и етиката за възпитанието на човека? Един от методите на новата етика за възпитанието е приложение на чистотата в широк смисъл: чистота на тялото, на ума и на сърцето. Човек трябва да поддържа чистотата на тялото си с често миене, изпотяване, преобличане, сресване на косата и т.н. Като приложи чистотата към тялото си, човек започва да мисли за чистотата на чувствата и на мислите си. Чисти чувства са ония, които са лишени от всякакъв егоизъм; чистите чувства изключват всякакво користолюбие. Благородството в чувствата на човека подразбира присъствие на органическо злато в кръвта. Златото поддържа здравословното състояние на организма – колкото по-малко е то в кръвта на човека, толкова повече той е изложен на страдания и болести. Златото е добър проводник на топлината и на електричеството. Следователно органическото злато в кръвта на човека е проводник на енергиите в Природата. Като знаят силата и цената на златото, хората се стремят към него, искат да бъдат богати, всеки иска да има някакъв златен предмет като украшение. Ако не може да носи златно украшение, добре е да носи златен наполеон в джоба си. Любовта на човека към златото е естествен стремеж, който е вложен в него като вътрешен импулс

към благородство. Няма човек в света, който да не обича златото.

И тъй, златото е необходим елемент при възпитанието на човека, но това не значи, че цял живот трябва да придобива злато; щом придобие нужното количество злато, той започва да търси други елементи. Човешкият организъм се нуждае от различни елементи, а не само от злато; ако организмът придобива само един елемент, човек идва до еднообразие, което убива.

Изобщо всеки трябва да се пази от еднообразието в живота. Като дойде до еднообразието, и богатият се отказва от богатството си. Когато човек преяде, и най-приятната храна произвежда в него тягостно състояние, вследствие на което стомахът му отказва да приема тази храна; всеки се нуждае от разнообразна храна.

В бъдеще, при самовъзпитанието, човек трябва да има предвид какви елементи да внася в организма си. Той трябва да знае в какво количествено отношение се намират тия елементи един към друг, за да не внесе нито един от тях в по-голямо количество, отколкото е нужно. Дойдете ли до златото, ще знаете, че всеки човек трябва да има на разположение по няколко грама външно и вътрешно злато като неприкосновен запас. Който иска да бъде морално чист, той трябва да има известно количество сребро в себе си, среброто чисти човека. Златото е носител на жизнени енергии в Природата, а среброто чисти човека от непотребни вещества в организма му. Желязото пък усилва организма. Лекарите дават на анемични хора железни капки и прахове, но ако внесе в организма си повече желязо, отколкото трябва, човек започва да огрубява.

Всеки елемент има своето предназначение за човешкия организъм, но ако е употребен в определено количество. Внесе ли се в по-голямо от определеното, той причинява вреда. Когато в организма на човека се яви излишък от известни елементи, веднага идват паразити, микроби, които изяждат този излишък. Както микробите и паразитите изяждат излишъците във физическото тяло, така и някои мисли и чувства нападат ума и сърцето на човека

като паразити и предизвикват известно изсушаване. Значи едни мисли и чувства изсушават човека, а други произвеждат затлъстяване.

Следователно, за да бъде здрав и нормално развит, човек трябва да придобие вътрешно равновесие между силите на материята, от която е направено тялото му, както и между мислите и чувствата си. Музиката е едно от средствата за поддържане на това равновесие. Който знае законите на природната музика, той може да спре разрушителното действие на паразитите в своя организъм и да подобри състоянието си. Започнете ли да пеете, те престават да правят пакости.

Орфей[18], чудният певец, със свирката си укротявал най-свирепите зверове. Той бил овчар, но понеже в местността, където пасял овце, имало вълци, мечки, тигри, постоянно свирел и пеел, за да ги укротява. Понеже проповядвал учение на мир и любов, той не искал да убива животните, но свирел и пеел по цели дни. От действието на неговата песен всички животни започвали да играят и забравяли да пакостят, да нападат овцете му.

Ако Орфей със своята песен е могъл да укротява дивите зверове, не можете ли и вие чрез своята музика и песен да се справяте с мъчнотиите и неблагоприятните условия в живота? Ще кажете, че лесно се говори, а мъчно се прилага. Лесно е да свири човек, но той трябва да свири така, че да укротява зверовете в себе си. Без да правите усилия, вие казвате, че не можете да пеете и да свирите, и по този начин сами си поставяте преграда. Всеки може да пее. Ако жабата, която не е певица, започва да пее, когато змията я хване за крачето, колко повече вие можете да станете певци и музиканти! Ако осъдят човека на смъртно наказание и за да го помилват, трябва да пее или да направи едно добро, няма ли да се научи да пее и да прави добро? Пред мисълта, че ще бъде помилван, той и певец ще стане, и добро ще прави. Големи наказания налага Природата на човека, но малко нещо се иска от него, за да се отмени наказанието.

Мнозина мислят, че за да се простят греховете им, трябва да правят големи добрини или да станат видни певци и музиканти. В човешкия свят е така, но в Божествения свят не се иска много от човека – достатъчно е той да попадне в една от гамите на Природата, за да започне да пее. Истинското пеене подразбира мисъл – като мисли право, човек може да пее.

Следователно, щом станете сутрин, започнете да пеете, мислено или гласно, но без колебание и съмнение в себе си. Не казвайте, че не можете да пеете. Чрез пеенето вие влизате в основата на Живота. Сам по себе си Животът е музика и хармония. Човек е изпратен от Небето с музика и песен, следователно музиката не е чужда за душата му; той е потопен в музиката и на това основание може да пее и да свири. Той трябва да направи крачка назад, да се върне в своето първично състояние на музика и песен, на хармония и мелодия и оттам да тръгне напред. Като знаете това, дръжте в ума си мисълта, че Животът е музика и песен. Всичко в Живота е добро и хармонично.

Божията Любов носи пълния Живот.

26. лекция, 7 март, 1930 г. София – Изгрев.

ДИСОНАНСИ В ЖИВОТА

Размишление.

Какво означава думата *дисонанс*? Кой е коренът на тази дума? Думата е латинска, а коренът ѝ е *sono*, което означава *звучи*. Какви са трептенията на звука? Какви линии образуват звуковите трептения? Вълнообразни.

Представете си, че имате права линия, около която се увива една вълнообразна линия. Това съществува ли в Природата? Съществува. Какво прави бръшлянът, когато се намери близо до някое дърво – увива се около него; дървото е правата линия, а бръшлянът е кривата, т.е. вълнообразната линия. Не правят ли същото и паразитите? Като намерят някое живо дърво, те се увиват около него и започват да смучат соковете му. Как наричате растенията, които водят самостоятелен живот? Благородни. А тия, които черпят от тях сокове? Несамостоятелни, паразити или неблагородни. Към коя категория ще отнесете говедаря, който носи тояга и цял ден я стоварва върху гърба на едно или на друго животно? Той има на разположение 20-30 говеда и по цели дни се занимава с тях, заповядва им къде да ходят, какво да правят – той е началник на говедата. Тоягата на говедаря представлява правата линия; ако не работи сама, той прибягва до кривата линия, т.е. до камшика, който завършва добре работата. Камшикът се увива около тоягата и удря добре. Значи това, което тоягата не може да свърши, въжето го свършва. Наистина, с въжето можете да извадите вода от кладенеца, а с тоягата не можете.

Да се върнем към думата *дисонанс*. В музиката, както и в живота, под *дисонанс* разбираме несъгласуване, неблагозвучие. Когато два тона не звучат хармонично, явява се дисонанс; когато две еднакви сили се отблъскват, явява се дисонанс; когато двама еднакво добри или еднакво лоши

хора се срещнат, те веднага се отблъскват, между тях се образува дисонанс. Между добрите хора се вмъква положителен елемент, между лошите – отрицателен.

Само по себе си Доброто е положително и абсолютно, вследствие на което не може да произвежда отблъскване или дисонанс в този смисъл, в който ние го разбираме. Доброто обединява, а не разединява, то привлича нещата, а не ги отблъсква. Когато казваме, че двама добри хора се отблъскват, това става не по силата на Доброто, а по закона за привличане на разнородни полюси и отблъскване на еднородни – само като еднородни полюси добрите хора се отблъскват, но не и като разединяващи се сили.

Мнозина имат желание да станат добри хора, някой даже казва, че иска да бъде абсолютно добър в проявите си. Какво означават думите *абсолютно добър*? Да бъде човек абсолютно добър значи да се движи към центъра на кръга. Който се движи към центъра на кръга, той има еднакво отношение към целия кръг, както и към всички точки на окръжността. Но ако измени движението си от центъра към периферията, отношенията му към хората не са еднакви: към едни са по-близки и сърдечни, а към други – по-далечни; първите той нарича свои приятели, а вторите – познати, другари и т.н. На този, към когото имате по-близки отношения, давате повече и взимате повече от него – значи приятелството е движение от центъра към периферията. Движението от периферията към центъра пък подразбира отношения към Великото начало в света. След като е бил в центъра, след като е определил отношенията си към Бога, само тогава човек може да каже, че има правилни отношения към хората; той е влязъл вече в добрия живот и познава себе си, както и своя ближен.

Животът представлява жив кръг, който се намира в постоянно движение. Този кръг е съставен от много точки, в които живеят разумни същества. Всички точки представляват кръгове, които имат общ център. Следователно животът е голям кръг, съставен от много концентрични кръгове, в които влизат всички живи същества: растения, животни и хора.

Задачата на всеки човек е да изучи първо онази част от великия живот, в която се движи. Като изучи своя живот, постепенно ще изучава живота на другите кръгове, докато дойде до познаване на Целокупния живот. Иска ли да проникне едновременно във всички кръгове, човек се омотава така, че с години не може да се разплете. Когато се казва, че човек трябва да живее добре, това значи да използва разумно условията, които са му дадени – всеки трябва да се движи и работи в кръга, в който е поставен; излезе ли вън от него, той нарушава равновесието на силите му.

Мнозина не разбират законите на живота и казват: „Не можем ли да живеем както искаме?“. Човек не може да живее както иска. – „Не можем ли да говорим каквото искаме?“ Човек не може да говори каквото иска. Има случаи, когато за една дума само, казана не намясто, човек плаща скъпо. Има случаи, когато човек каже някоя дума не намясто и в лош час, за което носи последствията с години. Например някой казва: „Защо ми е голо здраве?“. Понеже не е доволен от положението си, той мисли, че и здраве не му е нужно. Друг казва: „Защо са ми дадени очите, да гледам само сиромашията си ли?“. Той иска да бъде богат и забравя, че здравите очи са неизмеримо богатство; ще дойде ден, когато ще изгуби очите си и тогава ще разбере какво богатство са били те.

Един млад здрав българин, от Варненско някъде, бил известен между селяните със своето юначество. Всички гледали на него със страх, никой не смеел да излезе насреща му, толкова силен бил. Често той си казвал: „Защо ми е това здраве и тази сила? Всички се страхуват от мене като от мечка, всички ме избягват. По-добре да бъда между хората, макар и слаб, отколкото да съм силен и извън хората“. Един ден той заболял от треска и лежал цели три години. През това време толкова отслабнал, че станал само кожа и кости. Често си казвал: „Господи, помогни ми да оздравея, да възстановя силата си, макар и да внушавам страх на хората. Сега разбрах какво значи да бъде човек здрав и силен“.

Ще кажете, че това е случайност или съвпадение в живота. Не е така. Наистина, има случайни и механични явления в живота и в Природата, но всички необясними явления не са случайни; те са необясними само за някои хора, а не за всички. Има Същества, високо издигнати, които знаят причините на всички явления. Вие срещате един човек, който ви харесва, разговаряте с него, но не знаете защо сте го срещнали и какво ще излезе от тази среща; но има Същества, които са наредили тази среща – вие не подозирате това, но те имат свой план, по който нареждат работите.

Представете си, че се уговаряте с един от вашите приятели да се срещнете в определен ден и час на определено място. Като дойде определеният ден и час, вие се срещате и разговаряте приятелски. Който ви срещне, ще мисли, че случайно сте се видели, но вие знаете, че срещата ви е уговорена. Следователно зад всяко случайно явление се крие Разумно съзнателно същество; всяко случайно явление е предизвикано от Разумни същества, които живеят извън физическия свят.

И тъй, бъдете внимателни в думите, в мислите и в чувствата си. Не можете да говорите, да мислите и да чувствате както искате – за всяко нещо се държи отчет. Сиромахът не трябва да се оплаква от сиромашията си, богатият не трябва да мисли само за забогатяване. Ако сиромахът роптае против сиромашията си, вместо да подобри положението си, той ще го влоши; ако богатият мисли за поголямо богатство от това, което има, в края на краищата ще свърши с минус – ще изгуби и това, което има.

Като не разбират законите на Живота, вместо да придобият щастие, хората стават нещастни. Малко щастливи хора има в света. Щастлив е само онзи, който има вътрешно ръководство и върви по него; той знае какво да говори и как да постъпва. Щастливият човек прилича на обучен войник, който знае вече да стреля и където удари, удря на месо, т.е. на пълно; нещастният е подобен на необучен войник, който по цели дни стреля, но все на празно удря. Щастливият човек се движи по строго определени линии

в живота си, а нещастният – по криви, неопределени линии. Ония, които обичат да лъжат, се движат по криви линии, по задънени пътища.

В живата геометрия правата линия определя пътя на мъжа, т.е. на ума, на мъжкия принцип; кривата линия определя пътя на жената, на женския принцип, т.е. на сърцето. С други думи казано: всяка линия, която се удължава, е женска, т.е. линия на мекота; всяка линия, която се скъсява, е мъжка, т.е. линия на твърдост, на якост. Колкото повече се скъсяват кривите линии, толкова предметът става по-твърд, по-корав; колкото повече се удължават правите линии, толкова предметът става по-мек.

Като ученици, вие трябва да правите опити да трансформирате състоянията си. Представете си, че сте гладен, не сте яли два дни и се връщате у дома си с мисълта, че ще намерите нещо сготвено; но оставате изненадан – не само че не намирате нещо сготвено, но даже хляб няма. Вие сте недоволен, разгневен и започвате да роптаете против сиромашията. Вместо да облекчите състоянието си, ставате още по-недоволен – как ще се справите с недоволството си? Представете си мислено, че някой ваш приятел от Америка е пристигнал и свиква всичките си приятели, между които и вас, на банкет. Като мислите така, мисълта ви ще се реализира, но едновременно и състоянието ви ще се трансформира. Ще кажете, че не искате да се занимавате с неверни, с илюзорни неща. Илюзорни неща са тия, които в даден момент са невъзможни; след десет години обаче те стават действителни и реални. Илюзия е човек да мисли, че ябълковата семка, която държи в ръката си, може веднага да се превърне в дърво; не е илюзия, че след десет години семката, посадена в земята, ще се превърне в голямо ябълково дърво. Значи ако приятелят ви днес не може да ви даде банкет, след десет години ще ви даде. Казвате: „Трай, коньо за зелена трева“.

В Природата има съкратени и разширени периоди. Едно страдание може да продължава секунди, но може да продължава и години и обратно – от години страданието може да се съкрати до секунди; така приятелят ви може

да ви покани на обяд още в този момент и да задоволите глада си. Има закон, според който едно страдание може да продължи седем години, а според българите – девет години. Те имат една народна песен, в която се казва: „Девет години болен лежах“. Минат ли девет години, каквото и страдание и да имате, от каквато и болест да лежите, всичко ще се прекрати. Какво ще кажете тогава за болния, който лежал 38 години? Той боледувал от разстройство на нервната система, а не от някоя органическа болест; ако е въпрос за органическо заболяване, то не може да продължава 38 години. Нервното разстройство продължава много години и през това време състоянието на болния ту се усилва, ту отслабва, но е невъзможно човек да боледува 38 години при едно и също положение на болестта.

Да се върнем към основната мисъл – дисонанси в живота. Представете си, че някой човек е отчаян и вместо насърчение, вие внасяте в мислите или в чувствата му някакъв дисонанс. Как мислите, ще подобрите ли състоянието му? Не само че няма да го подобрите, но даже ще го влошите и вместо на едно зло, той ще се натъкне на две. Ако някой способен студент направи усилие да завърши университета с отличие, да бъде пръв между другарите си, той може да успее, но това усилие ще се отрази пакостно в живота му. Когато влезе в обществото и започне да работи, той ще се прояви като обикновен човек – защо? Защото е изразходвал енергиите си напразно.

Следователно не изразходвайте енергиите си преждевременно, за да бъдете активни и способни за работа през целия си живот. Някой прави усилия да стане виден поет, друг иска да стане виден музикант. Това не се постига в един живот; Орфей е бил гениален певец, но неговата гениалност не е проява на един живот. Когато Орфей свирел, цялата Природа оживявала: растения, птички, животни, реки – всичко започвало да се движи и да играе. Такъв трябва да бъде истинският поет, такъв трябва да бъде истинският музикант. Мнозина се стремят към гениалност и ако не могат да станат гениални, те се обезсърчават, отчайват и стават недоволни.

Природата не обича недоволни и отчаяни хора. Тя допуска недоволството само като резултат на справедливо негодуване – например ако човек може да носи на гърба си двадесет килограма, а го натоварят със сто, той има право да е недоволен и да негодува, на такъв човек Природата е готова да помага. Но ако той носи на гърба си пет килограма и роптае, Природата ще го натовари повече, за да го научи да бъде доволен от онова, което Провидението му дава.

Като наблюдаваме вашия живот, ще видите, че много от мъчнотиите и изпитанията ви се дължат на това, че не знаете как да постъпвате. Например като се натъкнете на една малка мъчнотия, вие искате да се освободите от нея, но вместо освобождение, вие увеличавате товара си. Законът е такъв. За да не попаднете под удара на този закон, бъдете доволни от положението, в което се намирате. Знайте, че малката мъчнотия, малкото страдание е отдушник за вас; не запушвайте отдушника си, за да не си създадете по-голямо зло. Освободите ли се от страданията и мъчнотиите си преждевременно, вие ще запушите отдушника на своя живот, а затворите ли този отдушник, вие сами се излагате на смърт. Човек трябва да има два отдушника: един горен и един долен.

Мнозина не си дават отчет за преживяванията и казват, че не са видели бял ден в живота си. Те не говорят истината – който не е видял бял ден в живота си, той не може да живее. Други казват, че не са видели черен ден; и те не говорят истината – който не е видял черен ден, също не може да живее. Страданията носят живот. От статистически данни се вижда, че нормалните страдания продължават живота.

Две неща продължават живота: разумно хранене, т.е. спазване на известна диета, и нормални страдания. Като не преяжда и не си дояжда, човек пак продължава живота си. Ако знае как да се храни, човек ще живее повече години, отколкото ако преяжда и живее в изобилие. Ако яде безразборно и никога не благодари, в организма на богатия, който живее в изобилие, се наслояват утай-

ки, отровни мисли, които разрушават. Всяка отрицателна мисъл привлича към себе си съответно отровни вещества, които внасят известен дисонанс както в самия човек, така и в Природата. Който не е благодарен на това, което има, сам си противодейства.

И тъй, белите и черните дни са необходимост в живота, както деня и нощта, светлината и тъмнината. Как и къде се приготвят фотографските плочи – в тъмнина. Можете ли да извадите тези плочи на светлина, преди да сте ги промили на тъмно? Защо съществува тъмнината в Природата? Ако в съществуването ѝ няма никакъв смисъл, тя не би била допусната. Защо съществуват ад и рай, страдание и радост? Христос дава пример за Лазар и за богатия – два диаметрално противоположни живота, които вървят успоредно. Богатият живее в палат, а Лазар няма какво да яде. При това богатият не вярва в Бога и в Провидението, а Лазар вярва. Това показва, че адът и раят са едновременно и на Небето, и на Земята. Някой е способен, има знания, чувства се свободен, разположен, а друг е неспособен, няма знания, чувства се унизен, ограничен – това са положения, в които се намират богатият и Лазар. Но като заминат за онзи свят, положенията им се сменят: богатият отива в ада, а Лазар – в Рая. Какво показва това? Това показва, че ако способният и даровит човек не учи, ще изгуби добрите условия на живота и ще отиде в ада; ако онзи, който не е даровит, прави усилия, учи, работи, той подобрява условията си, отива в Рая. Като знаете това, развивайте добродетелите си, за да не ги атрофирате. Като упражнявате органите си, колкото и слаби да са, вие ще ги развиете.

И тъй, дисонансите в живота са възможности за развиване на човека. Те са необходими. И в музиката има дисонанси. Който разбира значението на дисонансите, знае къде да ги постави. Ако се сложат намясто, те допринасят нещо ценно. Само великият музикант разбира смисъла на дисонансите. Той изразява мисълта си музикално – чрез свирене и пеене. В това отношение музиката трябва да взима живо участие – както при възпитанието на човешкото тяло, така и при възпитанието на неговите мисли и

чувства. Всяко движение на човека трябва да бъде в съгласие с Природата; не е ли в съгласие с нейните закони, то е дисхармонично. Който спазва законите на Природата, може да стане певец, музикант, учен, философ. За да станеш певец, ти трябва да бъдеш в хармония с всички певци в света; за да станеш учен, трябва да бъдеш в хармония с всички учени в света. Без участието на всички певци и на всички учени нито певец ще станеш, нито учен. Певецът и музикантът трябва да имат добре развито ухо, което да схваща и предава тоновете вярно; ученият трябва да има добре развита глава, за да възприема мислите, които идват от Възвишения свят, и да ги предава. За придобиване на всяко нещо са нужни съответни условия. Някои цигулари свирят отначало тихо, спокойно, а свършват бурно, със силно теглене на лъка; това се дължи на известен дисонанс в живота им. И приятелството на мнозина започва добре, а свършва зле; това се дължи пак на дисонанс в техния живот.

Като ученици, всички трябва да работите в областта на музиката, на науката, но ще започнете с малките величини и постепенно ще вървите към големите. Ще работите с Доброто, като основа на Великия живот. Каквото и да се случи в живота ви, знайте, че е за добро. Във всяка работа влагайте своите добри мисли и чувства. Доброто само по себе си е добро, не може да се критикува; започнете ли да го критикувате, да го изследвате от една и друга страна, в скоро време ще го изгубите. Защо ще критикувате недоузрелия плод? Наистина, отначало той е кисел, стипчив, но като мине известно време, става сладък, ароматен и приятен на вкус. Защо ще критикувате някоя лоша черта на характера си? Днес тя е стипчив, недоузрял плод, но един ден ще узрее, ще стане сладък и ароматен плод, към който всеки ще се стреми. Като знаете това, не бързайте да се произнасяте нито за себе си, нито за близките си. Ако се ударите в някой камък на улицата, не бързайте да роптаете против онези, които не са изчистили улицата; този удар може да произведе някаква мисъл в ума ви. Вие не знаете крайните цели на Природата.

Представете си, че някой се произнася за вашите дарби, преди да сте ги проявили. Трябва ли да се съмнявате в думите му? Работете върху дарбите си и вижте какво можете да постигнете. Не бързайте да се произнасяте нито за злото, нито за доброто. – „Ама не съм красив.“ Един ден ще проявиш красотата си. – „Не съм добър.“ Някога ще проявиш добротата си. – „Не съм силен.“ В бъдеще ще станеш силен. Сегашният човек носи дарбите и способностите си в потенциално състояние, някога ще ги разработи и прояви.

Кажете ли, че някой човек е добър, това значи, че е проявил Доброто в себе си, неговият ум и неговото сърце работят в единство. Добрият човек е разумен. Той разбира законите на Живота и не се възмущава, че се е спънал в някой камък, а се спира пред камъка, слага го настрани и си казва: „Не е виновен камъкът, аз трябваше да бъда внимателен, да не се спъвам. Както аз се спънах в камъка, така може някое по-силно същество да се спъне в мен и да ме отхвърли настрани“. Който рита камъните, и него ще ритат. Като знаете това, щом се ударите в камък, спрете се, погладете камъка и си кажете, че макар и да е застанал на пътя ви, той не е произволно поставен. Всичко в Природата е целесъобразно. Природата работи върху човека, за да придобие той будно съзнание, внимание и предпазливост. С какви методи ще си послужи е нейна работа; задачата на човека е да се ползва от методите и пособията на Природата за неговото възпитание. Природата има предвид да усъвършенства човека, да го направи безсмъртен.

Какво се иска от човека, за да стане безсмъртен? Иска ли да стане безсмъртен, трябва да измени напълно своя мироглед – нов мироглед, ново разбиране, нов морал е нужен на човека, за да придобие безсмъртие. Безсмъртният трябва да бъде готов на всичко; каквото и да се случи в живота му, по негова воля или вън от него, той трябва да го приеме с готовност. Лесно е човек да бъде добър, когато всичко става по негова воля; изкуство е, когато нещата не стават по негова воля, той да запази мира си и да прояви добротата си. Ще кажете, че човек трябва да се стреми

да бъде пръв във всичко. Добре е да бъде пръв, но какво се иска за това? Пръв е онзи, който всеки ден изправя по една своя погрешка. Всяко изправяне на погрешките е прибавяне на нещо положително към характера на човека.

Следователно човек не може да придаде нещо към характера си, ако не изправи поне една от погрешките си. Каже ли някой, че не може да изправи погрешките си, че е неспособен да направи това, казваме, че този човек държи способностите и дарбите си в потенциално състояние; за да излезе от това състояние, той трябва да превърне потенциалната енергия на своя организъм в кинетична. Каже ли някой, че иска да стане добър, трябва да се заеме с изправяне на погрешките си и когато изправи всичките си погрешки и няма какво да придобива, ще отиде при хората, за да ги учи как да изправят своите. Който е свършил тази работа, той отива при хората, за да работи между тях.

Като работи и създава велики работи, без да иска, човек става причина хората да правят погрешки. Великите музиканти станаха причина хората да дерат кожата на животните, да правят от тях струни. Като свирят, животните взимат участие в тяхната музика и по този начин се повдигат. Нищо в Природата не се губи, нито се създава. Страданията на хората, както и на животните, служат като импулс на други същества да се повдигнат, да станат добри. Все трябва някое същество да се пожертва за повдигането на друго, но съществото, което се жертва, също се повдига. Едно е нужно за всички живи същества – да изменят формите си; като се повдигат от стъпало на стъпало, да излизат от ограничителните условия, в които се намират.

Ще кажете: „Лесно е човек да се освободи от ограниченията“; как ще се освободи? – „Чрез една-две усмивки – тук ще се усмихнеш, там ще се усмихнеш и ще ти отворят вратите на Рая.“ Това е механично, временно постижение. Това, че някой ви е отстъпил да седнете на първо място или да минете пръв, не е освобождаване от ограниченията в живота. За коя усмивка говорите вие?

Ако е въпрос за истинската усмивка, рядко ще я видите. Истинската, т.е. идеалната усмивка, подразбира пълно участие на духа, на душата, на ума и на сърцето на човека. Благословение е за вас да видите такава усмивка. Видите ли идеалната усмивка на лицето на човека, никога няма да я забравите.

Усмивката на повечето хора не е нищо друго, освен неестествено помръдване на мускулите на лицето. Тази усмивка не дава нищо особено на човека. За да се усмихне някой както трябва, това подразбира, че е видял някаква Божествена проява. Като ученици, стремете се към Божественото начало, към великата философия на Живота: да съзнаваш, че живееш за всички, без да загубиш себе си – това значи да си дошъл до великата философия на Живота. Щом живееш за всички, всички ще живеят за тебе. Какво губи човек при това положение? Не само че не губи, но животът му напълно се осмисля. Този човек вече е способен да се усмихва съзнателно; неговата усмивка е отворен цвят, готов да приеме в себе си слънчевите лъчи и да ги предаде и на другите. Като погледне към Небето и види безбройните звезди, човек се усмихва радостно, че има възможност да учи. Той не се обезсърчава, че не знае всичко, но се радва, че и в бъдеще има какво да учи. За да гледа на нещата надеждно, човек трябва да има широта, да не се ограничава и самоизлъгва.

Гледайте на нещата в тяхната действителност. Схващате ли ги като недействителни, вие се натъквате на лъжата, която всякога води към обратни резултати. Защо трябва да гледате нещата в техния изопачен вид? Изопачените неща не са Божествени, изопаченият свят не е създаден от Бога. Всичко красиво, възвишено, благородно е Божествено. Щом гледате на света като на Божие творение, ще знаете, че той е разумен и смислен; само при това разбиране Бог може да ви се усмихне и зарадва. Всеки, на когото Бог се е усмихнал, е придобил нещо ценно. Няма същество в света, на Земята или на Небето, което да не е видяло великата усмивка на своя Създател. Щом Бог ви се е усмихнал, трябва ли да бъдете недоволни?

Нека Божията усмивка бъде идеал за вашата душа! При каквито и мъчнотии и страдания да се намерите, спомнете си за Божията усмивка. Погледнете към Небето, към Необятния свят, и приемете всичко с благодарност. Няма по-велико нещо за човека от това да бъде благодарен за всичко дадено и да има импулс към работа за Великото начало в света. Ако днес сте скръбни, знайте, че на другия ден ви чака радост. Скръб и радост – това са моменти в човешкия живот. Като минава от едно състояние в друго, човек трябва да изменя своите възгледи за живота, да придобива Новото, което се изразява на лицето му чрез светлата усмивка на Бога. Който види тази усмивка, да каже: „Ето човек на Новото“.

И тъй, една от проявите на Новото, на Божественото в света, е идеалната усмивка. Желая тази усмивка да се яви на лицето ви и който я види, да каже: „Ето една Божествена проява“. Ако тази усмивка не се яви на лицето ви, никакъв напредък не може да се очаква. Дайте ход на Божественото в себе си, за да се озари лицето ви от светлата Божия усмивка.

Тайна молитва.

27. лекция, 14 март, 1930 г., София – Изгрев.

ВЪЗПИТАТЕЛНИ МЕТОДИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Размишление върху законите на здравето.

Често се говори, че човек трябва да живее за Цялото, а не за частите. Какво разбирате под думите *живот за Цялото*? Кое е цялото в човека? Цялото в човека е неговото тяло, а частите му – отделните органи. Така че да живее човек за цялото си тяло, това значи едновременно да има предвид интереса и на главата, и на гърдите, и на стомаха, и на ръцете, и на краката си. Така ли живее всъщност? Малко хора имат предвид всички органи на тялото си; едни се интересуват повече от очите, други – от ушите, трети – от ръцете си и т.н. Благодарение на този частичен интерес те пренебрегват нуждите на целия организъм, вследствие на което се явяват различни болести. За да се грижи човек за цялото си тяло, той трябва да има предвид интереса на своята воля, на своя ум и на своето сърце; да се грижи човек за Божественото цяло, това значи да има предвид интереса на своята душа и на своя дух.

Хиромантиците се интересуват главно от човешката ръка: формата и големината ѝ, устройството, големината и формата на пръстите и т.н. Като изучавате положението на пръстите на ръката, виждате, че трите средни пръста имат фронт и тил, а крайните, палецът и малкият, имат само фронт, нямат тил. Средният пръст има отношение към показалеца и към безименния, понякога повече към показалеца, а понякога – към безименния. Ако отношението му към безименния е по-голямо, той се наклонява към него; ако отношението му към показалеца е по-голямо, той се наклонява към показалеца. Понеже малкият

пръст е лишен от тил, т.е. няма кой да го крепи, често поляга и се изкривява, но ако следва законите на безименния пръст, той е справедлив. Понякога и показалецът поляга, затова се явява спор кой от двата пръста лъже повече. По тази причина съединяват показалеца с малкия пръст на малките деца, над средния и безименния. Показалецът казва на малкия пръст: „Ти трябва да знаеш, че аз съм те учил да говориш, затова ще ми отстъпваш“. Пред каквато и опасност да се намери показалецът, положението му не е много страшно – защо? Тил има той – палецът. Наистина, далеч е тилът на показалеца, но все пак го има. Показалецът представлява човека, който работи за своето изправяне. Да се изправи човек, това значи да събуди Божественото в себе си, т.е. да повика своя палец на помощ.

Всеки пръст от човешката ръка е свързан с известен център, или орган, на мозъка; всеки орган е свързан със специфични сили и тия сили на свой ред са свързани с разумни области и светове – достатъчно е човек да повдигне един от пръстите си, за да се свърже със съответния орган, през който текат енергии от Разумния свят. Всеки пръст на ръката представлява част от човека; хванете ли един от пръстите му, вие се свързвате с някои негови прояви. Чрез движението на пръстите си човек изявява своята разумност. Ако поставите показалеца си на някоя част от челото, вие събуждате в себе си мисъл.

Следователно, като знаете, че през всеки пръст минават съответни сили, които предизвикват различни мисли в ума ви, вие трябва да реформирате пръстите си. Които не знаят това, чрез много работа или от голяма леност осакатяват пръстите си. Разумният знае това и работи толкова, колкото е нужно. През всеки пръст трябва да минава толкова енергия, колкото е необходима за развитието на човека; значи пръстите възприемат енергията, която идва от Възвишения свят. Понеже всичко в Природата е точно определено, всеки пръст, всяка ръка трябва да приеме толкова енергия, колкото е предвидено; вземе ли повече, отколкото трябва, тя ще ви застави да платите. Как ще

върнете излишната енергия, която сте приели от Природата? Чрез болести, чрез кризи, чрез изпитания. Природата не търпи никакви лъжи, никакви хитрини. Досега никой човек не е могъл да надхитри Природата; колкото и да умува, в края на краищата човек трябва да върне на Природата това, което е надвзел от нея.

Съвременните хора приличат на деца. Те мислят, че ще надхитрят Природата, но остават излъгани – Природата ги хваща за ухото и ги разтърсва добре. Така постъпват майките с малките си деца, когато ги кърмят – децата обичат да хапят, но майките им ги хващат за ухото и ги разтърсват; така се отвикват децата от хапане. Всеки човек има в себе си по няколко немирни, своеобразни деца, които трябва да възпитава. Вие трябва от време на време да ги хващате за ухото, за да не ви хапят. Мнозина се отнасят снизходително към своите своеобразни деца, т.е. към своите недостатъци, и казват: „Човек съм, не съм божество, все ще направя някаква погрешка. Кой човек не греши?“. Не е така. Всеки човек греши, но той трябва да изправя погрешките си, а не да ги глади и маже и да се прави, че не ги вижда. Всеки недостатък е незаконородено дете, което трябва да се възпитава. Ако можете да го възпитате, работете върху него; ако не можете, пратете го да си отиде, откъдето е дошло. Колкото по-рано се освободите от него, толкова по-добре за вас. Не го ли изпъдите, ще го храните 20-30 години наред и освен че няма да ви принесе някаква полза, ще ви причини ред пакости.

Като ученици, вие трябва да изучавате проявите на Природата и да постъпвате като нея. Колкото нежна и внимателна е Природата към благородните и разумни хора, толкова е строга и взискателна към неблагородните и своеобразните. Тя изпълнява стиха, който Христос е казал: „Всяко дърво, което не дава плод, се отсича“ – Природата отсича безплодните дървета и ги хвърля в огъня; това наричаме ние *процес на чистене*. Когато градинарят види, че някое дърво не дава плод, той си казва: „Нека остане още една година. Ще го разкопаваме, ще го поливаме, ще го торим и ако не даде плод, ще го отсечем“.

Какво трябва да правите, за да живеете добре? Човек трябва да се освободи от всички анормални черти, които носи в себе си от далечното минало. Той носи в себе си четири категории наследствени черти, добри или лоши: лични, семейни, обществени (или народни) и последната категория – чертите на цялото човечество. Задачата му е да се справи с лошите черти и да усили и развие добрите.

Каква е ролята на ръката на физическия свят? Ще кажете, че ролята на ръката е да работи; това е едната страна. Другата роля на ръката е да бъде справочна книга: в каквато и мъчнотия да изпадне, човек трябва да спре вниманието си на ръката, да разгледа всичките пръсти, да концентрира вниманието си върху всеки един поотделно, на лявата и на дясната ръка отделно, и след това да вади заключения. Пръстите и ръцете на човека са големи майстори, те са вложили в себе си отлична скулптура. Не е достатъчно да знаете, че са работили, но важно е да знаете каква скулптура са създали.

Като говорим за ръката, ние разглеждаме нормалната, здрава ръка, а не анормалната, болна, патологична ръка. Като изучавате всеки пръст поотделно, както и в зависимост от цялата ръка, виждате, че съществуват известни математически отношения, които показват дали ръката е нормална; ако е нормална, човек е до известна степен правилно развит. От големината на пръстите съдим за силите, които действат в тях. Най-големият пръст е свързан с Божествения свят; той се управлява от богинята на любовта, затова е най-силен. Наистина, няма по-голяма сила от Любовта. Показалецът се намира под влиянието на Юпитер; чрез него се проявява човешкото честолюбие и достойнство. Достатъчно е да засегнете честолюбието на човека, за да ви каже: „Как смееш да ме пипаш? Знаеш ли кой съм аз?“. Средният, сатурновият пръст, определя човешката справедливост; чрез него човек се произнася за справедливите и несправедливите неща в живота. Безименният пръст определя човешките радости и постижения в областта на науката, на изкуството и на музиката. Ако отрежете безименния пръст на човека, той изпада в

голяма меланхолия и голямо отчаяние. Когато енергиите на този пръст не текат правилно, човек лесно се обезнадеждава.

При изучаване на ръката трябва да знаете нормалната големина на ръката, на пръстите и оттам да съдите за аномалиите, които се явяват в различни ръце. Например ако показалецът на дадена ръка е 9 см, безименният трябва да бъде 10 см, а средният – 11,5 см. Ако безименният пръст е по-дълъг от средния, т.е. сатурновия, с такъв човек не създавай приятелство, нито за учител го вземай, нито съдружник го прави – защо? Защото намисли ли да прави нещо, никой не може да му въздейства да не го прави; той е голямо божество и никой не може да му повлияе в нещо.

Изобщо, дългите пръсти показват, че тия хора се спират върху подробностите. На тях са дадени повече енергии, отколкото могат да използват. Ако показалецът е подълъг от другите пръсти, такъв човек има силно развити лични чувства. Няма нищо лошо в това, но едновременно трябва да са развити и моралните. Обикновено моралните чувства регулират личните, но ако моралните чувства на човека не са добре развити, а личните са чрезмерно развити, той става неврастеник: където отиде, все обиден се връща. Ако е учител, ще се вглежда в учениците си – защо не са го поздравили, защо не са се отнесли с уважение към него; ако е чиновник, ще разглежда отношенията си с колегите си и т.н. Ако показалецът е по-къс от средния, човек не е толкова взискателен; макар и да му липсва нещо, той минава за демократ.

Следователно човек трябва да работи много върху себе си, за да създаде нормална ръка. Ръката на човека още не е завършена, даже и най-хубавата има известни недостатъци. Хора, които имат заострени пръсти, така говорят, че не можете да разберете кое е истина и кое не е; благодарение на това те лесно се изплъзват, мъчно можете да ги подведете под отговорност.

Като ученици, вие трябва да изучавате ръката си, както и нейните движения. Мнозина не знаят къде и как да

държат ръцете си. Това се забелязва особено в ораторите. Гледате някой оратор как движи ръцете си: той ту ги сваля, ту ги вдига, разтваря ги настрани – не знае къде да ги постави. Когато е гневен, човек също не знае къде да държи ръцете си. Всъщност тогава той трябва да постави ръцете си на такова място, че да ограничи гнева. Някой човек често хваща малкия пръст на ръката си – защо? Понеже малкият пръст обича да послъгва, той несъзнателно го хваща, пази го от лъжата. Ръката му представлява тил на малкия пръст, с което го предпазва от лъжа.

Като наблюдавате как хората държат ръцете си, ще видите, че те несъзнателно изнасят това, което се крие в тях. Професор по математика преподава лекцията си: с едната ръка пише на дъската, а другата държи отзад, свита в юмрук – юмрукът показва, че той пази енергията си, страхува се да не се демагнетизира и същевременно казва на студентите си: „Аз преподавам, но който не знае как да отговаря на зададените въпроси, ще опита юмрука“. Щом свърши лекцията си, професорът отваря ръката си.

Човек трябва да знае кога да отваря и кога да затваря ръката си. Когато иска да се успокои, той спуска ръцете си надолу; при това положение пръстите на ръката трябва да бъдат отворени – тази поза показва, че човек може да бъде във война със Земята. За предпочитане е да бъдеш във война със Земята, отколкото с Небето. Никога не вдигайте ръцете си нагоре, с пръсти към Небето! Това положение означава оплакване към Бога – ти казваш: „Господи, помогни ми! Целият свят е въстанал против мен“. Това не е вярно, невъзможно е целият свят да въстане против един човек; все ще се намерят няколко души, които да не са против него. Такава молитва не се приема, така не трябва да се моли човек.

Като ученици, вие трябва да обръщате внимание на движенията, които правите. Всяко движение, направено навреме и намясто, е разумно. Мнозина отричат движенията и упражненията и казват, че и без тях може. Без много неща може, но има неща, без които абсолютно не може. Без глава и без опашка не може – главата и опаш-

ката представляват началото и края на нещата. Главата на човека е началото, а стомахът – краят. Каквото мисли главата, стомахът го реализира; като обработи материалите, стомахът ги изпраща в главата на проверка. Дробовете пък представляват междулинието, където се трансформира човешката енергия. Който знае астрология, намира главата, дробовете и стомаха в човешката ръка. Като погледне ръката на човека, той намира главата, т.е. ума му, в средата на ръката, където е умствената линия; дробовете се намират във венерината област, а стомахът – между Марс и Луната. Когато главата, дробовете и стомахът на човека са добре развити, и съответните области са добре развити.

Забелязано е също, че между дължината на главата и на ръката има известно съответствие; между ширината на ръката и ширината на мозъка също има съответствие. Колкото по-активен е човек, толкова по-дълго е лицето му. Когато лицето стане по-дълго от дължината на мозъка, това показва, че той изразходва повече енергия, отколкото трябва; вследствие на чрезмерно изразходване на умствена енергия такива хора са предразположени към неврастения. Следователно, като се изучавате, трябва да обърнете внимание на съотношението между лицето и ръката, от една страна, и лицето, ръката и тялото – от друга. По големина лицето представлява една десета част от цялото тяло.

Следователно човек трябва да знае числата, които определят нормалното отношение на частите на неговото тяло. Те са динамични и органични, не са мъртви числа. Природата си служи именно с живи числа, а не със статични. Понякога човек има дълго или кръгло лице, дълги или къси пръсти на ръката си по наследство, а понякога ги е придобил чрез усилена работа. Когато говорим за правилното съотношение между удовете на тялото, имаме предвид добре организирана глава, добре организирани ръце и добре устроено тяло. Ако ръката е добре оформена, и порите на кожата ѝ са правилни. Наблюдавайте порите на кожата, за да видите, каква форма имат: едни от тях са четириъгълни, други – петоъгълни, шестоъгълни и т.н.

Като ученици, вие трябва да изучавате ръката си като едно от великите блага на физическия свят. За да се проявявате правилно, като разумно същество, трябва да държите ръката си в изправност. Вглеждайте се в движенията, които тя прави. Не се позволява на ученика да прави неестествени движения с ръката – всяко движение трябва да бъде съзнателно, под контрола на волята. Ако движенията на ръцете са съзнателни, човек се намира в правилни отношения към Природата и може да разговаря с нея. Ръцете на този човек са добре оформени, пръстите са прави, красиво поставени.

Пръстите на ръката са антени, чрез които човек се съобщава с Разумния свят. Ако са криви и безформени, мъчно можете да влезете в Разумния свят и дори да възприемете някаква мисъл, не знаете откъде идва тя, не разбирате смисъла ѝ; но ако пръстите са прави, добре оформени, лесно ще възприемете мислите от този свят и ще ги разбирате. В това отношение са правени опити. Например някой изпраща една мисъл от Лондон до приятеля си в Ню Йорк; той написва мисълта на един лист, затваря я в плик и писмото изпраща до приятеля си. Но преди да получи писмото, той възприема мисълта на приятеля си, написва я точно така, както я е приел, и я изпраща в Лондон. Когато отворят двата плика, и на двете места е написана една и съща мисъл.

Всички хора трябва да се стремят към това правилно да възприемат мислите, които идват от Възвишения свят; ако го постигнат, те ще възприемат и своите мисли и добре ще се разбират. Днес хората не се разбират, защото се намират на поле, където мислите им се кръстосват. Вместо да приемат мисълта, която е отправена към тях, те приемат чужди мисли, вследствие на което се натъкват на противоречия.

Следователно всяко противоречие се дължи на неестественото състояние, в което се намират удовете на човешкия организъм. Всякаква анормалност в един от удовете на организма води към криво възприемане на нещата. Ако радиото, с което хората си служат, е добър пре-

давател и възприемател на звуковите вълни, колко по-добър предавател и възприемател може да бъде човек. Като по-сложна машина от всякакво физическо радио, човек трябва да държи в изправност всички свои органи, за да може правилно да възприема и предава.

Като изучавате ръката си, ще разберете, че палецът определя разумността на човека; останалите четири пръста определят възможностите и способностите, които се крият в него. Които не познават науката на ръката, казват, че човек е създаден по образ и подобие Божие, и нищо повече не ги интересува. Какво ще кажете за човека, който проявява неразумност, подозрение, безлюбие, безверие? Можете ли да кажете, че е създаден по образ и подобие Божие? В Бога нещата са точно определени. Който е създаден по образ и подобие на Бога, той все прилича по нещо на Него. Образът представлява човешкото лице, а подобието – неговата ръка. Ръката е израз на Божията разумност в човека; по нея се познава какво може да излезе от даден човек. Образът, т.е. лицето, показва с какъв капитал разполага, за да вземе участие в предприятието, което ръката има предвид.

Следователно, ако искате да знаете какъв е умът на човека, гледайте ръката му; ако искате да знаете какъв капитал е вложен в него, гледайте лицето му; ако искате да знаете какъв е неговият произход, гледайте главата му. Сега ще оставим настрани лицето и главата, ще спрем вниманието си върху ръката. По ръката, специално по дължината и формата на ставите на пръстите, може да се определи кой човек е добродетелен, и кой – не. Между ставите на пръстите има известно математическо съотношение; ако това съотношение не е правилно, в характера и проявите на човека има нещо ненормално. Ако отношението между ставите на средния пръст е правилно, човек е съвестен; той има един ключ в живота си, който прилага намясто. Ръката на човека расте и се изменя до 30-годишна възраст; от 30 години нататък пак се изменя, но едва забележимо.

Като изучавате ръката на човека, виждате, че има разлика не само в големината на пръстите и техните стави, но и във формата им – има пръсти с конична и цилиндрична форма. Ако пръстите в основата си са широки, а на върха се заострят като конус, тези хора имат добре развита стомашна система и обичат повече да си похапват. Хората, на които пръстите са тънки, дълги и цилиндрични, имат слаб стомах; те търсят начин как да кредитират стомаха си, за да работи по-добре – откаже ли се стомахът да работи, предприятието им се разпада.

За да кредитира стомаха си, човек трябва да усили вярата си. Къде е мястото на Вярата в ръката – в Юпитеровия пръст. Средният пръст трябва да бъде по-дълъг от показалеца, за да привлече слънчевите енергии към него. Слънчевите енергии указват влияние върху стомаха, те събуждат неговата активност. Физически слабите хора трябва да развият средния си пръст – само по този начин те могат да продължат живота си.

В различните възрасти пръстите имат различна дължина. В човек на средна възраст палецът е дълъг средно 5-7 см. Ако малкият пръст е дълъг също 7 см, този човек е много практичен. Ако е борец, никога няма да се остави да го повалят на земята, той никога не пада на гърба си. Изобщо при изучаване ръката и пръстите ѝ добре е да имате предвид и отношенията на всеки пръст към палеца.

Каквито и познания да имате за ръката, трябва да бъдете предпазливи, да не вадите бързи заключения. Едно предсказание е вярно само тогава, когато има белези на три места: на лицето, на главата и на ръката – при това положение предсказанието е сто на сто вярно. Ако имате белег за известно качество само на ръката си, а на главата и на лицето няма никакви белези, предсказанието е вярно една трета, а две трети не е.

Задачата ви като ученици се заключава не толкова върху изучаване на ръката, колкото върху наблюдения върху нея. Обширна е науката за ръката, много е писано за нея. Вашата задача обаче е да правите наблюдения и от наблюденията да вадите заключения. Като наблюдавате

ръката, спирайте вниманието си и върху горната, и върху долната ѝ част. Горната част е мъжът в човека, а долната – жената. Следователно, ако искате да усилите мъжеството си, гледайте повече горната част на ръката си; ако искате да развивате нещо нежно, благородно в характера си, гледайте долната ѝ част. Ръката има две лица: горно – космато, мъжко, и долно – гладко, нежно, женско. Значи жената се е освободила вече от космите си. Един ден, когато и мъжът се освободи от космите, ръката ще бъде гладка и отгоре, и отдолу. Като е живяла известно време на Земята, жената минавала през големи страдания, вследствие на което е придобила по-големи опитности от мъжа.

Хората на бъдещата раса ще се отличават от сегашните. Те ще имат нов тип ръка, която ще отговаря на характера им. – „Каква трябва да бъде ръката на пипане?“ Нито много мека, нито много твърда; нито много суха, нито много влажна; нито много гореща, нито много студена. Значи по топлина и по мекота ръката трябва да бъде умерена. Като пипнете ръката, трябва да усетите мека, приятна топлина, която да изтича от самия човек – такава ръка наричаме магнетична. Ако разгледате ръката на човека като ясновидец, около нея ще забележите една светла подвижна ръка, която представлява двойник на физическата. Докато двойникът на човешката ръка действа правилно, и физическата ръка е нормална; осакати ли се нещо двойникът, и физическата ръка се осакатява.

Не само ръката, но и цялото тяло на човека има специфичен двойник. Ако двойникът изцяло или отчасти се отдели преждевременно от физическия човек, явяват се различни осакатявания, болести и т.н. Например общата или частична парализа се дължи именно на преждевременното отделяне на двойника от физическото тяло на човека; преждевременното отделяне на двойника се дължи на неправилно преминаване на природните енергии чрез ръцете и краката.

Човек възприема умствена енергия от пространството, по което се отличава от животните – те възприемат енергия главно от земята чрез четирите си крака. Човек

пък приема енергия чрез краката, ръцете и главата си. За да приема енергия от пространството, с която да пресъздава своята глава, своя умствен свят, на помощ му идва самото положение, а именно – че е изправен на два крака. Благословение за човека е това, че ръцете му са свободни от влиянието на земята.

В бъдеще човешките ръце ще заемат друго положение. Днес при различни състояния човек държи ръцете си в различни положения: например когато е неразположен, с понижено състояние на духа, отпуска ръцете си надолу; когато се насърчи и мисълта му започне да работи, той вдига ръцете си нагоре или ги разтваря настрани. Значи ръцете заемат едно или друго положение според вътрешния, или психическия живот на човека. Щом изпаднете в лошо настроение, променете положението на ръцете си и си кажете: „Аз съм човек, който мисли. Щом мисля, аз стоя по-високо от своите настроения и лесно се справям с тях“. Повторете тази мисъл няколко пъти, докато настроението ви се повдигне.

Това е един от практическите методи за самовъзпитание. Първата задача на ученика е да възпитава ръката си, за да може правилно да възприема и предава енергиите на Природата. Като възприема и предава правилно тия енергии, той трябва да благодари на Провидението, че са му дадени ръце, чрез които може да хваща предметите и да работи. Може ли след всичко това да се оплаква, че е гладен? Щом има ръце, с които работи, и глава, с която мисли, никога не може да бъде гладен. Докато мозъкът е активен, ръцете и краката са в постоянно движение. Ръцете играят важна роля в човешкия живот. Като знаете това, възпитавайте ръцете си да действат правилно.

Бъдещото възпитание ще започне именно от ръцете. В бъдеще майките и учителите ще обръщат особено внимание на ръцете, на тяхната чистота. Ноктите също трябва да бъдат чисти. Като се постигне външна чистота, вниманието на родителите и на учителите ще се спре върху хармоничните движения, които човек прави с ръцете си. Също така по ноктите не трябва да има никакви

петна, бели или черни. Белите петна по ноктите показват анормалност в нервната система. Щом те се махнат, състоянието на нервната система се подобрява. Белите петна по ноктите са подобни на петната на Слънцето – колкото повече петна има на Слънцето, толкова повече енергия, толкова по-голямо изобилие съществува в Природата. Същото става и с човека, който има бели петна по ноктите – той е крайно активен, отделя повече енергия от себе си, вследствие на което чрезмерно се изтощава. За да се освободи от тия петна, човек трябва да съсредоточи ума си към известна мисъл и в продължение на два-три месеца той може да махне петната от ноктите си.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

28. лекция, 23 март, 1930 г. , София – Изгрев.

ОРГАНИЧНА И НЕОРГАНИЧНА МАТЕРИЯ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Сега ще ви задам няколко въпроса. Какво разбирате под думите *убеден* и *убеждение*? Може ли да се нарече герой всеки, който яде? Всяка пукната стомна, от която водата тече, река ли е?

Сегашните хора се оплакват от противоречията на живота. На какво се дължат противоречията? Ще кажете, че някои са кармически. Какво разбирате под думата *карма*? – „Кармата е закон на причини и последствия.“ Какво разбирате под понятията *добро* и *зло*? Според някои Доброто и злото са сили, които работят в света. Едни хора вярват в Доброто, а други – в злото. Като вярват в Доброто и в злото, хората все трябва да придобият нещо. Който вярва в Доброто, рано или късно ще придобие нещо, но и в злото да вярва, пак ще придобие нещо. Например някой има да взема хиляда лева от съседа си, но съседът му постоянно се извинява, че няма пари, не може да плати дълга си. Най-после кредиторът казва: „Тази работа с добро не става, но аз ще приложа злото“. Той дава съседа си под съд и го осъжда да му плати хиляда лева в три дни, заедно с разноските по делото.

Като сте дошли на Земята, вие трябва да знаете, че за всяко неизпълнение на законите трябва да плащате глоби. Не само това, но трябва да знаете при всички случаи какви глоби ще плащате. За всяко неразположение, за всяка тревога човек плаща известна глоба. Лошо нещо е глобата, защото взема от човека. Където няма глоба, там е Доброто. На същото основание и хората се делят на добри и лоши – добър е този, който дава, а лош е този, който взема.

Следователно добро е онова, което дава нещо на живота; зло е онова, което отнема нещо от живота. Както в Природата съществуват Доброто и злото като сили, така те се преплитат и в човека и вършат своята работа. Доброто и злото се различават по материята, с която работят. Материята, с която злото работи, е несъзнателна, мъртва и без всякаква интелигентност; тази материя наричаме неорганична. Който уповава само на нея, свършва със смърт – защо? Защото тя отнема нещо съществено от живота. Доброто работи със съзнателна, интелигентна, жива материя, наречена органична. Тази материя носи мисълта и живота. Неорганичната материя е дадена на човека за употреба – да я обработи и да се ползва от нея. Някой казва, че животът трябва да се използва. Не, животът не може да се използва, защото Бог е Живот.

Човек може да бъде проводник на живота, но в никой случай не може да го използва, т.е. да го употреби за нещо – защо? Защото животът е неделим. Само частите могат да се използват, а Цялото не може. Докато понятията на човека за живота са частични, той всякога ще мисли, че може да го използва. Частите, в които се крият и Доброто, и злото, могат да се употребят. Не употребите ли материята на злото и на Доброто, вие ще създадете още по-голямо зло. Например добре е да си хапнете, но още по-добре е, ако разделите яденето си с някой беден човек. Ако не разделите яденето си с бедния, една част от него ще остане за другия ден и ще се развали. Значи ако не употребите материята на Доброто за добро, злото ще дойде; и ако не употребите материята на злото за добро, злото ще се прояви с по-голяма сила.

Злото, като мъртва материя, трябва да се обработва, да се одухотвори. Например ако спите няколко нощи върху камъни, колкото и да сте силни, те ще изтеглят нещо от тялото ви, ще отнемат част от силите на вашия организъм. Като знаете това, избягвайте да спите на камъните, за да не платите с живота си. Избягвайте онези хора, в които мъртвата материя е взела надмощие над живата; влезете ли в близко отношение с тях, вие непременно ще платите с живота си.

Най-ценното нещо, което е дадено на човека, е животът. За да запази живота си, той трябва да има будно съзнание. Когато съзнанието на човека е будно, животът му е красив и смислен. Животът не се заключава нито в богатството, нито в удобствата, нито в храната. Някой обича да яде агнета, кокошки, но не може да използва храната си така, както разумният и съзнателен човек. Разумният може да употреби само сто грама хляб на ден, но знае как да го използва. Всичко се крие в мисълта на човека. Умът е проводник на живота; колкото по-съзнателно и право мислите, толкова повече се ползвате от живота. Не е въпрос до трупане на богатства и сили, но до организиране на тези сили. Здравият човек се отличава по това, че е организирал силите на своето тяло. Ако мисълта на човека не е организирана, и тялото му не е организирано. Ако някой свири, но силите на организма му не са хармонично съчетани, той не е талантлив музикант; за да бъде човек музикант, външните и вътрешните тонове в него трябва да си хармонизират.

Как ще изразите Доброто музикално? Когато музикантът свири, лесно може да изрази весело, игриво настроение; също така лесно той изразява и гнева – като удари силно с лъка си, цигуларят изразява своя гняв, своето неразположение, а пианистът удря силно върху клавишите на пианото. Когато искат да изразят тихо, спокойно състояние, те свирят пианисимо. Но как ще изразите Доброто музикално?

Представете си, че двама души – кредитор и длъжник, се срещат. Длъжникът е решил да плати дълга си с лихвите, заради което има добро разположение; кредиторът, обаче, е решил да прости задължението на длъжника си, вследствие на което е изпълнен с приятно, топло чувство. И двамата са проникнати от Доброто, и двамата имат разположение да пеят и да свирят. Ако мълчат, ако нямат разположение за пеене, те са попаднали на музикални паузи. Колкото повече мълчи вашият кредитор, толкова по-големи са паузите в музикалната пиеса; щом мълчи дълго време, длъжникът трябва да се готви да плаща. Започне ли кредиторът да пее и да свири, това е признак,

че е готов да прости на длъжника си или целия дълг, или 50% от него. Истинският музикант трябва да познава тона на Доброто и да го предаде чрез инструмента си. Всяко чувство, всяка мисъл има свой специфичен тон; може ли да попадне на тези тонове, музикантът не само свири, но и говори чрез инструмента си и неговата музика действа благотворно върху слушателите му.

И така, задачата на човек е да бъде проводник на Великия живот; за да постигне това, той трябва да дава достъп на добри чувства в сърцето си и на добри мисли в ума си. Добрите мисли и чувства съставят разумността в човека, чрез която животът идва; за да придобие тази разумност, той трябва да се свърже със Съзнателната природа и да се подчинява на нейните закони. Ние не говорим за мъртвата природа, която иска да владее човека. Що се отнася до тази природа, човек ще я организира в себе си, или, с други думи казано, ще организира мъртвата материя, а на Живота и Разумната материя ще се подчини. В това седи истинското възпитание и самовъзпитание.

В Разумната, Живата природа всички неща са еднакви. Там всички същества имат еднакво разбиране за Доброто, за морала, за живота и т.н. Какво нещо е Доброто? Добро е това, което отваря път към живота; Добро е това, което носи светлина и топлина за човека. Злото пък отнема светлината и топлината, а без светлина и топлина животът не се проявява. На физическия свят светлината е едно нещо, а в Духовния – друго. Колкото по-високо се качвате, понятието ви за светлината се разширява.

Хората се делят на светски и духовни. Кой е духовен човек? Духовният човек има правилни разбирания за разумността в Природата – той вижда разумността, проявена в цялата Природа, както и в живота, вследствие на което не се пита съществува ли Бог, или не съществува; той знае какво нещо са работата, трудът и мъчението; той знае кой човек е млад и кой – стар; защо човек остарява – и това знае. Духовният човек знае, че работата е от Бога, трудът – от човека, а мъчението – от дявола. Значи когато работиш, Бог е с теб; когато се трудиш, човекът е с теб; кога-

то се мъчиш, дяволът е с теб. Където е мъчението, там е смъртта и обратно – където е смъртта, там е мъчението. Който е минал през мъчението, все е умрял за нещо. Дойде ли страданието, човек има възможност да се повдигне. При мъчението той губи материята на злото, т.е. мъртвата материя в себе си, но запазва живота си. Дали отива на онзи свят, или остава на Земята – не е важно; важно е човек да запази живота си. Като заминава за онзи свят, праведният оставя мъртвата и непотребна материя на Земята, а със себе си взема само живата.

Малцина вярват в онзи свят, но в края на краищата всички го опитват. Къде отива човек след смъртта си? На различни места. Неорганичната материя остава при неорганичната, органичната – при органичната, а животът – при живота. Това е, което наричаме *разлагане*. Под понятието *разлагане* разбираме сортиране на материята и на силите в Природата. Който е живял в света на Доброто, последното ще го посрещне, ще го облече, нахрани и ще му отвори път към Великия живот; който е живял в света на злото, ще бъде посрещнат от злото. Какво иска злото от човека? Да отнеме живота му. Какво иска вълкът от овцата – живота ѝ; като я види, ще я сграбчи и изяде. Има овце, които вълкът не може да яде; той може да яде само мъртвата материя, но до живата им не се докосва.

Следователно, искате ли да ви посрещне Доброто, правете добро. Който няма желание да прави добро, сам се осъжда на смърт. Да правиш добро значи да даваш нещо от себе си. Който дава, и на него дават; щом спре да дава, човек престава да получава. Като знаете това, правете добро, за да имате живот в себе си. Една от причините да не прави човек добро се крие в неговия егоизъм. Той трябва да ликвидира с егоизма си съзнателно и доброволно; не направи ли това сам, ще дойдат страдания върху него. Страданията стопяват коравото, жестоко, егоистично естество на човека. За да не дойдат непосилните страдания върху вас, станете господари на своя егоизъм.

Като се говори за Доброто, мнозина казват, че то е празна дума. Те подразбират идеята, че животът и щас-

тието се заключават в ядене и пиене – значи всичко е в стомаха на човека. Не е така. Яденето има смисъл, когато човек е добър; ако не е добър, каквато и храна да употребява, не изпитва голяма приятност. Той се намира в положението на болния – каквото хапне, все му горчи. За да бъде доволен от яденето си, човек трябва да бъде здрав. Какво удоволствие изпитва при храненето онзи, на когото стомахът е разстроен? Каквото сложи в стомаха си, ще го върне назад. Стомахът на човека трябва да бъде здрав, да споделя желанието му да яде – това значи правилна връзка между главата, гърдите и стомаха на човека.

Следователно, ако искате да се свържете с някое Разумно същество, вие трябва да споделяте неговите възгледи. Ако искате да имате приятел, трябва да споделяте неговите възгледи; и той ще ви бъде приятел, ако споделя вашите възгледи. Всяка душа иска да бъде разбрана от хората – това значи да споделяте нейните мисли и чувства. Възвишените мисли и чувства не са нищо друго, освен проява на човешката душа. Любовта в човека пък не е нищо друго, освен извор на неговия живот; ако не даде възможност на Любовта в себе си да се прояви, човек не би могъл да придобие живота. Любов и живот са неразривно свързани, животът е проява на Любовта; значи първо се проявява Любовта, а после – животът. След всичко това ще се намерят хора да казват, че Любовта е празна работа, че човек не трябва да люби и т.н. Това, което хората наричат любов, е чувствания, подобни на тези, които пияницата изпитва. Любовта подразбира жертва, даване. Може да се жертва и да дава само богатият човек.

И така, когато изучавате Природата и живота, преди всичко трябва да познавате проявите на Любовта. Който има Любов, той може да бъде истински учен и разумен човек – Любовта увеличава разумността, дарбите и способностите на човека. Ако някой казва, че люби, а същевременно оглупява, той живее с любовта и желанията на света; те са от друг характер, не приличат на желанията, които Великата любов внася в човека. Има желания, които причиняват вреда на човека, има и желания, които му причиняват полза.

Когато се каже нещо за Любовта, ние разбираме онази Любов, която носи живот. Ще кажете, че животът е борба, страдание и т.н.; това са криви разбирания. Животът е най-великото и красиво нещо, което е дадено на човека. Има страдания в него, но те идват като резултат на намаляване, на спиране или на отнемане на силите му. Ако се отнеме живота на човека абсолютно, тогава идва смъртта.

За да се освободи от страданията и от смъртта, човек се стреми да премахне всички бентове на живота, да пусне силите му свободно да текат. Засега животът на човека носи радости и страдания; един ден страданията ще изчезнат и животът ще носи само радости. – „Кога ще бъде това?“ Когато Любовта вземе надмощие в живота, а разумността стане условие за нейните прояви.

Сегашните хора са дошли до заключение, че без страдания не може. Те са прави само в едно отношение – докато разумността не вземе надмощие в постъпките на хората, без страдания не може; но когато разумността управлява човека, и без страдания може. Достатъчно е разумният човек отдалеч да види страданието, за да вземе мерки да го избегне: ако има да дава пари на някого, достатъчно е кредиторът му да го погледне малко строго, за да изплати веднага дълга – има ли смисъл при това положение кредиторът му да го дава под съд, да му причинява излишни страдания? Неразумният взема пари назаем, купува си дрехи, тютюн, иска да се покаже пред момите. Видите ли момък, който мисли само за обличане, ще знаете, че зад него седи бащата; той още не е от съвършените хора. Докато пуши, човек не е дошъл още до съзнание да различава Доброто от злото. Освен физическо пушене има и психическо. Като пуши, човек задръства порите си и не може да диша добре; щом не диша правилно, той не може и да мисли правилно. Пазете се от неща, които подпушват чувствата. Пазете се от мисли, които внасят раздвояване.

Кога човек се раздвоява? Когато не говори истината. Ако знае истината и не я казва, той се раздвоява; щом каже истината, успокоява се и раздвояването изчезва. Човек се раздвоява и когато изгуби нещо ценно; щом наме-

ри изгубената вещ, той се успокоява. Колкото повече се приближавате до изгубеният предмет, толкова повече се успокоявате; дойдете ли близо до изгубеното, вие се успокоявате съвършено. Този закон е верен и по отношение на работата, която вършите. Ако пишете нещо – поезия, проза или музикална творба, в първо време вие сте доволни от себе си; колкото повече се отдалечавате от работата си, недоволството ви расте. Вие четете няколко пъти написаното от вас, но сам се произнасяте, че сте още зелен. Може да не сте зелен, но не сте се изказали както трябва. Човек е проводник на разумна реч, но той не е самата Разумност; Разумното слово съществува в света, а човек само го възприема и предава, затова е казано в Писанието: „В начало бе Словото и Словото бе Бог. Всичко чрез Него стана и което е станало, нищо без Него не стана“. На човека не остава нищо друго, освен да бъде израз на Разумното слово.

Съвременните хора страдат не по нямане на прави възгледи за нещата, но по това, че не се вслушват в своя вътрешен глас и не се подчиняват на стремежа на своята душа. Душата се стреми към Доброто и Възвишеното; щом е така, дайте път на всяка добра и възвишена мисъл, колкото и да е малка. Дойде ли в ума ви една добра мисъл, а в сърцето ви едно добро чувство, каквато и работа да имате, прекратете я; дайте ход на добрата мисъл и на доброто чувство в себе си. Щом реализирате доброто, вие ще се повдигнете и укрепнете.

Следователно, искате ли да растете, да укрепвате и да се повдигате, реализирайте Доброто в себе си. Това растене е малко, но крие в себе си грамадна енергия. Малките придобивки на физическия свят представляват грамадни енергии в Разумния свят. Ако на Земята израстеш само една десета част от милиметъра, в Разумния свят си придобил голям капитал. Малките придобивки в главата водят към големи придобивки на физическия свят; като знаете това, не пренебрегвайте малките величини и придобивки. От разумността на човека зависи как ще използва тези придобивки. Проявите на Божествените мисли са малки,

но резултатите им са грамадни. Дръжте се за Божественото, уповавайте на Бога, защото Той живее вечно, Той носи в себе си вечния живот. Търсите ли Мощното, Великото, Красивото, Доброто, в Бог ще го намерите.

Днес хората не виждат Бог, не Го разбират и познават, защото в съзнанието им се е натрупала органична или полуорганична материя, която пречи на тяхното слънце да изгрее. Облаците в човешкото съзнание трябва да се разпръснат, да проникне светлина в него, за да виждат нещата ясно. Бог не е нито на Слънцето, нито на звездите; Той е извън времето и пространството, извън този свят. Докато живеете във времето и пространството, нещата постоянно се изменят; щом излезете от този свят, нещата се осмислят. Поне за момент всеки човек е могъл да влезе в света вън от времето и пространството, да изпита неговата красота. Тя не е външна, вследствие на което не се поддава на описание. Например навън е студено, бурно време, вътре – също студ, мрак, лишения, но вие се чувствате разположен, доволен и щастлив. Защо – влезли сте в света, който е вън от времето и пространството; този свят няма никакво отношение към физическия. Ние наричаме този свят *свят на чистата мисъл*, или *непроявен свят*. Физическият свят пък представлява проявения свят. За да мине от проявения в непроявения свят, човек трябва да бъде смел, да няма никакъв страх.

Какво прави човек, когато минава през някаква опасност – той затваря очите си, страх го е да гледа. Когато минава от едно състояние в друго, човек трябва да бъде с отворени очи, от нищо да не се страхува – само така страхът ще го напусне. Където влезе Животът, страхът отстъпва. Когато противоречията изчезнат, страхът отстъпва мястото си на Любовта; щом си отиде Любовта, страхът заема мястото ѝ.

Страхът показва, че в човешкия живот има някаква дисхармония; той показва още отклоняването на човека от правия път – колкото по-голям е страхът, толкова по-голямо е отклоняването. Престъпниците са крайно страхливи, но се показват смели; всъщност те имат голям вътрешен страх.

Страхът е общ за всички хора, за всички живи същества. Няма човек в света, който да не изпитва страх: апашът краде, но го е страх; учителят преподава, но се страхува да не направи някаква грешка. Малко или много всички хора се страхуват. Когато някой казва, че не е страхлив, това значи, че е разумен; и разумният е страхлив, но понеже дава предимство на разумността, страхът остава на последно място.

Следователно, когато Доброто вземе надмощие в човека, страхът отстъпва и на негово място идва Любовта. Където е Любовта, там е Животът; където е Животът, там се проявяват интелигентността, благородството, знанието и т.н. Стремете се към Живота, за да придобиете всичко, което душата ви желае.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

29. лекция, 28-и март, 1930 г., София – Изгрев.

ОГЪНАТА ПЛОСКОСТ

Размишление.

Представете си, че виждате един човек, направен от захар. Какво ще бъде положението на този човек, ако живее в свят, където няма никаква вода? Той ще бъде устойчив, няма да знае какво нещо е смърт. Но достатъчно е да се направи една малка дупка на захарта и да се пусне вода през нея, за да стане вдлъбнатина, и ако водата минава по-дълго време, накрая захарта ще се стопи. Този човек, направен от захар, съвсем ще изчезне; какво ще кажат учените за това явление? Ще кажат, че водата е опасна за захарта, както и за всички предмети, направени от захар. – „Защо едни вещества са сладки, а други са горчиви?“ На този въпрос може да се отговори толкова, колкото и на въпроса защо едни хора са добри, а други – лоши.

Представете си една плоскост, на двата края на която поставяте две тела. – „В какво състояние ще се намират тези тела?“ В покой. – „Докога?“ Докато плоскостта е в покой. Ако плоскостта под действието на някаква външна сила се огъне в средата, двете тела ще излязат от състоянието на покой и ще се стремят към средата на плоскостта, където е станало огъването; колко по-голямо е огъването, толкова по-силно ще се стремят към центъра. Същевременно тези тела ще се блъскат и отскачат едно от друго, понеже частиците на плоскостта претърпяват вътрешно сътресение.

Като се говори за сътресенията на телата и на частиците на плоскостта, лесно се философства, но когато става въпрос за сътресения, които човек преживява, положението е сериозно. Човек минава през физически и морални сътресения. Не е лесно да преживееш едно морално сътресение, то не е като вятъра. Някои морални сътресения

са толкова големи, че могат да съборят човека на земята, да предизвикат разрив на сърцето. Понякога сътресението се отразява върху нервната система. Какво трябва да се прави, за да се избегнат моралните сътресения? За да се избегнат те, човек трябва да познава почвата, върху която живее, както и дадените му условия и възможности. Ако не знае тези неща, той мисли както двете тела върху плоскостта, че почвата им е устойчива. Така мислят младите хора – докато е млад, човек мисли, че може да устои на всичко. Моралистът мисли, че с морала си може да преодолее всички изпитания и мъчнотии. И младият, и старият са на крив път; те познават устойчивостта на своята плоскост само когато тя е в покой, но когато някоя външна сила действа върху нея, тя непременно ще се огъне. И човешкият характер се огъва под влияние на външните сили.

Мнозина казват, че могат да правят каквото искат. Не е така; те не могат да правят каквото искат, защото се намират под влиянието на сили, външни и вътрешни, на които малцина издържат. Няма човек в света, който може да направи нещо самостоятелно, независимо от участието на други сили. Ако и вие правите това, което вашите деди са правили, не сте свободни хора: както е ял дядо ви, така и вие ядете; както е спал, така и вие спите. При това ядете, когато сте гладен, а не когато искате. Човек не е свободен даже и в мисълта си – той е заставен да мисли така, както му се заповядва, а не както и когато сам иска. Малко хора са свободни в мислите и в чувствата си; човек се стреми към свобода, но още не е свободен.

Когато се говори за свобода, ние имаме предвид свободата на други същества, а не нашата. Ние се стремим към свободата на Висшите същества, но до нас тази свобода още не е дошла. Ние говорим и за безсмъртието на човека, но въпреки това виждаме, че хората около нас умират. Значи говорим за безсмъртието на същества, които живеят извън времето и пространството. Ние говорим и за съвършен морал, но той още не е проявен на Земята, а е достояние на Възвишените същества.

Следователно свободата, безсмъртието, моралът са идеали, към които човешката душа се стреми. Ще дойде ден, когато човек ще постигне идеалите на своята душа. Какви идеи поддържат учените не трябва да ви смущава, вслушвайте се в копнежите на своята душа. Ако се спирате върху това кой какво поддържал, стигате до Калвин[19], който казвал, че всичко в живота е предопределено, т.е. че човек няма свободна воля. Прав ли е? Той се основавал на думите на Павел, който казва, че едни съдове са направени за почест, а други – за безчестие. Но Цвингли[20] се противопоставил на Калвин, поддържайки мисълта, че човек има свободна воля.

Представете си, че някой човек живее в кофа, в която събират нечиста вода. Той намира нещо за ядене в нея и остава там. Като се напълни кофата, слугинята излива водата навън, измива кофата и я внася вкъщи, където отново я пълни с нечиста вода. Като остане навън, човек се чуди какво иска слугинята от него, че го изхвърля така безмилостно; той тръгва след нея, намира същата кофа и влиза вътре да си хапне нещо, а на сутринта слугинята пак излива водата навън и заедно с нея и онзи, който е вътре. В случая слугинята е съдбата, която хвърля човека навън, при лошите условия. Човек се чуди какво има съдбата против него, че го наказва толкова строго; съдбата даже не подозира, че в кофата с нечистата вода е влязло същество, подобно на жабата, за да живее там. Ще кажете, че това е предопределение на съдбата. Видите ли, че съдбата няколко пъти наред ви хвърля от едно и също място, не се връщайте повече там. Тя не ви е сложила в нечистата кофа. Излезте навън, на чист въздух, на свобода. Щом приемете новите условия, ще бъдете чист съд, за почести.

Ще приведа един анекдот за две учени жаби. Те живеели в дома на един чифликчия. Често слушали разговорите между стопанина и жена му. Един ден чифликчията казал на жена си:

– Много богат е станал нашият съсед. Има крави, овце, които дои, вади много мляко. От млякото прави масло, сирене и ги продава. Много пари печели.

Жабите чули, че се говори за съседа, и си казали: „Хайде да отидем в неговата къща, да видим какви са тия особени неща, които нашият господар няма“. Преместили се. Още първата вечер видели, че съседът внесъл един голям съд с някаква бяла течност. Те си казали: „Я да влезем вътре, да опитаме свойствата на бялата течност“. Като любознателни, и двете жаби влезли заедно. Каква била изненадата им, като видели, че тази течност не е като водата, не може да се живее там. Започнали да се катерят по стените, за да излязат навън, но бреговете се оказали много стръмни. Няма какво, започнали да обикалят по бреговете. По едно време една от жабите казала: „Уморих се вече, не мога да обикалям, сили нямам, ще сляза долу“; слязла долу, но вече не излязла. Втората жаба имала още сили. Като обикаляла нагоре-надолу, без да знае какво е станало, тя видяла една бучка масло в средата на млякото; качила се на бучката и излязла вън. Като се видяла свободна, въздъхнала и казала: „Втори път не отивам да изследвам непознати области. Ето, за нашата голяма любознателност дадохме една жертва“.

Като дошъл съседът, почудил се как е влязла жабата в млякото. Вие пък ще се чудите наистина ли съществуват учени жаби, които умират по този начин. Жабата е символ на материализма – значи има учени материалисти, които умират при своите научни изследвания в чужди за тях области и полета.

Като наблюдавам как живеят хората, какъв морал имат, виждам, че никога не могат да придобият свободата, която желаят. Те постоянно грешат, постоянно падат и стават и след всичко това им се проповядва разкаяние; днес се разкаят, утре пак грешат, пак чупят главите си. Главите на повечето хора са пукнати, пълни с рани. Щом пукнете главата си, веднага се разкайвате, но едва започне да оздравява, пак сгрешите и отново я пукнете. Един ден главата ви се счупи и вие заминавате за онзи свят, както учената жаба в млякото.

Не е въпрос до погрешките и до разкаянието. Човек трябва да дойде до положение да не греши и да не

се разкайва – това значи придобиване на опитности: като сгреши един път, повече да не греши. Щом греши, той е направен от захар – като го полеят с вода, ще се стопи. Слушали сте някой да казва: „Стопих се!“. От какво се е стопил – от мъка, от гняв, от неразположение и т.н. Който се топи, той е направен от захар и ако мине край вода, непременно ще се стопи – захарните неща се топят. След стопяването си те стават горчиви – наистина, като се топи човек отвън, отвътре става недоволен, горчив, че е изгубил формата си; щом изгуби нещо, човек е недоволен и горчив заради загубата, която претърпява.

Сега да дойдем до философската страна на въпроса. Всички хора ли грешат? Има ли човек, който да не е грешил и не греши? Докато живее със заблуждения и с криви разбирания за живота, човек всякога ще греши. От осем хиляди години насам на хората се проповядва все един и същ морал: като сгрешат, да се разкаят. Какво се придобива с разкаянието? Ако само се разкайваш и продължаваш да грешиш, ти си избрал едно палеативно средство, което нищо не ползва. Да грешиш, да се разкайваш и пак да грешиш – това е положението на пияницата, който седи до среднощ в кръчмата. Кръчмарят го подсеща веднъж, два, три пъти да си отива, но той не мърда; най-после кръчмарят го набива, изтласква го навън и затваря вратата. Честолюбив е пияницата, но желанието му да пие е по-силно от неговото честолюбие. Като се наспи, на другия ден пак отива в кръчмата и казва на кръчмаря: „Ти снощи ме би, но дай сега половин кило вино, да се примирим“. Примирят се и пак започва да пие до забрава, докато кръчмарят повтори същото – набие го и го изтласка навън. Ще кажете, че и на това нещо има край. Има край, но когато бъчвите се изпразнят. Изкуството е да се откаже човек да пие при пълни бъчви, изкуството е да престане да греши при изпитания и изкушения.

Синът на един турски бей бил голям пияница. Бащата го съветвал по един, по друг начин да не пие, но той си продължавал своя занаят. Един ден ходжата намислил да го уплаши и му казал:

– Синко, знаеш ли какво те очаква на онзи свят?

– Не зная.

– Като заминеш на онзи свят, ще те сложат в ада и на врата ти ще закачат всички бъчви, които си изпил.

– Пълни ли ще бъдат, или празни?

– Пълни, разбира се.

– Щом е тъй, радвам се, че там ще мога да пия. Когато бъчвите се изпразнят, и аз ще престана да пия.

Както виждате, със заплашване грешките не се поправят. Трябва да се намери начин, по който бъчвите или да се изпразват, или да се напълват със сладко вино, което да не упоява.

Човек трябва да живее разумно, да премахне всички съблазни от пътя си. Каквото и да прави, съблазънта неизбежно ще дойде, но той трябва да бъде внимателен, да не налети на нея; налети ли на някоя съблазън, може да счупи крака си или да извади окото си.

Един млад момък обичал да гледа през дупките на прозорците, където момите се събирали на седенки, за да види кои моми са там и какво правят. Една вечер, като били събрани на седянка, една шеговита мома пъхнала в една от дупките на прозорците един гвоздей. По стар навик момъкът и тази вечер дошъл да надзърне през дупчицата, да види какво правят, но още отдалеч забелязал, че през дупчицата не свети. Помислил си, че огънят е изгасен, и решил да се наведе към дупчицата, дано разбере какво правят момите. Като се навел близо до дупчицата, той извикал от болка – ударил окото си в гвоздея.

Трябваше ли момата да се шегува по такъв начин? Не е добре, че момъкът надзърта през дупчицата, но момата не трябваше да се шегува така. Хората не обичат да ги гледат какво правят у дома си. Обича ли апашът да го наблюдават, когато е влязъл в някоя къща да краде?

Момъкът пак не се отказал от навика си да надзърта през прозорците, но след като имал опитността с гвоздея, станал по-внимателен – пак надзъртал, но предварително опитвал с ръката си да няма гвоздей или друго нещо, което да му причини някаква болка. Шегата, с която си

послужила момата, била палеативно средство, което не могло да възпита момъка.

Следователно, който мисли, че ще се домогне до истината, като надзърта през дупките на прозорците, е на крив път. От гледането през дупките е произлязъл шпионажът. Всеки, който гледа през дупки, за да види какво правят хората, може да стане шпионин.

Сега да се върнем към въпроса за плоскостта. Докато плоскостта е в покой, и телата, които са върху нея, са в покой; щом плоскостта се огъне, телата започват да се търкалят, да се блъскат едно в друго. Защо се блъскат? Интересите им се различават. Всички знаете, че Земята е обла. Защо Провидението не я направи вдлъбната? Коя от двете форми щеше да бъде по-добра: облата, както е сега, или вдлъбнатата? Ако е въпрос за вдлъбнатина, донякъде имаме представа за такъв живот – например в морално отношение хората живеят в огънат, т.е. във вдлъбнат свят, и тази е причината, поради която не са свободни, нито пък могат да издържат на възвишен морал.

Представете си, че някой е гладувал осем дни и трябва да мине през няколко фурни. Хлябовете се виждат отвън, отдалеч миришат, току-що са извадени, но фурнаджиите отсъстват. Може ли гладният да мине покрай фурната и да не си вземе един хляб? Ако може да издържи да мине спокойно през първата фурна, през втората няма да издържи. Ако има силен характер и устойчивост, може да мине и втората, и третата, и четвъртата фурна; дойде ли обаче до петата, той ще влезе вътре, ще вземе един хляб и ще каже: „Не мога повече да издържам. Макар че фурнаджията го няма, без позволение ще си взема хляб. Гладен съм, осем дни не съм ял! Ако искаше да не вземат хлябовете му без позволение, трябваше да бъде във фурната си. Той трябва да има човещина, да не ме преследва. Ако го чакам да дойде, ще умра от глад“.

Явява се въпросът има ли право гладният човек да вземе хляб без позволение на фурнаджията. – „Има право, разбира се.“ Той няма право да извърши това престъпление само когато се намира на плоскост, която е в покой; но щом

плоскостта се огъне, без да иска вече, той е принуден да върши престъпления. Колкото повече се огъва плоскостта, толкова по-голямо право имат хората да вършат това, което онези на неогънатата плоскост не си позволяват.

Сегашният живот, в който хората създават закони, прилича на огъната плоскост. От ден на ден плоскостта все повече се огъва, а въпреки това хората искат да запазят едни и същи отношения; това е невъзможно. Всеки говори за морал, а огъва плоскостта, на която стои. Искате ли да имате морал, не я огъвайте – моралът е ценен само при неогъната плоскост. Огънеш ли плоскостта си, каквото и да правиш, не може да не си причиниш някаква пакост; при огънатата плоскост главата ти непременно ще бъде пукната някъде.

Мнозина мислят, че човек е свободен. Който мисли така и се чувства свободен, той се намира на неогънатата плоскост на своя живот – живее при благоприятни условия и не знае какво представляват неблагоприятните условия на живота. Един ден и неговата плоскост ще се огъне, условията му ще се влошат и той ще разбере, че не е свободен. При тези условия на живота е невъзможно да се говори за висок морал.

Да изучавате характера на човека – това значи да изучите огънатите плоскости в него. Едни от тях представляват неговите мисли и чувства; колкото по-огънати са плоскостите на човешките мисли и чувства, толкова помъчно се владее той. Видите ли човек с неустойчив характер, ще знаете, че една от плоскостите на неговия живот е огъната. Който е огънал плоскостта на своите мисли, той не може да разсъждава правилно. Крадецът, разбойникът отказват, че са извършили някакво престъпление; колкото повече се оправдават, толкова повече огъват плоскостта на своите мисли и чувства. Някой казва, че някога вярвал в нещо, а сега не вярва. Защо сега не вярва, друго убеждение ли има? Няма друго убеждение, но плоскостта, на която стои, се е огънала.

Сега да видим какво трябва да прави човек, за да не огъва своята плоскост. Той трябва да се вглъби в себе си,

да обърне вниманието си върху възможностите, които са му дадени. Условията на човека са вън от него, а възможностите, чрез които може да използва условията, са в самия него. Следователно задачата на всеки човек е да използва дадените условия чрез вътрешните си възможности – само при това положение може да бъде господар на последствията в своя живот. Причините на нещата са в Причинния свят, а последствията – на Земята; значи хората живеят в последствията. Казвате, че всяко нещо има причина и последствие.

Двама момци се сбиват и в борбата единият убива другия. Коя е причината за това убийство – някоя мома; момата има отношения и с двамата, чрез което събужда тяхната ревност. Момъкът, който остава на Земята, се оженва за момата, а другият заминава за онзи свят. Ако не беше заминал за онзи свят, другарят му нямаше да се ожени. Как ще се примири убитият? Като се прероди – той ще се роди в дома на младите. Значи детето, което родят, ще бъде убитият момък. Ще кажете, че те не го искат; това не зависи от тях – който отнема живота на някого, той му дължи друг живот.

Засега човек не е свободен. И като се жени, не е свободен, и като ражда, пак не е свободен. Никой не се жени по свобода. Или майка му ще го ожени, или баща му, или приятелите му, или обществото. Мойсей, който беше велик адепт, трябваше да се ожени, за да се прероди чрез него убитият египтянин – той отне живот и трябваше да плати пак с живот.

Животът на съвременните хора е живот на последствия – каквото са посяли някога, това жънат. За да разберат последствията, те трябва да знаят причините на нещата. Някой момък иска да се ожени за една мома само затова, че я обичал. Обичта е следствие на някаква причина. Ако знаеше причината за обичта си към момата, той не би се оженил за нея – щом се ожени, любовта му ще изчезне; щом се оженят, ще изгубят свободата си. Ама срещнали се. Това нищо не значи; като дойдат в близко съприкосновение, те се сблъскват и щом се сблъскат, изгубват свободата си.

Ще кажете, че това е теория. То е друг въпрос; ако теорията се потвърждава в живота, тя става практика. Дали е вярно това, което говоря, или не, резултатите показват. Защо умират хората – защото живеят неразумно; неразумният живот всякога свършва със смърт. В разумния живот няма спор, няма недоразумения, няма смърт. В неразумния всякога има стълкновения, които говорят за дисхармония между съществата в този живот. Колкото и пъти да се жениш в този живот, в края на краищата жена ти няма да остане при тебе, по някакъв начин ще я изгубиш. – „Ама аз я обичам.“ Щом обичаш, ти не можеш да ограничаваш, но и тебе не могат да ограничават.

Под понятието *женитба* ние разбираме идеални отношения между разумни същества. Ако две реки се съединят и образуват по-голяма, това показва, че отношенията между тях са разумни. Така ли става с хората, които се женят? Сливат ли се мъжът и жената? Образуват ли един човек, по-голям, по-пълноводен, с повече живот? Ако това не става, хората имат механично разбиране за женитбата. Ако мъжът бие жена си или жената бие мъжа си, това женитба ли е? Ако учителят немилостиво бие учениците си, учение ли е това? Боят е допуснат, но той няма нищо общо с Любовта. Женитба, която не се основава на Любов, няма нищо общо с разумното отношение между душите. Знание, което не се предава и приема с Любов, няма отношение към истинското знание.

Следователно, докато мислите и чувствата са огънати, човек всякога ще бъде изложен на страдания. Страдате ли, ще знаете, че плоскостта ви някъде е огъната. Птиците отчасти разрешиха въпроса на огънатата плоскост – те си направиха криле, с които избягват стълкновенията и сблъскванията в живота; щом плоскостта им се огъне, те веднага се повдигат нагоре. И при това положение може да стане частично сблъскване, но в редки случаи. Какво да прави човек, като няма криле? Той няма криле, но ум има – щом се сблъска, трябва да мисли; мисълта повдига човека нагоре, както крилете повдигат птицата.

Мнозина поддържат мисълта, че човек трябва да бъде морален. Те говорят за морал, а подразбират сила. Някой седи пред торбата си с пари и мисли какво да прави с това богатство. Край него минава един човек, взема торбата му и бяга, но собственикът е по-силен, настига апаша, взема торбата си и го набива. Апашът казва, че торбата е негова. Случаен свидетел настоява, че торбата е на апаша, но собственикът я слага на рамо и я занася у дома си. Къде е моралът тук? Ние виждаме силата на човека, но не и морала му. Случва се понякога апашът да е по-силен; той удря няколко плесници на собственика, събаря го на земята и бяга. Къде е моралът? И тук няма морал. Моралът се заключава в разумността на човека. Щом имаш торба, пълна със скъпоценности, не я носи със себе си; за да не изкушаваш другите, скрий касата си със златото, никой да не я вижда. Морална постъпка е онази, която не изкушава хората.

Всеки човек носи в себе си мисли, чувства и впечатления, които са от такъв характер, че щом се проявят, той сам може да се изкуси от тях; те представляват слабата му страна. Всеки има поне една слаба страна, която в даден момент може да го подхлъзне. От гледището на астрологията, ако направите хороскоп на някой човек, можете да определите точно годината, деня и часа, когато ще се случи някое важно събитие в живота му, което ще има съдбоносно значение за него, и ако е разумен, той може да избегне това събитие. На това именно се основава упованието ни в Божията милост и снизхождение; понеже Бог знае, че ние живеем в огънат свят, където изкушенията са неизбежни, затова е готов всякога да прощава.

Когато се запитвате защо трябва да прощавате, отговорете си: „Аз трябва да прощавам на всеки, който живее върху огънатата плоскост“. Който попадне в такава плоскост, непременно ще греши. Който греши, се пита защо е трябвало да попадне при условия да греши; много естествено – като си влязъл в огънатата плоскост, ще грешиш, ще опитваш горчивините на живота, ще се изкушаваш, ще падаш и ставаш. Например някой се дави във вода –

защо? Попаднал е в огънатата плоскост. Щом го извадят, той е стъпил на равнина. Който и да е, щом попадне в огънатата плоскост, където много вода се е събрала, не може да не се дави. Ако Земята представляваше равнина, нямаше да има вода по нея, но понеже е огънатата плоскост, много вода се събира във вдлъбнатините ѝ. Без да искат, хората попадат в дълбоките води на Земята и се давят. Дойде ли някой да ги спаси, те благодарят за доброто, което им е направено; няма човек в света, който да е спасен от удавяне и да не е признателен и благодарен на своя спасител.

Като разглеждаме въпроса за огънатата и неогънатата плоскост, ние делим хората на две категории: първата категория са онези, които са майстори да превръщат неогънатите плоскости в огънати; втората категория са онези, които са майстори да изправят огънатите плоскости. Значи хората сами създават огънатите плоскости, в които се давят и грешат; с други думи казано: хората сами опетниха живота си.

Сегашният ред и порядък в света е ред и порядък на огънатите плоскости; при такъв ред и порядък грешките са неизбежни – тази е причината, поради която днес на Земята има повече грешни хора, а по-малко праведни. Задачата на сегашните учени, вярващи, моралисти е да поставят гладния, жадния, недоспалия на такова място, че да не грешат. Само при огънатата плоскост човек може да изучи своето вътрешно естество, само при огънатата плоскост има възможност да греши, да страда и да се изправя; докато е на равнина, той винаги минава за праведен и чист.

Като страда, човек се учи как да живее; чрез страдания той придобива опитности, които го правят разумен. Само разумният може да се освободи от страданията. Христос казва: „Аз Съм Живият хляб, Който е слязъл от Небето. Аз Съм Живата вода“. Може ли да огладнее онзи, който носи в себе си Живия хляб? Може ли да ожаднее онзи, който носи в себе си Живата вода? Когато носи Живия хляб и Живата вода в себе си, човек не може да греши; той е задоволен и от хляб, и от вода, защото живее в изобилие.

Как може да се придобият Живият хляб и Живата вода? Като се домогнеш до Любовта. Любовта е единствената сила в света, която освобождава човека от грешки и престъпления. Когато Любовта влезе в човешкото сърце, Мъдростта – в човешкия ум, а Истината – в човешкото тяло, човек е в състояние вече да изправи огънатите плоскости, да преобрази своето естество.

Следователно, търсите ли разрешаване на въпросите, търсете ги в Любовта – Любовта разрешава всичко. Тя изключва всякакви закони и ограничения. Как ще кажете на човека на Любовта да не греши, когато Любовта сама изключва всички грешки и престъпления? Любовта се движи по равнина, но дойдете ли до безлюбието, въпросът е поставен по-особено. Безлюбието се движи изключително по огънати плоскости.

Някой казва, че страда от Любов. Това е невъзможно; той страда от някакво непостигнато желание, а не от Любов. Като люби, човек има на разположение всичко; щом има всичко, не може да страда. Човекът на Любовта живее в Цялото, а където е Цялото, там никакви противоречия не съществуват. Когато организмът на човека е здрав, всички негови удове са в пълна хармония; когато организмът заболее, хармонията между отделните органи се нарушава. Щом органите на човешкото тяло изгубят правилните отношения помежду си, клетките им се индивидуализират и в целия организъм настава борба – това значи нарушаване на връзката между частите на Цялото. Когато не може да изпълни своето предназначение като душа, човек нарушава единството си с Бог.

Казва се, че човек трябва да вярва; за каква Вяра се говори? Има смисъл да вярва, но така, че да държи връзката си с Цялото, като част от Него; само тази Вяра спасява човека и осмисля неговия живот. Ако връзката се скъса и човек остане вън от Цялото, той е изложен на големи опасности; много естествено – щом е вън от Цялото, То не може да се грижи за него, да го контролира. Ако синът живее далеч от родителите си, няма никаква връзка с тях и прави грешки, родителите му не могат да го спасят; кол-

кото и да страдат за него, колкото и да искат да му помогнат, те са безпомощни – синът е вън от тях, вследствие на което те не могат да му помогнат. – „Защо не могат да му помогнат?“ Защото и те са скъсали връзката си с Цялото. Коя е причината за скъсването на тази връзка? Непослушанието, то води към грешки и престъпления.

Човек не се е освободил още от греха на първите човеци, затова е казано, че малко са праведните хора на Земята. Какво трябва да стане с човека, за да се освободи от грешния живот? Да се роди отново, не от майка и от баща, но от вода и от Дух. Докато се ражда от майка и от баща, човек всякога ще греши. Христос казва: „Роденото от плътта плът е; роденото от Духа дух е“. Докато се раждат от плът, хората всякога ще грешат, ще остаряват, ще умират, ще ги погребват, костите им ще се разхвърлят по лицето на Земята. След всичко това се проповядва, че като умре, човек отива на онзи свят. Всички хора ги изпращат на онзи свят, но никой няма опитности от него. Чудно нещо – всеки слиза от онзи свят, но не носи никакви спомени за него.

Сега аз развивам различни теории пред вас, защото искам да ви предпазя от страдания. Всеки от вас се намира в една малка лодка, с която може да пътува край брега на морето; влезете ли във вътрешността, при големите дълбочини, нищо няма да остане от вас. Вие не сте влезли още в онзи грамаден параход, който пътува спокойно през океана на живота. Лодката, с която пътувате, представлява сегашните ви разбирания; с тези разбирания не можете да издържите на изпитанията в живота. Нови разбирания, нов морал са нужни за вас, за да преминете океана. Това значи да сте герои. Вие сте минали през малки изпитания, но не сте дошли още до другия бряг на живота. Един ден, когато минете от единия край на живота до другия, ще бъдете истински герои; тогава ще минете свободно и по огънатата плоскост без никакви пертурбации. Докато не е станал герой, човек носи по-малка отговорност; че огънал плоскостта, че паднал в нея – отговорността му е малка. Но защо е паднал? Как стана това падане?

Един ден Настрадин Ходжа покривал къщата си и по невнимание паднал и навехнал крака си. Който го срещнал, все го питал: „Как падна, Настрадин Ходжа? Не можа ли да бъдеш по-внимателен?“. На всички той обяснявал как паднал, как навехнал крака си. Най-после се отегчил да дава обяснения за падането си и като дошъл стотният със същия въпрос, той го запитал: „Чудно нещо! Не се ли намери досега поне един човек, който да е падал и да знае как се пада? Бях невнимателен, паднах, навехнах крака си. Няма ли човек, който може да ми поправи крака?“. „Това не е наша работа“ – отговаряли всички и продължавали пътя си.

Когато пита за нещо, човек трябва да е готов да даде съвет или мнение по този въпрос, за да се изправи извършената грешка.

Днес всички хора считат, че имат право да се интересуват кой как е паднал, как е навехнал крака си, а нямат право да му се притекат на помощ. Това е криво разбиране на свободата. Щом имаш право да питаш някого защо и как е паднал, та си е изкълчил или счупил крака, още по-голямо право имаш да му го наместиш.

Вследствие на криворазбраната свобода хората сами си създават ненужни страдания и изкушения. Ще знаете, че колкото по-огъната е плоскостта, на която живеете, толкова по-големи ще бъдат и страданията ви. Кой е изходният път за освобождаване от ненужните страдания – знанието. Ще знаете, че със сегашния морал и със сегашните си разбирания нищо не можете да постигнете; вие се нуждаете от морал, на който да разчитате във всички времена и епохи.

Сега, като говоря за огънатата плоскост, вие не трябва да се плашите. Каквото и да правите, щом сте в огънатата плоскост, неизбежно ще грешите, но вината не е във вас, а в онзи, който е бил на равнината и там е извършил престъпление, с което е станал причина да се огъне плоскостта. Когато човек се намира на плоскостта и няма желание да обсеби нещата, тя остава равна; яви ли се в него желание за обсебване, плоскостта започва да се огъва. Като знаете

това, пазете се от онези желания за обсебване, които огъват моралната плоскост на човека.

Често хората несъзнателно огъват своята морална плоскост, но въпреки това се натъкват на големи морални сътресения. Понеже всеки сам е огънал своята морална плоскост, сам ще я изправи; ако не може да я изправи, той няма условия за развитие. Новият морал има за задача да научи човека как да оправя огънатата плоскост на своя морален живот; докато тя е огъната, вие не можете да използвате нито условията, нито възможностите, които са ви дадени.

Следователно, когато механичните закони в човешкия живот се предават с езика на новия морал и станат приложими в новия живот, огънатите плоскости могат да се изправят. Представете си, че един знаменит лекар, капацитет по всички болести, тръгне да пътува инкогнито по света без пет пари в джоба си. Знания има, но никой не го търси, никой не знае за неговата известност. След като е гладувал осем дена, той научава, че в града, в който е слязъл, дъщерята на един голям милионер, банкер, е на смъртно легло. Десет лекари я лекуват, но не могат да ѝ помогнат. Видният лекар, който е влязъл в огънатата плоскост на своя живот, отива при бащата на болното момиче и казва:

– Аз мога да излекувам дъщеря ви.

Колко искаш?

Един милион.

Ще ти дам, но да я излекуваш.

– Ако не я излекувам, нищо няма да взема.

Милионерът е условие да се прояви знанието на знаменития лекар и неговите възможности, чрез които да изправи своята огъната плоскост.

Следователно, за да изправи своята огъната плоскост, човек трябва да разполага със знание, с изкуство, с музика. Способностите и силите, с които разполагате, трябва да приложите както за ваша полза, така и за полза на ближните си. Ще кажете, че цигуларят свири за свое удоволствие; той не свири само за удоволствие, но и да се прехрани

– гладувал е няколко дена и е събрал около себе си моми и момци да играят, но същевременно да им покаже, че човек трябва да има някакво знание или изкуство, на което да разчита във всички трудни моменти на живота си. Ако не знаеше да свири, да събира момите и момците на хоро, гладен щеше да ходи.

И така, знанието е необходимо за разбиране на живота и на отношенията, които съществуват между живите същества. Щом е така, не казвайте, че условията са лоши или че животът е лош; лоши условия и лош живот съществуват само за невежите. Добри условия и добър живот съществуват за онези, които знаят законите на Живота и на Природата и ги прилагат правилно.

Новото възпитание се стреми да помогне на хората да проявят Доброто, силата в себе си. Да бъде човек добър – това значи да се движи по плоскостта, без да я огъва. Да бъде силен – това значи да изправя огънатата плоскост на своя живот. Силен човек е онзи, който е придобил Истината. Като има вътрешна сила, човек може да изправи всички навици от миналото и да тръгне по неогънатата плоскост. Например ако има вътрешна сила и познава истината, клептоманът може да се справи със своя лош навик да краде; той краде несъзнателно и после се чуди защо му трябват тези предмети. Плюшкин[21], един от героите на *Мъртви души* от Гогол[22], събира каквото намери по улиците, по чешмите: петала, гвоздеи, стомни и др; той ги събира у дома си, трупа ги на едно място, без да знае защо са му. Мнозина представляват типове, подобни на Плюшкин – домът им е пълен със стари вещи, останали от миналото. Всичко това трябва да се изхвърли навън и в човека да остане само съществено.

Човек трябва да се освободи от всички лоши навици, наследени от миналото, и да остане с онази първична чистота в себе си, която създава неговия характер. И отделният човек трябва да се пречисти, и обществото трябва да се пречисти и нагоди според законите на Разумната природа.

Огънатите плоскости трябва да се изправят – само тогава хората ще могат да живеят разумно и свободно, само по този начин ще се избягнат изкушенията. Докато има бедни, онеправдани, гладни, всякога ще има изкушения, а изкушенията ще създават условия за грешки и престъпления. Казвате, че Господ ще промисли за гладните, за бедните, за онеправданите. Господ е промислил и непрестанно мисли за тях, но и богатите трябва да мислят – защо? Защото Бог дава изобилно храна и блага за всички, но някои заграбват тези блага, складират ги и се осигуряват. Бог дава, а хората заграбват благата и не дават на бедните. Постоянно слушате да морализират бедния: „Не кради, не убивай, не пожелавай чуждото!“. Добър е този морал, но той се отнася еднакво до всички хора – богати и бедни, силни и слаби.

Истинският морал подразбира да се проповядва Истината еднакво на всички. Всеки трябва да отвори ушите си за Истината и да слуша какво му говори тя. Възпитайте себе си, за да не си създавате затвори – всяка грешка, всяко престъпление представлява затвор, в който човек сам се огражда и ограничава. Човек сам е направил затвор, сам ще го разруши – той може сам да се освободи от недъзите, сам може да отвори вратата на затвора и да си каже: „Излез на свобода и живей по нов начин!“.

Само проявената Божия Любов носи пълния Живот.

30. лекция, 4 април, 1930 г., София – Изгрев.

ХАРМОНИЧЕН ИЗБОР

Напишете на дъската следните думи: *благост*, *носи*, *душа*, *живот*, *младост*, *пълна*, *добрини*, *радост*. Опитайте да съчетаете тези думи така, че да образувате едно смислено изречение. Можете да си послужите със съюзи и предлози. Ако ви кажат, че от съчетанието на тия думи зависи благото на вашия живот, вие ще употребите цялото си внимание и знание, за да излезе изречението посмислено. Прочетете някои от написаните изречения.

Четоха се изреченията: *Душа, пълна с благост и добрини, носи живот, младост и радост*; *Благостта носи живот на душата, а добрините пълнят младостта с радост*.

Кои думи наричаме производни? – „Производни думи са тези, които имат еднакъв корен с дадена дума, но се различават само по представките и наставките.“ Как мислите, откъде произлиза благостта? – „От Бога.“ А душата? – „Пак от Бога.“ Но за да се роди нещо, трябва да се съединят два полюса. В случая, за да се роди душата, Любовта и Мъдростта са се съединили и са образували едно цяло. Душата пък се е проявила на Земята чрез човека. Душата е съд, чрез който животът се проявява; ако извадите Любовта и Мъдростта от нея, тя ще се разпадне. Първа слиза душата, а след нея – животът. – „Какво носи животът?“ Младост. – „А младостта?“ Добрини и радост – значи душата е пълна с добрини и радост.

Сега можете да направите още няколко опита, да наредите думите в логическа последователност. Каква разлика намирате между думите *душа* и *дух*? Те са два клона от едно и също дърво. Душата носи това, което излиза от Любовта, а духът – това, което излиза от Мъдростта. Любовта създава един свят, а Мъдростта – друг, съвършено различен от първия. Някои казват, че благостта излиза от душата. Ако е така, защо хората не са благи?

Едно от изреченията, което съчетахте от дадените думи, беше следното: *Благостта носи добрини и радост и пълни душата с живот и младост*. Опитайте се да предадете на това изречение поетична форма. Благостта наистина носи младост и радост, но казано е в Писанието, че благ е само Бог. Благостта е външна проява на Бога; Той първо е Любов и Мъдрост, а после е благ. – „Към кого проявява благостта?“ Към съществата, които са излезли от Него. Преди да роди деца, бащата е Любов и Мъдрост; щом роди, Той проявява благост към тях. Човек може да се отнесе благо само към същество, подобно на себе си; при това благостта се проявява само чрез човек, в когото душата е изявена.

Представете си, че наредите дадените думи на пет полички, поставени на известно разстояние една от друга; на първата поличка поставите думата *радост*, на втората – *пълни* и *добрини*, на третата – *живот* и *младост*, на четвъртата – *благост* и *носи*, а на петата – *душа*. Около поличките обикалят хора на различни възрасти и височини, всеки иска да вземе по една дума. На седемгодишното дете, което едва достига първата поличка, ще се падне думата *радост*; на 14-годишния юноша ще се паднат думите *пълни* и *добрини*; на 21-годишния младеж ще се паднат думите *живот* и *младост*; на 28-годишния ще се паднат думите *благост* и *носи*, а на 35-годишния – думата *душа*. Значи всеки ще си вземе думите, които са поставени на определената за него поличка; това показва, че всички неща са поставени на местата си и всеки попада на тия от тях, за които съзнанието му е будно. Например съзнанието на детето е будно само за първата поличка. В този смисъл казваме, че за всеки човек е важна онази дума, която в даден момент първа достига до съзнанието му.

Коя дума е най-важна за вас днес – Живот. Човек трябва да разбира Живота, за да използува разумно благата, които той носи. Животът носи радости, но същевременно носи и страдания. Ако го разбира, човек се ползва еднакво и от радостите, и от страданията, като необходими условия за развитието му. Най-стара дума е *душа*, затова всич-

ки ѝ се подчиняват. Тя се скрива някъде и мълчи, слуша какво говорят; душата всякога заема последно място, но всички ѝ служат като на царска дъщеря; където спре, веднага става център, всички се събират около нея. Кое е отличителното качество на душата? Младостта. Да бъдеш вечно млад, каквато е душата, това значи да носиш в себе си всички възможности за постигане на своите идеали; да бъдеш млад значи да използваш условията, които са ти дадени за растене и развитие. Човек се е развивал и продължава да се развива, но това не значи, че е започнал от най-малките форми в растителното и животинското царства.

Ще обясня тази мисъл със следния пример. Представете си, че имате дете, което започвате да фотографирате от първия ден на живота му и го фотографирате всеки ден до края на неговия живот. Ако това дете расте, развива се и дойде до 50-годишна възраст, вие ще имате от този човек много фотографии и като ги наредите една до друга, виждате как постепенно той се е изменял. Фотографиите ли го измениха, те ли го създадоха, или той ги създаде? От гледището на еволюцията ние можем да видим всички форми, през които душата е минала.

Всъщност формата ли е дала нещо на човека, или човекът – на формата? Като е минавал през различни форми, човек е дал нещо от себе си на всяка форма, но формите не са му дали нещо. От значение както за човека, така и за формата, през която е минал, е усилието, което е правил, за да мине от едно състояние в друго. Ще знаете, че усилието, което човек употребява за създаване на формите, го определя като човек, а не формите. В обикновения език се казва, че формите създават човека, но това не е вярно. Не може нисшето да създаде висшето.

Правете опити да нареждате дадените думи, докато образувате от тях нещо хармонично; ако ги наредите по законите на хармонията, ще постигнете каквото желаете. Те представляват математическа формула, която можете да прилагате навсякъде. Колкото повече и различни комбинации дадете на тия думи, толкова повече ключове ще

имате на разположение, с които да отваряте и затваряте; с един ключ ще имате едно постижение, с много ключове – много постижения. Като нареждате думите в различни съчетания, вие можете да се лекувате от различни болести, да усилвате паметта си и т.н. Като работите с тия думи, можете да прибавяте към тях нови, но такива, които да образуват нещо красиво и стройно. Ако не можете да постигнете това, по-добре работете само с дадените думи.

И тъй, всяка дума е част от едно цяло. Ако намерите цялото, вие сте постигнали нещо. Когато говорим за частите и за цялото, натъкваме се на два важни закона. Първият закон е: частта никога не може да бъде по-голяма от цялото; цялото всякога може да бъде по-голямо от всяка своя част и равно на сбора на всички негови части. Вторият закон е: всяко цяло може да бъде толкова малко, колкото е сборът на неговите части, но никога не може да бъде по-малко от тях. Цялото никога не може да бъде по-малко от своята част. Неделимото представлява най-малката величина в света. От единицата, като неделима, не може да има по-малка величина.

Ние можем да пренесем тия закони и към Бога и да кажем: никое същество не може да знае повече от Бога и обратно: Бог никога не може да знае по-малко от своите части – живите същества. С други думи казано: Божественото в човека никога не може да бъде по-невежо от самия човек. Божественото в човека е неговият дух в по-висок свят и неговият ум, проявен на физическия свят. Когато намисли да направи нещо, човек трябва да почувства това нещо и ако умът и сърцето се убедят, че намисленото е право, тогава волята идва да го реализира. Значи волята не може да се прояви без ума и без сърцето; двигател на волята е сърцето, а умът я направлява. Разумната воля изявява правата мисъл и правото чувство на човека; разумността и волята вървят заедно. Най-високата проява на ума е разумността, а на сърцето – волята. И разбирането не може да се изяви без воля. Без воля и без разбиране умът не може да се прояви, те са негови органи.

Следователно, когато някой казва, че няма воля, това подразбира нежеланието му да прояви ума и духа си. Каже ли някой, че умът му не може да разбере известна работа, той не е прав; по-скоро той не може да разбере ума си, отколкото умът му да не разбира някоя работа. Достатъчно е човек да отправи силите на ума си в известно направление, за да разбере и проучи тази работа. Човек трябва да знае как да намества и размества мислите си. Мислите вървят по строго определен път. Всяка проява на мисълта не е нищо друго, освен раждане; като мисли, човек все трябва да роди нещо и като чувства, също трябва да роди нещо – това показва, че и душата, и умът, и сърцето на човека раждат.

Кое е първото родено от душата дете? Как се е изявило първото ѝ дете? Ако се зададе този въпрос на майките и на бащите, все могат да отговорят нещо. Първата проява на новороденото дете е дишането. Докато е било в утробата на майка си, то не е дишало; щом излезе на бял свят, детето веднага започва да диша. Дишането се придружава с плач – гласът на волята. С плача детето показва, че има нужда от нещо, но само майката разбира нуждите му. Първият звук, който детето издава със заплакването си, е звукът *ва*. Всички се радват на плача на детето и казват: „Заплака!“ – значи детето е живо; ако не заплаче, обкръжаващите го ще плачат. Щом заплаче, веднага задоволяват желанието му. То започва да се храни, без да го е учил някой – идва с готови познания за храненето, за което го поставят на изпит. След всичко това казват, че детето било невежа. Колко учени хора, инженери, физици са търсили начин да извличат вода от земята и най-после са изнамерили помпата; а детето, без да мисли много, без никаква предварителна школа, носи в себе си изкуството да се храни.

Всеки човек носи в себе си знания и опитности, придобити от миналото. Във всеки човек са вложени инстинкти за запазване на живота. Това виждаме при новороденото дете – едва дало признак на живот, детето е готово вече да яде. Достатъчно е майката да постави устата му на мяс-

то, и още първият опит излиза сполучлив. Първият звук *ва* показва, че дихателната система е започнала да действа, а с нея и умът се проявява – мисли; значи дишането е свързано с мисленето. Когато започне да диша, да се храни и да мисли, детето е здраво. Когато решава задачите си правилно, човек мисли право, следователно е здрав; ако не може да решава задачите си, не е здрав. Същият закон се отнася и за доброто: ако е готов всякога да прави добро, човек е здрав; не може ли да прави добро, той не е буден за него – за такъв човек казваме, че е болен.

Новият живот изисква хора, които са готови да правят добро. Стане ли нужда да направят едно добро, те всякога казват: „Мога да направя това добро“. Щом може да прави добро, човек е здрав и силен; чувате ли някой да казва, че не може да прави добро, той е слаб и болен. Дойдете ли до доброто, за предпочитане е да казвате *мога*, отколкото *не мога*. Буквата *М* прави човека по-силен от онзи, който започва работите си с буквата *Н*, която е носител на отрицателното в света.

– „Защо не може да мисли човек?“ Има причини за това. Може ли тревата да расте, ако върху нея е поставен голям тежък камък? Щом камъкът се отстрани, тревата започва свободно да расте. Ако върху светла мисъл поставите едно тежко, низко желание, мисълта спира растенето и се осакатява. Какво трябва да правите, за да расте възвишената мисъл? Искате ли мисълта ви да расте свободно и да се проявява, махнете тежките и груби желания, които са я затиснали. Добри работи има в психологията и във възпитанието, но много от тях са механични, не могат да се приложат в психическия живот на човека.

Новото възпитание изисква нови методи за работа. И старото възпитание има добри методи, но приложението им е слабо – тази е причината, поради която при големи усилия се получават слаби резултати. Днес нещата се налагат със закони, а където работи законът, там резултатите са малки. Човек трябва да върши нещата с любов, а не чрез закони и правила – където управляват законите, там всякога се раждат противоречия. Като прилагат законите

отвън, хората са дошли до положение да се изнасилват, да се измъчват, да се борят със себе си; тия методи не допринасят нищо. Да се бори човек със себе си, докато се победи, това значи сам да се обезсили, да се самоунищожи. Не казвайте, че човек трябва да победи себе си, кажете си: „Като човек, аз трябва да се повдигна, трябва да се освободя от вътрешното робство, да се повдигна и да застана в положението на истински човек“.

И тъй, първата задача на човека е да се научи да се храни съзнателно. Каже ли, че не може да направи това, той е болен човек. Как може новороденото дете да се храни, а възрастният не може? Щом заплаче детето и каже *ва*, майката веднага поставя пред устата му естествената бутилка; то започва да суче млякото и всички около него се радват, че опитът излиза сполучлив.

Радвайте се и оценявайте и най-малкото благо, което ви е дадено – само по този начин можете да възприемете живота и да растете. Щом приемате малкото благо с благодарност, след него идва Любовта, а после – правата мисъл. Щом умът работи, и сърцето работи. Ум без сърце е подобен на човек без ръце, без крака и без очи – какъв човек е той? Сърцето носи пълнотата на живота; от него излиза кръвта и се разпространява по цялото тяло. Сърцето храни и мозъка – без сърце умът не може да мисли. Ние се радваме на топлина, на светлина, на знание и на красота благодарение на ума, на сърцето, на живота в себе си. Животът е в кръвта, кръвта пък излиза от сърцето – значи животът идва от сърцето; като знаете това, не намалявайте топлината на сърцето си. Ако нашият свят е лишен от топлина, все едно че живеем на Луната. Да живеете в света със светлина, но без топлина, това значи да живеете на полюсите, при вечния лед, където никаква зеленина не съществува. Да имате само знания без добродетели, това значи да сте на полюсите. Знанието трябва да почива на Любовта, т.е. на Живота, който излиза от сърцето.

Сега ще ви дам една задача: да работите върху себе си, т.е. върху кръвообращението си, да направите устните си червени, а лицето – розово. Устните и лицето не трябва

да бъдат бледи, но да имат малко червенина. В Природата съществуват два основни цвята – белият и червеният. От тези два цвята произлизат всички останали. Червеният цвят е на Любовта, а белият – на светлината.

Щом станете сутрин от сън, погледнете се в огледалото: ако устните ви не са червени, а лицето – розово, кръвообращението ви е слабо; като забележите това, започнете да работите върху кръвообращението си, за да го усилите. За да усилите кръвообращението си, внасяйте в ума си светли мисли, а в сърцето си – възвишени чувства. Правете опити в това направление, за да видите дали ще подобрите кръвообращението си.

Всеки е забелязал действието на тревожните мисли върху себе си и това на радостните и приятни чувства. Например ако ненадейно чуете, че вашият добър приятел, от когото сте очаквали подкрепа, се е поминал, вие веднага ще се стреснете и ще пребледнеете; ако пък ви съобщят, че баща ви, когото отдавна очаквате, пристига, лицето ви ще светне от радост. Светлите мисли и възвишените чувства разширяват човека; това се отразява върху пулса на сърцето, а оттам – и върху кръвообращението. Когато сърцето работи добре, и дишането е правилно. Забелязано е, че при различни състояния на сърцето и на ума, възходящи и низходящи, пулсът е различен. Когато любовта работи в човека, пулсът му е нормален, кръвообращението е правилно и дишането – дълбоко. Следователно, за да регулира кръвообращението си, човек трябва да хармонизира мислите и чувствата си, да се освободи от всякакво противоречие; като прилагате това, всеки сам може да се лекува. Светлите мисли и възвишените чувства регулират нервната система, кръвообращението, дишането, а оттам и храносмилането.

Като ученици, пазете следното: не се гневете, нито се смущавайте. Кой какво прави – това не е ваша работа. Този не заслужавал уважение, онзи не бил достоен за вашата любов – и за това не се произнасяйте. Всеки човек има своя задача и предназначение; има кой да се произнася за неговите работи – друг ще му даде оценка, не вие. С една дума: не се произнасяйте за Божиите работи.

Не се заблуждавайте от външността на нещата. Какво представлява човек отвън – това е едно нещо; важно е какво е съдържанието му. Външно човек е една кутия с различна форма, но вътрешно представлява скъпоценен камък, който с милион не може да се купи. Като знаете това, не се произнасяйте за човека, защото вие не сте още от ония учени, които познават какво се крие в затворената кутия. Ако плъхът познава къде има сладко, човек не е ли по-умен от него? Плъхът не бърза, първо изпитва нещата и после се произнася. Бъдете тогава като плъха – първо изпитвайте нещата и после се произнасяйте. Погрешките на хората се заключават главно в бързането – ако не бързат, погрешките им ще бъдат по-малко.

Работете съзнателно върху себе си, за да придобиете правилна преценка за нещата, за да не ги подценявате или надценявате. Изчистете съзнанието си от всички наслоявания на миналото, за да разберете истинската стойност както на вашите мисли и чувства, така и тия на вашите ближни.

Задача: всеки от вас да се опита да състави от дадените думи една поезия. След това ще изберете помежду си няколко души, които да прегледат работите на всички и да отделят най-хубавите настрани, за да съставим от тях една нова песен.

Само проявената Божия Любов носи пълния Живот.

31. лекция, 11 април, 1930 г., София – Изгрев.

НАПРАВЛЕНИЯ В ЖИВОТА

Размишление.

Четоха се изреченията, съставени от дадените думи в миналата лекция.

Една от причините за неуспеха на младите се дължи на това, че те събират знания, без да ги прилагат – по този начин не постигат целта, която е поставена в училището. Знанието трябва да носи в себе си Доброто; то трябва да бъде спомагателна сила, филтър. Ако знанието не може да облагороди човешкия характер, да го превърне в съзнателна сила, да работи в съгласие с Природата, то е товар. Истинското знание, навреме придобито и приложено, ръководи човека в пътя на Истината.

Като чуят думата *истина*, хората казват, че истината е горчива. Не, истината не е горчива; ако има нещо горчиво, ще знаете, че истината не е там – горчивината е в самия човек. Ако кажете на болния, че е болен, и му стане горчиво, къде е причината за горчивината – в думите, които сте му казали, или в самия него? За да не му става горчиво, болният трябва да се справи с болестта си; щом оздравее, каквото и да му казват, няма да му става горчиво. Следователно, за да не става горчиво на хората, всички трябва да се справят със състоянията, в които се намират: сиромахът – със своята сиромашия, богатият – със своето богатство, невежият – със своето невежество, неразумният – със своята неразумност, глупавият – със своята глупост. Кой човек е глупав? Всеки, който се стреми да реализира някое непостижимо желание, е глупав.

Като ученици, вие трябва да се откажете от глупостта, от пороците си. Щом се очистите веднъж, пазете се пак да не се окаляте. Ако детето постоянно се каля, най-после майката ще го изостави. Трябва ли детето да се обезсърчава от това? Майката го мие, чисти, облича, говори

му, съветва го как да живее, но то не слуша. Кой е виновен – майката или детето? Ако детето слуша майка си, а ученикът – учителя си, никакво обезсърчение не може да съществува. Който ходи по Божия път, не се обезсърчава. Здравото дете не трябва да очаква само на родителите си; очаква ли само на родителите си, то става инвалид. Способният и даровит ученик не трябва да очаква само от учителите си; ако сам не учи и не работи, той ще атрофира способностите си, ще изгуби това, което Природата му е дала.

Ученик е онзи, който има убеждение; щом няма убеждение, той не може да бъде ученик. Който се съмнява, не може да бъде ученик. – „Защо съм дошъл на Земята?“ На този въпрос всеки сам може да си отговори. Ако ви изпращат да свършите някаква работа, ще ви дадат акредитивно писмо. Къде е вашето акредитивно писмо? Щом сте изпратени на Земята, дадени са ви акредитивни писма. Ако сте забравили къде сте ги сложили, потърсете ги; ако сте ги изгубили, намерете ги. Не е достатъчно да кажеш, че живееш, но като живееш, трябва да знаеш защо си дошъл и какво трябва да правиш.

Истински ученик е онзи, който знае защо е дошъл на Земята и как трябва да живее. Като живее съзнателно, той изучава всичките действия – събиране, изваждане, умножаване и деление, и ги прилага. Той прави разлика между количественото събиране на числата, като мъртви величини, и количествено събиране на живи числа и в това отношение никога не се лъже. Ученикът не се лъже в знанието си, а учителят – никак. Ако учителят не е сигурен в знанията си и се заблуждава, ученикът изпада в по-големи заблуждения. С една дума: между учителя и ученика трябва да съществуват отношения на любов и пълно доверие.

Не поставяйте в сърцето си желания, които не могат да ви ползват. Хората правят погрешки поради това, че на първо място поставят такива желания, които нямат нищо общо с желанията на душата им. Каква връзка например има между вола и човека? Какво ще каже волът, ако го поканите в стаята си, сложите го на стол до вас и започнете

да ядете заедно? Волът не може да оцени мястото, което сте му дали, вследствие на което не може да ви благодари. Следователно допускайте в ума си такива мисли и в сърцето си такива желания, които са близки на душата ви, за да могат един ден да ви оценят и благодарят.

Като ученици, вие трябва да водите чист, непокварен живот, никаква нечистота не се позволява на ученика. Ние имаме предвид вътрешната чистота; когато човек е вътрешно чист, и външно ще бъде чист. Ако вътрешно не е чист, а външно е чист, той ще изпада в заблуждения – ще се самозалъгва и ще слага нови табели на живота си, но съдържанието ще си остане старо. Никаква погрешка не се позволява на ученика; с други думи казано: всяка погрешка трябва да се изправя навреме – не се ли изправи навреме и намясто, тя води към лоши последствия.

Има случаи, когато някоя малка погрешка причинява големи страдания. Ако капитанът на парахода направи една малка погрешка, която не изправи навреме, от неговата погрешка ще пострадат много хора. Капитанът на парахода няма право да се забавлява; докато параходът е в движение, той трябва да стои на поста си. Всеки човек е капитан на своя параход и докато е на работа, няма право да яде и да пие, да спи и да си почива; когато слезе на сушата, капитанът има право да яде и да пие, да си почива, но докато е в бурното море, трябва да стои на капитанския си пост. Човешкото тяло е голям параход, пуснат в житейското море; капитанът му трябва да бъде разумен, да не го излага на опасности, защото трябва да плаща за всяка негова повреда. Скъпо струва този параход! Ако слезете на брега с повреден параход, компанията ще ви държи отговорни и за най-малката загуба; колкото по-голяма е повредата, толкова по-голяма е отговорността.

Щом става въпрос за плащане и за отговорности, религиозните казват: „Бог е милостив, ще прости задълженията ни“. Така не се разсъждава. Прощава се само на човека на Любовта – сама по себе си Любовта плаща. В плащането се заключава прощаването – като платиш дълга си, естествено, че ще ти се прости.

Хората са изгубили понятията си за този и за онзи свят, вследствие на което изпадат в противоречия – говорят за живота на Земята, без да разбират законите му, и говорят за онзи свят, без да имат някакъв спомен от него. Художниците рисуват ангелите с криле – като птиците, с ръце и крака – като хората, без да са опитали силата им; те рисуват как ангел благославя човека, без да подозират каква динамична сила се крие в ръката му.

Сега ще ви дам едно правило за успяване в живота. Ако искате да успявате в работите си, вие трябва да имате Абсолютна любов към Бога и абсолютно уважение към себе си и към своя ближен. Да имате Любов към Бога и уважение към себе си и към ближния си означава да имате знание – не само теоретично, но опитано и проверено. Истинското знание е живо. Ако дойдете до положителната геометрия, там всички линии, всички ъгли, фигури и тела са живи. В Питагоровата теорема, която гласи, че квадратът, построен върху хипотенузата на правоъгълния триъгълник, е равен на сбора от квадратите, построени върху двата катета на същия триъгълник, страните на този триъгълник са живи, а оттам и квадратите са живи. Катетите на правоъгълния триъгълник представляват бащата и майката, а хипотенузата – тяхното дете.

Въз основа на Питагоровата теорема можем ли да кажем, че детето съдържа всички качества на баща си и на майка си? То носи живота на баща си и на майка си в себе си, но не съдържа всички техни специфични качества; ако съдържаше всички качества на родителите си, щеше да има повторение на индивидите, а ние знаем, че никъде в Природата не съществуват две еднакви форми. Вие сте изучавали геометрия, знаете в какво отношение квадратите на хипотенузата са равни на сбора от квадратите на двата катета, но в дадения момент това не ни интересува, ние правим само известна аналогия между Питагоровата теорема и отношението, което съществува между родителите и тяхното дете.

Правоъгълният триъгълник на Питагор се среща и в човека: хипотенузата е гръбначният му стълб, а двата ка-

тета се намират в мозъка, но функциите на тялото се различават от функциите на мозъка. Доказано е при това, че колкото по-силна е главата, толкова по-силно е тялото и обратно: колкото по-слаба е главата, толкова по-слабо е тялото. Освен това височината и широчината на тялото се определят от интензивността на мозъка: между широчината на раменете и широчината на мозъка има известно съответствие; между дължината на лицето, на тялото и на мозъка също има известно съответствие.

Днес тези данни нямат особено приложение. Хората не се интересуват от тия въпроси, но в миналото са съществували много школи, в които са правени тънки наблюдения и изучавания на тия неща. В тези школи са работили мъдреци и адепти, които са можели по размерите на тялото, на лицето и на главата точно да определят какъв ще бъде животът на даден човек – това наричаме ние жива геометрия. Не само мъдреците на Земята се занимават с тия изчисления, но и ония, които живеят в Невидимия свят. Когато една душа напусне Земята, тя прекарва около 45 години в Невидимия свят, където ѝ се правят подробни изчисления и измервания, т.е. определят ѝ хороскопа; когато решат тази задача, те я изпращат на Земята, за да реализира своя хороскоп. За мнозина това са невероятни работи, но за онези, които разбират нещата, това е велика наука.

Като се говори за живота, мнозина мислят, че лесно се живее, лесно се придобиват блага и лесно се развиват таланти. За да се придобие едно благо, човек трябва да е работил дълго време; за да се развие един талант, много поколения трябва да са работили усилено върху него и най-после те предават изработения талант на някого; ако той не работи върху дадения талант, последният заглъхва. Талантът не е резултат на един човек; множество Разумни същества са работили за развиването му, но талантът се проявява чрез един човек, който излиза начело, а зад него стои цяло съдружие.

Онзи, чрез когото талантът се проявява, трябва да е готов да дели печалбите си с всички, които са работили

преди него за развитието на дадения талант. Например някой певец пее на сцената и получава голяма сума и много букети за концерта си. Като получи тия неща, той върви горд, напет, да го видят всички, да знаят за неговата слава, но забравя, че успехът му се дължи на много същества, които са работили преди него. Виждате някой генерал, накичен с медали в знак на победа, но тази победа не е само негова – хиляди войници са взели участие във войната, много от които са оставили костите си на бойното поле. Ако и вашите таланти се дължат на работата и на усилията на много войници, вие трябва да делите с тях печалбите, радостите и славата си.

Като ученици, съветвам ви да учите, да придобивате знания, като условия за вашето развитие, без да се осолявате с него. Който се осоли с придобитото знание, неговата работа няма да върви напред. – „А ако искам да се оженя?“ Щом искаш да се жениш преждевременно, ти си се осолил вече. – „Искам да стана милионер.“ Ти си солена риба. – „Искам да стана проповедник.“ Ти си солена риба. – „Искам да бъда гениален човек.“ Ти си солена риба. – „Искам да стана добър човек.“ Ти си солена риба.

Да стане човек министър, проповедник, гениален и добър – това са временни положения в живота. Знанието е сила, която е ценна, когато се прилага, иначе то остава като външно украшение, което нищо не допринася. На истинското знание и учителят се подчинява така, както и учениците. Например дойдете ли до науката за храненето, и учителите, и учениците я прилагат еднакво; разликата се заключава само в начина на дъвченето и на асимилирането на храната. Дали сте учител, или ученик, вие трябва да знаете защо ядете и как ядете, защо учите и как учите, защо живеете и как живеете.

Човек е дошъл на Земята да учи, да познае себе си и своя ближен. На Земята той се проявява като физически човек, в Духовния свят – като духовен, в Божествения свят – като Божествен; значи човек е трояко същество. На Земята той разполага с известен капитал, който му е даден от другите два свята – от Духовния и от Божествения.

Щом е така, човек трябва да живее правилно. Всички хора искат да живеят добре, да бъдат красиви, да имат хубави очи, но въпреки това нито живеят добре, нито са красиви. Кое е характерното за красивите очи? Някои поети наричат красивите очи бездънни; ние пък казваме, че красиви очи са ония, които са подобни на Слънцето.

Енергията, която излиза от мозъка, трябва да се отразява в очите. Красиви очи са ония, в които се отразяват проявите на човешкия дух и на човешката душа. – „Какво представляват душата и духът?“ Душата е човекът, който се проявява в Духовния свят, между Ангелите; духът е човекът, който се проявява в Божествения свят, между Разумните и мислещи същества. Следователно умът се проявява между хората, душата – между Ангелите, а духът – при Бога. За да се прояви в своята пълнота, човек трябва да обедини своя ум, своята душа и своя дух в едно цяло.

Като се изучава, човек вижда някои отрицателни черти и недъзи в себе си, остатъци от миналото. Ако чрез ума си не може да се справи със своите недъзи, какъв ученик ще бъде той? Всяка погрешка, която учителят прави, може сам да я изправи; всяка погрешка, която ученикът някога е направил, днес може сам да я изправи. Погрешката, която човек прави, понякога е толкова малка, че се равнява на косъм, паднал от главата, или на косъм, сложен на главата. Ще кажете, че косъмът може естествено да е паднал от главата на човека. Ако иска да се освободи от него, той трябва да свали дрехата си, да го хване с пръстите си, да го сложи в огъня или да го посади някъде, за да изникне.

Учете се да се справяте с недъзите си, за да се ползвате от добродетелите си. Много добродетели има човек, но само с една погрешка той може да развали някои от тях. Ако отрежат главата му, какво струва само тялото му? Или ако отнемат тялото му, къде ще се прояви главата сама? Човек трябва да се моли за две неща: главата му всякога да бъде на мястото си и тялото всякога да изпълнява заповедите на своята глава. Когато главата и тялото на човека са на мястото си, всички органи изпълняват своята служба правилно.

Като ставате и лягате, молете се за вашите органи – да бъдат в изправност, да изпълняват навреме и намясто своите функции; само при това положение можете да бъдете доволни от живота си. Помнете всичко, което ви говоря, за да се ползвате от него. Вие ще минавате през големи изпитания, ще падате и ставате, докато се убедите в истинността на думите ми.

Един ден, когато завърши развитието си на Земята, човек ще прегледа целия си живот като на филм и ще получи диплом за завършен курс по усъвършенстване. Този филм ще бъде говорещ, жив; на него ще видите най-лоши и противоречиви неща, както и най-красиви. На филма е отпечатана вашата любов, проявена във всички животи. Като дойдете до любовта, ще видите, че сте започвали добре, а сте свършвали зле. Ако някой не е ценил любовта ви, вие сте започвали да го мразите и сте търсили начин да му отмъстите. В любовта на хората има и идеални прояви: започват добре и свършват добре. Стремете се и вие в този живот да започвате добре и да свършвате добре.

Всички хора искат да имат успех в живота си. Успехът им зависи от тяхната вярност и искреност. Щом се стремят към Истината, те трябва да бъдат верни и готови да се жертват за нея. Стремете се да придобиете Истината, без да говорите за нея; за Истината се говори в последният момент. Каквото и да ви питат, мълчете. – „Какво мислиш за Бога?“ Още нищо не мисля, този въпрос съм оставил за най-после. Сега се занимавам с дребни работи – с пеперудки, насекоми и бръмбарчета; един ден, когато порасна, тогава ще се занимавам с големите въпроси. – „Какво нещо е религията?“ И по този въпрос още не съм мислил.

Като отговаряте по такъв начин, това не значи, че нищо не знаете, а че тези въпроси подлежат на развитие. Вие не сте дошли още до крайното им разрешение – днес мислите по един начин, на другия ден мислите по друг.

Едно мнение за религията е това, че който стане религиозен, вече се оженва – значи религията, науката представляват женитба, т.е. свързване на човека с нещо. И наистина, проследете живота на истински религиозните и

учените хора и ще видите, че те са толкова увлечени в своите идеи, че за тях не съществува личен живот. Идеите, желанията на човека в известна област, представляват негови деца. Той отглежда децата си като майка, кърми ги, възпитава ги, но случи се, че някое от тях умре и той се чуди на себе си какво е станало, че не се интересува вече от известни въпроси. Например срещате учени хора, които не се интересуват повече от науката – защо? Умрели са децата им. Има учени, които остават верни на своите идеи и желания – защо? Децата им са живи. Когато един американски учен, който се занимавал с изучаване на неопределителния член в гръцкия език, умирал, той казал пред своите близки: „Съжалявам, че не поживях още 20 години, за да поработя върху неопределителния член в гръцкия език“.

Следователно, искате ли да станете учени, приложете знанието, което ви е дадено. Колкото лекции сте слушали досега, прегледайте ги, извадете основните мисли от тях и вижте кои са за приложение; това значи: свийте ръката си в юмрук и започнете да работите. Юмрукът крие в себе си сила, която трябва да се приложи. Като работите, вие ще се натъкнете на отрицателните качества в себе си, но ще имате сила да се борите. Знанието е сила, която ще ви помогне в борбата. Ще кажете, че отрицателните прояви представляват съдбата на човека. Такава съдба не съществува; човек сам е създал съдбата си и сам трябва да се справи с нея. Бог ви изпратил на Земята да живеете добре, а не да се съдите. От човека зависи да бъде добър или лош, учен или прост, здрав или болен.

Всеки човек е такъв, какъвто иска да бъде. Който мисли, че е създаден по образ и подобие Божие, той може да бъде като своя Създател – значи човек може да бъде добър, разумен, силен, здрав, учен; не е ли такъв, той или не се е ползвал от силите, които са му дадени, или не ги използвал за добро. Който греши, е глупав; който не греши, е умен.

Някой казва, че Провидението го пази от погрешки. Когато Провидението пази човека от погрешки, това по-

казва, че той се ползва с доверието му – Провидението вярва, че като го запази един път, и да го изостави понататък, той няма да сгреши. Кой е виновен, че пияницата пие и обикаля кръчмите една след друга? Той знае, че пиянството е вредно за здравето му, но въпреки това пие – вината е в него и не трябва да очаква, че Бог ще слезе от горе и ще го извади от кръчмата. Много пъти му е казвано да не пие, но той не е слушал.

Като изнасям тези неща, вие не трябва да се обезсърчавате, да мислите, че не можете да постигнете желанията си. Помнете, че на човека е определено да стане Ангел; от него зависи кога ще стане такъв – може да стане в един ден или в една година, може да стане Ангел в един живот, а може и в десет живота.

Хората грешат, понеже не знаят какво да правят. Например мнозина отиват в света и очакват да получат там това, което не съществува. За да не изпаднете в такива погрешки, вижте какво правят пчелите: пчелата влиза само в този цвят, в който друга пчела не е влизала – значи пчелата влиза само в такъв цвят, в който има мед, в празен цвят никога не влиза. В това отношение пчелата е по-умна от човека – тя знае откъде да черпи сокове. Като влезе в света, човек не прави избор; той отива при всички хора, от всички очаква да получи нещо и ако не успее, разочарова се. Какво ще намерите при грешните хора? Те са празни цветове, пеперудите и пчелите отдавна са изсмукали сокове им, вследствие на което те нищо не могат да ви дадат. Кръчмарят, който е продал всичкото си вино, е доволен от положението си; много естествено – той е доволен, защото джобът му е пълен с пари. Но доволството му е временно, бъдещето ще говори за неговото доволство.

И тъй, не се радвайте, когато сте празни и не можете да дадете нещо на вашия ближен. Човек трябва да бъде извор – постоянно да дава и да възприема. Не е позволено на човека да бъде кръчмарска бъчва, нито щерна. Ще кажете, че кръчмарят забогатява. Не се стремете към такова богатство – животът не е кръчма, нито науката е кръчма. Който иска да се ползва разумно от живота, от света, от

науката, трябва да бъде организиран; за да се организира, трябва да учи, да има съзнание, че е дошъл на Земята да работи. – „А кой го изпратил на Земята?“ Или сам е дошъл, или близките му са го пратили, или Бог го е изпратил. В трите случая той има различни отговорности: ако е дошъл сам, отговорността му е една; ако е изпратен от близките си, отговорността му е друга; ако е пратен от Бога, става въпрос не за отговорност, но за благословение. Велико благословение е дадено на човека, когото Бог изпраща на Земята да се учи и да работи.

Как се познава кой човек е изпратен от Бога? Онзи, който е изпратен от Бога, има Любов към Него. Следователно приложете това правило към себе си и си отговорете кой ви е изпратил на Земята. Ако имате Любов към Бога, Той ви изпратил; ако нямате Любов към Бога, друг ви изпратил и ако настоявате, че сте изпратени от Него, тогава вие сте се отклонили някъде от пътя си, вследствие на което сте забравили откъде идете, кой ви е изпратил и защо. За да си отговорите на тия въпроси, преди всичко трябва да обикнете Бога – това значи да се върнете там, откъдето сте се отклонили, и да влезете в правия път.

Като ученици, вие трябва да имате ясна представа за положението, в което се намирате, и за работата, която се иска от вас. Първото нещо, което се иска от вас, е да възстановите връзката си с Първата Причина на нещата, да чуете гласа на Онзи, Който ви е изпратил. Ще кажете като евреите, че този глас е страшен – евреите се уплашиха от гласа на Господа и пожелаха Мойсей да разговаря с Него и да предаде думите Му. Те не искаха да бъдат свързани направо с Бога, затова си послужиха с посредник; като не пожелаха да слушат направо гласа на Бога, евреите не послушаха и Мойсей, вследствие на което и до днес страдат.

Сега и на вас казвам: бъдете смели; бъдете готови да слушате гласа на Онзи, Който от създаването на света досега е мислил за вас, грижил се е за вашето добро, уреждал е вашите работи. Той е мислил и продължава да мисли за вас; Той ви е дал живот и поддържа живота ви. Ако Него не слушате, никого не можете да слушате; ако не сте

благодарни на Него, на никого не можете да благодарите. Ако човек няма Любов към Бога и не е благодарен за всички блага, които са му дадени от Него, той не може да има правилни отношения и към хората. Без Любов към Бога нищо не можете да постигнете; имате ли любов към Него, вие ще придобиете и знание, и сила, и светлина, за да разбирате живота и Природата в техните положителни прояви. Каква наука е тази, която изучава патологичната страна на човека? Сам по себе си, по естество, човек не е лош; лоши са някои негови прояви, но по естество е добър. В желанието си да придобие повече знания, богатства, сила, човек се е изопачил, но той може да се изправи, да се върне към своето първично естество.

Като ученици, вие трябва да бъдете самостоятелни, но не своенравни и анархисти. Бъдете свободни и искрени в отношенията си. Вие трябва да си помагате взаимно. Вижте как постъпват отделните удове на вашия организъм – например пръстите на ръцете ви са свободни, но всеки от тях е готов да помага на другите; имайте и вие тази свобода и готовност. Каже ли някой, че не може да помага на другите, той е болен; само болният пръст не може да помага на здравите, здравият всякога е готов да помага. Щом помагате, ще се радвате, че сте дали нещо от себе си на своите ближни. И пръстът, който помага, се радва – защо? Защото е жив. Всичко в света е материя и съзнание. Кога? Когато материята е одухотворена, т.е. жива – където е Животът, там е Радостта.

Тайна молитва.

32. лекция, 18 април, 1930 г., София – Изгрев.

СВЕТЛИНА И ЗНАНИЕ

Размишление.

Ако запитате медика какво представлява медицината, той ще отговори нещо на зададения въпрос. Ако запитате гимнастика какво представлява гимнастиката, и той ще отговори нещо по този въпрос. Ако запитате учителя по математика или по рисуване какво представлява учителството, и той ще отговори нещо. Ако запитат вас какво представлява специалният клас, който от десетина години насам посещавате, какво ще отговорите? Като ученици на специалния клас, вие трябва да си отговорите какво представлява този клас и защо сте влезли в него. Не е достатъчно богословът да каже само, че е завършил богословие и знае всичко, което се отнася до неговата област. Богословът и теологът ще кажат, че са учили за Бога, а всъщност не знаят какво нещо е Бог, нито са Го видели, нито Го познават; това е все едно слепият да изучава Слънцето, да знае състава му, неговата форма, разстоянието му от Земята, без да го е виждал. Има хора, които, без да са изучавали теология, познават Бога, опитали са Го. Има смисъл човек да изучава един предмет, но да е влязъл в близко съприкосновение с него.

Следователно, като ви задавам въпроса какво представлява специалният клас, искам всеки от вас да си отговори защо е дошъл в класа и дали мястото му е тук. Някой е влязъл в класа, но постоянно плаче, като малко дете; мястото му не е в класа. Друг е влязъл в класа, но живее в постоянни съмнения; и неговото място не е в класа. Който влезе в специалния клас, трябва да работи, да учи, да се занимава с предметите, които се разискват тук. Ученикът трябва да е дисциплинирал ума, сърцето и волята си.

Какво означава думата *дисциплина*? Подчиняване на известен ред и порядък. Ако редът и порядъкът е разумен, дисциплината е разумна; ако редът и порядъкът е неразумен, дисциплината е неразумна. Каква дисциплина представлява подчиняването на обръчите в бъчвата на известен ред и порядък? Дъските на бъчвата са стегнати в обръчи, те се подчиняват на техния ред, но тази дисциплина е механична – защо? Защото нито дъските, нито обръчите са съзнателни. Но учениците, като живи, съзнателни същества, се подчиняват на учителя си – тази дисциплина е разумна.

Между учителя и учениците има известно съотношение – учителят преподава, а учениците придобиват знания. Когато учителят разбира предмета си, а учениците учат добре, тогава дисциплината в класа е естествена и разумна; тя съществува сама по себе си, по любов, а не чрез насилие. Каква дисциплина може да съществува в един клас, когато учителят по музика не може да научи учениците си да пеят правилно? Или каква дисциплина ще има в класа, когато учителят по математика не разбира вътрешния смисъл на числата от 1 до 10? Каква дисциплина може да съществува в едно училище, ако учениците не знаят защо са дошли и не обичат да учат?

Кои са принципите, или основните положения, в специалния клас? Ако не знаете това, можете ли да се наречете ученици на специалния клас? Да сте ученик в специалния клас и да не знаете защо сте такъв, това значи да сте българин, без да знаете отличителната черта на българина. Ще кажете, че отличителното за българина е българският език, с който си служи. В Природата съществува ли български език? Ще кажете, че българският език се отнася към славянските. Съществува ли славянски език в Природата? Много езици има в нея. Всеки, който говори български език, българин ли е? Ако някой французин говори български език, става ли българин? Значи българският език не прави човека българин, нито френският прави човека французин. Българинът има някаква отличителна черта в кръвта си, която през никакви времена и епохи не

може да изчезне; тази черта при никакви условия не се заличава. Това се отнася до англичанина, до германеца, до французина, до всички народности.

Следователно и вие, като ученици на специалния клас, трябва да имате поне една специфична черта, която да ви определя като такива; щом е така, всеки трябва да проникне в себе си, да намери тази черта и да си отговори ученик ли е на специалния клас, или не. Много ученици влизат в този клас, но малко от тях са истински ученици. Те приличат на ония деца, родени от едни родители, а осиновени от други. Някое дете е родено българче; майка му и баща му умират, едно английско семейство го взима, завежда го в Англия, осиновява го, дава му образование. Той става голям, възрастен човек, цял англичанин; говори изключително английски, не знае матерния си език, не познава България и т.н. Всъщност англичанин ли е той? Никакъв англичанин не е; макар че не знае български, не познава България, той е чист българин. Къде се крие българското в този човек – в кръвта му.

Следователно, като говорим за специалния клас, ще знаете, че и той се отличава по нещо, и той има свои характерни положения. Коя е характерната черта на специалния клас ще се разбере от проявите на учениците. По какво се отличава специалният клас от общия – и това ще се види по делата и проявите на учениците. Ако чуете някой ученик да говори за уроците си, по тях ще познаете в кой клас на гимназията е той – значи по уроците познавате ученика от обикновените училища, а по делата – ученика от специалния клас. Какво особено е придобил ученикът от специалния клас, какво особено има в неговите дела? По тези въпроси имат думата само онези ученици, които влизат в специалния клас, които са родени в него. Слушателите, които знаят само езика на специалния клас, нямат думата – те трябва само да слушат и да мълчат.

Учениците на специалния клас трябва да учат, да прилагат, без да мислят как ще завършат училището, как ще наредят живота си и т.н. Ако по цели дни човек мисли как да нареди живота си, нищо няма да постигне; и ако

ученикът постоянно се безпокои как ще свърши училището, нищо няма да постигне. Някой учи, следва гимназия, университет и си казва: „Какво ще придобия, като завърша университет? Рога няма да ми пораснат“. Ние не сме за такива науки, от които да растат рога на учениците. Ние поддържаме точно обратното: изучавайте такива науки, от които да падат рогата на хората. Човек не е животно, за да има рога. Българинът е практичен човек. Когато някой се хвали със знанието си, българинът казва: „Сложете букаи на краката му, завържете ръцете му с дебело въже и го оставете. Ако може да счупи букаите и да скъса въжето, наистина има знание; не може ли да направи това, никакво знание няма“.

Какво представляват букаите и дебелите въжета в човешкия живот? Това са мъчнотиите, през които човек минава, това са задачи за разрешаване. Който може да разреши мъчнотиите си правилно, да скъса връзките на ръцете и на краката си, той има знания, той живее в светлина. Ако няма знания, живее в тъмнина.

Не е въпрос в многото знания; малко знания, но добре обработени и приложени, улесняват пътя на човека. Любовта е потик, сила, а знанието е светлина, която направлява движението на тази сила. Ако няма сила и светлина, човек е подобен на слепец. Любовта и знанието са мощни сили, които направляват човешкия живот; без тях няма живот, няма никакви постижения.

Сега ние говорим за Любовта като основа на знанието – щом имате знание, можете да проявите Любовта си правилно. Знанието е светлина, слънце за вашия живот. Какво ще стане с човека, ако Слънцето престане да грее? Ще замръзне. Замръзването не подразбира умиране; то е спиране на действието на силите. Щом силите в човека престанат да действат, той трябва да чака дълго време, докато Слънцето изгрее отново и го стопли. Топлината движи телата, светлината определя посоката им, а любовта ги потиква.

Да се върнем към въпроса за отличителната черта на специалния клас. Все трябва да има една черта, по коя-

то специалният клас се отличава от общия. Който влезе в специалния клас, трябва да бъде неженен външно и вътрешно. Външно неженен – това подразбира да бъде свободен от задълженията, които семейният живот налага; вътрешно неженен – това значи да е свободен от задълженията и изискванията на света. Всеки може да избегне женитбата със света. Който е женен за света, по никой начин не може да влезе в специалния клас. Светът е грамадна лаборатория, в която се правят опити; едни от опитите излизат сполучливи, а други – не. Що се отнася до опитите, вие можете да се ползвате от тях като от готови знания, без да взимате участие в тях. Това значи: помагайте на хората в света, без да се свързвате с тях; обичайте ги, без да се свързвате с погрешките им.

Който влиза съзнателно в класа, той не мисли да се жени нито за мъж или за жена, нито за света. Това е много естествено – какъв ученик ще бъде този, който едва постъпва в училището, а мисли за женене? Докато не завърши гимназия и университет, ученикът не може да мисли за женене. Същото се отнася и до учениците от специалния клас – докато не завършите курса на специалния клас, не можете да се жените. Ако умът, сърцето и волята на човека не са свободни, все едно е женен. Жененият не може да учи както нежененият – той е вързан, не може да върши специална работа. Каква работа ще свърши параходът, който е вързан? Витлото на парахода може да се върти, коминът – да пуши, но никаква работа не се върши. Важно е, че параходът е спуснал котва и не може да се мръдне.

Много от сегашните хора се намират в положението на вързания параход: витлото им се върти, коминът пуши, но никакво движение не става в тях и те не могат да прогресират. Тази е причината, поради която хората се оплакват, че въпреки усилията, които правят, не напредват много. Кога напредва параходът – когато изминава известен път. Следователно, когато човек върви напред, ние казваме, че той еволюира; когато параходът престане да се движи, той не може да напредва. Същото се отнася и

до човека – когато сърцето и умът му престанат да се развиват, и той спира своя път. Колкото е важен изминатият път за парахода, толкова е от значение и пътят, който човек изминава в живота си. Кое беше първото пристанище, от което излязохте с парахода си? Като ученици на специалния клас, вие излязохте от едно и също пристанище – на девствеността, т.е. на младостта. Сега всички отиват към едно и също пристанище – на възмъжаването и на старостта; много време ще мине, докато стигнете на това пристанище.

Каква е целта на специалния клас? Да ви върне към първоначалната чистота и девственост. Всички имате елементарни разбирания за живота, но това не е достатъчно. Трябва да разберете понятието *девственост* в широк смисъл; това разбиране се постига чрез дълбока мисъл и възвишени чувствания. Да живее човек, да се жени, да има деца, да пуши коминът му – това са елементарни работи, с които хората се занимават. Човекът трябва да се издигне по-високо, да заживее по нов начин, да разбере вътрешната страна на живота.

Като изучавате живота, вие се запитвате какво всъщност е женитбата. Когато двама души се съберат на едно място, за да живеят заедно, това още не е женитба. Събирането на учителя и на ученика на едно място не е женитба. Защо се събират двама души? За да придобият знание. Следователно, ако не придобият никакво знание, женитбата им не е намясто. Колкото по-голяма е връзката между ума на учителя и на ученика, толкова по-добри условия и възможности съществуват между тях. Връзката е невидима, но силна. Когато връзката е силна, учителят и ученикът се намират в правилни отношения. Ако ученикът възприема правилно, а учителят предава с любов, отношенията им са нормални. Само при хармонични отношения ученикът минава от един клас в друг, докато най-после завърши университет.

Както завършвате гимназия и университет, така можете да завършите и специалния клас. Мнозина влизат, но и мнозина излизат от него преждевременно. Те отиват

в странство да учат, докато се приготвят за специалния клас; до това време даже отказват, че са били в него. Кога се отказва ученикът от един предмет – когато не е готов за него. Много предмети и науки има, които не са за всеки човек; те са специални и се дават на способни и даровити ученици, родени за тази специална наука.

Сега моята задача е да обърна вниманието ви върху специалния клас, да знаете какво представлява той; не е достатъчно само да се събирате, да дохождате и да се връщате, без да знаете какво представлява класът, в който влизате. Така се събират хористи, музиканти, за да образуват нещо цяло; колкото по-сериозно се отнасят към работата си, толкова по-хармонични са помежду си.

И тъй, да бъдете ученици от специалния клас означава да издавате специални тонове. Както всяка цигулка има свой специфичен тон, по който се отличава от другите цигулки, така и ученикът от специалния клас трябва да се отличава от другите по своя особен тон. В какво се заключава особеността на един тон – в неговата чистота, мекота и сила. Ако една цигулка не може да препоръча майстора си, тя нищо не допринася нито на майстора, нито на фирмата, където е правена. Ако ученикът от специалния клас не разнася светлина по целия свят, какво е придобил с учението си? Ученикът трябва да учи добре. Ако цигулката не издава красиви и чисти тонове и ако ученикът не носи светлина на хората, те нямат никаква стойност.

Специалният клас дава възможност на ученика да разбере законите, които управляват ума, сърцето и волята му, за да се справи с мъчнотиите и страданията в живота си; това значи да има човек отворени очи, да вижда. И слепият се справя с мъчнотиите си, но чрез пипане. Едно нещо е да пипаш, а съвсем друго – да виждаш. Едно нещо е да изучаваш нещата чрез пипане, друго нещо е да изучаваш нещата чрез виждане, чрез четене и непосредствено откриване на законите и пътищата на Природата. Да се домогне човек до законите на своя ум, на своето сърце и на своята воля чрез очите си, по пътя на виждането, това значи да е придобил положителната наука на живо-

та. Докато не научи тези закони като сонди, чрез които да извлича вода от дълбочината на земята, човек не би могъл да пробие непреривния кръг на живота, в който текат енергиите на знанието. За да влезете в един затворен кръг, непременно трябва да направите някъде поне един процеп, но може да прави процепи само онзи, който знае законите.

Много работа е дадена на ученика от специалния клас, която той трябва да свърши, и колкото по-съзнателно работи, толкова по-скоро ще я свърши. Ще кажете, че не е много работа да изучи човек законите на ума, на сърцето и на волята си. Не е много за онзи, който работи съзнателно и интензивно; за този, който не работи, не е лесно. За да познава законите на своя ум, човек трябва да е минал през мислите си; за да познава законите на сърцето си, трябва да е минал през чувствата си; за да познава законите на волята си, трябва да е минал през силите на своя организъм. Не е ли минал по тези пътища, човек може само да си въобразява, че знае нещо, а всъщност не е дошъл до истинското, положителното знание. Който е придобил това знание, той различава обикновения учител от Великия Учител; само той знае кой човек е талантлив, кой е гениален, кой е светия и кой е мистик. Разликата не е външна.

Обикновеният и гениалният човек външно могат да си приличат, но вътрешно се различават по устройството на клетките, на тъканите, по състава на кръвта и т.н.

Като ученици от специалния клас, вие трябва да изучавате законите, с които да направите мисълта си пластична, а чувствата си – устойчиви. Това се постига чрез регулиране на нервната система и подобряване на кръвообращението. Ученикът трябва да работи върху себе си, да стане господар на своите мисли и чувства – това значи да е придобил правата мисъл. Когато мисълта на ученика е права, той може сам да проверява нещата; иначе ще слуша да се говорят много неща, които не може да провери.

Например слушате да се говори за адепти, за невидим свят, за шестата раса, но не знаете доколко тия неща са

верни. Те могат да бъдат верни, могат да бъдат и неверни. Виждали ли сте адепти, били ли сте в Невидимия свят, срещали ли сте хора от шестата раса? Вие знаете, че хората от шестата раса ще се различават от тия на петата раса, но по какво – не знаете. Както светията се отличава от гениалния, гениалният – от талантливия и талантливият – от обикновения, така и човекът на шестата раса ще се отличава от човека на петата раса.

Който разбира френология, физиогномия, ще види, че човекът на шестата раса има особено лице, особени ръце; всички негови органи отговарят на нормалните мерки, определени от Природата. Човекът на шестата раса има такова знание, което този на петата раса не може да носи. Когато прави усилие да постигне известно знание, за което още не е готов, човек се отегчава и казва: „Знанието е бреме“. Не е така. Неприложеното знание е бреме; когато умът на човека не може да се нагоди към известно знание, тогава то е бреме, но всяко знание, към което умът се нагажда и може да го приложи, носи благословение за човека.

Сега, като сте влезли в този клас, вашата задача е да се научите да мислите и да чувствате право; да мислите и да чувствате право означава да живеете добре. Следователно да живее човек добре, това е задача не само на учениците от специалния клас, но на всички хора; в този смисъл всички хора са ученици на специалния клас, който е в самия живот. Животът учи човека да се изявява правилно. Както певецът се учи да пее, като се упражнява в пеенето, художникът – да рисува също чрез упражнения, така и човек се учи да живее правилно от самия живот – неговият неразделен учител.

И тъй, за да живеете добре, пазете следното правило: никога не разваляйте отношенията си с Първата Причина, т.е. със Слънцето на вашата душа. Ако отношенията ви към Слънцето са правилни, ще бъдат правилни и към всички живи същества на Земята. Сутрин, когато ставате от сън, първата ви работа е да изправите отношенията си към Първата Причина. Ако са правилни, работите ви ще

вървят добре; ако не са правилни, изправете ги и тогава започнете да работите. Казвате, че обичате Бога, а връзката и отношенията ви към Него не са правилни. Това не е обич. Когато обичате една песен, вие я пеете правилно; колкото по-правилно я пеете, толкова повече я обичате; ако не можете да я пеете правилно, не я обичате. Колкото по-правилно и с любов се пее една песен, толкова по-приятно се слуша. Ние уподобяваме Любовта на песен, която се пее с разположение.

Следователно, когато казвате, че обичате някого, това подразбира пеенето на някаква класическа песен, от която се възхищавате не само вие, но и всички, които ви слушат. Някои хора пеят свободно, не се стесняват – значи те не се стесняват да изявят любовта си пред хората. Други пък не са свободни в пеенето си, както и в изявяване на чувствата си.

Защо едни хора изявяват любовта си, а други не я изявяват? Ония, които не изявяват любовта си, са подобни на богатите хора, които не смеят да кажат, че са богати; те се крият, казват, че нямат пет пари в джоба си. За да се крият, те имат съображения – заобиколени са от хора, които не ги обичат и са готови всеки момент да ги оберат. Ала ако са заобиколени от хора, които ги обичат, те свободно ще извадят кесията си и ще покажат какво има в нея. Ония пък, които изявяват любовта си, са подобни на богати хора, които не крият богатството си; те не искат да знаят как ще погледнат към тях обкръжаващите ги, приятели или неприятели.

Изобщо, любовта не може да се скрие. Христос казва, че запалената свещ не може да се сложи под шиник. Щом се запали, свещта трябва да се постави над шиник. Някои казват, че са принудени да крият любовта си, защото хората не я приемат. Кога не се приема любовта – когато не минава през разумността. При това положение тя отделя много сажди, много дим, в тази любов горенето е непълно – естествено е тогава хората да бягат от къщи, лишени от комин. Всяка къща трябва да има комин, който да тегли добре, да става пълно горене.

Основната мисъл на лекцията е, че човек трябва да знае законите на своята мисъл, на своите чувства и на своите действия; с други думи казано: човек трябва да познава законите, които управляват неговия ум, неговото сърце и неговата воля. Всеки се стреми към това знание, но то не се придобива лесно. Ако някой го придобие преждевременно, ще се натъкне на големи противоречия. Какви по-големи противоречия можете да очаквате от силната светлина и голямата сладост? Силната светлина е в състояние да ослепи човека, а голямата сладост, като тази на захарина, може да разстрои стомаха му. За да се избегнат тия неестествени положения, хората, които ръководят човечеството, са създали известни правила за живеене. Учениците, като не разбирали тези правила, са ги превърнали в букаи за собствените си ръце и крака; техният ум е стеснил тези правила до такава степен, че те се намират сякаш в затвор.

Сега, като разглеждам живота на съвременните хора, виждам, че са оковани с букаи, и слушам дрънкането на тия букаи. Хората ходят навсякъде, но сами не чуват дрънкането на букаите си – те са в положението на затворници, без да подозират това. Един ден ще се убедят и ще търсят начин да се освободят. Противоречията на ума, на сърцето и на волята не са нищо друго, освен вътрешни букаи. Какво е нужно днес, за да се освободят хората от своите букаи? Огън – когато огънят дойде в света, като съзнателна сила, той ще стопи оковите и хората ще бъдат свободни. Достатъчно е този огън да се докосне до букаите, за да ги разтопи.

За да се справи с ограниченията и противоречията в живота, човек трябва да има съзнание за Божествено начало в себе си. Формулата, която ви дадох – „Аз съм доброто, аз съм истината“, има отношение към Божественото в човека, към разумното, великото начало в него, което е произлязло от Бога. Тъй щото, кажете ли *Аз*, разбирайте Божественото в себе си. Само Божественото включва Доброто, което произлиза от Любовта, и Истината, която произлиза от Мъдростта. Който носи Доброто и Истината в себе си, той е богат човек. Като съзнава богатството си,

той не може да го отрече. Да даде човек път на Божественото в себе си, това значи да е придобил такова богатство, в което да не се съмнява. – „Ама искам да зная мнението на философите по този въпрос.“ Ти трябва да знаеш мнението на Природата, а не мнението на философите. Ученикът трябва да прави преводи от езика на Природата към езика на своите разбирания и обратно – от езика на своите разбирания към езика на Природата. Като може да превежда от един език на друг, човек увеличава знанията си; колкото повече знания има, толкова по-силен е той.

Сега, не е въпрос да мислите много ли знаете, или малко; знанието е относително. Ако се сравнявате с бръмбарите, с насекомите, вие сте гении. По отношение на цялото животинско царство вие сте гении, но и това знание не е достатъчно. Човек е поставен при условия всеки ден да придобива по малко знания, да увеличава склада на своя умствен живот, но като придобива знание, той трябва да го прилага, да не се товари с излишен багаж. Прилагайте знанието си, за да се ползвате от него и вие, и вашите ближни. Като прилагате това, което знаете, имате възможност да се учите; от добрите и напреднали хора ще взимате, а от лошите и изостанали ще се поучавате само, за да не изпадате в погрешките, които те правят.

Като ученици на специалния клас, вашата задача в живота е да отстоявате, да не отстъпвате назад. В това отношение вие сте фронт, а общият клас – тил. Ако вие не отстъпите, и тилът ще ви следва; ако отстъпите, и тилът ще отстъпи. Следователно, каквито и мъчнотии и противоречия да срещате, вървете напред. Ще кажете, че имате разбирания, които ви диктуват да постъпите по известен начин. Ако разбиранията ви са само за днес, постъпката ви е права, но всеки нов ден изисква нови разбирания. Животът е многократен процес, а не еднократен. Ученикът живее в многократните процеси.

Какво разбирате под думите *еднократен и многократен процес*? Еднократният процес подразбира действие, което става само един път; многократният процес обхваща всички действия, които се извършват много пъти. Да учиш, да придобиваш знания, да се развиваш, да работиш

– това са все многократни процеси. Само в многократните процеси човек расте и се развива – защо? Защото в тях всякога има нещо ново. И Напредналите същества се учат от тия процеси, и за тях има нещо ново, което не знаят как ще стане. Те говорят за това, което знаят как ще стане; за това, което не знаят, мълчат. Мълчанието е вътрешен процес. Напредналите същества външно мълчат, а вътрешно говорят; обикновените хора постъпват точно обратно: отвън говорят, а отвътре мълчат.

Стремете се към многократните процеси. Не се спирайте на миналото. Как са живели хората в миналото не е важно за вас – миналото се отнася към еднократните процеси. За вас е важно как живеят хората днес, как живеят всеки нов ден. – „Ама разбиранията ми са такива.“ Разбиранията на човека са ценни, ако всеки ден се прибавя нещо ново към тях. На времето си Мойсей беше напреднал, но ако днес дойде между хората, той трябва да носи ново знание и разбиране; неговият закон на жертвата сега не може да се приложи. Сегашните хора са християни, те имат друго разбиране за жертвата. Ще кажете, че Мойсей е говорил с Бога. Навремето Бог е говорил на Мойсей по един начин, днес ще му говори по друг. Не се знае, може днес даже да не му говори. Не е лесно да говори човек с Бога и да Го види, но и мъчно не е; много условия определят срещата на човека с Бога. Има Напреднали същества, които с хиляди години очакват да чуят гласа на Бога и да Го видят, но не могат; въпреки това те все повече се развиват и усъвършенстват. Други пък с малко усилия успяват да Го видят и чуят, но още не са придобили съвършенство.

Сега, като говоря по този начин, не искам да смутя духа ви, но казвам, че Божиите закони са необятни, неизследими са Неговите пътища. Не мислете, че противоречията ще изчезнат от света; каквото и да правите, не можете да ги избегнете. Докато човек не се роди от Дух и от вода, той не може да разбере Истината; щом не е придобил Истината, той не може да се освободи от противоречията.

Днес хората наричат фактите Истина. Истината носи свобода, а фактите не освобождават човека. Докато не

изучава нещата външно и вътрешно, докато не живее в душата си, човек не може да влезе в правия път. Докато не излезе от своя пашкул, той не може да се развива. Докато не влезе в училището, не може да се учи. Под думата *училище* ние разбираме училището на Природата – Божественото училище. Молете се Природата да отвори вратата си за вас, да ви говори и да ѝ отговаряте, да я слушате и да ви слуша – това значи да работите с многократния процес на знанието.

Сега, като ви говорих, аз ви заведох много далеч, показах ви върховете на това, което ще постигнете в бъдеще. Днес върховете са далеч, в бъдеще ще се приближите към тях, но големи усилия се изискват за това. Лесно ли се достигат Хималаите[23]? Големи усилия се правят, но никой още не е стигнал до върха.

Да се върнем към вашата задача – предназначението на специалния клас. Мислете по този въпрос, защото ще бъдете поставени на изпит. Специалният клас има отношение към ония, които вътрешно влизат в него; само те ще бъдат поставени на изпит. Как ще познаем кои влизат в класа? Много лесно – овцата знае, че е овца, и отива при овцете; вълкът знае, че е вълк, и отива при вълците; човек знае, че е човек, и отива при човеците. Всеки сам се определя. Кой където отива, такъв е. Ако отидеш при светлината, светлина си. Жената отива при жените, мъжът – при мъжете. Ако отидеш при болния и станеш болен, болен си бил; ако отидеш при здравия и станеш здрав, здрав си бил. Човек не може да бъде едновременно и овца, и вълк, и жена, и мъж. Ако се мени, той е хамелеон. Ако запази естеството си и се прояви такъв, какъвто е, той е мъдрец.

Изучавайте себе си, изучавайте проявите на Бога в себе си и в своя ближен, за да станете мъдреци.

Само проявената Божия Любов, само проявената Божия Мъдрост и само проявената Божия Истина носят пълния Живот.

33. лекция, 25 април, 1930 г., София – Изгрев.

ПОКАЗВАНЕ

Какво разбирате под думата *показване*? Да покажеш нещо на човека означава да го изнесеш пред него и да го заставиш да даде мнението си по това, което вижда. Целта на показването на нещо е да заставиш човека да мисли. Така постъпва Природата – тя облича своите думи в символи и загадки и кара човека да мисли и разгадава нещата.

Сега аз искам да ви покажа нещо, за да разберете, че имате известни дарби, които трябва да се развиват. Ето тук има два пакета, в които съм завил нещо. Какво има в първия пакет? – „Козунак.“ Как познахте? – „По формата.“ Значи, макар и завит в хартия, по формата на пакета познахте, че вътре има козунак. – „Хартията, в която е завит козунакът, е тънка.“ Както виждате, вие имате дарба да познавате нещата и през хартия. Ако работите в това направление, можете да развиете дарбата си още повече. Съмнява ли се някой, че в пакета има козунак? – „Никой не се съмнява. Сто на сто всички сме уверени в предсказанието си.“ Какво има във втория пакет? – „Бонбони. Ябълки. Круши. Портокал.“ Колко предмета има във втория пакет? – „Три.“ Еднородни или разнородни? – „Еднородни.“

Сега ще развием първия пакет. Както виждате, познахте, че в пакета има козунак – всички излязохте ясновидци. Но за втория пакет не познахте – в него има един голям лимон, един малък и един портокал. Двата предмета са еднородни, а единият – от друг род. Какво можем да направим с козунака? – „Да го разделим.“ Както е направен, той има 17 бразди, значи според браздите може да се раздели на 17 души. Понеже вие сте повече, ще го разделим на повече парчета. Козунакът, като хляб, има отношение към физическия свят – значи вие можете да бъдете ясновидци на физическия свят; що се отнася до Умствения, там ясновидството ви още не е развито.

Какво символизира хлябът? – „Словото.“ На физическия свят хлябът е от първа необходимост. Хлебарят, който бил в затвор заедно с Йосиф, сънувал, че носи на главата си кошница, пълна с хляб, а птиците небесни слизали отгоре и кълвяли хляба. Йосиф изтълкувал съня на хлебаря така: след три дена фараонът ще заповяда да го екзекутират. И така станало. Виночерпецът пък сънувал, че го освободили от затвора и отново е поставен на служба при фараона като виночерпец. Йосиф казал, че сънят му ще се сбъдне така, както го е видял. Наистина, след три дена той бил освободен от затвора и заел първата си служба – виночерпец на фараона[24]. Следователно, ако сънувате, че носите хляб на главата си и птиците го кълват, ще ви сполети някакво нещастие; ако сънувате, че черпите някого с вино, ще ви назначат на добра служба.

Съвременните хора страдат и се питат защо Природата е допуснала страданията. Ние пък задаваме въпроса: Природата ли допусна страданията, или човек сам ги създаде? Понякога причината за страданията на хората е толкова малка, че не заслужава да страдат. Например в един клас има двама еднакво способни ученици, но учителят пише на единия шестица, а на другия – петица. Този, който има петица, страда, недоволен е от оценката си. Трябва ли да страда за една единица? След време учителят ще му пише шестица и тогава ученикът ще се радва.

Човек трябва да се учи от малките и от големите страдания, да наблюдава промените, които стават в него – от промените се съди за устойчивостта на човешкия характер. За да не изпада в противоречия, които причиняват страдания, човек трябва да бъде здрав и способен. Способността на човека не се преценява от оценката, която му е дадена, а от работата, която върши. Всички хора търсят здрав и способен работник, той е добре възнаграден. Дойдат ли до някой слаб и неспособен, всички го отбягват, вследствие на което той се натъква на противоречие. Как ще премахнете противоречието между двамата работници? Или като дадете и на двамата сто лева, или като разделите стоте лева наполовина – тогава ще се паднат 50 лева на здравия и 50 лева на слабия. Здравето се отнася

към многократните процеси, а резултатът от тия процеси, получаването на пари, към еднократните.

Коя е отличителната черта на еднократния и коя – на многократния процес? В еднократния процес става делене, намаляване, а в многократния – умножаване, увеличаване. Водата в шишето се отнася към еднократните процеси, поради което може да се раздели на равни части – от един килограм вода вие можете да напълните две помалки шишета с вместимост 500 грама; но ако в шишето тече вода отвън, не можете да я разделите правилно – течащата вода представлява многократен процес.

Следователно числата, които не се делят без остатък, спадат към имагинерните, или въображаемите числа, т.е. към непреривните процеси в Природата. Ще знаете, че когато попаднете пред някой неразрешен въпрос или когато не можете да разделите някоя величина правилно, вие сте в областта на многократните процеси. Тогава казвам: не съжалявайте, когато не можете да решите някой въпрос правилно; красиво е понякога човек да се натъкне на някоя трудна задача, която не може да реши.

Представете си, че пред вас се извива шосе, дълго хиляда километра. Вие сте в началото на пътя, знаете го, но краят му знаете ли? За да имате представа за края на шосето, трябва да го извървите. Значи това, което по-рано не ви бе известно, след време стана известно – това показва, че неразрешимите днес задачи ще бъдат разрешими след известно време. Колко е дълга една линия ще знаете след като я извървите.

Казвате, че някой човек има линия на поведение. Дълга ли е линията на поведението, или къса? – „Дълга.“ Много време трябва да се върви по нея, за да се види краят ѝ. – „Какъв ще бъде краят на тази линия?“ Каквото е било началото – защо? Защото линията на поведението се отнася към многократните процеси. Има закон в Природата, според който каквото е началото на еднократните и многократните процеси, такъв ще бъде и техният край.

Като ученици, вие трябва да изучавате Природата, да се учите да правите преводи. Виждате например кокичето и минзухара; това са символи, чрез които Природата

говори. И кокичето, и минзухарът цъфтят напролет, но означават две различни неща. Кокичето е бяло и с увиснала надолу глава, а минзухарът е жълт и с глава, отправена нагоре. Щом ги изучавате като символи, ще видите, че те говорят на два различни езика.

Някой казва, че сънувал червен кон. Да яздиш насън червен кон показва, че ако си болен, ще оздравееш; ако яздиш бял кон, ще придобиеш някаква опитност. Червеният кон показва, че трябва да цениш живота и благата, които са ти дадени; белият кон показва, че трябва да подобриш отношенията си с обкръжаващата среда, да живееш по законите на Природата, по нейната хигиена.

Белият цвят е крайният предел на живота; зад него е черният. Най-високите върхове всякога са бели. Зад високите върхове изпъква тъмна линия – линията на сливане. Казваме, че светлината е бяла, водата – също, кокичето – също, но тия бели цветове се различават един от друг. От поетична гледна точка кокичето символизира чистотата; то представлява философ, който постоянно мисли. Жълтата дрешка на минзухарчето символизира мъдростта; то представлява духовен, религиозен човек, който отправя погледа си нагоре. Кокичето е завършило образованието си и държи матура, а минзухарчето е дете, което едва влиза в училището – то гледа нагоре, дано му се даде нещо. Когато се намери пред някой труден въпрос, човек започва да мисли и главата му увисва надолу като на кокичето; щом разреши въпроса, изправя главата си, очаква да му падне нещо отгоре. Какво очаква? Плода на разрешения въпрос.

Като изучава символите в Природата, човек ги прилага в живота си; тази е причината, поради която хората не си служат с оригинали, а с копия. Много естествено – самият човек е копие, а не оригинал. Казано е в Писанието, че човек е създаден по образ и подобие на Бога – значи човек е копие, подобие на нещо. Оригиналът е скрит някъде, вследствие на което човек се стреми към своя оригинал; той иска да види оригинала си и да го познае. Цигуларят свири на цигулка – копие на самия човек. Разгледайте цигулката, за да видите, че наистина е копие на човека – тя

има глава, дръжка, или шийка, труп – резонансът на цигулката, и крачка, които са много скъсени.

Струнникът на цигулката е свързан с крачката ѝ – значи това, което излиза от разумната и права мисъл, трябва да е свързано с краката. Магарето на цигулката показва, че човек трябва да има търпение и достойнство. Всичкият прах от лъка пада върху магарето, но цигуларят не мисли за това – той свири и не обръща внимание на магарето.

Добрият цигулар разбира инструмента си и знае какви трябва да бъдат размерите на неговите части. Магарето на цигулката не трябва да бъде много голямо, нито много ниско; понеже магарето е символ на човешката твърдост, трябва да бъде толкова голямо, колкото да произвежда правилни тонове – значи твърдостта е намясто, когато произвежда правилни тонове. Като е дошъл на Земята да учи, човек трябва да се познава така, както цигуларят познава цигулката си.

Човек е един от най-съвършените инструменти, направени от Природата. Ако не познавате добре този инструмент, изучавайте го. Първата ви работа е да изучавате мозъка си; след това ще слизате надолу, да изучавате всички външни и вътрешни органи, тяхната служба и законите, които ги управляват. Ако човек не познава устройството на своя организъм, как ще знае по-сложните работи?

Като изучавате човека, вие дохождате до талантливия, до гениалния и се питате на какво се дължи различието между тях и обикновения човек. Гениалният владее принципите на живота, талантливият – някои от своите дарби и способности, а обикновеният едва сега започва да учи законите, които управляват живота и Природата. Светията познава законите и принципите на Живота и ги прилага, а гениалният живее повече в Умствения свят. Геният всякога се нуждае от светията – защо? Защото светията прави цигулката и свири с нея, а гениалният само свири, без да разбира изкуството да прави цигулки – светията прави това, което геният не може.

Мнозина казват: „Трябва да се живее“; това не е достатъчно, то е все едно цигуларят да каже, че трябва да свири.

Важно е как трябва да се живее и как трябва да се свири. Когато свири, цигуларят слага подбрадника под врата си и започва да тегли лъка по струните; така поставена, цигулката показва, че първо волята взима участие в свиренето. Самият цигулар е умът с неговите способности; цигулката пък представлява сърцето на човека – когато цигуларят свири, цигулката излива неговите чувства.

Откъде идват чувствата на човека – от сърцето или някъде отвън? Откъде идва тонът на цигулката – от струните или някъде отвън? Откъде идва сладостта на плода – от самия плод или някъде отвън? Струната произвежда тона, но тя е взета от някое живо същество – следователно и тонът е живо нещо. Който знае законите на музиката, може сам да произвежда тоновете. Когато казваме, че някой цигулар свири с вдъхновение, ние имаме предвид, че той е свързан с Разумната природа, откъдето взима тоновете и ги произвежда на цигулката си.

Има нещо в човека, което го прави музикант, поет, учен, художник, добър и т.н. Щом то го напусне, той става обикновен – това значи да изгуби човек вдъхновението си. Всички хора търсят вдъхновението, но не знаят откъде идва то. Да се вдъхнови човек означава да намери основният тон на Живота. Къде ще го намери? Навсякъде: когато слушате музика, пеене или някоя беседа или проповед, трябва да намерите основния тон на Живота. Вие не знаете как да го намерите.

Кой е основният тон на Живота – червеният цвят. Ако не знаете откъде извира този тон, не можете да разберете Живота. Крайният предел на червения цвят е белият. Ако не разбирате червения и белия цвят като крайности, с които Природата си служи, никога не можете да разберете Живота. Младост и старост, светлина и тъмнина, бял и червен цвят са крайности, полюси, с които Природата си служи.

Като контраст на белия цвят хората поставят черния, но това е анормално съчетание на цветовете; правилно е да съчетават белия цвят с червения. Белият цвят е символ на радост, на постигане на нещо; червеният цвят е Жи-

вотът. Знаем, че Животът произвежда радостта. Всичко, което желаете да постигнете, се крие между червения и белия цвят; всички възможности на ума, на сърцето и на волята се движат между червения и белия цвят. Черният цвят съдържа възможности за изгубване на онова, което човек е постигнал – когато изгуби всичко, което е придобил, човек почернява; щом почернее, той не може повече да се развива и да върви напред.

Сега, ако искате да се развивате правилно, работете с музиката: пейте, свирете, за да трансформирате състоянието си. Правете опити, като пеете, да задържате тоновете дълго време. Следете по часовник колко време можете да издържате – колкото повече издържате, толкова по-здрави сте. Колкото повече издържа човек, толкова по-дълбоко диша, а дълбокото дишане е във връзка с мисълта. Когато сте свободни, взимайте различни тонове и правете опити, за да видите доколко най-много издържате. Ако всеки ден увеличавате задържането на тона, придобивате по нещо.

Работете с музиката като нещо от първа необходимост в живота ви. Всички истински учени, художници, поети, философи, духовни хора са били музикални. Преди да започнат някаква работа, те се настройвали музикално. Ако не можете да се настроите музикално, работите ви не могат да се наредят.

Често се говори, че животът е тежък. Това не е вярно – сам по себе си животът няма тегло, следователно не може да бъде тежък. Това, за което хората казват, че е тежко, са условията на живота – те могат да бъдат леки и тежки, благоприятни и неблагоприятни, но не и животът.

Сега опитайте да изпеете по някакъв начин думите: „Пълен е животът със светлина и радост“, или „Пълен е животът, който носи светлина и радост“. Обикновено хората наричат живота пълен, когато имат пари, здраве; нямат ли здраве, богатство и сила, животът им е празен. Защо богатството прави живота пълен? Защото човек има пари да си купи кибрит, за да запали лампата си, за да си купи дърва за огъня – тогава около него ще бъде и светло, и топло. Когато му е светло и топло, той може да мисли, да чете, да пише и да работи; като чете, учи и пее дълго

време, най-после става учен, започва да мисли добре и да пее правилно.

Човек не може изведнъж да стане добър певец, да пее безпогрешно; като сгреши няколко пъти, ще изправи погрешката си и ще пее добре. За да пее добре, трябва да бъде разположен. Какво трябва да правим, когато не сме разположени? Ще изхвърлите частицата *не* и ще станете разположени. Някой казва, че е неразположен да пее, но като му обещаят хиляда английски лири, започва да пее. За да пее, човек трябва да прояви детинското си състояние – да вярва, че може да пее. Никога не казвайте *не мога*; добре ли ще пеете, или лошо, но пейте! Природата възнаграждава еднакво и способните, и неспособните, които я слушат и са готови да работят за нея; разликата се заключава само в преценката на нещата. Даровитият оценява това, което Природата му дава, и го използва разумно; който не е даровит, получава, но не оценява и не използва онова, което е получил.

В музиката съществуват ниски и високи тонове. Ниските тонове са за Земята; те показват, че човек има още много да върви, докато измине определения от Природата път. Високите тонове са за Небето. Ако човек не може да взима ниските тонове правилно, високите съвсем не може да взима. При какви случаи човек може да си служи с ниските тонове? Когато е болен – болестите са музикални, обичат да им пеят. Ето защо, когато някой заболее, нека пее на болестта – пейте и разговаряйте с болестта: питайте я защо е дошла, докога мисли да остане при вас; като ѝ попеете, тя ще се задоволи и ще ви напусне. Тя иска нещо от вас и щом получи това, което желае, напуска ви и отива на друго място.

Слушали ли сте как болен пее на болестта си и тя му приглася? Да пее човек на болестта си означава да превърне своята потенциална енергия в кинетична; здравословното състояние на човека е кинетично, а болезненото – потенциално. Като не може да направи нещо както трябва или не знае как да постигне нещо, човек се разболява – повечето болести се дължат на непостигнати блага и желания. Дайте възможност на болния да постигне своите

желания и той ще оздравее; и обратно: ако на здравия човек отнемете възможността да придобие някакво благо, без което не може, той ще се разболее. В бъдеще лекарите ще лекуват хората по духовен начин, а не с лекарства, както правят днес.

Следователно, искате ли да бъдете здрави, научете се да не виждате отрицателните и криви прояви на хората; затворете очите си за всичко, което ви се вижда неправилно, било в Природата, или в живота. И да виждате кривите неща, не ги критикувайте, а знайте, че Природата е разумна. Защо някои неща изглеждат несъответни на тази разумност – това не е ваша работа; един ден, когато завършите развитието си на Земята, ще разберете защо някои неща са криви, защо съществуват отрицателни сили в Природата. Защо хората правят погрешки – и това не е ваша работа. Учете се от погрешките на другите, ползвайте се от тях, за да не правите и вие същите. Не питайте защо някой човек е беден, а друг – богат; Природата компенсира своите енергии.

Представете си, че трима младежи, завършили успешно университет, се явяват на изпит за една и съща професорска катедра. Двамата от тях са богаташки синове, по цели дни се разхождат с автомобили, ядат и пият и не учат. Третият младеж е болен и сериозен; той не търси другари за развлечение и по цели часове учи. Като се явят на изпит, двамата пропадат, а третият – бедният, завършва изпита си с успех и заема професорско място. Трябва ли да критикувате двамата кандидати защо не учат и търсят развлечения? Ако не живееха безгрижно и леко, бедният кандидат нямаше да успее – той щеше да има двама силни конкуренти; значи погрешките на един носят известно благо за друг. Богаташките синове нямат нужда от професорска служба, затова Провидението помогна на бедния да заеме свободното място.

Следователно, когато някой се оплаква, че е пропаднал на изпит, казвам: той е богаташки син. Чувате ли някой да се оплаква от някаква болест, ще знаете, че той е богаташки син – само богатите хора боледуват. Значи болестите

са за богатите, а здравето – за сиромасите. Под думите *богат* и *сиромах* ние не разбираме външно богатите и сиромасите, но вътрешно богати и сиромаси. Когато човек е вътрешно богат със заблуждения и слабости, той непременно ще боледува; като дойде болестта със своя огън, тя изгаря непотребното и нечистото в организма на човека и той започва да мисли право. Нова философия, нови разбирания са нужни на хората. Докато мисли неправилно, човек всякога ще боледува, всякога ще се натъква на мъчнотии и нещастия; щом измени мисълта си, страданията и нещастията го напускат.

Дръжте съзнанието си будно, за да не грешите. Ако грешите, не търсете вината вън от себе си, но завъртете ключа на цигулката си, нагласете струните ѝ, за да взимате правилни тонове.

Всички хора, млади и стари, се нуждаят от нови разбирания, от ново възпитание. Ако още се държат за старото, ще имат резултатите на обикновения живот. Старият живот започва с радост и завършва със страдания, болести и смърт. При сегашните условия на живота Природата ще остане затворена – защо? Защото хората не са готови още да разбират нейните тайни – те са огън, който ще ги изгори. Можете ли да носите в ръцете си предмет, нагорещен до две хиляди градуса? Можете ли да носите в ума си мисли, които произвеждат ослепителна светлина? Можете ли да носите в сърцето си желания, които произвеждат голямо разширяване? От голямо разширяване сърцето на човека може да се пръсне.

При сегашните условия човек не може да даде широк замах на способностите си – те могат да го изкарат от релсите на неговия живот. Има закон, който определя възможностите на човека, и наруши ли се законът, нарушава се хармонията на силите в човешкия организъм. За всяка епоха са определени възможностите, до които тя може да достигне. Същото се отнася и до човека – за всеки човек е определено какви най-големи постижения може да има.

И тъй, не е важно човек да има чрезмерни постижения, важно е да има прави мисли и чувства, чрез които да

се прояви неговата разумна воля. Значи разумната воля подразбира права мисъл и право чувство – само при това положение мисълта може да се реализира, да даде плод. Щом волята е разумна, мисълта ще се прояви навреме, за да може навреме да узрее.

Не желайте нещата да стават преждевременно, да търсите цветарник, където да цъфтят и зреят; плодът е сладък, когато зрее под непосредствените слънчеви лъчи. За да узрее плодът естествено, трябва да мине през полюсите на живота. С други думи казано: една мисъл може да се реализира, когато мине през съответното чувство; едно чувство може да се прояви, когато мине през съответната мисъл. Мисълта дава форма на плода, а чувството – неговото съдържание; ако нямате форма, не можете да имате съдържание. Къде ще налеете водата, ако нямате шише? Изнесете формата, т.е. мисълта си, влейте в нея съдържание – чувството, за да имате плод, от който да се ползвате.

За да дойдете до плода, трябва да работите. Бъдете разумни търговци – като произвеждате стока, трябва да сте осигурили пазара ѝ, за да се пласира. Кой е пазарът за вашите плодове – приятелите ви. Ако връзката между двама приятели е правилна, те ще се обичат; и двамата ще дават и възприемат правилно, обмяната между тях ще е правилна. Щом се наруши хармонията в отношенията им, стоката им се разваля и те търсят нови приятели, за да пласират производството си. Този закон има приложение и във физическия, и в сърдечния, и в умствения живот на човека. Във всички области на живота трябва да съществува правилна обмяна.

Като знаете закона за правилната обмяна, не се спирайте върху отрицателните черти на човека. Срещнеш ли някой свой приятел, спри вниманието си върху една от неговите добри черти и я дръж постоянно в ума си; колкото пъти си спомниш за него, мисли само доброто му. Ще кажете, че носът му е крив, не можете да мислите добре за него. Той не е виновен за кривия нос, поколенията преди него са започнали да го изкривяват; понеже е съзнал по-

грешката им, на която дължи нещо, днес той започва да работи за изправянето на носа си. Трябва ли след това и вие постоянно да носите в ума си неговата погрешка? За да си въздействате благоприятно, дръжте в ума и в съзнанието си добрите качества на близките си. Не се спирайте върху отрицателните страни и прояви на живота; новата философия, новият живот изискват това от всеки човек.

Една задача е дадена на всички хора: да изменят, да преустроят телата си. Павел казва: „Ние няма да умрем, но ще се изменим“. Да мислите, че ще се измените след смъртта си, това е криво разбиране; човек трябва всеки ден да умира и всеки ден да възкръсва. Докато не дойде до състояние на вечен живот, човек постоянно ще умира и ще възкръсва. Вечният живот подразбира състояние, при което човек живее съзнателно при всички условия, благоприятни и неблагоприятни. Когато страда, човек умира; когато се радва, възкръсва. Страданието ограничава човека, а радостта го освобождава. Един ден, когато се издигне над радостите и страданията, той нито ще умира, нито ще възкръсва.

Мнозина говорят и проповядват за вечния живот, но никой не е готов за него. Всички хора седят на едно място и чакат да мине някой, за да им даде нещо за ядене. Вечният живот няма близко отношение до съзнанието на хората. Вашата близка задача е да работите върху себе си, да станете господари на своята материя, т.е. на тялото си. Може ли да се нарече учен този, който не е господар на ръцете, на краката, на дробовете, на стомаха, на червата си? Работете съзнателно, да станете господари на своите органи, да не се поддавате на чужди влияния – това значи да се свържете с Разумната природа и да изпълнявате нейните закони.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

34. лекция, 2 май, 1930 г., София – Изгрев.

СЪСТОЯНИЕ НА МАТЕРИЯТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Като ученици, от всички се изисква точност и работа – ако не работите и не сте точни, нищо не можете да постигнете. Който не иска да работи и не може да бъде точен, той е мъртъв, той няма отношение към живите; следователно живите трябва да работят и да бъдат точни в задълженията си.

Съвременните хора се нуждаят от нова философия, нови разбирания, а не като тия на Дон Кихот и Санчо Панса[25]. Ако разбира живота правилно, човек е дошъл вече до познаване на материята – той знае, че Животът не може да се изрази с нито едно от състоянията на материята. Животът не е нито в твърдата, нито в течната, нито във въздухообразната, нито в лъчистата материя, Животът е вън от нейните състояния.

Каква е разликата между четирите състояния на материята? Твърдата се отличава с голямо сцепление между частиците си, вследствие на което формата на твърдите тела не се изменя при обикновени условия. Течната има по-слабо сцепление между частиците си, затова няма определена форма; ако поставят вода върху дадена плоскост, тя веднага се разлива, заема голямо пространство, а ако плоскостта има известен наклон, водата усилва движението си и започва да тече надолу. Въздухообразната материя има още по-малко сцепление между частиците си, вследствие на което няма своя форма и обем. Твърдите тела предизвикват налягане главно в една точка на подпората, течните – главно на дъното и отстрани, а въздухообразните – по всички посоки. Първите три състояния на материята са известни на всички, но какво знаете за лъчистата материя?

Като изучавате състоянията на материята, спрете вниманието си върху подвижността на частиците ѝ – колкото по-подвижни са те, толкова по-високо е съзнанието ѝ. Следователно колкото по-подвижни са умът, сърцето и тялото на човека, толкова по-високо е съзнанието му. Подвижността определя човешката воля – който е способен да тича и да се движи бързо, е волев човек. Ще кажете, че заекът е волево същество. Заекът има воля. Понеже живее при неблагоприятни условия, той прилага в действие краката си – бяга и се крие от опасностите; по този начин развива разумността си. По аналогия на това казваме: всеки човек, който лесно се справя със страданията, е разумен. В този смисъл волята представлява разумно сцепление между частиците на онази материя, с която съзнанието работи; една от помощните сили на съзнанието е волята.

Като упражнява волята си, човек може да постигне всички свои желания. Волевият човек може да бъде музикант, певец, поет, учен и др. Искате ли да развивате волята си, започнете от най-малките величини; не се отказвайте от малките идеи, от малките желания. Вижте какво правят учените: някой посвещава десет години от живота си за изследване на бръмбари или пеперуди; друг се занимава с росната капка, измерва теглото ѝ по отношение на въздуха и намира, че тя е около 700 пъти по-тежка от него. Чрез изчисления и опити учените са приели водата като единица мярка за определяне на гъстотата на течните и твърдите тела. Където има вода, там вирeят и растенията, и животните, и хората – значи водата е носител на живота. Както водата е единица мярка за определяне на гъстотата на течните тела, така и животът е взет за единица мярка.

Като знаете свойствата на материята, вие трябва да прилагате това знание към вашите мисли и чувства, за да ги трансформирате. Има мисли и чувства, които по състояние проявяват свойствата на твърдата, на течната, на въздухообразната и на лъчистата материя. Когато в ума ви влезе една твърда мисъл или в сърцето ви едно твърдо

чувство, които ви измъчват, вие трябва да знаете по какъв начин да ги превърнете в течни или въздухообразни, за да намерите облекчение.

Казват, че някой човек има твърди чувства. Колкото и да са твърди чувствата му, достатъчно е да ги подложат на 1000-2000 градуса топлина, за да се стопят – пред огъня и най-твърдите тела отстъпват.

Какво е приложението на различните състояния на материята в живота? Първото приложение е за приготвяне на хляб – от твърдата материя правят воденичното колело, което кара водата и мели житото. Без вода колелото не може да се върти. В бъдеще, когато можете да прилагате закона за трансформиране на енергията, ще превръщате водата от въздухообразна в лъчиста материя и ще се ползвате от нея; понеже не знаете още този закон, вие се ползвате главно от течното ѝ състояние.

Висшето космическо съзнание работи чрез твърдата, течната и въздухообразната материя като среди за своето проявяване. Чрез понижаване на температурата то сгъстява водните пари във въздуха и като вода ги връща отново в океаните и моретата. От там чрез раздвижване на въздуха във вид на ветрове и бури част от водата се изпарява и отива в пространството.

Като ученици, вие трябва да знаете свойствата на четирите състояния на материята, за да се ползвате от тях, когато ви потрябват. Всичко, което става по разумното и доброволно желание на човека, може да го ползва.

Следователно, когато известни идеи влизат в човека по негово желание, той живее; когато влизат насилствено, той страда и умира. Ето защо, когато се мъчите и страдате, ще знаете, че някои мисли, чувства или желания са влезли във вас без вашата воля, но все пак вие сте дали повод за това. Докато в човека няма условия за влизане на нещо нечисто, то не може да го обсеби.

Опитният плувец казва на учещия се: „Водата може да дойде най-малко до брадата ти. Мине ли тази мярка, ти се излагаш на опасност“. Защо? Защото гъстотата на средата се увеличава и той не може да издържи, губи равновесие

и потъва. Значи когато някои мисли и чувства влязат в човека без негово желание, той се намира в положението на давещия се. Как спасяват давещия се? Изваждат го от водата и го обръщат с главата надолу, за да изтече погълнатата вода; след това правят изкуствено дишане, за да се възстановят кръвообращението и животът на сърцето. Когато започва да се дави, сърцето бие усилено и след това спира. Докато умът контролира движението на сърцето, последното бие равномерно; щом умът престане да го контролира, то спира движението си. На същото основание казвам: за да не дойде човек до положението на давещия се, той трябва да има будно съзнание, да контролира ума и сърцето си, да не допуска в тях чужди, неканени гости.

И тъй, когато говорим за сърцето, ние имаме предвид главната двигателна машина, която движи живота; щом машината спре движението си, животът спира. Казваме, че човек умира. Смъртта подразбира изгубване на живота само за дадени условия; при други условия той продължава. Докато клетките живеят, смърт не съществува. В този смисъл всички тела, в които действа сцеплението между частиците, са живи; даже и при отсъствие на сцепление клетките още живеят.

Двама търговци се сдружават, внасят по сто хиляди лева капитал и започват обща работа. Докато са в отношения, те са живи един за друг, поддържат връзките си. Един ден се разделят: единият отива на една страна, другият – на друга. Те се считат умрели един за друг – защо? Връзката им прекъсва. Докато капиталите им са били общи, те са се интересували един от друг; щом разделят капиталите си, връзката им сама по себе си пада.

Често хората се запитват какво става между тях, че се разделят. Много просто – връзката им се прекъсва. Каква е била тази връзка? Материална – когато материалните връзки прекъсват, отношенията между хората изчезват. По-силни са връзките, когато имат за основа някаква идея – значи духовните връзки са по-силни от материалните. Докато хората мислят един за друг, те са свързани; щом престанат да мислят, връзката им изчезва.

Представете си двама ученици, които от първия до последния клас на гимназията са били приятели. Щом свършат гимназия, те се разделят, всеки поема своя път в живота. След десетгодишна раздяла си спомнят един за друг и един ден се срещат. Още при първата среща приятелските им отношения се възстановяват; в паметта им изпъкват всички спомени от ученичеството. Не става ли същото в живота на всички хора? Те се събират в различни общества, създават връзки между си, по-близки или по-далечни, и започват да си спомнят, че някога, в далечното минало, пак са били заедно, свързани с приятелски или роднински връзки. Не един път в живота си човек среща своите приятели.

Като ученици, вашата задача е да изучавате мислите, чувствата и постъпките си, да знаете кои от тях отговарят на твърдата материя, кои – на течната, на въздухообразната и на лъчистата, изявени като светлина и топлина. Както постъпвате с различните състояния на материята, така ще постъпвате и със съответните на тях мисли и чувства. Как постъпвате със светлината – отваряте очите си и я възприемате; щом приемете известно количество светлина, затваряте очи. Светлината влиза и излиза свободно през очите ви, но за да имате резултат, непременно трябва да става временно прекъсване; ако светлината непрекъснато влиза през очите на човека, вместо полза, ще причини някаква вреда. Всяко благо се приема с мярка, следователно и светлината, като необходимо благо за живота, се приема с мярка. Клепачите приемат заповед да се отварят и затварят според мярката, дадена от висшата инстанция в човека; клепачите са везните, а ресните на клепачите – грамовете, които определят колко светлина може да приеме човек в даден момент.

Природата държи точна сметка кой колко светлина е приел и в края на годината представя разписка за плащане. Няма благо в света, което човек получава даром. Когато бирникът на Природата дойде при вас с разписка да платите за благата, от които сте се ползвали, вие трябва да благодарите, да кажете как сте използвали това благо

и да му дадете един от изработените плодове. Искрената благодарност и признателност на човека към Природата и към Бога е плащане за получените блага. Който не благодари, който не е доволен, той плаща глоби. Какво представляват глобите? Страдания. Следователно, който иска да се освободи от страданията, трябва да благодари на Бога за всичко, което му се дава – благодарността е еквивалентна на плащането.

Благодарността е особен род лъчиста материя, която човек отправя към Разумния свят; в замяна на тази материя Разумният свят изпраща духовна светлина, която осветява пътя му. Без благодарност не може да става правилна обмяна между хората на Земята и Възвишените същества в Разумния свят. Както между корените и клоните на дървото става правилна обмяна, така и между съществата във физическия и в Духовния свят трябва да съществува съзнателна, непреривна връзка.

Като ученици на Велика школа, вие трябва да притежавате две ценни качества: работоспособност и точност. Работоспособността на човека има отношение към неговия морал – колкото по-работлив е той, толкова е по-морален. Точността пък има отношение към задълженията на човека. Христос казва: „Отец Ми работи и Аз работя“. Ако Бог работи, какво остава за човека? Всички живи същества трябва да работят. Който не работи, не е жив и не може да се ползва от благата на живите хора. Човек още не е работил както трябва. Дръжте в ума си мисълта, която Христос е изнесъл: „Отец Ми работи и Аз работя“. Казвайте и вие: „Щом Бог работи, и аз ще работя“.

Какво разбирате под думата *работа*? Да работи човек означава да твори. И работникът, който копае, върши нещо, и писателят върши нещо – и двамата вдигат и слагат ръката си; първият вдига лопата и мотика, а вторият – перото. По натрупаната пръст нищо не се чете, но по написаните редове се чете нещо хубаво; значи работата на първия не е съзнателна, а на втория – съзнателна и разумна. И децата, които се учат да пишат, вдигат и слагат перото, но никой не се ползва от написаното.

Всеки човек има в себе си едно перо – езикът, с който постоянно пише; то отваря и затваря пътя му. Човек потапя перото в мастилницата, от която вади думи и ги нарежда една след друга. Ако знае как да нарежда думите, написаното е разумно и съзнателно и с това писмо той си пробива път в живота; ако само вади думи, които не знае как да нарежда, написаното е разхвърляно и неразумно и който го прочете, остава недоволен. Като знаете това, пишете разумно. Четете разумните слова на великите хора, за да се поучавате от тях, да растете и да се развивате. Каквото знание придобивате, превръщайте го в такива формули, от които можете да се ползвате.

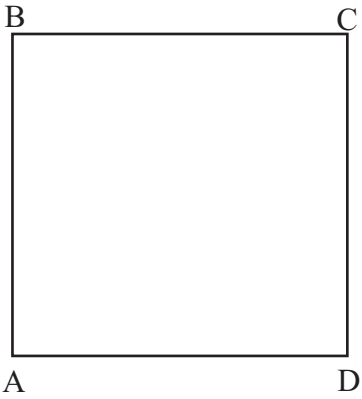

В каква формула можете да превърнете даден квадрат? Във формулата A2 квадратът (фиг. 1) представлява силовите линии, които действат в човека. Правата AB представлява силите на ума, CD – силите на сърцето, AD – волевите сили, а BC е връзката на дадения квадрат с някой друг, т.е. с друго съзнание. Квадратът, сам по себе си, не съществува; той е свързан с четири свята, през които душата на човека минава: физическият – AD, Астралният – DC, Умственият – AB, и Причинният – BC. Тези светове са свързани със състоянията на материята: физическият – с твърдата материя, Астралният – с течната, Умственият – с въздухообразната, и Причинният – с лъчистата, т.е. със светлинната и топлинната енергия.

Съвременните учени не изучават светлината и топлината както трябва. Един ден, когато изучават законите на светлината и на топлината, хората ще лекуват всички болести със светлинната и топлинната енергия. Няма да остане болест, която да е неизлечима. Водата и твърдата храна влизат в човека от една страна, за да поддържат

живота му, а от друга – за да изпитват състоянието на вътрешните му органи (вж. фигура 1): въздухът изпитва състоянието на дробовете му, а светлината – състоянието на неговия мозък.

Искате ли да знаете какъв е даден човек, вижте как яде, как пие вода, как диша и как приема светлината. Когато човек мига бързо, нервната му система е разстроена; волята му е слаба, вследствие на което не може да владее очите си. Както слабогръдният диша бързо и неравномерно, така и нервният мига често и бързо. Определено е колко пъти трябва да мига човек в минута, както е определен броят на пулса и на дишането. Сърцето бие 72 пъти в минута: 7 + 2 = 9 – число на завършен процес. Броят на вдишванията в минута е 20. Числото 2 е число на противоречие, то показва, че процесът на дишането не е завършен. Колкото по-голям е броят на вдишванията, толкова по-зле е за човека. Ускореното дишане води към разстройство на организма.

Броят на пулса и вдишванията на човека се определя от неговите мисли и чувства. Между дишането и пулса на сърцето има известно съответствие. И храненето има отношение към умствения и сърдечния живот на човека. Изобщо между всички функции на органите има известна връзка; наруши ли се функцията на един от тях, отразява се и върху останалите.

Правете упражнения да дишате дълбоко и да задържате въздуха известно време в дробовете си. Колкото повече го задържате, толкова по-добре ще се чувствате. Чрез дълбоко дишане можете да регулирате нервната си система. Когато нервната система е в изправност, организмът е здрав.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

35. лекция, 9 май, 1930 г., София – Изгрев.

ЛИНИЯТА НА ЖИВОТА

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

Коя е най-късата линия в Природата? – „Правата.“ Коя е най-дългата линия? – „Кривата.“ Какво представлява кривата линия? – „Сбор от прави линии.“ Можете ли да съедините двата края на правата линия? – „Не можем.“ С какво започва началото на нещата? – „С права линия.“ С какво свършва краят на нещата? – „Пак с права линия.“ Тази е причината, поради която не можем да съединим двата края на правата линия. И най-малкият опит, който има за цел да съедини двата края на правата линия, изменя нейното естество – тя се огъва и става крива.

Правата линия е най-късото разстояние между двете точки; това показва, че тя няма място, за да се огъне. Щом една линия се огъне, тя има на разположение място за огъване. Въз основа на тия твърдения казваме, че има постъпки в живота, при които човек не може да се измени – такива постъпки наричаме морални. Постъпва ли морално, и да иска, човек не може да се измени. Но ако сакатият не може да краде, това още не е морална постъпка; не може да краде, защото е лишен от ръце. Той не краде външно, но вътрешно, т.е. има желание да краде. Изкуството е човек да има ръце и да не краде. Ако има желание да краде, но може да заповядва на желанието си, ние го наричаме възпитан; той е господар на своите желания.

И тъй, морален и възпитан човек наричаме този, който може да вдига и слага една тежест по свое желание; вдигането и слагането на тежестта се намира под негов контрол, при това той не може да сложи една тежест на земята, ако някога не я вдигал. Законът е: човек не може да извърши една морална постъпка, ако не е в състояние

да я вдигне от земята. С други думи казано: човек не може да вдигне една тежест, ако не е в сила да я сложи на земята и обратно – това, което не можеш да сложиш на земята, не можеш и да го вдигнеш. Опитвайте се да вдигате чували с различни тежести, за да имате представа за своята сила; като опитате няколко пъти, ще знаете каква тежест можете да вдигате и да слагате на земята. Който не е опитал да вдига тежести от земята, не знае как и къде да ги слага.

Какво представлява свалянето на тежести – изправяне на погрешки. За да изправиш една погрешка, не е достатъчно само да свалиш една тежест; първо трябва да опиташ да я вдигнеш нависоко, да я сложиш някъде, а после трябва да я снемеш. Ако и едното, и другото направиш добре, ти можеш да изправяш погрешките си. Това е закон и който иска да се възпитава, да развива моралните си чувства, трябва да прилага този закон.

Някои престъпват важни закони и след това се питат защо не могат да изправят погрешките си. Погрешката, която човек прави, подразбира вдигане на известна тежест нависоко; щом е могъл да я вдигне, нищо друго не му остава, освен да я свали на земята, т.е. да изправи погрешката си. Ако някой се опита да свали една тежест, без да я е вдигнал сам, той губи вяра в себе си. По какъв начин може да се издигне една тежест нагоре? По наклонена плоскост, т.е. по права линия. Понеже е мъчноогъваема и устойчива, правата линия е основа на всички машини и обратно: всяка машина, която се основава на правата линия, е устойчива. Когато правата линия се отклони от пътя си и образува начупена, в нея често стават експлозии. Всичко, което се основава на правата линия, не търпи никакъв крах, никаква катастрофа.

Следователно правата линия е неизменна. Вие можете да закачите на нея цялата Земя, без тя да се огъне. Колкото и да е тънка тази линия, щом съдържа качествата на правата, тя никога не се огъва. Цялата Земя да окачите на нея, не мръдва, но ако линията е крива, колкото и дебела да е, не може да издържа на най-големи тежести.

И тъй, правата линия не е нищо друго, освен Божественото начало, което никога не се изменя. При нея всички тежести се разлагат, поляризират се, вследствие на което губят своята тежест. Като погледнете правата линия с окото на ясновидеца, виждате, че към нея се насочват тежести от всички страни. Понеже силите, които излизат от правата, ѝ придават елипсовидна форма, тя е двуцентрова; в тия два центъра се уравновесяват всички тежести.

Човешкият живот е построен върху правата линия. Докато не разберете законите ѝ, не можете да говорите за морален живот. Щом се отклони от законите на правата линия, човек влиза в законите на кривата, където съществуват умствени смущения и противоречия; за да излезе от това положение, той трябва да се върне пак към правата, да знае, че това е единственото място, което не може да се огъне.

В правата линия има само един начин за разрешаване на въпросите; явяват ли се много начини, вие сте влезли в кривата. Следователно, когато човек каже, че може да живее по много начини, това показва, че се е отклонил от правата линия. Можеш да живееш по много начини, но ще носиш последствията на тия начини. Искаш ли да бъдеш свободен от последствия, влез в законите на правата линия, където задачите се решават само по един начин.

Мнозина избягват правата линия съзнателно, като живот на еднообразието, и търсят кривата, като живот на разнообразието. Наистина, голямо е разнообразието на кривата линия, но тя води към разнообразие на нещастието. Правата линия пък води към еднообразие на щастието. Кое бихте предпочели – да живеете в еднообразието на щастието или в разнообразието на нещастието? Щастието на кривата линия се крие само в едно – да я превърнете в права; нещастието на правата линия се заключава само в едно – да я превърнете в крива. Като поддържате живота на правата линия, вие можете да я разнообразите, да внесете разнообразие в щастието, без да я изкривите.

За да разберете идеите, които изнасям, вие трябва да се освободите от стария живот и старите си разбирания.

Не мислете, че вашите разбирания за Природата и за живота са меродавни. Мислите ли, че идеите, които хората имат, са над всичко в света? Ангелите имат идеи, които стоят по-високо от човешките и които хората още не познават. Следователно това, което за хората не съществува, за други същества е известно. Ще питате защо хората не знаят това, което Ангелите знаят; много просто: човек е малък съд с вода, в който влизат няколко риби – могат ли всички риби от океана да влязат в малкия съд с вода? С други думи казано: възможностите на светията не са възможности на гения; възможностите на гения не са възможности на талантливия; възможностите на талантливия не са възможности на обикновения човек. Това, което големият човек си позволява, малкият не може да си позволи; големият може да носи такъв товар, какъвто малкият не може да си представи. За идейния човек не остава нищо друго, освен да се стреми към големия, т.е. към космичния човек, създаден по образ Божи, и да работи съзнателно върху себе си. Стремете се към живота на правата линия, която носи в себе си истинския морал.

Коя постъпка наричаме морална? Ако дадете на един човек бучка захар, а на друг – малко хинин или някаква друга отрова, еднакви ли са и двете прояви? Първата проява наричаме морална, защото внася нещо добро в човека, а втората – неморална, защото руши човешкия организъм. Следователно всяко нещо, което съгражда и хармонизира силите на човека, е морално, а всяко нещо, което руши и внася дисхармония в човека, е неморално. Ако разтворите захарта на някого във вода и го лишите от възможността да я изяде, неморално ли сте постъпили? Според едни постъпката ви е неморална, а според други – морална. За да има ясна представа за нещата, човек трябва да има нови разбирания.

Новото не се съгласява със старото. Мойсей казва: „Око за око, зъб за зъб“, но Христос казва точно противното: „Ако те ударят по дясната страна, обърни и лявата“. Със слизането на Христос на Земята Мойсеевият закон трябваше да отстъпи. Буквално ли трябва да разбирате

Христовите думи? Ако ги разбирате буквално, ще излезе, че който се съблазни, трябва да извади окото си, да отсече ръката си и т.н.; тогава ще имаме свят, пълен със сакати хора. Не, думите на Христа са иносказателни. Да обърнеш и другата си страна на онзи, който те е ударил, това значи да запазиш присъствие на духа си, да не отговаряш със същата мярка; това значи възпитана воля. Ако можеш да проявиш самообладание, ти си издържал изпита си. Като станеш тих и спокоен, като че нищо не се е случило, кажи на този, който те ударил: „Аз издържах изпита си; да видим сега как ти ще издържиш твоя“. Каквото и да правите, вие не можете да избягате от участта си – да вдигнете тежкия чувал на полицата и след това да го свалите долу.

Защо хората се противопоставят на онзи, който се осмелява да им удари плесница? Защото считат, че достойнството им е накърнено. Когато господарят бие слугата си, последният не възразява, всички считат това в реда на нещата. Но ако слугата се осмели да бие господаря си, последният се възмущава и бърза да му отмъсти. Той казва: „Как смее слугата да ме бие?“ – накърнено е неговото достойнство. От морално гледище каква разлика има между господаря и слугата? Какво предимство има господарят над слугата, че си позволява да го бие? Като господар, само той ли има право да бие?

Представете си, че един разумен господар има разумен слуга. Един ден слугата се нахвърля върху господаря си и му удря една плесница. Като разумен човек, господарят запазва присъствие на духа и обръща и другата си страна към слугата, за да му удари още една плесница. След това пак така тихо и спокойно дава на слугата си две златни монети и му казва: „Иди сега при друг господар и му удари, както на мен, две плесници“. Знаете ли какво впечатление ще произведе този педагогически метод на господаря? Това значи човек да се отнася философски към мъчнотиите и изпитанията в живота си. Господарят не постъпва така, защото счита за унижение слуга да го бие. Според мене, унижението се заключава в неиздържането

на изпита; ако господарят издържи изпита си, унижението отива към слугата.

Когато издържи изпитите си добре, човек става господар на положението си. Ако свършва изпитите си добре, човек се движи по законите на правата линия; не може ли да издържи на изпитанията си, върви по законите на кривата линия. Който може да се владее и издържа на изпитания, той е господар; не може ли да се владее, не може ли да издържа на изпитания, той е слуга.

Тъй щото, когато слугата разбере, че господарят му заема мястото си справедливо, той отстъпва пред него и му се подчинява с любов. Когато господарят разбере, че слугата му е готов на всички отстъпки, той го признава за равен на себе си и го нарича свой приятел. Ако господарят прилага силата си, а слугата – любовта, господарят ще съзнае грешката си и ще се изправи; и обратно: ако слугата прилага силата си, а господарят – любовта, в края на краищата отношенията им ще станат братски.

Няма човек в света, когото слугата му да не е бил. Когато болестта ви сложи на легло, мислите ли, че сте господар? Болестта слага човека на легло и го заставя да работи на общо основание; тя е неговият слуга, който го кара да се движи, да прави упражнения, да се моли. Пред болестта и най-големият господар става слуга.

И тъй, ще знаете, че постиженията се основават на законите на правата линия. Не можете ли да постигнете нещо, вие сте я огънали; като я изправите, ще постигнете всичко, което желаете. Когато успявате, радвайте се, че сте в правия път; когато губите, не търсете вината вън от себе си, но изправете линията, на която сте стъпили. Ако правите погрешки, ще знаете, че причината сте пак вие. Искате да снемете чувала, който някой е сложил някъде високо, и като не можете, той пада върху вас или право на земята. Ако бяхте вдигнали този чувал, щяхте да знаете колко тежи и щяхте да го свалите. Човек може да вдигне само това, което сам е свалил, и обратно: той може да свали само това, което е вдигал. Казано по друг начин, всеки човек може сам да изправи погрешките си най-добре; той сам е правил погрешки, сам ще ги изправи.

Като ученици на Новото, вие трябва да измените своите стари възгледи, да се приготвите за новото, което идва в света. За тази цел изучавайте първо физическия свят, понеже и той ще претърпи изменения; като знаете законите, които управляват физическия свят, ще се нагласите за новото. Ако не приемете новото със съзнание и разбиране, ще се натъкнете на по-големи мъчнотии и противоречия от сегашните; това значи да се наеме човек с работа, която не е по силите му – тази работа може да го осакати. Някои учени и философи се занимават с отвлечени идеи, които не са за техния ум, вследствие на което са осакатили мозъка си. Всяка идея, която човек не е готов да асимилира, произвежда голямо налягане върху неговия мозък. За да се приготвят за новите идеи, хората минават през страдания, които укрепват нервната им система; така подготвени, те възприемат новите идеи, асимилират ги добре и се радват на резултатите от тях.

Ще каже някой, че много е страдал, докато се нагоди към новите идеи; много е страдал, но и много ще се радва – на всяка скръб отговаря по една радост. Ако някой казва, че не е страдал, ние знаем, че той не се е радвал – човек не може да се радва, докато не е страдал. Казвате, че праведните са имали големи изпитания; щом са минали през изпитания, ще минат и през големи радости. Защото идват страданията? Защото искате радости. Не може ли без страдания? Ако искате живот без радости, може да минете без страдания; страданията предшестват радостите. Едно време радостите са предшествали страданията, но сега е обратно: първо идват страданията, а после – радостите.

Казвам: няма нищо страшно в страданията, но човек трябва да бъде силен, да ги понася разумно. Силен човек е онзи, който е свързан с Първата причина на нещата; той има знания и може да постигне каквото желае. Щом прекъсне връзката си с Първата причина, губи знанието, силата си и се чувства като малка лодка сред развълнувано море.

За да понася лесно страданията, човек трябва да развива музикалното си чувство. Когато скърби музикално,

той расте и се развива по-добре, отколкото без музикално настроение. Музиката влияе на мисълта – тя я повдига и облагородява чувствата на човека. Следователно, когато сте скръбни, пейте някаква песен, в мажорна гама, понеже тази гама върви по законите на правата линия.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

36. лекция, 16 май, 1930 г.,София – Изгрев.

МУЗИКА И РАБОТА

Тайна молитва.

Едно от великите блага, дадени на човека, е животът. Въпреки това мнозина се оплакват, че животът им е нещастен. Ако животът е нещастен, това показва, че нещо в него е нарушено – за да се наруши това благо, отношенията на хората към него са изменени. Представете си, че имате три същества – А, В и С, които се намират в известни отношения помежду си. Първото същество, А, представлява бащата, В е майката, а С – детето. Първоначално съществата А и В се сдружават, внасят известен капитал и образуват една фирма; след време идва съществото С. Отношението между тия същества е следното: А:В:С =1:2:3. Съществото А е председател на фирмата, В е подпредседател, а С – касиер. Докато отношенията между членовете на фирмата са правилни, тя се развива добре; щом се нарушат отношенията, фирмата се разпада.

Казваме, че животът е велико благо, но човек се радва на това благо, когато работите му вървят добре; щом се натъква на неуспехи, той не е доволен от живота си. Ако сте студент или ученик и пропаднете на изпита си, не сте доволни от живота. Но обкръжаващите не се интересуват от вашия изпит. Ако са ваши близки, ще съжаляват, че сте пропаднали; ако нямат никакво отношение към вас и чуят, че сте пропаднали, ще кажат: „Да е учил повече, за да не пропада“. Другарите ви ще се стреснат, ще разберат, че професорът ви е сериозен и строг човек, и ще учат по-добре. Но и едните, и вторите, и третите няма да кажат, че животът е тежък. Само пропадналият студент е недоволен от живота, а другите остават незасегнати от неговия неуспех. Ако чуете, че някой ваш близък е назначен на добра служба, вие ще се зарадвате, но от това животът ви

няма да стане по-красив; а назначеният на тази служба ще каже: „Добър е животът“. Оттук вадим заключението: както учи човек, такива ще бъдат и резултатите; както живее, такъв ще бъде неговият живот.

Съвременните хора казват: „Морал трябва да има човек“. Какво отношение има моралът към човешкия живот? Моралът е извод, т.е. резултат на човешкия живот. Моралът е променлива величина – той се изменя според разбиранията на хората. Моралът на животното се отличава от морала на човека; моралът на човека се отличава от морала на Възвишените същества.

Моралът зависи от степента на човешкото развитие. В приложението му човек трябва да бъде точен и изпълнителен. Ако е търговец, трябва да прилага мярката си честно и с точност. Точността на физическия свят не може да бъде абсолютно приложена, затова по-добре да се реже с един-два сантиметра повече, отколкото по-малко – за дългото има цяр, но за късото няма. Представете си, че някъде не достига един сантиметър; какво ще правите? За да не осакатите работата, пуснете с един-два сантиметра повече.

Точността е ценно качество, защото създава добри прояви в мисълта. Природата работи с числа, с количествени величини, а не с чувства. Всички мисли, чувства и желания са величини, с които Природата работи, но за да ги използва, тя ги превръща в числа и така определя тяхната стойност. Като се спирате на количествената и качествената стойност, вие делите мислите, чувствата и желанията си на силни и слаби. Например силно е желанието на човека да яде – пред него отстъпват всички желания; след яденето се нареждат по-слабите желания: за ходене, за обличане, за посещаване на концерти и забави и т.н. Ако човек не е задоволил желанието си да яде, останалите желания сами по себе си спират. Като елемент, яденето е потребно за всички желания.

Следователно, когато изучавате живота, изучавайте първо ония елементи, които го поддържат. Това са най-силните желания – дишането и яденето. Като знаете ос-

новните желания на човека, можете да определите вторичните. Ако се храни добре, човек е здрав, разполага с повече средства за работа; който се храни добре, и мисълта му е здрава и силна. Слабият, болният човек не се храни добре, следователно и не мисли добре. Умът трябва да се храни и в трите свята едновременно: в Божествения, в Духовния и във физическия. Храненето не е механичен процес, както мнозина мислят. Да се храниш правилно означава едновременно да мислиш, да чувстваш и да възприемаш материалите, необходими за съграждане на нещо ново. Физическият човек е слугата, духовният – съдружникът, който е внесъл капиталите си, а умственият е онзи, който управлява работите.

Като ученици, вие трябва да мислите право. За да бъде мисълта ви права, да се възпитавате, нужна е музика; всички окултни школи, на миналото и днес, си служат с музиката като метод за възпитание и самовъзпитание. Когато човек изпадне в някаква мъчнотия – материална, сърдечна или умствена, той се безпокои, страда, отчайва се. Докато се справи с мъчнотията си, минава цяла седмица, а понякога и повече; не само това, но той изгубва напразно известно количество енергия и след това трябва да мине много време, докато я набави. Ако употреби един от музикалните методи за трансформиране на съзнанието си, в половин или в един час ще бъде в друга гама на живота, далеч от своята мъчнотия. Значи не е достатъчно човек да трансформира само състоянието си, но това да стане скоро.

Като знаете това, работете върху музикалното си развитие. Всички велики музикални гении, като Бетовен[26], Моцарт[27] и други, са писали музикални произведения не за развлечение на хората, но за тяхното възпитание – те са гледали на музиката като възпитателно средство. Например Бетовен е създал нещо изключително в музиката. Само гениите, жреците на музиката, могат да изпълняват Бетовен както трябва.

Сега музиката не е влязла в обществения живот, но в бъдеще тя ще играе роля във всички негови области. Бъ-

дещата църковна служба ще се изпълнява изключително от певци и музиканти виртуози. Църквите ще бъдат пълни с богомолци. Кой не би отишъл да слуша една Божествена служба, изпълнена от духовни певци и музиканти? Ако не разбирате още класическата музика и не можете да се ползвате от нея, обърнете се към онази музика, която Природата е вложила във вас. Природата е вложила във всеки човек специфична музика, с която да си помага при мъчнотиите на своя живот.

Съвременните хора мъчно успяват в музикално отношение, понеже гледат на пеенето и на музиката като на развлечение, с което губят времето си. Да пееш и да свириш и да мислиш, че губиш времето си, това е все едно да ядеш и да мислиш, че трябва да се плаща. Пей и свири, без да мислиш за времето; яж, без да мислиш и да се безпокоиш за плащане; ако се безпокоиш и ядеш, по-добре не яж.

Каквото и да прави, човек трябва да бъде спокоен, да не се тревожи: ако мислиш, мисли спокойно, без тревоги; ако свириш, свири спокойно; ако ядеш, яж спокойно. Да работи човек съзнателно, с участието на мисълта и с любов, това значи да попадне на добрата почва, в разумния живот, където житното зърно дава 30, 60, 100 зърна, които се намират в отношение 1:3:6. Работи ли с безпокойство, несъзнателно и без любов, резултатите ще бъдат като тия на житното зърно, което е паднало на пътя, между камъните и тръните.

Защо в тази притча[28] Христос взел числата 30, 60 и 100, а не някои други? Като съберем числата 1, 3 и 6, получаваме числото 10, в което се крият всички възможности. Числото десет съдържа в себе си пътищата, по които минава човешката мисъл, от най-ниска до най-висока степен. Който може да проследи пътя на една мисъл, която започва от най-ниското стъпало и достига до най-високото, той е дошъл до числото десет, до разумния живот – до условията на добрата почва.

Живейте разумно и работете върху музиката, за да развиете ухото си да възприема правилно. Музикалното

ухо схваща не само целите и половинките тонове, но и четвъртините и осминките. Когато един музикално развит човек слуша класическо произведение, той намира ключа на това произведение и го разбира добре. Всяко музикално произведение крие в себе си специален ключ; намерите ли ключа му, вие свободно влизате в него и го разбирате.

Като работите с музиката, работете и с числата. Например имате числото осем. Какво означава то? Като повдигнете две на куб, на трета степен, получавате осем: 2x2x2=8; 3x3x3=27 – значи всяко число е резултат на друго число. Оттук вадим заключението, че всяка мисъл, всяко чувство и всяка постъпка са резултат на нещо. Например някой казва за себе си, че има любов. Какво означава тази дума? Тя не е нищо друго, освен число, т.е. количествено съдържание на нещо. В понятието *любов* влиза сбор от желания, повдигнати на трета степен; събрани заедно, тия желания образуват една форма. Да обичаш някого значи да му дадеш нещо от себе си. Ако учителят обича ученика си, ще му предаде част от своето знание; колкото повече го обича, толкова повече ще му даде. Ако ученикът, когото учителят обича, цени любовта му, ще учи по-добре; колкото повече го обича учителят, толкова по-добре учи ученикът. Това е подобно на плащането – колкото повече плаща ученикът, толкова по-усърдно работи учителят с него.

Следователно и в любовта единият плаща, а другият предава – единият обича и дава, а другият възприема. Всички отношения между хората – материални, сърдечни, умствени, са все любовни отношения. Разликата се заключава само в степента на любовта, а степента се определя от полето, или света, в който тя се проявява. Между търговец и клиент отношенията са пак любовни. Мислете върху проявите на Целокупния живот и ще видите, че всички отношения между живите същества имат за основа любовта.

Като ученици, вие се нуждаете от правилно разбиране. Някои мислят, че като заминат за другия свят, ще ги

посрещнат там с музики и песни, с китари и арфи. Това зависи от вас – каквато музика изработите на Земята, с нея ще отидете горе. Китарата или арфата е вашето сърце, струните са вашите мисли, а ръката, която ще минава по струните, е вашата воля. Ще кажете, че нямате инструмент. Всеки човек има инструмент – сърце, на което свири; то трябва да гори от желание да свири. Сърцето е Божественият елемент в човека; щом имате този инструмент, ще нагласите мислите си хармонично и с разумната воля ще свирите и пеете. Ако обича цигулката си и свири с любов, цигуларят може да стане знаменит, но ако няма цигулка, нищо не може да постигне.

Когато говорите на хората неща, които не разбират, те започват да се смеят. Не е лошо да се смее човек; смехът е хаван, в който се чукат твърдите неща, за да станат по-лесноприемливи. Следователно, когато не можете да разберете нещо, смейте се – чрез смеха вие ще го смелите. После ще дойде мисълта, която ще приеме счуканата на ситно твърда материя, ще я разтвори и възприеме. Второстепенно нещо е смехът, но все пак помага на мисълта. Първо човек трябва да мисли, затова е наречен мислещо същество.

Всяка сутрин, като ставате от сън, първата ви работа е да нагласите сърцето си, за да свири правилно; нагласяването на струните подразбира хармонизиране на мислите. Щом нагласите сърцето си, започнете да свирите. Като свирите добре, хората ще ви слушат с разположение и ще ви ръкопляскат; не свирите ли добре, ще ви освиркат. Щастието на човека зависи от неговия ум, от неговото сърце и от неговата воля. Дръжте в изправност ума и сърцето си, за да бъдете добри музиканти и певци, да ви обичат хората.

Какво значи да обичате някого? Това значи да направите нещо за него, в негово име. Да обичате Бога – това значи да направите нещо за Него. Ако обичате Бога, а не мислите, не чувствате и не действате за Него, в Негово име, това не е любов. Любовта подразбира най-великата работа, която човек може да свърши.

Най-великата работа в света е Любовта. В този смисъл желая на всички хора да любят. Когато всички започнат да работят съзнателно и с Любов, дошло е вече Царството Божие на Земята.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

37. лекция, 23 май, 1930 г. , София – Изгрев.

КЪРТИЦА, СЛАВЕЙ И ПЧЕЛА

Тайна молитва.

Пишете върху темата: *Влиянието на светлината върху човешкия организъм.*

Какво е нужно на едно живо същество, за да се развива правилно? Щом живее на физическия свят, то трябва да има преди всичко здрава стомашна система, добре развита дихателна система – дишането да става правилно, и напълно нормална мозъчна система. Ако това същество е работник, на първо място стомашната му система трябва да е здрава; ако е певец, дихателната му система трябва да е добре развита, дишането му да е правилно; ако е учен, нервната, мозъчната му система трябва да е напълно нормална. Значи за да работи човек, трябва да има здрав стомах, за пеене – добре развити дробове, а за мисъл – нормално построен мозък. Ако не може да се справи с работата, с пеенето още по-мъчно ще се справи – пеенето е от по-висок свят. Ако човек се справя с работата, а с пеенето не може, с мисълта още по-мъчно ще се справи – мисълта е от още по-висок свят и от пеенето. Когато работи повече със стомашната си система, човек е ученик в отделенията; когато работи със стомаха и с дробовете си, той е ученик от прогимназията и гимназията; и най-после, когато работи със стомаха, с дробовете и с мозъка, той е влязъл вече в университета – за такъв човек казваме, че има добре развити стомах, дробове и мозък, вследствие на което има всички условия за правилно развитие.

Когато се говори за същество със здрав стомах, имаме предвид къртицата – ако нямаше здрав стомах, тя не би могла да живее под земята и да рови пръстта. Къртицата има отношение към вашия стомах, следователно, ако сто-

махът ви е слаб, изучавайте живота на къртицата; като я изучавате, вие се свързвате с нея и понеже здравината на стомаха ѝ е силно подчертана, вие ще усилите и вашия стомах. Това може да ви се вижда странно, но е факт. Ако сте жаден и отидете на някой извор да измиете ръцете и лицето си, даже и да не пиете вода, все пак ще глътнете малко от нея и жаждата ви донякъде ще се задоволи. Следователно достатъчно е да мислите за къртицата, за да подобрите състоянието на стомаха си.

На кое живо същество може да се уподоби добре развитата дихателна система? В кое живо същество става пълно дишане? В славея. Понеже славеят е добър певец, дихателната му система е добре развита; щом престане да пее, той е болен. Който иска да усили дихателната си система, трябва да мисли за славея, като певец; другояче казано: за да усили и разшири дробовете си, човек трябва да мисли за пеенето, а същевременно и да пее. За каквото мисли човек, с това се свързва. Чрез физическата работа той се свързва със стомаха; чрез пеенето – с дробовете, а оттам и с процеса на дишането; чрез мисълта се свързва с мозъка.

Сега достигаме до мозъка, до мисълта, която регулира нервната система на човека. За да развива мозъка си, същевременно и мисълта си, човек трябва да се свърже с пчелата, която постоянно хвърчи – тя непрекъснато излиза и влиза в кошера, мисли как и къде да намери сладък сок. Пчелата е в непрекъснато движение из въздуха; в това отношение тя е образец на работник в Умствения свят, вследствие на което мозъчната система в нея е нормално развита. Където живеят пчелите, там владее пълна хигиена – чистота и умерена температура; каквото и да е времето отвън, температурата в кошерите е умерена. Чистота в мисълта, разумност и равновесие са първите условия за нормалното развитие на мозъчната система на човека.

Това са разсъждения, чрез които човек може да усили мисълта си. Преди да усилят мисълта си, преди да са развили своите способности, чрез които да възприемат истината, хората се питат един друг вярват ли в Бог, вярват ли

в съществуването Му. Да се задават такива въпроси е все едно да питате малкото дете, което едва е влязло в първи клас, вярва ли в числата. Детето не знае още какво нещо е число, а вие го питате вярва ли в числата; когато се запознае с числата, тогава можете да го питате вярва ли в тях. Следователно всяка идея става ясна, когато се приеме от съзнанието на човека, когато мине през физическия, сърдечния и умствения му живот. Това значи: една идея е ясна, когато има отношение към стомаха, дробовете и мозъка на човека.

Сега да определим конкретно какво нещо е Вярата. Представете си, че очите на един човек са затворени от детството му и той минава за сляп. Където ходи, все тояжка си носи; с тояжката опитва пътя, чрез нея се запознава с външната обстановка. Вие го питате вижда ли Слънцето, вярва ли в него, познава ли го; той ще ви каже, че усеща слънчевата топлина, но Слънцето не е виждал, не може да ви говори за него. Фактът, че носи тояжка и се подпира на нея, показва, че му липсва нещо. Един ден, когато прогледне, ще види Слънцето, ще се запознае с него и ще вярва, че има Слънце в света. Следователно да вярва човек – това значи да вижда нещата ясно, да ги е опитал и познал. Безверието подразбира слепота, а Вярата – виждане.

Като ученици, вие трябва да изучавате онези процеси в Природата, които оказват влияние върху вас чрез стомашната, дихателната и мозъчната ви система. Стомахът, дробовете и мозъкът са три велики проводника, чрез които Природата влияе на човека. Когато стомахът е здрав, работата върви добре. Наблюдавайте как ядат различните животни, които имат здрав стомах: ако животното е преживно, ще видите, че то яде енергично и бързо преживя храната си; ако е месоядно, като види месо, очите му започват да светят, то се хвърля върху месото и бързо го изяжда. Ако наблюдавате как яде човек, ще видите, че още със сядането си пред трапезата той става весел, разположен; щом види яденето, активността му се увеличава и той започва да яде живо, енергично. Като се нахрани, е

готов за работа и каквато и работа да хване в ръцете си, добре я свършва. Следователно, ако искате работникът ви навреме да свърши работата, която сте му дали, нахранете го добре. От доброто състояние на стомашната система зависи доброто състояние на дробовете и на мозъка.

Много от страданията на съвременните хора се дължат на неправилното хранене – те ядат механично. Виждате, че един човек се храни, но в това време мисълта му е заета с други неща; той яде, без да мисли за храненето като процес, който се извършва в организма, не мисли и за храната, която приема в стомаха си, а същевременно той не благодари за благото, което му се дава в момента.

Следователно, искате ли да бъдете здрави, мисълта ви трябва да присъства във време на хранене. Яжте и мислете за това, което ядете; яжте и благодарете, че има какво да ядете. Изобщо, здравият човек се отличава с непрекъсваемост в процесите – в него мисълта, дишането и храненето са непрекъсваемо свързани; като яде, той едновременно мисли и диша правилно. Той яде бавно и съсредоточено. Разумният свят следи човека как се храни: ако видят, че яде бързо, не дъвче добре храната, имат особено мнение за него – знаят, че работите на този човек няма да вървят добре; но ако той яде бавно и добре дъвче храната си, те му помагат във всички работи.

Колко време е определено на човека за хранене? Времето е капитал, който се определя на човека със специален бюджет. Щом се съкрати този капитал до минимум, той заминава за другия свят. За да не замине преждевременно, трябва да спазва времето за хранене, определено от самата Природа.

Съвременните хора очакват големи постижения, без да познават основните закони на храносмилането, дишането и мисленето. Ако човек не може да разбере смисъла на храненето, на дишането и на мисленето, животът сам по себе си ще остане неразбран. Животът изисква от човека мисълта му да взема участие във всички процеси: хранене без участието на мисълта не е здравословно; дишане без участие на мисълта не е здравословно. Както мисълта,

чувстването и действието са неразривно свързани, така трябва да бъдат свързани мисленето, дишането и храненето.

Мнозина се оплакват от неразположение на духа; те търсят причината за неразположението си някъде навън, но не могат да я намерят. Неразположението се дължи на самите тях и се крие в три причини: в стомаха, в дробовете или в мозъка – значи или стомахът не е свършил работата си както трябва, или дробовете, или мозъкът. Щом се подобри състоянието на стомашната, дихателната или мозъчната системи, където се е криела причината, неразположението веднага изчезва. Каже ли някой, че не може да мисли спокойно или не може да разсъждава правилно, нека търси причината за това в стомашната и в дихателната си система. Забелязано е, че хора, които имат някакъв недостатък в дихателната си система, са сприхави, нервни, лесно се сърдят; и най-малката причина може да ги изкара от равновесието им. Такъв човек се сърди, че стомната е празна и не може да пие вода; той взема празната стомна и я хвърля настрани. После отива към долапа да вземе хляб, да си хапне, но и хляб няма; той бързо затваря долапа и се връща сърдит на мястото си. Сяда на стола, но не може изведнъж да се намести добре; захвърля стола настрани и сърдито излиза на двора. На кого се сърди? Причината е в него. Щом подобри състоянието на стомашната и на дихателната си системи, ще започне да мисли право и ще се успокои.

Един знаменит английски проповедник страдал от стомашно разстройство, вследствие на което и дихателната му система не била в нормално състояние. Проповедите му били придружени с такива страшни примери, като че светът свършвал. Слушателите му се изплашили от неговите проповеди. Един ден той решил да се заеме с лекуването си. Отишъл в една частна болница и се отдал на грижливо лечение. Лекарят го поставил на диета, промил няколко пъти стомаха и червата му и след четириседмично лекуване го изпратил в дома му. Като оздравял, проповедникът продължил работата си. Първата проповед

след завръщането му от болницата била върху стиха: „Бог е Любов“. С оздравяване на стомаха му и с възстановяване на нормалното състояние на дихателната му система той започнал да мисли право и да държи в ума си идеята, че светът е изправен, че хората са добри по естество и т.н.

Ако има някакво зло в света, то е вън от човека. Когато съзнанието на човека е будно, злото не може да проникне в него.

И така, за да не гледате мрачно на живота и да не плашите себе си и обкръжаващите, дръжте в изправност стомашната, дихателната и мозъчната си система. С други думи казано: за да бъдете оптимисти и да гледате реално на живота, поддържайте стомашната система на животното в себе си, дихателната система на птицата в себе си и мозъчната система на човека в себе си. Животното се отличава по своята здрава стомашна система, защото живее на земята; птицата се отличава със здрава дихателна система, защото живее във въздуха; човек се отличава със здрава мозъчна система, защото живее в света на мисълта. Ето защо, за да бъде в изправност мозъчната система на човека, преди всичко той трябва да разбира онези закони, през които са минали съществата преди него, т.е. той трябва да знае законите на храненето и дишането.

Какви са отличителните качества на добрия човек? Като наблюдавате добрия човек, виждате, че той всякога е весел и добре разположен, готов на всякакви услуги. Той прилича на узрял плод. Неговите стомашна, дихателна и мозъчна системи са в изправност; тази е причината за доброто разположение на духа му. Човек, в когото тези системи не са в изправност, не може да бъде разположен – той е мрачен, сърдит, недоволен от живота. Този човек има някакъв недостатък в една от трите системи, а понякога и трите не са добре развити в него.

Всяко живо същество, което не се храни правилно, върши зле. В това отношение вълкът, лисицата, котката служат за пример: вълкът напада овцете, лисицата – кокошките, котката – мишките, но в храненето те са крайно нетърпеливи. Котката, която е образец на външна чисто-

та, вътрешно е нечиста – като хване мишка, тя веднага я изяжда с козината и с вътрешността ѝ.

Сегашните учени изучават трите системи анатомично и физиологично, но въпреки това не знаят съществено; много неща знаят, но до съществено не са дошли. Те мислят, че човек може да има някакъв органичен недостатък и пак да бъде гениален; това е невъзможно, гениалният е здрав човек – трите системи в него се намират в пълна изправност.

Изобщо, стомахът е трансформатор на енергията, която се образува от храната; дробовете са трансформатори на енергията, която се образува от преобразуването на въздуха; мозъкът е трансформатор на енергията, която възприема отвън. Следователно, когато стомахът изпраща трансформираната енергия в дробовете, дробовете – в мозъка, а мозъкът – към цялото тяло, човек е напълно здрав; той познава своя организъм и на всеки орган дава съответна храна.

Като стане от сън, здравият човек веднага отваря прозореца на стаята си, за да поеме чист въздух – това значи съзерцание с дробовете; той чувства нужда от чист въздух. Да отворите прозореца на стаята си не подразбира отваряне в буквален смисъл на думата; всяко дълбоко поемане на въздух означава отваряне на прозорците на дробовете. Като вървите по улиците или в гора, където въздухът е чист, от време на време се спирайте, за да поемете дълбоко въздух; ако вървите бързо, без спиране и поемане на въздух, това показва, че има нещо ненормално в дихателната ви система.

Един от методите за усилване на дихателната система е ходенето на екскурзии. Ако след всяка екскурзия човек не даде изобилно храна на дробовете си, екскурзията не е постигнала своята цел. Когато дробовете се напълнят с чист въздух, стомахът работи добре; когато стомашната и дихателната системи са в изправност, и мозъчната система е в изправност – тогава човек мисли добре и лесно се справя с мъчнотиите си. Следователно, за да се справя с мъчнотиите си, човек трябва да познава законите, които

управляват неговия организъм; щом знае тези закони, той може да трансформира енергиите, които минават през всички системи на неговия организъм.

Новото възпитание на човечеството се стреми към регулиране на стомашната, дихателната и мозъчната системи на човека, за да става правилна обмяна между енергиите му. Затова се препоръчва на всички пълно спокойствие – всяко безпокойство нарушава правилния ход на мисълта, на чувстванията и на храносмилането. Както стомахът приготвя материали за дробовете, а дробовете – за мозъка, така и обикновеният човек представлява условия за развиване на талантливия, талантливият – за гениалния, а гениалният – за светията.

И така, който има здрав стомах, той е добър човек; ако дробовете му са здрави, той е добър певец; ако мозъкът му работи добре, той е добър поет. Значи здравият човек се отличава с доброта, със способност да пее и да пише, да се проявява като поет и писател. Да бъдеш истински поет значи да виждаш във всичко доброто и да го прилагаш в живота си. Истинският поет живее в светлина, той вижда нещата светли и красиви.

Помнете трите думи: доброта, песен и поезия. Мислете върху тях. Дръжте стомаха си в изправност, за да бъдете красиви; дръжте дробовете си в изправност, за да пеете добре; дръжте мозъчната си система в изправност, за да мислите добре и да се справяте лесно с мъчнотиите си. Работете върху себе си външно и вътрешно, за да бъдете здрави, красиви и разумни.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

38. лекция, 30-ти май, 1930 г., София – Изгрев.

ОСНОВНА МИСЪЛ

Само проявената Божия Любов, само проявената Божия Мъдрост, само проявената Божия Истина носят пълния Живот.

Чете се темата *Влиянието на светлината върху човешкия организъм.*

Тема за следния път: *Влиянието на човешката мисъл.*

Хората си задават въпроси, на които не могат да отговорят. Защо не могат да си отговорят? Защото са отвлечени, т.е. мъчни въпроси. Например как ще отговорите на въпроса защо живее човек? Мъчен е този въпрос. Какъвто и отговор да му дадете, той няма да се изчерпи. Друг е въпросът, ако се запитате защо човек ходи на училище – този въпрос е близък до човека, лесно може да се отговори. Друг мъчен въпрос е този за предназначението на човека; много отговори са дадени на този въпрос, но кой от тях е истинският – не се знае.

Хората се интересуват още и от въпросите: защо човек остарява, как да се подмлади, защо се ражда и умира и т.н. Защо умират хората? Много просто – умират, защото няма какво да правят; ако имаха работа, която да обхваща цялото им естество, нямаше да умират. Хората умират още и поради промените, които стават с тях; в този смисъл ние казваме, че човек умира и се ражда, понеже претърпява промени, минава от едно състояние в друго. Смъртта подразбира промяна на материята. Ако житното зърно не падне в земята и не израсте, няма живот в себе си; ако остане за вечни времена в хамбара, то е осъдено на смърт. Ако яйцето не се излюпи, осъдено е на смърт. Смъртта води към минаване от едно състояние в друго, но в нея не стават никакви процеси.

Когато се задават въпроси, на които не може да отговори, човек се смущава – защо? Страхува се да не мине за прост, за глупав човек. Според мен, глупав е онзи, който бърза да отговори на всички зададени въпроси. Ако налеете вода в решетка, през която тя веднага изтича навън, мислите ли, че решетката е много умна? Решетката отговаря на всички зададени въпроси изведнъж, но в нея нищо не остава. Следователно не е умен, нито учен, онзи, който отговаря изведнъж на всички въпроси.

Разумният човек отговаря само на онези въпроси, по които знае нещо; не знае ли, той мълчи. Ако на десет работници предложат да пренесат двеста килограма товар от едно място на друго, те ще кажат: „Ние можем да пренесем този товар само ако го разпределим помежду си, всеки от нас да вземе по една част“. Сам никой не се заема да го пренесе. Един от тях казва: „Аз мога да нося 50 кг“; вторият казва: „Аз мога да нося 70 кг“; третият: „Мога да нося 100 кг“; четвъртият: „Мога да нося 150 кг“. Всички спират до 150 кг. Прави са хората, всеки може да носи толкова, колкото е носил. Все ще се намери човек, който може да носи 200 кг, но това е рядко. Всеки казва: „Не съм носил толкова голям товар“. Така че когато задават мъчни въпроси на някого, той казва: „По тези въпроси още не съм мислил“.

Запитали едно петгодишно дете: „Ще се жениш ли?“. Детето вдигнало рамене и нищо не отговорило. Вдигането на рамене означава, че това дете никога не е мислило по този въпрос. Защо не е мислило – защото не е за него още; колкото и да мисли по въпроса за женитбата, детето не може да го разбере.

Какво нещо е женитбата? Днес всички хора се женят, но какво всъщност е женитбата не знаят. Не е лесно да се отговори на въпроса какво нещо е женитбата; то е все едно да питате защо човек яде – всеки ще каже, че яде, защото е гладен. Защо си гладен? – „Така е наредила Природата.“ Защо е наредено така? Въпросът за яденето е неизчерпаем. Ако отговорите на един въпрос, ще се яви друг. Въпросите вървят безконечно. Най-после човек ще

дойде до положение да не може повече да отговаря – само по този начин той ще се освободи от онова напрежение, под което се намирал.

Сиромахът постоянно се пита защо е беден. Този въпрос е толкова важен, колкото и въпросът защо човек е богат. Ако сиромахът каже, че е беден, защото няма пари, това не е правилен отговор. Може ли здравият човек да се нарече сиромах? Той е силен, може да спечели колкото иска. Здравият, добрият, разумният човек не може да бъде беден, той е надарен богато от Природата и от него се иска малко усилие, за да приложи онова, което му е дадено. Има богати хора, добре облечени, с пълни джобове, но не са здрави, нито са разумни. Всъщност те са бедни хора. Чистата кръв, чистите мисли и чувства правят човека богат; нечистотата, в широкия смисъл на думата, прави човека беден и нещастен.

Като ученици, вие трябва да се освободите от заблужденията на своята мисъл, да не считате безпаричието за сиромашия, а пълните джобове с пари – за богатство. Който има изобилно живота в себе си, не може да се нарече сиромах; достатъчно е да хване със здравата си ръка богатия, за да го разтърси като круша и да събере от земята нападалите плодове. Да разтърсиш богатия – това значи да разтърсиш съзнанието си, да разтърсиш своя ум и своето сърце, в които се крият богатства не само за теб, но и за твоите ближни. Има ли право човек сам да разтърсва ума и сърцето си? Щом е силен, има право; ако си болен и слаб, други ще те разтърсват. Закон е: каквото падне на земята от дървото на живота ви, ще го съберете и преброите; част от него ще задържите за себе си, а останалата част – за своите ближни.

Първата работа на ученика е да се освободи от своите лоши навици, които носи от миналото. Той не се стреми към освобождение от старото, а иска да бъде красив. Естествено е човек да има това желание, но преди всичко той трябва да се освободи от старите навици. Защо иска да бъде красив и каква красота желае той? Човек иска да бъде красив първо за себе си, да задоволи своето естетич-

но чувство, но той трябва да знае, че красота и свобода вървят заедно. Свободният човек е красив. Ние имаме предвид вътрешната красота на човека, която придава на лицето му подвижност. Има една външна красота, при която лицето на човека е неподвижно, като картина. Казваме, че свободният е красив, но и красивият е свободен; той разчита на красотата си – където и да стъпи, сигурен се чувства. Приятно е да гледате красив човек. Грозният не е свободен; той се смущава вътрешно, сам не се харесва, вследствие на което не очаква и от другите да го харесват.

Някои питат кога се явила красотата. На този въпрос не може да се отговори, защото не е било време, когато красотата да не е съществувала. Не е било време и животът да не е съществувал. Откъде идва животът? И на този въпрос не може да се отговори. Казват някои, че животът произлиза от Бог. Не, Бог се проявява в живота, а всъщност животът е атрибут на Бога. Много теории има за произхода на живота, но все пак той си остава необяснен. Как ще обясните произхода на целокупния живот – чрез деление на клетката. Това е залъгалка, животът е произлязъл от Целокупността на нещата. Какво нещо е Целокупността? И на този въпрос не може да се даде отговор; важно е да знаете, че животът произлиза от Целокупността. Ако някой ви пита дали сте любили, и на този въпрос не можете да отговорите – защо? Защото е личен въпрос. Всеки сам трябва да се запита и да си отговори обичал ли е някога и обича ли сега, в дадения момент. Дали другите ви обичат – това е въпрос, който не се отнася до вас.

На кои въпроси можем да отговаряме и на кои не можем? Човек може да отговаря на въпроси, които се отнасят до него; той може да отговаря на въпроси, които знае. Ако някой ме пита дали съществува Бог, ще отговоря: зная, че Бог съществува; че не съществува, не зная. Да отричаш Бог – това значи да отричаш себе си; да поддържаш съществуването Му – това значи да поддържаш и своето съществуване. Вън от човека Бог не съществува, но и човек не съществува вън от Бог. Това е философски въпрос,

върху който трябва да се мисли. Ако Бог не съществува, откъде и как е произлязъл човек? Мислете върху тези въпроси, без да считате, че отговорите ви са абсолютно истинни.

Да се върнем пак на въпроса за красотата. Защо човек иска да бъде красив? Той има едно интимно желание в себе си. Ако е красив, знае, че всички ще се интересуват от него, ще искат да го видят. Вестниците ще пишат за неговата красота; където влезе – в гостилница, в магазин, в театър, всички ще му предлагат услугите си. Приятно е да услужваш на красив човек. Красотата отваря пътя и улеснява живота на човека; тя е подобна на богатството.

Двама приятели, англичанин и американец, често си услужвали. Англичанинът бил беден, а американецът – голям богаташ. Като виждал трудното положение на приятеля си, американецът му помагал с пари. Един ден той му изпратил чек от един милион английски лири стерлинги. Като получил парите, англичанинът тръгнал с чека от магазин на магазин, за да си купи необходимите неща; където влизал и показвал чека, всички му се покланяли и услужвали, без да вземат пари, защото нямали възможност да разменят такава голяма сума – те си мислили, че като богат човек, той ще размени парите и ще им плати. Той си мислел съвсем друго – казвал си: „Никой не знае, че съм беден. Този чек не е мой, приятелят ми го изпрати“. И така той прекарал цял месец с чека в ръка, но се облякъл поне с нови, хубави дрехи, обувки и шапка, взети на кредит. Дълго време чекът останал неразменен. Английските вестници писали за явяването на един милионер в Лондон с чек от един милион в ръка и в който магазин влизал, търговците го приемали с отворено сърце с надежда, че при разменянето на чека ще получат парите си.

Следователно, както на богатия отварят широк кредит, така и на красивия. Красотата не идва сама по себе си; тя е вътрешен, органически процес, резултат на хармонично съчетание между човешката доброта, мисъл и воля. Всеки човек е красив, но всички хора не са проявили

красотата си. Онези, които не са проявили красотата си, казват, че са грозни.

Съвременните хора се намират в положението на бедния англичанин – те носят чекове от по няколко милиона и милиарда в себе си, а при това минават за сиромаси. Всеки има глава – неговата собствена къща, която струва милиарди, но е недоволен, иска голяма къща отвън, да живее нашироко. Защо иска голяма къща за живеене, щом се е съгласил да влезе в малка? Човек живее в главата си, която по големина се равнява на птиче гнездо. Малка е главата на човека, неговата къщица, но милиарди струва.

Бъдете благодарни за това, което ви е дадено. Освободете се от всичко ненужно. Много ненужни неща има в живота и в науката; те представляват излишен баласт. Хвърлете излишното, за да видите с какво разполагате – всеки трябва да знае какъв капитал е вложен в неговата каса, да знае на какво разчита.

На какво разчита геният – на своята гениалност. Кой човек е гениален? Който в продължение на сто години може да направи една грешка; геният не прави грешки. Във всичките си работи той има предвид благото на цялото човечество. Следователно, ако греши, човек не може да бъде гениален. Геният създава и твори, но никога не разрушава. Той всякога има предвид другите хора, а не себе си. Силата на гения се заключава в това, че като живее в свят на противоположности, превръща отрицателното в положително. Гениалният различава съществените неща от несъществените и дава предимство на първите. Обикновеният човек живее в несъществените работи; той страда, защото няма къща, дрехи, обувки. Гениалният счита тези неща за несъществени; той казва: „Фактът, че човек не се е родил с къща, с дрехи, с обувки, показва, че тези неща са несъществени“. Като видите някой бос, питате го защо е бос; много естествено, топло му е. Защо е обут? Студено е. Защо има сиромаси в света? Защото не се нуждаят от пари. Защо има богати хора? Защото се нуждаят от пари. Тази мисъл е вярна; когато човек има нужда от

пари, той мисли и работи с единствената цел да стане богат и след време усилията му се възнаграждават. Нека и сиромахът върви по пътя на богатия и ще види, че след време ще стане богат. Защо той иска да стане богат – за да има на разположение файтон или автомобил, да се облече богато, да се представи на хората, да ги учуди със своето богатство. Ако е сам в света, ще има ли такива желания?

Може ли човек да остане сам в света? Не може – защо? Защото е част от Цялото. Съществува следният закон: Цялото включва частите и не може без тях и обратно: частите образуват Цялото и не могат без него. Не е било време и няма да бъде, когато човек ще остане сам, както не е било време, когато човек не е съществувал – на Земята или на друго място, но човек винаги е съществувал. Някой мисли да си направи златен палат, но в действителния живот не може да го постигне; въпреки това палатът съществува в мисълта му. Ето защо това, което наричаме фантазии, са неща, които не съществуват на Земята, но в друг някой свят съществуват.

Сега, като на ученици, не казвам да се освободите от фантазиите си, но освободете се от ненужните мисли и желания, които ви спъват да вървите напред. Освободете се от онези процеси, които препятстват развитието ви – те са несъществени, спирайте вниманието си върху съществените. Съществени процеси за всеки човек, за всяко живо същество са възприемането на светлината, дишането, пиенето на вода и храненето. Съществени мисли и чувства пък са тези, които уравновесяват силите на човешкия организъм и го правят тих и спокоен, с вътрешен мир в душата си. Всяка мисъл, която внася мир и спокойствие в човека, е съществена. Когато изгуби съществената си мисъл, човек губи и равновесието в живота; той се движи насам-натам, но няма опорна точка.

Като ученици, всеки от вас трябва да намери своята основна мисъл, без която не може да живее. Тя е различна за всички. Щом я намерите, вие ще сте радостни, доволни, насърчавате се. Каквото пожелаете, можете да го постигнете. Тя е магическа пръчица в живота. Изгубите

ли основната си мисъл, губите радостта и разположението си. Ако богатият изгуби своята основна мисъл, става сиромах; ако сиромахът намери основната си мисъл, става богат. За всички живи същества светлината е основната идея. Без светлина, без Слънце няма живот. Влезте в един тъмен затвор, без никакъв слънчев лъч, и прекарайте там десетина дена, за да видите какво ще преживеете. Ако се направи една малка дупчица в затвора, веднага ще разберете значението на светлината. Без слънчевите лъчи животът се обезсмисля.

Следователно, ако животът ви се обезсмисля, направете един малък процеп в съзнанието си, за да влизат слънчевите лъчи да го осветяват. Слънцето оказва влияние върху кръвообращението, дишането и мисълта на човека. Като осветява предметите и ги прави видими, то събужда мисълта – човек започва да мисли, да наблюдава, да изучава обективния свят. Има и друго слънце – в самия човек, което му служи като пътеводител; то носи различни имена: някои го наричат Божествено начало в човека, други – Светла идея и т.н.

Сега кажете коя е основната ви мисъл днес. Някои считат, че основната мисъл е голяма, мъчна за носене; не, основната мисъл е малка. Каквото поискате в нейно име, ще ви се даде. Обаче основната мисъл на деня има валидност 12 часа.

Коя е основната мисъл за ученика, който тръгва на училище – книги, тетрадки и молив. Коя е основната мисъл за човека, който е слязъл на Земята – да има здрави крака; щом е слязъл на Земята, на твърдата материя, той трябва да има здрави крака, за да стъпва добре. Ако един гениален човек отиде при сиромаха и го попита от какво има нужда, последният ще иска пари; онзи, който е бил десет години в окови, ще иска да ходи, да се движи – затворникът ще иска свобода; слепият ще иска да прогледне; глухият – да прочуе. Всеки човек има нещо съществено, от което всякога се нуждае.

И така, освободете се от онези мисли, които ви смущават. Как ще се освободите? Ако започнете да ги галите,

да се страхувате от тях, няма да се освободите лесно. Смели трябва да бъдете! Какво ще направите, ако дълбоко в ръката или в крака ви се забие игла? Ако я теглите бавно, болката ще бъде по-силна. Ще бъдете смели, да дръпнете иглата изведнъж; пак ще ви боли, но само за момент. По същия начин ще постъпвате и с мъчнотиите си – натъкнете ли се на някаква мъчнотия, извадете я изведнъж; ще боли за един момент и ще преболи, а ако се страхувате, тя ще остане дълго време у вас и ще ви измъчва.

Светът се нуждае от смели и разумни хора. Смелият лесно се справя с мъчнотиите и недоволството си. Всички хора са недоволни от нещо, но не са смели да хванат недоволството и да го изтръгнат изведнъж.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

39. лекция, 6-ти юни, 1930 г., София – Изгрев.

МЕТОДИ ЗА САМОВЪЗПИТАНИЕ

Тайна молитва.

Каква разлика има между числата 12 и 21, 13 и 31, 14 и 41? Сборът от числата на 12 и 21 е 3, но разликата между тях е с девет единици. Сборът от числата на 13 и 31 е 4, но те се различават едно от друго с 18 единици. Сборът от числата на 14 и 41 е 5, но разликата между тях в количествено отношение е 27. В числото 12 на първо място стои единицата, което показва, че тя заповядва; в 21 на първо място е двойката – значи двойката заповядва. Ако числата 12 и 21 представляват човешки домове, в първия дом мъжът управлява, а във втория – жената.

Като изучавате числата, виждате, че всяко число съдържа в себе си известен брой единици. Това е външната страна на числата, но те имат и своя вътрешна страна, която Природата старателно крие от окото на обикновения човек. И животът има две страни – външна и вътрешна. Що се отнася до външната страна, мнозина я разбират, но малцина познават вътрешната. Зад всяко число Природата е поставила нещо, което открива само на разумните; на обикновените хора тя представя числата само като количествени величини.

Като не разбират законите на Живота, хората се морализират едни други, но въпреки това не се изправят – защо? Не знаят как да се морализират. Да морализирате човека, това значи да му помогнете, без да го изложите, без да накърните неговото достойнство.

В един анекдот от руския военен живот се разказва как постъпил генерал Кутузов[29] с един от своите офицери. Последният имал обичай да стои дълго време в утринния си халат и така се явявал пред войниците. Това било известно на генерала. Една сутрин той посетил полка, къ-

дето служел въпросният офицер, и го заварил в същото положение – в халата и с чашка кафе в ръка. Генералът се приближил към офицера, поздравил го любезно и казал: „Моля, разведете ме в частта си, за да видя как вървят работите“. Понеже нямал време да облече униформата си, офицерът се принудил да изпълни моментално желанието на генерала. Той станал от стола си и тръгнал с генерала на обиколка. Минал цял час, докато офицерът, заедно с генерала, се върнал на мястото, откъдето тръгнал. Генералът се сбогувал с офицера, без да каже дума за облеклото му, и пожелал втори път да дойде на преглед. Какви са били съображенията на генерала да се разхожда цял час с офицера – за това могат да се дадат различни тълкувания; важен е резултатът от тази обиколка. От този ден офицерът никога не се явявал пред войниците си в халат.

В ранен утринен час млад войник разговаря с млада красива девойка. В това време минава полковникът и вижда, че войникът не го поздравява. Той му извиква: „Войник, защо не козируваш?“. Стреснат от гласа на полковника, войникът се обръща и застава пред командира, без да каже нещо. Веднага девойката пристъпва към полковника и спокойно отговаря: „Той беше с лице към мен, разговаряхме, затова не Ви видя“.

Питам: право ли е постъпил Кутузов? Право е постъпил. Право ли е постъпила момата, която защитила войника? И тя е постъпила право; била интелигентна мома – като разбрала, че войникът ще бъде наказан, тя го защитила, за да намали наказанието му. Защо полковникът не отговорил нищо на момата? Той можел да ѝ каже, че не е нейна работа да се меси в задълженията на войника. В лицето на момата полковникът познал дъщерята на неговия генерал. Явява се въпросът: от уважение към генерала ли е отстъпил полковникът, или от уважение към момата? Ако вие бяхте на мястото на Кутузов, как щяхте да постъпите? Добре е постъпил Кутузов, той приложил един от методите на Природата. Когато имате някакъв недостатък, Природата ви хваща за ръка и ви разхожда известно време, докато съзнаете недостатъка си; след това ви въ-

ща на мястото, откъдето ви е взела. Природата е разумна, не изобличава човека, но го изправя.

Каква поука можете да извадите от двата примера, които ви дадох: за Кутузов, който се разхождал с офицера из целия лагер, и за войника, който разговарял с генералската дъщеря? Това са два примера, които много рядко се случват – едва ли ще се случи втори път на главнокомандващия армията генерал да се разхожда из целия лагер с офицер, облечен в халат, и едва ли ще се случи втори път войник да разговаря с генералска дъщеря. И офицерът, и войникът са изложени пред началствата си. Ако някой от вас се намери в едно от двете трудни положения, кое бихте предпочели: да бъдете в положението на офицера с халата или на войника, който разговаря с генералската дъщеря? За предпочитане е положението на войника, защото момата се застъпва за него, а офицерът нито сам може да се оправдае, нито друг се застъпва за него. И в двата примера има нещо за подражание. Постъпката на Кутузов е благородна; той даде един урок на офицера, без да го изобличи. И в постъпката на генералската дъщеря има нещо благородно; тя взе отговорността на войника върху себе си и го защити пред полковника.

Примерите, които ви дадох, са ценни като образци за отношенията между хората. Като мислите върху тях, можете да спрете вниманието си върху постъпката на Кутузов, върху положението на офицера с халата и върху заключенията, които войниците си вадят, когато гледат как Кутузов и техният ротен се разхождат из лагера. Във втория пример има пак три положения: положението на генералската дъщеря, на войника и на полковника. Всеки може да изпадне в едно от тези шест положения и трябва да знае как да постъпи. Когато човек изпълнява известна служба, трябва да бъде внимателен, да не дава лош пример на обкръжаващите. Ако е началник, той трябва да знае кога и как да прави забележки на своите подведомствени. Мислите ли, че офицерът, който се е разхождал с Кутузов, си е позволил втори път да се явява пред войниците си в халат?

Да се върна към числата, с които започнах лекцията. Казахме, че в числото 12 единицата е на първо място; значи тук управлява принципът на мисълта – разумният принцип. В дом, където разумността управлява, ще се чува само философия; всички ще говорят за наука, за музика, всички ще учат, ще пеят и свирят и ще говорят върху това, което правят. В числото 21 управлява двойката – принципът на сърцето, т.е. на чувствата. В такъв дом ще се говори за благодеяния, за ядене и пиене, за всичко, което се отнася до чувствата.

Всяко число носи в себе си известен род енергии, които влияят върху човека и го заставят да работи. Ако някое дете се роди през месец декември, при пълнене на луната, то ще бъде заставено да мисли; умът ще работи в него повече от чувствата, защото е родено зимно време, в студа. Студът е едно от неблагоприятните условия в живота; именно тези условия заставят човека да мисли. Чрез мисълта той разрешава и най-мъчните си задачи. Ако някое дете се роди през месец май, чувствата ще вземат надмощие; това дете ще чувства повече, а ще мисли по-малко. Месец май е от благоприятните месеци през годината; той предразполага повече към музика, песен, ядене и пиене. Както месеците декември и май представляват влиянието на два противоположни рода енергия, такова нещо представляват числата 12 и 21.

Числата, с които работим, са живи; щом е така, не е безразлично дали ще работите с числото 12 или с 21. Тези числа съдържат едни и същи цифри, но местата им са променени; с промяната на местата им става промяна в гамата и в енергиите, които действат в тях. Не е безразлично дали едно дете е родено в дом, където играе роля числото 21; в първия случай бащата има надмощие, а във втория – майката. Следователно в първия случай детето, което се роди в този дом, ще прилича на баща си и по ум, и по характер; във втория случай то ще прилича на майка си.

Сборът от цифрите и на двете числа е три – значи резултатът е един и същ. Това показва, че човек трябва да реши задачите на живота си, независимо от това дали ще

ги решава по пътя на ума, или по пътя на сърцето. Има известна разлика при решаване на задачите по пътя на ума от тези, които се решават по пътя на сърцето. Важно е обаче задачите да бъдат решени. Например в дома на числото 12 идва един беден човек. Как ще постъпят с него – ще му дадат съвет как да подобри положението си, за да излезе от беднотията. Ако същият човек отиде в дом 21, там ще му помогнат материално: ще му дадат пари, хляб, някоя стара дреха. Кой дом е постъпил по-разумно? И двата дома могат да постъпят разумно, и двата могат да постъпят неразумно. Ако в дома 12 му дадат добър съвет и от сърце, постъпката е разумна; ако само го морализират, постъпката не е разумна. В дома 21 могат да му дадат необходимата подкрепа за деня, а могат да му дадат голяма сума, с която да го спънат.

Има случаи в живота, когато една дума произвежда такъв резултат, както и най-голямата помощ, дадена с любов; и обратно: има думи, които могат да разрушат човека – те са подобни на бомбите.

Две деца намират едно малко тънко въженце, закачено някъде. Те се радват, че могат да си поиграят с него. Вадят кибрит от джоба си и го запалват. В този момент край тях минава един възрастен човек и като вижда какво правят децата, веднага прерязва въжето. Децата се чудят защо този човек им разваля играта и започват да се сърдят. Възрастният не счита за нужно да се извинява пред тях; той няма време даже да им обяснява защо постъпва така. Въженцето, което те запалиха, е фитил на бомба, която е заровена някъде наблизо; те не виждат бомбата, не разбират какво може да произлезе от тяхната игра. После той им разказва какво нещо е бомбата, как действа тя и те се успокояват. Добре е постъпил този човек – той спасил децата от едно нещастие.

Сега и на вас казвам: не си играйте с фитила на бомбите, нито със самите бомби; те са огън, от който можете да пострадате. С други думи казано: не си играйте с думи, които могат да експлодират. Ще кажете, че има невинни думи, като въженцето на фитила. Наистина, невинни

и безопасни са тези думи, но ако не са свързани с бомби; щом се свържат с бомба, те стават опасни и причиняват големи нещастия. Силата на думите, с които си служите, се познава от резултата, който те произвеждат. Понеже не знаете какъв ще бъде крайният резултат на думите, с които си служите, вие трябва да бъдете внимателни какво ще кажете и как ще го произнесете.

В Природата съществува морал, който има отношение към всички същества в живота и в Природата; той е еднакво валиден за всички живи същества. Човешкият морал е валиден само за хората, а моралът на Природата – за всички същества. Този морал не прави изключение за никого; той е еднакво задължителен за всички живи същества. Никой не може да избяга от отговорност пред морала на Разумната природа.

Казвате: „Какво отношение имат към нас Кутузов, офицерът с халата, полковникът и войникът?“. Колкото и да ви се виждат далечни тези примери, те имат отношение към вашите прояви. Кутузов представлява Природата, която хваща човека и го развежда в полето на собствения му живот и му показва грешките; когато човек не постъпва правилно с ближните си, Природата ще го хване за ръка, ще го заведе настрани и ще го научи как трябва да постъпва. Във втория пример момата е Природата, а полковникът – ученикът; Природата се застъпва за онеправдания, а на ученика дава един добър урок. В третия пример, с двете деца, Природата се проявява чрез възрастния, чрез неговата разумност; той предпазва децата от резултата на техния опит. Всички хора – възрастни, млади и деца, имат детински желания; всички обичат да правят опити, но за повечето от тях не са готови – тази е причината, поради която много от опитите свършват с експлозия.

Днес ви дадох три примера – за Кутузов, за полковника и за възрастния, който спаси децата, за да мислите върху тях, да видите как се проявява разумността в човека. В положението на кого от тримата бихте желали да бъдете? Всички ще искате да бъдете в положението на онзи, който спасява децата. Правете преводи, за да видите на какво

можете да оприличите генерала, офицера, полковника, момата, войника, децата и възрастния човек. Например момата може да се оприличи на съвестта в човека, а момъкът – на сърцето. Момата го успокоява, казва му да не се страхува – няма да бъде наказан. В този случай момата е защитница на момъка. Много примери има в живота, които могат да се използват при самовъзпитанието на човека.

Ще изнеса още един пример. Представете си, че момък и мома разговарят. Момъкът е добре облечен, с нови дрехи, представя се за богаташки син. В това време един човек се приближава към момъка и му казва: „Господине, моля, платете си дрехите“. Този човек е търговец, от когото момъкът си е купил дрехи, но е забавил изплащането. Момата веднага запитала търговеца:

– Колко струват дрехите?

– Пет хиляди лева.

– Заповядайте, вземете тези пет хиляди лева, които аз дължа на момъка.

Търговецът благодарил и продължил пътя си. След това момата казала на момъка: „Сбогом, днес заминавам за чужбина. Повече няма да ме видите“.

Какво разбирате под думата *самовъзпитание*? Да се самовъзпитава човек, това значи да си представи мислено всички положения, в които животът може да го постави, и да бъде готов да се самопожертва. Човек може да се намери в положението на Кутузов, на офицера в халата, на неговите войници; от друга страна, той може да се намери в положението на полковника, на генералската дъщеря и на войника или в положението на търговеца, на момъка и на момата. Търговецът можеше да извика момъка настрани и да му каже да си плати дълга, но той му казва това направо, без да го извика настрани. Защо постъпва така, какво има предвид? Той иска да изложи момъка пред момата, да го застави да му плати. С това той постига целта си – и двамата се засрамват. Момата изважда от джоба си пет хиляди лева, дава ги на търговеца, но след това се разделя с момъка.

Следователно, като си представи всички положения, в които може да изпадне, човек трябва да знае как да постъпва, и то най-разумно, с най-малки противодействия и недоразумения. При каквото и положение да се намира, човек трябва да се справя разумно – това значи метод на самовъзпитание. Именно по този начин може да възпита ума, сърцето и волята си. Още със ставането си от сън човек трябва да предвижда какво може да му се случи през деня, за да вземе предварително мерки.

Човек неизбежно ще мине и през доброто, и през злото, защото са поставени на пътя му като условия за растене и за самовъзпитание. Като четете или ви разказват случки от живота, виждате, че те имат двояко въздействие върху вас, добро или лошо. Разумният се ползва от всички случаи на живота, а неразумният не може. Благородните и добри постъпки действат благоприятно върху човешкия характер и самовъзпитание – например след защитата на момата пред полковника последният започнал да става по-мек и внимателен към войниците си.

Следователно, каквото и да ви се каже за човека, не бързайте да се произнасяте и да критикувате. Има кой да възпитава човека; ако сам не се възпита, Природата ще го възпита. Всеки човек е поставен при условия да се огледа и възпита. Все ще се намери някой да ви даде един добър урок, от който да се поучите. Не е лошо, че греши човек, лошо е, когато не изправя грешките си и не се учи от тях. Добрата страна на грешките се заключава в това, че чрез тях човек познава себе си, познава ближния си и се отнася снизходително към всеки, който греши. Не е въпрос да се поощряват грешките, но не съдете грешния, падналия и слабия. Човек понякога греши, без да иска – той е попаднал на хлъзгава почва, където падането е неизбежно. Обикновеният човек се учи от своите грешки, а мъдреците – от грешките на другите.

Примерите, които изнесох в днешната лекция, представляват методи, с които Природата си служи при възпитанието на човека. Разумният човек ги използва за самовъзпитанието си.

За следния път нека всеки от вас изнесе три примера от живота: единият пример да бъде подобен на този с Кутузов и офицера, вторият – на полковника и генералската дъщеря, а третият – на момата, която платила дрехите на момъка. Ако не можете да дадете такива примери, не правете опита, който децата направили с въженцето на бомбата.

Избягвайте опити, на които краят води към нещастие; направите ли такъв опит, молете се да дойде възрастният и разумен човек с ножчето си, за да пререже въженцето, преди още бомбата да е избухнала. Като видите, че реже въжето, не се сърдете, че се бърка в работите ви – той ви спасява от нещастие; благодарете му, че прерязва въженцето.

Следователно, видите ли, че започнатата работа не върви или дойде някой да ви попречи, не роптайте; щом работата ви не върви, това показва, че Невидимият свят ви препятства, за да ви избави от едно голямо зло. Десет пъти да развалят работата ти, не съжалявай! За предпочитане е да прережат въженцето на твоя опит, отколкото да го оставят да изгори и бомбата да избухне.

Например някой следва медицина, но работата му не върви – навсякъде среща пречки: в изпитите пропада, другарите му не го обичат. Той се чуди защо става така. Много естествено – медицината не е за него; и да завърши медицина, той не може да бъде полезен на хората. За да не страда повече, предварително прерязват въженцето на неговия опит. Друг следва богословие, но не му върви – защо? Някой е прерязал въженцето му.

Човек трябва да се заеме с тази работа, която е определена за него – това значи да върви в правия път на Доброто. Кога ще стигне до него не е важно; важно е да постигне целта на своя живот. По кой път се стига към целта? По мекия път, т.е. по пътя на Разумността.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

40. лекция, 13-и юни, 1930 г., София – Изгрев.

РАБОТА, МУЗИКА И МИСЪЛ

Тайна молитва.

Представете си, че имате един динамичен център – начало на нещата. Понеже е в постоянно движение, този център ще образува около вас един кръг, който ще бъде толкова голям, колкото е голямо съзнанието ви. В съзнанието на всеки човек се крият точно определени възможности, вследствие на което кръгът не може да стане нито по-голям, нито по-малък; тази е причината, поради която човек не може да измени законите на Природата. Например каквото и да прави, човек не може да не диша – дишането е процес, който е предвиден от самата Природа. Човек може да диша правилно или неправилно – от него зависи, но по никой начин не може да не диша. Ако диша правилно, той ще има едни резултати; ако диша неправилно, ще има други резултати. Ще кажете, че условията на живота го заставят да диша правилно или неправилно. Това са субективни схващания. Условията на живота не са по-силни от Природата, следователно те не могат да изменят естествените процеси, които стават в човека.

Съвременните хора трябва да се научат да мислят логически, не по законите на обикновения ум, но по законите на висшия, където всичко става по един съвършен начин; там цената на нещата не се определя по количеството им, а по качеството и по начина на изработването.

Представете си, че имате един килограм вълна. Вие искате да я увеличите, да стане повече. Каквото и да правите, не можете да я увеличите; единственото нещо, което можете да направите, е да я изработите фино, да я изпредете на тънки нишки. Колкото по-тънко е изпредена, толкова по-интелигентни сте вие. Можете ли да изпредете такава нишка, с която да отидете от тук до Слънцето или

поне до Луната? Тънките нишки представляват мислите на човека. Не е въпрос за количеството на нещата, но за тяхното качество. Казват за някого: „Тънко преде този човек“ – това значи, че пипа майсторски, т.е. мисли майсторски. Когато пипа майсторски, от един килограм вълна той може да изпреде нишка, дълга от Земята до Слънцето. Който не е майстор, и хиляда килограма вълна да има на разположение, нищо не може да изпреде. Изпридането на вълната определя интелигентността на човека, както и степента на развитието на неговото съзнание; от това зависи доколко той може да използва условията, в които живее. Интелигентността и способността на човека се определят още и от връзката му с Първата причина – доколкото човек мисли за Първата причина на нещата, дотолкова Тя го има предвид. Велико благо е за човека да се ползва от вниманието на Първата причина.

Като ученици, вие трябва да изучавате пътищата, чрез които Животът се изявява. Ако пък изучавате вътрешния смисъл на кръга, ще разберете противоположностите в живота – кръгът показва какви възможности се отварят за човека, за развиване на живота му. Кръгът има много радиуси – значи той съдържа много възможности за постигане на човешките желания; който може да използва тия възможности, той разполага с магическата пръчица в живота.

Магическата пръчица е радиус в кръга; колкото по-голяма е тя, т.е. радиусът на кръга, толкова повече възможности се крият в него. На какво може да се уподоби радиусът в човешкия живот? Според някои, радиусът в човешкия живот е мисълта, според други – чувствата. Мислете по този въпрос, за да го решите правилно.

Сегашните хора решават и са решили много задачи, но всички не са правилно решени – например и досега математиците решават въпроса за квадратурата на кръга, но не са го разрешили. По отношение на въпроса за квадратурата на кръга учените изпадат в положението на Настрадин Ходжа, който карал десет магарета. Като слизал от магарето, започвал да брои колко магарета води със

себе си. Преброявал ги – излизат десет на брой; качвал се на магарето и пак започнал да брои – излизат девет; пак слизал от магарето, брои ги – десет. Така той слизал и се качвал на магарето, но не могъл да преброи магаретата и се чудел къде се губи едното магаре; не се сещал, че магарето е под него. Като слизал и се качвал на магарето, Настрадин Ходжа изпадал в един омагьосан кръг на съзнанието и се объркал.

Като се говори за магарето, веднага си спомняте, че то е символ на нещо. На какво е символ магарето? На упоритостта, но защо е упорито магарето не знаем; то си има някакви основания да бъде упорито. И растенията са упорити, когато ги теглите с цел да ги извадите от земята. Има растения, които мъчно се поддават на изкореняване; те се държат здраво за корена си, защото знаят, че ако ги изтръгнат от земята, ще се лишат от живота си. Следователно може би и магарето има основателни съображения да бъде упорито. Растението също има основания да бъде упорито, да не си подава главата извън почвата. Но водата не може да бъде упорита.

Упоритостта е отрицателно качество; щом е така, не развивайте упоритостта си, а я възпитавайте. Да възпитава човек отрицателните си качества значи да стане господар на себе си. Ето една важна задача, дадена специално на ученика, както и на всеки човек. За да стане господар на себе си, човек първо трябва да знае как да управлява ума си, а после, чрез ума, и сърцето си. Умът и сърцето са слуги на човека, които трябва да се управляват. Само разумният господар може да управлява добре слугите си; ето защо, ако човек не е разумен, слугите му, т.е. умът и сърцето му, ще го напуснат и ще отидат при друг господар.

Преди да управлява ума си, човек трябва да знае законите, на които умът се подчинява. Тъй щото добрият господар не създава нови закони за слугите си, но спазва ония закони, на които те трябва да се подчиняват. Природни, разумни закони управляват ума и сърцето на човека, следователно от вас не се иска нищо друго, освен да зачитате тези закони и да следите за тяхното изпълнение

– това значи да бъде човек господар на ума и на сърцето си. Изучавайте разумните природни закони, прилагайте ги намясто, за да се справяте лесно с мъчнотиите си.

Като ученици, вие трябва да се вглеждате в Природата, да изучавате явленията, които стават в нея, и да правите преводи на тия явления. Например ако минавате край буйна река, помислете какво означава реката; ако при започване на някоя работа духа силен вятър или грее Слънце, помислете какво означават вятърът или Слънцето и във връзка с това какъв ще бъде краят на работата ви. Природата говори на разумните същества чрез символи, които те трябва да превеждат правилно, да намират скрития смисъл в тях. Само разумният човек прави верни преводи; глупавият вижда, че стават промени в Природата, но не ги разбира и щом не ги разбира, той даже не мисли за тях. Само разумният човек може да гладува и да жадува; само той знае какво нещо е чистота. Глупавият жадува и гладува, но само физически. Ние считаме един процес истински, когато се отнася не само до физическия свят, но и до Духовния и Божествения. Гладува и жадува само онзи, който е опитал нужда от хляб и вода и в трите свята – физическия, Духовния и Умствения.

Човек е дошъл на Земята за три неща: да работи, да пее и да съзерцава. Докато е във физическия свят, той ще работи, ще заеме положението на работник, в широкия смисъл на думата. От физическия свят той ще се качи в Духовния, където ще стане певец. От Духовния свят ще се качи още по-горе – в Божествения, където ще стане мистик, ще съзерцава. Да бъдеш мистик, това значи да се занимаваш с възвишената мисъл. Мнозина гледат на мистика като на мързелив човек; не, мистикът прилага възвишената мисъл в живота. Той се учи от всичко и превежда нещата с езика на възвишената мисъл; това подразбира истинската молитва.

Следователно да работиш във всички области на живота, да пееш и да изливаш чувствата си в пълна хармония и да съзерцаваш, т.е. да възприемаш и прилагаш възвишената мисъл, това е задача на ученика, това е задача на всеки човек, който е дошъл на Земята.

Какво придобива работникът в живота – учи се; какво придобива певецът – учи се; какво придобива мистикът – и той се учи. Следователно човек е изпратен на Земята да се учи. Като придобива знания, същевременно той трябва да ги прилага; не прилага ли знанието, което е придобил, той ще се намери в положението на натоварена камила.

Знанието не трябва да бъде товар за човека. Колкото и малко да е, прилагайте го; по този начин ще имате представа за силите си и за знанието, което сте придобили. Ако не прилагате, ще приличате на малкото дете, което мисли, че и с въдица може да извади голям сом от водата. С въдицата си то може само да докосне сома, но не и да го извади – защо? Въдицата е слаба за големия сом.

Човек трябва да знае с какво знание разполага и каква е неговата сила. Ако не познавате силата си, ще се намерите в положението на сина на един турчин, който, като чувал от баща си да се говори лошо за гяурите, често ги закачал, подхвърлял им обидни думи. Синът на турчина бил малко момче. Един ден той извикал на баща си:

– Татко, хванах един гяурин.

– Доведи го при мене.

– Не ме пуска.

В същност гяуринът хванал детето, а не детето – гяурина.

Казвам: не се занимавайте с мъчни въпроси; не закачайте гяурите, не ловете големи сомове и китове. За вас са лесните въпроси, за вас са малките рибки, които се ловят с въдица; големите риби – сомове, китове, са само за ума.

Упражнявайте се умствено, за да видите как ще се справите с големите мъчнотии – първо в ума, а после във физическия свят. – „Какво да правим, като не вървят работите ни добре?“ Пейте! Ако и с пеене не успявате, молете се и съзерцавайте; после започнете отново да работите. Щом се затрудните в работата си, започнете да пеете; ако и с пеене не ви върви, молете се. Работа, песен или музика и мисъл са три свята, които се преплитат взаимно и образуват кръга, в който човек се движи. Като се движи в кръга на своите възможности и условия и ги използва

разумно, човек развива съзнанието си, идва до състояние да работи, да пее и да се моли и мисли съзнателно.

Защо трябва човек да пее или да свири? Ако не пее и не свири, той не може да мисли. В света съществуват три неща: движение, хармония и мисъл. Музиката е необходима за мисълта, както храната за стомаха; без музика и хармония човек не може да мисли правилно, а щом не може да мисли правилно, той не може да има никакви постижения. Можем да кажем, че музиката е необходима за ума, за душата и за съзнанието на човека; тя разширява съзнанието, повдига духа, облагородява душата и помага на мисълта. Музикалният човек лесно се справя с противоречията и мъчнотиите в живота си; като знаете това, пейте и свирете, за да се свържете с Разумния свят, който е готов всякога да помага. Както музиката влияе върху мисълта, така и мисълта влияе върху музиката. Мислете право, приемайте само чисти мисли, за да пеете и свирите добре.

Дръжте в ума си трите думи: *работа*, *музика* и *мисъл*, за да бъдете във връзка с Разумния свят. Той иска да подведе работите на човека към общ знаменател, за да се развива правилно. Свърже ли се с Разумния свят, човек може да работи, да пее, да свири и да се моли съзнателно. Когато съзнанието му е будно, той е в хармония с Природата; докато не се свърже с нея, ту пада, ту се повдига.

Човек трябва да се упражнява дълго време, да работи върху себе си, за да развие своята разумна и съзнателна воля. Дълго време трябва да упражнява мисълта си, за да стане способен да възприема красивите мисли. Всички хора не могат да бъдат музиканти и работници, но всички могат да мислят право. Понеже човек е мислещо същество, мисълта му трябва да бъде права; не е достатъчно само да мислите, но право трябва да мислите. Правата мисъл изтича от Бога, следователно свържете се с Бога, за да създадете своя мисловен свят. Работете, свирете, молете се за Бога, за себе си, а не за мнението на хората. Каквото правите, мислете първо дали Бог ще го одобри; после вижте дали вие го харесвате. Ако имате одобрението на

Бога, всички хора ще го одобрят. Пейте и свирете, като че сте сами в света.

Упражнение. Вдигнете дясната ръка нагоре; свалете я долу. Забелязвате ли някаква разлика при вдигането и свалянето на ръката? Който е чувствителен, ще схване различните енергии – възходящи и низходящи. Чрез ума си човек може да проектира ръката си много високо, на около 10-20 км нагоре; също така мислено може да я свали много ниско, на 10-20 км в дълбочината на земята. В първия случай възприема течението на висши енергии, а във втория –на нисши.

В този смисъл, ако искате да реализирате някоя възвишена идея, ще насочите мисълта си нагоре; отправите ли я надолу, към центъра на Земята, не можете да реализирате идеята си. Същото се отнася и до молитвата – за да бъде приета молитвата ви, и със затворени очи да се молите, отправете мисълта си нагоре. Не само двете посоки, нагоре и надолу, имат различно влияние, но и посоките напред и назад, наляво и надясно оказват различно влияние върху човека. Забелязано е, че когато човек тръгне по работа и след първата крачка напред направи една назад, това показва, че се е разколебал.

Мнозина се оплакват от неуспехи в живота си. Защо не успяват – защото не обръщат внимание на малките работи. Те не държат сметка с десния или с левия крак тръгват, нито къде държат ръцете си, нито за положението на главата си – мислят, че това не е важно. Всъщност и малките работи имат такова значение, каквото и големите. Някой държи ръцете си отзад и се чуди защо работите му не се нареждат; дръжте ръцете си в такова положение, че да хармонират с мисълта. Като знаете това, никога не дръжте ръцете си отзад.

Хармония трябва да съществува не само между движенията и положението на ръцете и краката и мисълта на човека, но и във всички негови прояви. Например облеклото, прическата, движенията на човека трябва да отговарят на мисълта му. Забелязано е, че поетите и музикантите се обличат по особен начин, носят дълги коси; това отговаря

на положението, което заемат, и на мисълта, която ги занимава. Те са по-особени хора от обикновените, затова и външно са особени. Добре е между мислите и желанията на човека и неговия външен вид да има съответствие, но той трябва да се пази от пресилване на нещата. Всичко естествено е приятно и хармонично, но наруши ли се естественият вид на нещата, те губят своята красота. Важно е за човека да не би вместо да изпише вежди, да извади очи.

Задачата на всеки човек е да изправя погрешките си. Какъв метод можем да приложим за изправяне на погрешките си? Методът на снега и на водата. Ако сте сняг, но сте изгубили чистотата си, трябва да ви поставят на огън, да се стопите. Първоначално ще се превърнете във вода, която от действието на топлината се превръща в пара; като отиде в пространството, парата се втечнява – тук тя се охлажда и във вид на дъжд отново пада на земята, но вече чиста. Част от дъждовната вода прониква в земята, където се прецежда, и оттам отново извира от земята. Част от нея пък отива в морето.

Следователно, както водата се пречиства чрез прецеждане, изпаряване и дестилация, така и човек може да се освободи от погрешките си и да стане чист. Това е бавен процес. Има и по-бърз, който се определя от бързината на човешката мисъл. Ако мисълта на човека се движи с бързината на светлината, той ще стигне до Слънцето за осем минути; ако мисълта му се движи с бързината на експреса, ще стигне за 250 години; ако се движи с бързината на биволска кола, ще стигне за няколко милиона години. Мисълта на разумните хора се движи с бързината на светлината, на обикновените – с бързината на експреса, а на глупавите – с бързината на биволската кола. Между мисълта и светлината има известно отношение. Като знаете това, работете върху мисълта си, за да увеличите нейната светлина и бързина.

Работете върху трите неща – работа, музика и мисъл, от долу нагоре, и мисъл, музика и работа – от горе надолу. Като ставате сутрин от сън, пейте тези думи. Направете

една песен и я пейте често. За следния път нека всеки се опита да състави от тези думи едно музикално упражнение. Думите на упражнението ще бъдат: *работа*, *музика* и *мисъл* или *работа*, *хармония* и *мисъл*.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

41. лекция, 20 юни, 1930 г. , София – Изгрев.

ПРЕОБРАЗУВАНЕ И СЪПОСТАВЯНЕ

Тайна молитва.

Изпя се музикалната тема върху думите: *работа*, *хармония* и *мисъл*.

Тема за следния път: *Предназначението на съня в Природата*.

Можете ли да заставите ситията да яде? Ако е въпрос за ядене, гладният всякога е готов да яде.

Нека трима души напишат на дъската по една единица; други трима да напишат по една двойка. Когато няколко души напишат едно и също нещо на дъската или на лист, написаното се различава. Трите единици също се различават – втората единица е поставена по-ниско от първите две; първата единица пък е малко пречупена, което показва, че условията ѝ са неблагоприятни. Както единиците, така и двойките, написани от тримата души, се различават.

Оттук вадим заключението: Природата, която съгражда човешкото тяло, при всички случаи внася известно разнообразие; тя гради все човешки къщи – телата, но те се различават едно от друго. Устата на някои хора е малка, а на други – голяма. Малката уста показва, че Природата разполага с малко материал. При направа на голямата уста Природата разполага с повече материал, вследствие на което се проявява щедро; тази е причината, поради която тези хора са щедри на думи, т.е. много говорят. Чешма, която има широк отвор, пуска изобилно вода; ако отворът ѝ е малък, водата тече слабо. Някои хора имат тънки вежди, други – дебели; и това различие се дължи на вътрешни причини в човека. Очите на някои хора са малки, а на други – големи. Причината за това се крие в часа на

раждането – хора, които са родени вечер, при малко светлина, имат големи очи; онези, които са родени през деня, при много светлина, имат малки очи.

Различието между хората съществува не само във външните им черти, но и в техния вътрешен живот. Например един човек има силно желание да постигне някаква идея, а у друг желанието за същата идея е слабо или почти го няма. Причината за силното или слабото желание на човека към нещо се обуславя от закона за съответствие между нещата. Желанията на човека, силни или слаби, са необходими като методи за неговото самовъзпитание; чрез желанията си той изучава силите на своя организъм, с които работи. Може ли певецът да пее, ако не знае законите на пеенето, както и музикалните тонове? Може ли музикантът да свири, ако не знае местата на нотите в своя инструмент? Може ли човек да мисли право, ако не познава законите на мисълта?

Как познавате кои мисли и думи са добри? Думата *обич* добра ли е? Мисълта, която е скрита в тази дума, добра ли е? Това се познава по резултатите, които обичта произвежда. Например каква мисъл се крие във вълка, когато изяжда овцата от обич? Значи мисълта, скрита в обичта на вълка към овцата, не е добра. Стремежът на вълка към овцата е отрицателен – той се стреми към нея, за да я изяде.

Като ученици, вие трябва да анализирате мислите, чувствата и желанията си, за да видите какви сили се крият в тях – добри или лоши, положителни или отрицателни. Външно те могат да изглеждат добри, но важно е какво се крие в тях. Желанието на вълка е положително, той иска да се нахрани; резултатът от желанието му е отрицателен – той отнема живота на същество, което не принадлежи на него. Ще кажете, че вълкът обича овцата, има разположение към нея и е свободен да я изяде. Но обичта на вълка към овцата събужда омраза и негодуване в овчаря, който се счита за господар на овцете. Вълкът се чуди защо овчарят го преследва; той си казва: „Овчарят коли овцете и ги яде и аз ги нападам със същата цел. Защо

него не преследват, а мен преследват?“. Причината за омразата на овчаря към вълка се дължи на сблъскването на две еднакви желания.

Следователно, когато две еднакви желания се срещнат в един и същ човек или в двама, те се отблъскват. Отблъскването на еднородните желания произвежда омраза, негодуване, спор и т.н.; като знаете това, бъдете внимателни в желанията си. Преди да пожелаете нещо, вгледайте се в себе си и помислете ваше собствено желание ли е то, или принадлежи на други; ако принадлежи на други, откажете се от него.

Сега се явява въпросът какво трябва да прави вълкът със своето желание да яде овце – как трябва да си въздейства? Ако сте запалили огън в стаята си направо на пода, колкото и да е слаб, има опасност дъските да изгорят. В първо време огънят е слаб, но може да се усили и да произведе пожар – какво трябва да се направи тогава? Да се изгаси. С какво, с вода? По друг начин не може ли? Може да се покрие с нещо, за да се отстрани приижданото на въздух, който е причина за горенето.

Както виждате, с огъня лесно се справяте, но как ще се справите с едно силно желание, което е по-страшно от огън? Например желанието на вълка да яде овце е огън, който гори силно. Как ще се справи вълкът с това желание? Само един начин има –трябва да стане овца. За да се превърне в овца, той трябва да познава законите за превръщането. Щом стане овца, ще пасе трева – при това положение желанието му да яде овце естествено ще изчезне. Ако вълкът не може да стане овца, тогава овцата трябва да стане вълк. Вие знаете, че вълк вълка не яде. Възможно ли е това? Възможно е, има вълци, които могат да се превърнат в овце, а има и овце, които могат да станат вълци.

Често се говори за някого, че е вълк в овча кожа. Щом има вълци в овча кожа, има и овце във вълча кожа. Какво разбирате под думите *вълк в овча кожа* или *овца във вълча кожа*? Това се отнася до ония характерни черти на човека, които са залегнали дълбоко в неговата природа, вследствие на което никакво външно възпитание, никак-

ви условия не могат да ги изменят. Вълкът винаги си остава вълк и овцата – овца. Ако поставите вълка при благоприятни условия, може да го облечете в овча кожа и да мине за овца, но една малка промяна на условията го заставя да прояви своето вълче естество. И овцата можете да облечете във вълча кожа, но при най-малката промяна на условията тя проявява овчето си естество.

Следователно щом се пробуди съзнанието на човека и започне разумно да работи, той може да се освободи от вълчия си характер; това наричаме ние закон за смяна, за преобразуване на енергиите, на състоянията в човека. Ако не познава този закон и не може да го прилага, човек никога не би се освободил от онези стари и лоши навици на миналото, които стават причина да го наричат вълк, облечен в овча кожа.

Какво разбирате под думите *смяна* или *преобразуване*? Да смениш едно състояние с друго означава ако имаш отрицателно желание, отрицателна мисъл или отрицателно чувство, да ги смениш с положителни. Ако веднъж сте опитали отрицателните мисли, чувства и желания, не ги повтаряйте. Природата не търпи еднообразие. Даже и положителните мисли и желания не трябва да се повтарят – всяко повтаряне ги отслабва и разредява. Обичаш една дреха или едно ядене – не ги повтаряй често. За да не втръснат нещата, човек трябва да прилага закона за преобразуването. Само глупавият човек опитва едно и също желание по няколко пъти.

В известно отношение хората спазват този закон, но вместо полза, те си причиняват вреда – защо? Защото той е свързан със закона за съпоставяне. Човек трябва да съпоставя нещата и да знае при какви случаи може да ги сменя. Например някоя жена, за да не изпадне в еднообразие, се облича по няколко пъти на ден – сутрин, на обяд и вечер; тя иска да има поне три костюма за сменяне. Ако тази жена е разумна и знае да съпоставя нещата, тя ще се съобрази с материалното положение на мъжа си и със свободното си време; не съпоставя ли нещата, ще разруши дома си. Ще кажете, че това се прави за чистота; чистотата се поддържа и по друг начин.

Съвременните хора казват, че човек трябва да яде, да се храни с разнообразна храна, за да живее. Вярно е, че човек трябва да яде, но какво да яде? Ако става въпрос за пчелата, тя се храни с мед; вълкът се храни с месо, овцата – с трева. С какво се храни човек? Природата е разпределила строго кой с какво трябва да се храни. На човека е определила да се храни с прясна, чиста храна, която мъчно се разлага. Кухнята на съвременните хора е неестествена – тя се отклонила от кухнята на Природата, вследствие на което хората са изложени на различни заболявания и страдания. Един ден, когато те се свържат с Разумната Природа и се подчинят на законите ѝ, тя ще даде на всяко живо същество каквото то желае.

Природата знае как да дава, как да задоволява желанията на всички живи същества. Съществува закон в нея, според който иска ли някой нещо, тя задоволява желанието му, но при едно условие: който дава, трябва да знае как да дава; ако не знаеш как да даваш, ти причиняваш вреда на ближния си. Ако пък вземаш насилствено, вършиш престъпление; и ако даваш насилствено, без да ти искат нещо, без да имат нужда от него, пак вършиш престъпление. Следователно даването трябва да става свободно и с любов.

Като ученици, вие трябва да разбирате законите за смяна и съпоставяне на нещата. Когато се яви някое животинско състояние във вас, трябва да знаете как да го смените. В естеството на човека е да се проявяват и животински желания, но той трябва да бъде буден, да не им се поддава. Ако при дадени условия вълкът може да се справи с някое свое желание, колко по-лесно е човек да се справи със своите животински желания! Изобщо вълкът обича да яде овце, но ако срещне болна овца, той я побутне оттук-оттам и се отказва от желанието си; в този случай предпочита да яде корени, отколкото болна овца.

Човек трябва да разбира външните условия и вътрешните възможности в себе си, за да се справи с действащите сили в Природата. Например желанията на човека са резултат на известни природни сили; същевременно те са

желания на много същества, а не на един човек. Някой иска да превъзмогне желанията си изведнъж. Докато е свързан с тези същества, той има същите желания, каквито имат и те; един ден, когато разреши правилно връзките и отношенията си с тях, той ще бъде свободен от техните желания.

Съвременният човек още не е господар на желанията си. Например някой иска да се откаже от месоядството, а не може – защо? Защото е свързан още с теченията на месоядството; като излезе от тези течения, той може да стане вегетарианец. При това положение растителната храна се отразява благотворно върху организма.

Човек не може да се освободи от едно свое желание, докато мисли, че то му е необходимо. Ако не може да го реализира, той страда, мъчи се. Такова е положението на човека, който минава от физическия свят в Духовния. Докато е на Земята, яде всичко, каквото пожелае; много естествено – той има уста, език, зъби, стомах, може да яде. Като замине за онзи свят, оставя физическото си тяло на Земята, а отнася със себе си желанията: иска да яде, но не може; като види, че не е подготвен за условията на Духовния свят, започва да се мъчи. Ще дойде ден, когато ще се нагоди към новите условия, но ще мине време.

Следователно за реализиране на едно желание се изискват съответни условия – такъв е законът и на физическия, и на Духовния, и на Божествения свят. Невъзможно е човек да реализира желанията си, ако няма съответни условия за това. Можете ли да бъдете гениален, ако не отговаряте на условията за това? Обикновеният човек има мастило, перо, хартия, както и гениалният, но не може да напише една гениална мисъл. Той няма вътрешни условия за проявяване на гения.

Представете си, че един човек иска да бъде богат, друг – учен, трети – силен. Който иска да бъде богат, трябва да носи богатството си без умора. Ще кажете, че ще дойде някой да ви помогне; не, богатият трябва сам да носи богатството си. Готов ли е той да носи например 25 милиона лева на гърба си? Ученият трябва сам да носи книгите

си. Силният трябва сам да носи инструментите, с които е развил силата си. Ако богатият не може сам да носи богатството си, ако ученият не може сам да носи книгите си и силният – оръжията си, нито богатият е истински богат, нито ученият е истински учен, нито силният е истински силен. Силният носи Земята на гърба си сам, без никаква чужда помощ. Силен в мисълта си е онзи факир, който сяда на един камък сред гората и така концентрира мисълта си към една определена идея, че и най-свирепите животни минават край него, без да го засегнат. Той мисли за реалността на живота, който прави човека доволен от всичко.

Всички хора искат да постигнат нещо, което да ги направи доволни. Кое е това нещо – и те не знаят. Че им липсва нещо, което може да ги направи щастливи, всички съзнават, но кое е това нещо? Да е богатство, не е – всички хора са богати. На човек е дадено такова богатство, което не може да се сравни с нищо друго в света. Кое е то? Животът.

На човека е дадено богатство, знание, сила, обич и въпреки това е недоволен – защо? Той търси онова, което е изгубил. Какво е изгубил? Една дума; щом намери изгубената дума, той става щастлив. Кога ще я намери? Когато намери Учителя. Ще кажете, че има много учители в света; един е Учителят, който носи изгубената дума. Всеки, който се нарича Учител, без да носи изгубената дума, или не е Учител, или е обикновен учител. Казвате: „Като познаваме Бог и Му служим, не можем ли да намерим изгубената дума?“. Можете, но познаването и служенето на Бог е непрекъснат процес; и най-малко му прекъсване води човека в крив път. Какво познаване е това, ако днес познаваш Бог, а на другия ден не Го познаваш? Какво служене е това днес да Му служиш, а на другия ден да се отказваш от Него?

Като ученици на Живота, трябва да търсите изгубената дума; щом я намерите, вие сте се домогнали до ключа на Живота. Който е намерил тази дума, прилага правилно законите за преобразуване и съпоставяне на нещата. Той знае на какво разстояние да поставя предметите пред очи-

те си, за да вижда ясно. На какво разстояние пред очите си поставяте книгата, която четете, и колко време трябва да я държите? Книгата се поставя на такова разстояние, че да виждате ясно, при това ще я държите пред очите си, докато четете от нея; щом свършите четенето, ще я затворите и ще я сложите настрани, далеч от себе си. Всяка мисъл, всяко чувство, всяко желание имат определено място; измените ли местата им, сложите ли ги по-близо или по-далеч, отколкото трябва, нарушавате естествения ход на нещата. Временно можете да ги приближите към себе си, докато ги изучите; после ще ги поставите на местата им. Не постъпвате ли така, вие сами си създавате противоречия.

Следователно да възприемете една мисъл – това значи да я проучите, обработите и след това да я поставите на нейното място. Да проявите едно желание – това значи да изучите неговия характер и произход, да го облагородите и да го поставите на мястото му. Да направите една добра постъпка – това значи да реализирате един плод, който да съдържа обработената мисъл и облагороденото желание и след това да го поставите на пътя, който Природата му е определила. Да поставяш всяко нещо на своето място – това значи да си разрешил правилно една от трудните задачи на живота; това е задача на възпитанието и на самовъзпитанието.

Казваме въз-питание. Думата *питание* започва с буквата *П* – узрял плод, който е готов да падне на земята; буквата *Т* показва, че за да узрее плодът, човек трябва да мине през известни противодействия; буквата *А* означава бременност. Значи който се храни, т.е. възприема, трябва да израсте, да цъфне, да завърже и да узрее. За да мине през тези процеси, човек трябва да е бременен с някаква идея.

И така, да се самовъзпитава човек, това значи да работи с една от великите науки. Самовъзпитанието е музика, хармония; който не може да се самовъзпитава, той е дошъл до онази дисхармония, която нарушава естествените процеси в живота му. Той постоянно се оплаква, че това

няма, онова няма и сам се трови – защо? Не знае как да съпоставя нещата.

Изпаднете ли в безпаричие, поставете срещу него живота и вижте кое бихте предпочели. Каквито и несгоди и мъчнотии да имате, поставете пред тях живота. Имате ли живот, здраве и сила, всичко ще преодолеете. Животът, даден на човека, е над всички блага, над всички временни постижения. За предпочитане е да бъдеш сиромах, невежа, но здрав и пълен с живот, отколкото богат и учен, но да изгубиш живота. Като живее, сиромахът може да стане богат, невежият – учен, но ако отнемат живота му, всичко пропада: и знание, и богатство, и слава. Казано е в Писанието: „Блажени нищите духом“ – защо? Защото привидно те нямат нищо, а всъщност притежават всичко.

Като ученици на Великата Школа на Живота, от вас се иска любов към Бог и към Истината. Докато не любите Бог, вие нямате живот в себе си; докато не обичате Истината, не можете да бъдете свободни. В каквото и положение да се намирате, бъдете готови да си кажете истината първо на себе си, да не се самозаблуждавате, да не се самоизлъгвате. Не затваряйте очите си пред Истината. Каквато и грешка да направите, изповядайте се пред себе си, не закривайте грешката си; щом се изповядате, вие се освобождавате.

Изповядването на човека пред Истината наричаме *покаяние*, или *освобождаване*. Бъдете готови да казвате Истината първо на себе си; щом постигнете това, никой не е в състояние да ви обиди, да отнеме мира и равновесието на вашата душа. Който е придобил Истината, той е господар на себе си и никой не е в състояние да му отнеме свободата. И да го лъжат, той не се лъже; един път може да се излъже, но втори път – не. Понякога се оставя да го лъжат, но сам никога не лъже. За предпочитане е да те лъжат, отколкото да лъжеш; да те обират, отколкото ти да обираш хората; да страдаш, отколкото да причиняваш страдания. Който лъже, краде, убива и причинява страдания на ближните си, всякога губи; когото лъжат, крадат, измъчват, той всякога печели.

И така, ако сте слаби, не се обезсърчавайте; ако сте невежи, не се обезсърчавайте; ако сте сиромаси, пак не се обезсърчавайте. Вземете пример от житното зърно, което е малко, но храни цял свят; то прави слабия силен, неучения – учен, сиромаха – богат.

И най-малките мисли, чувства и желания са в състояние да повдигнат човека; те носят в себе си силата на житното зърно. Приемете малките житни зрънца, посадете ги в земята, обработвайте ги с радост. Те ще ви дадат плод стократно.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

42. лекция, 27-и юни, 1930 г., София – Изгрев.

ОСВОБОЖДАВАНЕ

Тайна молитва.

Чете се темата *Предназначение на съня в Природата*.

Имате дробите: 1/2, 2/3, 3/4 и 4/5. Как са образувани тия дроби? Кои са причините за образуването им? Какво означават тия дроби? Дробта 1/2 показва, че цялото е разделено на две части, от които мъжът задържа едната половина за себе си, а другата половина дава на своята другарка. Дробта 2/3 показва, че цялото е разделено на три части: едната третина взима майката, втората – детето, а третата – бащата, който не се вижда; присъствието на бащата в дадения случай не се отбелязва. Дробта 3/4 показва, че цялата единица е разделена на четири равни части, от които първата четвърт се дава на майката, втората – на първото дете, на сина, а третата – на второто дете, на дъщерята; и в този случай бащата не присъства. Дробта 4/5 показва, че цялата единица е разделена на най-малки частици, на петинки, но ако вземем четири петинки, тази дроб излиза най-голяма. От четирите дроби 4/5 е най-голяма. Като се приведат към общ знаменател, те се превръщат в дробите: 30/60, 40/60, 45/60 и 48/60. Значи най-голяма е последната дроб. Това показва, че привидно малките величини са най-големи и дават тон на нещата. Малките величини в Природата са подобни на запетаите в изреченията.

Следователно, както чрез запетаите се изяснява мисълта в изречението, така и с малките величини се решават трудни задачи; предназначението на запетаята не е само за почивка, т.е. за спиране на някои места, но и за изясняване на мисълта. Една запетая може да закачи човека на въжето, но може и да го освободи.

В живота на човека има много запетаи. Едни от тях са останали на местата си, а други са заличени, вследствие на което са създали безпорядък в живота; за да се справите с този безпорядък, запетаите трябва да се поставят на местата си. Ще кажете, че и без запетаи може. Някои пишат без запетаи и оставят нещата да се подразбират. Понякога се подразбират, а понякога – не; но щом нещо не се разбере както трябва, може да се изопачи. Евреите си служат главно със съгласни букви. Те пишат само съгласни, а гласните се подразбират. В българския език се пишат и гласни, и съгласни.

Малки са буквите, могат да се пропуснат една-две; и без тях мисълта се разбира. Но в математиката пропусне ли се една малка величина, задачата се обърква. Ако в дробта липсва чертичката, която отделя числителя от знаменателя, ние не знаем какви са дадените числа – цели или дробни. Когато работите с цели числа, имате една представа за нещата; когато работите с дробни числа, вие знаете, че те са получени при деление на цели числа и при това деление всякога има остатък. Значи дробта подразбира остатък от нещо цяло, същевременно тя е свързана с деление на нещата – само при делението се получава остатък, който се изразява във вид на дроб.

Малките деца вървят по пътя на дробите, те не признават целите единици. Колко време бозае детето? Докато се нахрани. Дали е минал час или повече – то не иска да знае. При това не е определено колко време – година, две или три, трябва да бозае. Ако майката е здрава, колкото повече време бозае, толкова по-добре. Забелязано е, че деца, които са бозали две или три години, са по-здрави. Здравото дете се развива по-добре, вследствие на което е по-умно. Здравият човек е добър. Забелязано е още, че лошавината на човека се дължи на анормалност в него, външна или вътрешна; тази анормалност е причина на някакво болезнено състояние.

Какво е предназначението на болестите? Когато някое живо същество злоупотребява със силите, които са му дадени, Природата му изпраща болест, с която го огра-

ничава; като се види ограничено, то не може да прави погрешки. Следователно болестта не е нищо друго, освен временно ограничаване свободата на човека или на живите същества изобщо. Неразположението, ограничаването не са нищо друго, освен болезнени състояния.

Като се натъкне на някакво неразположение, човек е като болен: не му се иска да говори, никого не може да търпи и т.н. Той е в положение на надута гайда; ако от време на време гайдарджията не отпушва вречилото, гайдата ще се пръсне. Щом се надуе гайдата, хорото започва да се върти, движение става. Ето защо, когато сте недоволни, неразположени, използвайте състоянието си, за да внесете движение в себе си; щом започнете да се движите, мисълта ви ще се смени, а с нея заедно ще се смени и състоянието ви.

Кой човек наричаме добър? Една от проявите на добрия човек е сладкото, музикално говорене. Като говори музикално, той внася разположение в обкръжаващите. Говорът е музика. Колкото по-добър и разумен е човек, толкова по-музикално говори. Когато слушате някой виден цигулар, казвате, че цигулката му не свири, а говори. Значи инструментите, с които хората са си служили в миналото и с които днес си служат, не са нищо друго, освен методи за разрешаване на мъчни задачи в живота.

Всеки инструмент има началото си през известна епоха, в известни народи, които са го използвали като метод за работа, за решаване на някои задачи. Цигулката и начинът, по който човек свири на нея, представлява кръст; значи като свири на цигулка, човек търси правилен метод за разрешаване на страданията. Всички инструменти представляват методи за работа. Единственият инструмент, който се обработва толкова повече, колкото повече се свири на него, е цигулката. Какво показва това? Че колкото повече даден метод не губи силата и качествата си, а все повече се усъвършенства, толкова по-ценен е той. Този метод е Божествен. Човешките методи са временни и нетрайни.

И тъй, като ученици, ще се учите да различавате методите – кой е човешки и кой е природен, или Божествен. Ако даден метод остарява, ще знаете, че е човешки; ако се усилва и подобрява, той е природен. Целта на Природата е да застави човека да работи. Всички хора нямат еднакви желания, затова и методите за постигането им са различни. За постигане на своите желания разумният човек използва онази енергия, която Природата е вложила в него – чрез тази енергия той трябва да реализира ония желания, които Възвишените същества са посели в съзнанието му. Между животните, хората и Възвишените същества, Ангелите, има неразривна връзка. Животните се ползват от миналия живот на хората, който те са посели в тяхното съзнание; хората се ползват от миналия живот на Ангелите, посят в съзнанието им; Ангелите пък се ползват от миналия живот на Съществата, които стоят над тях. Следователно, върне ли се назад в съзнанието си, човек влиза в миналия си живот и се свързва с животните; върви ли напред, той отива към своето светло бъдеще и се свързва с Ангелите, чиито мисли и желания иска да реализира.

Време е вече хората да се откажат от своя минал живот, от проявите на животинското си естество, и да дадат ход на светлите и красиви мисли и желания в себе си, останали в наследство от Възвишените същества. Красивият и чист живот ще спаси човека – чрез него той ще разреши своята карма и ще влезе в новия живот. Каквото посее човек, това ще пожъне. Сегашният човек още не е орал и сял както трябва. На физическия свят отчасти е изпълнил тази задача, но малко е работил в полето на сърцето и на ума си; отсега нататък той трябва да обработва тия полета, да ги разоре и посее, за да може в близко бъдеще да получи някакъв плод.

Хората се нуждаят от нови методи за възпитание и самовъзпитание, от нов морал и нови разбирания. Ако вървите по старите методи, ще има затвори, наказания, съдене и т.н. Щом длъжникът ви не може да плати дълга си, ще го дадете под съд, ще го осъдите на няколко години затвор. Какво се постига с това? Дългът плаща ли се –

не се плаща. Защо не постъпите по нов начин? Извикайте длъжника при себе си и го попитайте:

– Можеш ли да платиш дълга си?

– Не мога.

– Поне половината можеш ли да платиш?

– Не мога.

– Ами четвъртината?

– Не мога.

– Дай тогава полицата!

Вземи полицата и я скъсай. Кажи на длъжника си: „Нека от мен да мине“. Бъди свободен! И тогава, като се срещнете втори път със своя длъжник, вие ще имате приятелски отношения.

Един господин, мой познат, ми разказваше една своя опитност. Той бил адвокат и за някакво нарушение на един закон бил осъден на четири години затвор. До това време той гледал доста лекомислено на живота и при всички недоразумения бил готов да се съди с хората. Много от неговите познати му дължали известни суми; с ония, които не изплащали дълга си навреме, постоянно се карал и водел дела. Като влязъл в затвора, започнал да чете Евангелието. Едва сега той разбрал колко далеч бил от истинския живот и често си мислел: „Щом изляза от затвора, ще започна да живея по нов начин“. Дошъл денят на освобождаването му. Като се видял свободен, той решил да посети своите длъжници и да оправи сметките си с тях. Отишъл при един от тях и го запитал:

– Можеш ли да платиш дълга си?

– Не мога.

– Половината поне?

– Не мога.

– Четвъртината?

– Мога.

Той обиколил всичките си длъжници и някъде получил само четвъртината от дължимата му сума, някъде нищо, но скъсал полиците и ликвидирал с тях; щом ликвидирал правилно със сметките и задълженията си, гражданските му права се възстановили и той станал свободен

гражданин. От този момент работите му започнали да се нареждат добре. Той разбрал вече какво значи да живееш в мир с ближния си.

Някой не е готов да живее в мир със своя ближен и като не е готов да се справи с положението си, казва: „Аз ли съм най-лошият човек в света?“. Не си най-лош, но и най-добър не си. – „Аз ли съм най-глупав?“ Но и най-разумен не си. Ако си истински учен и разумен, трябва да напишеш една книга, от която да остане нещо на Земята, а другото да занесеш със себе си на онзи свят.

Всеки човек трябва да има желанието да напише поне една книга, която да остане на Земята за вечни времена; ако това не става, по-добре нищо да не пише. Ако майката роди дете, за да умре след няколко години, по-добре да не ражда. Ако книгата, която си написал, не преживее вековете, и ако детето не преживее родителите си, това показва слабата страна на човека. Мисли, желания и постъпки, които остават след човека за вечни времена, показват, че той е работил с природни, или Божествени методи.

От дълголетието на мислите, чувствата и постъпките на човека зависи и неговото здравословно състояние. Хората се оплакват от страданията, но забелязано е, че колкото повече страда човек, толкова е по-здрав – организмът му се калява и той става по-издръжлив. Хора, които не са страдали, още при първото страдание или болест отпадат. Затова казват, че човек, когото мечка е газила, е здрав. Онзи, който не е мачкан от мечка, е слаб, не издържа на болести и страдания.

Какво представлява мечката в живота? Съдбата. Значи който е газен от съдбата, става здрав и издръжлив; който не е газен от съдбата, е слаб, хилав и лесно пада. Следователно, ако някой не е страдал и боледувал, да не мисли, че е облагодетелстван. Докато е на Земята, човек трябва да боледува. Ако никак не е боледувал и му дойде една болест, веднага ще го завлече; ако често е боледувал, той се е калил, придобил е имунитет, вследствие на което организмът му е станал устойчив.

Следователно страданията не са нищо друго, освен метод за каляване, за вътрешно самовъзпитание, за укрепване на мислите и чувствата на човека. Какво лошо има в това учителят да хване учениците си за ръце и да ги вкара в класа? Какво лошо има в това Бог да ви хване за ръце и да ви заведе при Себе Си? Ако силният ви хване за ръце и ви поведе към себе си, вие трябва да знаете защо прави това.

Като ученици, вие трябва да изучавате външните и вътрешните прояви на живота, да знаете причините им; ако не изучавате живота по този начин, той ще изгуби смисъла си. Ще кажете, че признавате само добрите прояви в живота. И лошите прояви имат смисъл, както и добрите. Животът се движи между два полюса – Добро и зло; важно е да можете да се ползвате от тия две сили. Не е лошо, че съществуват Добро и зло; лошо е, когато човек нито Доброто може да реализира, нито злото може да използва. Например пияницата ходи от кръчма на кръчма, за да пие. На една кръчма го бият, на втора, на трета също го бият, но той продължава да пие; на десет кръчми го бият, пак пие. Какво е научил той от злото – нищо. Да го бият един път и да научи нещо от боя, то е намясто; но ако десет пъти го бият и не научи урока си, казваме, че този човек не е способен, не може да се ползва от уроците на живота. По отношение на изпитанията животните полесно се възпитават.

Един господин отглеждал в градината си охлюви и правил опити, за да види доколко са чувствителни и съобразителни в живота. Понеже охлювите лазели по цялата градина, той поставил като препятствие на пътя им една електрическа жица. Какво забелязал? Като достигали до жицата, през която минавал електрически ток, ония, през които токът минавал, веднага отстъпвали назад. Той слагал знак върху тия, които са опитали вече тока, и забелязал, че втори път те не посмявали да се приближат до жицата. Всички, които впоследствие се докосвали до жицата, били от неопитните, т.е. за пръв път се докосвали до тока. Нито един от парените охлюви не пристъпил втори

път. С този опит той се уверил, че охлювите имат памет и избягват изпитанието, на което веднъж се натъкнали.

Охлювът е по-благоразумен от човека в това отношение, че не изразходва енергията си напразно. Понеже човек е богат на енергия, изразходва я безразборно. Той не знае, че за всяка енергия, която му е дадена, Природата държи сметка; тя го кредитира във всички случаи, но каквото дава, пише в тефтер. Един ден човек ще плаща за неправилното и неразумно изразходване на енергията. Тя е Божествена я и трябва да се използва разумно; колкото повече придобива човек от тази енергия, толкова по-добре за него, но разумно трябва да я използва.

Когато заставят човека да плаща за неразумното използване на енергията си, за направените дългове, той плаче, страда, моли се да му простят, казва: „Тежка е кармата ми!“. Какво нещо е кармата – закон за възмездие. Всички дългове, които човек прави, трябва да плати, и то наложително. Докато яде и пие, той не мисли; щом дойде плащането, тогава започва да плаче и да се моли да го отмине горчивата чаша.

Христос дава пример как може да се плати кармата. Един цар имал слуга, който му дължал десет хиляди таланта. В деня, в който трябвало да плати дълга си, слугата се явил при господаря си и започнал да плаче, да се моли да се отложи срока на плащането. Най-после царят му казал: „Прощавам целия ти дълг. Иди да работиш и да бъдеш разумен, да не правиш нови дългове“. Какво направил после този слуга? Едва излязъл от дома на господаря си, той срещнал един свой съслужител, който му дължал само сто пенязи, хванал го за врата и започнал да го души, за да му плати дълга. Длъжникът паднал на колене и започнал да се моли, да плаче, за да отложи срока на плащането; кредиторът обаче останал неумолим, дал под съд длъжника си и го сложил в затвора. Като чул за това, царят извикал първия си слуга и му казал: „Аз ти простих целия дълг от десет хиляди таланта. Не можа ли и ти да простиш на брата си 150-те пенязи, които ти дължи?“.

Каква поука можем да извадим от този пример? Законът за прощаването гласи: всичко, което Бог прощава, и човек трябва да прости. На когото Бог прощава, и човек трябва да е готов да прости; на когото Бог не прощава, и човек не трябва да прости. Ако Бог прости на някого, а човек не му прости, затворът чака онзи, който не е готов да прощава.

Прощавайте, за да прощават и на вас. Както Бог постъпва към вас, така постъпвайте и вие към другите. Човек не може да прощава с такъв широк замах, както Бог, но може да прощава в размерите на своите възможности. Ако не можеш да простиш десет хиляди таланта, можеш да простиш 150 пенязи. Достатъчно е човек да прощава в размера на своите възможности, за да следва пътя към Великия живот.

Не е въпрос само за прощаването. Бог иска ние да не грешим. Грехът, погрешките са вметнати неща в живота; те не съществуват в съзнанието на Бога. Той иска от нас съзнателна и разумна работа, да се развиваме правилно, за да се усъвършенстваме. Земята е голяма, има място и работа за всички. Сега ще учите, ще работите, ще правите опити, за да се приготвите за високите служби, които ще ви се дадат в бъдеще. Ако някой пита защо трябва да учи и да работи, той още не е кандидат за бъдещата висока служба.

Това са бъдещи проекти, за които днес не можете да мислите. За вас е важна задачата на деня, какво днес можете да направите. Ще кажете, че трябва да се живее; трябва да се живее, но разумно. Да живееш разумно – това значи да знаеш къде да поставиш запетаи и точки, а разбърканите да поставиш на местата им. Малки са точките и запетаите, но поставени намясто, оправят работите.

Човек трябва да се познава, да изучава линиите на лицето си, да знае как е работил в миналото си и какво му предстои в бъдеще. Ако лицето му има правилни черти, а челото е добре развито, това показва, че той е работил върху себе си, но и Ангелите са работили върху него – те са влели нещо свое в него, вследствие на което са оформи-

ли лицето му; това наричаме прилив на ангелския живот в човешкия. Човек пък оставя нещо от себе си в животните. Това, което за човека е отлив, за животните е прилив и това, което за Ангелите е отлив, за човек е прилив. Значи между животните, хората и Ангелите има непреривна връзка.

Миналото на човека е отлив, а бъдещето е прилив; той трябва да използва тези две сили в Природата – от една страна, за да се справя с недостатъците, които носи от миналото, а от друга – за да се стреми към възможностите на бъдещето. Например отслабването на паметта се дължи на миналия живот на човека, който е изопачил чувствата си – неестествените чувства стават причина за отслабване на паметта. Като е ял и пил много, човек е придобил едно отрицателно качество – лъжата; който много яде и пие, много лъже – значи произходът на лъжата се крие в яденето.

Казано е в Битието, че Адам и Ева сгрешиха, когато ядоха от забранения плод. Те не знаеха какво нещо е лъжа, грях, но щом ядоха от Забраненото дърво, те прибягнаха към лъжата, за да се оправдаят – извиниха се със змията, но не признаха, че искаха да станат големи, като Бога, затова ядоха от плодовете на Забраненото дърво. Ева каза, че змията я е излъгала, Адам пък се оправда с Ева.

За да се освободи от лъжата, човек трябва да се справи с храната, с начина на храненето. Има храни, които внасят лъжата в човека. Като знаете това, правете избор в храните, които ви се дават; ядете ли безразборно, непременно ще дойдете до лъжата. Докато изчистите съзнанието си от лъжата, вие трябва да бъдете безпощадни към нея – хванете ли я в себе си, веднага я извадете вън и я питайте защо лъже. Разгледайте я научно: откъде идва, каква цел има и т.н. Ако започне да се оправдава, не я извинявайте; докато не даде обещание, че няма да ви посещава повече, ще я държите гладна. Това значи: не затваряйте очите си пред лъжата в себе си, не я защитавайте, бъдете строги както към нея, така и към всички погрешки. Сгрешиш ли, не се извинявай, но изправи погрешката си; може никой да не

те е видял, когато си грешил, но това нищо не значи. Ако никой не те е видял, че грешиш, изправи погрешката си така, че пак никой да не те види. Погрешките представляват неустойчива материя, която лесно се разлага и вкисва; щом се вкисне, започва да мирише – приятно ли ви е да миришете?

Преди две хиляди години един от старите евреи поканил Христа в дома си и Му казал: „Давам половина от имането си на бедните. Каквато и пакост да съм причинил на хората, каквото съм им изял и изпил, ще го върна четирикратно“. Христос отговорил: „Днес стана спасението на този дом“. Постъпете и вие като този стар евреин. Не се извинявайте, че сте млади и зелени, че на стари години ще живеете добре; не, още сега хванете брадата на стария човек в себе си и го разтърсете добре, да се проясни съзнанието му! Ако младият във вас греши, хванете го за косата и го разтърсете. Младият в човека е жената, а старият – мъжът; следователно хванете жената за косата, а мъжа – за брадата, и ги разтърсете добре, за да се откажат от лъжата и греха.

Като ученици, работете върху сърцето и ума си, за да развивате мекота и сила. Мекотата е в състояние да разтопи и най-коравия камък. Да бъде човек мек – това не значи, че е баба; мекотата е велико качество. Мекият човек може да влияе и на най-суровия, но пристъпите ли към суровия със строгост, нищо няма да постигнете. Мекотата е подобна на водата, която полива растенията и смекчава и най-твърдата почва. Докато си мек, т.е. докато имаш вода в себе си, ти можеш да влияеш на хората благотворно; изгубиш ли мекотата си, нищо не можеш да постигнеш. Като знаете това, стремете се да придобивате мекота, с която да работите като с мощно оръжие.

Като говоря по този начин, това не значи, че в един момент можете да станете светии или гении. Ако можете да обработите дарбите си, да станете талантливи, това е достатъчно. Ако можете да се освободите абсолютно от лъжата, която е залегнала дълбоко в душата ви, това е достатъчно. Преди да се освободи от лъжата, човек трябва

да я види, защото често той си служи с нея несъзнателно. Отворете широко очите си, за да виждате и най-малките прояви на лъжата, които наричат „бели лъжи“. Някой казва, че без бяла лъжа не може; не е така – който съзнателно работи върху себе си, той не си позволява и бяла лъжа. Разбира се, първо човек се освобождава от големите лъжи и постепенно отива към малките; ако не можете да се освободите от големите лъжи, от малките още по-мъчно ще се освободите. Човек трябва да бъде герой, за да се освободи от лъжата.

Кой човек е истински герой? Истински герой е онзи, който всякога говори истината; по-голям герой от него няма. Да говориш истината не значи да се самоосъждаш; да говориш истината значи да я изповядаш така, както е написана в теб, без никакво оправдание или извинение. Някой се опитва да каже истината, защо е направил някаква погрешка, но бърза да се оправдае; това не е изповед, в тази изповед няма никаква истина. Който взима отговорността върху си, Бог го благославя; започне ли да казва, че всички хора лъжат и той лъже – това не е изповед, нито изнасяне на истината.

Следователно, искате ли да бъдете герои, говорете истината. Човек може да бъде герой поне веднъж в живота си. С написването на своята *Изповед*[30] Толстой[31] прояви геройство. Няма по-голямо геройство от това човек да изнесе истината с всичкото си смирение. Да говориш истината – това значи освобождаване. Кажеш ли истината, приемаш ли я като ръководно начало в живота си, всички несгоди, противоречия, нещастия изчезват. Всичко отрицателно в живота отстъпва пред истината; тя е положителна величина, която претопява всички отрицателни неща. Да работиш с истината значи да познаваш алхимията и нейните закони.

Докато дойде до истината, човек минава през голяма борба. И Толстой мина през голяма борба, но предпочете истината пред всичко друго; от този момент той влезе в нова фаза на живота.

Сега и на вас казвам: бъдете герои за истината! Няма по-щастлив момент в човешкия живот от този да бъде герой за истината, да постави истината на първо място в живота си – това значи да е придобил пълно освобождаване, да е дошъл до прага на възкресението.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

43. лекция, 4 юли, 1930 г., София – Изгрев.

ВЛИЯНИЕ НА СВЕТЛИНАТА И ТОПЛИНАТА ВЪРХУ ЧОВЕКА

Тайна молитва.

Чете се резюме на темата *Предназначението на съня в Природата*.

Тема за следния път: *Отличителни черти на птиците и на рибите*.

Когато детето влезе в училище, учителят го запознава с елементарни работи: за да се научи да пише, то започва с елементите на буквите; за да се научи да рисува, започва с елементите на рисуването: точка, права, крива линия и т.н. Следователно, когато изучава живота, човек пак започва с неговите елементи. Не прави ли същото и Природата? За да се образува река, тя трябва да има първо глава, откъдето извира водата; от главата се образува цялата река. Значи всяко нещо се нуждае от глава. Същото можем да кажем и за човека – без глава човек нищо не представлява. Главата е началото на извора, стомахът и дробовете са негов резултат. Знаем, че всяка река има притоци. Какво е предназначението на притоците – те я правят по-силна, по-буйна и пълноводна. Освен глава, дробове и стомах, човешкият организъм има притоци, които го правят по-силен. Каква е крайната цел на реката – да се върне там, откъдето е излязла. Ако не стане прилив, не може да стане и отлив и обратно: ако не стане отлив, не може да стане и прилив. Всяка разумна проява на човека очаква някакъв резултат. Приливът и отливът в живота и в Природата са резултати на всяка разумна проява.

Като изучавате Природата, вие се натъквате на голямото разнообразие, което съществува в нея: виждате камъни, растения, животни и хора, но всички се различават

едни от други. Камъни, растения, животни, хора от един и същ вид, клас или раса се различават едни от други. Срещате двама братя, от едни и същи майка и баща, но намирате голяма разлика между тях. Ако спрете вниманието си на хора от различни раси, ще видите, че всяка раса има поне едно отличително от другите раси качество: например отличителното качество на бялата раса е челото ѝ; на жълтата – скулите на лицето, които му придават ширина; на черната – устните ѝ.

Ако спрете вниманието си върху произхода на расите, можете да дадете две мнения: материалистично, според което външните условия са създали различните раси, и идеалистично, според което създаването на различните раси се дължи на съзнателната работа на разумни същества. Един и същ майстор прави малък и голям чук. Каква е била мисълта му, за да направи малък чук? Малкият чук е предвиден да преодолява малки съпротивления. А големият? За преодоляване на големи съпротивления.

Различие съществува не само между расите, но и между хората от различните професии. Например военният се познава по сабята, която носи; професорът и учителят – по книгите, които носят или стоят на масите им; поетът – по стиховете, които пише; свещеникът – по потребите, които изпълнява; магът – по магическата пръчица, която носи в ръката си. Разликата между Съществата във Висшите светове е по-голяма от тази, която съществува между хората. Там Съществата се различават по степента на светлината си – колкото по-възвишени и по-интелигентни са, толкова по-голяма е тяхната светлина.

Казват за някого, че има светъл ум; значи този човек живее в Умствения свят, ползва се от неговата светлина, която му помага да решава лесно задачите си. Кажат ли за някого, че е благороден, с меко и топло сърце, това показва, че той има отношение към Духовния свят и се ползва от неговата топлина; този човек е религиозен, той е работил върху себе си и е развил своите религиозни чувства.

Две неща определят човека като истински човек: умствените способности и моралните му чувства. Чрез мо-

зъчните си центрове човек възприема светлина от горните светове и по този начин се развива умствено; колкото повече светлина възприема, толкова по-добре развити са умствените му способности. Чрез моралните си чувства човек възприема топлина от горните светове; колкото повече топлина възприема, толкова по-добре развити са моралните му чувства. Значи количеството на светлината и на топлината, които човек възприема, показват докъде е дошъл той в развитието си. Следователно, ако го лишите от топлина, чувствата му атрофират; ако го лишите от светлина, умствените му способности атрофират.

Като знаете това, никога не затваряйте прозорците на своите вътрешни очи, за да приемате всякога духовната светлина; никога не затваряйте прозорците на моралните си чувства, за да възприемате топлината от Духовния свят. Затворите ли прозорците, от които идват светлината и топлината на Живота, вие ще изпаднете в мрачни, песимистични състояния. Тази е причината, поради която хората остаряват – те преждевременно затварят прозорците си към физическия и към Духовния свят и казват: „Не се интересуваме вече от живота. Годините минават, ние остаряваме и отиваме към смъртта“. Така не се говори. Докато е на Земята, човек трябва да се интересува от всичко, което става в живота; той трябва да има отворени очи и уши, да възприема светлината и топлината и от физическия, и от Духовния свят.

Какво представлява Духовният свят – съвкупност от Разумни и Съвършени същества; те могат да ни дадат идея за Духовния свят. Силите, които действат в този свят, са напълно организирани. Съществата, които живеят в Духовния свят, имат будно съзнание за всичко, което става около тях, вследствие на което те не спят. Колкото повече спи едно същество, толкова по-несъвършено е то. Сънят има отношение към човешкото съзнание; например децата спят повече от възрастните.

Къде е мястото на Духовния свят? Навсякъде. Този свят не се определя по мястото си, а по разумността на съществата. Всеки човек, който постъпва разумно и бла-

городно, живее освен на физическия, още и в Духовния свят. В Духовния свят, когато един работи, всички работят заедно с него и му съдействат. На Земята всеки работи сам; видят ли, че някой предприема една добра работа, мнозина ще се опълчат против него и ще му препятстват.

Сега да дойдем до вашия личен живот. Вие живеете на Земята и казвате, че искате да живеете добре. Щом казвате, че искате да живеете добре, това подразбира, че вашият живот е в зависимост от нещо. От какво зависи течението на водата? Ако пред вас тече река, вие я наблюдавате пълноводна ли е, или не; това зависи от извора на реката – ако изворът е пълноводен, и реката е пълноводна.

Следователно, щом е дошъл на Земята, човек трябва да живее и да върви напред. Изворът, от който човек истича, е пълноводен; тогава и животът на човека е изобилен и добър. За да запази изобилието и доброто в своя живот, той трябва да се държи за своя Първичен извор, т.е. за Първата причина; щом прекъсне връзката си с Първоизточника на живота, той се натъква на противоречия и страдания. Какво показват страданията? Нежеланието на човека да се подчини на Първата причина, която го води към Добро. Където Доброто действа, там са постиженията; стремете се към Доброто, което ще ви свърже с Първата причина на нещата.

Съвременните хора се нуждаят от нови разбирания за живота. Ако разбиранията им са правилни, и постиженията ще бъдат добри. Това не става изведнъж, а постепенно и планомерно. От какво зависи човек да има големи постижения? От светлината на неговия ум и от топлината на моралните му чувства. Това се доказва и астрологически – колкото по-добри планетни съчетания има в хороскопа на човека, толкова по-големи са резултатите и постиженията в живота му. Има хора, които са любимци на средата, в която се движат – защо? Имат топлина в чувствата си. Студеният човек не може да бъде обичан, топлината предразполага хората.

Светлината и топлината в човека имат две главни свойства. Ние познаваме топлина, която разрушава, и дру-

га, която съгражда; за светлината знаем, че има светлина, която ослепява, и друга, която отваря очите на хората. Ние имаме предвид топлината, която съгражда, и светлината, която отваря очите. Казано е в Евангелието: „И виделината свети в тъмнината, и тъмнината я не обзе“. Следователно, когато се натъкнете на голямо умствено противоречие, мислете за светлината в различните ѝ степени.

Когато изпаднете в тъмната нощ на живота си, мислете за звездите, които светят на небето, и за Слънцето. Няма да мине много време и съзнанието ви ще просветне. Когато животът се обезсмисли, свържете се с добрите хора; от тях ще потече топлина, която ще ви ободри.

Светлината и топлината са тясно свързани – когато светлината се яви, и топлината дохожда. Под влиянието на тези сили цветята растат, плодовете зреят, водите текат, ветровете духат; те са причина за движението в света, а където има движение, там е Животът.

Като говорим за влиянието на светлината и на топлината върху човека, ние имаме предвид колко количество светлина и топлина приема той. Това зависи от устройството на главата, от нейната дължина и ширина. От светлината и топлината, които приема човешкият организъм, зависи устройството на цялото тяло. Като мисли върху светлината и топлината и ги проектира към мозъка и към моралните си чувства, човек може да развие интуицията си, да оформи и повдигне челото си. Това е много естествено. Какво прави сиромахът, който се скрил в своята малка прихлупена колибка – той постоянно мисли как да я разшири; тук я разшири, там я повдигне, докато един ден я събори и си направи една къщичка с две-три стаи, но като поживее известно време в нея, пак е недоволен, иска по-голяма къща. Така постъпва човек и по отношение на своята глава – той всеки ден прави нещо с цел да я преустрои, да стане по-възприемчива към светлината и топлината.

Природата е вложила в човека дарби и способности, които той трябва да развива, но не изведнъж, а постепенно. Развивайте това, което е вложено във вас, но не изпа-

дайте в положението на учения, на поета, на художника, на учителя, на земеделеца, които след неколкогодишна работа казват: „Достатъчно сме работили, повече не можем“. Не е така. Истинският учен, поет, учител, земеделец работят неуморно и с любов; от време на време те си почиват, но не се отказват от работата си. Истински земеделец е онзи, който след десетгодишна работа на нивата може да разговаря с житото, с тревичките, с изворите – всички го познават и отдалеч го поздравяват. Кой земеделец след такива резултати може да каже, че не иска повече да работи нивата? Колкото по-голяма е любовта на земеделеца към житото, толкова по-едро става то. Разумният и добър човек сее с любов и жъне добри плодове. Земеделецът трябва да разговаря с житото, което е посял, а житото трябва да го познава. По отношение на Великия свят човек представлява житно зърно, което трябва да познава господаря си – човек трябва да познава Онзи, от Когото е излязъл. Докато е свързан с Него, той всякога ще бъде доволен; щом прекъсне връзката си със своя Първоизточник, става недоволен и нещастен. Както изворът е свързан със своята глава, така всеки човек трябва да бъде свързан със своя Създател.

И тъй, каквото е отношението на извора към неговата глава, такова трябва да бъде отношението на човешката душа към Бога. Ако изворът се съмнява в съществуването на главата, от която извира, и се отклони от пътя си, за да търси главата на своя живот, работата му е свършена – той се отделя от главата си, загубва силата си и в скоро време пресъхва. Като знаете това, не питайте съществува ли някакво Начало, от което извирате. Не се отклонявайте от пътя си, защото животът ви ще се прекъсне. – „Да живеем добре!“ Щом имате топлина, вие живеете добре и сте добър човек. – „Да бъдем учени, да имаме знания!“ Щом имате светлина, вие сте учен, разполагате със знания. Следователно дръжте се за Великото Слънце на живота, за да приемате от него светлина и топлина, да бъдете добри и разумни.

Мнозина искат изведнъж да станат учени. Това е невъзможно. От колко конци е изплетено гемиджийското въже? За да се оплете такова въже, нужни са най-малко 10-20 хиляди конци. С една идея ставаш ли учен? Много време, много усилия и работа са нужни, за да стане човек учен. Същевременно той трябва да се свърже с умовете на учените хора в света, да работи с общи усилия; в това отношение учеността е колективен процес, резултат на колективна работа – умовете на всички учени се обединяват и работят заедно. Истински учен е онзи, който има светлина в ума си и топлина в сърцето си; той никога не пита какъв е смисълът на живота, а знае, че животът е подобен на река, която тече – както реката полива цветя, дървета и треви, така и животът носи блага за всички живи същества. Но това е второстепенна задача на живота; първата му работа е да тече.

Помнете: всяко нещо, което Природата е вложила в човека, е постижимо и обратно: всяко нещо, което Природата не е вложила в човека, е непостижимо. Това, което Бог и Природата са вложили в човека, струва повече от всички блага на живота. То стои по-високо от таланта, от гения и от светията – защо? Защото един ден, когато развие вложеното в себе си, човек е постигнал вече съвършенство.

Работете и вие върху вложеното във вас, за да придобиете един ден съвършенство, към което душата ви се стреми.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

44. лекция, 11 юли, 1930 г., София - Изгрев.

ОБИКНОВЕНИ, ТАЛАНТЛИВИ, ГЕНИАЛНИ И СВЕТИИ

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

В какво се заключава силата на човека на физическия свят? Ако се зададе същият въпрос за силата на човека в Умствения и в Сърдечния свят, какво ще отговорите? Силата му в Умствения свят се познава по неговите мисли, в Сърдечния свят – по неговите чувства и желания, а във физическия свят – по неговите постъпки, по движенията, които прави. Знаем, че всички тела се движат. Науката изучава, от една страна, движенията на телата независимо причините, които ги привеждат в движение; в този случай тя не се интересува от участието на ума в това движение. Например казваме, че параходът се движи, часовникът се движи – това е външната страна на въпроса. Като изучи външността на нещата, науката прониква навътре; тя търси вече причините за движението на телата и намира, че някаква разумна сила се крие зад тях – именно тази разумна сила ги докарва в движение. Параходът се движи, защото има машини, създадени от човека – едно разумно същество; часовникът се движи по същата причина. Самите машини са несъзнателни, но зад тях се крие разумно, съзнателно същество, което ги поставя в движение. Като разсъждавате по този начин, вие ще дойдете до заключението, че зад всяко явление в Природата се крие разумна сила.

Явява се въпросът как се познава силната воля. По нейните максимални прояви. Волята може да има максимални прояви, но за да бъде силна, тя започва от най-малките величини. Например когато детето влиза в първи клас, то започва да пише чертички, кукички, които нямат никакво отношение към него; то не знае защо пише тия

неща. Това са несъзнателни движения на ръката, но все пак волята се проявява чрез тях; в първо време участието на волята е несъзнателно. Когато кукичките и чертичките се съединят, детето се запознава с буквите, към които има вече съзнателно отношение; то знае, че тия букви ще му помогнат при четенето, и се радва, защото волята му има по-големи и съзнателни прояви.

След това започва да чертае прави линии, ъгли, които учителят свързва с известни идеи. Например една права линия може да има различни значения – тя представлява движение по плоскост, по море и по височина; в трите случая движението ѝ се различава във всички точки. Ако правата се движи по равнина, точките ѝ няма да срещат никакво съпротивление; ако се движи по море, съпротивлението между точките ѝ ще бъде по-голямо; ако се движи нагоре, към висок планински връх, съпротивлението ще бъде още по-голямо. В трите случая волята прави различни усилия, при това колкото по-разумни са усилията, толкова по-разумна става и самата воля.

Разумната воля заставя човека да мисли и да чувства. Казват, че човек е машина. Наистина, машина е човек, но съзнателна. Както хората се ползват от машините, които сами правят, така и Разумните същества в Духовния свят се ползват от мислите, чувствата и постъпките на хората.

Фиг. 1

Има мисли, чувства и действия, чийто смисъл човек не знае, но Съществата от Духовния свят се ползват от тях. Например две същества, C и D, (вж. фигура 1) излизат

от двата края на една права, движат се нагоре, по посока CE и DF и образуват два ъгъла, с които затварят една плоскост. Но защо отиват нагоре, какво ще излезе от тяхното движение – и те не знаят; те се движат, мислят, чувстват и казват, че живеят. Докато се движат, докато мислят и чувстват, те живеят; прекъснат ли се мисълта, чувствата и движението им, престават да живеят.

Духовният свят следи пътя на движението в мислите и чувствата на всяко живо същество и разумно го използва; той се интересува от чувствата на човека, а Умственият – от неговите мисли.

Следователно, ако искате да изучавате живота в неговата дълбочина, вие трябва да знаете разумни ли са вашите мисли, чувства и постъпки. Човек трябва да знае, че разумността на неговите мисли, чувства и постъпки се дължи на разумни сили, които действат вън и вътре в него. Докато е свързан с тези сили, той е разумен; щом връзката прекъсне, той изгубва разумността си и тогава волята му отслабва, а с нея отслабват мислите и чувствата му – значи волята е свързана с мислите и чувствата на човека.

Мнозина мислят, че човек може да действа, без да мисли и чувства. Това е невъзможно, волята е резултат именно на проява на мислите и чувствата; без мисъл и чувства няма воля. Така че волята на човека трябва да бъде не само силна, но и разумна, а това зависи от неговите хармонични мисли и чувства.

Чувствата и мислите на човека трябва да бъдат съсредоточени към общ център, а не разсеяни. Каква сила ще проявят дъждовните капки, ако падат върху един свод? Всяка капка ще падне и ще се пръсне по свода, без да развие голяма сила. Но ако те падат във вдлъбнатина, ще се съберат на едно място и ще проявят силата си – ще дадат тласък на нещо, ще свършат някаква работа. Като знаете това, стремете се да дадете на вашите мисли и чувства обща посока на движение, да развиете разумна сила в себе си, за да свършите някаква работа.

Мнозина казват, че имат цел в живота. Целта подраз-

бира посока, направление. Да имаш цел в живота си значи да отправиш мислите и чувствата си към една посока, в едно направление. Ако успееш да направиш това, волята ти ще бъде силна и разумна; не можеш ли да отправиш мислите и чувствата си към един общ център, ще имаш не една цел, а много цели и мислите и чувствата ти ще бъдат разхвърляни. При това положение сам ще се чудиш защо не успяваш.

Казваш: „Воля имам, а резултати нямам“. Много естествено; една воля имаш – на кои мисли и чувства първо да служи тя? Когато разделиш силите си в различни посоки, волята отслабва; на това разединяване на силите се дължат неуспехите в миналия живот на човека. Сегашната му задача е да концентрира силите на мислите и на чувствата си в една посока, в която да приложи волята си за придобиване на това, към което се е стремил в миналото. Ще кажете, че за вас е важен сегашният ви живот. Прави сте. Сегашният живот е реализиране на мислите и желанията, които сте имали в миналото; този живот подразбира още поставяне на нови мисли и желания, които ще се реализират в бъдеще. Значи настоящият живот е свързан с миналото и бъдещето, затова той е най-важен за вас.

Миналото и бъдещето на човека се свързват чрез настоящето. В Духовния свят пък миналото и бъдещето се редуват. Вашето минало представлява бъдеще за други същества; вие стоите над тях, като нещо, към което те се стремят. Понеже сте минали през този път, вие можете да им помогнете – ще им кажете през какви препятствия ще минат, как ще се справят с тях и какви придобивки ще имат. Миналото на Възвишените същества, които стоят над вас, представлява вашето бъдеще. Вие се стремите към тях и ги питате какво е вашето бъдеще; понеже са минали по този път, те ви казват какво ви предстои да минете и ви посочват методи как да работите, за да се справяте разумно с мъчнотиите си.

Оттук вадим заключението: човек може да помага на ближния си само тогава, когато е минал през същия път, през същите опитности и мъчнотии, през които ближният му минава. В това отношение трябва да бъдете внимател-

ни – не взимайте за ръководител човек, който не е минал пътя, по който вие минавате. Който е минал през вашия път и го изучил във всичките му подробности, само той може да ръководи, само той може да ви даде истинска, реална помощ.

Следователно реални неща са ония, които са опитани и преживени, които са сложили положителен отпечатък в съзнанието на човека. Ето защо свободно можете да разчитате на онова, което Възвишените същества ви казват – те са минали през вашия път и са го изучили; каквото ви кажат, всичко се сбъдва.

Като знаете това, подчинявайте се на великите закони, които управляват вашите мисли и чувства. Избягвайте страничните влияния на дребни мисли и чувства, които внасят дисхармония във вашия умствен и сърдечен свят. Не можете ли да им се противопоставите, вие сами ще се спъвате. Ако сте художник, те ще се отразят вредно върху картините, които рисувате; ако сте поет, ще се отразят върху поезията ви; ако сте музикант или певец, ще се отразят върху гласа и свиренето ви. Пазете се от дребнави хора, от дребнави мисли и чувства, за да не изпадате под тяхно влияние; те са подобни на магарешки тръни, на бодили и плевели, които пречат на цветята и на житото да растат свободно. Очистете ума и сърцето си от тях и вложете в ума си такива мисли, в сърцето си – такива чувства и желания, които внасят подтик към великото и доброто в света.

Мнозина се оплакват, че работите им не вървят добре, не успяват, не виждат резултатите на усилията, които правят. Това се обуславя от интензивността, с която работят. Например ако светията започне някаква работа, ще я свърши за 24 часа, т.е. за един ден; геният ще свърши същата работа за 24 години, талантливият – за 240 г., а обикновеният човек – за 2400 г. Следователно, ако работиш като обикновен човек, ще видиш резултатите на своята работа едва след 2400 години. – „Не мога да дочакам това време.“ Работи тогава по-бързо, като талантлив човек. – „И 240 г. са много.“ Работи като гениален и ако и 24 години ти се виждат много, стани светия, за да свършиш работата си в 24 часа и да се ползваш от своя плод още същия ден.

Светията, геният, талантливият и обикновеният човек представляват четири етапа на развитие, през които човек минава. Ако сте бързи в доброто, ще имате резултатите на светията. На което и стъпало да се намирате, гледайте да не паднете. Падането и повдигането зависят от посоката на движението. Например за да се повдигне обикновеният човек, той трябва да се съветва с талантливия; ако талантливият иска да се повдигне, трябва да се съветва с гения; геният – със светията, а светията – с Учителя. Стане ли обратното, всеки е осъден на падане. Светията не може да се съветва с гения; ако иска, може да се поучи и от него, но ще забави хода на работата си – вместо за 24 часа, той ще я свърши за 24 години. На същото основание геният не може да се учи от талантливия, нито талантливият – от обикновения.

Човек трябва да върви във възходяща степен на своето развитие, а не в низходяща. Някой иска да стане светия, да постигне всичко, което светията е придобил, да се изравни с него. Той може да стане светия, но невъзможно е да се изравни с него; докато го стигне, светията е отишъл някъде високо. Следователно каквито и усилия да проявяват хората, няма да дойде ден, когато всички да се изравнят; в развитието на човечеството всякога ще съществуват четири етапа, през които хората трябва да минават.

Казано е в Писанието: „Невъзможните за човека неща са възможни за Бога“. Какво означава този стих? Ако човек следва разумните закони на Живота, тази работа, за свършването на която се изисква дълъг период от време, ще се свърши в 24 часа. По този начин кармата на хората може да се ликвидира в кратко време и животът им да се подобри. Прераждането, като условие за ликвидиране на кармата, има отношение към обикновения човек, който свършва работата си за 2400 г.; но като се съберат усилията на талантливия, гениалния и светията на едно място, те могат да свършат същата работа за един ден. В това се крие силата на Вярата.

Казват: „Повярвай в Господа Исуса Христа, за да бъдеш спасен ти и домът ти“. Ония, които цитират този стих, взимат механичната му страна. Ние имаме предвид

Вярата на светията, на гениалния и на талантливия, които са познали Бога и прилагат Неговите закони; само за тях времето се съкращава. Механичната вяра включва съмнението. Ако вярваш във физическия свят, в Астралния не вярваш; ако вярваш във физическия и Астралния, в Умствения не вярваш; ако вярваш в трите свята, в Причинния не вярваш. Не, ще съединиш четирите свята в едно, ще вярваш в тях абсолютно – това подразбира онази Вяра, без която не можеш да угодиш на Бога или без която нищо не се постига. Вярата подразбира връзка с ония Възвишени разумни същества, които ръководят съдбата на човечеството, на народите, на обществата, на семействата и на всеки човек отделно.

Като знаете това, не се обезсърчавайте. Мнозина се обезсърчават, че работите им не стават бързо, не виждат края им; те са в етапа на обикновените хора, на които работите се свършват за 2400 години. Нека направят едно малко усилие, да ускорят процеса на своето развитие, да дойдат в положението на талантливия; ако и при това положение не са доволни, да се качат на стъпалото на гения; с още едно усилие ще стигнат и до светията.

Добре е човек да се стреми към възкачване, за да ускори работите си. Ако останете в положението на обикновения човек, вие сте обикновени войници, които маршируват; ако сте в положението на талантливия, вие сте барабанчици, които оповестяват какво трябва да се прави. Нито войниците, нито барабанчиците могат без фелдфебел, т.е. взводен, който дава направление на работата – това е гениалният човек. Най-после трябва да дойде капитанът, да извади сабята си и всички да тръгнат след него – това е светията, който има силата и властта да води хората при Бога.

Като се намерят пред мъчни задачи, хората отлагат решението им. Щом отлагат, те са в положението на обикновените хора – свързват се със съзнанието на обикновените хора, които нямат големи постижения. Какво ще бъде положението на говедаря, който пасе говеда цели 2400 години? Той ще научи живота на говедата, но нищо повече не може да постигне – в живота на говедата няма

нищо особено. След 2400 г. говедарят ще каже: „Втори път не ставам говедар“. Трябва ли човек да пасе говедата 2400 години, за да дойде най-после до идеята, че и без него те могат да пасат трева и да пият вода? Веднъж дошли до тази идея, бъдете внимателни да не изпаднете в същото положение; не уреждайте работите на говедата, оставете ги сами да пасат. Говедата представляват обикновените човешки мисли, чувства и желания, които понижават уровена на човека; оставете ги сами да се справят в живота, защото вземете ли участие в техните работи, вие забавяте развитието си.

Младото поколение трябва да реши задачата да се откаже от своите говеда. Младият трябва да вземе говедарската си тояга, говедарската си торбичка и да ги хвърли настрани, далеч от себе си. Каже ли, че това ще стане в бъдеще, той сам се спъва. Никакво отлагане! В бъдеще всеки трябва да си казва: „Днес или никога! Щом съм започнал една работа, ще я свърша още днес – започнал съм я сутринта, ще я свърша до вечерта“. Бъдете като светията – кажете си: „Започвам работата си с изгряването на Слънцето и ще я свърша със залязването“.

– „Ами, ако не успея?“ Не допускайте в ума си никаква отрицателна мисъл. Светията започва да работи и не мисли за неуспех – той знае, че вечерта работата трябва да бъде свършена, нищо повече. Допуснете ли една отрицателна мисъл в ума си, не можете да бъдете светия. Ако не допускате нито една отрицателна мисъл в ума си, вие сте свързани със съзнанието на светията и ще свършите работата си така бързо, като него – от изгрев до залез слънце.

Правете опити в това направление, за да видите резултата на положителните мисли. Представете си, че нямате пет пари в джоба си, а ви трябват 500 лева. Сложете в ума си мисълта, че днес, от сутринта до вечерта, ще получите отнякъде 500 лева, и вижте какво ще стане. Ако не допуснете нито една отрицателна мисъл или нито едно отрицателно чувство и съмнение в сърцето си, наистина тия 500 лева ще дойдат отнякъде; влезе ли в ума или в сърцето ви и най-малкото съмнение, опитът остава безрезултатен – нищо няма да получите. Ако имате вярата на светията,

парите ще дойдат в 24 часа; ако имате вярата на гения, парите ще дойдат след 24 г.; ако имате вярата на талантливия, парите ще дойдат след 240 г.; и най-после, ако имате вярата на обикновения човек, парите ще дойдат след 2400 г. От вас зависи коя опитност да предпочетете.

Отличителната черта на светията е, че той абсолютно изключва съмнението от своя ум и от своето сърце; тази е причината, поради която работите му стават в един ден. Геният допуска поне една отрицателна мисъл в ума си, затова работите му се извършват в продължение на 24 години. Кой не би намерил 500 лева в един ден, ако го заплашат с наказание или със затвор? Това значи да вярваш в Господа. Когато човек вярва в Бога, дългият период от време се съкращава и единият час става приятен и съдържателен. Увеличиш ли деня в години, ти си допуснал съмнението в ума си.

И тъй, кое е съществено в живота? Което се постига в един ден. Щом е така, работете с късите периоди – прилагайте методите на светията и на гения. Някой не е доволен, че е употребил 24 години, докато свърши една работа – значи той е работил с ума на гения; нека работи тогава с ума на светията, за да свърши работата си за един ден. Причината се крие в самия човек – с каквито средства е работил, такива ще бъдат и резултатите от неговата работа.

Мнозина питат защо трябва да вярват. Вярата е необходима за съкращаване на времето – като вярвате, ще свършите работата си в един ден. – „Защо трябва да вярвам?“ За да се излекуваш в един ден. Ако се излекуваш в 24 години, ти си употребил методите на гения; ако умреш, значи си употребил методите на обикновения човек, вследствие на което много пъти ще се раждаш и прераждаш.

Вярата подразбира съкращаване на процесите. Някои казват, че е глупаво човек да вярва, други питат може ли да хвърчи човек, като вярва; и това е възможно – рибите се превърнаха в птици, след като повярваха, че могат да хвърчат. Един ден, когато човек повярва, че може да хвър-

чи, ще стане Ангел. Има хора, които са повярвали в това, и Ангели са станали.

Следователно, който иска да еволюира, трябва да приложи закона на Вярата като велик Божествен принцип; само тогава той ще разбере, че без Вяра не може да угоди на Бога, нито да очаква някакви постижения.

Само светлият път на Мъдростта води към Истината.
В Истината е скрит Животът.

45. лекция, 18 юли, 1930 г., София – Изгрев.

НА ЕЗЕРАТА

Тайна молитва.

Сега, като сте дошли на езерата, вие искате да използвате планината с всичките нейни блага. Някои правят студени бани, а други – топли. Студените бани са за героите, но за предпочитане са топлите. Целта на къпането е да се отворят порите на тялото, дишането да става и чрез кожата. Като се къпете, не трябва да се страхувате от простуда – някой се къпе с топла вода, но се страхува да не се простуди, да не заболее от хрема или от кашлица. Който пристъпва към къпането с топла вода без страх, със съзнание, той не може да се простуди. Ако пък го хване хрема или кашлица, и това не е лошо – чрез хремата и кашлицата човек чисти дробовете си и цялата дихателна система от вътрешни утайки, но той трябва да знае как да се чисти, за да изхвърли навън нечистотиите от дробовете си.

За да не се простудява, човек трябва да се огражда. Това се постига по два начина: чрез концентриране на мисълта и чрез молитва. Някои мислят, че като метод молитвата е лесно приложима. Зависи каква ще бъде молитвата – ако се молите механично, никакъв резултат няма да постигнете. Механичната молитва подразбира безразборно дрънкане на звънци. Ако отидете в някоя голяма къща и започнете да дрънкате ту на един, ту на друг звънец, все ще излезе някой човек, за да разбере кого търсите, но приятелят, когото търсите, няма да излезе.

Вие не знаете адреса на вашия приятел, вследствие на което не можете да го намерите. Защо не знаете адреса му? Връзката ви с него е прекъсната. Съзнателната молитва подразбира директно влизане в контакт с приятеля ви – вие знаете улицата, къщата, етажа, стаята, където той живее, и веднага натискате звънеца; той отваря вратата

на стаята си и любезно ви поканва. Следователно концентрираната мисъл и съзнателната молитва са условия за ограждане на човека, за да се запази от лоши външни условия; щом е ограден, човек не се простудява и нищо чуждо отвън не може да го нападне – той знае къде да бутне, за да чуе гласа на приятеля си, който всякога може да му се притече на помощ.

Един доктор, наш приятел, разправяше своя опитност за силата на молитвата. Една вечер жена му отишла на концерт и помолила мъжа си да наглежда малкото дете, да не се събуди и да заплаче. Докторът обещал, че ще се грижи за детето. Тя отишла на концерта и била спокойна, понеже мъжът ѝ е вкъщи. Случило се, че детето се събудило по-рано, отколкото майката предполагала, и започнало да плаче. Бащата го взел на ръце и се помъчил да го успокои, но детето непрестанно плакало; той го люлял, носил го на ръце из стаята, но детето не млъквало. Дошло му наум да употреби някои лекарски методи, но и те не помогнали. Така минали два-три мъчителни часа, но детето все продължавало да плаче и той започнал да поглежда към вратата, дано майката се покаже; видял се в чудо, не знаел какво да прави с разплаканото дете. Най-после му дошла идея да приложи молитвата, с която никога до това време не си служил. Обърнал се към св. Никола, към Ангелите, но пак никаква помощ. В пълно отчаяние той се обърнал към Бог: „Господи Исусе Христе, помогни ми да се справя с това дете!“; едва изрекъл тези думи, и детето престанало да плаче. Сега вече той разбрал силата на молитвата; кратка, но прочувствена била тя, затова веднага получил отговор.

Съвременните хора се намират в положението на този доктор. В първо време те разчитат на себе си, на научните си познания, но като видят, че са безпомощни, търсят светии и Ангели. Като не получат помощ от тях, обръщат се към Бог, Който веднага изпраща помощта Си.

Следователно, докато разчитате на човешкото в себе си, всички ще минават и заминават край вас, без да се отзоват; като се обърнете към Божественото, помощта ще

дойде. Ако вашата работа е по-важна от тази на обкръжаващите, помощта ще дойде; ако работата ви не е много важна, колкото и да викате за помощ, никой няма да ви отговори. Така че когато не получавате отговор на молитвата си, едно от двете е вярно: или не сте се молили както трябва, или работата ви не е важна.

Ще кажете, че тези работи са ви познати, че са елементарни неща. Зависи как ги знаете. Мнозина мислят, че знаят някакъв език, но като започнат да говорят, произвеждат смях. Един американец преподавал френски език някъде в Америка. Случило се да пътува във Франция. Когато отишъл в един хотел и започнал да говори френски, келнерът не разбрал нищо и го запитал:

– Друг език знаете ли?

– Английски.

– Говорете на английски!

Произношение се иска за всеки език. Ако знаете един език, трябва да го знаете основно. Следователно, който иска да влезе във връзка със Съществата от Небесния свят, трябва да знае езика им добре; ако не знаете езика на Природата точно, с всички правила и произношения, колкото и да викате към нея – ни глас, ни услишание.

Искате ли да изпратите мисълта си към Небето или към Разумната Природа, мисълта ви трябва да бъде проникната от дълбоко чувство. Небето не разбира какво искате от него, ако мислите, без да чувствате. Наистина, когато обича, човек говори сладко; ако няма любов в сърцето си, говорът му е дисхармоничен. За да бъде говорът ви приятен и хармоничен, изучавайте небесния език. Мъчен е той. Ако за обикновените езици на Земята са нужни няколко години, за да се научат добре, колко повече време е нужно за изучаване на небесния език! За това са нужни не години, а векове и животи.

Сега ще прочета трета глава от Първото послание към Коринтяните.

„Понеже сте още плътски; защото, докле има помежду вас завист, разпра и разногласие, не сте ли плътски и не постъпвате ли по човечески?“ (3 ст.) Така е говорил Па-

вел на вярващите по онова време. Много неща имало, от които те се съблазнявали. И съвременните религиозни се съблазняват от много неща, и вие се съблазнявате. Всеки човек има някакъв авторитет, пред който се покланя. Религиозните спират вниманието си ту върху някой брат, ту върху някоя сестра, считат ги за авторитети; те казват: „Този е напреднал духовно“ или „Тази е напреднала духовно“, трупат се около напредналите, искат да чуят нещо от тях.

Как познавате кой човек е авторитетен? Ако става въпрос за чешмата, лесно се проверява нейният авторитет – сложете стомната си под чучура и вижте за колко време ще се напълни. Ако една чешма пълни стомната ви за половин час, авторитетът ѝ е със стойност, равна на половин час; ако се пълни за 15 минути, авторитетът ѝ е със стойност, равна на 15 минути; ако се пълни за 5 минути, авторитетът ѝ е със стойност, равна на 5 минути. Друга чешма пълни стомната ви за 5 секунди. При коя чешма ще отидете – при последната; значи последната чешма е най-авторитетна.

„Кой е, прочее, Павел и кой е Аполос? Не са ли служители, чрез които повярвахте, и то както е Господ всекиму дал?“ (5 ст.) Всеки приема заплата според труда си. Който работи за Господ, няма защо да се стреми да бъде авторитет. Всеки трябва да бъде авторитет за себе си.

„Защото ние сме съработници на Бога.“ (9 ст.)

„Защото никой не може да получи друго основание, освен положеното, което е Исус Христос.“ (11 ст.) Под думата *основание*[32] Павел разбира Божията Любов. Ако нещата в света не стават така, както Божият Дух диктува, нищо не се постига.

„Всекиму работата ще стане явна; защото денят ще я покаже, понеже с огън се открива; и огънят ще изпита всекиму каква е работата.“ (13 ст.)

„На когото работата, която е зидал, устои, той ще вземе заплата.“ (14 ст.)

„А на когото работата изгори, ще се ощети.“ (15 ст.)

Сега вие искате да чуете нещо от мен, да го сложите

в торбата си или да го изядете. Ако искате да пълните торбите си, нищо няма да ви говоря; аз искам да бъдете свободни, да вървите леко, без товар. Щом искате да чуете нещо, трябва да сте готови да възприемате и прилагате.

Представете си, че живеете в свят между съвършени хора, които се отнасят добре с вас: където отидете, всички ви приемат добре, услужват ви, задоволяват вашите нужди. Като прекарате известно време между съвършените, изпращат ви на Земята, между несъвършените, за да видите как ще се справите с тях. Те са груби, невнимателни, не искат да знаят за вашето съществуване. Като се натъкнете на тяхната грубост, и вие ставате груби; на вашите остри думи те отговарят още по-грубо: този ви бутне, онзи ви бутне, трети ви удари една-две плесници. Вие се чудите какво става с вас. Спомняте си за съвършения свят, където ви носеха на ръце, и не знаете защо сте слезли в този неразбран свят, между грубите хора. Какво трябва да правите? Знание ви е нужно. Какво ще правите, ако срещнете вълк или мечка? Нито вълкът, нито мечката можете да впрегнете, както впрягате коня. Можете ли да срещнете риба на пътя си? Не можете, рибата живее във водата; ако излезе от водата, тя е осъдена на смърт. Можете ли да срещнете цвете на пътя си, както срещате животно? Не можете – защо? Защото цветето е посадено в земята; излезе ли от земята, то изсъхва.

Следователно рибата живее във водата, птицата – във въздуха, животното – на земята, а растението черпи храна главно от почвата, където е заровило главата си. Това показва, че всяко нещо трябва да се постави на мястото си. И човек трябва да бъде на мястото си. Съвършеният не може да живее както несъвършените; той може да им помага, но не може да живее с техните мисли и чувства, не може да поддържа техния морал и техните разбирания.

Като ученици, вие се нуждаете от право разбиране, да не размествате нещата. Да размествате нещата, това значи да желаете цветето да ходи по земята като вас – това е невъзможно. Вие искате рибата да излезе от водата, а птицата да напусне въздуха и да дойдат на земята при вас.

Цветето, рибата, птицата, млекопитаещото са символи, с които се изразяват мислите и чувствата на човека – има мисли и желания, които приличат на цветята, на рибите, на птиците и на млекопитаещите. Като разбира характера на своите мисли и желания, човек трябва да знае къде да ги постави; щом ги постави в съответната им среда, те ще се развият правилно, без да му причиняват някаква вреда. Ако не знаят как да се справят със своите мисли и желания от рода на хищниците, хората страдат, пъшкат, търсят начин да се освободят от тях.

Ще кажете, че лошите мисли и желания трябва да се пъдят навън. Как ще изпъдите една лоша мисъл от ума си или едно лошо желание от сърцето си? Не е лесно да се справите с тях. Как се е справял българинът с турските дерибейове? Като отивал някой дерибей в дома на българина, последният веднага постилал трапеза, на която слагал чорба от агне или кокошка, печена кокошка, баница, а след това една-две чаши ракия или вино и му казвал: „Заповядай, ефенди“. Като прекарвал по два-три дни при българина, дерибеят си отивал доволен от гостоприемството. Умен е българинът, знаел как да постъпи с дерибея, за да не го настрои против себе си.

Какво ще правите, ако ви посети някоя лоша мисъл или лошо желание? Можете ли да ги изпъдите? Те са силни като дерибея. Дойде ли ти такава мисъл на гости, ще я посрещнеш добре, ще я угостиш според естеството ѝ и след това ще я поканиш пак да те посети; ще ѝ кажеш, че си доволен от посещението ѝ. Ако я приемеш по този начин, тя сама ще си отиде; пъдиш ли я, няма да излезе и като остане насилствено, ще ти причини някаква пакост.

В Писанието даже е казано да любите враговете си. Лошите мисли и желания са врагове на човека, които трябва да обичате, за да се освободите от тях. Хиляди и милиони начини има, чрез които човек може да се справи със своите мисли и желания. Колкото са формите на Любовта, по толкова начини човек може да се справи със своя вътрешен живот, изявен чрез неговите мисли, чувства и желания. Ще кажете, че човек сам създава формите

на своите мисли и желания; човек създава само външната им опаковка, т.е. дрехите им, а самите мисли и желания в различни форми идват от други светове – те посещават човека, прекарват известно време при него и го напускат. За да не изпада в заблуждения, човек трябва да различава произхода и характера на мислите и чувствата си. Като прави сравнение между проявите си, той казва: „Отиде първата любов, няма да се върне вече“ – значи той намира разлика между първата и втората си любов.

Казвате: „Какво беше едно време, каква любов имах!“. Любов, която се мени, не е истинска. Ти си обичал дрехата на човека; щом съблече новата си дреха и облече старата, ти не го обичаш – това не е любов. Не се заблуждавайте от външните форми на нещата, нито от тяхната привидност. Изучавайте живота в неговата дълбочина.

Като ученици, вие трябва да разбирате символите, чрез които Природата говори. Тя говори всеки ден по различен начин. Например като сте дошли тук, мнозина мислят, че са на курорт и трябва да си починат; всъщност те започнаха да пренасят камъни, да оправят мостове – това е задача, която Природата им възлага. Тя иска да им каже: „Всички хора имат в себе си мочурливи, влажни места, над които трябва да се построят мостове, да минават свободно“. Всички имате в себе си извори, поточета, които са буренясали и тинести; за да се ползвате от водата им, трябва да ги изчистите. С чистенето на изворите в Природата и строенето на мостове вие подобрявате своя вътрешен живот. Всичко, което става в Природата, става и в човека, затова ви дадох задачата да изчистите изворите, които срещате в планината, и да построите мостове.

Какво ще кажете, ако видите на земята окапалите листа на крушата? Окапали са листата ѝ, но тя е жива; след известно време ще видите на нея нови, млади листенца. Страшно е, когато видите, че под някоя круша няма нито един окапал лист, но не дава надежда да се яви поне един зелен; тази круша е изсъхнала, в нея няма никакъв живот. И човек може да бъде в положението на живата круша, на която наесен окапват листата, а напролет израстват нови;

той може да бъде и изсъхнала круша, която не дава признак на нов живот.

Пазете следното правило: каквото правите, правете го съзнателно и с любов. Като ви накарах да пренасяте камъни, аз имам предвид ползата от това упражнение. Ще работите половин час, но като вдигате и слагате камъните, вие възприемате електричеството и магнетизма, които те съдържат. Като сте неразположени, хвърлете няколко камъка надолу; като ги хвърлите, вие възприемате енергията им и сменяте състоянието си. Ще кажете, че е празна работа да хвърляте камъни; празна работа е, когато човек нищо не прави. Като хвърляте камъни, като ги местите, вие придобивате практически знания, до които по друг начин не можете да се домогнете – например ще разберете, че някои камъни не трябва да се местят; само Природата има право да ги мести.

Много знания има човек, но още много има да учи. Знаете ли например каква числена стойност представлява всяка ваша мисъл, всяко ваше чувство и желание? Знаете ли каква форма имат те? Някои мисли имат праволинейна форма, други – елипсовидна, трети – квадратна и т.н. От формата им съдите за техния вътрешен смисъл. Това е знание, което ще придобиете в бъдеще; докато живеят в личния си живот, хората са далеч от него. За да придобие вътрешно знание, човек трябва да живее в душата си, т.е. да даде предимство на душата си пред своите лични изисквания.

Като сте дошли на планината, задачата ви е да се опознаете отблизо, да сте готови едни на други да си помогнете. Кой какво казал, каква грешка направил – не го съдете; ако не можете да се помолите за него и не можете да му дадете един добър съвет, поне не го критикувайте – само по този начин се създават здрави, приятелски отношения.

Обичайте ближните си, помагайте им, за да ги освободите от въжетата, с които са вързани. Ако ги критикувате и мразите, без да съзнавате, вие завързвате краката и ръцете им с въжета. След всичко това питате: „Какво

мислят хората за мен?“. Ако завързвате ръцете и краката им с въжета, те мислят лошо за вас и не ви обичат; ако ги развързвате, те мислят добре за вас и ви обичат. Следователно, срещнете ли човек, на когото ръцете и краката са вързани с въжета, освободете го; той всякога ще ви благославя. Опитайте се да вържете кучето, което е било на свобода, да видите какво ще прави – то ще се хвърля, ще прави опити да ви ухапе, недоволно е. Всяко живо същество иска да бъде свободно.

Следователно новата философия на живота носи освобождение за хората. Като възприемете и прилагате тази теория, вие ще се развързвате. Ако не сте вързани, ще внимавате да не дойде някой да ви върже. Когато са свободни, хората живеят в пълна хармония и любов и където и да отидат, в планината или в градовете, навсякъде виждат работата на Великия Божи Дух: в нареждането на камъните, във водите, които извират, във ветровете – навсякъде виждат Божия пръст. Не са ли свободни, те не виждат великата хармония в живота и казват: „И тук, и там, навсякъде оставаме неразбрани“.

Като ученици, работете върху себе си вие да разбирате хората, а не те да ви разбират. Какво ще бъде положението на богатия, ако сиромасите разберат, че той е богат? Един след друг те ще тропат на вратата му и ще искат пари: кой сто лева, кой двеста, кой хиляда лева; накъдето се обърне, той ще чува един и същи разговор. Това еднообразие ще го умори и най-после той ще бъде принуден да остави касата си на разположение на бедните, всеки да взема колкото му трябват. Когато човек доброволно даде касата си на разположение на бедните, тя придобива свойството сама да отпуска на всеки човек такава сума, каквато в дадения случай му е нужна; по този начин се избягват всякакви злоупотреби.

Какво се иска днес от вас? Най-малкото да говорите само добри, положителни думи. Като видите някой човек, намерете нещо добро в него и говорете само за доброто. Ако видите някой болен, мислете, че ще оздравее; пратете му добри мисли и му кажете няколко насърчителни думи.

Добрите думи, които излизат от устата ви, внасят бодрост и сила и в самите вас. Като се ръкувате с някого, пожелайте да бъдете в хармония с него. Ако не постъпвате по този начин, вие събирате суров материал за градеж, слагате го на едно място, но нищо не можете да съградите – защо? Нямате споителните материали, необходими при градежа на къщите.

Прочетете днес трета глава от Първо послание към Коринтяните и размишлявайте върху нея. В тази глава има нещо общо между вас и тези, на които е говорена – и вие се натъквате на чужди мисли и желания, с които не знаете как да се справите.

„Не знаете ли, че сте храм Божи и Дух Божи живее във вас?“ (16 ст.) Няма по-велико благо за човека от това да стане храм Божи, Дух Божи да живее в него и да се радва и благодари за всичко онова, което Бог е създал и вложил в него. Радвайте се, защото сте в деня, в който сте създадени. Той е шестият ден – петък. Съботата е ден на почивка, а неделя – ден на възкресение, на избавление от оковите на ограничението и на смъртта.

46. лекция, 1. август, 1930 г., Седемте рилски езера

ПЪРВИЯТ ДЕН

В човешкия живот има два главни момента: когато човек заминава за другия свят, или умира, и когато умрелият се връща обратно на Земята, т.е. когато оживява. Първият процес причинява голяма скръб на живите, те скърбят за заминалия; вторият процес причинява голяма радост.

Ще прочета 20-а глава от Евангелието на Йоан.

„И в първия ден на седмицата Мария Магдалена идва на гроба сутринта рано, когато биде още тъмно, и гледа – камъкът вдигнат от гроба.“(1 ст.) Думите „когато беше още тъмно“ изразяват материалната страна на въпроса – тя гледа и нищо не вижда, освен това, че камъкът е вдигнат от гроба – духовната страна на въпроса.

„А Мария стоеше вън до гроба и плачеше.“ (11 ст.) Мнозина и до днес още стоят вън до гроба и плачат.

„И това като рече, обърна се назад и вижда Исус, че стои.“(14 ст.)

Като четат Евангелието, някои мислят, че трябва да имат същите опитности, през които минаха учениците на Христос. Това не е необходимо. Има неща, които за едни хора са необходими, а за други не са. За да купите един килограм хляб, нужно ли е да знаете кой е орал и сял нивата, кой е млял житото на воденицата, как е замесвано брашното, как е направен хлябът и как е печен в пещта? И това е добре – да види човек и да знае, но по-добре е направо да си вземе хляб и да се нахрани. Опеченият хляб е Словото Божие. За предпочитане е човек да носи Словото Божие в себе си, отколкото да слуша само как се проповядва, без да Го възприема.

В живота на съвременните хора има много непотребни неща, които постепенно изместват важните и красивите. За да не става изместване, човек не трябва да спира вни-

манието си на маловажните неща. Например хората искат да станат велики, богати, учени, да се прославят и най-после, ако има време, тогава да търсят Истината. Не е ли по-добре човек да тръгне по обратния процес – да намери Истината, а после да се стреми към останалите неща? Ако първо придобивате благата на живота, а после Истината, всичко придобито ще се изгуби; ако първо придобиете Истината, а после – останалите блага, ще запазите всичко, което сте придобили. Следователно, за да не губите благата, които придобивате, намерете първо Истината. Ако Истината остане на последно място, придобитите блага едно след друго ще изчезнат.

Ще ви задам още няколко въпроса. Кое е по-добре за майката – първо да има деца и после да намери Бог или първо да намери Бог и после да има деца? Кое е по-добре за човека – първо да придобие знания и да стане учен, а след това умът му да светне, или първо да има светъл ум, а после да придобива знания? Значи важният въпрос за човешката душа е да намери Истината, а после да придобива блага; важният въпрос за майката е първо да намери Бог, после да ражда деца; важният въпрос за човека е първо да има светъл ум, а после да придобива знания.

Една от великите истини на живота е, че Бог не е изпратил човека на Земята нито да господарува над ближния си, нито да му слугува. Ако някой е изпратен на Земята да бъде господар или слуга, той непременно щеше да носи своите акредитивни писма; ако не носи такива писма, положението му не е сигурно. Човек трябва да слугува на Бог чрез ближния си, а не на самия човек. Не е лошо понякога човек да бъде господар, нито е лошо да бъде слуга, но той трябва да знае защо иска да бъде господар или защо иска да бъде слуга.

Защо човек трябва да бъде господар? За да оправи объркаките си сметки: още от миналото той дължи на своите слуги и днес, като богат господар, трябва да изравни сметките си. Защо човек става слуга? За да изправи грешките си: в миналото, когато е бил господар, е имал лоши отношения към подчинените си; сега е дошъл на

Земята като слуга, да опита положението на подчинения и да изправи грешките си. Слугата трябва да си каже: „Едно време бях господар, давах заповеди и не изпълних волята Божия както трябваше. Днес дойдох да слугувам, да получавам заповеди и да ги изпълнявам – само по този начин мога да изправя грешките си“.

Като ученици, за вас не е важно дали ще бъдете господари или слуги; важно е да придобиете Истината и Любовта. Само красивият може да придобие Истината и Любовта, грозният не може да ги придобие. Не виждаме ли същото и в живота на младата мома? Ако е красива, любовта идва при нея; ако не е красива, любовта стои далеч. За да я хареса някой момък, тя се облича добре, носи пръстени, украшения, маже лицето си, за да бъде красива. Любовта не се привлича от външността на нещата; тя търси знанието и светлината, тя търси свободния човек. Има смисъл момата да носи пръстен на ръката си, но ако той може да се превръща в хляб – да е достатъчно да чукне с пръстена си, за да се яви пред нея добре опечен хляб; пръстенът на момата трябва да я прави мощна, да преодолява мъчнотиите в живота. Сегашните моми са дошли до първата фаза в живота: те са добре облечени, с украшения, с пръстени на ръцете си, но техните пръстени не могат да се превръщат в хляб.

Тази идея ви оставям днес: да придобиете пръстена, който се превръща в хляб. Проста е тази идея, но не помалко е и сложна. Обективна е тази идея, но същевременно и отвлечена. Христос казва: „Аз Съм Живият хляб, слязъл от Небето. Който Ме яде, той има живот в себе си“. Учениците Христови се съблазниха от тази идея, заради което 70 души от тях Го напуснаха. Които разбраха вътрешния ѝ смисъл, станаха ученици на Христос и продължиха делото Му. Те повярваха в силата на Живия хляб.

Вятърът, който духа сега, е продължение на снощния. Всички опитахте силата му – той разтури палатките ви, не ви остави да спите. Кога не спи човек – когато има да разрешава някакви въпроси. Следователно вятърът подразбира мисъл – той иска да ви каже, че трябва да мислите, за да разрешите правилно въпросите си.

Христос казва: „Аз Съм Живата вода. Който пие от нея, никога не ожаднява“. Сега и ние изчистихме изворчето, наредихме около него бели, хубави камъни. Всичко това правим за водата, която извира. Ако нямаше вода, тези камъни щяха да бъдат безпредметни. Изворът краси цялата местност. Той представлява знанието, към което всички се стремят. Всеки търси знание, което извира; това не е обикновено знание, което може да се събере в щерна – в щерната може да има много вода, но тя е дъждовна. Време е вече да се откажете от щерните, живи извори трябва да текат! С други думи казано: Божественото трябва да се прояви. Защо? Защото Божествените неща никога не остаряват. В Божественото няма страдания и скърби, няма болести и смърт; в Божественото се крие всичко положително, затова Божественият живот е наречен положителен.

Казано е в Писанието, че Христос се яви на учениците Си след смъртта Си и каза: „Мир вам!“. Това беше доказателство, че човек живее и след смъртта – значи смъртта не е в състояние да отнеме живота. Когато човек влезе в новия живот, първата му работа е да погледне към раните на ръцете си, като свидетелство на разпятието, през което е минал. Той ще се усмихне и ще се зарадва, че е оживял. Новият живот излиза от раните, през които са минали гвоздеите.

За да дойде животът, трябва да се отворят всички запушени канали. Които не разбират това, мислят, че човек трябва да бъде валчеста топка, отвсякъде запушена, за да не влезе някой отвън и да го обере. Не, колкото повече отвори, или прозорчета, има човек, толкова по-добре. Той има около седем милиона пори на тялото си, които трябва да бъдат отворени, за да може през тях да диша, т.е. да може животът свободно да се втича и изтича. Можете ли да си представите едно здание със седем милиона прозорци? При това знаете ли колко ще струват тези прозорци, ако за всеки един трябва да платите най-малко десет лева? Ако във време на земетресение прозорците на това здание се счупят, трябва да платите 70 милиона, за да направите нови, но прозорците на човешкото тяло са направени от огъваема, нечуплива материя.

В заключение на това пожелавам ви всичките ваши врати и прозорци да бъдат отворени по всяко време. За какво? За Доброто. Пожелавам ви същевременно вратите и прозорците на къщите ви да бъдат винаги затворени. За какво? За злото. Доброто трябва да влезе вътре, а злото да стои отвън.

Как можете да се убедите, че Христос е бил прободен в гърдите? По два начина: или като сложите пръста си в раните на Христос, или като повярвате. Чрез Вярата човек се свързва с реалността, т.е. с Първата причина на нещата, затова е казано в Писанието, че без Вяра не може да се угоди на Бога. Докато растението не е свързано със земята, то не може да се храни и да се развива. Докато човек не е свързан с водата, с въздуха и със светлината, той няма откъде да черпи храна и не може да се развива; каквото и да прави, трябва да запази поне една връзка, чрез която да черпи сокове от земята и да се храни с тях.

Сега ще дойдем до най-важните въпроси, които интересуват всички хора; те са следните: какво нещо е Бог, къде е Той и как ще Го намерите? Този, Който е бил преди мен, преди моето съществуване, това е Бог. Той е там, където аз не съм бил. Ще Го намеря там, където винаги съм бил. Първият, Който е създал живота и ни събудил за живота, Първият, Който е създал всичко за нас, е Бог.

Ще кажете, че не сте Го виждали. Това е друг въпрос. Не сте Го виждали и не Го виждате, защото очите ви са затворени. Станете рано, отворете очите си, измийте ги добре и ще видите Светлината и Истината. Засега Истината е скрита за вас, защото не сте се справили още с противоречията, т.е. не сте изплатили дълговете си. Всеки човек носи Истината в себе си, но всички не са я проявили. Идете в света да я приложите и от начина, по който я приложите, ще зависи как ще издържите изпита си – ако можете да предадете Истината на хората, издържали сте изпита добре и влизате в новия живот.

Как ще предадете Истината на хората? Ще им кажете: „Досега бях господар, отсега нататък ставам слуга, а вие ще ми бъдете господари. Като господар, аз живях без Бог;

откакто повярвах в Бог, реших да стана слуга, за да запазя връзката, която съм създал с Него“. Добрият слуга ще бъде и добър господар.

Сега, ако някой пита защо съществуват господарите, отговорът е следният: господарите съществуват, за да има на кого да се проповядва и да има добри слуги. Защо съществуват слугите? За да има добри господари. От добрите слуги излизат добри господари, но и от добрите господари излизат добри слуги.

Тайна молитва.

47. лекция, 8. август 1930 г., Седемте рилски езера

УПЪТВАНИЯ И НАСТАВЛЕНИЯ

Едно от важните неща в живота е вътрешната връзка. Каквото и значение да давате на нещата, ако нямат вътрешна връзка помежду си, те са без съдържание и смисъл. Как ще изразите мисълта си устно или писмено, ако между буквите, с които си служите, няма вътрешна връзка? Всяка мисъл, всяко чувство и всяко желание представляват отделни елементи, между които трябва да има известна връзка; не съществува ли никаква връзка между тях, човек непременно ще се натъква на мъчнотии и противоречия.

Следователно, когато прояви едно желание, човек трябва предварително да го е обмислил и почувствал и след това да го изяви. Ако между мисълта и чувството има вътрешна връзка, желанието може да се реализира и да даде добри резултати. Вие сте дошли на планината да придобиете известни опитности. Ако от опитностите, които имате, запазите в съзнанието си поне няколко образа, които можете да поставите в хармония и във вътрешна връзка помежду им, ще бъдете доволни и радостни; не можете ли да запазите нито един образ в съзнанието си, ставате недоволни и кисели. Всеки иска да запази такива образи в съзнанието си, които хвърлят светлина върху пътя, по който върви.

Всички хора искат да им се открие нещо. Естествено е това желание, но трябва да знаете, че нещата се откриват постепенно, а не изведнъж. Ако се изкачвате на един планински връх, можете ли да го видите, докато сте още в подножието на планината? Може ли върхът да ви се открие изведнъж? Това е невъзможно, нещата ще ви се откриват стъпка след стъпка, от подножието до самия връх; когато стигнете на върха, тогава ще ви се открие цялата местност. С други думи казано: когато стигнете целта,

към която се стремите, тогава ще се реализират мислите и желанията ви. Всеки най-малък стремеж и всяка най-малка опитност в живота на човека го водят към върха, т.е. към неговата цел.

Не се стремете да стигнете върха изведнъж. Поглеждайте към него, радвайте му се и знайте, че един ден ще се намерите горе, на най-голямата височина. Колкото по-висок и недостижим е върхът, към който се стремите, толкова по-добре – пред вас се откриват големи възможности и постижения. В стремежа си да стигне върха човек придобива много от елементите на знанието, но ако не може да свърже тия елементи, вместо полза той си причинява вреда. Така е с всички науки. Например някой изучава астрономия и астрология, но не може да свързва елементите им. Той изучава елементите на Сатурн, но не знае как да ги използва и в края на краищата плаща данък на Сатурн, без да се ползва от доброто му влияние. Изучава елементите на Юпитер, носи неговата грандомания, без да се ползва от благородството му. Изучава Венера, образува каша от елементите ѝ, без да се ползва от плодовете ѝ; каквото посади в тази каша, всичко изгнива. Той знае, че трябва да обича, но как, какви условия са нужни за обичта – не знае.

Хората говорят за Любовта, но още не са дошли до нея; отсега нататък ще се изучава законът на Любовта. Това, което днес наричат Любов, не е нищо друго, освен качамак; и той е намясто, но скоро се смила. Който яде качамак, скоро огладнява. Да придобие човек Любовта в широк смисъл на думата означава да придобие безсмъртието. Който е придобил Любовта, разбира вътрешния смисъл на живота и се ползва от него. Само при Любовта човек може да придобие Знанието и Мъдростта – Любовта е почва, в която Знанието и Мъдростта посаждат своите семена. Ако няма Любов, Знание и Мъдрост, човек не може да бъде свободен. Свободният човек има на разположение материали, с които работи; без материали той не може да се прояви.

Ще кажете, че всичко това е Божия работа, Той трябва да го направи. Бог е създал света, а ние трябва да го изучаваме. Земята е велико училище, с определена програма, която учениците трябва да изучават. Човек слиза на Земята с голямо мнение за себе си – той мисли, че много знае, но веднага го слагат в първи клас да учи азбуката; докато не я научи както трябва, постоянно го късат. Като пропада на изпитите, той страда, мъчи се и най-после съзнанието му се пробужда и разбира, че много неща не знае и трябва да учи; много време минава, докато разбере защо страда.

Два закона съществуват в света: закон на Доброто и закон на злото. Доброто се прилага към добрите прояви на човека, а злото – към лошите. Ако праведният не постъпва добре, злото се прилага и към него. Например един праведен иска да спаси някой грешник, да го върне в Царството Божие. Ако се заеме да работи върху него, да го очисти, да пробуди съзнанието му, за да се разкае и да стане работник и служител на Бога, това е друг въпрос; но ако иска направо да го вкара в Царството Божие, той скъпо ще плати – нищо нечисто не може да влезе там. Като се очисти и разкае човек, пътят за Небето е отворен, но докато не мине през тези процеси, кракът му не може да стъпи в Царството Божие.

Когато страдат, хората са недоволни и се питат защо идват страданията. Ние пък казваме, че страданията са намясто – когато страдат, хората придобиват знания и се облагородяват. Страшно е, когато страданията не се използват както трябва. Ако праведният страда, колко повече трябва да страда грешният. Да се стреми човек само към Доброто, това значи да се е пробудило в него висшето съзнание, т.е. Доброто в света. Щом това съзнание в човека заспи, злото непременно ще дойде – когато Любовта отсъства, омразата заема нейното място; когато Истината в човека отсъства, лъжата присъства. Значи злото, омразата, лъжата запълват големи празнини в живота.

Природата не търпи празни пространства. За да не се отварят празнини в живота ви, в които се настаняват злото, омразата и лъжата като неканени гости, насадете всич-

ко със семена от доброкачествени плодове. Нека животът ви стане райска градина и тогава нека се опита злото да излезе с ножа си срещу вас – вие ще бъдете неуязвими; и най-големият нож ще се стопи от топлината на вашето сърце. И голямото зло отстъпва пред светлината на вашия ум. Ако мисълта ви се движи с бързината на светлината, никаква външна сила не може да устои пред нея; като знаете това, повдигнете вибрациите на мисълта си, за да се движи с бързината на светлината.

Казвате: „Лесно е да се говори, мъчно се постига“. Наистина, има мъчни неща, но това, което говоря, не е мъчно. Например мъчно е да носи човек Земята на гърба си; мъчно е да се грижи за целия свят; мъчно е да се състезава със светлината. Но какво мъчно има в това да учи? Щом е дошъл на Земята, ще учи: и поет ще стане, и музикант, и художник, и учен, и философ. Мъчно ли е да напишете едно стихотворение? Мъчно ли е да нарисувате една картина или да напишете една научна книга? Ще кажете, че за това се иска вдъхновение. Ако чакате да дойде вдъхновението и после да пишете, нищо няма да направите; вземете перото и започнете да пишете и вдъхновението ще дойде. – „Ама не съм поет.“ Ще станеш! Като работиш известно време, ще станеш поет, а в първо време ще бъдеш ученик. Истинският поет се познава още като вземе перото и го натопи в мастилото. Всеки ученик трябва да бъде поет. Поезията е вътрешно състояние и който няма това състояние в себе си, нищо не може да постигне. Без поезия, като състояние на душата, човек не може да бъде щастлив; щом има поетично настроение, той пише, мисли, твори вътрешно и след това може да изяви поезията си навън. Но без вътрешна поезия външната е само декламация.

Следователно истински поет е този, който живее това, което пише. Човек трябва да бъде поет, философ, мистик, учен вътрешно и когато му остане свободно време, тогава може да изнесе вътрешното навън, пред света – това значи истински поет, учен, философ, мистик. Гледате ли само външната страна, ще изпаднете в заблуждение.

Като сте дошли на планината, вие трябва да бъдете готови на всякакви изненади. Вятърът и бурята не закъсняха да ви поздравят, дъждът – също. Атмосферното налягане е силно понижено, което показва, че някъде далеч е станало голямо земетресение. Вие платихте малко – палатките ви се събориха от вятъра, няколко колци се счупиха и прекарахте безсънна нощ. Не е лесно да се хармонизира човек с течението на силите на Природата. При такива случаи светиите са прекарвали в молитва и в дълбоко съзерцание – така те са се хармонизирали със силите в Природата и са минавали благополучно през големи изпитания. Сега и на вас казвам: не се страхувайте, но изучавайте Природата. На каквито и изненади да се изложите, работете с мисълта си, за да се хармонирате с планината и със силите, които действат в нея. От влагата и дъжда можете да почувствате болки в ставите, в краката, в гърба, но и това не трябва да ви плаши. Движете се, мислете върху всичко, което става около вас. Като трансформирате енергиите, които сте приели от планината, всичко ще мине. Планината иска герои, които я разбират и изучават. Когато децата безпокоят майките си, последните им дават бонбони; щом видят бонбоните, децата стават мирни. Когато Природата ви смущава, вие трябва да приложите разумността си; значи за децата бонбончетата, а за хората в планината – разумност.

Един земеделец се оплаквал от плъховете, които се наплодили в хамбарите му. Той запитал някого: „Какво да правя с плъховете?“. „Изпразни хамбара си“ – отговорил приятеля му. Това значи: когато изпитанието дойде при теб, хвърли горната си дреха; то ще вземе дрехата ти и ще започне да я разглежда, а в това време ти облечи нова дреха.

Новата дреха представлява новите възгледи за живота. В тях се крият Божествените, светлите мисли. Облечете се в дрехата на Божествената мисъл, за да се справите с всички изпитания и изкушения, с всички страдания и мъчнотии. Божествената мисъл прониква в съзнанието и в мозъка на човека. Следователно насочете мисълта си към

силите на Природата, към изпитанията и страданията, за да измените теченията им; щом измените теченията на отрицателните сили в света, това значи, че сте ги превърнали в положителни.

„Каквото вържете на Земята, вързано ще бъде на Небето. Каквото развържете на Земята, развързано ще бъде на Небето“ – този стих показва, че от човека зависи доброто му състояние. За да може да развързва и да завързва правилно, човек трябва да се откаже от стария си господар. Той говори за новото, а прилага старото; облича нови дрехи отгоре, а старите са отдолу, не може още да се откаже от тях.

Един млад човек разказва своя опитност, от която се вижда силата на навика. Той служил в казармата три години, като прост войник, след което се уволнил. Един ден се разхождал из града и срещнал своя ротен командир. Макар и свободен от военната си служба и облечен в цивилни дрехи, той застанал мирно и отдал чест на ротния си, който се усмихнал и му казал: „Няма защо да ми козируваш“. Младият човек веднага се опомнил, че не е вече войник. По стар навик той бил готов да козирува на всеки офицер; външно не е военен, но вътре още носи мисълта за военщината.

Следователно всяко нещо е смислено, когато се извършва навреме и намясто. Казват, че човек не трябва да има много желания; не е лошо да има желания, но те трябва да се проявят на определеното за тях време. Не е лошо човек да яде, но важно е как яде и какво яде. Забелязано е например, че ако яде след залязването на Слънцето, той не се чувства така добре, както ако е вечерял преди залез. При това, когато яде, човек трябва да бъде добре разположен и да благодари за храната, която му е дадена. Да яде с благодарност и с разположение, това значи да върши велика работа. Когато човек е недоволен от работата, която върши, в него става обратна реакция, вследствие на което кръвообращението му не е правилно.

Като ученици, от вас се искат Вяра и безстрашие. Вярвайте в бъдещето, което иде; в него се крие новото, към

което всяка душа се стреми. Животът има смисъл, не се съмнявайте в това. Трябва ли да се съмнявате в Онзи, Който ви е създал, Който се грижи за вас и всеки ден ви изпраща Своите блага? Всичко, което ви заобикаля, е създадено за вас. Ползвайте се разумно от светлината, от въздуха, от изворите, от плодовете, от цветята и тревите. Докато сте на планината, ходете боси по два-три часа на ден. Когато Слънцето грее, тревата е топла, а камъните са добре напечени. Използвайте тези часове, за да се свържете с енергиите на Земята. Привилегия е за човека да ходи от време на време бос, главно по ливади, поляни и канари; това не се отнася за градовете, където и тревите, и камъните са покрити с прах.

Като сте дошли на планината, ползвайте се от нейните блага. Например ако ви боли стомах, сварете си малко равнец. Против кашлица сварете малко синя тинтява и пийте от тази вода. Ако някой от вас е простуден, нека се качи два-три пъти на някой връх, да се изпоти добре; след това да изпие две-три чаши гореща вода и да се преоблече. Качвайте се по върховете, за да предизвиквате дълбоко дишане; това е особено добре за онези, които страдат от астма, както и за ония, които са предразположени към затлъстяване.

Планината крие в себе си всички условия за лекуване и придобиване на знания. Правете наблюдения, за да познавате промените на времето по облаците, по ветровете, по изгряването и залязването на Слънцето. За да правите наблюденията си спокойно, без страх от простуда, трябва да бъдете добре облечени; всеки трябва да си носи дебели вълнени дрехи, чорапи, мушама. Който е дошъл на планината, трябва да се върне с известни знания, иначе малка полза ще има от пребиваването си. За да не се простудява, човек трябва да пази топлината на тялото си. Между външната температура и температурата на тялото трябва да има равновесие; ако тия температури са резки, човек лесно се простудява. Не забравяйте следното правило: щом се изпотите, веднага трябва да се преоблечете; никога не оставяйте потната риза да изсъхне на гърба ви.

Това са методи, които имат отношение към физическия живот на човека. Дойдете ли до духовния живот, там молитвата има голямо значение. Прилагайте молитвата като метод за работа в Духовния свят; чрез молитвата вие се свързвате с Бога външно и вътрешно. Ще търсите Бога вътре и вън от вас, но не едновременно. Ще знаете, че Бог е извън вас и вътре във вас; Той ви ръководи и външно, и вътрешно. Следователно ще се свързвате с Бога и външно, и вътрешно и ще Му благодарите за всички условия, които ви дава. Отклоните ли се от пътя, по който ви води, сами ще се натъкнете на страдания.

Ще кажете, че може и без духовен живот; както не може без физически живот, така не може и без духовен. Духовното в човека е основа на бъдещия му живот.

Като ученици, вие трябва да работите във всички области на науката и на живота, да развивате дарбите и способностите си, да усилвате ония от тях, които са слаби. В някои хора паметта е слаба; други казват, че наблюдателността им е слаба; трети нямат постоянство и т.н. Като не могат да постигнат желанията си, мнозина се обезсърчават и казват: „Толкова време живеем на Земята и нищо още не сме направили. По-добре да си заминем оттук!“. Не се говори така. И да заминете за онзи свят, пак нищо няма да постигнете, затова, докато сте на Земята, работете съзнателно и с любов, за да завършите училището, в което сте дошли. Няма да бъдете вечно на Земята, но докато сте на нея, използвайте времето разумно.

Земята е велико училище. Радвайте се, че сте ученици в това училище, и се молете, работете, за да завършите науките си добре. Колкото и да се оплаквате от условията на Земята, по-добри условия от сегашните не можете да намерите. Един ден и Земята ще се преобрази, ще стане като млада булка. Днес тя е кърмачка на всички хора, на всички живи същества. Когато децата ѝ не слушат, тя се поразтърси малко, уплаши ги и те се стреснат, започват да учат. Голямо участие, големи грижи поема Земята за развитието на човека.

И тъй, като ученици на Новото учение, вие трябва да

служите на Бога с цел да допринесете нещо, а не само да взимате. От спечеленото ще оставите една малка част за себе си, а останалото ще раздадете на ония, които се нуждаят от него. Вашето благо никой не може да отнеме, но и чуждото не може да ви се придаде, ако някой доброволно не го отстъпи.

Желая ви сега да бъдете чисти и светли, както и Небето днес. Желая ви да напълните торбите си с радост и веселие и да се върнете по домовете си, като занесете нещо от планината и на своите близки.

Само Божията Любов носи пълния Живот.

48. лекция, 15. август, 1930 г., Седемте рилски езера

ПРИЛОЖЕНИЕ

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

[1] Кабала (qabbala – ‘традиция’) – еврейска система на мистицизъм и теософия. Последователите на тази традиция вярват, че е била предадена на Мойсей на планината Синай. Основният ѝ текст – *Зоар*, предлага достъп чрез инициране до мистериите за съществуването на Бога, за човешката съдба и значението на заповедите. Трансцендентният Бог на равинския юдаизъм тук се проявява посредством десет Божествени атрибути, наречени ‘сефироти’, които в своята цялост представляват саморазгръщането и явяването на Бога в Космоса. В тях се включват мъжкото и женското начало. В Кабала злото се разглежда като следствие от космически разрив, а спасението на Земята е свързано с възстановяване на Божествения порядък. Човешкият род може да спомогне за реализирането на тази задача посредством знание, благочестие и следване на закона.

[2] Питагор (570-495 г. пр. Хр.) – най-известният от гръцките философи преди Сократ. Посветен в гръцките и египетските мистерии, пътешественик във Финикия и Вавилон, ученик на Заратустра; основава собствена школа в Южна Италия ок. 530 г. пр. Хр. В учението си акцентира върху чистия начин на живот (за тази цел въвежда система от правила), прераждането на душата, красотата и хармонията, мистичната сила на числата; разработва теория на музиката, въвежда в математиката т. нар. Питагорова теорема. Непосредствените последователи на Платон в Академията определят истинската философия като разгръщане на първоначалните прозрения на Питагор.

[3] Соломон (10 в. пр. Хр.) – последният от тримата царе на обединеното Еврейско царство, което наследява от баща си Давид. При Соломон Древен Израел достига най-голямото си военно, политическо и културно могъ-

щество. Възхваляван е преди всичко за ненадминатата си мъдрост и поетическата си дарба – предполага се, че е автор на библейските книги *Песен на песните*, *Еклесиаст* и *Притчи Соломонови*.

[4] Галванизация – по името на италианския учен Луиджи Галвани (1737-1798): покриване на предмет с тънък пласт метал (злато, сребро, никел) чрез електролиза.

[5] Шекспир, Уилям (1564-1616) – английски поет и драматург, един от най-значимите автори в световната литература. Написал е 38 пиеси, 154 сонета, множество поеми. Характерни за творчеството му са способността да улавя най-тънките нюанси на човешката природа, блестящият език, респектиращата ерудиция. Английският ренесанс е наречен в негова чест Шекспиров период. Някои от най-популярните му произведения са *Ромео и Жулиета*, *Крал Лир*, *Макбет*, *Отело*, *Антоний и Клеопатра*, *Сън в лятна нощ*, *Укротяване на опърничавата*, *Дванадесета нощ*, *Много шум за нищо* и др.

[6] Еверест – връх в Хималаите, най-високият връх на Земята (8848 м). Намира се в Махалунгурския дял на планината, на границата между Непал и Китайския Тибетски автономен район.

[7] Еклесиаст, 1:2.

[8] Сведенборг, Емануел (1688-1772) – шведски учен, философ, мистик, теолог. Автор на многобройни фундаментални научни трудове в различни клонове на науката, на 56-годишна възраст навлиза в друг етап на своя живот – получава ясновидения, разговаря с ангели, посещава Небето и ада. Тогава започва да пише доктрини, основани на реформираното християнство и оставили трайна следа в историята на романтическото световъзприятие, в трудовете на редица учени, писатели, поети, както и в историята на световната мистична традиция.

[9] Батенберг, Александър (1857-1893) – княз на България, първият глава на държавата след Освобождението. Участва в Руско-турската освободителна война в руския лейбгвардейски улански полк под командването на генерал Гурко. Избран от Първото велико народно събрание

на 17 април 1879 г., абдикирал на 07 септември 1886 г. По време на неговото управление се прокламира и извоюва Съединението – обединението на Княжество България и Източна Румелия.

[10] Данаил, 3:12-26.

[11] Махмуд (1785-1839) – Махмуд Втори е тридесетият султан на Османската империя. Известен реформатор, той успява да изведе държавата от междуособиците и пораженията на кърджалийските нападения, ликвидира еничарския корпус и остарялата тимарска система. Неговата прогресивна за ориенталското мислене визия за управление бележи началото на края на Османската империя и династията, от която произхожда.

[12] Златният рог – залив на границата между Босфора и Мраморно море, дълъг 12, 2 км, с ширина 92-120 м и дълбочина 47 м.

[13] Наполеон Бонапарт (1769-1825) – френски генерал, император на Франция (1804-1814, за кратко и в 1815 г.). С успешните си военни кампании завладява почти цяла Европа, разрушавайки останките от феодализма и Инквизицията. Инициатор на ред реформи в областта на административното, правното и държавното управление, в икономиката, образованието, инфраструктурата и др. Известен е като гениален пълководец и личност с всестранни знания и способности.

[14] Сократ (469-399 г. пр. Хр.) – древногръцки философ, създал нов клон на философията – *етика* (гр. ethike), разглеждащ характеристиките на индивида и ключови морални концепции като Добро и Правда. За най-важен принос към западната философия е считан диалектическият му метод, познат като Сократов, или метод на оборването, заради който Сократ е смятан за баща на политическата философия. С името му са номинирани редица философски термини: сократическа ирония, сократически интелектуализъм, сократически парадокси, сократически стоицизъм и др.

[15] Епиктет (ок. 50-138 г. сл. Хр.) – древногръцки философ стоик. Първо е роб в Рим, по-късно освободен и осно-

вал школа в Никопол, Епир. Според неговата философия една от най-важните цели пред човека е да различава добре постижимото от непостижимото и да има пълна представа за предела на своите сили и възможности.

[16] Космография – научна дисциплина, съществувала до началото на двадесети век, чиято цел е била изучаването на устройството на Вселената в нейната цялост.

[17] Елисей – юдейски пророк, ученик на Илия. При възнесението на своя учител получава неговия плащ и пророческата му дарба. Живял повече от шестдесет години след това, той проповядвал и извършил множество чудеса, описани в Трета и Четвърта книга *Царства*. Починал в дълбока старост в Самария, а легендата разказва, че продължил да твори чудеса и след смъртта си.

[18] Орфей – митичен тракийски певец и музикант, основател на учението *орфизъм*, смятан за най-великия поет и певец на древността. Живял малко преди Троянската война, той е един от аргонавтите – участниците в похода за намирането на Златното руно в Колхида. Счита се, че освен с музикалните си дарби, той е блестял и с познания в областта на медицината, културата и философията.

[19] Калвин, Жан (1509-1564) – френски теолог, един от представителите на християнската Реформация. Еклектичната му култура съчетава в себе си разнообразни философски идеи, които оформят неговите мислене и послания. Трудът му *Institutio Christiane Religionis* е смятан за най-важният литературен и теологичен текст на Реформацията, както и трактатите по богословие, внушителните коментари по Библията, писмата, преводите. Считан е за основоположник на редица наложили се в Западна Европа схващания за начина на живот на всеки индивид, за градивността на работния процес и на определени икономически практики, които са залегнали в създаването на съвременната западна банкова система. Импулсът, който оставя в наследство, създава богословското учение *калвинизъм*.

[20] Цвингли, Улрих (1484-1531) – швейцарски реформатор, който за разлика от Мартин Лутер се стреми да пред-

стави по-рационално някои религиозни обреди. В Цюрих той провежда църковна реформа, подчинявайки Църквата на административната власт. Забранява военното наемничество и полага усилия да създаде вариант на църковна власт с републиканска организация.

[21] Плюшкин – герой от романа на Н.В. Гогол *Мъртви души*. Името му е нарицателно за патологични крайности в човешкото поведение: скъперничество, събиране на безполезни вещи за всеки случай, липса на адекватна преценка за определени житейски обстоятелства, фиксиране върху дадена идея и т.н.

[22] Гогол, Николай В. (1809-1852) – руски писател, автор на първия модерен руски роман – *Мъртви души*. Сътрудник на вестници, част от приятелския кръг на Пушкин, първото му признание идва с творбата *Омагьосаното място*. Автор е още и на *Записки на един луд*, *Нос*, *Шинел*, *Ревизор*, *Тарас Булба* и др.

[23] Хималаи – планинска верига в Азия, разделяща полуостров Индустан от Тибетското плато. В разширен смисъл под *Хималаи* се разбира планинската система от Същинските Хималаи и планините Каракорум, Хиндукуш и Памир.

[24] Битие 40:9-22.

[25] Дон Кихот и Санчо Панса – колоритни герои на испанския писател Мигел де Сервантес Сааведра от романа му *Дон Кихот де ла Манча*. Алонсо Кехана е дребен благородник, страстен читател на рицарски романи, който неочаквано за своите роднини и приятели променя името си на дон Кихот и самопровъзгласил се за рицар, с бръснарски леген вместо шлем на главата започва странстване из земите на тогавашна Испания, за да изобличава злото и да закриля бедните и онеправданите. Негов спътник и „оръженосец“ е селянинът Санчо Панса – слабообразован, но хитър, находчив и здравомислещ, той оставя след себе си десетки крилати фрази, известни като *санчизми*: „Когато една врата се затваря, друга се отваря“, „Нощем всички котки са сиви“, „Не е важно с кого си роден, а с кого живееш“ и т.н.

[26] Бетовен, Лудвиг ван (1770-1827) – немски композитор, диригент и пианист, един от тримата виенски класици (заедно с Хайдн и Моцарт) и ключова фигура в музикалното изкуство в периода между класицизма и романтизма. Твори във всички съществуващи по това време жанрове – балет, музика за драматични спектакли, симфония, тържествена меса, вокален цикъл, соната, струнен концерт, обработка на народни песни, създава и една опера – *Фиделио*. Смятан е за един от най-великите композитори в историята на музиката въобще.

[27] Моцарт, Волфганг Амадеус (1755-1791) – австрийски композитор, един от класическата виенска тройка. Оставя огромно по обем творчество във всички жанрове на класическата музика – над 600 композиции. Проявява забележителни способности от най-ранна детска възраст, притежава феноменални музикален слух и памет и невероятни изпълнителски, композиторски и импровизаторски дарби. Създава опери като *Дон Жуан*, *Вълшебната флейта*, *Отвличане от сарая*, също и 41 симфонии, 27 концерта за пиано и оркестър, камерна музика, клавирни творби, арии, серенади и др.

[28] Евангелие от Марко, 4:1-9.

[29] Кутузов, Михаил Иларионович (1747-1813) – известен руски пълководец, генерал-фелдмаршал, княз, герой на Отечествената война срещу Наполеон. Участвал в най-прославените битки на руската армия срещу Османската империя, в Руско-полската война, във войната срещу Финландия. Носител на 14 военни ордена.

[30] Изповед – автобиографично съчинение от Лев Толстой, написано в периода 1879-1881 г., което служи като основа на по-късно написаното *В какво е моята вяра?* (1883). В творбите той противопоставя своите християнски принципи на тези на официалната религиозна догма.

[31] Толстой, Лев Николаевич (1828-1910) – руски писател, философ, религиозен реформатор, есеист и публицист. Автор е на *Война и мир*, *Ана Каренина*, *Възкресение*, *Севастополски разкази* и др., както и на религиозните съчинения *Моята вяра*, *Царството Божие е вътре във вас*

и др. Реформира теоретично християнството, утвърждава християнската нравственост, която е лично дело на всекиго и не е свързана с обредите и тайнствата на никоя Църква. Създава философското учение *толстоизъм*, в което са застъпени идеите за непротивене на злото чрез насилие, за вегетарианство, за природосъобразен начин на живот. На 82 години напуска имението си, планирайки пътуване до България и среща с Учителя, но умира на малката гара Астапово.

[32] Основания – на съвременен български език думата следва да се разбира като *основи*.

РЕЧНИК НА РЕДКИ, ОСТАРЕЛИ И ЧУЖДИ ДУМИ

берия *остар*. Парични средства, събирани от Общината, Църквата или друга официална институция; вид данък.

букаи (тур. bucagi) 1. Стоманена верига за спъване на кон. 2. Окови на затворник.

дерибей (тур. derebey) 1. Самовластен турски управник. 2. *прен*. Самовластник, тиран, своеволен управник.

епитрахил (гр. epi 'към' и trachelos 'врат') *църк*. Вид дълга богослужебна одежда, която има форма на тясна престилка и се слага на шията.

йота (iota) 1. Деветата буква от гръцката азбука. 2. *прен*. Твърде малко, незначително, нищо.

капелмайстор (нем. Kapellmeister) Ръководител и диригент на оркестър и хор, предимно на военен оркестър.

кремък Плътна минерална маса със сивожълт до черен цвят; много твърд камък, който при удар изпуска искри и в миналото е служил като пособие за запалване на огън.

крина *остар*. Дървен цилиндричен съд, обикновено служещ като мярка за житни храни (ок. 15 кг, или 2 шиника).

огниво *остар*. Уред за разпалване на огън с кремък и прахан.

пеняз *остар*. Златна или сребърна монета с различен номинал.

пертурбация (лат. perturbatio – 'безпорядък') 1. *книж*. Внезапна промяна, нарушаване на нормалния ход на нещата. 2. *астр*. Промяна в пътя на небесно тяло под гравитационното въздействие на други небесни тела. 3. Разстройство, смущение, смут.

петало (гр. petallon) Подкова.

пехливан(ин) (перс.-тур.) *остар.* 1. Борец. 2. Силен човек, атлет.

прахан *бот. остар.* Сухо влакнесто вещество от дървесна гъба, което се слага на кремъка и се запалва от искрите на огнивото.

превесла *остар.* Весла за гребане с извита дръжка.

рентиер (фр. rentier) Лице, което живее от рента – периодично получаван доход от имот, капитал, земя и др., който не изисква труд от получателя.

реторта (лат. retorta 'обърната назад') 1. *хим.* Обла стъкленица с дълъг и прегънат отвор; служи за химически опити, дестилация и др. 2. Наименование на различни уреди и апарати, снабдени с отводна тръба, които служат за нагряване и дестилиране на вещества.

талант (гр. talanton) *ист.* Древногръцка монетна единица.

тесаракт *матем.* Четириизмерна фигура, оформяща се при пространственото движение на осем куба; тя е в постоянно движение, в нея всяка страна е куб, но и кубът, от своя страна, представлява малък тесаракт.

трен (фр. train) *остар.* Влак.

тъй щото *остар.* Така че.

уд *остар.* Телесен член, крайник.

уровен (рус.) Равнище, ниво.

услишание *остар.* Възприемане на звуци, чуване.

хаван (тур. havan от перс.) 1. Метален или порцеланов съд за счукване на твърди неща (захар, орехи, лекарствени вещества). 2. Стар уред за рязане на тютюн.

хорище *остар.* Обширно място за събиране на хора за празници и за играене на хора, често в края на населеното място.

цяр *остар.* Лек, лекарство, средство за лекуване.

шиник (тур. sinik от гр. choinix) Дървен цилиндричен съд, който служи за мярка на зърнени храни (8-10 кг).

щерна (гр. sterna, kisterna от лат.) *диал.* Яма, която служи за водохранилище.

perpetuum mobile (лат.) Вечно движещо се.

ТЕМИ

1. *Служене, почит и обич*: „Отношение между положителните и отрицателните сили в Природата“.
2. *Отношения към Природата*: „Разлика между растителното и животинското царство“.
3. *Три идеи*: „Произход на човешкото сърце“.
4. *Органично злато*: „Разлика между животното и човека“.
5. *Пътища на Природата*: „Лесен начин за справяне със страданията“.
6. *Функции на човешкия организъм*: „Отличителните черти на вегетарианеца“.
7. *Възпитание на волята*: „Изкуството като възпитателно средство“.
8. *Навреме и намясто*: „Отличителни черти на гръбначните животни“.
9. *Кърпица, славей и пчела*: „Влиянието на светлината върху човешкия организъм“.
10. *Основна мисъл*: „Влиянието на човешката мисъл“.
11. *Преобразуване и съпоставяне*: „Предназначението на съня в Природата“.
12. *Влияние на светлината и топлината върху човека*: „Отличителни черти на птиците и рибите“.

ЗАДАЧИ, УПРАЖНЕНИЯ, ОПИТИ, МЕТОДИ ЗА РАБОТА

1. *Смяна на състоянията*: Метод за отказване от пиене на вино (алкохол).

2. *Отношения към Природата*: Упражнение за хармонизиране с Природата; упражнение за развиване на музикалността; упражнение за смекчаване на характера; методи за регулиране на сухотата или влагата в организма; метод за освобождаване от електричеството в косите; метод за осовобождаване от излишното електричество в мозъка и при главоболие.

3. *Удължени и скъсени линии*: Метод за разбиране на идеята за право и справедливост и за изправяне на отношения; метод за самовъзпитание.

4. *Органично злато*: Метод за смяна на лошото разположение; методи за придобиване на органично злато в кръвта.

5. *Изпълнение и отлагане*: Правило за избягване на последствията от противоречията; метод при наличие на лоши мисли и чувства.

6. *Собственик и наемател*: Правила за ученика, свързани с щастието, радостта, скръбта, благодарността.

7. *Пътища на Природата*: Упражнение за седем дни (за самонаблюдение); правила за здравословно състояние на тялото.

8. *Функции на човешкия организъм*: Методи за регулиране на силите в човешкия организъм.

9. *Възпитание на волята*: Метод за лекуване на зъб; методи за лекуване при простуда; метод за ускорен растеж на косата.

10. *Навреме и намясто*: Правило за отношение към хората.

11. *Напрежение*: Метод за справяне със страданията.

12. *Човек и Природа*: Упражнение за наблюдаване на

времето.

13. *Разумност и доброта*: Задача за десет дни, свързана с обходата между хората.

14. *Закони на Доброто*: Правило при ставане от сън.

15. *Идеалният човек*: Метод за смяна на състоянието при нервност, неразположение, раздразнение.

16. *Дисонанси в живота*: Метод за справяне с недоволството.

17. *Възпитателни методи*: Метод при лошо настроение; метод за освобождаване от бели петна по ноктите.

18. *Хармоничен избор*: Задача за подреждане на думи в хармонично съчетание; задача за работа върху кръвообращението; задача за съставяне на поезия (лирически текст).

19. *Направления в живота*: Правило за успяване в живота; задача да се извадят основни мисли от слушаните лекции.

20. *Светлина и знание*: Правило за добър живот.

21. *Показване*: Опити за работа с музиката; методи за справяне с неразположения и болести.

22. *Кърпица, славей и пчела*: Методи за усилване на стомаха, дихателната система и мисълта.

23. *Работа, музика и мисъл*: Упражнение за възприемане на енергии; задача при ставане от сън; задача да се направи музикално упражнение.

24. *Влияние на светлината и топлината върху човека*: Метод при мрачни състояния.

25. *На езерата*: Методи против простуда и лоши външни условия; правило за съзнателно отношение към работата; метод при неразположение.

26. *Упътвания и наставления*: Методи за лечение.

Учителя Петър Дънов

МЛАДЕЖКИ ОКУЛТЕН КЛАС

СЛУЖЕНЕ, ПОЧИТ И ОБИЧ

година девета

Редактор *Стела Рускова*
Художник *Илиана Попова*
Предпечат *Иван Джеджев*

Издателство „Бяло Братство“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
Тел: (02) 418 0110; 0897 847 641

Отпечатано в Университетска печатница

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info